

Міністерство освіти і науки України
Міністерство аграрної політики та продовольства України
Федерація аудиторів, бухгалтерів і фінансистів АПК України
Департамент агропромислового розвитку Херсонської обласної державної
адміністрації
Спілка економістів України
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
ДВНЗ «Херсонський національний технічний університет»
Бердянський університет менеджменту і бізнесу
Полтавська державна аграрна академія
Новокаховський гуманітарний інститут Київського університету
«Україна»
Каховський державний агротехнічний коледж

Федерація професійних бухгалтерів та аудиторів України

ДВНЗ «ХДАУ»

Кафедра обліку і оподаткування

ЗБІРНИК ТЕЗ

Всеукраїнської науково-практичної інтернет- конференції

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОЇ СФЕРИ: ОБЛІК, АУДИТ ТА ОПОДАТКУВАННЯ

22-23 листопада 2018 рік

м. Херсон

УДК 338.43:657:336.221

A 43

Актуальні аспекти розвитку підприємств аграрної сфери: облік, аудит та оподаткування матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. - 22-23 листопада 2018 р. – Херсон: ДВНЗ «ХДАУ», 2018. - 376 с.

Матеріали конференції спрямовані на науковий пошук, узагальнення та розроблення рекомендацій щодо можливих шляхів вирішення основних проблем розвитку обліку, аудиту та оподаткування підприємств аграрної сфери.

Рекомендовано до друку Вченою радою економічного факультету ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет» (протокол №5 від 27.12.2018 р.)

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Кирилов Юрій Євгенович, ректор ДВНЗ «Херсонський ДАУ», д.е.н., доцент;

Аверчев Олександр Володимирович, проректор з наукової роботи та міжнародної діяльності ДВНЗ «Херсонський ДАУ» д.с-г. н., професор;

Мармуль Лариса Олександрівна, професор кафедри обліку і оподаткування ДВНЗ «Херсонський ДАУ», д.е.н., професор

Грановська Вікторія Григорівна, декан економічного факультету ДВНЗ «Херсонський ДАУ», к.е.н., доцент;

Кириченко Наталія Валеріївна, заступник декана економічного факультету з науково-дослідної роботи, доцент кафедри менеджменту організацій ДВНЗ «Херсонський ДАУ», к.е.н., доцент;

Скрипник Світлана Валентинівна в. о. зав. кафедрою обліку і оподаткування, ДВНЗ «Херсонський ДАУ», к.е.н., доцент;

Сагун Аліна Жоржовна, доцент кафедри обліку і оподаткування ДВНЗ «Херсонський ДАУ», к.е.н., доцент;

Сарапіна Ольга Андріївна завідувач кафедри обліку, аудиту і оподаткування Херсонського національного технічного університету, д.е.н., професор;

Плаксієнко Валерій Якович, завідувач кафедри бухгалтерського обліку Полтавської державної аграрної академії, д.е.н., професор;

Рунчева Наталія Вікторівна, проректор з наукової роботи Бердянського університету менеджменту і бізнесу, к.е.н., доцент кафедри обліку і фінансів;

Корчагіна Віта Григорівна, проректор з наукової роботи Новокаховського гуманітарного інституту Київського університету «Україна», к.е.н., доцент.

Шевчук Анжела Василівна викладач-методист, голова циклової комісії обліково-економічних дисциплін Каховського державного агротехнічного коледжу.

Тексти матеріалів тез подані в авторській редакції. Відповідальність за точність, достовірність і зміст поданих матеріалів несуть автори.

@ Херсонський державний аграрний університет, 2018

Секції конференції:

1. Теорія та практика обліку і оподаткування діяльності аграрних підприємств.
2. Розвиток контролю, аудиту та аналізу у системі антикризового управління підприємством
3. Проблеми і перспективи застосування МСФЗ і МСА підприємствами аграрного сектору.
4. Організаційно-економічні аспекти функціонування та розвитку аграрних підприємств.
5. Сучасні інструменти реалізації практичного менеджменту та маркетингу.

Зміст

1.	Мармуль Л.О. «Соціальна інфраструктура як основа стабільного функціонування сільських територій»	13
2.	Морозов Р. В., Чекамова О. І. «Теоретичні аспекти формування інноваційного потенціалу науково-інноваційної діяльності в галузі рисівництва України»	15
3.	Коваль С. В. «Відповідальність суб'єктів аудиту: шляхи забезпечення»	18
4.	Ковальов В. В «Бенчмаркінг як інструмент сучасного менеджменту»	21
5.	Ковтун В.А. «Резерви збільшення виробництва та реалізації продукції рослинництва»	23
6.	Круковська О. В. «Окремі аспекти обліку електронних грошей»	26
7.	Кушнірук В. С., Сирцева С. В. «Основні напрями ефективного землекористування на інноваційній основі в аграрних підприємствах»	28
8.	Несін Ю. М. «Аналіз англійського підручника «Англійська мова для фінансового сектору»	31
9.	Осадчук І. В. «Ділова індивідуальна бесіда у роботі менеджера закладу готельно-ресторанного господарства»	34
10.	Подаков Є. С. «Сучасні особливості нарахування та сплати акцизного податку»	37
11.	Пристемський О. С. «Роль внутрішнього аудиту у системі антикризового управління підприємством»	40
12.	Сакун А. Ж. «Глобалізація світової економіки та розвиток бухгалтерського обліку»	42
13.	Самайчук С. І. «Методи аналізу фінансового стану підприємства»	44
14.	Ситник І. В. «Економічна сутність та принципи раціонального використання земельних ресурсів в АПК»	46
15.	Скрипник С.В. «Особливості оподаткування сільськогосподарських товаровиробників: зміни і новації»	50
16.	Федорчук О. М. «Роль цифрових технологій в розвитку інфраструктури аграрного сектору України»	52

17.	Шепель І. В. «Інформативність аудиторського висновку: недоліки та шляхи їх усунення»	54
18.	Шепель Т. С. «Організаційно-методологічні основи формування системи контролінгу в менеджменті аграрних підприємств»	58
19.	Андрієць Т. Г., Пристемський О. С. «Актуальні проблеми аудиту фінансових результатів підприємства»	60
20.	Антоненко Ю. С., Пилипенко К. А. «Організація документування обліку розрахунків з дебіторами при застосуванні програмних продуктів»	62
21.	Ахмад О. О., Пристемський О. С. «Теоретичні аспекти обліку виробничих запасів»	64
22.	Бабушинська Є. І., Пристемський О. С. «Антикризове управління передумова розвитку сучасного підприємства»	66
23.	Базілева А. О., Шепель І. В. «Документування та відображення в обліку результатів інвентаризації»	69
24.	Бєлка В. О., Сакун А. Ж. «Аудит і ревізія стану організації облікової політики»	71
25.	Богомолова Ю., «Теоретичні основи обліку, аудиту і аналізу соціальних витрат»	73
26.	Бухтіярова А. І., Шевченко В. В., Круковська О. В. «Сутність креативного обліку»	76
27.	Вандер А. В., Коваль С. В. «Облікова політика підприємств в Україні: теорія і практика»	78
28.	Веретюк В.В. «Формування облікової політики в державному секторі»	80
29.	Вєч А.А. «Статистична звітність бюджетних установ України»	82
30.	Вершняк А. В., Сакун А. Ж. «Облік та контроль доходів і витрат підприємства»	84
31.	Вітюк В. М. «Основні елементи соціального аудиту»	86
32.	Вдовиченко М.О.,Кривицька Є.О., Круковська О. В. «Аналіз фінансових результатів і рентабельності організації»	87
33.	Гакал Т.О., Сакун А.Ж. «Відтворювальні функції домогосподарств і їх підтримка державою»	90
34.	Галілюк І. В., Скрипник С. В. «Використання класифікації витрат у практичній діяльності сільськогосподарських підприємств»	92

35.	Ганжа Н. В., Шепель І. В. «Методика бюджетування витрат рослинництва»	94
36.	Ганжа В.В., Скрипник С.В. «Необхідність обліку за центрами відповідальності в системі управління підприємством»	98
37.	Герасимчук К. «Сучасні тенденції розвитку підприємств аграрного сектору економіки»	100
38.	Гнатушак О., Круковська О. В. «Переваги та недоліки адміністрування податків»	103
39.	Горскіна Л. С. «Економічний зміст та складові власного капіталу»	106
40.	Гродська А. С. «Особливості оподаткування сільськогосподарських товаровиробників»	108
41.	Дрешпак Р. О., Коваль С. В. «Основні засоби за мсбо і п(с)бо: 7 головних відмінностей»	110
42.	Дробітько М. «Актуальні питання обліку витрат в агроформуваннях з метою управління»	112
43.	Єрохіна Д. С., Коваль С. В. «Класифікація грошових коштів та їх еквівалентів для потреб обліку та контролю»	116
44.	Житнюк І. В., Коваль С. В. «Податок на прибуток підприємства»	119
45.	Жукова О. В. «Теорія та практика управління ризиками»	121
46.	Завгородня М. С. «Сучасний стан та тенденції розвитку аграрних підприємств України»	123
47.	Завірюхіна А. К. «Адміністративні витрати підприємств аграрного сектору: склад та особливості обліку»	126
48.	Зябко Ю. В., Мармуль Л. О., Круковська О. В. «Оподаткування сільськогосподарських кооперативів: сучасний стан в Україні та європейський досвід»	128
49.	Іванова М. О. «Ринкової інфраструктура як чинник розвитку аграрного ринку»	131
50.	Іванченко К., Круковська О. В. «Проблеми впровадження міжнародних стандартів обліку і фінансової звітності»	133
51.	Іжевський В. В., Мармуль Л. О. «Форми документального оформлення руху електронних грошей: переваги та недоліки»	136

52.	Ільмієв Е. А., Коваль С. В. «Заповнення касових документів»	138
53.	Іщенко С.Г. «Соціальні аспекти розвитку спеціальних економічних зон як інститутів інноваційної економіки»	139
54.	Кандиба А. В. «Облікове забезпечення витрат сільськогосподарського підприємства»	141
55.	Капрар А. В., Шепель І. В. «Теоретико-методичні основи договірних відносин між постачальниками та покупцями»	143
56.	Кисіль К.О. «Облік основних засобів відповідно до П(С)БО та МСБО»	146
57.	Коваленко О. А., Скрипник С. В. «Проблеми оцінки у обліку поточних біологічних активів рослинництва у практичній діяльності аграрних підприємств»	149
58.	Коробчук Ю. В., Шепель І.В. «Загальні принципи організації аудиту аграрних підприємств»	151
59.	Котова С. О. «Соціальний аудит: поняття та підстави виникнення»	154
60.	Кривенко А., Коваль С. В. «Аудит та аналіз фінансового стану підприємства»	156
61.	Кривицька Є. О., Шепель І. В. «Особливості організації бухгалтерського обліку на фермерських господарствах України»	158
62.	Кривицька Є. О., Лаптев О. О., Круковська О. В. «Сучасні підходи до вдосконалення оплати праці в ринкових умовах»	161
63.	Кривицька Є. О., Лясковець О. В., Круковська О. В. «Облік спеодягу та засобів індивідуального захисту в бухгалтерії»	164
64.	Криворучко Л. «Нормативне регулювання обліку виробничих запасів»	167
65.	Кузнецова А. В., Сакун А. Ж. «Особливості міжнародних та національних стандартів обліку виробничих запасів»	170
66.	Лазарева К. І., Круковська О. В. «Економічний зміст дебіторської заборгованості»	173
67.	Лазарева Л. І., Коваль С. В. «Інформації про земельні ресурси в системі господарського обліку»	175
68.	Левченко Ю. А. «Методи мотивації трудової діяльності персоналу підприємства на прикладі СФГ «Олексієнко Т.М.»	178
69.	Лисенко В. М., Беляєва Н. В., Круковська О. В. «Підприємницька діяльність в аграрному секторі: сутність, організаційно-правова форма та основні аспекти»	181

70.	Лисенко В. М., Шепель І. В. «Переробка давальницької сировини нерезидента. Терміни розрахунків»	184
71.	Лисенко О. С., Сакун А. Ж. «Проблеми та переваги переходу на МСФЗ в Україні»	187
72.	Лисенко В. «Сучасний менеджмент готельно-ресторанного бізнесу»	189
73.	Лобанова І. М. «Податок на додану вартість в бюджетоутворенні»	192
74.	Логінова А. О., Коваль С. В. «Система антикризового управління підприємством»	195
75.	Логінова А. О., Скрипник С. В. «Фінансова стійкість підприємства»	197
76.	Ломако К. П., Сакун А. Ж. «Система оподаткування підприємств»	199
77.	Любаєва В. А., Пристемський О. С. «Удосконалення організації обліку на аграрному підприємстві»	201
78.	Марченко Я. В., Коваль С. В. «Джерела фінансування інвестицій та механізм їх накопичення»	203
79.	Міхнова Н., Сакун А. Ж. «Організація носіїв облікової інформації поточного обліку»	206
80.	Михайленко Н.С. «Реформування бухгалтерського обліку та контролю в бюджетних установах»	208
81.	Молочко Т.І. «Особливості обліку втрат і нестач товару на вітчизняних торговельних підприємствах»	210
82.	Молчанова Т.С. «Організація інвентаризаційного процесу в бюджетній установі»	212
83.	Мороз А. А. «Резерви підвищення продуктивності праці на підприємстві»	214
84.	Музика О. «Організаційно-економічний механізм раціонального землекористування»	217
85.	Мулярчук І. В., Коваль С. В. «Державна підтримка розвитку матеріально-технічної бази аграрних підприємств»	221
86.	Мустафа Л. В. «Стратегія формування і реалізації кредитної та депозитарної політики АТ «Райффайзен банк «Аваль»	223
87.	Найда К. В. «Сучасні аспекти організації обліку фінансових результатів аграрних підприємств»	226

88.	Найденко С. О., Кривицька Є. О., Круковська О. В. «Аналіз фінансової стійкості підприємства та напрями її забезпечення»	229
89.	Нікітенко О. Ф. «Організація та управліття кредитними операціями банківських установ»	232
90.	Очеретяна А. О., Шепель І. В. «Особливості аудит власного капіталу аграрних підприємств»	235
91.	Павленко Д.О., Мармуль Л.О., «Облікова політика як елемент системи бухгалтерського обліку»	238
92.	Пантюк І.П., Сакун А.Ж. «Державна підтримка розвитку агропідприємництва»	240
93.	Паладій А. Є., Сакун А. Ж. «Шляхи вдосконалення аудиту виробничих запасів»	242
94.	Патерук А., Мармуль Л. О. «Теоретичі основи управління витратами підприємства»	245
95.	Парфьонова О. Ю., Круковська О. В. «Аудит надходження товарно-матеріальних цінностей»	247
96.	Панюшкін Є. А., Пристемський О. С. «Особливості формування та використання технічного потенціалу сільськогосподарськими підприємствами»	249
97.	Петренко В. О. «Управління ризиками в системі банківського менеджменту»	252
98.	Підковенко А. С., Шепель І. В. «Оподаткування малого та середнього бізнесу»	255
99.	Пигида А.Б., Скрипник С.В. «Структура і види поточних виплат працівникам»	258
100	Плахотя К. В., Кривицька Є.О., Круковська О. В. «Взаємозв'язок облікової політики та бухгалтерською звітністю»	260
101	Поліщук Т. О., Пристемський О. С. «Готова продукція рослинництва як об'єкт обліку витрат»	262
102	Полонська Н. «Досвід сплати податку на доходи фізичних країн у різних країнах світу»	265
103	Романішина В. В., Круковська О. В. «Теоретичні проблеми внутрішньгосподарського контролю»	269
104	Савчук М. М., Кривицька Є. О., Круковська О. В. «Аудит об'єктів інтелектуальної власності»	271
105	Сальник О. Р., Круковська О. В. «Шляхи покращення організації обліку сировини і матеріалів сільськогосподарського призначення»	274
106	Сальник О. О. «Особливості оподаткування сільськогосподарських товаровиробників з урахуванням змін в податковому законодавстві»	277

107	Сердюкова О. Д., Пристемський О. С. «Облік фінансових результатів діяльності сільськогосподарських підприємств»	280
108	Сидоренко Г. В., Кривицька Є. О., Круковська О. В. «Аналіз руху грошових коштів»	282
109	Сизоненко О. В., Сакун А. Ж. «Перспективи покращення організації обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками»	285
110	Симченко Я. В., Коваль С. В. «Облік формування фінансових результатів іншої діяльності»	287
111	Скопінська О. І. «Нормативно-правова база та завдання організації обліку грошових коштів»	290
112	Славін В. Я., Мармуль Л. О. «Внутрішній аудит розрахункових операцій»	292
113	Собченко Д., Круковська О. В. «Напрями покращення обліку та аудиту довгострокових біологічних активів»	294
114	Соколова М. П. «Особливості інтернет-маркетингу як сучасного інструменту в бізнесі»	296
115	Соколова М. П. «Антикризове управління підприємством»	298
116	Соколова М. П. «Особливості формування прибутку страхової компанії»	301
117	Соколова М. П., Шепель І. В. «Як розрахувати заробітну плату під час відрядження»	303
118	Соколова М. П., Кочиєру А. С., Круковська О. В. «Виявлення ознак кримінального банкрутства»	305
119	Соколова М. П., Кухарська М. Ф., Коваль С. В. «Облік списання забезпечень, проблеми та шляхи їх вирішення»	307
120	Соколова М. П., Нофенко А. В., Круковська О. В. «Бухгалтерський облік і фінансова звітність підприємств малого бізнесу»	309
121	Стрельченко К. М. «Система показників економічної ефективності виробництва сільськогосподарської продукції»	311
122	Стрілецька А. Ю., Сакун А. Ж. «Порівняння бухгалтерського та податкового обліку фінансових результатів»	313
123	Стрихар О. Л., Скрипник С. В. «Проценти по розстроченню грошового зобов'язання: їх нарахування та сплата»	315

124	Сухорукова О. С., Пристемський О. С. «Методичні підходи до оцінки ефективності виробництва у діяльності аграрних підприємств»	317
125	Трум О. Ю., Буганов О. В. «Специфічні напрями та процедури аудиту єдиного соціального внеску»	320
126	Тюхтій С. О. Шепель І. В. «Функції дебіторської і кредиторської заборгованості»	322
127	Філімонов І. В., Сакун А. Ж. «Фінансова звітність у системі інформаційного забезпечення прийняття рішень»	325
128	Федорко В. Ю, Кривицька Є. О., Круковська О. В. «Сучасні проблеми обліку коштів»	327
129	Харченко К. Г., Сакун А. Ж. «Шляхи ефективного управління станом кредиторської заборгованості»	329
130	Хлистова К. О. «Ноомаркетинг як інструмент створення потреб»	331
131	Хлистова К. О. «Кадровий менеджмент та його роль в управлінні сучасним підприємством України»	333
132	Чайка А. В., Коваль С. В. «Інвентаризація»	336
133	Черниш Н. С. «Основні складові трудових договорів»	338
134	Черниш Н. С., Шепель І. В. «Особливості організаційних конфліктів та шляхи управління ними»	342
135	Чечоткін В. В., Пристемський О. С. «Розробка та реалізація нової аграрної продукції є конкурентною перевагою аграрного сектору економіки України»	345
136	Чир'єва І. В., Шепель І. В. «Облік процесу реалізації продукції»	347
137	Чорнорот Н. С. «Види документальних податкових перевірок»	350
138	Чуланова І.В. «Світовий досвід обов'язкового соціального страхування»	352
139	Чумак О. В., Шепель І. В. «Проблеми класифікації та аналізу кредиторської заборгованості»	355
140	Шалигін О. А., Шепель І. В. «Найважливіше про нові правила бухгалтерського обліку з 2018 року»	358
141	Шестова М. А., Коваль С. В. «Організація обліку суб'єктами малого підприємництва»	360
142	Шевченко В. В., Круковська О. В. «Заробітна плата: виплата та її оподаткування»	362

143	Шепель І. А., Скрипник С. В. «Удосконалення відображення амортизації в бухгалтерському обліку»	364
144	Шершень Ю. В., Коваль С. В. «Удосконалення організації внутрішнього контролю в сільському господарстві»	367
145	Юрченко А. Ю., Коваль С. В. «Соціальна складова людського капіталу в обліковій системі підприємства»	369
146	Якушев В. О., Коваль С. В. «Виплата ТОВ дивідендів: правові аспекти»	372
147	Яновська Г.О. «Планування внутрішнього аудиту в бюджетних установах»	375

СОЦІАЛЬНА ІНФРАСТРУКТУРА ЯК ОСНОВА СТАБІЛЬНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Соціальна інфраструктура є основою стабільного функціонування сільських територій. Розвиток й ефективне використання об'єктів соціальної інфраструктури на сільських територіях може забезпечити їх реальний власник, що має широкі можливості щодо фінансування.

Висока розвиненість соціальної інфраструктури має надзвичайно важливе значення як для кожного сільського жителя, так і для держави в цілому. Адже соціальна інфраструктура є матеріально-речовинною базою соціальної сфери села, сукупністю об'єктів, що належать сфері обслуговування сільського населення (житлове, комунальне господарство, транспорт, зв'язок, торгівля, громадське харчування, побутове обслуговування, охорона здоров'я, соціальне забезпечення обслуговування, освіта, культура, мистецтво та спорт), функціонування яких спрямоване на задоволення його потреб, оскільки забезпечує оптимальні умови для раціональної діяльності, передусім самої людини. Від розвитку соціальної інфраструктури значною мірою залежить рівень життя і соціальної захищеності населення, забезпечення умов для формування та відтворення людського капіталу.

Незважаючи на прийняття ряду законодавчих та нормативних актів і соціально-економічних програм із проблем соціального розвитку села, потенціал соціальної інфраструктури сільських територій продовжує скорочуватися, більшість сільських поселень не в змозі надати селянам необхідний асортимент соціальних послуг. Через відсутність значної кількості об'єктів соціальної інфраструктури переважна частина сільських жителів змушена одержувати їх за межами місця постійного проживання. Тому доступність соціальних послуг для кожного сільського жителя є одним із визначальних показників соціальної характеристики населених пунктів та сільських територій. На цей показник впливають, насамперед, густота й людність населених пунктів, рівень забезпеченості об'єктами соціальної інфраструктури.

Скорочення потенціалу соціальної інфраструктури сільських територій призводить до зменшення введення в експлуатацію об'єктів житлово-комунального і соціально-культурного призначення, зниження освітніх та культурно-побутових можливостей сільського населення, ускладнень з наданням медичної допомоги на селі [1, с. 168].

У цілому руйнування мережі підприємств та організацій соціальної інфраструктури потребує проведення продуктивної державної політики, направленої на забезпечення сільських проблем і трудових ресурсів послугами соціальної інфраструктури. У зв'язку з цим реформування аграрного сектору на сучасному етапі потребує комплексного підходу з урахуванням як виробничої, так і

соціальної сфери села [2, с. 64]. Крім цього, розвиток сільських територій включає базисні складові: соціальну, економічну, екологічну, інституційну й дозволяє по кожній із них визначати критерії та показники, необхідні для оцінки сільських територій, і розробляти організаційно-економічні заходи їх розвитку.

При проведенні реформ із метою підвищення ефективності функціонування соціальної інфраструктури слід враховувати той факт, що технічні та технологічні особливості галузей соціальної інфраструктури часто не дають змоги підприємствам працювати в режимі максимізації прибутку, що різко обмежує можливості запровадження в даний комплекс галузей ринкових схем господарювання [3, с. 76]. Крім того, багато галузей соціальної інфраструктури є сферою дії природних монополій, що приводить до необхідності особливого контролю їх діяльності з боку держави.

Рівень розвитку соціальної інфраструктури на селі знаходиться у тісному взаємозв'язку з ростом економічної ефективності виробництва. Відсутність принципів розвитку соціальної інфраструктури та матеріального виробництва визначається їх взаємодоповнювальною роллю у процесі суспільного відтворення. Соціальна інфраструктура створює необхідні передумови для відтворення робочої сили; підвищення рівня охорони здоров'я й освіти; через мережу торгових установ – забезпечення продовольчими і промисловими товарами; підтримання культурно-морального потенціалу людей, тобто діяльність соціальної інфраструктури спрямована, передусім, на задоволення потреб сільського населення [4].

В сучасних умовах децентралізації влади й адміністративно-територіальної реформи на селі основні завдання полягають у тому, щоб забезпечити таке управління процесом розвитку сільської соціальної інфраструктури, щоб значно підвищити її ефективність, в першу чергу, як механізму забезпечення нормального режиму відтворення трудових, інтелектуальних та людських ресурсів. Основоположним пунктом цього завдання є розробка й реалізація програм розвитку і розміщення соціальної інфраструктури об'єднаних територіальних громад (ОТГ). Це стосується не тільки підтримки соціальної інфраструктури, але й вирішення екологічних проблем, реалізації бізнес-проектів, співпраці з неурядовими (громадськими) організаціями на засадах соціальної відповідальності.

Список використаних джерел

1. Соціально-економічні засади розвитку сільських територій (економіка, підприємництво і менеджмент): [монографія] / М.Й. Малік, М.Ф. Кропивко, О.Г. Булавка; за ред. М.Й. Маліка. – К.: ННЦ ІАЕ, 2012. – 642 с.
2. Терещенко В.К. Соціально-економічний розвиток сільських територій : навчальний посібник / В.К. Терещенко, Н.В. Морозюк // За ред. В.К. Терещенка. – Київ-Ніжин, 2011. – 184 с.
3. Слюсар С.Т. Розвиток соціальної інфраструктури сільських територій у Київському регіоні / С.Т. Слюсар // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки. – Вип. 7. Ч 2. – 2014. – С. 75-78.
4. Рябоконт В.П. Розвиток соціальної інфраструктури сільських територій / В.П. Рябоконт, Л.А. Рарок // Економіка АПК. – 2016. – № 4. – С. 56-65.

Морозов Р.В., д.е.н., професор,
*завідувач кафедри менеджменту організацій,
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»*

Чекамова О.І., к.е.н.,
*завідувач сектору маркетингових досліджень,
інтелектуальної власності та економічного аналізу
Інституту рису НААН України*

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ НАУКОВО-ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ГАЛУЗІ РИСІВНИЦТВА УКРАЇНИ

Перетворення потенціалу аграрної науки в рушійну силу економічного піднесення галузі рисівництва можливе лише на основі формування і реалізації інноваційного потенціалу в системі «наука-інновації-виробництво», тому дослідження можливостей наукової сфери в забезпеченні виробничих потреб галузі є своєчасними і актуальними.

До питань дослідження проблем інноваційного розвитку, створення та трансферу інновацій зверталися вітчизняні та зарубіжні дослідники, зокрема, Ю. Бажал [1], С. Володін [2], П. Друкер [5], М. Зубець [3], Ю. Лупенко [4], М. Малік [4] та інші. Але специфіка науково-інноваційної діяльності в аграрному секторі, зокрема в рисівництві, організація процесу створення і реалізації інноваційної продукції з високим інноваційним потенціалом потребує додаткового висвітлення.

Нині інновації є ключовим чинником економічного піднесення галузі рисівництва, а інновації, створені на основі наукових досягнень, мають суттєвий вплив на рівень розвитку як галузі, так і окремих сільськогосподарських підприємств, формуючи конкурентні переваги.

Інноваційний потенціал науково-інноваційної продукції є критерієм результативності науково-інноваційного процесу на всіх його фазах та визначається як сукупність наявних можливостей, засобів реалізації прав на інтелектуальний продукт як нематеріальної складової науково-інноваційної продукції для отримання економічних вигод від її використання, які відображають націленість на комерційний результат.

Інноваційний потенціал науки полягає у можливості створення новацій з метою подальшої трансформації їх в інноваційні продукти. Інноваційний потенціал на рівні конкретної галузі сільського господарства розглядається з метою формування і реалізації конкурентних переваг на національному та світовому ринку. Тобто конкурентоспроможність галузі значною мірою визначається здатністю суб'єктів господарювання цієї галузі до генерації та реалізації науково-інноваційних рішень з високим інноваційним потенціалом. Конкурентоздатність галузі залежить від інноваційного потенціалу реалізованих галузевими підприємствами науково-інноваційних рішень, тому питання визначення інноваційного потенціалу конкретної галузі, виробничих галузевих формувань є ключовим та значною мірою визначається інноваційним

потенціалом наукової сфери, зокрема інноваційним потенціалом науково-технічної продукції.

Науково-інноваційну діяльність доцільно розглянути як процес продукування інновацій, в якому виокремлюються підпроцеси – науково-дослідний та інноваційний. Це відокремлення ґрунтується на необхідності для виконавців процесів мати специфічні компетенції. Для науково-дослідного процесу це компетенції науковців щодо коректного проведення наукових досліджень згідно прийнятих методик, для інноваційного процесу – компетенції інноваторів щодо здійснення інноваційної діяльності з застосуванням інструментарію консалтингової діяльності та венчурного підприємництва. Важливими аспектами, що складають інноваційний потенціал в рисівництві, є кадрове, фінансове, матеріально-технічне та інформаційне забезпечення.

Вважаємо, що під організаційною складовою інноваційного потенціалу науково-інноваційної діяльності в рисівництві розуміється організація процесу створення наукових розробок. Згідно класифікації всі розробки поділяються на кілька груп: розробки процесів (в рослинництві це технологічні розробки); розробки продуктів (в рослинництві це селекційні розробки – сорти рослин); розробки супроводу, до яких відносяться створені проекти нормативно-технічних документів, пропозицій, методичних рекомендацій та інші об'єкти авторського права. Перші дві групи розробок є об'єктами промислової власності. Згідно цієї класифікації в рисівництві створюються наукові розробки технологічного напрямку, сорти рослин, а також розробки супроводу. До останньої групи належать розробки з організаційно-економічних питань, розробки нормативних документів, тощо.

При аналізі процедури створення, капіталізації, комерціалізації окремих груп наукових розробок виявлено, що блок селекційних досягнень представляє собою таку впорядковану послідовність: «фундаментальні дослідження – прикладні дослідження – науково-технічні розробки (насіння сорту)», в результаті яких створюється певний інноваційний продукт, придатний для реалізації на наукоємному ринку.

Селекційні розробки мають значний ефект за умов використання сортової агротехніки, певних технологічних прийомів, які націлені на найбільш повну реалізацію потенціалу сорту. Тому якість технологічних новацій дає можливість розкрити потенціал сорту в повному обсязі.

У випадку з технологічними новаціями кінцевим продуктом є комплекс з кількох завершених наукових розробок. Зазвичай змінюється не вся технологія, а лише один чи кілька її елементів, тому слід коректно визначати вклад окремих удосконалень в технологію, а також економічний ефект такої розробки. В ринкових умовах мова йде про трансфер технологій, тобто передачу виробникам технології на контрактних умовах. В зв'язку з цим актуальними є представлення технології таким чином, щоб були враховані наступні питання: переваги її були переведені з технічної сфери в бізнесову (представлення у вигляді бізнес-плану); питання охорони технології або її

ключових елементів від несанкціонованого використання; питання оцінки вартості створення і ціни реалізації технологічних рішень. Зазначимо, що сьогодні слабкою ланкою в процесі створення технологічних новацій є організаційна складова, тому що не прописані процедури надання технологічним розробкам форми інноваційного продукту, зокрема не формалізована та не уніфікована процедура представлення розробок у формі проектної, нормативної, конструкторської документації, а також не розроблена процедура поєднання окремих розробок в технологічний комплекс, який має значно більший інноваційний потенціал (можливість і здатність реалізації на наукоємному ринку і впровадження у виробництво).

Предметом угоди науково-консультаційного супроводу є технологія вирощування сільськогосподарських культур, тобто пакет наукових розробок технологічного характеру, а не окремі завершені наукові розробки. Аналізуючи існуючі угоди, зазначимо, що в них не завжди відображується інформація щодо того які завершені наукові розробки використовуються в рамках науково-консультаційного супроводу технологій.

Доведено, що в процесі взаємодії наукової, інноваційної та виробничої сфер діяльності інтеграція наукової сфери у сільськогосподарське виробництво відбувається за посередництва інноваційної сфери. Сьогодні науково-інноваційний процес оцінюється за кінцевим результатом впровадження у виробництво. Вважаємо, що потенціал технологічних рішень в рисівництві значно підвищиться при переході на модель «наука-інновації-виробництво».

Список використаних джерел

1. Бажал Ю.М., Одотюк І.В., Данько М.С. та ін. Інноваційний розвиток економіки та напрями його прискорення: наукова доповідь. К.: Ін-т економічного прогнозування НАНУ, 2002. 80 с.
2. Володін С.А. Інноваційний розвиток аграрної науки: монографія. К.: МАУП, 2006. 400 с.
3. Зубець М.В., Тивончук С.О. Розвиток інноваційних процесів в агропромисловому виробництві. К.: Аграрна наука, 2004. 192 с.
4. Інноваційне забезпечення розвитку сільського господарства України: проблеми та перспективи / Ю.О. Лупенко, М.Й. Малік, О.Г. Шпикуляк та ін. К.: ННЦ ІАЕ, 2014. 516 с.
5. Drucker P. Innovation and Entrepreneurship : Practice and Principles. New York: Harper and Row, 1985. 277 p.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ АУДИТУ: ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Відповідальність аудиторських фірм одним із найбільш актуальних питань за сучасних умов, оскільки саме відповідальність є найбільш реальним способом підвищення якості аудиту та інших послуг аудиторських фірм.

Недоліком чинного законодавства, що регулює проведення аудиту в Україні, є відсутність в ньому прямих положень щодо відповідальності аудиторських фірм за якість аудиту. Контроль за якістю аудиту покладено на Аудиторську палату України, а заходом відповідальності за неякісний аудит відповідно до ст. 26 Закону України “Про аудиторську діяльність” є лише стягнення у вигляді попередження, призупинення дії сертифікату на строк до одного року чи анулювання, або виключення таких фірм із Реєстру суб'єктів аудиторської діяльності [1].

Разом з тим, розвиток ринку послуг аудиторських фірм вимагає встановлення відповідальності за неякісний аудит не лише перед Аудиторською палатою України, а й в першу чергу перед третіми особами – користувачами підтвердженої аудиторами фінансової звітності.

Зарубіжні вчені С. Діпіаза, Р. Екклз зазначають, що в перспективі метою відповідальності є “загальна культура відповідальності. Це майбутнє корпоративної звітності. Це фундамент довіри суспільства” [2, с.205].

Директор однієї з аудиторських фірми Ю.О. Кіларо зазначає: “за часів обов'язкового аудиту деякі фірми зловживали існуючим станом, але ні Рада САУ, ні Аудиторська палата не вжили конкретних рішучих дій, обмежуючись лише констатацією факту таких зловживань” [3, с.4].

Погоджуємося з думкою В.Я. Нусинова, Н.Н. Кругло, Е.В. Лукашенко, які зазначають: “Одна з головних відмінних рис професійного аудитора – це його розуміння відповідальності перед користувачами, клієнтами і колегами” [4, с.9].

Через відсутність визначення у вітчизняному законодавстві відповідальності аудиторів та аудиторських фірм за неякісний аудит поширеними є факти порушення законодавства та банкрутств підприємств України, після перевірки яких аудиторські фірми не зазначили в своїх аудиторських висновках жодних застережень користувачам такої звітності.

Аудитор повинен не лише висловлювати думку про достовірність показників фінансової звітності, а й судячи про зазначені вище дані, нести відповідальність за неї та застерігати користувачів аудиторських висновків у разі ймовірного банкрутства підприємства, що вимагає інших підходів щодо визначення відповідальності аудитора.

І хоча до завдань аудиторів не входить встановлення ймовірності банкрутства підприємства, слід зауважити, що вони підтверджують

достовірність фінансової звітності, якою потім користуються керівники, інвестори, кредитори, акціонери та приймають на підставі неї управлінські рішення. Голова FEI Філіп Лівінгстон (Philip B. Livingston) стверджує: “10% відповідальності за крах Enron лежить на аудиторів із Andersen; 15% – на раді директорів Enron; 75% вини припадають на менеджмент, з упущення якого дрібні компроміси розцвіли і переросли в культуру агресивного бухобліку, а потім – в незаконні махінації” [5, с. 2]. Як бачимо, аудитори причетні до банкрутства відомих підприємств, оскільки надавали позитивні висновки про їх діяльність. Максом Готтлібом з цього приводу було зазначено: “Після різних великих банкрутств поставало питання – як це було можливо, щоб експерт, який досліджував фінансовий звіт цієї фірми, не відхилив його або не застеріг від небезпеки” [6, с. 24-25]. Проф. Д.А.Панков відносить аудиторський висновок до системи інформаційного забезпечення фінансової діагностики ймовірності банкрутства підприємств [7, с. 262] (рис. 1).

Рис. 1. Система інформаційного забезпечення фінансової діагностики ймовірності банкрутства підприємств за Д.А. Панковим [7, с. 262]

Аудиторський висновок інколи буває єдиним джерелом, на підставі якого користувачі можуть бути впевнені в достовірності показників фінансової звітності. Отже, аудиторські висновки займають основоположне місце в наведеній системі інформаційного забезпечення фінансової діагностики ймовірності банкрутства.

Крім того, аудитор повинен не лише висловлювати думку про достовірність показників фінансової звітності, а й, судячи з зазначених вище даних, нести відповідальність за неї та застерігати користувачів аудиторських висновків у разі ймовірності банкрутства підприємства, що вимагає інших підходів щодо визначення відповідальності аудитора.

Не можна погодитись з позицією дослідників, що прогноз майбутніх негараздів і невдач на підприємстві можливий лише після спеціального аналізу, який виходить за межі звичайного аудиту [8, с. 101] через наступні міркування: по-перше, аудит, який не застерігає користувача фінансової звітності про можливе банкрутство, підприємства нікому не потрібен; по-друге, прибічники цієї позиції не розуміють основного призначення аудиту – сприяти прийняттю правильного рішення користувачам на підставі підтвердженої аудитором фінансової звітності. Але якщо згадати про те, що до цього часу в Україні проблема відповідальності аудитора не вирішена, а також про те, що в Україні не порушено жодного судового позову проти аудиторів, то можна дійти висновку про існування не помилковості авторів тих чи інших тверджень, не хибності позиції, якої вони дотримуються, а обмеженості сучасної парадигми аудиту, що не враховує нових тенденцій, нових вимог до аудиту.

Список використаних джерел:

1. Закон України “Про аудиторську діяльність в Україні” від 22.04.93 р. № 31225-ХІІ. Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Дипиаза С. Будущее корпоративной отчетности. Как вернуть доверие общества/ Дипиаза С., Экклз Р. . – М.: Альпина Паблицер, 2003. – 212 с.
3. Петрович О. Аудит вчера и сегодня/ О.Петрович // Всё о бухгалтерском учёте. – 1998. – № 32. – С. 4.
4. Нусинов В.Я. Классификация видов ответственности аудиторов и меры снижения их последствий/ Нусинов В.Я., Круглая Н.Н., Лукашенко Е.В. // Профессиональная ответственность аудитора: Сборник материалов Третьей Днепропетровской межрегио-нальной научно-практической конференции. Тезисы докладов. Под ред. М.Л. Крапивка. Днепропетровск, 19-20 сентября 2003. – Кривой Рог: Минерал, 2003. – С. 9-10.
5. Крелл Э. Аудит будущего/ Э.Крелл // http://consulting.nentprom.ru/bfm_180/cons_printview
6. Макс Готтліб. Роль і обов’язки американського експерта-ревізора/ Макс Готтліб // Бухгалтерський облік і аудит. – 1994. – № 11 – С. 24-25.
7. Основы учета и анализа в системе финансового менеджмента: учебн. пособие для слушателей программы Master of Business Administration / Д.Н. Панков, Д. Дутто, Л.В. Пашковская и др.; Под ред. Д.А. Панкова, Д. Дутто. – Мн.: Изд. Центр БГУ. – 278 с.
8. Чикунова Е.П. Из американской судебной практики аудита/ Е.П. Чикунова // Бухгалтерский учет. – 1999. – № 7. – С. – 101-104.

Ковальов В.В., к.е.н., доцент
*Херсонський державний університет,
м. Херсон*

БЕНЧМАРКІНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ СУЧАСНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Зміни в економіці нашої країни проходять під впливом глобалізаційних процесів. Господарюючі суб'єкти піддаються впливу зовнішніх конкурентних факторів. Пошук дієвої стратегії підвищення конкурентоспроможності є досить важким.

Ефективність бенчмаркінгу є загально визнаною у світовій практиці. В країнах з розвинутою ринковою економікою він використовується як інструмент вдосконалення та покращення економічних показників та є засобом підвищення конкурентоспроможності економіки.

Бенчмаркінг є ефективним інструментом сучасного менеджменту з низькими витратами. Він дає суб'єктам господарювання напрями покращення його бізнес-процесів [5].

Родоначальниками бенчмаркінгу є японці. Вони копіювали чужі досягнення, досліджувати американські та європейські товари і послуги, для виявлення сильних та слабких сторін, а потім виробляли подібне за низькою ціною. Також вони переорієнтовували технології з однієї сфери бізнесу в іншу. [1].

Існує основні два підходи які визначають сутність бенчмаркетингу: в залежності від об'єкта (внутрішній, конкурентний, функціональний, загальний) та основних параметрів порівняння (показників, процесів, стратегічний) [1,2]; поділ бенчмаркетингу на внутрішній та зовнішній [4].

Дослідження господарюючих суб'єктів експертами Шеффільдського університету (Великобританія) показали, що у малому та середньому бізнесі знайшли своє застосування процесний та стратегічний бенчмаркетинг. Основними показниками за якими конкурує середній та малий бізнес є: ціна, якість, турбота про клієнта та сервіс, асортимент продукції, зворотній зв'язок з споживачами, доставка та нові види продукції та послуг [6, с. 218].

На даний час існує велика кількість визначень бенчмаркінгу. Найбільш поширеним є концепція Роберта Кемпа: «Бенчмаркінг – це пошук і застосування компанією практики, яка є еталонною для даної галузі і його результатом є удосконалення діяльності» [3].

Цілями бенчмаркінгу є: орієнтація підприємства на зовнішнє середовище; прогнозування тенденцій розвитку сфери діяльності підприємства; планування діяльності; розподіл ресурсів; визначення показників конкурентоспроможності; виявлення позитивних і негативних факторів; пошук кращих методів управління; генерування нових ідей; мотивація; спрощення і прискорення бізнес-процесів; підвищення ефективності діяльності.

Бенчмаркінг здійснюється за певною технологією та послідовністю кроків, які приводять до бажаного результату. Кількість етапів буває різною в

залежності від виду діяльності та поставленої мети. Але базові принципи бенчмаркінгу однакові. До основних етапів проведення бенчмаркінгу відносять: визначення доцільності змін; визначення основних критеріїв оцінки; вибір еталонних суб'єктів господарювання або технологій; збір інформації; аналіз показників і визначення можливостей їх використання; адаптація і використання найкращих практичних розробок.

Основними перевагами використання бенчмаркінгу є: він дає змогу господарюючому суб'єкту вивчити досвід інших, при цьому економлячи ресурси та мінімізуючи ризики; забезпечує оцінку результативності господарювання з іншими конкурентами; розширює інформаційну базу та підвищує достовірність аналізу; дозволяє окреслити пріоритети розвитку та будувати довгострокові стратегічні плани; збільшує бажання менеджменту у змінах; формулює у менеджерів філософію партнерства та інше.

Вибір окремих видів і сфер застосування бенчмаркінгу на підприємстві залежить від поставлених перед ним цілей, стадії розвитку і стану галузі, в якій воно функціонує.

Якісне використання бенчмаркінгу в системі менеджменту господарюючого суб'єкта змінює підходи до стратегічного й тактичного планування, формування маркетингової інформаційної системи й проведення маркетингових досліджень, процесів розроблення та виходу на ринок з новою пропозицією, забезпечує вибіркове застосування найкращого досвіду, безперервність процесу вдосконалення, економічну стабільність і досягнення комерційного успіху.

Список використаних джерел

1. Аренков И.А. Бенчмаркинг и маркетинговые решения / И.А. Аренков, Е.Г. Багиев Электронный ресурс / Энциклопедия маркетинга. Режим доступа: <http://www.marketing.spb.ru>
2. Данилов И.П. Бенчмаркетинг – эффективный инструмент повышения конкурентоспособности / И.П. Данилов, С.Ю. Михайлова, Т.В. Данилова // Стандарты и качество. 2005 г. - №1. – С.44,
3. Кэмп С. Роберт. Легальный промышленный шпионаж: Бенчмаркинг бизнес-процессов: технологии поиска и внедрения лучших методов работы ваших конкурентов / Пер. с англ.; Под ред. О. Б. Максимовой. – Днепропетровск: Баланс-клуб, 2004. – 416 с.
4. Михайлова Е.А. Основы бенчмаркинга / Е.А. Михайлова // Менеджмент в России и за рубежом, 2001 г. №1. С. 134-139
5. Николич М. Количественный подход в бенчмаркетинге: обеспечение выбора оптимальных стратегических действий / М. Николич, Б. Николич, Е. Вуконянски // Российский журнал менеджмента. 2007 г. – том 5 №2. – С.29-44.
6. Cassel C., Nadin S., Gray M.O. The use and effectiveness of benchmarking in SMEs // Benchmarking: An International Journal, Vol. 8, No. 3. - 2001. - P. 212-222.

Ковтун В.А.,
к. с.-г. н., доцент

*ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
м. Херсон*

РЕЗЕРВИ ЗБІЛЬШЕННЯ ВИРОБНИЦТВА ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИНИЦТВА

Рослинництво є важливою галуззю аграрного сектору економіки та джерелом прибутків аграрних підприємств. Збільшення обсягів виробництва продукції галузі та покращення її якості є актуальним питанням. Стан виробництва її та реалізації характеризується їх економічною ефективністю; ступенем використання земельних ресурсів, агротехніки, досягнень науково-технічного прогресу; покращенням якості продукції та умовами її зберігання.

Виявлення резервів збільшення продукції рослинництва здійснюється за напрямками: екстенсивним - розширення посівних площ та інтенсивним - підвищення урожайності. Інтенсивний спосіб поліпшення показників обсягу виробництва та реалізації продукції передбачає такі шляхи: поліпшення земельних угідь шляхом меліорації, боротьби з ерозією, вапнування та гіпсування; дотримання агротехнічних умов через сортооновлення, хімізацію, меліорацію, комплексну механізацію і автоматизацію виробничих процесів тощо. Приріст урожайності за рахунок застосування цих факторів визначаються з даних науково-дослідних установ, а в конкретних умовах підприємства — на основі вивчення технології вирощування конкретної культури.

За рахунок сортооновлення та впровадження у виробництво досягнень селекційно-насінницької роботи більш урожайніших районованих сортів можна забезпечити приріст урожаю окремих культур на 20 %. За розрахунками вчених, за оптимальної норми внесення добрив і за всіх інших умов приріст зерна становить 8—10 ц/га, картоплі — 60—70, цукрових буряків — 70—80 ц/га тощо.

Для ефективнішого використання мінеральних добрив необхідно дотримуватися оптимальної вологозабезпеченості ґрунту. За даними наукових установ, раціональне зрошення підвищує ефективність мінеральних добрив у 2—3 рази порівняно з їх застосуванням на незрошуваних землях. Зрошення, підвищуючи ефективність добрив, дає змогу створити умови для одержання гарантованих високих урожаїв у зонах недостатнього зволоження, на які в Україні припадає більше 40 % площі ріллі.

Велику увагу приділяють товаровиробники ефективності застосування засобів захисту рослин, особливо біологічним методам захисту, які не тільки зберігають урожай, але й не знижують його якості, що є важливим резервом збільшення обсягу реалізації та її економічної ефективності. Найбільшого поширення набуває захист із застосуванням трихограми, що підвищує врожайність пшениці на 2—3 ц/га, зерна кукурудзи — на 8—10 і цукрових буряків — на 15—20 ц/га [1].

Виростити високі врожаї, забезпечити рекомендований комплекс

агротехнічних заходів з урахуванням зональних умов і біологічних особливостей сорту допомагає комплексна механізація виробничих процесів. Вона забезпечує виконання всіх робіт у найкращі стислі строки, що підвищує біологічний урожай та скорочує його втрати при збиранні, доочищенні, транспортуванні. Зміцнення матеріально-технічної бази: створення комплексу машин, поліпшення насінництва, забезпечення господарств достатньою кількістю добрив і засобами захисту рослин дає змогу запровадити передові індустріальні та інтенсивні технології вирощування сільськогосподарських культур, що забезпечує збільшення виробництва продукції при підвищенні окупності витрат.

Істотним резервом збільшення обсягу продукції є запобігання її втратам: обсіпання зерна через недотримання оптимальних строків збирання врожаю та невдалого його вибіру; недосконалість збиральної техніки; поганий стан транспортних засобів, доріг, місць доочищення і зберігання сільськогосподарської продукції тощо. Ці втрати досягають третини вирощеного врожаю, якщо із збиранням зволікають на 20 днів і більше після біологічної спілості аграрної продукції, втрачається до 30 % вирощеного врожаю. Особливо значні втрати аграрної продукції відбуваються за несприятливих погодних умов.

Актуальним завданням сільськогосподарського виробництва є підвищення якості продукції за рахунок: виведенням нових сортів сільськогосподарських культур; застосуванням добрив у правильних співвідношеннях; збільшенням питомої ваги внесення органічних добрив; ширшим застосуванням біологічних методів захисту рослин; дотриманням агротехнічних заходів при обробітку ґрунту і догляду за посівами; удосконаленням машин і обладнання для збирання і доробки сільськогосподарської продукції [2]

Резервами збільшення обсягів реалізованої продукції є: впровадження прогресивних способів товарної обробки і транспортування продукції через розширення безтарних перевезень сипких вантажів, контейнерних перевезень, застосування спеціального транспорту, поліпшення шляхів і внутрішньогосподарських доріг тощо.; скорочення проміжних ланок у ланцюгу «поле — споживач», особливо щодо овочів та фруктів; збільшення потужностей з первинної переробки і належного зберігання сільськогосподарської продукції; застосування ефективних систем матеріального стимулювання за підвищення якості продукції.

Основні резерви збільшення виробництва рослинницької продукції і поліпшення її якості полягають у: докорінному поліпшенні земельних угідь на основі комплексу меліоративних заходів: збільшенні норм внесення добрив і доведення їх до оптимального рівня; своєчасному застосуванні засобів захисту рослин; комплексній механізації всіх галузей рослинництва з метою забезпечення своєчасного і високоякісного виконання комплексу робіт; впровадженні високоврожайних районованих сортів сільськогосподарських культур, які б відповідали інтенсивним методам їх вирощування [2].

Необхідними заходами для покращення реалізації продукції є: удосконалення галузевої структури підприємств з організацією на вимоги ринку; застосування ефективних форм організації та оплати праці; найповніше і найефективніше використанні виробничого потенціалу підприємств і організацій АПК; запобігання втратам на всіх етапах проходження продукції.

Впровадження прогресивних систем землеробства, науково обґрунтованих сівозмін та передових технологій виробництва дасть змогу знизити собівартість продукції рослинництва, а це забезпечить не тільки зростання прибутку підприємства, а і дасть державі додаткові засоби як для подальшого розвитку аграрного виробництва, так і для поліпшення матеріального становища працівників. Виявлення резервів зниження собівартості повинно опиратися на комплексний техніко-економічний аналіз роботи підприємства: вивчення технічного і організаційного рівня виробництва, використання виробничих потужностей і основних засобів, сировини і матеріалів, робочої сили, господарських зв'язків, а також усіх складових собівартості [3].

Для порівняння економічної ефективності вищезазначених резервів виробництва окремих видів продукції рослинництва використовують такі показники: виробництво валової продукції в натуральному виразі в розрахунку на 1 га посіву, на одного середньорічного працівника, на 1 люд.-год, на 1 грн. виробничих витрат; чистий дохід і валовий та чистий прибуток на 1 га посіву, на 1 люд.-год, на 1 грн. виробничих витрат; рівень рентабельності виробництва, норма прибутку, рівень оплати праці на 1 люд.-год., на одного працівника. [4].

Реалізація цих заходів забезпечить високу ефективність землеробства: збільшення виробництва екологічно чистої, конкурентоспроможної рослинницької продукції, підвищення окупності вкладень, поліпшення соціальних умов працівників.

Список використаних джерел

1. Дещенко О. В. Розвиток і ефективність виробництва продукції рослинництва у сільськогосподарських підприємствах [Електронний ресурс] / О. В. Дещенко // www.nbu.gov.ua/portal/hem_biol/nvnau/2009_142_2/09dov.pdf .- С. 1-4.
2. Шпичак О. М. Організаційно-економічні проблеми якості аграрної продукції / О. М. Шпичак // Економіка АПК. - 2010. - № 11. - С. 51-59.
3. Бондаренко А.Ф. Розрахунок собівартості продукції рослинництва А.Ф.Бондаренко Економіка АПК. – 2011. – № 11. – С. 45-51.
4. Ковтун В.А. Аналіз конкурентоспроможності витрат великотоварних аграрних підприємств / В.А.Ковтун // «Новината за напреднали наука - 2013»: Матеріали за 9-а международна научна практична конференція, (Софія, 17-25 май 2013). Том 13 / Ред.: Милко Тодоров Петков. – Софія: «Бял ГРАД-БГ» ООД, 2013.- С. 74-77

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ

Електронні гроші все частіше використовуються для розрахунків між суб'єктами господарювання поряд зі звичайними грошовими коштами. При цьому якісною перевагою електронних грошей є їх можливість реалізувати дві вимоги розрахункових процесів – миттєвість здійснення розрахунку та відсутність регіональних обмежень у їх проведенні. Визначальну роль у розповсюдженні розрахунків електронними грошима відіграє швидкий розвиток електронної комерції, яка є результатом впровадження розробок інформаційно-комунікаційних технологій. Цей вид комерції є способом ведення господарської діяльності, за якого всі (або більшість) господарські процеси/операції (реалізація, реклама, маркетинг, гарантійне обслуговування, вилучення виручки та ін.) здійснюються в електронному вигляді у мережі Інтернет на основі відповідних комп'ютерних програм. Усі процеси, що відбуваються у сфері електронної комерції, потребують коректного відображення в системі бухгалтерського обліку. Проте на сьогодні вони є практично не дослідженими. Удосконалення положень організації та методики бухгалтерського обліку електронних грошей, як нового специфічного об'єкта обліку, дозволить поліпшити оперативне управління фінансовими ресурсами суб'єкта господарювання. З кожним роком електронні гроші все більше набирають форми трансферабельності, що, відповідно, забезпечить їм широкий спектр розрахунків між контрагентами. Оскільки купівельна спроможність нових засобів платежу потенційно є необмеженою, їх природа характеризується як грошова. Електронним грошам властиве внутрішнє протиріччя – з одного боку, вони є засобом платежу, з іншого – зобов'язанням, яке підлягає виконанню у звичайних не електронних грошах. Питання, пов'язані з випуском, обігом і погашенням електронних грошей в Україні, регулюються Положенням про електронні гроші в Україні, затвердженим постановою Національного банку України від 04.11.2010 р. №481. Згідно з Положенням учасниками правовідносин, пов'язаних з використанням електронних грошей в Україні, є емітент – особа, яка здійснює випуск електронних грошей і бере на себе зобов'язання з їхнього погашення. В Україні емісію електронних грошей, їх обслуговування здійснюють виключно банки і тільки в гривні. Поняття «платіжний засіб» міститься у ст. 192 Цивільного кодексу України, ст. 3 Закону України «Про платіжні системи та переказ коштів» і пов'язане з визначенням гривні – грошової одиниці України як єдиного законного платіжного засобу. Тобто, платіжний засіб існує у формі грошової одиниці. Національний банк України зазначає, що законодавством розмежовано поняття «електронний платіжний засіб» та «електронні гроші». Так, пунктом 1.14 ст. 1 Закону України «Про платіжні системи та переказ коштів» встановлено, що

«електронним платіжним засобом» є платіжний інструмент, що надає його держателю можливість за допомоги платіжного пристрою отримати інформацію про належні держателю засоби та ініціювати їх переказ. На сучасному етапі Національний банк України розглядає питання щодо надання права небанківським фінансовим установам здійснювати випуск електронних грошей. Так Директивою ЄС 110 передбачено, що випуск електронних грошей, крім банків, можуть здійснювати і інші фінансові установи, але за певних умов:

- ліцензування діяльності установи – емітента електронних грошей;
- внесення до реєстру установи – емітента електронних грошей;
- наявності в установи – емітента електронних грошей первинного капіталу не менше, ніж 350 000 євро;
- забезпечення емітентом електронних грошей захисту коштів, отриманих в обмін на випущені електронні гроші.

Для подальшого успішного розвитку електронних грошей в Україні важливим є: по-перше застосування виваженої правової регламентації, спрямованої, з одного боку, на підтримку їхнього розвитку, а з іншого – на запобігання їх використання з метою ухилення від оподаткування та контролю. По-друге подолання певних складнощів з ситуативним перерозподілом суб'єктів ринку і сфер регулювання між регуляторами. Наприклад, зменшивши до розумного поріг входу в «третій дивізіон» банків, Україна задовольнила б попит ринкових ніш на ті продукти, які хоч і перебувають у сфері регулювання центрального банку, але важко народжуються «великими» банками другого дивізіону. А це, окрім електронних грошей, і послуги з приймання малих платежів і виплат, і питання з програмно-технічними комплексами самообслуговування – терміналами, і багато іншого.

Список використаних джерел

1. Гончар В. Попит на електронні гроші зростає/ В. Гончар [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://globalmoney.ua/ru/about/zmi/poput_na_elektronni_gamanci_zrostaie.html.
2. Радіонова І. Ф. Економіка (рівень стандарту, економічний рівень). 11 клас /І.Ф. Радіонова – Кам'янець- Подільський: Аксіома, 2011. – С. 48–49.
3. Гутгарц К. Електронні гроші як засіб платежу в Україні / К. Гутгарц [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ua.prostobiz.ua/biznes/upravlinnya_biznesom/statti/elektronni_groshi_yak_zasib_platezhu_v_ukrayini
4. Електронні гроші в українському інтернеті [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.knl.ua/spravka_potr.php?id=357&cat=8.

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ЕФЕКТИВНОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ НА ІННОВАЦІЙНІЙ ОСНОВІ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Земля – багатство людства, основний засіб виробництва, ефективність використання якого впливає на результати ведення діяльності суб'єкта господарювання. Крім того, ефективність використаних земельних угідь у різних галузях господарства є чинником підвищення конкурентоспроможності національної економіки за сталими результатами господарювання.

На сьогоднішньому етапі суспільного життя земельні ресурси використовуються надзвичайно інтенсивно, виконуючи функцію територіального базису, природного ресурсу та основного засобу виробництва. Проблема управління землекористуванням завжди була актуальною, оскільки земля є основою з основ будь-якого виробництва, головним джерелом задоволення першорядних потреб людини і людської праці, які в комплексі виступають як матеріальна умова і як активний фактор головного засобу виробництва.

Впровадження інноваційної моделі землекористування, орієнтація на ефективне використання досягнень вітчизняної науки у сфері управління земельними ресурсами є невід'ємними складовими стратегії розвитку України.

Передумовами інноваційного вектора розвитку землекористування є глибокі зміни самої суті вітчизняного землекористування: створення нової системи земельних відносин на основі приватної власності на землю, збільшення кількості землекористувачів та землевласників, формування інфраструктури ринку землі й іпотечного кредитування та ін.

Метою дослідження є наукове визначення та пошук можливих напрямів удосконалення управління і підвищення ефективності землекористування на інноваційній основі у сільськогосподарських підприємствах Вознесенського району.

Важливою складовою в процесі виробництва сільськогосподарської продукції є інноваційне забезпечення товаровиробників. Лише за умови залучення інноваційних розробок можлива реалізація генетичного потенціалу вирощуваних культур та підвищення ефективності галузі рослинництва.

Інноваційні технології, що застосовуються у розвинутих країнах базуються на використанні останніх досягнень науки і техніки. Вони міняють наші сталі уявлення і методи роботи. Так, декілька десятиліть тому головними методами дослідження ґрунтів було ґрунтове і агрохімічне обстеження на основі відібраних зразків ґрунту. При цьому сучасна техніка дозволяє проводити сканування ґрунту з космосу або літака.

У сучасних умовах господарювання сільськогосподарські товаровиробники широко використовують системи ОРБ-моніторингу

транспортних засобів, коли кожна машина, трактор чи комбайн оснащені GPS навігаторами. Технологія моніторингу родючості ґрунтів, з використанням електронних карт електричної провідності ґрунту, цифрових моделей рельєфу та даних агрохімічного аналізу дозволяє створити точні картограми ґрунтових властивостей. Диспетчерська служба має можливість цілодобово контролювати роботу техніки в електронному режимі, а керівник підрозділу може за кілька хвилини проаналізувати роботу техніки за день, оцінити якість її виконання та спланувати роботу на наступний день. Застосування інформаційних технологій підвищує продуктивність і ефективність управлінської праці, дозволяючи повному вирішувати багато задач.

Значну роль в розвитку економіки Вознесенського району відіграє агропромисловий комплекс, що визначає обсяги, пропозиції та вартість основних видів продовольства для населення, визначає стан і тенденції розвитку сільських територій.

Природно-кліматичні умови та родючі землі району сприяють вирощуванню практично всіх сільськогосподарських культур і дозволяють отримувати високі врожаї. У той же час матеріально-технічне забезпечення та ефективність праці не відповідають потребам галузі. Рівень забезпечення сільського господарства тракторами, комбайнами та іншою технікою становить 70–80 відсотків потреби. Значна частина технічних засобів потребують заміни внаслідок їх зношеності.

Відсутність достатніх фінансових ресурсів стримує впровадження новітніх технологій, використання високоякісного насіння, обмежує застосування інших матеріально-технічних ресурсів. Виробництво сільськогосподарської продукції стає все більш залежним від впливів погодних факторів.

Площа сільськогосподарських угідь в районі складає 112,6 тис. га, в тому числі ріллі 90,4 га. Різке скорочення поголів'я тварин в громадському секторі призвело до значного зменшення питомої ваги кормових угідь та різкого збільшення площ під соняшником. Нераціональне використання земельних ресурсів і низька культура землеробства призводить до виснаження і деградації ґрунтів, зменшення вмісту в них гумусу та поживних речовин.

При аналізі розмірів та структури грошової виручки у сільськогосподарських підприємствах Вознесенського району виявлено, що в середньому за 4 роки галузь рослинництва в структурі грошових надходжень займає 98,8%, а галузь тваринництва лише 1,2%. При цьому в галузі рослинництва найбільшу питому вагу в середньому за 4 роки в структурі займає соняшник, а саме 57,1% або 337554,2 тис. грн, пшениця озима 22,6% або 133413,7 тис. грн, ячмінь озимий 8,4% або 49916,2 тис. грн.

Для збільшення грошової виручки від реалізації сільськогосподарської продукції аграрними підприємствами Вознесенського району необхідно, а саме: збільшити обсяги реалізації продукції рослинництва та тваринництва; намагатися сертифікувати вироблену продукцію за міжнародними стандартами, що дасть можливість збільшення експортного потенціалу; реалізовувати готову

продукцію, а не сировину як на вітчизняному ринку так і закордон.

Аналізуючи економічні показники господарювання аграрних підприємств Вознесенського району виявлено, що по галузі рослинництва чистий дохід (виручка) від реалізації збільшився на 381,1% порівнюючи 2017 рік з 2013 роком та зменшився на 40,9% порівнюючи з 2016 роком. Зростанням цін на продукцію рослинництва вплинуло на збільшення повної собівартості продукції, яка у 2017 році становила 470356,5 тис. грн, що на 394,9% більше ніж у 2013 році та на 47,1% менше ніж у 2016 році. При цьому прибуток по галузі рослинництва у 2017 році склав 161022,7 тис. грн, що на 344,8% більше ніж у 2013 році та на 9,9% менше ніж у 2016 році. Рівень рентабельності при цьому склав у 2017 році 34,2%, що на 3,9 в.п. менше ніж у 2013 році та на 14,1 в.п. більше ніж у 2016 році. По галузі тваринництва виручка за досліджуваний період зменшилась з 14902,2 тис грн у 2013 році до 139 тис. грн у 2017 році. При цьому прибуток склав лише 6 тис. грн, а рівень рентабельності 4,5%.

Аналізуючи посівні площі та їх структуру по сільськогосподарським підприємствам Вознесенського району автором зроблено висновки, що на сьогодні необхідно керівникам аграрних підприємств дотримуватися науково-обґрунтованих норм сівозмін, що сприятиме підвищенню урожайності та валових зборів продукції сільськогосподарських культур. Також необхідно збільшувати площі під зрошенням, що дасть можливість в декілька разів підвищити ефективність землеробства в аграрних підприємства району. При цьому в Вознесенському районі для даного заходу є достатня кількість водних ресурсів, зокрема було б лише бажання аграріїв вкладати кошти в будівництво зрошувальних мереж.

Отже, на сьогодні аграріям для досягнення високої врожайності необхідно, а саме: використовувати якісний та урожайний насіннєвий матеріал; вносити необхідну кількість органічних та мінеральних добрив; вчасно здійснювати усі агротехнологічні вимоги щодо вирощування та збирання урожаю зернових та технічних культур; здійснювати бюджетування на своєму підприємстві, що дасть знати яку необхідну мати кількість фінансових ресурсів за місяцями та кварталами у звітному році для потреб сільськогосподарського виробництва, а також займатися роботою з планування і проектування та їх оцінки.

Список використаних джерел:

1. Ковалів О.І. Звершення земельної реформи в Україні: нова парадигма: монографія / О.І. Ковалів. – К.: ДІА, 2016. – 416 с.
2. Горлачук В. В. Формування конкурентоспроможності землекористування в регіоні / В. В. Горлачук // Наукові праці. Том 133. Випуск 120. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010 – С. 110–115.
3. Савицький Е.Е. Інноваційні технології в аграрній сфері: сутність, класифікація та українські реалії / Е.Е. Савицький // Економіка АПК. – 2014. – № 2. – С. 110–115.

Несін Ю. М., к. пед. н., доцент
*Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон*

АНАЛІЗ АНГЛОМОВНОГО ПІДРУЧНИКА «АНГЛІЙСЬКА МОВА ДЛЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ»

Вища освіта України має на своїй меті створити сприятливі умови для подальшого розвитку й навчання особистості, яка би впевнено почувала себе на вітчизняному, європейському та світовому ринку праці. Одним із завдань української вищої школи є дослідження, пов'язані з процесом викладання іноземних мов, адже він виступає потужною теоретичною основою сучасної університетської освіти, де всебічне вивчення іноземних мов є ключовим фактором.

В контексті опрацювання навчальних книг важливе значення для дослідження аспектів викладання іноземних мов в університетах України становлять роботи, присвячені їхньому всебічному аналізу, що представлені роботами сучасних дослідників України (Н. В. Андрійчук, Т. О. Бровченко, Т. В. Гора, А. С. Гембарук, В. А. Дмитренко, В. Ф. Дороз, А. К. Корсаков, О. Ю. Кузнецова, К. О. Олександренко, В. Г. Рогожа, І. А. Ткаля, С. О. Царьова, Л. О. Чулкова та ін.).

Низка англомовних вчених, серед яких Х. Аллен, Дж. Годуїн, У. Кепел, К. Кеппер, С. Макуїн, М. Рейллі, Р. Річі, С. Сієбай, А. Сілвер, Л. Стратт постійно досліджують вітчизняні підручники. Вищезазначені науковці небезпідставно пишаються здобутками, водночас критикуючи застарілі підходи до написання навчальної літератури.

Враховуючи той факт, що аналіз автентичних англійських підручників з боку українських науковців не дуже поширений, в нашій тезі ми намагаємося об'єктивно й неупереджено висвітлити позитивні та негативні сторони підручника «Англійська мова для фінансового сектору» за допомогою якого навчаються студенти, розвиваючи мовні, мовленнєві, соціокультурні та стратегічні компетенції. Ми впевнені, що це допоможе викладачам англійської мови в їхній подальшій роботі зі студентами.

Квінтесенція тези – здійснення аналізу англомовного підручника «Англійська мова для фінансового сектору» видавництва «Кембриджська університетська преса» як ефективного засобу комунікації.

«Англійська мова для фінансового сектору» – англомовний підручник видавництва «Кембриджська університетська преса» є результатом колективної спільної праці науковців Англії, Шотландії, США, Австралії, ПАР. Навчальна книга розрахована на професійний рівень володіння англійською мовою та має практичне спрямування. Зміст підручника складається з двадцяти чотирьох розділів й наступних складових: словник, читання, прослуховування, мовний фокус, говоріння та письмо. Вві без винятку розділи підручника виважені, продумані, логічно побудовані, містять корисну й цікаву інформацію щодо

організації фінансової справи, телефонних розмов, банківської системи, позики та кредитів, бізнес-листування, бухгалтерського обліку, аудиту, соціалізації, ролі центральних банків, зустрічей. фінансування міжнародної торгівлі, обміну валют, письмових звітів, біржових операцій, об'єднання (поглинання) та купівля підприємств, організації перемовин, презентацій, регулювань у сфері фінансів.

Словник навчальної книги охоплює ключові слова з вищезазначених тем, він відрізняється чіткістю та лаконічністю. Ми небезпідставно вважаємо, що словниковий запас не дуже різноманітний, проте його цілком вистачить для висвітлення тем, пов'язаних з фінансовими справами.

Читання як важливий елемент практичного заняття широко представлено у підручнику темами, що стосуються проблем регулювань, інвестицій, облігацій, майбутнього банків; воно містить конкретну інформацію про банк Англії, кредити, позики, біржові операції, обмін валют, фінансування міжнародної торгівлі, перемовини, менеджмент, конфлікт інтересів тощо.

Прослуховування містить вправи, присвячені розвитку фінансового сектору, а також інформацію про організацію міжнародних зустрічей, листування та його види, кар'єру, обмін думками, монетарну політику, курс обміну валют, фінансові ринки, роль банків, гарантії позики та кредиту, перемовини, менеджмент, інвестиції, що позитивно впливає на розвиток фонематичного слуху.

Мовний фокус представлено реченнями й фразами офіційного, напівофіційного й неофіційного стилів спілкування. Автор підручника пропонує добірку вправ, де широко використовуються з'єднувальні слова, фрази згоди та незгоди. На наш погляд, їх використання доречно й своєчасне.

Говоріння підкреслено у книзі в першу чергу рольовими іграми, використанням мовного етикету при електронному листуванні, описуванням різноманітних ситуацій, а також схем, таблиць, графіків, дискусіями стосовно створень власних й чужих портфоліо, промовою під час захисту презентацій, фразами, що варті для запам'ятовування.

Письмо чітко висвітлює види листувань, конкретні відповіді з аргументаціями, розмаїття писемних рекомендацій, звітів, пропозицій, низку документів, пов'язаних з перемовинами, що, на нашу думку, збагачує лексичний багаж знань й формує навички письма.

Особлива увага нами приділяється відповідності змісту підручника її меті, доцільності використання вищезазначеного підручника на практичних заняттях у вищому навчальному закладі. В цьому аспекті контент навчальної книги повністю відповідає нормативним положенням, враховує вікові особливості й попередню підготовку. Загальна характеристика викладу навчального матеріалу свідчить про науковий підхід до її написання. Головне досягнення «Англійської мови для фінансового сектору» в спрямованості навчального матеріалу на формування науково-теоретичного мислення, мотивації навчання, розширенню світоглядних позицій. Підручник використовує інноваційні педагогічні техніки й технології, виклад матеріалу фінансового спрямування послідовний,

логічний, чіткий, ретельно продуманий, виважений. Великим бонусом є відповідність англomовного підручника принципам наступності, логічної послідовності, органічності поєднання з попередніми виданнями цього курсу. Якість та доцільність ілюстративного матеріалу (схеми, таблиці, малюнки, рисунки, фотознімки, комікси) допомагають студентам засвоїти навчальний матеріал. Для посилення емоційного впливу навчальних текстів використовуються різноманітні засоби виразності й образності англійської мови.

Ведучи розмову про англomовний підручник, не слід забувати й про методичні аспекти, а саме, про відповідність системи питань, завдань, вправ вимогам сучасної вищої освіти. Навчальна англomовна книга має в наявності завдання різного ступеня складності. Заслуговує на відзначення різноманітність та оригінальність завдань, суцільна спрямованість підручника на розвиток логічного мислення, творчих здібностей, пізнавальної активності студентів. Добірка корисного ілюстративного матеріалу надає нам право казати про методичну цінність підручника.

Отже, зробивши аналіз англomовного підручника, ми впевнені, що його використання у вищих навчальних закладах України створить міцну освітню платформу як для викладачів, так і для студентів у їхньому подальшому опануванні англійської мови.

Список використаних джерел:

1. Волкова Н. Педагогіка: навч. посіб. 3-тє вид., стер. / Н. Волкова. – К.: Академвидав, 2009, – 616 с.
2. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2004, – 352 с.
3. Дьяченко М. Психология высшей школы / М. Дьяченко, Л. Кандыбович. – Минск: Изд-во БГУ им. Ленина, 2004. – 383 с.
4. Нечаев В. Социология образования / В. Нечаев. – М.: Наука, 2005. – 54 с.
5. Фіцула М. Педагогіка: Вид. 2-ге, випр., доп. / М. Фіцула. – К.: Академвидав, 2007, – 560 с.
6. MacKenzie I. English for the financial Sector Student's Book / I. MacKenzie. Cambridge University Press, 2016, – 159 p.

Осадчук І.В.,
канд. с.-г. наук, доцент кафедри менеджменту організацій
Державний вищий навчальний заклад
«Херсонський державний аграрний університет»,
м. Херсон

ДІЛОВА ІНДИВІДУАЛЬНА БЕСІДА У РОБОТІ МЕНЕДЖЕРА ЗАКЛАДУ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА

Неможливо уявити роботу менеджера сучасного підприємства готельно-ресторанного бізнесу без налагодження активних, безпосередніх контактів із співробітниками організації (колегами, підлеглими), представниками інших організацій (органів державної влади й управління, організацій-постачальників, організацій-споживачів, організацій-партнерів, контролюючих органів тощо) та громадянами, яких менеджер приймає у своєму кабінеті, або особисто спілкується з ними в залі, в номері готелю, по телефону, у соціальних мережах, за допомогою електронної пошти і т.д. з питань, що належать до його компетенції. Характер роботи менеджера підприємства готельно-ресторанного бізнесу значною мірою орієнтований на ділове спілкування з широким колом людей.

У ході дослідження було встановлено, що ділові зв'язки менеджера, який працює у сфері готельно-ресторанного бізнесу, здійснюються у формі прямих контактів і потребують більше 75 % його робочого часу. Форми таких контактів різні: прийом відвідувачів, відвідування робочих місць підлеглих, інструктаж, видавання завдань, звіти про їх виконання та ін. Більшість цих контактів відбуваються у індивідуальних та колективних формах розмовного спілкування. Серед індивідуальних форм найбільш уживаними є ділова бесіда та розмова по телефону.

Бесіда — це форма спілкування з метою обміну думками, інформацією, почуттями тощо, залежно від кількості учасників бесіди поділяють на індивідуальні та групові, а від мети спілкування та змісту — на ритуальні, глибинно-особистісні та ділові бесіди. Індивідуальна бесіда — це діалог двох співучасників, які є значущими один для одного і прагнуть (обоє або один) до досягнення певної мети [1]. Під діловою бесідою розуміють спілкування між співрозмовниками, які мають необхідні повноваження для встановлення ділових взаємин, вирішення ділових проблем або вироблення конструктивного підходу до них [2].

Ділова індивідуальна бесіда — це діалог двох співучасників, які мають необхідні повноваження для встановлення ділових взаємин, вирішення ділових проблем або вироблення конструктивного підходу до них, є значущими один для одного і прагнуть (обоє або один) до досягнення певної мети — вирішення конкретної справи. Прикладами ділових індивідуальних бесід, які проводить менеджер закладу готельно-ресторанного господарства, є: бесіда з потенційним клієнтом або партнером по бізнесу, співбесіда під час приймання на роботу чи

звільнення з роботи, бесіда при розгляді конфліктних ситуацій та під час обговорення нового проекту із фахівцем.

Ділова індивідуальна бесіда буде результативною, якщо менеджер використає правильну тактику її підготовки, побудови і проведення, адже опитування показало, що найскладнішим у своїй роботі 6 з 10 менеджерів закладів готельно-ресторанного господарства вважають встановлення контакту з людиною на першій зустрічі з нею.

Заходами щодо підготовки ділової індивідуальної бесіди як форми ділового контакту менеджера закладу готельно-ресторанного господарства є: попередня домовленість про контакт, яка дасть змогу менеджеру ретельно підготуватися, провести необхідні консультації, запросити фахівців, підготувати документи, спланувати свій час; вивчення сильних і слабких сторін майбутнього співрозмовника; прогноз результатів контакту з урахуванням мети і особливостей співрозмовника; планування проведення контакту, оскільки менеджер повинен знати з ким, коли, де і з якою метою він має зустрітися, за власною ініціативою чи ні, розуміти, якими ресурсами він володіє і що він чекає від цих контактів. Планування ділової індивідуальної бесіди передбачає визначення її мети, передбачення необхідності та/або вірогідності її проведення і визначення шляхів досягнення позитивного результату. Воно має здійснюватися згідно основних принципів планування. План бесіди може складатися з основних, другорядних, уточнюючих і навідних запитань.

Правильно побудувати ділову індивідуальну бесіду допоможе виконання декількох умов. Перша з них - знання статусу майбутнього співрозмовника та сили його позиції. Другою умовою є наявність точно сформульованої мети бесіди і знання того, хто більше зацікавлений у контакті. Якщо більше зацікавленою особою є сам менеджер, то він повинен продумати як зробити так, щоб партнер цього не помітив. Якщо ж це потрібно більше другій стороні – можна подумати над отриманням більшої вигоди від бесіди. Третій фактор – місце, де проводитиметься зустріч. Найкраще, щоб бесіда відбулася на території менеджера або на нейтральній території. Такою нейтральною територією в кабінеті менеджера є зона відпочинку. Важливим є також знання основних правил ведення ділової індивідуальної бесіди: зовнішнього вигляду, поваги, похвали, поради, професійного підходу, «Ви-підходу», позитиву.

Тактика проведення ділової індивідуальної бесіди передбачає, насамперед, встановлення контакту із співрозмовником. Для цього менеджеру необхідно: з'ясувати посаду, прізвище, ім'я та по батькові співрозмовника, кого він представляє і яка мета його візиту, або якщо це відомо заздалегідь, повторити ім'я та по батькові співрозмовника вслух, вітаючись з ним; переконати співрозмовника в щирості бажання зрозуміти його точку зору; бути уважним і об'єктивним, готовим подати співрозмовнику необхідну допомогу; бути привітним і доброзичливим; виявити інтерес до співрозмовника; забезпечити взаємну довіру, повагу, відвертість і щирість; не довіряти першому враженню про людину.

Після встановлення контакту менеджеру слід сформулювати у

співрозмовника довіру і симпатію до себе. Для цього можна скористатись прийомами, які рекомендують психологи: хваліть, та не захвалюйте; розумно завищуйте свої вимоги; критикуйте лише те, що Вам шкодить; уникайте смислових та емоційних полюсів; відзначайте здібності, успіхи і досягнення співрозмовника; виявляйте зацікавленість в його ідеях і пропозиціях та давайте їм високу оцінку; підкреслювати свою простоту, демократичність, доступність, прихильність до співрозмовника; підкреслюйте схожі погляди на об'єкт, подію, явище; дайте змогу співрозмовнику повно і докладно викласти проблему, що його хвилює, не перебиваючи і не спиняючи його; якщо співрозмовник є Вашим підлеглим, висловлюйте впевненість у тому, що він виконає найбільш серйозне доручення; запропонуйте підлеглому роботу (доручення, завдання), що його зацікавить; уважно слухайте співрозмовника; дайте можливість партнеру зберегти гідність; «не грюкайте дверима» тощо.

Іноді, в ході бесіди між менеджером і його підлеглим виникає «зіткнення» думок, коли вони безкомпромісно протистоять один одному. У цьому випадку слід: відокремити предмет суперечки від завдання; з самого початку не дати себе втягти в безплідну полеміку, намагатися терпляче вислухати опонента; у своїх судженнях уникати категоричності, визнаючи певну їх недосконалість; не використовувати вирази типу «кожному зрозуміло», «тут може бути тільки одне рішення» та ін. (найкраще використати прийом від супротивного: «Припустімо, Ви праві. Тоді виникає ситуація...»).

Під час індивідуальної ділової бесіди з потенційним клієнтом менеджер повинен використовувати емоції, які є засобом змістового збагачення мови. Емоційні засоби мови можуть підвищити увагу співрозмовника, примусити його зосередитися, підняти настрій та ін. Однак, якщо вони перешкоджають нормальному ходу бесіди, їх треба приховувати. Слід спостерігати також за мімікою, жестикуляцією, інтонацією та іншими особливостями поведінки співрозмовника, враховувати, що на хід бесіди значно впливає самооцінка людини.

Ділові індивідуальні бесіди, як правило, завершуються прийняттям рішень. Проте іноді швидко це зробити важко: потрібні додаткові відомості, консультації, перевірка викладених аргументів, з'ясування думки трудового колективу, час для обмірковування. У цьому випадку слід назвати співрозмовнику строк, коли буде прийнято рішення і дана відповідь.

Отже, ділова індивідуальна бесіда є невід'ємною частиною роботи менеджера закладу готельно-ресторанного господарства, частиною зв'язуючого процесу менеджменту – комунікації, оскільки являє собою цілеспрямовані комунікації з попередньо запланованим ефектом і результатом.

Список використаних джерел:

1. Чайка Г.А. Культура ділового спілкування менеджера . – URL: https://pidruchniki.com/12920522/menedzhment/rozmovni_formi_dilovogo_spilkuva_nnya.
2. Бороздина Г.В. Психология делового общения. — М., 1998.

СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ НАРАХУВАННЯ ТА СПЛАТИ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ

Акцизний податок є одним із найдавніших форм оподаткування в світі. Бурхливий розвиток торгівлі сприяв розвитку акцизного оподаткування, так як саме у ті часи акцизи були прості в адмініструванні та їх стягнення забезпечувало стабільне наповнення казни держави. У ХХ ст у США та Європі почали активно застосовувати регулюючі властивості акцизів.

Дослідженням акцизного оподаткування займалися багато вчених, зокрема це О.Данілов, В.Коротун, І.Майбуров, Т.Паєнтко, А.Соколовська, О.Фрадинський та ін. Зазначені фахівці зробили вагомий внесок у дослідження еволюції оподаткування, механізми функціонування акцизних податків, їх впливу на економічний розвиток країни.

На сьогодні акциз визначають, як один із видів непрямих податків на товари які не відносяться до товарів першої необхідності, але їх рівень рентабельності є надзвичайно високий. До таких товарів відносять тютюнові та алкогольні вироби, паливо, автомобілі, електрична енергія. Акциз - це непрямий податок, який у перекладі означає “урізати”. Він спрямований на відбирання частини прибутку з популярних товарів. Його збільшення на алкоголь і тютюн, в теорії, має зменшувати їх споживання, однак, він ще й урізає гроші з гаманців та час роботи бухгалтера.

Зобов'язання зі сплати акцизного податку виникає, коли відбувається виробництво або реалізація підакцизних товарів (продукції). До них належать товари за кодами згідно з УКТ ЗЕД, на які встановлено ставки акцизного податку. ПКУ у ст. 215.1 визначає перелік підакцизних товарів:

спирт етиловий та інші спиртові дистиляти, алкогольні напої, пиво; тютюнові вироби, тютюн та промислові заміники тютюну;

пальне;

автомобілі легкові, кузови до них, причепи та напівпричепи, мотоцикли, транспортні засоби, призначені для перевезення 10 осіб і більше, транспортні засоби для перевезення вантажів;

електрична енергія.

Ставки акцизного податку бувають двох типів (специфічні зростають у 2018р.): специфічні (абсолютні) - податок визначається як фіксована величина стосовно кожної одиниці виміру бази оподаткування (літри, кілограми, штуки, кубічні сантиметри, інші натуральні показники); адвалорні (відносні) - податок визначається у відсотковому або кратному відношенні до одиниці вартісного виміру бази оподаткування (вартість товарів, продукції). Особливості в обліку акцизу має реалізація пального, так як щодо неї використовуються система електронного адміністрування реалізації пального (СЕАРП). В межах СЕАРП

вводяться акцизні накладні, які діють аналогічно податковим накладним з ПДВ, складаються в електронному вигляді продавцями і надаються покупцям.

Перелік платників акцизного податку визначено пунктом 212.1 ПКУ. До них належать: виробники підакцизних товарів (продукції) на митній території України, у тому числі з давальницької сировини; суб'єкти господарювання, які ввозять підакцизні товари (продукцію) на митну територію України; фізичні особи, які ввозять підакцизні товари (продукцію) на митну територію України (декларацію не подають); особи, які реалізують конфісковані підакцизні товари (продукцію); особи, яка реалізують або передають у володіння, користування чи розпорядження підакцизні товари (продукцію), що були ввезені на митну територію України зі звільненням від оподаткування до закінчення строку, визначеного законом відповідно до п. 213.3 ПКУ; особи, які мали пільги з податку, однак, порушили умови їх надання (див. пп. 212.1.6-212.1.8 ПКУ); суб'єкти господарювання роздрібною торгівлі, які здійснюють реалізацію підакцизних товарів; оптові постачальники електроенергії та її виробники; власники ввезеного на митну територію України вантажного транспортного засобу, що переобладнується у легковий автомобіль, з якого справляється акцизний податок; особи, які реалізують пальне.

Зміни ставок акцизного податку у 2018 р. розглянемо на основі Закону про внесення змін до Податкового кодексу України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2018 році, який було прийнято у першому читанні 14 листопада 2017 р. (номер реєстрації 6776-д від 14.11.2017). Дані зміни приймаються з метою дотримання вимог директиви ЄС № 2011/64/EU від 21 червня 2011 р., яка врегульовує структуру та ставки акцизів, які застосовуються щодо тютюнових виробів.

Закон містить поступове збільшення специфічних ставок акцизного податку на тютюнові вироби та мінімального акцизного податкового зобов'язання зі сплати акцизу з тютюнових виробів. У 2018 р. відбудеться збільшення ставки акцизного податку на тютюнові вироби в цілому на 29,7% (з урахуванням прогнозного індексу споживчих цін та додаткового збільшення). Але це не є кінець зростання, так як в наступні роки ставка і надалі продовжить збільшуватися: у 2019-2024 рр. щороку на 20%; з 1 січня 2025 р. ставка акцизного податку буде встановлена у еквіваленті 90 євро за 1000 штук. Також з цього року питома вага акцизу у ціні сигарет має складати не менше 60%.

Звітним періодом подачі декларації є місяць, який зазначається на лицьовій стороні декларації. Декларація подається протягом 20 календарних днів після закінчення місяця. Так, для декларації за січень 2018 р. останнім днем буде 20 лютого 2018 р. Декларація подається в органи ДФС за основним місцем обліку. На сьогодні діє форма декларації зі змінами у Порядку її заповнення та подання, які було внесено наказом Мінфіну України від 24.04.2017 р. № 451 (далі – Порядок № 451), що набрав чинності 06.06.2017 р. Вперше декларація за даною формою подавалася за липень 2017 р. Схоже на те, що саме ця форма й переходить на 2018 р. Не потрібно подавати декларацію фізичним особам, які є імпортерами підакцизних товарів, що згадуються у п.

212.1.3 ПКУ за винятком: імпортерів алкогольних напоїв та тютюнових виробів; осіб, що порушили митний режим або умови цільового використання (див. також базу знань ДФС: ЗІР, категорія 116.07).

Виробництво і торгівля спиртом етиловим, коньячним і плодовим та алкогольними напоями підлягають ліцензуванню (п. 7 ч. 1 ст. 7 Закону № 222; Закон України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» від 19.12.1995 № 481/95-ВР; далі - Закон № 481).

Плату за ліцензію на право роздрібною торгівлі справляють щоквартально рівними частинами. Дані про ЕККА (КОРО) записують до ліцензії на роздрібну торгівлю алкогольними напоями. Тому підприємець не зможе отримати ліцензію, якщо попередньо не зареєструє РРО у встановленому порядку. Про це стверджують податківці (лист від 03.06.2016 № 5984/Б/99-99-22-07-03-14). Отже, якщо торгуєте алкоголем у роздріб, на кожне окреме місце торгівлі та ЕККА отримайте окрему ліцензію (ст. 15 Закону № 481).

Щоб отримати алкогольну ліцензію, суб'єкт господарювання звертається до органу ліцензування із заявою. У заяві зазначає вид господарської діяльності, на провадження якої бажає одержати ліцензію (імпорт, експорт, оптова, роздрібна торгівля). На сайті ДФС зазначено, що заяву і на оптову, й на роздрібну реалізацію алкоголю подають у довільній формі. Зокрема, щоб отримати ліцензію на право роздрібною торгівлі алкогольними напоями, суб'єкт господарювання у заяві має зазначити: назву юридичної або фізичної особи; код ЄДРПОУ; юридичну адресу; адресу місця торгівлі; місце торгівлі (тип об'єкта торгівлі за назвою: магазин, ресторан, бар, кафе, кіоск, павільйон); інформацію про документ, що підтверджує право користуватися торговельним приміщенням; орган ДПІ за місцем торгівлі; орган ДПІ за місцем реєстрації суб'єкта; строк дії ліцензії; суму плати згідно із кількістю ЕККА; підпис уповноваженої особи; печатку (за наявності).

Суб'єкти господарювання, які торгують алкоголем оптом, щомісяця до 10-го числа подають до органу, що видав ліцензію, звіт про обсяги виробництва та/або обігу (в т. ч. імпорту й експорту) спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів за минулий місяць (ч. 3 ст. 16 Закону № 481).

Список використаних джерел

1. Електронний ресурс: <https://www.golovbukh.ua/article/7065-aktsizniy-podatok-u-2018-rots>.
2. Подаков Є.С. Актуальні проблеми оподаткування сільськогосподарських товаровиробників/ Є.С. Подаков// Колективна монографія. За редакцією Н. С. Танклевської. – Херсон : Айлант, 2016. – 200 с. – С. 170-175.
3. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2018 році» від 14.11.2017 р. (номер реєстрації 6776-д від 14.11.2017).
4. Закон України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» від 19.12.1995 № 481/95-ВР.

РОЛЬ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ У СИСТЕМІ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

На даний час управлінський персонал вітчизняних підприємств не повністю готовий користуватися послугами служб внутрішнього аудиту, що пояснюється неусвідомленням ролі та значення аудиту для подолання кризових явищ та забезпечення високої ефективності діяльності господарських суб'єктів. Внутрішній аудит є важливим і невід'ємним елементом системи антикризового управління підприємством, який сприяє оптимізації управлінського процесу, допомагає ідентифікувати й усувати слабкі сторони в системах управління, попереджує про настання кризових явищ, забезпечує захист від їх негативних наслідків, визначає можливості недопущення недоліків та відхилень у майбутньому [1]. Внутрішній аудит у системі антикризового управління повинен проводитися згідно з розробленим планом та програмою для того, щоб своєчасно виявляти проблеми й здійснювати заходи щодо коригування ходу та змісту робіт на підприємстві доки накопичені проблеми не наберуть кризових ознак [2]. Служби внутрішнього аудиту повинні надавати для системи управління інформацію про фінансово-господарську діяльність, яка через регулюючу функцію антикризового управління має здійснювати необхідний зв'язок між виробничими, технологічними і економічними системами підприємства [3]. Внутрішній аудит в системі антикризового управління підприємством повинен спрямовувати зусилля на виконання таких завдань:

- збору інформації для вивчення ефективності управління підприємством; - дослідження економічного стану та перспектив розвитку підприємства;
- виявлення слабких сигналів, які вказують на можливість появи кризових явищ;
- визначення процедур для проведення діагностики кризового стану підприємства;
- вибору та обґрунтування низки підконтрольних показників діяльності підприємства;
- розробки антикризової політики управління;
- формування антикризової стратегії та програми діяльності підприємства [4].

Внутрішній аудит в системі антикризового управління підприємством повинен здійснюватися поетапно за наступною послідовністю: 1) підготовка до проведення внутрішнього аудиту в системі антикризового управління підприємством (вибір об'єкта аудиту, формування команди аудиторів, визначення обсягу та масштабу внутрішнього аудиту, конкретизація термінів виконання робіт); 2) проведення внутрішнього аудиту в системі антикризового управління підприємством (загальний аналіз стану антикризового управління об'єкта аудиту, реєстрація, збір і перевірка даних і результатів інструментальних вимірів небезпек і загроз, оцінювання результатів перевірки); 3) завершення внутрішнього аудиту в системі антикризового управління підприємством (складання підсумкових документів,

розробка плану заходів щодо усунення вузьких місць і недоліків в управлінні підприємством. Виконання зазначених завдань повинно сприяти попередженню та мінімізації можливих негативних наслідків кризового стану підприємства. При цьому доцільним є використання таких аудиторських процедур, як інвентаризація, розрахунково-аналітичні прийоми, документальні способи перевірки, спостереження, зустрічна перевірка, підтвердження, інспектування, опитування тощо [5]. Результати внутрішнього аудиту повинні бути інструментом управління підприємством. Вони мають містити висновки про ступінь розвитку кризової ситуації, пропозиції щодо виконання антикризових заходів та реалізації антикризової програми підприємства. В умовах економічної кризи, належно організована робота служби внутрішнього аудиту допоможе вчасно виявляти та знижувати ризик настання кризових явищ, сприятиме прийняттю науково обґрунтованих управлінських рішень. Тому всі керівники вітчизняних підприємств повинні приділяти увагу формуванню належної системи внутрішнього аудиту для забезпечення ефективності антикризового управління.

Список використаних джерел

1. Будник Л. Особливості сучасного стану системи контролю та необхідність її реорганізації / Л.А.Будник, І.Д. Голяш // Економіка і ринок: облік, аналіз, контроль. – 2005. – №13. – С. 11-15.
2. Будник Л. Оцінка системи внутрішнього контролю при дослідженні стратегічних ініціатив підприємства / Л.А.Будник, І.Д. Голяш // Інноваційна економіка. – 2013. – №6(44). – С. 68-71.
3. Кривобок В.В. Організація та завдання внутрішнього аудиту в системі управління підприємством / В. О. Кривобок, В. О. Євсеєнко // Економічні науки. Сер.: Облік і фінанси. - 2013. - Вип. 10(3). - С. 370-375.
4. Голяш І. Необхідність створення системи оперативного моніторингу для попередження кризових явищ на вітчизняних підприємствах / І.Д. Голяш // Матеріали конференції «Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні» . – 2014. – С. 199-200.
5. Голяш І. Аудит ефективності системи управління / І.Д. Голяш // Проблеми і перспективи розвитку аудиту в Україні.

Сакун А.Ж., к.е.н., доцент
*Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон*

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ ТА РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Процес глобалізації постає в центрі масової свідомості та наукових досліджень. Розвиток міжнародних економічних відносин, необхідність ефективної роботи на ринку цінних паперів, інтернаціоналізація бізнесу породжує проблему поінформованості всіх учасників ділового обороту на стадіях вкладання фінансових ресурсів, їх обігу та розподілу прибутків (збитків). В цьому контексті наукові дослідження в сфері бухгалтерського обліку спрямовуються на впровадження в Україні МСФЗ та МСБО, створення системи глобального бухгалтерського обліку, гармонізацію і стандартизацію бухгалтерського обліку, розвиток бухгалтерського обліку як інституту та його інституціонального середовища.

Проблеми розвитку системи бухгалтерського обліку в Україні відображені у працях вітчизняних та закордонних учених, зокрема: Брадула О. М., Бутинця Ф.Ф., Веріги Г.О., Голова С.Ф., Жолнера І. В., Жука В.М, Заболотного О.В., Екклза Р. Дж., Діпіаза С.А., Кірейцева Г. Г., Лінника В.Г., Ловінської Л.Г., Метьюса М.Р.

В сучасних умовах підвищуються вимоги до інформації, що відображає стан і результати діяльності підприємств. Формат надання звітності змінюється через нову філософію оцінки фінансових результатів, зміст якої полягає в інтеграції головних фінансових показників з нефінансовими [1, с.38], та публікування звітності на базі інтернет-платформи (формат XBRL – розширювана мова фінансової звітності (Business Reporting Language), формування сегментарної звітності. Облікова інформація перетворюється у виробничий фактор, котрий, як зазначає Н.Г. Сапожнікова, раціоналізує використання капіталу. Таким чином, глобалізацію з одної сторони пропонується розглядати як джерело нових можливостей в бухгалтерському обліку, його наповнення, з іншої – як конфлікт міжнародних і національних інтересів в обліковій сфері. Під впливом глобалізації бухгалтерський облік за напрямом гармонізації, стандартизації, реформування системи регулювання в обліковій сфері [2, с.37]. Учасники підприємницьких відносин зацікавлені в прозорості інформації, сформованої за єдиними принципами. На основі звітності, підготовленої за єдиними нормами, інвестори визначатимуть надійність і прибутковість компанії, вишукувати альтернативні варіанти вкладання фінансових ресурсів незалежно від галузевої належності і характеру діяльності.

Відмінності концептуальних принципів формування звітності в різних країнах призводять до неспівставності показників звітності, незрозумілості її користувачами та неможливості прийняття ефективних управлінських рішень. Процес інтернаціоналізації бізнесу потребує міжнародного врегулювання, прийняття єдиних правил підготовки звітності. Адже звітність є зв'язуючою ланкою між емітентами та інвесторами, спільна діяльність котрих забезпечує їх

взаємообумовлений розвиток. Виникає необхідність гармонізації і стандартизації в обліковій сфері, що гарантуватиме мінімізацію відмінностей в правилах підготовки і розкриття інформації за національними стандартами бухгалтерського обліку.

Перевагами гармонізації національних бухгалтерських систем є забезпечення потреб інвесторів та полегшення роботи транснаціональних корпорацій. Вплив інтернаціональних та інтегративних процесів на практику бухгалтерського обліку полягає у веденні паралельного обліку за правилами, зрозумілими в іншій юрисдикції та прямого експорту або імпорту облікових категорій [3, с. 76]. За напрямом зближення і гармонізації національних облікових систем вченими досліджуються їх особливості в різних країнах.

В науковій літературі зустрічаються протилежні точки зору на регулювання бухгалтерського обліку : 1) ринковий підхід, free-market approach, за якого регулювання обліку здійснюється з використанням ринкових методів;

2) адміністративний або регулюючий підхід, regulatory approach, за якого регулювання обліку здійснюється із використанням адміністративних процедур [4, с. 95-96].

Зокрема, Жук В.М. зазначає, що «бухгалтерський облік стає все більше мовою світової економіки через розробку його міжнародних (узагальнених) стандартів та принципів і запровадження їх в якості національних положень конкретних країн» [5, с.4].

Нинішній курс розвитку бухгалтерського обліку в Україні все більше спрямовується на приведення системи бухгалтерського обліку у відповідність до вимог Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) - відбувається стандартизація обліку.

Список використаних джерел

1. Екклз Р. Дж. Революция в корпоративной отчетности. Как разговаривать с рынком капитала на языке стоимости, а не прибыли/ Дж.Р. Эклз, Р.Х. Герц, Э.М.Киган, Д.М.Х. Филлис / Пер. з англ. Н. Барышниковой. –М.: ЗАО “Олимп-Бизнес”, 2002. –40 с.
2. Сапожнікова Н.Г. Развитие методологии и практики корпоративного оліку і звітності: автореф. дис...д-ра екон. наук: Бухгалтерський облік, статистика / Наталя Глебівна Сапожнікова; Вороніжський державний університет. – Вороніж, 2008. –391 с.
3. Пономарьова Н.А. Міжнародні стандарти фінансової звітності та міжнародні стандарти аудиту: навч. посібник / Н. А. Пономарьова. - Хмельницький : ХНУ, 2008. - 211 с.
4. Стратегія застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 жовтня 2007 р. № 911-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=86024&cat_id=83018.
5. Жук В.М. Облік сільськогосподарської діяльності: навчальний посібник /Жук В.М. – К.: Видавництво ТОВ «Юр-Агро-Веста», 2007. -368 с.

МЕТОДИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Фінансовий стан – це важлива характеристика підприємства, яка відображає результати господарської діяльності та визначає його фінансову спроможність. Результати аналізу фінансового стану дозволяють формувати відповідну фінансову політику та розробляти заходи, направлені на підвищення ефективності використання фінансових ресурсів суб'єктів господарювання.

Основними завдання фінансового аналізу підприємства є:

- аналіз ефективності використання майна (капіталу) підприємства, забезпечення підприємства власними оборотними коштами;
- аналіз співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості;
- аналіз фінансової стійкості;
- аналіз платоспроможності та ліквідності;
- аналіз ділової активності підприємства;
- аналіз стану підприємства на фінансовому ринку;
- визначення резервів підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства.

Фінансовий стан підприємства оцінюють з використанням різних методів та прийомів.

1. Горизонтальний, або часовий аналіз ґрунтується на порівнянні кожної позиції звітності з попереднім періодом і дозволяє виявити тимчасові тенденції в розвитку показника, визначити абсолютні і відносні відхилення, темпи його зростання і приросту.

2. Вертикальний, або структурний аналіз визначає структуру підсумкових фінансових показників і виявляє вплив кожної позиції на підсумкові показники.

3. Трендовий аналіз, або аналіз тенденцій розвитку полягає у порівнянні кожної позиції звітності з рядом попередніх періодів і визначенні тренду, тобто основної тенденції динаміки зміни показників.

4. Коефіцієнтний аналіз, або метод фінансових коефіцієнтів дає можливість встановити співвідношення між окремими позиціями звіту або окремих форм звітності. Найбільш поширеними коефіцієнтами оцінки фінансового стану підприємства є коефіцієнти майнового стану, ліквідності та платоспроможності, фінансової стійкості, оборотності активів, прибутковості підприємства. Основна мета використання фінансових коефіцієнтів - виявлення напрямків подальшого розвитку підприємства.

5. Порівняльний, або просторовий аналіз проводиться для одночасної оцінки як показників роботи дочірніх фірм, підрозділів, цехів (внутрішньогосподарський аналіз), так і показників роботи аналізованої компанії в порівнянні з показниками конкурентів, з середньогалузевими і середніми загальноекономічними даними (міжгосподарський аналіз).

6. Факторний аналіз дозволяє врахувати вплив окремих складових чинників на формування результативного показника за допомогою детермінованих або стохастичних (імовірнісних) прийомів дослідження.

За суб'єктами проведення аналіз фінансового стану поділяється на зовнішній та внутрішній.

Внутрішній аналіз проводиться працівниками економічних і фінансових служб підприємства на основі залучення як офіційної фінансової звітності, так і внутрішньої інформації з метою використання отриманих результатів для планування, контролю і прогнозування фінансового стану. Метою його проведення є визначення розміщення власних коштів таким чином, щоб забезпечити нормальне функціонування підприємства, одержання максимуму прибутку і запобігання банкрутству підприємства.

Основним змістом внутрішнього аналізу фінансового стану підприємства є аналіз динаміки прибутку та рентабельності підприємства, його кредитоспроможності, ліквідності і платоспроможності, оцінка використання майна і вкладеного капіталу, аналіз власних фінансових ресурсів, аналіз самоокупності підприємства.

Зовнішній аналіз здійснюється інвесторами, постачальниками матеріальних і фінансових ресурсів, контролюючими органами на основі публічної звітності. Мета зовнішнього аналізу – визначення можливості вигідного вкладання коштів для забезпечення максимуму прибутку і виключення ризику втрати коштів.

Основним призначенням зовнішнього аналізу є аналіз абсолютних показників прибутку, показників рентабельності, аналіз фінансового стану підприємства, його фінансової стабільності, економічна діагностика фінансового стану підприємства.

Слід зазначити, що при проведенні оцінки фінансового стану підприємства (здійснення адекватної оцінки) потрібно вивчати значення отриманих в результаті аналізу фінансового стану показників, з точки зору відповідності їх фактичних значень нормативним для конкретного підприємства рівням, визначати фактори, що вплинули на величину показника в звітному періоді та здійснити прогноз її величини на перспективу [1].

Отже, фінансовий аналіз – це метод оцінки та прогнозування фінансового стану підприємства. Його зміст визначається предметом, метою та завданнями, які він дозволяє вирішити. На сьогоднішній день призначення фінансового аналізу – вчасна діагностика та вирішення проблем функціонування підприємства, усунення кризових ситуацій та недопущення банкрутства.

Список використаних джерел

1. Фінансовий аналіз [текст] навчальний посібник / М.Р. Лучко, С.М. Жукевич, А.І. Фаріон – Тернопіль; ТНЕУ, - 2016. – 304 с.

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА ПРИНЦИПИ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ В АПК

В даний час в Україні та для всіх суб'єктів господарювання і громадян формується нове економічне середовище, багато елементів якого знаходяться в стадії становлення і вивчення. В першу чергу це відноситься до системи знань про землекористування, з функціонуванням якої так чи інакше пов'язані життя і діяльність людей у будь-якій сфері бізнесу, управління або організації. [5, 2].

Земельні ділянки, як об'єкти землекористування, є не тільки базисом розміщення, природним ресурсом, важливим товаром і головним засобом виробництва в сільському, фермерському і лісовому господарствах, які задовольняють різноманітні особисті потреби людей, але одночасно є і капіталом у речовій формі, який приносить дохід. Вкладання в них, як правило представляють собою інвестування з метою одержання прибутку.

Земля - основа національного багатства країни, яка має за кількістю власників масовий всенародний характер. Знання економіки землекористування та землепорядкування дуже важливі і необхідні як для успішної підприємницької діяльності в різних видах бізнесу, так і в житті, в побуті будь-якої сім'ї та окремих громадян. Власність на землю - первинна основа волі, незалежності і достатнього існування всіх людей. Разом з тим, економічна безпека України залежить від економічної незалежності, стійкості і стабільності економіки землекористування, здатності її до саморозвитку і прогресу. Вибір правильного шляху вирішення земельного питання, становлення і розвитку системи ефективного землекористування і землепорядкування особливо важливий для України, яка є значною державою в світі за наявністю земельних ресурсів.

Тому вивчення теорії і практики функціонування землі (системи землекористування) в ринковій економіці як важливої складової (сфери) підприємницької діяльності є дуже актуальним питанням. Земельна власність (землеволодіння та землекористування) з одного боку є певною гарантією стабільності бізнесу, збереження і примноження вартості капіталу, а з іншого - має особливу престижність у суспільній свідомості. Тому дуже важливою складовою економіки бізнесу є питання економіки землекористування та землепорядкування. Зокрема, це встановлення оптимальних розмірів землеволодінь і землекористувань, оцінка конкурентоздатності утворюваного або реорганізованого підприємства, економічних наслідків надання або вилучення земель для державних і громадських потреб тощо. Саме ринок типів землекористування забезпечує в підсумку перехід земельних ділянок і всього, що тісно пов'язано з ними, до ефективних власників і тим самим відіграє вирішальну роль у формуванні та зміцненні середнього соціального прошарку

українського суспільства та економіки в цілому [2,6].

Земельно-територіальний ресурс - поняття комплексне, яке об'єднує у своєму змісті визначення терміну "земля" як соціально-економічну суть універсального фактора суспільного виробництва і терміну "територія" як географічну (просторову) категорію.

За умови різнопланового тлумачення понять "земля" і "територія" в землеустрої, їх економічну суть інтерпретуємо в понятті "земельно-територіального ресурсу" як ресурсу природи. Адже і земля, і територія як продукт природи мають двоїсту функцію і виступають як: елементарний ресурс - просторовий, операційний базис будь-якого виду, людської діяльності; а інтегральний ресурс природного й антропогенного походження (територія - простір, територія - надра, "земля - територія" - родючість, "земля - територія" - фонди тощо).

Стосовно землі ще вживаються такі терміни як "земельні ресурси" або "земельно-ресурсний потенціал". У цих випадках, мова йде про земельну ділянку як об'єкт земельних відносин (власності або володіння). Таким чином, виходячи з триєдиної функції землі як власне просторового операційного базису, як інтегрального природного ресурсу - джерела продовольства і засобу виробництва, як носія соціальних інтересів (земельних відносин) і екологічних умов життя населення в системі суспільних інтересів і відносин, її необхідно розглядати як земельно-територіальний ресурс.

Земельні відносини, а відповідно і землеустрої, виділяються в особливу соціально-економічну категорію не тільки через специфіку землі як унікального об'єкта загальних багатоцільових інтересів. Є ще одна особливість, яка визначає своєрідність змісту суспільних інтересів, що формуються з приводу розподілу, перерозподілу, використання і відновлення земельних ресурсів. Мова йде про двоїстий стан земельного фонду, який виступає у відтворювальному процесі одночасно і як природне тіло, і як товар, включений в систему товарно-грошових відносин. Відповідно, земельні інтереси, які виникають в суспільстві можна розподілити на дві групи:

1) інтереси з приводу ефективного освоєння природних властивостей земельного ресурсу (техніко-економічні інтереси);

2) інтереси з приводу товарно-грошових параметрів земельної власності (соціально-економічні інтереси).

У сфері розподілу і перерозподілу земельних ресурсів перша група суспільних земельних інтересів (техніко-технологічна) орієнтується на параметри функціонально-господарської структури земельного фонду, а саме фокусується на масштабах, пропорціях і пріоритетах його розподілу за ступенем господарського освоєння (освоєні, слабоосвоєні та неосвоєні), видах і категоріях (рілля, сіножаті, пасовища, території під забудовою, лісові угіддя, чагарники, болота тощо), типах цільового використання (сільське господарство, забудова міст та інших населених пунктів, рекреація, розміщення промисловості, транспорту тощо), інтенсивності експлуатації й антропогенної дії. Як суспільні, так і індивідуальні інтереси, як правило, однаковою мірою

орієнтовані на підтримання найефективнішої функціонально-господарської структури земельного і територіального фонду, яка організовується в процесі землеустрою. [3,4].

Друга соціально-економічна група суспільних земельних інтересів у сфері розподілу і перерозподілу земельного і територіального фонду направлена на структуру земельної власності за складом, поєднанням і пропозиціям, які складають її соціально-економічні форми. В даному випадку мова йде про формування в процесі землеустрою співвідношення між величиною власності на землю держави, певних груп населення і конкретних осіб; крупних, середніх і дрібних власників; вітчизняних і іноземних землевласників; активних і пасивних власників тощо.

При цьому інтереси суспільства орієнтуються не тільки на збереження в розпорядженні держави необхідної частини земель для вирішення загальних завдань розвитку земельних і територіальних ресурсів, але і на те, щоб даний життєво важливий фактор в цілому знаходився в руках тих власників, які здатні найбільш розумно і з максимальною користю розпорядитись землею для всіх членів суспільства.

Інтереси окремих власників направлені на збереження за кожним із них прав володіння, користування і розпорядження земельною власністю, незалежно від ефективності її експлуатації. Відповідно, протиріччя з приводу фактичного землеволодіння безумовні і потребують урегулювання [3].

Розкриваючи викладені вище два зрізи суспільних інтересів з приводу ефективного використання землі, в першому випадку вони концентруються навколо граничне допустимих антропогенних навантажень на довкілля і земельні ресурси. В другому випадку мова йде вже про стійке, низькозатратне і високопродуктивне землеволодіння і землекористування, результати якого досягаються за рахунок найбільш повної відповідності суспільному споживчому попиту, а витрати мають стійку тенденцію до зниження за рахунок активного освоєння досягнень науково-технічного прогресу і соціальних мотивацій до високопродуктивної праці. До того ж, суспільство зацікавлене в тому, щоб висока продуктивність освоєння та використання землі поєднувались з максимальним збереженням і примноженням її корисних властивостей і якостей. Особливо актуальні ці суспільні інтереси у зв'язку із різким загостренням в даному столітті екологічної ситуації, яка поставила на перше місце необхідні для виживання людства вимоги здійснення екологічно стійкого землеволодіння та землекористування як головного критерію його ефективності. Це не означає, що інтереси високодохідного освоєння земельних і територіальних ресурсів втратили своє значення. Вони зайняли відповідне їм місце в глобальному забезпеченні історичної перспективи людської популяції та збереження її як біологічного виду. Отже, освоєння земельних ресурсів все більше підкоряється об'єктивній необхідності екологізації землеволодіння і землекористування, пошуку найбільш обґрунтованих, з точки зору охорони довкілля, форм і способів економічно продуктивного, ефективного і стійкого землекористування.

Список використаних джерел:

1. Агропромисловий комплекс України: стан, тенденції та перспективи розвитку: інформаційно-аналітичний збірник (випуск 4) / за ред. П.Т. Саблука та ін. – К.: ІАЕ – Вип. 4 – 2000. – 601 с.
2. Азоев Г.Л. Конкуренция: анализ, стратегия и практика. – М.: Центр экономики и маркетинга, 1996. – 208 с.
3. Андрійчук В.Г. Економіка аграрних підприємств: Підручник. – 2-ге вид., доп. і перероблене. К.: КНЕУ, 2002. – 624 с.
4. Добруник Т.Ф. Конкуренция и ее особенности на аграрном рынке //Збірник ОДУ “Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління”, т. 3, Одеса, “Астропринт”, 2000, - С. 413-417.
5. Добруник Т.П. Конкуренція на ринку АПК //Проблеми ефективного функціонування АПК в умовах нових форм власності та господарювання: Кол. Монографія у двох томах. Т.2/ За ред. П.Т. Саблука, В.Я Амбросова, Г.Є. Мазнева. – К.: ІАЕ, 2001. – С.277-278.
6. Мойса М.Я., Крюкова І.О. Ресурсний потенціал аграрних підприємств та економічний механізм його раціонального використання //Економіка АПК. – 2004. - №2. – С. 39-43.

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ: ЗМІНИ І НОВАЦІЇ

Сучасні трансформаційні зміни в АПК та інтеграційне спрямування України до міжнародної економіки вимагають реформування національної системи прямого оподаткування сільськогосподарських товаровиробників та її адаптації до вимог міжнародної практики. Саме тому вивчення світової практики оподаткування сільськогосподарських підприємств може бути корисним для удосконалення вітчизняної системи нормативно-законодавчого регулювання, зокрема, щодо підвищення ефективності механізму справляння податків та застосування пільг в оподаткуванні.

Система оподаткування в сільському господарстві України має певні особливості, що пов'язано із здійсненням певних видів сільськогосподарської діяльності та виробництва сільськогосподарської продукції, а стабільність і прогнозованість податкового законодавства та оптимальне податкове навантаження підтримують ефективність аграрного бізнесу.

Для аграрного сектору особливо відчутним засобом державного регулювання є оподаткування, яке протягом кількох останніх років зазнало значних змін. Протягом тривалого часу оподаткування агробізнесу вирізнялося наявністю спеціального режиму оподаткування та можливістю вибору спрощеної системи оподаткування, яка протягом 1999-2014 рр. була представлена фіксованим сільськогосподарським податком.

Нині для сільськогосподарських товаровиробників Податковим кодексом України (ПКУ) встановлена можливість застосування спрощеної системи оподаткування – перебування на єдиному податку 4 групи. Причому тільки для юридичних осіб, оскільки відповідно до пп. 14.1.235 ПКУ сільськогосподарським товаровиробником вважається юридична особа незалежно від організаційно-правової форми, яка займається: виробництвом сільгосппродукції (групи 1-24 УКТ ЗЕД) та/або розведенням; вирощуванням і виловом риби у внутрішніх водоймах (озерах, ставках та водосховищах); переробкою сільськогосподарської продукції на власних чи орендованих потужностях, у тому числі з власновиробленої сировини на давальницьких умовах, і здійснює операції з її постачання [1].

Відповідно до пп. 298.8.1 ПКУ сільськогосподарські товаровиробники для переходу на спрощену систему оподаткування або щорічного підтвердження статусу платника єдиного податку подають до 20 лютого поточного року:

- загальну податкову декларацію з податку на поточний рік щодо всієї площі земельних ділянок, з яких справляється податок (сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ, багаторічних насаджень), та/або земель водного фонду внутрішніх водойм (озер, ставків та водосховищ);

- звітну податкову декларацію з податку на поточний рік окремо щодо кожної земельної ділянки;
- розрахунок частки сільськогосподарського товаровиробництва;
- відомості (довідку) про наявність земельних ділянок.

Спеціальний режим оподаткування ПДВ розглядався як засіб державної підтримки розвитку аграрної сфери та базувався на тому, що сума податку, яка нараховувалася на вартість поставлених сільськогосподарських товарів/послуг власного виробництва, не сплачувалася до бюджету, а повністю залишалась у розпорядженні товаровиробника з метою відшкодування податку за придбані товари/послуги, з яких сформовано податковий кредит, а у разі наявності залишку – використовувалась на виробничі цілі. І вже починаючи з 01.01.2017 р. сільськогосподарські товаровиробники сплачують ПДВ на загальних підставах.

Скасування спеціального режиму оподаткування ПДВ відбулося поетапно - протягом 2016 р. у розпорядженні сільгоспвиробника залишалася частка суми ПДВ, розмір якої залежав від галузі виробництва. Зокрема, за операціями з сільськогосподарськими товарами/послугами (крім операцій із зерновими й технічними культурами та операцій з продукцією тваринництва) на спеціальних рахунках, відкритих сільськогосподарським підприємствам, залишалось 50% від суми ПДВ; за операціями із зерновими та технічними культурами – 15%; за операціями з продукцією тваринництва – 80%. Ці суми залишалися у розпорядженні сільськогосподарського підприємства для використання у виробництві сільськогосподарських товарів/послуг. А вже з 01.01.2017 р. цей порядок втратив чинність і сільськогосподарські підприємства повністю сплачують ПДВ.

Наступною новацією в оподаткуванні сільгоспвиробників ПДВ є те, що згідно п. 63 підрозд. 2 розд. ХХ ПКУ, тимчасово звільняються від оподаткування ПДВ операції з вивезення за межі митної території України в митному режимі експорту: з 01.09.2018 р. до 31.12.2021 р. соєвих бобів; з 01.01.2020 р. до 31.12.2021 р. насіння свиріпи або ріпаку крім тих, які самостійно виростили зазначені культури та експортують їх, а тому мають право на відшкодування ПДВ.

Отже, зміни і новації, що відбулися в оподаткуванні сільськогосподарських товаровиробників свідчать про недостатню ефективність оподаткування як засобу державного регулювання та необхідність удосконалення податкового законодавства. Податкове законодавство України вимагає не лише стабільності, а й оптимізації національної системи оподаткування аграрного бізнесу, беручи до уваги міжнародний досвід та адаптуючи податкову систему нашої країни до вимог законодавства інших держав.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України (редакція від 20.09.2015) [Електронний ресурс]: Верховна Рада України. – URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

РОЛЬ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В РОЗВИТКУ ІНФРАСТРУКТУРИ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

За даними ФАО, населення світу досягне близько 9 мільярдів до 2050 року, а для того, щоб годувати цю кількість людей, глобальне виробництво продуктів харчування повинно зрости на 70%. Для України продуктивність фермерських господарств має прискоритися якомога швидше, ніж глобальне середнє, щоб забезпечити сталий розвиток аграрного сектору в цілому [1].

Українська держава всі роки незалежності використовувала багато інструментів для підвищення продуктивності сільськогосподарської продукції. Але подекуди фермери продовжують використовувати традиційні процеси, які значною мірою залежать від історичних норм, або використовують немеханізовані інструментальні форми, які не розвивалися століттями. Інколи ті, хто намагається використати нові технології, потрапляють у фінансові проблеми. Іноземні фермерські технології залишаються непривабливими для українських фермерів, оскільки вони є громіздкими для тих, хто контролює в середньому до 2,0 га сільськогосподарських угідь. Більше того, менше 1% комерційного кредитування переходить у сільське господарство (як правило, до кількох великих фермерів), тому менші господарства не можуть придбати такі дорогі інструменти.

Цифрова трансформація зможе в декілька разів збільшити віддачу від сил і коштів, що вкладають аграрії. Феномен впровадження останніх ІСТ-винаходів у сільськогосподарській діяльності називають Smart Farming. Технології стають рушіями прогресу агровиробництва – від точного землеробства, що базується на великих даних та інтернет речей, до управління посівами в декілька натисків на смартфоні.

Українські та іноземні підприємці зараз зацікавлені в тому, як працюють фермери та як вони можуть допомогти підвищити врожайність. Бар'єр входу в технологію сільського господарства понизився, оскільки хмарні обчислення, обчислювальні системи, зв'язок, програмне забезпечення з відкритим кодом та інші цифрові інструменти стали більш доступними. Підприємці тепер можуть запропонувати рішення для ферм невеликих розмірів за моделями вартості, які фермери можуть собі дозволити.

Наприклад, ZedX продукт від компанії BASF, розробки цієї компанії допомагають враховувати водночас і погодні умови, і швидкість вітру, і температуру ґрунту, щоб допомогти фермерам застосовувати правильне добриво та оптимально зрошувати свої ферми. Цей процес покращує продуктивність сільськогосподарської продукції та знижує витрати на ввезення, використовуючи аналітику, щоб полегшити практику ведення сільськогосподарських земель для малих фермерів.

«Агро Флоу Систем», що продає набори для крапельного зрошення, які використовують сонячну енергію для відкачування води з будь-якого джерела, зробили зрошення більш доступним.

FarmDrin надає фермерам дільш легкий доступ до кредитування, допомагаючи фінансовим установам економічно ефективно нарощувати свої портфелі сільськогосподарських кредитів. Smart Farming розгортають мобільні та веб-технології, які дають поради щодо сільського господарства, прогнози погоди, інформацію про ринок та фінансові поради фермерам, які традиційно недоступні, через бар'єри, пов'язані з підключенням, грамотністю та мовою. Unique Technologies використовує SMM та веб-інструменти, щоб запропонувати фермерів інформацію про ринок та інформацію про управління господарством.

Великі світові корпорації намагаються сприяти оцифруванню українського сільського господарства шляхом запровадження платіжних систем, кредитних платформ та он-лайн страхування. Але для того, щоб вони служили в значній мірі фермерам, вони повинні конкурувати з місцевими новими підприємствами, особливо цінами на послуги в умовах сильного фрагментарного бізнесу [2].

Хоча ще рано оцінити наслідки цієї діджиталізації сільськогосподарських систем в Україні, з точки зору продуктивності та поліпшення добробуту людини, вже є перспективна тенденція: технологія робить сільське господарство більш цікавим для молоді. Оскільки вони бачать, що лише розробкою мобільних додатків не можна нагодувати країну, багато хто звернеться до аграрного сектору як до бізнесу.

Але вони повинні бути готові вирішувати інституційні проблеми в галузі. Критична інфраструктура все ще потрібна для справді цифрової трансформації аграрного сектору України. В країні відсутня деталізована ґрунтова карта, подібна до огляду веб-ґрунтів у США, для надання даних та інформації про ґрунт. Звідси випливає, що інтелектуальні підприємства, що займаються сільським господарством, повинні будувати таку карту, як вони впроваджують свої технології на континенті.

Цифрові технології відкривають величезний невикористаний потенціал для фермерів, інвесторів та підприємців для підвищення ефективності виробництва та споживання продуктів харчування в Україні. Від точного землеробства до ефективного ланцюга постачання продовольства технологія може принести очевидні економічні, соціальні та екологічні переваги.

Список використаних джерел

1. Crop Prospects and Food Situation [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.fao.org/giews/reports/crop-prospects/en/>
2. Role of Agriculture in the Economic Development of a Country [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.economicdiscussion.net/economic-development/role-of-agriculture-in-the-economic-development-of-a-country/4652>

ІНФОРМАТИВНІСТЬ АУДИТОРСЬКОГО ВИСНОВКУ: НЕДОЛІКИ ТА ШЛЯХИ ЇХ УСУНЕННЯ

Результатом аудиту є аудиторський висновок, під яким в Законі України “Про аудиторську діяльність” розуміється “офіційний документ, засвідчений підписом та печаткою аудитора (аудиторської фірми), який складається у встановленому порядку за наслідками проведеного аудиту та містить в собі висновок стосовно достовірності, повноти і відповідності чинному законодавству та встановленим нормативам бухгалтерського обліку фінансово-господарської діяльності” [1].

Питання щодо сутності аудиторського висновку в економічній літературі тривалий час залишається суперечливим. Не дивлячись на проведені дослідження, у повній мірі адекватне вирішення не знайдене й до цього часу.

Більшість дослідників, вважають, що аудиторський висновок є офіційним документом. Таке твердження правильне, оскільки “офіційний” означає “витриманий відповідно до встановлених правил, формальностей” [2, с. 167]. Вимоги до оформлення аудиторських висновків передбачені Законом України “Про аудиторську діяльність” [1].

У словнику С.І. Ожегова читаємо: “висновок – твердження, що є виводом з будь-чого” [3, с.202]. В новому тлумачному словнику української мови зазначено: “Висновок – остаточна думка про що-небудь, логічний підсумок, зроблений на основі спостережень, міркувань або розгляду певних фактів, результат, наслідок; ухвала, рішення, діагноз” [4, с.347].

Таким чином, в аудиторському висновку слід розрізняти його зміст – висновок, який обґрунтований здійсненим дослідженням та містить професійну оцінку аудитором достовірності фінансової звітності; і форму – висновок, який відповідає вимогам офіційного документу.

Тлумачення “у всіх суттєвих аспектах”, на наш погляд, потребує детального розгляду та обґрунтування, оскільки користувачів фінансової звітності багато, і потреби в точності оцінки показників фінансової звітності у них можуть відрізнятися. Користувачі можуть приймати рішення як за одним показником фінансової звітності, так і за декількома. Однак, вони не встановлюють рівня суттєвості. Перевіряючи навіть одну форму фінансової звітності аудитор повинен пам’ятати, що користувачів її багато і аудитору необхідно обрати рівень суттєвості, який би задовольняв кожного користувача цієї звітності. Але кожен користувач має власні вимоги до якісних характеристик фінансової звітності. Поняття “суттєвість”, знаходження рівня суттєвості в різних ситуаціях, робота над ними в межах одного аудиту, на наш погляд, є однією із важливих проблем аудиту.

У зв’язку з цим в аудиторському висновку необхідно розкривати: об’єкти

вивчення та джерела інформації надані аудиторю; способи вивчення об'єктів, які застосовував аудитор; відповідність даних бухгалтерського обліку фактичній наявності цінностей та зобов'язань; ступінь участі аудитора в інвентаризації та її результати; загальну оцінку дотримання встановленого порядку ведення бухгалтерського обліку і підготовки фінансової звітності та опис виявлених у ході аудиту значних порушень установленого порядку ведення бухгалтерського обліку і підготовки бухгалтерської звітності; загальну оцінку відповідності здійснених операцій чинному законодавству.

Часто в аудиторських висновках аудитор зазначають, що до їх обов'язку входило лише висловлення думки стосовно звітності на підставі аудиту, але не уточнюють, яку відповідальність вони несуть за висловлену думку. Вважаємо, що в аудиторському висновку аудитор повинні розкривати відповідальність економічного суб'єкта й аудиторської фірми відносно достовірності даних фінансової звітності. Зокрема, економічний суб'єкт несе відповідальність за фінансову звітність, яку аудиторська фірма вивчала; аудиторська фірма несе відповідальність за висловлену на підставі проведеного аудиту думку щодо достовірності даних фінансової звітності економічного суб'єкту не лише перед замовником, а й перед третіми особами – користувачами аудиторського висновку.

Навіть якщо уважно прочитати аудиторські висновки, то отримати інформацію корисну та необхідну користувачу, досить складно. Аудитор не зазначає в аудиторському висновку яку він несе відповідальність, а лише покладає на керівництво підприємства відповідальність за показники фінансової звітності, що передбачається і без цього на законодавчому рівні. А якщо фінансова звітність і виявиться недостовірною, що в багатьох випадках так і є, то відповідальність все одно несе керівник підприємства, а не аудиторська фірма.

Отже, однією з проблем інформативності аудиторського висновку є те, що в ньому не розкривається відповідальності аудитора. Дослідженням історії удосконалення змісту аудиторського висновку [5, с. 30-32], встановлено, що зміни в ньому відбувалися в бік зменшення відповідальності аудитора.

Вважаємо, що не може бути абсолютно однакових підприємств, абсолютно однакового стану ведення бухгалтерського обліку на різних підприємствах, а тому й не може бути абсолютно однакових висновків.

Якщо аудитор надає однакові висновки, то це свідчить, що аудит проводився не виходячи з офісу аудиторської фірми. Складання висновку не можна відривати від процесу дослідження і розглядати як формальний "реєстраційний акт". Багатолітньою практикою доведено, що опис проведених досліджень сам по собі є творчим процесом, який суттєво впливає на результати пізнання.

Думка аудитора щодо фінансової звітності формулюється не лише в процесі дослідження, а й при викладенні основного розділу висновку; більш того, аналітичні та порівняльні дослідження можуть поновлюватися, а їх результати доповнюватися та уточнюватися. Ось чому процес складання висновку повинен розглядатися в поєднанні з процесом дослідження. Останній закінчується

оформленням письмового документу – висновку аудитора, який не може бути повністю тотожним по декількох підприємствах.

Складаючи висновок, аудитор повинен використовувати стандартні фрази і при цьому відображати особливості звітності замовника, якій він дає свою оцінку, так як на основі висновку різні особи будуть приймати управлінські рішення.

Зважаючи на те, що аудитори – це висококваліфіковані контролери, вони знають та використовують прийоми документального контролю, одним з яких є формальна перевірка.

Аудитор при формуванні аудиторського висновку повинен упускати деталі виявлених фактів, але їх зміст повинен бути зрозумілим читачеві. Кожне формулювання повинно мати завершений зміст. Метою складання аудиторського висновку є висловлення неупередженої думки аудитором або аудиторською фірмою про достовірність інформації щодо фінансового стану, власного капіталу, грошових коштів, результатів діяльності, що розкриваються у фінансовій звітності господарюючого суб'єкта.

Під достовірністю, у всіх існуючих відношеннях, розуміється ступінь точності даних фінансової звітності, що дає можливість користувачам цієї звітності робити правильні висновки про результати господарської діяльності, фінансовий і майновий стан підприємств, що підлягали аудиту, та приймати на основі цих висновків обґрунтовані рішення.

Отже, аудиторський висновок представляє собою думку аудитора про достовірність фінансової звітності суб'єкта господарювання. Вона повинна містити власне судження аудитора про звітність та інші документи замовника з метою оцінки відповідності показників фінансової звітності нормативним актам, що регулюють бухгалтерський облік і звітність в Україні.

З огляду на розроблену вище методику аудиту вважаємо, що в аудиторському висновку необхідно зазначати наступну інформацію:

- об'єкти вивчення та джерела інформації, надані аудитору;
- способи вивчення об'єктів, які застосовував аудитор;
- відповідність даних бухгалтерського обліку фактичній наявності цінностей та зобов'язань; ступінь участі аудитора в інвентаризації та її результати;
- загальну оцінку дотримання та опис виявлених у ході аудиту значних порушень встановленого порядку ведення бухгалтерського обліку та підготовки фінансової звітності;
- загальну оцінку відповідності здійснених операцій діючому законодавству;
- опис причин, через які не надано позитивний аудиторський висновок, їх оцінку у вартісному вираженні, якщо це можливо та вплив на фінансову звітність економічного суб'єкту; перелік виправлень, які необхідно зробити в звітності, для того, щоб вона була визнана достовірною;
- думку аудиторської фірми про достовірність фінансової звітності економічного суб'єкта з поясненням того, що розуміється під достовірністю;

– відповідальність економічного суб'єкта і аудиторської фірми стосовно фінансової звітності: економічний суб'єкт несе відповідальність за фінансову звітність, яку аудиторська фірма вивчала; аудиторська фірма несе відповідальність за висловлену на підставі проведеного аудиту думку про достовірність фінансової звітності економічного суб'єкта не лише перед замовником, а й перед третіми особами – користувачами аудиторського висновку.

За допомогою запропонованих положень, які необхідно відображати в аудиторському висновку, можна оцінити стан бухгалтерського обліку, рівень управління цим підприємством. Такий висновок буде корисним для третіх осіб, оскільки буде містити інформацію, яка сприятиме прийняттю ними правильних рішень.

Отже, аудиторський висновок – це офіційний документ, в якому аудитор на підставі проведеного дослідження та відповідно до своїх спеціальних знань у результаті всебічного і об'єктивного дослідження висловлює вмотивовану думку щодо достовірності або недостовірності фінансової звітності підприємства.

Список використаних джерел:

1. Закон України “Про аудиторську діяльність в Україні” від 22.04.93 р. № 31225-ХІІ. Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Новий тлумачний словник української мови. – К.: Аконіт, 2000. – Т. 3.– 928 с.
3. Ожегов С.И. Словарь русского языка/ С.И. Ожегов– М : Сов. энциклопедия, 1968. – 900 с.
4. Новий тлумачний словник української мови. – К.: Аконіт, 2000. – Т.1.– 912 с.
5. Бычкова С. М. История развития и особенности составления аудиторского заключения/ С. М.// Бычкова Бухгалтерский учет. – 1994. – № 3. – С. 30-33.

Шепель Т.С.,
асистент кафедри менеджменту організацій
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
м. Херсон

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ КОНТРОЛІНГУ В МЕНЕДЖМЕНТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Трансформаційні процеси, що відбуваються в економіці України, характеризуються високим рівнем нестабільності та невизначеності. За таких обставин виникає необхідність застосування нових підходів до управління підприємствами, здатних забезпечити їх результативне функціонування та стратегічний розвиток. До таких прогресивних інновацій відноситься практика впровадження контролінгу.

Контролінг — це принципово нова концепція інформації і управління, що забезпечує підтримку внутрішнього балансу економіки підприємства шляхом формування інформації про витрати і доходи як основи для прийняття оптимальних управлінських рішень.

Контролінг як новий системний підхід до стратегічно орієнтованого управління розвитком підприємств вже посів чільне місце у багатьох високорозвинутих підприємницьких структурах різних галузей національного господарства. За таких умов виникає об'єктивна необхідність аналізу організаційно-методологічних основ формування системи контролінгу в практиці менеджменту вітчизняних аграрних підприємств.

Проблемами впровадження та реалізації функцій контролінгу займались багато вітчизняних та зарубіжних вчених: Александров Г.О., Аніскін Ю.П., Анташов В.О., Градов А.П., Дайле А., Данілочкіна С.В., Івашкевич А.І., Івашкевич В.Б., Ілляшенко С.М., Карпенко Н.В., Кузін Б.І., Майєр Е., Манакіна В.А., Манн Р., Мартинюк І.В., Оліфіров О.В., Павлова А.М., Петренко С.Н., Петрик Е., Пушкар М.С., Уварова Г.В., Уткін Е.А, Фольмут Х.Й., Хан Д., Цигилик І.І., Штрайт Б.

Однак, слід відзначити, що на сьогоднішній день теоретична база з питань функцій, інструментарію, методик та процесу формування системи контролінгу є недостатньою. Відсутній єдиний концептуальний підхід щодо визначення складових системи контролінгу аграрних підприємств та процесу його впровадження.

Організаційно-методологічні основи формування системи контролінгу передбачають насамперед: розробку принципів створення контролінгу як системи; формування цільових функцій системи контролінгу; місце служби контролінгу в організаційній структурі аграрного підприємства; формування функцій контролінгу в загальній системі менеджменту підприємства АПК.

Система контролінгу поділяється на такі формуючі складові, як: цілі, завдання, об'єкти, суб'єкти, принципи контролінгу, механізми управління, що

діють всередині системи, методичне та ресурсне забезпечення. Саме такий підхід у методологічному аспекті дозволяє розглянути контролінг як системну цілісність і водночас структурно підійти до її формування [1].

Формуванню системи контролінгу на підприємстві передують, насамперед, наявність адаптивної структури управління, тобто такої організаційної структури, яка б дозволила підприємству гнучко реагувати на зміни в навколишньому середовищі.

Пов'язаність контролінгу та організаційної структури обумовлена тим, що для контролінгу важливою є інформація в розрізі різних видів діяльності та за різними центрами відповідальності (центри витрат, сервіс-центри, центри прибутків), а виокремлення цих центрів відповідає організаційній структурі підприємства.

Щодо розташування служби контролінгу в організаційній структурі підприємства висловлюються різні думки. Так, пропонується службу контролінгу безпосередньо підпорядковувати керівнику підприємства. Прямі підпорядкованість служби контролінгу керівнику підприємства обумовлена тим, що контролінг при підготовці необхідної інформації використовує дані як фінансової, так і економічної служби, і тому він не може входити до складу жодної з них, оскільки це заважатиме збору об'єктивної й повної інформації. Поряд з цим, Терещенко О.О., навпаки, вважає, що служба контролінгу має входити до складу фінансово-економічних служб підприємства [2].

Таким чином, на основі аналізу організаційно-методологічних основ формування системи контролінгу в менеджменті аграрних підприємств, можна зробити наступні висновки: формуванню ефективної системи контролінгу на аграрному підприємстві передують, насамперед, наявність адаптивної структури управління; при формуванні організаційних структур управління аграрним підприємством слід дотримуватись принципів єдності мети, первинності функцій і вторинності структури, функціональної замкнутості підрозділів апарату управління, простоти організаційної структури, єдності керівництва, оптимальності норми керованості, оптимальності централізованих і децентралізованих форм управління.

Отже, організаційна структура і контролінг є елементами однієї управлінської системи, що зорієнтована на стратегію розвитку аграрного підприємства.

Список використаних джерел

1. Лозовицький Д.С. Контролінг: [навчальний посібник] Д.С.Лозовицький. Львів: Видавництво Львів ДУВС, 2012. 310 с.
2. Шило В. П. Роль контролінгу в системі управління підприємством / В. П. Шило // Вісник Хмельницького національного університету. 2011. №1. С.45-50.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ АУДИТУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА

На сьогоднішній день найбільшу увагу, підприємства приділяють зростанню обсягів реалізації продукції та забезпеченню конкурентної переваги на ринку товарів та послуг, тому істотно зростає роль фінансових результатів діяльності, як для самого підприємства, так і для його чисельних партнерів, власників, персоналу, фінансових органів. Фінансові результати відображають мету підприємницької діяльності – її доходність, що і є вирішальними для підприємства. Фінансовий результат являє собою універсальну економічну категорію, яка враховує два чинники основної мети підприємницької діяльності – доходи та витрати. Формування інформації про доходи і витрати здійснюється послідовно та безперервно за допомогою системи бухгалтерського обліку.

Фінансовий результат являє собою універсальну економічну категорію, яка враховує два чинники основної мети підприємницької діяльності – доходи та витрати. Формування інформації про доходи і витрати здійснюється послідовно та безперервно за допомогою системи бухгалтерського обліку. Фінансовий результат, за умови його позитивного значення, є джерелом платежів до бюджету, а також розширеного відтворення виробництва. З його допомогою створюється стимул для підвищення ефективності діяльності підприємства. Завданнями ж аудиту фінансових результатів є: оцінка динаміки показників формування прибутку; виявлення і визначення впливу різних факторів на величину прибутку; виявлення внутрішньогосподарських резервів збільшення прибутку і підвищення рентабельності; визначення шляхів і напрямків раціонального використання резервів [1].

На сьогоднішній день методичні аспекти проведення аудиту фінансових результатів передбачають: правильність розрахунків виробничої собівартості; правильність формування прибутку (збитку) від звичайної діяльності; правильність формування чистого прибутку (збитку). Аудит фінансових результатів підприємств починається з вивчення та перевірки прийнятої на підприємстві облікової політики щодо обліку фінансових результатів .

При перевірці правильності відображення фінансових результатів необхідно впевнитися, що при складанні Звіту про фінансові результати підприємство виконало основні вимоги до річних звітів: всі операції повинні бути зареєстровані; всі операції повинні бути зареєстровані і представлені належним чином; зареєстровані операції повинні відповідати реальності; занесені в правильний період; правильно оцінені; всі операції стосуються підприємства; занесені у відповідний рахунок; правильно представлені в річних звітах.

У процесі аудиторської перевірки здійснюється аналіз таких показників підприємства: облікова політика підприємства та її доцільність; перевіряється, чи відбувалися зміни в обліковій політиці підприємства; умови визнання доходів; аналізується методика утворення чистого прибутку підприємства. Для повноцінного проведення аудиту доходів підприємства складається програма проведення аудиту. Програма аудиту доходів підприємства повинна містити перелік питань за окремими темами і видами і напрямками очікуваних робіт, що підлягають перевірці під час проведення аудиту доходів підприємства. Завершальним етапом аудиту фінансових результатів є їх аналіз. Метою аналізу фінансових результатів є розробка і обґрунтованих управлінських рішень, направлених на підвищення ефективності діяльності господарюючого суб'єкта [2].

Серед проблем аудиту фінансових результатів науковці виділяють та конкретизують наступні елементи: нестабільність законодавчої бази; формальний підхід до здійснення аудиту фінансової звітності; намагання стандартизації фінансової звітності у відповідності до міжнародних стандартів; використання шаблонних методів при здійсненні аудиту об'єкта перевірки; незрозумілість для керівництва підприємства необхідності проведення аудиту; недостатній рівень розуміння аудитором діяльності підприємства.

Для вирішення вищенаведених проблем доцільно застосовувати наступні рекомендації: удосконалення нормативно-правового забезпечення фінансової звітності; коригування фінансової звітності відповідно до міжнародних вимог; освоєння «культури спілкування» з фінансовою звітністю, її складанням та вмінням читати; підвищення рівня поінформованості керівників підприємств з питань аудиторських перевірок; використання аудитором індивідуального підходу до об'єкту перевірки; удосконалення документального оформлення аудиторської перевірки [3].

Отже, вірно проведений аудит фінансових результатів дасть можливість виявити проблемні аспекти та на їх основі розробити заходи щодо підвищення показників фінансових результатів діяльності суб'єкта господарювання. Від правильності підтвердження доходів і витрат та визначення фінансового результату залежить правильність визначення суми прибутку, в чому в першу чергу зацікавленні власники підприємств та інвестори.

Список використаної літератури:

1. Янок Д.А. Економічний зміст фінансових результатів діяльності підприємств // Актуальні проблеми економіки. – № 11. – 2009 – С. 91-96.
2. Кирилюк В.О. Особливості визначення і використання фінансового результату // Фінанси України. – №8. – 2010. – С. 137-140.
3. Халченко К.В. Сучасні проблеми аудиту фінансової звітності підприємства/ К.В. Халченко//Управління розвитком. –2011. –№2(99). –С.102.

Антоненко Ю. С.

магістр

Пилипенко К. А., к.е.н., доцент

Полтавська державна аграрна академія,

м. Полтава

ОРГАНІЗАЦІЯ ДОКУМЕНТУВАННЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ДЕБІТОРАМИ ПРИ ЗАСТОСУВАННІ ПРОГРАМНИХ ПРОДУКТІВ

В умовах нестабільної ринкової економіки ризик несплати або несвоєчасної оплати рахунків збільшується, що призводить до виникнення дебіторської заборгованості. Документація виконує роль імпульсу, що дає початок руху облікової інформації. Вона забезпечує бухгалтерському обліку безперервне відображення господарської діяльності підприємства. За допомогою документації контролюється правильність здійснення операцій, ведеться поточний аналіз виконаної роботи.

Первинні документи з виникнення та погашення заборгованості по розрахунках з покупцями і замовниками :

1. Накладні; рахунки-фактури; рахунку; акти прийнятих робіт, послуг; податкові накладні; товарно-транспортні накладні; товарні накладні.

2. Комерційні документи; транспортні накладні (залізнична накладна, авіанакладна, товарно-транспортна накладна, пакувальні листи); платіжні документи на перерахунок сум митних платежів та інших податків на рахунки митних установ; розрахунки бухгалтерії про наявність курсової різниці.

3. Виписки банку, ПКО, векселі.

4. Інкасо.

Своєчасний оперативний та безперервний контроль за суворим виконанням договірних зобов'язань з постачальниками та покупцями вирішується за умови використання автоматизованих комп'ютерних систем, які на якісно більш високому рівні формують результатну інформацію. Автоматизовані системи забезпечують встановлення більш тісних планомірних взаємозв'язків з постачальниками сировини і матеріалів та покупцями. Тому, виникає необхідність у поліпшення роботи в обліку дебіторської заборгованості за допомогою автоматизованих систем обліку.

Дослідивши сучасні літературні джерела ми дійшли висновку про те, що більшість авторів, а саме: Ф. Ф. Бутинець, С. В. Івахненко, А. М. Кузьмінський, В. С. Лень, А. А. Пилипенко, В. В. Сопко, пов'язують організацію бухгалтерського обліку у її технологічному аспекті з трьома етапами облікового процесу: первинним, поточним та підсумковим обліком. Навіть у дослідженнях з використання інформаційних технологій у організації обліку наповнення кожного етапу обліку визначається вченими у досить традиційний спосіб [1].

На ринку бухгалтерських програм існує велика кількість програмних продуктів, які дозволили б автоматизувати облік: «1С: Підприємство», «Галактика», «Парус», «BEST». В Україні використовується велика кількість програм для автоматизації бухгалтерського обліку, але за результатами обстеження більшість підприємств здійснюють облік за допомогою програми

«1С: Підприємство» [2]. Програма «1С: Бухгалтерія 8.3» забезпечує рішення всіх задач, що стоять перед бухгалтерською службою підприємства, якщо до її повноважень повністю входить облік на підприємстві, включно з випискою первинних документів, обліком продажу.

Автоматизація обліку дебіторської заборгованості забезпечить збір та обробку інформації для оптимізації управління дебіторською заборгованістю. Автоматизація обліку дебіторської заборгованості ставить нові вимоги до первинної інформації.

Основним первинним документом для обліку дебіторської заборгованості є «Договір», щоб його зареєструвати, спочатку потрібно визначити контрагента (довідник «Контрагенти»), з яким даний договір укладений і параметри договору («вид ПДВ» з довідника «Податки і відрахування», «вид торгівлі», «терміни і суми договору», параметри податкового обліку з довідника «Валові доходи / витрати»), «Надходження товарів і послуг», «Реєстрація вхідного податкового документа», «Платіжне доручення» і т.д. Для отримання і аналізу даних по залишках і оборотах рахунків бухгалтерського і податкового обліку використовують стандартні звіти (меню «Звіти»). Для кожного обліку передбачені свої набори стандартних звітів. Будь-який документ може бути сформований для певної організації і для певного періоду часу.

Основними звітами, які використовуються для обліку дебіторської заборгованості в програмі «1С: Бухгалтерія» є:

1. «Аналіз рахунка». Цей документ містить обороти рахунку з іншими рахунками за обраний період, а також сальдо на початок та кінець періоду.

2. «Оборотно-сальдова відомість по рахунку». Використовується для рахунків, по яких ведеться аналітичний облік, при цьому здійснюється відокремлення залишків від оборотів по конкретних об'єктах аналітичного обліку.

3. «Картка рахунку». Включаються всі проводки в яких задіяний даний рахунок, крім того, повадиться залишок на початок та кінець періоду, обороти за період та залишки після кожної проводки.

4. «Журнал-ордер по рахунку».

5. «Головна книга по рахунку» [3].

При автоматизації підприємство має змогу згрупувати дані бухгалтерського обліку, що дозволяє отримати інформацію про дебіторську заборгованість в обсязі і вигляді, достатньому для проведення аналізу розрахунків з дебіторами, тобто задовольняє вимоги отримання повної, оперативної інформації щодо стану дебіторської заборгованості.

Список використаних джерел

1. Івахненко С. В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту : [навч. посіб.] / Івахненко С. В. – [3-є вид, випр. і доп.] – К. : Знання, 2006. – 350 с.
2. Клименко О. В. Інформаційні системи і технології в обліку : [навч. посіб.] / Клименко О. В. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 320 с.
3. Офіційний сайт «1С Предприятие 8» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.1c.ru.v8.2c.ru>.

Ахмад О.О.
Пристемський О.С., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м.Херсон

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Актуальною проблемою в економіці України є не залучення виробничих запасів і нарощування обсягів, а використання їх. Прискорення обороту виробничих запасів на один лише день дасть змогу, в цілому по країні господарству вивільнити значну частину коштів, зайняту у сфері обігу. Для цього потрібний дійовий економічний механізм впливу на ефективність використання виробничих запасів у державному секторі економіки. Ринкові відносини вимагають перегляду системи бухгалтерського обліку. На сьогодні одним з найбільш складних і суперечливих питань українського обліку є облік виробничих запасів.

Дослідженню актуальних проблем обліку виробничих запасів заборгованості присвячені роботи вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема, таких як Білуха М.Т., Бутинець Ф.Ф., Кужельний М.В, Мурашко В.М., Савицька Г.В., Петрова В.І., Стражева В.І., Сопко В.В. та інші.

Для здійснення виробничої діяльності підприємство повинно мати речові засоби виробництва, які являють собою певні матеріальні виробничі ресурси. Матеріальні ресурси є засобами виробництва, які включають засоби праці і предмети праці. Поняття матеріальних запасів слід відрізнити від поняття матеріальних ресурсів, яке є більш загальним ніж матеріальні або виробничі запаси. В теоретичному розумінні матеріальні запаси є предметами праці, які одноразово використовуються у виробничому процесі, свою вартість відразу переносять на готову продукцію. В бухгалтерському обліку більшість предметів праці вважаються виробничими запасами. Але поняття матеріальні і виробничі запаси є дискусійним і трактується в літературних джерелах неоднозначно. Реформування обліку в Україні і прийняття національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку (П(С)БО), зокрема П(С)БО 9 "Запаси", призвело до появи нового бухгалтерського терміну "запаси". Згідно П(С)БО 9 запаси визнаються активами, якщо існує імовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з їх використанням та їх вартість може бути достовірно визначена. Порівняння цієї термінології визначення запасів з визначенням їх у міжнародному стандарті бухгалтерського обліку - МСБО 2 показує, що ці твердження мають аналогічний зміст. Аналіз концептуальних визначень термінології показує, що по суті виробничі запаси і матеріальні запаси стали визначатись в П(С)БО 9 запасами.

Гаджинський А.М. вважає, що матеріальні запаси - це вироби народного споживання та інші товари, які очікують вступ в процес особистого або виробничого споживання і знаходяться на різних стадіях виробництва і обороту продукції виробничо-технічного призначення. Крім того до виробничих

запасів він відносить сировину, матеріали, комплектуючі вироби, купівельні напівфабрикати, моторне паливо, запасні частини, малоцінні швидкозношувані предмети, включаючи ріжучий і вимірювальний інструмент, інвентар, спецодяг.

Беляєв Ю.Я. під запасами розуміє "предмети праці, які в процесі виробництва перетворюються в ті чи інші продукти, або готову продукцію, призначену для особистого чи виробничого споживання". Далі він пропонує "в більш широкому розумінні під запасами розуміти виробничі потужності і запасне устаткування, обслуговуючий персонал і транспортні засоби, готівку і бібліотечні фонди, рівень технічної і практичної підготовки спеціалістів, надійність технічних засобів і т.д. .

Так Саблук П.Т. під виробничими запасами розуміє запаси засобів виробництва, які знаходяться в складах суб'єкта господарювання і необхідні для забезпечення безперервного виробничого процесу, причому це лише ті предмети праці, які ще не задіяні у процесі виробництва і зберігають свою натурально-речову форму. Сучасні українські вчені та практики до товарно-матеріальних запасів (або матеріально-виробничих) відносять "товари, які були куплені підприємством і зберігаються на складі для наступної реалізації; готова продукція, напівфабрикати та незавершене виробництво; різні матеріали, що зберігаються на складі і призначені для переробки в процесі виробництва або для забезпечення виробничого процесу". Безруких П.С. виробничі запаси характеризує як "різні речові елементи виробництва, які повністю споживаються в кожному циклі і всю свою вартість переносять на вартість виробленої продукції, виконаних робіт і наданих послуг". До виробничих запасів відносить сировину і основні матеріали, допоміжні матеріали, купівельні напівфабрикати, відходи (зворотні), паливо, тару і тарні матеріали, запасні частини, малоцінні швидкозношувані предмети.

Найбільш оптимальним, на нашу думку, є наступне визначення виробничих запасів. Виробничі запаси - це складова частина предметів праці, які приймають участь у виготовленні продукції, але безпосередньо ще не задіяні у виробничому процесі, споживаються протягом одного виробничого циклу і всю свою вартість переносять на вартість кінцевого продукту.

Список використаних джерел

1. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 № 996-XIV
2. Бутинець Ф.Ф. Організація бухгалтерського обліку. Підручник для студентів спеціальності «Облік та аудит». – 3-тє вид., перероб. І доп. – Житомир: ПП «Рута», 2002. 592с.

Бабушинська Є.І.
Пристемський О.С., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет
м. Херсон

АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ ПЕРЕДУМОВА РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Важко уявити собі сучасне підприємство, взаємодія внутрішніх і зовнішніх елементів і факторів якого пере' буває в абсолютному хаосі, стихійно й невідкоординовано, поза існування системи управління економічними складовими його функціонування та розвитку. Техніко-технологічна, організаційна, соціально-психологічна, фінансова, екологічна, організаційно-економічна, інноваційна, інвестиційна, комунікаційна та інші складові визначають діалектику підприємства, взаємодію яких забезпечує управління. Сукупність проблем, які супроводжують розвиток підприємства, досить часто спричинюють виникнення локальних або глобальних кризових явищ, що викликає необхідність здійснення антикризових процедур. Враховуючи ту обставину, що останні 3—4 роки функціонування та розвитку підприємств усього світу супроводжують кризи різного типу та глибини прояву, антикризове управління постає визначальною передумовою розвитку сучасного підприємства. Висока імовірність виникнення і розвитку кризи в процесі діяльності будь-якого підприємства зумовлює необхідність здійснення спеціалізованого антикризового управління. Останнім часом цей термін набув широкого поширення, однак розуміння сутності цього напрямку управління, його змісту, особливостей, теоретичного підґрунтя ще знаходиться на стадії формування.

У будь-який момент існує небезпека кризи, навіть тоді, коли криза не спостерігається, коли її фактично немає. Це визначається тим, що в управлінні завжди існує ризик, що соціально-економічна система розвивається циклічно. Управління цією системою певною мірою повинне бути завжди антикризовим. Антикризове управління, відтак, слід розуміти як багатогранний та комплексний процес: - як управління, в якому передбачається небезпека кризи завдяки діагностиці її симптомів та здійснюється розробка запобіжних заходів зі зниження негативних проявів кризи й використання її факторів для наступного розвитку; - як управління, що застосовується в умовах настання кризового стану, в якому передбачається діагностика її проявів і здійснюється розробка заходів з ліквідації наслідків кризи та згладжування факторів її впливу на подальший розвиток підприємства; - як управління, що застосовується у післякризовий період, в якому передбачається діагностика рівня подолання кризового стану та виявлення резервів щодо запобігання його виникненню у майбутньому. Але, сучасні підприємства, які очікують на кризи, готуються до них, налаштовуючись на виживання у господарському середовищі, а також команди їх менеджерів, що займаються розробкою заходів щодо запобігання,

протидії чи ліквідації наслідків кризи, напевне забувають, що усі процеси, які відбуваються в соціально-економічних системах, є логічним процесом, який формується під впливом закономірностей функціонування та розвитку систем різного роду. А, отже, й антикризове управління слід розглядати не як протидіюче, а як гармонійно налаштоване на зміну обставин на ринку [1, с. 317].

Під час адаптації менеджерів до кризової ситуації їхні зусилля вже не є марними, а тому забезпечують поступовий вихід із кризової ситуації. Управління в умовах виходу з кризової ситуації є найбільш ефективним і дієвим одночасно. Антикризове управління базується як на загальних закономірностях, які властиві звичайному управлінню, підпорядковуючись законам функціонування та розвитку підприємств, так і на специфічних особливостях, які пов'язані зі здійсненням антикризових процедур. Проблематика антикризового управління обширна і різноманітна. Вона залежить від кола ризиків, виникнення яких в процесі діяльності підприємства доведеться подолати, використовуючи їх на власну користь, випереджаючи конкурентів. Окрім цього, слід враховувати перебіг кризового стану на підприємстві (початкова криза, наростаюча криза, спадаюча криза чи криза на стадії депресії) [2, с. 226-229].

Проблематику антикризового управління можна представити і в диференціації технологій управління. Вона включає в загальному вигляді проблеми прогнозування кризи і варіантів поведінки соціально-економічної системи в кризовому стані, проблеми пошуку необхідної інформації і розробки управлінських рішень. Проблеми аналізу і оцінки кризових ситуацій також мають велике значення. Тут існує багато обмежень у часі, кваліфікації персоналу, браку інформації тощо. Антикризове управління, яке використовується для різних стадій розгортання кризового стану, припускає наявність чотирьох цільових блоків щодо вирішення існуючих проблем: діагностування стану підприємства, застосування технологій управління, розробку моделей антикризового управління та удосконалення стратегічного управління розвитком підприємства. Проте, антикризові заходи щодо кожної стадії розгортання кризового стану припускають використання різних технологій управління, відмінних моделей та шляхів удосконалення стратегічного управління розвитком. До того ж процес діагностики може мати різне цільове спрямування, передбачати застосування діагностики різних видів і моделей: комплексної економічної діагностики, діагностики інвестиційної привабливості підприємства, фінансової діагностики та діагностики стратегічних можливостей підприємств. Головним завданням антикризового управління найчастіше називають розробку та запровадження найменш ризикових управлінських рішень, які дозволили б досягнути поставленої цілі і результату з мінімумом додаткових засобів і при мінімальних негативних наслідках.

Формування системи антикризового управління, що дає змогу гнучко реагувати на зміни зовнішнього середовища, активно втручатися у хід

виробничих процесів і постійно змінюваних господарських ситуацій з метою вдосконалення останніх та ліквідації "вузьких місць", сприяти зменшенню ризику, пов'язаного з невизначеністю й вибором альтернативних рішень з управління господарськими і непередбаченими ситуаціями, неможливе без діагностування - етапу процесу ухвалення рішення, на якому ме' неджери аналізують основні ситуації. Вивчаючи залежність між розвитком управління, його типами та зміною кризового стану в економічному середовищі, слід пам'ятати про зростання складності управління в умовах наростаючої кризи. Застосування комплексної економічної діагностики підприємства в умовах кризи дозволяє об'єктивно та точно визначити поточний стан справ підприємства, оцінити його інноваційний потенціал, детально вивчити проблеми, окреслені на етапі експрес-діагностики, виявити причини їхнього виникнення. Шляхами підвищення ефективності антикризового управління підприємством за сучасних умов господарювання за обставин дії факторів наростаючої кризи слід визначити: підвищення кваліфікації управлінського та іншого персоналу підприємства; зовнішнє консультування; формування антикризової команди, здатної професійно, адекватно та творчо виконувати поставлені перед ними завдання; формування духу корпоративності на підприємстві; оперативність та гнучкість у прийнятті управлінських рішень; розробка власного програмного забезпечення для проведення діагностичних процедур; формування інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємства.

Список використаних джерел:

1. Стратегия и тактика антикризисного управления фирмой. Под общ. ред. проф. А.П. Градова и проф. Б.И. Кузина. - СПб.: Специальная литература, 1996. 512 с.
2. Коротков Э.М. Антикризисное управление: [учеб' ник] / Под ред. Э.М. Короткова. - М.: ИНФРА'М, 2000. - 512 с.

ДОКУМЕНТУВАННЯ ТА ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ РЕЗУЛЬТАТІВ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ

Інвентаризація є одним з основних методів бухгалтерського обліку. Підприємства проводять інвентаризацію активів і зобов'язань відповідно до вимог законодавства і з метою забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності, під час якої перевіряються і документально підтверджуються їх наявність, стан і оцінка. За допомогою інвентаризації забезпечується виявлення можливих розходжень між даними в обліку і фактичною наявністю господарських засобів.

В ході інвентаризації перевіряють, чи усі господарські операції були оформлені документами та відображені у бухгалтерському обліку, а також вносять необхідні виправлення та уточнення. Необхідною умовою для проведення інвентаризації є визначення об'єктів перевірки, оскільки об'єкти розкривають зміст та визначають її методику. До об'єктів інвентаризації належать активи і зобов'язання підприємства (табл. 1).

Таблиця 1.

Об'єкти інвентаризації

Активи	Зобов'язання
Необоротні активи, за винятком незавершених капітальних інвестицій. Наприклад, нематеріальні активи, машини та обладнання, прилади, транспортні засоби, довгострокові фінансові інвестиції.	Зобов'язання, крім невикористаних забезпечень, розрахунків з бюджетом по податкам і зборам, розрахункам по ЄСВ
Запаси, за винятком незавершеного виробництва та напівфабрикатів. Наприклад, сировина і матеріали, паливо, готова продукція, товари.	
Поточні біологічні активи	
Дебіторська заборгованість, у т.ч. за товари, роботи, послуги, векселі отримані	Кредиторська заборгованість, у т.ч. за товари, роботи, послуги, векселі видані
Витрати майбутніх періодів	Доходи майбутніх періодів

Інвентаризація є невід'ємним елементом методу бухгалтерського обліку, поряд з такими елементами бухгалтерського обліку як документація, оцінка, калькуляція, рахунки, подвійний запис, бухгалтерський баланс і звітність, а також є необхідним доповненням до документації господарської діяльності.

Процес інвентаризації, як правило, поділяється на чотири етапи (підготовчий, технологічно-документальний, порівняльно-аналітичний і підсумковий), кожен з яких використовує різний набір інвентаризаційних процедур і прийомів, які залежать від об'єктів інвентаризації, підгрунтям яких є система документування.

Так, на першому етапі розробляється календарний план, який затверджує керівник підприємства. Далі складається розпорядчий документ щодо створення постійно діючої (робочої) інвентаризаційної комісії, яку очолює керівник або його заступник. Потім керівник видає розпорядчий документ на проведення інвентаризації, з яким ознайомлюють усіх членів інвентаризаційної комісії. Проводиться інструктаж членів інвентаризаційної комісії стосовно об'єктів інвентаризації, методики її проведення та документального оформлення результатів. З боку матеріально-відповідальних осіб надаються розписки з підтвердженням, що до початку інвентаризації всі прибуткові і видаткові документи передані бухгалтерії, а матеріальні активи, які надійшли на їх відповідальне зберігання, оприбутковані, а ті, що вибули, списані у видаток. Матеріально-відповідальні особи готують звіт про останні операції і визначені залишки по матеріальних активах. Готують бланки первинних документів для оформлення результатів інвентаризації.

Другий етап передбачає одержання даних про фактичну наявність, стан та оцінку активів, інформацію про які заносять у інвентаризаційні описи або акти інвентаризації, що підписується всіма членами інвентаризаційної комісії та матеріально-відповідальними особами.

На третьому етапі складають порівняльні відомості для виявлення різниць облікових даних про матеріальні активи з фактичними, встановленими під час перевірки. Рішення комісії документується актом оцінки збитків. Так, якщо на підприємстві внаслідок інвентаризації виявлено нестачу матеріальних цінностей, має бути проведено незалежну оцінку збитків, а виявлені у процесі інвентаризації надлишки запасів оприбутковуються.

Четвертий етап передбачає складання протоколу за підсумками проведеної інвентаризації інвентаризаційною комісією за підписом керівника. Результати інвентаризації відображають в бухгалтерському обліку і в подальшому наводять у примітках до фінансової звітності, що дозволяє зовнішнім користувачам отримати відповідну аналітичну інформацію.

Водночас ще існує необхідність вдосконалення документування інвентаризаційного процесу, що пов'язано з підвищенням оперативності визначення результатів інвентаризації для забезпечення своєчасного виявлення нестач і розкрадань.

Список використаної літератури:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV зі змін. і доповн. [Електронний ресурс]: Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
2. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затв. Наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>.
3. Мазуренко Р.П. Сутність інвентаризації як методу бухгалтерського обліку / Р.П.Мазуренко, Ю.І.Свічкарь // Наука та освіта: ключові питання сучасності. Т.7. м. Чернігів. 18 травня 2018 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ukrlogos.in.ua/documents/18_05_2018_300.pdf

Бєлка В.О.,
магістр
Сакун А.Ж., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

АУДИТ І РЕВІЗІЯ СТАНУ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ

Вивчення аудитором і ревізором співставленості фінансових даних, господарюючого суб'єкта, здійснюється з одночасною перевіркою відображених в обліку дотримання останнім принципу незмінності методології відображення окремих господарських операцій і оцінки майна в обліку. Тому ознайомлення з діяльністю підприємства контролер починає з вивчення облікової політики підприємства.

Облікова політика підприємства - це система способів і прийомів організації та ведення обліку на конкретному підприємстві, яка закріплена відповідним внутрішнім нормативним актом на невизначений термін[1]. Іншими словами, це порядок здійснення первинного спостереження, вартісного виміру, поточного групування і підсумкового узагальнення фактів господарської діяльності підприємства або реалізація методу бухгалтерського обліку.

Документом, в якому фіксуються положення облікової політики, є наказ керівника, що складається на кожен наступний рік. При цьому з метою співставлення даних при веденні бухгалтерського обліку підприємство повинно забезпечити незмінність протягом поточного року прийнятої методології відображення окремих господарських операцій та оцінки майна. Зміна положень облікової політики на наступний звітний рік повинна бути відображена у Примітках до фінансової звітності.

Мета аудиту і ревізії облікової політики підприємства - встановлення її відповідності чинним нормативним та законодавчим актам, а також характеру і масштабу діяльності підприємства. Об'єктом вивчення є всі внутрішньофірмові документи, що визначають питання організації і ведення бухгалтерського обліку на підприємстві[2].

Завдання аудиту і ревізії облікової політики наступні: встановити наявність наказу (розпорядження) керівника про прийняття облікової політики підприємства; визначити відповідність прийнятої облікової політики вимогам законодавства та Положенням (стандартам) бухгалтерського обліку; вивчити дотримання при розробці наказу про облікову політику припущень і вимог, встановлених нормативними документами; дослідити повноту розкриття вибраних при формуванні облікової політики способів ведення бухгалтерського обліку, що істотно впливають на оцінку і прийняття рішень користувачами бухгалтерської звітності; перевірити наявність посадових інструкцій, наявність та ефективність затвердженої системи документообігу, вибір форми ведення бухгалтерського обліку, встановлений порядок проведення інвентаризації майна та зобов'язань, затверджений робочий план рахунків бухгалтерського обліку; проаналізувати та оцінити загальні і

конкретні елементи облікової політики.

Недотримання підприємством вимог щодо законодавчої регламентації облікової політики, навіть при несуттєвому впливі на фінансові результати діяльності підприємства і достовірність фінансової звітності, може привести до негативних наслідків з боку уповноважених державних контролюючих органів.

При дослідженні стану організації облікової політики контролер повинен з'ясувати наступні питання:

* чи дотримується порядок оформлення наказу про облікову політику, чи наявні на підприємстві необхідні внутрішні документи, положення, інструкції, які затверджуються одночасно з обліковою політикою;

* наскільки ефективний облік на підприємстві, що перевіряється, як вирішені питання на складних ділянках облікової роботи, наскільки звільнений обліковий персонал від виконання невластивих йому облікових функцій, які раціональні прийоми застосовуються для виключення дублювання даних;

* чи є облік дієвим, оперативним, чи використовуються облікові дані для безпосередньої та швидкої допомоги керівництву, адміністративно-управлінському та інженерно-технічному персоналу у вирішенні завдань, поставлених перед ним. Чи своєчасно надаються необхідні довідки, пояснення, матеріали для аналізу, обґрунтовані рекомендації, розрахунки тощо;

* як організована облікова робота на підприємстві: чи встановлений твердий графік, що передбачає терміни виконання всього комплексу облікових робіт не тільки працівниками бухгалтерії, але й обліково-зобов'язаними особами. Чи правильно розподілені обов'язки між всіма обліковими працівниками у відповідності з посадами та кваліфікацією, чи розроблені для них посадові інструкції, що визначають їх обов'язки та відповідальність за доручену ділянку роботи. Чи проводиться систематичний інструктаж щодо порядку заповнення, проходження документації і ведення обліку, чи перевіряється в процесі інструктажу виконання окремих робіт з одночасним виправленням виявлених недоліків та помилок;

* які форми документації застосовуються на підприємстві, як використовуються типові форми первинного обліку, чи не виготовляє підприємство спеціальних форм при можливості і доцільності застосування типових. Які є недоліки в застосуванні на підприємстві спеціальних форм, чи дотримуються правила користування бланками суворої звітності, чи не випускаються зайві примірники документів;

* чи забезпечена на підприємстві єдність та порівнянність облікових і планових показників, а також дотримання одноманітності в методах їх розрахунку, необхідної для контролю виконання плану.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996 - XIV: Зі змінами і доповненнями внесеними Законами України від 11.05.2000 р. №1707-III; від 8.06.2000 №1829 – III// Все про бухгалтерський облік. – 2000.– №86.– С.3-6.
2. Білоусова І.А. Облікова політика в Україні: теоретичні засади формування та практика застосування: монографія / Білоусова І.А., Барановська Т.В.. - Житомир: ЖДТУ, 2003. – 258 с.

**Ю. Богомолова,
магістр
Чебан Т.М.,**

*к.е.н., доцент кафедри обліку, аудиту і оподаткування,
Херсонський національний технічний університет*

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, АУДИТУ І АНАЛІЗУ СОЦІАЛЬНИХ ВИТРАТ

Соціальні витрати є досить новим об'єктом для облікової науки і практики, що актуалізує проблему дослідження їх сутності, причин виникнення, класифікації, що закладе основу побудови адекватної методики їх обліку, аудиту і аналізу.

Більшість авторів вважають, і ми повністю погоджуємося із їх твердженням, що основною причиною виникнення соціальних витрат як об'єкту управління є запровадження концепції соціальної відповідальності бізнесу, яка є одним із головних завдань сталого розвитку [1; 2; 3].

У сучасній вітчизняній обліковій теорії сформоване наступне тлумачення сутності соціальних витрат – це «виражене у грошовій формі вибуття різних видів економічних ресурсів на забезпечення системи законодавчих, соціально-економічних та морально-психологічних гарантій у задоволенні потреб колективу підприємства та суспільства загалом, запобігання несприятливому впливу на нього як внутрішнього, так і зовнішнього середовища та фінансування системи державного соціального забезпечення» [1, с.283.].

Важливим для побудови методики обліку, аудиту і аналізу соціальних витрат є однозначне тлумачення їх складу. «Соціальні витрати включають виплати персоналу, витрати на навчання, перепідготовку, поліпшення умов праці, підвищення кваліфікації, охорону та поліпшення умов праці, соціальний захист, витрати на утримання об'єктів соціальної інфраструктури, витрати на соціально побутові потреби колективу, стимулюючі виплати, що не входять в фонд оплати праці, витрати на соціальні потреби сторонніх суб'єктів (благодійні внески, спонсорська допомога), разове заохочення окремих працівників» [2]. Таке групування соціальних витрат, надане О.В.Пальчук і Н.М.Нечай, відображає основні напрями здійснення соціально відповідальної діяльності підприємств, сприяє однозначній їх ідентифікації і може бути використане для нормативного регулювання їх деталізованого складу.

Науково обґрунтована методика обліку, аудиту і аналізу соціальних витрат базується на їх класифікації. В результаті проведеного дослідження визначені основні ознаки класифікації соціальних витрат, пропоновані вітчизняними вченими [2; 3]: відношення до законодавства, зв'язок з комерційною діяльністю, потреба в сертифікації, місце здійснення витрат, відношення до певного виду діяльності, відображення в обліку, відношення до виробництва, джерела відшкодування витрат, отримання майбутніх економічних вигод, рівень продуктивності, зв'язок витрат з процесом створення доданої вартості.

Вивчення наведеної класифікації свідчить про достатню умовність поділу соціальних витрат та різний ступінь значимості запропонованих ознак їх групування. Суперечливим є використання критерію отримання майбутніх економічних вигод,

запропоноване В.С.Лень, Ю.В.Крот [3, с.304], адже більшість соціальних витрат спрямовані на отримання соціального ефекту, що на нашу думку потребує доповнення цього критерію їх групування. Пропонуємо доповнити існуючу класифікацію соціальних витрат наступними ознаками: ступінь нормування обов'язкових соціальних витрат, напрями їх здійснення, регулярність проведення, взаємовідносини із групами стейкхолдерів, обов'язковість розкриття у звітності підприємств. Вважаємо, що таке розширення класифікації соціальних витрат сприятиме вдосконаленню методичного інструментарію їх оцінки, аналізу та сприятиме побудові адекватної моделі аналітичного обліку. Застосовуючи доповнену класифікацію за її призначенням – для поглиблення вивчення сутності соціальних витрат, виділимо їх основні від'ємні риси (рис.1.).

Отже, соціальні витрати мають численні особливості складу, комплексний характер, різні джерела відшкодування, напрями спрямування, передбачають взаємозв'язки і зобов'язання підприємства перед різними групами стейкхолдерів, генерують соціальні і економічні ефекти, що обумовлює складність методики їх обліку, контролю, аналізу і відображення в звітності.

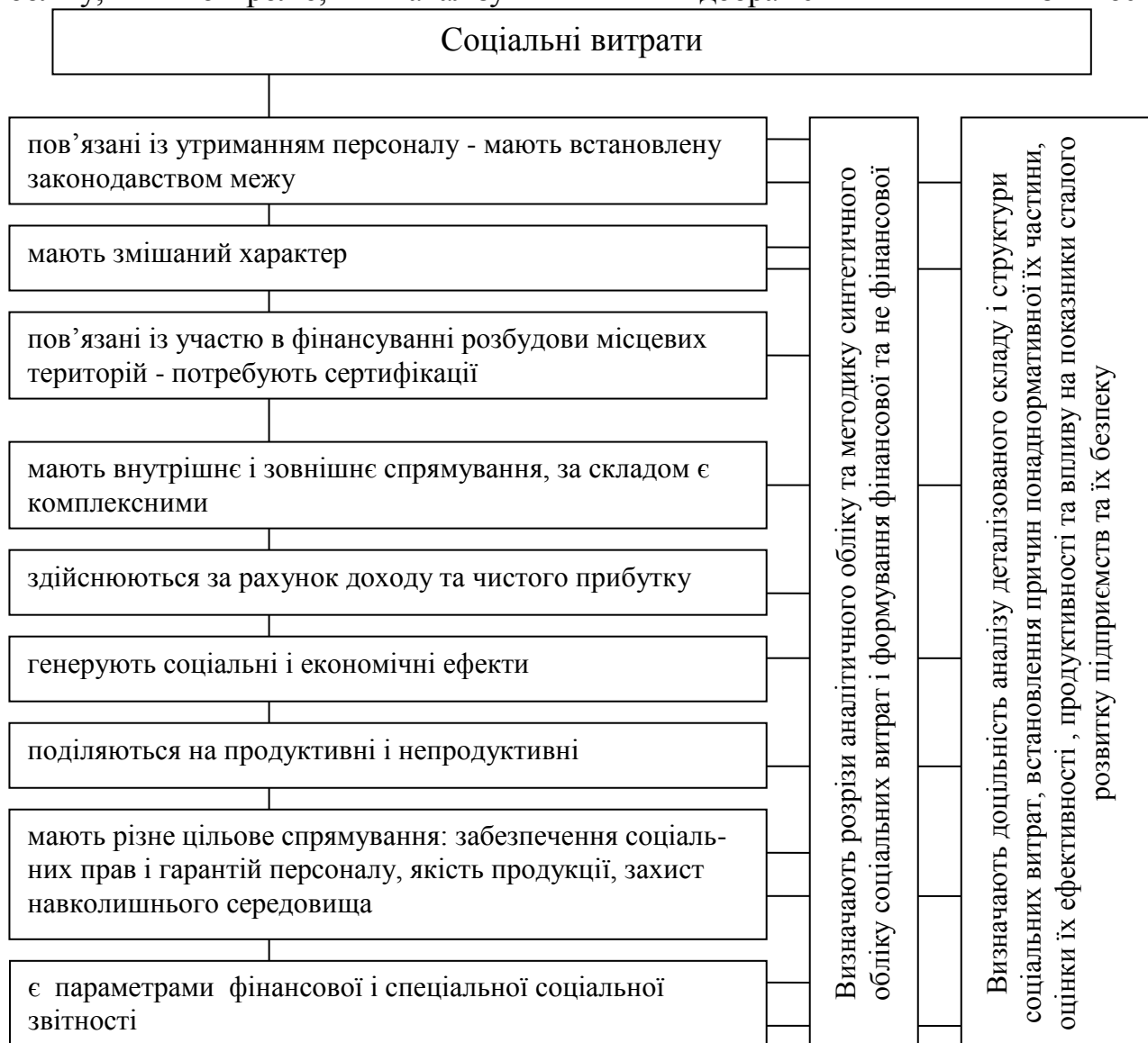

Рис.1. Вплив особливостей соціальних витрат на методику їх обліку та аналізу

Список використаної літератури:

1. Стрибулевич Т.О. Зарубіжний та вітчизняний досвід ідентифікації соціальних витрат в обліково-аналітичних системах. / Т.О. Стрибулевич // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. – 2007. – № 3 (39). – С. 281–289.
2. Пальчук О.В., Нечай Н.М. Облікове забезпечення управління соціальними витратами.// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspsui/bitstream/123456789/3527/3/Pal1.pdf>
3. Лень В.С. Соціальні витрати: класифікація та облік/ В.С.Лень, Ю.В.Крот.// Вісник ЧДТУ. Серія економічні науки. -Чернігів: ЧДТУ, 2012.— № 62 (4), -С. 302-309.

СУТНІСТЬ КРЕАТИВНОГО ОБЛІКУ

С. Ф. Голов визначає креативний облік як формальне застосування або цілеспрямований вибір методів і принципів бухгалтерського обліку для забезпечення показників фінансової звітності, яка відповідають цілям окремих осіб, але вводять в оману широке коло користувачів. Справедливою є думка автора про те, що явище, яке отримало назву «креативний облік», призводить винятково до того, що фінансова звітність не відображає реального стану справ і вводить в оману користувачів. Основною причиною виникнення і розвитку креативного обліку є конфлікт інтересів в умовах обмежених ресурсів [1, с. 33].

М. А. Кравченко зазначає: з одного боку, «креативним» може бути визнаний будь-який обліковий метод, який не відповідає загальноприйнятій практиці або стандартам. У гіршому його прояві – це процес підбору рахунків підприємства таким чином, щоб вони представляли у більш вигідному світлі його діяльність [4, с. 152]. Жолнер І.В. креативний облік (творчий облік) розглядає як сукупність законних методів, за допомогою яких бухгалтер, використовуючи свої професійні знання, підвищує привабливість фінансової звітності для зацікавлених осіб і знижує податковий тягар для підприємства, на якому він працює. Автор, висловлює думку, що бухгалтерський облік може бути креативним або творчим лише тоді, коли він ведеться як у межах, так і з порушенням встановлених законодавчих норм та принципів обліку [2]. Такої ж думки С. Ф. Легенчук, який відзначає, що бухгалтерський облік не може бути креативним, оскільки значною мірою регламентується за допомогою чітких правил. Повна креативність обліку означала б можливість порушення законодавчо встановлених правил ведення обліку [5]. Автором запропоновано розмежування креативного обліку на «умовнокреативний» та «агресивний». Ведення обліку в межах альтернативних варіантів, передбачених обліковою політикою на основі врахування існуючих принципів обліку пропонується називати «умовно-креативний облік». При цьому спосіб викривлення інформації виражається в маніпулюванні показників звітності. Для визначення обліку, орієнтованого на умисне порушення законодавчих норм та принципів обліку пропонується називати «агресивний облік». Способи порушення характеризуються вуалюванням та фальсифікацією звітності. Таким чином, техніка застосування креативного обліку (способи викривлення показників фінансової звітності) зумовлює можливість виникнення помилок або здійснення шахрайства.

Проте, як зазначає С. Ф. Голов, на практиці не завжди можна провести чітку межу між «творчістю» і шахрайством. Тому креативний облік є своєрідним буфером між зоною помилок і відвертим шахрайством. На погляд автора, креативний облік, безумовно, містить елементи творчості, однак по суті є шахрайством, яке не завжди можна класифікувати як таке у законодавчому полі [1, с. 33].

Однак, іншу думку висловлює І. А. Юхименко-Назарук, яка запропонувала концептуальну модель креативного обліку, яка базується на припущенні, що креативний облік може здійснюватися лише в двох основних аспектах: 1) у межах чинного облікового законодавства, тобто у частині дозволених альтернативних варіантів облікового відображення; 2) за повної відсутності нормативного регулювання порядку облікового відображення окремих аспектів господарської діяльності підприємства. Перший аспект здійснення креативного обліку стосується можливостей вибору серед визначеного розробниками стандартів «коридору дій» як щодо встановлених в них альтернатив оцінки та облікового відображення, так і щодо можливості інтерпретації критеріїв, які впливають на можливість застосування окремого варіанту облікового відображення. Другий аспект здійснення креативного обліку стосується не лише появи нових об'єктів, стосовно яких відсутні правила ведення обліку, а також пов'язаний із додатковими формами та інструментами оприлюднення інформації, що використовуються підприємствами для забезпечення додаткового розуміння особливостей їх діяльності та перспективи розвитку в майбутньому [7, с. 289].

Проведені дослідження розкривають зміст креативного обліку з позитивного та негативного прояву. Позитивні прояви базуються на представленні та узагальненні облікової інформації в межах чинного законодавства, негативні – навмисному викривленні інформації у фінансовій звітності. Доцільно зазначити, що трактування сутності креативного обліку є 10 дискусійним. Тому питання залишається відкритим і потребує проведення більш поглибленого дослідження теорії та практики обліку.

Грунтуючись на поглядах науковців та власних судженнях, відзначимо, що креативний облік – це метод, що не відповідає загальноприйнятій практиці або встановленим стандартам та принципам, є результатом прийнятої підприємством облікової політики, виходячи з власної специфіки, але і не порушує відповідно встановлене законодавство. Таке твердження дозволяє висловити думку, що креативний облік – це не вид обліку, а адаптивний підхід формування показників фінансової звітності з метою розкриття корисної інформації для потреб користувачів.

Список використаних джерел:

1. Голов С. Креативний облік: загроза професії та суспільству / С.Голов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2011. – № 1. – С. 31–42.
2. Жолнер І. В. Поняття та значення креативного обліку в Україні та світі [Електронний ресурс] / І. В. Жолнер. – Режим доступу : <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1132/1/3.pdf>.
3. Кравченко В.А. Розвиток призначення креативного обліку в міжнародних стандартах фінансової звітності / М.А. Кравченко // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2015. – Вип. 14, ч. 3. – С. 152–157.
4. Легенчук С. Ф. Креативний облік в національній системі бухгалтерського обліку [Електронний ресурс] / С. Ф. Легенчук. – Режим доступу : <http://pbo.ztu.edu.ua/article/view/65521/61330>.
5. Юхименко-Назарук І. А. Концептуальні засади креативного обліку / І. А. Юхименко-Назарук // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка. – 2017. – Вип. 1 (49), т. 2. – С. 288–294.

Вандер А.В.
Коваль С.В. к. е. н. доцент.
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

Згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності. Тобто це вибір підприємством конкретних методів, форми та техніки ведення бухгалтерського обліку, виходячи з положень чинних нормативних документів і особливостей діяльності підприємства. Облікова політика повинна розроблятися кожним підприємством або фірмою, зареєстрованим у встановленому законодавством порядку.

Є ряд причин появи облікової політики у ринкових умовах:

1. Розширення видів діяльності і організаційно-правових форм господарюючих суб'єктів;
2. Змінні ролі бухгалтера у господарському житті підприємства від реєстратора господарських операцій до активного його учасника;
3. Альтернативні варіанти щодо організації та ведення бухгалтерського обліку.

На державному рівні, облікова політика має обов'язковий характер. Тут формується загальні засади бухгалтерського обліку.

Факторами які впливають на вибір облікової політики підприємства є: форма власності, організаційно-правова форма, галузь або вид діяльності, стратегія фінансового розвитку, наявність матеріальної бази, ініціативність керівництва підприємства, тощо. Але основними складовими елементами облікової політики підприємства є організаційна, методична і технічна складові. Кожна складова об'єднує відповідні об'єкти за якими існують альтернативні варіанти.

Керівник та головний бухгалтер підприємства бере участь у формуванні облікової політики на завершальному етапі, формуючи облікову політику вузькими спеціалістами з окремих ділянок бухгалтерського обліку. За цей процес відповідальні планово-фінансові, інженерно-технічна та інші служби підприємства, регулюючи планування показників амортизації, собівартість продукції тощо.

Важливе значення для оформлення облікової політики підприємства (фірми) належить графіку документообороту, Робочому плану рахунків, формам первинних документів, створеним на підприємстві, посадовим інструкціям, формам внутрішньої звітності та ін. Такі питання підлягають оформленню у вигляді додатків до Наказу про облікову політику. Зміст та обсяг Наказу про облікову політику підприємства (фірми), додатків до нього та інших документів, якими оформлюється облікова політика, – питання індивідуального

характеру для кожного підприємства (фірми) та залежить передусім від кваліфікації особи, що склала цей документ. Оскільки способи ведення бухгалтерського обліку, обрані підприємством, повинні застосовуватися з 1-го січня, то документація, якою оформлюються зміни в обліковій політиці, повинна готуватися і затверджуватися до цієї дати. Цю роботу доцільно проводити в четвертому кварталі паралельно з підготовкою до складання річної бухгалтерської звітності.

Доповнення облікової політики не вимагають коригування фінансової звітності на відміну від її зміни. Коригування облікової політики передбачає складання відповідних документів:

- 1) Розпорядження керівника: характер і обґрунтованість змін (доповнення), відповідальні особи за внесення змін;
- 2) Розрахунок бухгалтерії, який з копією розпорядження додається до діючого Положення про облікову політику;
- 3) У кінці року узагальнюються внесені зміни та викладається текст Положення в новій редакції, після чого затверджується власником або уповноваженою ним особою.

Зміна облікової політики повинна бути обґрунтованою і розкриватися в Примітках до річної фінансової звітності.

Список використаних джерел

1. Закон України про бухгалтерський облік і фінансову звітність від 16.07.1999р (Зі змінами та доповненнями)
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» наказ Міністерства фінансів України від 31.03.1999р №87 (Зі змінами та доповненнями)

Веретюк В.В.
Науковий керівник – Ксьонжик І.В., д.е.н., доцент
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ В ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ

Облікова політика є основою ведення бухгалтерського обліку не тільки прибуткових підприємств і організацій, а й бюджетних установ, оскільки саме Наказ про облікову політику в установі має скеровувати обліковий процес до досягнення основних стратегічних завдань, що їх ставить перед собою будь-яка економічна одиниця незалежно від форми її власності.

Процес формування бухгалтерського обліку в бюджетних установах при переході України до ринкових відносин залишив багато невирішених питань. Однією з таких проблем є формування облікової політики в державному секторі, яка є базовим елементом первинної організації облікового процесу [1].

Питання про необхідність введення облікової політики в бюджетних установах, а також перспективи її формування розглядались у працях таких вітчизняних науковців та практиків, як: Ф.Ф. Бутинець, П.Є. Житний, М.В. Кужельний, С.О. Левицька, С.В. Свірко, М.Й. Атамас [4].

Згідно із Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання звітності [1]. Основною її метою є забезпечення одержання достовірної інформації про результати фінансово-господарської діяльності, необхідної для користувачів фінансової звітності з метою прийняття відповідних управлінських рішень.

Оскільки для Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» поширюється на всіх юридичних осіб, що створені відповідно до чинного законодавства, незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності, то і для бюджетних установ обов'язково повинна розроблятися облікова політика [3].

В державному секторі облікова політика регламентується НП(С)БОДС 125 «Зміни облікових оцінок та виправлення помилок». Визначається у розпорядчому документі, в якому мають бути встановлені методи оцінки, обліку, процедури, які має застосовувати суб'єкт державного сектору та щодо яких нормативно-правовими актами з бухгалтерського обліку передбачено більше ніж один варіант [5]. Одноваріантні методи оцінки, обліку і процедур до такого розпорядчого документа включати недоцільно.

Облікова політика може змінюватися тільки у разі, якщо змінюються вимоги положення (статуту), вимоги органу, який затверджує національні положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі, або якщо зміни забезпечать достовірне відображення подій або господарських операцій у фінансовій звітності суб'єкта державного сектору [5].

Бюджетні установи повинні розробляти свою облікову політику та належним чином організувати і вести бухгалтерський облік. Облікова політика кожної бюджетної установи має бути спрямована на досягнення основної мети бухгалтерського обліку, а саме на надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів установи.

Виділяють такі проблеми формування облікової політики [3]:

- недосконалість Наказів про облікову політику в установах державного сектору та їх невідповідність НП(С)БО ДС;
- порушення основних принципів ведення бухгалтерського обліку.

Отже, зазначимо, що розроблення облікової політики в бюджетних установах є трудомістким процесом і вимагає від виконавців певних здібностей і підготовки. Облікова політика, як елемент управління, дає змогу керівництву приймати більш раціональні рішення, аналізувати роботу бюджетної установи, здійснювати і контролювати цільове використання коштів відповідно до затвердженого кошторису.

Список використаних джерел

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 05.10.2017 р., № 996-ХІУ зі змінами і доповненнями // Офіційний сайт Верховної Ради України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
2. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку в державному секторі, що затверджені Міністерством фінансів України від 22.05.2015р. № 52 [Електронний ресурс]:[сайт].Режим дост.: <http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/archive/таіп?с^ ісі=83023>
3. Стефанік І. Про національну облікову політику / І. Стефанік, Л. Ловинська. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>.
4. Основні причини виникнення проблеми формування облікової політики бюджетних установ та методика її розв'язання / Ф. Ф. Бутинець, М. С. Грінчук, Д. Г. Бринзила. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc Оит/УсМеi/2009 1/МУ-2009-У1 35.pdf>.
5. Зміни облікових оцінок та виправлення помилок : НП(С)БО ДС 125. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.buh24.com.ua>.

Всч А.А.
Науковий керівник – Ксьонжик І.В. д.е.н, доцент
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

СТАТИСТИЧНА ЗВІТНІСТЬ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ УКРАЇНИ

Звітність підприємств, установ і організацій є поки, що основним джерелом статистичної інформації. В статистичній звітності передбачається система суворо регламентованих показників, які характеризують різні сторони діяльності тієї чи іншої установи, підприємства, організації.

Статистична звітність – це офіційний документ, в якому містяться статистичні дані про роботу підзвітного підприємства чи установи, які занесені в суворо обумовлену форму і які повинні бути обов'язково подані вищій і контролюючій організації в затверджені строки [1, 2].

Кожна форма статистичної звітності повинна мати обов'язкові реквізити, я саме:

1. Назва статистичного звіту.
2. Номер і дата затвердження форми звіту.
3. Адреси, за якими подається статистична звітність.
4. Період, за який складено звітність, та термін подання.
5. Дата складання звітності.
6. Посади та підписи посадових осіб, які відповідають за повноту і достовірність даних [3, 4, 5].

За терміном подання розрізняють: поточну статистичну звітність, що надається протягом року; річну статистичну звітність, що складається за підсумками року.

Крім органів державної статистики, зобов'язані займатися статистичними спостереженнями галузеві міністерства, відомства, Міністерство фінансів України. Вони розробляють форми бухгалтерської та статистичної звітності, погоджені з органами Державної статистичної служби, в яких є поєднання окремих показників. Такі форми мають міжгалузевий або обмежений галузевий характер [6, 7].

Державна статистична звітність – це статистична звітність, форми якої затверджуються Державним комітетом статистики, або за його згодою, регіональними органами державної статистики. Вона збирається з певною періодичністю.

В умовах централізованого планування економіки статистична система базувалася на суцільній обов'язковій, бухгалтерській та статистичній звітності, що подається усіма господарюючими суб'єктами. Дані, зібрані за допомогою цієї суцільної звітності, забезпечували основну масу інформації, необхідної для управління, економікою, заснованої на державній власності на засоби виробництва. У цих умовах необхідність у використанні вибіркового обстеження була мінімальною, і вони проводилися головним чином для збору даних про домашні господарства або для отримання будь-якої додаткової інформації.

Основна увага у статистичній звітності підприємств приділялася даними про виробництво продукції в натуральному вираженні і показниками виконання завдань державного плану [8, 9].

Реформи в українській економіці, пов'язані з переходом на ринкові відносини, супроводжуються значними структурними та інституційними змінами, загальним ослабленням звітної дисципліни, що, природно, позначається на якості звітності.

Для поліпшення звітності необхідно також удосконалювати бухгалтерський облік з метою приведення його у відповідність з міжнародними стандартами та відображення нових категорій та операцій, які в економіці з централізованим плануванням не існували або були незначними.

Список використаних джерел

1. Порядок представлення фінансової звітності: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2000р. № 419.
2. Положення про порядок складання, розгляду, затвердження та основні вимоги до виконання кошторисів бюджетних установ : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 р. № 228.
3. Про структуру узгодженої класифікації України: Постанова ВРУ від 12.07.96 р. № 328.
4. Порядок складання декларації „Про прибуток підприємства” затверджений Державною податковою адміністрацією України від 08.07.97 № 214 або Міністерством Юстиції Українивід 21.01.98 № 37.
5. Порядок заповнення „Розрахунку податку з власників транспортних засобів і інших самохідних машин та механізмів” затверджений наказом ГНАУ від 16.02.2000р. № 61.
6. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку : Наказ Міністерства фінансів України від 25.05.95р. №88.
7. Про затвердження документів, щозастосовуються в процесі виконання бюджету : Наказ Міністерства фінансів України від 09.01.2001р. № 6, затверджений Міністерством Юстиції 24.01.2001 року.
8. Про внесення змін та доповнень в бюджетну класифікацію України”, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 25.12.2000р № 348.
9. Про внесення змін та доповнень в бюджетну класифікацію України : від 25.12.2000р № 349.

Вершняк А.В.,
магістр
Сакун А.Ж., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ОБЛІК ТА КОНТРОЛЬ ДОХОДІВ І ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА

Характерною особливістю сучасного розвитку економіки України є глобальні економічні перетворення в сфері виробництва на основі ринкових відносин. Ринкові відносини вимагають перегляду системи бухгалтерського обліку і аудиту, одним із центральних елементів яких є облік та контроль доходів і витрат підприємств. Ринкова система господарювання, яка формується в Україні, обумовлює зміну форм та методів управління економікою підприємства, вимагає нових підходів до визначення місця і ролі підприємства в розвитку суспільного виробництва. В перехідний період виникають та отримують розвиток принципово нові організаційно-правові форми господарювання, змінюється система економічних відносин з державою, власниками, господарським партнерами, працівниками. Реалізація фінансової стратегії підприємства значною мірою залежить від рівня управління його доходами та витратами, метою якого є отримання прибутку. Доходи і витрати можуть розглядатися як відносно самостійні об'єкти управління, аналіз складу та динаміки яких дозволяє оцінити відповідність змін, що відбулися у звітному періоді, стратегічним намірам підприємства. Загальний аналіз прибутку передбачає попередній розподіл доходів за джерелами їх утворення, а витрат – за напрямками витрачання коштів відповідно до змісту операційної, інвестиційної або фінансової діяльності, наслідком якої є утворення тієї чи іншої складової прибутку.

Актуальність теми зумовлена тим, що основною метою підприємства в умовах ринку стає одержання максимального прибутку при мінімальних витратах з паралельним підвищенням якості обслуговування споживачів. Засобом досягнення цієї мети є максимізація товарообігу, валового доходу та оптимізація витрат обігу.

У загальному визначенні доход – це збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання капіталу (за винятком зростання, обумовленого внесками власників до статутного капіталу). Згідно з П(С)БО 15 «Доход» визначається під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу, за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена[1].

Витрати є другим важливим чинником утворення прибутку підприємства. Облік витрат підприємства здійснюється відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 „Витрати”. Згідно з П(С)БО 16, витратами звітного періоду визнаються або зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками), за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені[2]. Доходи і витрати відображають в бухгалтерському обліку та включають до Звіту про фінансові результати згідно з

принципом нарахування і відповідності доходів і витрат. У бухгалтерському обліку та фінансовій звітності доходи і витрати відображаються в момент їхнього виникнення незалежно від дати надходження або сплати грошових коштів. Правильне застосування вказаних принципів дає можливість повно і достовірно визнати і порівняти суму доходу і відповідних витрат кожного звітного періоду та відобразити в балансі прибуток або збиток підприємства. Правильність обліку та контроль за його веденням на кожному підприємстві забезпечується наказом про облікову політику, який обов'язково повинен містити ряд розділів. Зокрема, розділ про облік доходів, витрат та фінансових результатів діяльності, в якому зазначаються всі основні принципи організації обліку доходів і витрат на конкретному підприємстві та його особливості в залежності від видів діяльності.

Отже, бухгалтерський облік ведуть, а звітність складають на основі облікового принципу нарахування: доходи відображають у бухгалтерському обліку і відповідно у фінансовій звітності за відвантаженням продукції (товарів), виконанням робіт, наданням послуг незалежно від термінів одержання грошових коштів або їхніх еквівалентів від покупців (замовників).

Основною проблемою обліку витрат і доходів підприємства в Україні є проблема повноти та своєчасності їх відображення у системі обліку. На даний момент рівень не відображення доходів в країні коливається від 30 до 70%, а витрат – від 10 до 50%. Найбільша частина витрат, що залишається поза обліком, належить до оплат по оплаті праці. Основними причинами цього є значні відсотки відрахувань до соціальних фондів оплати праці, високий рівень корупції в державних і місцевих органах влади, відсутність дієвої нормативно-правової бази, низький рівень контролю. Що ж стосується доходів підприємства, то найбільшою проблемою є заниження виручки від реалізації продукції, що тягне за собою і заниження бази для оподаткування підприємств податком на додану вартість[3].

Для підвищення оперативності отримання інформації про доходи і витрати підприємств, забезпечення її високої аналітичності, а також створення форм внутрішньої звітності, слід було б використовувати технічні можливості комп'ютерних інформаційних систем. Це дозволить спростити облікові роботи та підвищити оперативність отримання інформації для потреб управління. В умовах ринкової економіки отримання прибутку та забезпечення рентабельної діяльності суб'єкта господарювання є необхідною складовою, яка обумовлює зростання ринкової вартості підприємства.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 29.11.99 р. № 290 [Електронний ресурс]-<http://rada.gov.ua>
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.12.99 р. № 318 [Електронний ресурс]-<http://rada.gov.ua>
3. Гайбура Ю. Прогнозування фінансових результатів підприємства як елемент управлінського рішення [Електронний ресурс] / Юлія Гайбура. // SOPHUS | Науковий клуб. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://sophus.at.ua/publ/2016_06_1_kampodilsk/sekcija_section_3_2016_06_1

Вітюк В.М.
Науковий керівник – Чебан Ю.Ю., к.е.н., доц.
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ОСНОВНІ ЕЛЕМЕНТИ СОЦІАЛЬНОГО АУДИТУ

Соціальний аудит має соціально-економічне підґрунтя, оскільки виявляє реальний рівень соціальних впроваджень та узгодження соціальних очікувань з можливостями, ресурсами і перспективами вдосконалення відносин всередині підприємства. Суть соціального аудиту зводиться до того, що на основі зібраної інформації і подальшого зіставлення соціально-економічних показників певних підприємств, виду економічної діяльності або регіону з певними еталонами, проводять аналіз фактичного стану цих показників, оцінюють їх динаміку (позитивну чи негативну), визначають вплив на результати діяльності об'єкта соціального аудиту, формулюють висновки і рекомендації. Отже, метою соціального аудиту є оцінка соціальної відповідальності підприємств, організацій та установ. Предметом соціального аудиту є соціально-економічні відносини, а об'єктом – факти господарського життя.

Основними функціями соціального аудиту виділяють: аналітичну, оціночно-діагностичну, констатуючу, проектувальну, консолідуєчу, комунікативно-діалогічну, регуляторну, світоглядно-аксіологічну, управлінську, прогностичну, інформаційно-контрольну [1,2,3].

Не зважаючи на складнощі у організаційно-методичному обґрунтуванні соціального аудиту, його впровадження на підприємствах України дозволить забезпечити: зменшення випадків порушення норм трудового законодавства та приховування нещасних випадків на виробництві; поширення досвіду соціальної відповідальності бізнесу в умовах інтеграції українських компаній до міжнародних корпорацій; вчасне виявлення соціальних ризиків та розробку заходів щодо їх зниження; формування позитивного іміджу українських підприємств на світовому ринку; діагностику та контроль ефективності соціального управління; розробку та запровадження нових підходів до мотивації праці, кар'єрного росту працівників; створення належних і безпечних умов праці; запровадження ресурсозберігаючих та екологічно чистих технологій; налагодження тісних і партнерських стосунків з органами влади, місцевого самоврядування, регіональними громадськими організаціями тощо.

Список використаних джерел

1. Голінач Л. І. Сутність соціального аудиту в процесі утвердження соціальної відповідності бізнесу / Л. І. Голінач // Економічний аналіз. – 2014. – Том 18. - № 2. – С. 113-117.
2. Хрущ В. О. Розвиток соціального аудиту в системі соціального управління / В. О. Хрущ // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2013. – Вип. 2. – С. 98-102.
3. Долбнева Д. В. Сутність соціального аудиту та його роль у формуванні конкурентоспроможності вітчизняних підприємств / Д. В. Долбнева // Бізнесінформ. – 2014. – № 9. – С. 190-194.

АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ І РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ

Аналіз фінансових результатів і рентабельності господарської діяльності - це основний спосіб оцінки інвестиційної привабливості організації та визначення того, наскільки перспективним є бізнес.

Основними завданнями аналізу фінансових результатів діяльності є:

- 1) систематичний контроль за дотриманням планових показників реалізації продукції й одержанням прибутку;
- 2) визначення впливу як об'єктивних, так і суб'єктивних факторів на фінансові результати;
- 3) виявлення резервів збільшення суми прибутку і рентабельності;
- 4) оцінка роботи підприємства по використанню можливості збільшення прибутку і рентабельності;
- 5) розробка заходів по використанню виявлених резервів.

Основними джерелами інформації при аналізі фінансових результатів прибутку служать накладні на відвантаження продукції, дані аналітичного бухгалтерського обліку за рахунками фінансових результатів, звіт про фінансові результати, а також відповідні таблиці бізнес-плану підприємства.

Аналіз фінансових результатів організації - це дослідження отриманої їй про прибутки та збитки як в абсолютній величині, так і коефіцієнтів щодо інших фінансових показників організації.

Серед абсолютних показників можна виділити такі: чистий прибуток / збиток, операційний прибуток, прибуток до вирахування відсотків, податків і амортизації.

Аналіз фінансових результатів ведеться з використанням коефіцієнтів: рентабельність продажів, рентабельність активів, рентабельність власного капіталу, рентабельність задіяного капіталу.

Для кожної компанії аналіз фінансових результатів - це одне з головних завдань. Тільки так можна побачити, наскільки чітко виконується план діяльності і чи в правильному напрямку рухається бізнес. У чіткому аналізі фінансових результатів зацікавлені всі - учасники біржі, інвестори, аудиторі, власники акцій компанії, постачальники продукції, страховики, покупці товарів (споживачі послуг), рекламні фірми і так далі.

Якісна система управління фінансовими результатами є фундаментальною основою для забезпечення стійкого зростання господарюючого суб'єкта. В умовах сучасного розвитку України для ефективного управління господарською діяльністю підприємства зростає роль інформаційної бази,

наявної у керівника, важливу частину якої займають відомості, отримані в ході аналізу фінансових результатів діяльності організації.

Аналіз фінансових результатів допомагає керівникам різної ланки в прийнятті управлінських рішень як стратегічного, так і тактичного характеру.

Рентабельність - це відносний показник, що визначає рівень прибутковості бізнесу. Показники рентабельності характеризують ефективність роботи підприємства в цілому, прибутковість різних напрямків діяльності, і вони більш повно, ніж прибуток, характеризують остаточні результати господарювання, тому що їх величина показує співвідношення ефекту з наявними або спожитими ресурсами.

Таким чином, фінансові результати діяльності підприємства характеризуються величиною прибутку і рівнем рентабельності. Слід зазначити, що чим вище показники прибутку і рентабельності, тим ефективніше функціонує організація, тим вище її фінансова стійкість.

Основною метою аналізу прибутку і рентабельності організації є розробка і прийняття економічно обґрунтованих управлінських рішень, спрямованих на стійке зростання її фінансових результатів і пошук шляхів підвищення ефективності діяльності.

Основним джерелом інформації для аналізу прибутку і рентабельності організації є бухгалтерська звітність.

Сутність аналізу прибутку і рентабельності організації полягає у формуванні інформації для обґрунтування управлінських рішень, планування діяльності, оцінці і контролі виконання планів. Саме аналіз прибутку і рентабельності дозволяє підвищити рівень планування. Особлива роль при цьому відводиться виявленню резервів підвищення ефективності виробництва, економічному використанню ресурсів, впровадженню досягнень науково-технічного прогресу, попередження надлишок витрат.

Горизонтальний аналіз прибутку і рентабельності дозволяє досліджувати їх динаміку в часі, встановити закономірності і тенденції. У процесі його проведення визначаються темпи зростання і приросту окремих видів прибутку.

Вертикальний аналіз прибутку ґрунтується на вивченні структури агрегованих показників її формування, розподілу і використання. При цьому, обчислюються питомі ваги окремих структурних елементів агрегованого показника прибутку.

Порівняльний аналіз при оцінці прибутку і рентабельності полягає в зіставленні значень аналогічних показників між собою. В процесі застосування даного аналізу визначаються абсолютні і відносні відхилення порівнюваних показників.

Факторний аналіз прибутку і рентабельності спрямований на визначення впливу факторів на результативний показник.

Аналіз коефіцієнтів передбачає співвідношення абсолютних показників між собою, при цьому розраховуються різні відносні показники, що відображають окремі аспекти формування, розподілу і використання прибутку організації.

Процес управління прибутком та рентабельністю організації ґрунтується на результатах проведеного економічного аналізу даних показників. Велике значення при цьому приділяється методиці проведеного дослідження, що дозволяє сформулювати найбільш вичерпну інформацію з метою розробки обґрунтованих управлінських рішень і заходів щодо підвищення фінансових результатів і ефективності діяльності організації.

Таким чином, аналіз прибутку і рентабельності є одним з значущих напрямків при пошуку шляхів підвищення ефективності функціонування підприємства. Від своєчасності його проведення, достовірності отриманих результатів і оперативності розробки заходів, спрямованих на зростання показників прибутку і рентабельності залежить успішний розвиток організації в довгостроковій перспективі.

Список використаної літератури:

1. Баріленко В.І. Аналіз фінансової звітності // навчальний посібник - 2015р. - с. 16-106.
2. Вагазова Г. Р., Лук'янова Є. С. Сутність фінансових результатів діяльності підприємства // Молодий вчений. - 2015р. - №11.3. - с. 13-15
3. Парушіна Н.В. Теорія і практика аналізу фінансової звітності організацій // навчальний посібник - 2014. - с. 340-352.

Гакал Т.О., аспірант
Сакун А.Ж., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ВІДТВОРЮВАЛЬНІ ФУНКЦІЇ ДОМОГОСПОДАРСТВ І ЇХ ПІДТРИМКА ДЕРЖАВОЮ

В аграрному виробництві склалася двоєдина система господарської практики: сільськогосподарські підприємства різних організаційно-правових форм і господарства населення. При цьому господарства населення виокремлюються в окрему категорію виробників сільськогосподарської продукції переважно для забезпечення власних потреб в продовольчій продукції. Вони також характеризуються своєю внутрішньою структурою, тобто до домогосподарств населення прийнято відносити: особисті селянські господарства (ОСГ), виробників сільськогосподарської продукції на присадибних ділянках, ділянках колективного й індивідуального садівництва і городництва (дачні ділянки), а також фізичних осіб – підприємців, які здійснюють свою діяльність в аграрному виробництві. Більш детальний розгляд компонентів домогосподарств, зокрема особистих селянських господарств, дозволяє їх трактувати як діяльність, що здійснюється фізичною особою без юридичного статусу для задоволення особистих потреб шляхом виробництва, переробки і споживання сільськогосподарської продукції [1].

Серед наукових праць, присвячених визначенню перспектив розвитку господарств населення, на особливу увагу заслуговують праці: Збарського В.К., Мельник Л.Л., Мельника Л.Ю., Михайлової Л.І., Онищенко О.М., Прокопи І.В., Шматковської Т.О. та інших.

Аналіз світового досвіду доводить, що практично в усіх розвинутих країнах держава бере активну участь у формуванні та розвитку підприємництва та сімейного бізнесу, підтримці найбільш доцільних і ефективних його напрямів. Навіть у країнах з віковими традиціями приватного підприємництва ця форма бізнесу потребує підтримки і сприяння з боку держави. В Україні на шляху розвитку вітчизняного підприємництва постають численні проблеми, зумовлені об'єктивними чинниками та суб'єктивними соціально-психологічними факторами їх вирішення на сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки потребує посилення уваги держави до розвитку підприємницької діяльності, насамперед малого бізнесу, формування відповідної державної політики у цій сфері[2].

Державне регулювання господарств населення, як сектору економіки, передбачає, насамперед, свідоме формування державними структурами правових, економічних та організаційних умов розвитку особистих господарств, а, також – створення стимулів, використання матеріальних і фінансових ресурсів, які мають залучатися на пільгових засадах або безкоштовно. Сучасне правове забезпечення функціонування і розвитку

регулюється Законом України «Про особисте селянське господарство», Конституцією України, Земельним кодексом України, Цивільним кодексом України та іншими нормативно-правовими актами.

Реалізація державної політики підтримки особистих селянських господарств в рамках державних і регіональних цільових програм дасть змогу створити альтернативні канали розподілу агропродукції та поставок матеріально-технічних ресурсів, наситити споживчий ринок дешевою місцевою продукцією, переорієнтувати оптову ланку на потреби власників особистих селянських господарств. І як результат – здешевлення продуктів харчування для соціально незахищених верств населення, зниження соціальної напруженості в регіонах, підвищення реальних доходів сільських жителів, що відповідає державним та особистим економічним інтересам. Стосовно видів доходів домогосподарств, то до основних відносять: зарплату; доходи, отримані від власності на землю, капітал, майно (орендний платіж, рента, дивіденди); грошові виплати населенню у вигляді трансфертних платежів [3, с. 240]. На державному рівні, для всебічної характеристики стану матеріального добробуту домогосподарств, аналізу структури їх доходів Держстатом України до системи показників рівня життя домогосподарств віднесено: 1) грошові доходи; 2) негрошові доходи; 3) загальні доходи; 4) сукупні ресурси.

Тому важливого значення набуває комплексне дослідження домогосподарств в Україні, детальне відстеження динамічних зрушень у протіканні окремих процесів та визначення перспектив подальшого розвитку. Перспективою подальших досліджень є системне відстеження динамічних зрушень у протіканні окремих процесів та визначення перспектив подальшого розвитку домогосподарств, визначення та обґрунтування пріоритетних напрямів державної політики з розвитку домогосподарств в Україні.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про особисте господарство»// Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №29. – С.232-233
2. Кізіма Т. О. Фінанси домогосподарств: сучасна парадигма та домінанти розвитку : монографія / Т.О.Кізіма. – Київ : Знання, 2010. – 431 с.
3. Мочерний С.В. Політична економія: навч. посібн. / С.В. Мочерний. — К.: Знання-Прес, 2002. — 687 с.
4. Навроцький С.А. Система фінансового регулювання доходів домогосподарств у сучасних умовах / С.А. Навроцький, І.В. Петлін // Фінансовий простір: міжн. наук. практ журнал; Черкаський ін.-т банківської справи Ун-ту банківської справи НБУ (м. Київ). — м. Черкаси. — 2013. — № 3. — С. 48—52.

Галілюк І.В.
Скрипник С.В., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ВИКОРИСТАННЯ КЛАСИФІКАЦІЇ ВИТРАТ У ПРАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Діяльність, яка здійснюється на сільськогосподарському підприємстві, поєднується з витратами, які є потрібною та особливою частиною його операційної діяльності. У наукових працях групування витрат вирізняється різноманітністю та спрямовується на створення такої класифікації, яка б не тільки забезпечувала передбачення витрат, які виникнуть, але й допомогла проаналізувати існуючі дані за минулі відрізки часу.

Традиційною класифікацією витрат, яка широко використовується у фінансовому обліку є групування витрат за видами діяльності. Надзвичайно важливим пунктом обліку витрат є їх групування за певними класифікаційними ознаками. Класифікація витрат передусім потрібна для правильного визначення фінансових результатів підприємства за звітний період. Залежно від технологічних і організаційних особливостей підприємства проходить групування витрат за статтями калькулювання. Можливість посиленого контролю виникає, якщо на підприємстві існують інші класифікації, які виділяють інші групи.

У фінансовому обліку традиційна класифікація витрат включає їх розподіл за видами діяльності, елементами витрат операційної діяльності, місцями виникнення витрат в основній діяльності, статтями калькуляції, способом включення у собівартість продукції (робіт, послуг), відношенням до обсягу діяльності, періодом визнання, календарними періодами, найважливішими з яких є їх групування за видами діяльності, періодами визнання, економічними елементами.

В управлінському обліку виокремлюють три напрями, за якими класифікують витрати: для оцінки запасів та визначення фінансових результатів; для прийняття управлінських рішень; для контролю і регулювання діяльності.

На сільськогосподарських підприємствах використовують класифікацію витрат відповідно до цілей та поточних завдань, які необхідні для якісного ведення управлінського обліку. Виділяють таку систему класифікації, яка розроблюється та ефективно використовується на таких підприємствах :

- за центрами відповідальності - витрати виробництва, цеху, дільниці, технологічного переділу;
- за видами продукції, робіт, послуг - витрати на продукцію, типові представники продукції, групи однорідної продукції (виробів), одноразові замовлення;
- за єдністю складу витрат - одноелементні, комплексні;
- за способами перенесення вартості на продукцію - прямі, непрямі;
- за ступенем впливу обсягу виробництва на рівень затрат - змінні, постійні;
- за визначенням відношення до собівартості продукції - витрати на продукцію, витрати періоду;

- за календарними періодами (часом виникнення) - витрати поточні, майбутніх періодів і майбутні витрати, довгострокові, одноразові;
- за доцільністю витрачання - продуктивні, непродуктивні;
- за відношенням витрат до процесу виробництва - загальновиробничі, витрати періоду;
- за видами витрат (економічним змістом) - витрати за економічними елементами, витрати за статтями калькуляції.

Наведена класифікація використовується для забезпечення повного та рівномірного відображення витрат у складі собівартості. Однак, класифікацію витрат найбільш доречно розглядати з боку отримання фінансового результату. Про це свідчить їх співвідношення з доходами та виокремлення ознак класифікації, тобто можливість визначення напрямків отримання прибутку.

Таблиця 1.

Класифікація витрат за видами діяльності та можливостями збільшення вартості підприємства [1]

Традиційна класифікація витрат за видами діяльності			Додаткова класифікація витрат
Вид діяльності	Види витрат	Групи витрат	
Звичайна діяльність	Операційні витрати	- собівартість реалізації продукції (товарів, робіт і послуг); - адміністративні витрати; - витрати на збут; - інші операційні витрати	Суттєві витрати – витрати, що у співвідношенні з доходами складають найбільшу частину прибутку підприємства
	Фінансові витрати	- нараховані відсотки за користування кредитами банків, за договорами кредитування, фінансового лізингу; - витрати, які залежать від випуску, утримання і обігу власних цінних паперів; - втрати від інвестицій в асоційовані підприємства, від спільної діяльності, від інвестицій в дочірні підприємства.	Несуттєві витрати – витрати, які у співвідношенні з доходами формують найменшу частину прибутку підприємства.
	Інші витрати	- собівартість реалізованих фінансових інвестицій, необоротних активів, майнових комплексів, втрати від не операційних курсових різниць і від уцінки необоротних активів та фінансових інвестицій та інші витрати звичайної діяльності	

Кожне сільськогосподарське підприємство відповідно до сучасних умов господарювання повинно створити власну класифікацію витрат за такими ознаками, які є найбільш сприятливими у використанні та розроблені для задоволення різноманітних потреб управління. Класифікація доходу за різними ознаками є важливою для проведення оцінки та аналізу діяльності підприємства.

Список використаної літератури:

1. Бутинець Ф. Ф. Витрати виробництва та їх класифікація для потреб управління/ Ф.Ф. Бутинець// Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2012. – №1. – С. 11-18.

МЕТОДИКА БЮДЖЕТУВАННЯ ВИТРАТ РОСЛИННИЦТВА

У сучасних умовах завдання підрозділам, як правило, мають доводитися через систему бюджетування, тому слід зазначити, що це поняття ще чітко не визначено; не розроблено науково-обґрунтованого переліку галузевих ресурсних нормативів (бюджетних одиниць), на основі яких здійснюються контроль і регулювання бюджетного процесу та матеріальне стимулювання всіх його учасників; відсутня чітко визначена система звітності про результати діяльності центру відповідальності; термін бюджетування привнесений з-за кордону, тому правильніше використовувати дефініцію планування, на що звертають увагу багато вітчизняних авторів.

Система бюджетування – як нове для менеджерів України явище ще не набуло належного розповсюдження, про що свідчать багато науковців, а тим більше практиків в своїх теоретичних та практичних працях, а це відповідно не дозволяє налагодити належну систему контролю за витратами та виходом продукції конкретного центру витрат і стримує функціонування системи управління виробничими процесами [1, с. 272].

Досвід зарубіжних вчених свідчить, що повноцінне внутрішньофірмове бюджетування включає в себе механізм, організацію і методику фінансових розрахунків [2, с.15-16]. Базою бюджетування, як правило, виступають принципи фінансового менеджменту та відповідна документація з обов'язковим дотриманням принципів конфіденційності. За даних умов спостерігаються відмінності фінансового бюджетування від того, як це має бути при організації контролю за витратами сільськогосподарських підприємств шляхом запровадження таких внутрішньогосподарських відносин, за якими планується досягнення, по можливості, прибутковості кожного підрозділу та зацікавленості виконавців. Тим самим передбачено функціонування внутрішньогосподарського механізму, при якому буде належно узгоджена методика бюджетування та обліку, без чого неможлива система контролю та визначення розміру матеріального стимулювання.

Одночасно слід підкреслити значимість бюджетування як засобу посилення контрольних функцій обліку. З цього приводу Л.І. Хоружій [3, с.257] пише, що бюджетування здійснюється на стадії попереднього управління щодо реальних господарських процесів і являє собою попередній стан обліку. Завдяки бюджетуванню і відображенню його безпосередньо в обліку, інформаційна система набуває динамізму, здатності фіксувати не тільки кількісну, але і якісну характеристику економічної інформації, а і логічні дії порівняння і застосування нормативів, норм, лімітних обмежень і т.д. У результаті вся система обліку орієнтується не на минуле, а на майбутнє.

Водночас автор наводить визначення бюджетування, як самостійного виду закритої інформації про очікувані економічні явища і процеси, виражені у грошових одиницях.

Таким чином, формати бюджетів мають бути, з одного боку, узгоджені з діючою системою обліку та контролю за витратами на підприємстві, тобто відображення витрат у бюджетній та фактичній їх класифікації, та організації матеріального стимулювання, з іншого.

Вивчення загальних положень системи бюджетування дає змогу встановити, що саме за допомогою операційного бюджетування (складання бюджетів щодо певного сегменту діяльності) можна попередньо визначати і в подальшому порівнювати майбутні витрати й доходи підприємства, узгодити діяльність центрів відповідальності, вибрати оптимальні варіанти використаних ресурсів і контролювати їх споживання, підвищуючи тим самим ефективність виробництва.

Методологія операційного бюджетування ґрунтується на окремих вихідних положеннях, а саме на розробці системи показників, на джерелах даних для розрахунків, черговості виконання розрахункових операцій та узгодженні їх результатів при розробці стратегічних завдань.

Система показників, які визначають стратегію діяльності підприємства, ґрунтується на технології виробництва, як зазначалося раніше, у рослинницьких галузях це можуть бути технологічні карти та нормативи витрат на одиницю. Водночас має бути обґрунтовано врожайність і змінні витрати, які можуть бути деталізовані за окремими культурами або в цілому по підприємству. Така методика розробки бюджетних показників дозволить здійснювати, з одного боку - оперативний облік і контроль за витратами, з іншого, підсумковий контроль результатів діяльності центрів відповідальності за звітний період.

Враховуючи, що методика планування, як правило, будується з використанням технологічних карт, а вона склалася вже давно, то передбачається уточнити лише окремі її положення, а саме – деталізацію окремих показників (ліміту витрат) на виробництво продукції рослинництва, враховуючи класифікацію витрат за функціональним зв'язком з обсягом виробництва: змінні, умовно-змінні та постійні. Дана схема свідчить про певні особливості щодо розробки бюджетів у рослинництві відносно двох факторів виробництва: площі посіву та урожайності культур (валового збору).

Так, на формування бюджетних даних рослинництва впливають певні особливості, зокрема: спеціалізація та організаційні засади конкретного підприємства - на визначення об'єктів виробництва та обліку витрат, постійні витрати мають плануватися не по культурі, а в цілому по бригаді; застосування прогресуючих ресурсозберігаючих технологій з деталізацією за видами або періодами робіт впливає на нормативи витрат тощо.

При використанні даної методики система бюджетування та матеріального стимулювання стає більш раціональною та економічно доцільною. Отримані дані дозволять розрахувати суму витрат на різні обсяги

виробництва, для різних бригад та підрозділів рослинництва, а також визначити величину матеріальної винагороди за економію витрат при визначеному фактично досягнутому рівні виробництва.

Постійні витрати, до складу яких включаються витрати на утримання техніки з деталізацією за її видами (трактори, зернові комбайни, ґрунтообробні машини тощо), а саме: амортизація, витрати на ремонт і технічне обслуговування, освітлення, опалювання приміщень (місць) для зберігання техніки, утримання сторожів» обліковуються на субрахунку 912 «Тракторна бригада», тому їх планування доцільно здійснювати в цілому по підрозділу з послідовним розподілом по культурах. Облік і контроль за цими витратами доцільно здійснювати в цілому по центру відповідальності, при цьому сума економії (перевитрат) не береться до уваги при розрахунку цих показників по видах культур чи робіт, оскільки нарахування заробітної плати на виконання поточного ремонту основних засобів залежить не від величини агротехнологічних робіт, а від обсягу ремонтних робіт відповідних основних засобів. Тому, при застосуванні системи стимулювання при складанні бюджету витрат на утримання техніки, розрахунок даних витрат слід здійснювати за обсягом ремонтних робіт (кількості, періодичності їх виконання, наявності відповідних об'єктів та їхнього стану тощо) з належним обґрунтуванням витрат. Як правило, базою розрахунку очікуваної суми цих витрат (ліміту витрат) може бути:

- 1) фактична сума витрат за попередній виробничий період;
- 2) середнє значення двох попередніх років;
- 3) очікувані витрати, як добуток 5% до фактичної суми витрат за попередній виробничий період.

Загальнобригадні та загальновиробничі витрати рослинництва (оплата праці бригадирів та іншого обслуговуючого персоналу, утримання приміщень тощо), що також відносять до постійних витрат рослинництва, обліковуються також на субрахунку 911 – «Загальнобригадні витрати» та «Загальновиробничі витрати рослинництва». В даному випадку, при розробці бюджетних планів, їх слід відокремлювати окремо один від одного, а також від витрат на утримання зернотоку.

Змінні витрати при вирощуванні продукції рослинництва пов'язані з витратами на її одержання, а саме: витрати на збирання врожаю, транспортування, обробку та доведення до стану, придатного до реалізації або тривалого зберігання. Як правило, ці витрати здійснюються за такими технологічними операціями, як збирання врожаю (обмолот), транспортування та обробка урожаю (доробка, переробка), що характерно технологічному циклу виробництва - Збір врожаю, транспортування та первинна обробка врожаю. Витрати на збирання врожаю зернових культур здійснюються в розрахунку на 1 га, тобто за даних умов ці витрати відносяться до умовно-змінних. Витрати на транспортування продукції визначаються на підставі обсягу перевезень до місць попереднього зберігання, наприклад до зернотоку (складу), та маси продукції, яку передбачено одержати від комбайна.

Як відмічалось раніше, витрати на збут можуть бути прямими (змінними), якщо сам виробник доставляє продукцію до покупця; накладними, якщо підлягають розподілу між всіма видами товарної продукції, наприклад, витрати на рекламу господарства; витрат на збут може не бути зовсім, за умови, якщо покупець доставляє продукцію власними силами. За умови, якщо підрозділ буде реалізовувати свою вироблену продукцію, то витрати на збут повинні входити до виробничої (бригадної) собівартості й за такими витратами повинно бути додатково розроблений бюджет витрат та враховуватися при підведенні підсумків діяльності даного підрозділу.

Витрати на збут, що прямопропорційно відносяться до виробленої продукції відсутні (транспортування продукції та їх оплату здійснює сам покупець), тому дані витрати не відносяться до змінних витрат та не враховуються при плануванні на одиницю продукції.

Такі витрати, як загальногосподарські та витрати на збут, що стосуються підприємства в цілому, враховуються при складанні зведеного бюджету по підприємству з метою визначення фінансового результату діяльності підприємства в цілому.

Отже, якщо змінні витрати в обліку можливо відокремлювати в місяці збирання врожаю окремими позиціями, тоді всі інші витрати, крім постійних, що також визначаються окремою сумою, розглядаються як умовно-змінні витрати, що плануються, виходячи з одиниці оброблюємої площі посіву.

Ретельного вивчення потребують питання щодо планування, обліку та розподілу витрат між суміжними періодами. Так, обсяги незавершеного виробництва в рослинництві – це роботи для забезпечення урожаю в наступні роки, тому виникає потреба визначитися з витратами на їх виконання.

Список використаних джерел

1. Левин В. С. Контроль за использованием материалов в производстве/ В.С. Левин .– М.: Финансы и статистика, 1984. – 125 с.
2. Чернелевський Л.М. Аудит/ Чернелевський Л.М., Беренда Н.І.: Навч. посібник. – К.: Міленіум, 2002. – 466 с.
3. Чайка В.М. Підвищення результативності державного фінансового контролю/ В.М. Чайка– Фінанси України. – 2001. – № 5. – С. 69–74.

НЕОБХІДНІСТЬ ОБЛІКУ ЗА ЦЕНТРАМИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Одним із основних підходів до побудови ефективної системи управління витрат є організація обліку витрат за центрами відповідальності. Наявність центрів відповідальності є важливою умовою функціонування внутрішньогосподарського обліку і контролю, що дозволяє найбільш раціонально пов'язати між собою та реалізувати основні функції управління.

В сучасних умовах господарювання особливо актуальною і водночас, складною проблемою є посилення управлінської орієнтації обліку. Це передусім стосується організації розробки на підприємствах та забезпечення належного функціонування системи управлінського обліку. Від того наскільки оптимально буде побудована система управлінського обліку на підприємстві, наскільки об'єктивно вона відобразить його господарську діяльність, буде залежати процес ефективного управління підприємством.

Пошук ефективних систем управління в організаційній структурі сучасного підприємства з метою зниження витрат та прийняття обґрунтованих управлінських рішень передбачає впровадження децентралізації управління як напрямку вдосконалення його організаційно-економічного механізму. Децентралізація управлінського процесу дає можливість виявляти ефективність діяльності кожного структурного підрозділу підприємства, здійснювати контроль та планування різних господарських показників і аналізувати відхилення фактичних від запланованих показників.

Децентралізація системи управління передбачає делегування відповідальності між менеджерами в частині управління, планування і контролю витрат та результатів діяльності та визначає місце кожного підрозділу в інформаційному просторі. Децентралізація управління має певні переваги і недоліки (рис. 1).

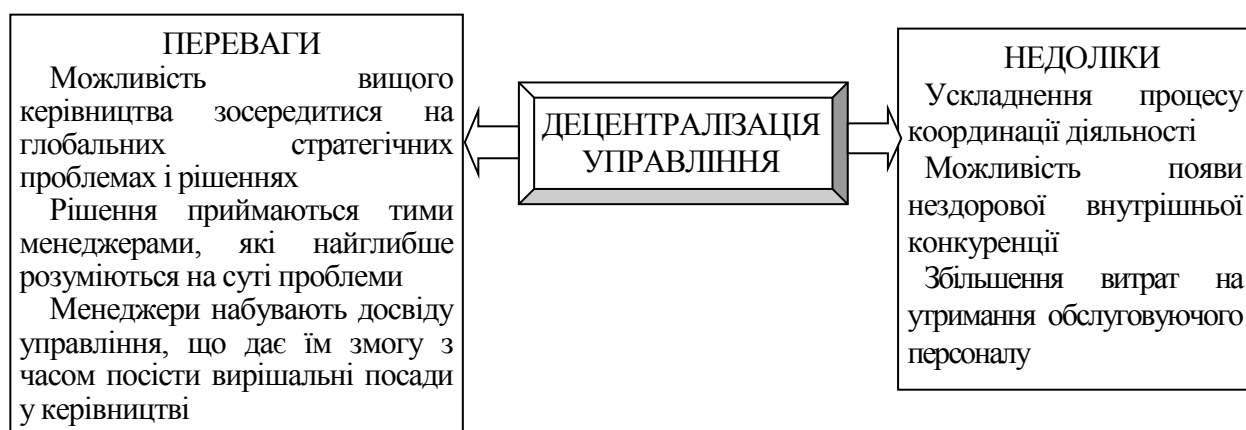

Рис. 1. Переваги і недоліки децентралізації управління

Організація обліку витрат за центрами відповідальності є одним із важливих елементів управлінського обліку, який сприяє реалізації основних функцій системи управління, а саме планування, обліку, контролю, аналізу, координації та регулювання, обміну інформацією.

Принциповою особливістю управлінського обліку є необхідність визначення витрат не тільки по підприємству в цілому, але і за центрами відповідальності та місцями формування всередині організації.

Ключовими моментами обліку за центрами відповідальності є:

- формування звітів для відповідних рівнів управління (децентралізація управління), виокремлення певних рівнів управління (визначення центрів відповідальності);

- збір та накопичення витрат у кожному центрі відповідальності – формування відповідної системи аналітичного обліку для таких центрів та їх введення у загальну систему обліку підприємства через відповідні рахунки управлінського обліку.

Так, для аналізу і планування необхідне ефективне управління витратами з розподілом їх на залежні від управлінських рішень (релевантні) та незалежні (нерелевантні). Для контролю витрат за відповідальними особами доцільним є їх поділ на контрольовані і неконтрольовані, який на практиці залежить від повноважень відповідного керівника.

Враховуючи багатогалузевість сільськогосподарських підприємств, доцільно виділяти витрати за місцями виникнення і центрами відповідальності, що дозволить здійснювати облік і контроль як витрат відповідних центрів, порівняння їх з нормами, кошторисами а також виявляти ступінь впливу керівників, відповідальних осіб на величину витрат та конкретні результати підрозділу. При цьому класифікація витрат за центрами відповідальності ґрунтується на тому, що: «виробнича бригада є і центром відповідальності, і місцем виникнення витрат, але ділянка, що складається з декількох госпрозрахункових бригад, цех, що складається з декількох ділянок, є центрами відповідальності».

Центри відповідальності виконують функції планування, контролю, звітності та мотивації. Створення центрів відповідальності дозволяє нести відповідальність керівниками за прийняття управлінських рішень, а також використання матеріального стимулювання за результати діяльності центрів відповідальності. Достовірна і об'єктивна оцінка результатів діяльності центрів відповідальності є важливим елементом у системі ефективного контролю і управління діяльністю. Управління за допомогою центрів відповідальності дозволяє оцінити вклад кожного підрозділу в кінцевий результат підприємства.

Список використаної літератури:

1. Мансуров П. М. Управленческий учет : [учебное пособие] / П. М. Мансуров. – Ульяновск : УлГТУ, 2010. – 175 с.
2. Яворов В.В. Удосконалення управлінського обліку в сільськогосподарських підприємствах / В.В. Яворов // Економіка АПК, 2010. – № 3. – С. 107-112

Герасимчук К.
Науковий керівник – Камінська М.О., ст. викладач
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

Виняткова роль щодо задоволення потреб населення продуктами харчування, забезпечення їх екологічності та гарантування продовольчої безпеки держави належить аграрному сектору економіки України. Сьогодні спостерігається посилення його ролі в світовому господарському процесі, що пов'язано, з одного боку, з його можливостями створювати продовольчі ресурси для населення світу, яке динамічно зростає, а з іншого, розширювати сировинну базу переробних галузей. Інноваційна активність сільськогосподарських підприємств України є надзвичайно низькою порівняно із європейськими країнами. Переважна більшість вітчизняних сільськогосподарських підприємств залишається поза конкурентною боротьбою. Це обумовлене тим, що переважна більшість агроформувань функціонує на екстенсивній основі, при цьому основною метою є зниження обсягу витрат, а не підвищення урожайності, виходу валової продукції на одиницю витрат, земельної площі тощо. Слід зазначити, що низький обсяг попиту на інноваційний продукт на внутрішньому ринку не сприяє поширенню зовнішніх ефектів та розвитку потенційних внутрішніх чинників підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств. Вищезазначене потребує цільових та системних дій щодо структурної перебудови національної економіки та зміцнення інвестиційно-інноваційних чинників економічного розвитку шляхом проведення активної державної політики, що сприяла б вирішенню проблеми створення конкурентних переваг для аграрних підприємств з метою стимулювання їх розвитку.

Сучасні умови господарювання вимагають максимальної адаптації аграрних підприємств до динамічних змін ринкового середовища, що досягається через якісні зміни та оновлення його господарської системи та організаційної структури, підвищення ефективності функціонування на основі вдосконалення техніки, технології та організації праці у всіх структурних підрозділах, підвищення якості та диференціації продукції та послуг, що реалізуються. При цьому, конкурентоспроможний розвиток – є важливою передумовою ефективності функціонування підприємств, суттєвою перевагою у конкурентній боротьбі і запорукою успіху, а ринкове середовище його функціонування є відображенням стану та динаміки економічних та соціальних процесів.

В сучасних кризових умовах господарювання для виведення сучасних аграрних підприємств на якісно новий економічний рівень розвитку необхідно здійснити широкий комплекс заходів, спрямованих на підвищення

ефективності його діяльності. Серед цих заходів важливе місце займає інституційне та нормативне забезпечення діяльності підприємства. Тому їх необхідно переглянути і сформуванню правову базу, яка б захищала інтереси виробників сільськогосподарської продукції. Особливістю функціонування організаційно-правового механізму підтримки розвитку аграрного сектора сьогодні в Україні є те, що, з одного боку, відсутнє в повному обсязі фінансове забезпечення законів, що приймаються, а з іншого – невиконання вже прийнятих законів та інших нормативно-правових актів, тобто низька виконавча дисципліна в державних органах влади. Суттєвих змін потребує і цінова політика. Ціновий механізм повинен стати головною ланкою аграрного виробництва.

Важливу роль відіграє утворення у сільському господарстві кластерів. Кластерні локальні мережі територіально-виробничих систем є джерелами і факторами забезпечення високого рівня та якості життя населення, економічного зростання й сталого розвитку території. У центральних, південних і східних областях України формуються зерново-олійні кластери, які мають високу ефективність [1]. Необхідно звернути увагу на розвиток фермерських господарств. Держава повинна запровадити заходи, які б сприяли збільшенню кількості такого виду господарств, адже за даними статистики, в Україні спостерігається тенденція до зменшення кількості фермерств. Найважливішою проблемою у створенні фермерських господарств є відсутність стартового капіталу, на основі якого можна було б побудувати ефективно функціонуюче виробництво. Цю проблему можна усунути шляхом надання підприємцям вигідних кредитів. Потрібно забезпечити гарантії збуту всієї виготовленої сільськогосподарської продукції за вигідними цінами; створити умови за яких фермерські господарства матимуть можливість змінювати свою технічну базу на сучаснішу [2].

Значну роль повинна відігравати інноваційна діяльність. Пріоритетним напрямом інноваційної діяльності в аграрному секторі є впровадження найбільш перспективних агротехнологій і на цій основі підвищення продуктивності виробництва з метою зниження витрат на одиницю продукції та зміцнення її конкурентоспроможності на внутрішньому і світовому ринках. Заходами підвищення економічної ефективності функціонування підприємств є удосконалення інфраструктури техніко-технологічного забезпечення шляхом розробки концепції та методології формування системи машин, які передбачають перехід від системи машин до системи технологій і машин, що спрямовані на забезпечення виробництва конкурентоздатної продукції рослинництва за рахунок ресурсощадних технологій, підвищення технічного рівня і конкурентоздатності вітчизняної техніки, відновлення та розвиток вітчизняного сільськогосподарського машинобудування. Впровадження вищезазначених заходів дозволяє підвищити денну продуктивність наявної техніки в середньому у 1,5 рази, а її сезонний виробіток у 3 - 5 разів, що дає можливість виконувати польові роботи у кращі агротехнічні строки, збільшити валовий збір сільськогосподарської продукції на 30 - 50% та значно знизити її

собівартість. Слід зауважити, що міцність виробничих зв'язків та системність політики управління зумовлюють підвищення ефективності діяльності аграрних формувань.

В умовах функціонування конкурентної системи відносин в аграрній сфері особливої актуальності набуває формування та удосконалення дієвого механізму, що забезпечуватиме підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва та, як наслідок, конкурентоспроможності продукції аграрних підприємств на вітчизняному та світовому ринках. Останнє досягається при умові дотримання ряду вимог до їх виробничої, організаційної та комерційної діяльності. В свою чергу, конкурентоспроможне підприємство здатне більш активно реагувати на зміну факторів зовнішнього середовища, адаптувати внутрішнє середовище до світових стандартів господарювання, виробляти екологічно чисту та конкурентоспроможну продукцію, що користується попитом та має самостійний вплив на формування уподобань та бажань споживача.

Аграрне виробництво є головним стратегічним пріоритетом розвитку національної економіки, при цьому конкурентоспроможність сільськогосподарських підприємств забезпечує його конкурентний статус, економічну міцність та мінімізує ризики господарської діяльності. Отже, ефективно сформована система управління аграрними підприємствами, що побудована з урахуванням цільових завдань, принципів та вдало поєднаних складових забезпечуватиме інтенсивний розвиток, ефективно управління ресурсами, нейтралізацію та розподіл ризиків, та максимізуватиме довгостроковий позитивний ефект та підвищуватиме конкурентоспроможність суб'єкта господарювання та внутрішньому та зовнішньому ринках.

Список використаних джерел

1. Крисанов Д. Кластеризація економічної діяльності та обслуговування як інструмент сталого розвитку сільських територій / Д. Крисанов, Л. Удова // Економіка України. – 2009. - №11. – С. 3-13.
2. Саблук П. Т. Аграрна реформа в Україні (здобутки, проблеми і шляхи їх вирішення) / П. Т. Саблук, В. Я. Месель-Веселяк, М. М. Федоров // Економіка АПК. – 2009. - №12. – С. 3-13.
3. Данько Ю. І. Системність та комплексність як основа раціонального аграрного маркетингу мікро-, мезо- та макрорівнів / Ю. І. Данько // Вісн. Нац. ун-ту «Львів. політехніка». - 2008. – № 628. – С. 459-463.
4. Красноруцький О. О. Теоретичне значення категорії «розподіл продукції» для дослідження функціонування аграрного ринку / О. О. Красноруцький, В. М. Онегіна, Ю. І. Данько // Вісник Сумського національного аграрного університету, Серія «Економіка і менеджмент», випуск 4 (55), 2013. – С. 3-9.

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ

Сьогодні складно уявити життя без сучасних інформаційних технологій. Завдяки їм комфортними стають не лише звичні речі, а й наш побут, покращуються умови роботи. Здавання звітності в електронному вигляді на сьогодні є дуже актуальним питанням. Багато людей й досі остерігається новітніх комп'ютерних технологій, вважаючи, що це складний процес, до якого ще потрібно звикнути і, в якому потрібно розібратися. Під електронною звітністю слід розуміти звітність, яка створена за допомогою спеціальної комп'ютерної програми і завантажена у файл спеціального формату [1]. Простіше кажучи, звичайний бланк звітності із внесеними в різні рядки та стовпчики даними зберігається у спеціальному файлі за допомогою символів і цифр.

Система електронного адміністрування ПДВ передбачає [3]:

– відкриття ПДВ-рахунку у Держказначействі кожному платнику ПДВ (на 25 грудня 2014 р. такі рахунки вже було відкрито 229 900 платникам ПДВ);

– переведення всього документообігу, починаючи з податкових накладних і закінчуючи податковою декларацією з ПДВ, на електронні рейки. Для цього вводиться обов'язкова реєстрація всіх податкових накладних в Єдиному реєстрі податкових накладних (ЄРПН). Також для цього потрібно, щоб всі платники ПДВ подавали звітність виключно в електронному вигляді;

– введення штрафних санкцій за несвоєчасну реєстрацію податкових накладних в ЄРПН - ст. 120-1 ПКУ;

– обмеження права постачальників на реєстрацію в ЄРПН податкових накладних певною умовою, а саме: постачальник може зареєструвати податкову накладну, в якій сума ПДВ знаходиться в межах залишку коштів на його ПДВ-рахунку. У випадку недостатності такого залишку ПДВ-рахунок слід поповнювати власними коштами. Формула, за якою розраховується такий залишок, встановлена в п. 200-1.3 ПКУ;

– надання права покупцю на податковий кредит лише за умови реєстрації податкової накладної в ЄРПН;

– скасування права покупця на податковий кредит з ПДВ за даними його скарги на продавця (за формою додатка 8 до податкової декларації з ПДВ). Тобто скарга на постачальника вже не дає права на податковий кредит за операціями;

– сплата ПДВ здійснюється виключно з ПДВ-рахунку та за рахунок наявних на ньому коштів. Для платників ПДВ, які обрали спеціальний режим оподаткування діяльності у сфері сільського та лісового господарства, а також рибальства, діє окреме правило: «Якщо платником податку, який застосовує

спеціальний режим оподаткування у сфері сільського та лісового господарства, а також рибальства, за результатами звітного періоду задекларовано суми податку, які підлягають сплаті до бюджету та/або на його спеціальний рахунок, кошти з електронного рахунка перераховуються до бюджету, а після розрахунку в повному обсязі з бюджетом — на спеціальний рахунок такого платника».

Обов'язковою умовою подання електронної звітності є реєстрація електронного підпису посадових осіб у встановленому законодавством порядку. Для формування та подання платниками податків податкової звітності та реєстрів податкових накладних в електронному вигляді спочатку платник податків звертається до податкової інспекції за місцем перебування на податковому обліку та укладає договір про визнання електронних документів між платником податків та ДПС [2].

Сертифіковані ключі – це ключі для підпису і шифрування звітності, сформовані засобами спеціального програмного забезпечення, які генеруються акредитованими центрами сертифікації ключів. Для відправлення звітності в електронному вигляді підприємству необхідно мати сертифіковані ключі головного бухгалтера, керівника і ключ для електронної печатки (для шифрування звітів перед відправленням до ДПС). Вартість ключів у кожного центру різна, бувають різні типи акцій.

До основних переваг надання електронної звітності можна віднести такі як:

- економія робочого часу платників податків та коштів на придбання бланків звітних документів;
- економія часу на уникненні черг при традиційному поданні звітності;
- скорочення термінів проведення перевірки щодо правомірності заявлених до відшкодування сум ПДВ та забезпечення своєчасного їх відшкодування платнику податків;
- підтвердження доставки звітності;
- конфіденційність інформації;
- оперативність обробки отриманої інформації у податковому органі.

Не зважаючи на вище наведені переваги, електронна звітність має і недоліки. До них можна віднести такі як:

- за програмне забезпечення та послуги з передачі даних фірмі потрібно платити, а це додаткові витрати;
- відправка електронної декларації в фінансові служби залежить від стану технічної бази та роботи інтернет-провайдера, але іноді відбуваються збої в програмі і тоді звітність може не надійти до податкового органу;
- якщо при заповненні електронного формату бухгалтер припустився помилки, які програма не змогла виявити із-за збоїв, документ не пройде вхідний контроль в податковій. В такому випадку бухгалтер муситиме надсилати декларацію повторно;
- при оперативній звірці документів іноді виявляють розбіжності отриманих даних з тими, які були представлені через збої програмного

забезпечення. Через це доводиться дублювати всі звітні документи, представляючи їх і в паперовому та електронному вигляді;

Впровадження електронної звітності в сфері інтересів держави має наступні вигоди [4]:

1. Зменшення витрат державних коштів та робочого часу працівників органів ДПС на проведення документальних та зустрічних перевірок;

2. Зниження трудовитрат на введення та обробку інформації в інформаційній системі податкових органів;

3. Отримання додаткового запобіжного заходу щодо застосування схем мінімізації податкових платежів.

Впровадження електронної звітності в сфері інтересів суб'єктів господарювання має наступні вигоди:

1. Фізичним особам - підприємцям запровадження системи сприятиме своєчасному відшкодуванню ПДВ (якщо платник ПДВ має на це право) при обмеженому спілкуванні з представниками органів фінансового контролю;

2. Зменшенню часу на проведення податкових перевірок;

3. Звільненню платника податків від безпосереднього втручання органів ДПС у його господарську діяльність;

4. Зменшенню кількості необґрунтованих податкових перевірок;

5. Зменшенню паперового документообігу;

Подання звітності таким способом тільки набуває широкого розповсюдження, проте вже зараз можна говорити, що через декілька років, переважна більшість платників податків буде подавати електронну звітність до державних органів електронною поштою.

Список використаної літератури

1. Єгорова Ю. Електронне адміністрування ПДВ починає діяти // Агробізнес сьогодні [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.agro-business.com.ua/pytannia-bukhgalteriii/2768-elektronne-administruvannia-pdv-rochynaie-diiaty.html>.

2. Мельник В.М. До питання формування теоретичних засад адміністрування податків / В.М. Мельник // Фінанси України, 2008. - № 9. – С. 3-9.

3. Податковий кодекс України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/2755-17.

4. Податкові важелі та стимули розвитку господарських систем (теоретичні засади та практичне використання): Монографія / За заг. ред. Андрущенко В.Л., Мельника В.М. – Ірпінь: Національний університет ДПС України, 2006. – 210 с.

ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ТА СКЛАДОВІ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ

Умови, необхідні для ведення господарської діяльності, були сформульовані ще Лукою Пачолі, але і сьогодні не втратили свого значення і є актуальними. Так, однією з таких умов є наявність капіталу як невід'ємна умова функціонування підприємств та підґрунтя їх створення.

Вивчаючи економічну сутність власного капіталу, слід звернути увагу насамперед на те, що етимологія слова “капітал” нічого не роз'яснює. Термін “капітал” уперше з'являється в XII і XIII ст. і означає “засоби, склади товарів, сума грошей, гроші, позичені під процент”. Поступово термін починає вживатися в більш вузькому значенні: грошове багатство виробника або купця. У XVII ст. цей термін у своєму вузькому значенні став загальноприйнятим.

Дослідження власного капіталу потребує з'ясування сутності капіталу. Найважливішими аспектами розкриття сутності капіталу є економічний, юридичний, обліковий. Капітал має юридичне і економічне значення.

Юридичне значення капіталу полягає передусім в тому, що його розмір визначає межі мінімальної матеріальної відповідальності, які суб'єкт господарювання має за своїми зобов'язаннями. Економічна роль власного капіталу полягає в забезпеченні підприємства власними фінансовими ресурсами, необхідними як для початку, так і для продовження реальної господарської діяльності.

Саме такий підхід до розуміння статутного капіталу був виключений в адміністративно-регульованій економіці. Розглядаючи економічну сутність, потрібно відмітити найважливіші характеристики капіталу, які полягають у тому, що він виступає основним чинником виробництва; характеризує фінансові ресурси підприємства, які приносять прибуток; використовується як головне джерело формування добробуту його власників; є головним виміром ринкової вартості підприємства.

Його динаміка є важливим показником ефективності господарської діяльності.

Аналізуючи дефініції терміну “власний капітал”, наведені в різних літературних джерелах можна зробити висновок, що думки вчених і практиків розділилися.

Результати дослідження природи власного капіталу різними авторами дають змогу розмежувати економічне і облікове значення цього терміну, оскільки в політичній економії капітал є фактором виробництва, інколи ототожнений із засобами виробництва, а з бухгалтерської точки зору, капітал є різницею між активами підприємства і його зобов'язаннями.

В міжнародній практиці ведення бухгалтерського обліку власний капітал

розглядається як капітал, вкладений акціонерами компанії, і включає два джерела:

- 1) вкладений капітал – інвестиції акціонерів компанії;
- 2) накопичений нерозподілений прибуток, який реінвестований в бізнес.

У бухгалтерському законодавстві також немає чіткого і єдиного визначення капіталу, тільки за національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», яке затверджено Міністерством фінансів України 07.02.2013 р. № 73, власний капітал – це частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань.

Власний капітал показує частину майна підприємства, яка фінансується за рахунок коштів власників і власних засобів підприємства. По своїй суті він є не тільки основою для створення підприємства, а й стабільністю і продовженням його господарської діяльності.

Різноманітність поглядів вітчизняних та зарубіжних економістів свідчить про неоднозначність та багатоаспектність поняття “власний капітал”, що зумовлено його різноспрямованими функціями, які визначаються наявністю чотирьох суб'єктів економічних відносин, що мають різні інтереси у власному капіталі.

Цими суб'єктами є власники, підприємство, кредитори та держава. Відповідно до інтересів власників капітал відображає обсяг їх прав. Для підприємства він виступає джерелом розширеного відтворення, а для кредиторів – критерієм оцінки надійності та гарантом виконання підприємством своїх зобов'язань.

Державний інтерес полягає у зміцненні стабільності підприємства та його розвитку в інтересах всього суспільства.

Власний капітал підприємства — це підсумок першого розділу пасиву балансу, тобто перевищення балансової вартості активів підприємства над його зобов'язаннями. Основними складовими власного капіталу є статутний капітал, додатковий і резервний капітал, нерозподілений прибуток.

Список використаних джерел

1. Бутинець Ю.Ф. Облікова класифікація капіталу на початку ХХ ст. / Ю.Ф. Бутинець // Вісник ЖІТІ. – 2002. – № 18. – С. 35-39.
2. Варичева Р.В. Власний капітал: функціональний підхід до трактування сутності, напрями класифікації у вітчизняній та зарубіжній практиці // Р.В. Варичева / Вісник ЖДТУ. – 2010. – №2 (52). – С. 37 – 42.

Гродська А.С.
Науковий керівник – Подошков Є.С., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ

З 01.01.2017 року набули чинності зміни до Податкового кодексу України, які значно вплинули на оподаткування сільськогосподарських товаровиробників. Зокрема, було остаточно скасовано спеціальний режим оподаткування з ПДВ для підприємств сільськогосподарської галузі, впроваджено систему дотацій для окремих видів сільськогосподарської діяльності. Також, зазнали змін деякі інші податки та збори.

Спрощена система IV група - це особлива група, де можуть перебувати тільки сільськогосподарські товаровиробники. При чому тільки юридичні особи, так як згідно пп. 14.1.235 Податкового кодексу України (ПКУ) сільськогосподарським товаровиробником вважається юридична особа незалежно від організаційно-правової форми, яка займається: виробництвом сільгосппродукції (групи 1-24 УКТ ЗЕД) та/або розведенням; вирощуванням і виловом риби у внутрішніх водоймах (озерах, ставках та водосховищах); переробкою сільгосппродукції на власних чи орендованих потужностях, у тому числі з власновиробленої сировини на давальницьких умовах, і здійснює операції з її постачання.

Відповідно ПКУ об'єктом оподаткування для аграрних підприємств - платників єдиного податку IV групи є площа сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень) та/або земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ), що перебувають у власності сільськогосподарського товаровиробника або надані йому в користування, у т. ч. на умовах оренди.

Базою оподаткування податком для єдинників IV групи - сільськогосподарських товаровиробників є нормативна грошова оцінка одного гектара сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень) з урахуванням коефіцієнта індексації, визначеного станом на 1 січня базового податкового (звітного) року відповідно до порядку, встановленого ПКУ.

Індекс споживчих цін, що використовується для визначення величини коефіцієнта індексації нормативної грошової оцінки сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень) та/або земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ) для цілей оподаткування єдиним податком IV групи, застосовується із значенням 100 % не лише за 2015 рік, а і за 2017 рік.

Відповідно до пп. 298.8.1 ПКУ сільськогосподарські товаровиробники для переходу на спрощену систему оподаткування або щорічного підтвердження статусу платника єдиного податку подають до 20 лютого поточного року:

- загальну податкову декларацію з податку на поточний рік щодо всієї площі земельних ділянок, з яких справляється податок (сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ, багаторічних насаджень), та/або земель водного фонду

внутрішніх водойм (озер, ставків та водосховищ);

- звітну податкову декларацію з податку на поточний рік окремо щодо кожної земельної ділянки;
- розрахунок частки сільськогосподарського товаровиробництва;
- відомості (довідку) про наявність земельних ділянок.

Розрахунок частки сільськогосподарського товаровиробництва є невід'ємною частиною податкової декларації. У 2018 році платникам єдиного податку IV групи потрібно подавати декларацію з єдиного податку за формою, затвердженою наказом Міністерства фінансів України від 19.06.2015 р. №578 із змінами, внесеними наказом Мінфіну від 17.03.2017 р. №369.

Слід підкреслити, що юридична особа - платник єдиного податку подає розрахунок частки сільськогосподарського товаровиробництва разом з податковою декларацією платника єдиного податку IV групи та довідкою про наявність земельних ділянок до контролюючого органу за своїм місцезнаходженням та за місцем розташування земельних ділянок.

Відповідно до пп. 295.9.2 ПКУ платники єдиного податку IV групи сплачують податок щоквартально протягом 30 календарних днів, що настають за останнім календарним днем податкового (звітного) кварталу, у таких розмірах:

- у I кварталі - 10%;
- у II кварталі - 10%;
- у III кварталі - 50%;
- у IV кварталі - 30%.

Платники єдиного податку IV групи перераховують в установлений строк загальну суму коштів на відповідний рахунок місцевого бюджету за місцем розташування земельної ділянки. Для платників єдиного податку IV групи ставки податку у 2018 році не змінилися і, як і раніше, встановлюються у відсотках до нормативної грошової оцінки земельної ділянки:

- для ріллі, сіножатей і пасовищ (крім ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, а також сільськогосподарських угідь, що перебувають в умовах закритого ґрунту) – 0,95%;
- для ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, – 0,57%;
- для багаторічних насаджень (крім багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях) – 0,57%;
- для багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, – 0,19%;
- для земель водного фонду – 2,43%;
- для сільськогосподарських угідь, що перебувають в умовах закритого ґрунту, – 6,33%.

Список використаних джерел

1. Електронний ресурс: <http://ch.sfs.gov.ua/media-ark/news-ark/327655.html>.
2. Подаков Є.С. Актуальні проблеми оподаткування сільськогосподарських товаровиробників/ Є.С. Подаков// Колективна монографія. За редакцією Н. С. Танклевської. – Херсон : Айлант, 2016. – 200 с. – С. 170-175.

Дрешпак Р.О.,
Коваль С.В. к.е.н. доцент.
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ОСНОВНІ ЗАСОБИ ЗА МСБО І П(С)БО: 7 ГОЛОВНИХ ВІДМІНОСТЕЙ

Ті компанії, які змушені перейти на міжнародні стандарти фінансової звітності, зараз мають чим швидше із ними ознайомитись. Ні для кого не є таємницею, що найкраще сприйняття інформації відбувається у порівнянні. А тому, щоб допомогти вам зрозуміти основні аспекти складання фінзвітності за МСФЗ, ми відкриваємо серію публікацій, в яких порівнюємо основні підходи до обліку за П(С)БО та МСБО (МСФЗ).

Нестандарти повинні розроблятися на основі МСБО, але насправді все не так легко, як здається для більшості. Дійсно норми МСБО 16 «Основні засоби» мають своє отроження в національній П(С)БО 7 «Основні засоби». Але все ж існує їх кілька відмінностей.

Перша відмінність є «Малоцінних необоротних матеріальних активів»

За П(С)БО : Згідно П(С)БО малоцінних необоротних матеріальних активів пропонуються стандартами в окрему підгрупу, яка називається "Інші необоротні активи". Підприємства устанавлюють самі вартісні ознаки предметів входять до складу МНМА (п.5 П(С)БО) можливе іспользуванія спрощену амортизаціі (п.27 П(С)БО). в такому випадку переоцінка МНМА не підлягає (п.16 П(С)БО).

За МСБО : Міжнародні стандарти не мають спеціальних потреб для обліку МНМА. Показником «малоціності», є запис в назві підгрупи , що може свідчити про несуттєвість статті.

Друга відмінність є «Незавершені капітальні інвестиції в необортних матеріальних активах»

Згідно за П(С)БО: Згідно стандартам України відносять незавершеним капітальним інвестиціям в необоротних матеріальних активах в ОЗ (п. 1 П(С)БО7). В балансі їх приводять в окрему статтю. Вони відокремлюють не на рахунок 10 «Основні засоби», а на рахунок 15 «Капітальні інвестиції».

Згідно за МСБУ: Облік та звітність за цією статтею в МСБО не стандартизований. Але практика показала, що підприємство яке використовує міжнародні стандарти як правило відображає в балансі, як незавершене будівництво.

Третя відмінність є «Первісна оцінка безоплатно отриманих ОЗ»

За П(С)БО: Згідно п. 10 П(С)БО первісна оцінка безоплатно отриманих ОЗ дорівнює їх справедливої вартості на дату їх приймання з урахуваням витрат за п.8 П(С)БО 7.

За МСБО: Спеціальних положень відносно оцінки зі сторони міжнародних стандартів немає.

Четверта відмінність є «Фінансовий елемент в вартості ОЗ»

За П(С)БО: Згідно національних стандартів фінансові витрати не включають в первину вартість ОЗ, повністю чи тимчасово за рахунок позичених коштів.

За МСБО: Передбачено спеціальне правило для операцій за купівлі ОЗ з відстрочкою платежа за §23 МСБО 16.

П'ята відмінсть є «Механізм переоцінки ОЗ»

За П(С)БО: Корекція первісної вартості і суми зносу (п.17 П(С)БО 7). Свідчення про змінення первісної вартості та суми зносу ОЗ занось до регістру їх аналітичного рахунку.

За МСБО: Передбачено два варіанти (§32 МСБО 16): А) корекція валової вартості ОЗ і накопиченої амортизації; Б) метод «Згортання»: виключно накопиченої амортизації з валової вартості ОЗ і подальша переоцінка.

Шоста відміність є «Амортизація, якщо ОЗ не використовуються»

За П(С)БО: Згідно п.23 П(С)БО 7 нарахування амортизації зупиняється на період реконструктування, модернізації та ін.

За МСБО: Відповідно §55 МСБО 16 амортизація не припиняється, якщо актив не використовується або він вибуває за активного використання до його повної амортизації.

Сьома відміність є «Оцінка первісної вартості об'єкта ОЗ, отриманих в обмін на інший об'єкт»

За П(С)БО: Первісна вартість об'єкта ОЗ отриманого в обміні на подібний об'єкт, рівний залишковій вартості переданого об'єкту ОЗ (п.12 П(С)БО 7).

За МСБО: Спеціальні положенн відносно оцінки відсутні. Тому МСБО 16 не оперує поняття «подібності» ОЗ.

Список використаних джерел

1. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (МСБО 16 «Основні засоби»)
2. Положення стандартів бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби».

Дробітько М.
магістр

Пилипенко К. А., к.е.н., доцент
*Полтавська державна аграрна академія,
м. Полтава*

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ В АГРОФОРМУВАННЯХ З МЕТОЮ УПРАВЛІННЯ

Витрати є складною економічною категорією, що витікає з їх місця, ролі й етапу виникнення у діяльності підприємства. Поки необхідні ресурси знаходяться на ринку капіталу, вони є потенційними для підприємства. Якщо підприємство купує їх для забезпечення досягнення поставленої мети розвитку, вони стають реальними ресурсами або факторами виробництва для цього підприємства. Тобто, потенційні ресурси перетворюються в реальні ресурси (активи) підприємства тільки з моменту їх придбання, а факторами виробництва стають з моменту їх цільового використання [1, с. 9].

Витрати мають натуральну та грошову форми. Для організації діяльності підприємства велике значення мають планування й облік витрат факторів виробництва в натуральній формі (кількість, маса, об'єм, довжина). Однак, для оцінювання результатів такої діяльності вирішальною є грошова оцінка витрат, оскільки вона виражає вартість продукції [2, с. 403].

Однією із найважливіших економічних категорій є витрати, що визначають формування ціни кінцевого продукту, а ефективне управління витратами забезпечує зростання прибутку підприємства та його вартості. Управління витратами реалізовується через застосування відповідних функцій, систем та методів управління.

У зарубіжних країнах немає єдиної чіткої системи класифікації витрат виробництва. У промисловості їх класифікація залежить від інформації, яка потрібна менеджеру. Є чимало випадків, коли всередині однієї фірми застосовують різні види групувань затрат для обчислення собівартості продукції. Виробничі витрати, на підставі вивчених матеріалів американських промислових фірм, поділяються (групуються) за кількома принципами: економічним змістом, залежно від способу віднесення, залежно від зміни обсягу випущеної продукції або продажу, залежно від методу списання, з позицій управлінської функції, за ознаками доцільності.

Питання обліку витрат на виробництво і калькулювання собівартості в міжнародній практиці облік витрат в сільському господарстві керуються МСБО 41 «Сільське господарство» - регулює правила вибору методів калькулювання, що впливають на величину прибутку звітного періоду, та надає рекомендації з розподілу непрямих накладних витрат виробничого характеру [3].

Основним нормативним документом, що визначає порядок формування витрат в Україні регулюється П(С) БО 16 «Витрати» [4], проте в ньому визначено лише основні принципи обліку витрат і не регламентовано порядок розрахунку собівартості продукції (робіт, послуг) підприємств. Згідно чинного

законодавством вибір методів обліку витрат і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) належить до компетенції підприємств, який прописується в Наказі про облікову політику підприємства.

В Україні методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та розкриття такої інформації у фінансовій звітності також регулює НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [4].

Механізм визнання та обліку витрат підприємства – чи не одне з найактуальніших питань для кожного бухгалтера, так як витрати є невід’ємною обліково-економічною категорією звітності будь-якого підприємства. За умови загострення економічної кризи облік витрат набуває стратегічного значення для підприємства. Достовірно оцінити результати діяльності підприємства можливо лише за даними бухгалтерського обліку. Саме від повноти і достовірності отриманої керівництвом інформації залежить прийняття управлінських рішень [7].

До поширених за кордоном, але менш відомих у нас належать методи ABC, кайзенкостинг, таргет-костинг тощо (табл.1).

Таблиця 1

Визначення основних методів управління витратами

Вітчизняна практика	Зарубіжна практика
Попроцесний (облік ведуть за окремими замовленнями)	Директ-костинг (неповних витрат)
Попередільний	Стандарт-костинг (нормативний метод)
Позамовний (використовують при масовому виробництві однорідної продукції)	Метод ABC (калькулювання за видами діяльності)
	Кайзер-костинг (постійне зниження витрат)
	Директ-костинг (використовують на великій кількості підприємств)
Нормативний (облік витрат за нормами, відхиленнями від норми та змінами норм)	Кост-кілінг (калькуляція максимального зниження витрат)
	Таргет-костинг (метод управління за цільовою ціною)
Директ-костинг (використовують на невеликій кількості підприємств)	LCC аналіз (розрахунок витрат за етапами життєвого циклу)
	Система «Точно в термін» (стимулює зниження собівартості)
	Бенчмаркінг (порівняння витрат з кращими зразками)

Відзначимо, що в міжнародній практиці для регулювання обліку і порядок відображення у звітності витрат окремого стандарту не має. Все це прописано в окремих стандартах. Скажімо, МСБО 2 «Запаси» регулюють оцінку витрат за матеріалами, МСБО 16 «Основні засоби» – витрати по амортизації, МСБО 19 «Виплати працівникам» – витрати з оплати праці [5].

В іноземних фірмах застосовують переважно два методи обліку виробничих витрат і калькуляції собівартості продукції: позамовний чи попередільний. Світова практика свідчить, що новітні методики обліку та калькулювання витрат є більш ефективними. Нами в табл. 1 представлено основні методи обліку та управління витрат як в національній так і закордонній практиці.

Згідно з методом ABC (облік витрат за видами діяльності) діяльність підприємства розглядають як сукупність процесів або робочих операцій. Додаючи усі здійснені витрати за кожним процесом і господарською операцією, визначають суму витрат за певний період чи на виготовлення конкретного виду продукції.

Цей метод калькулювання, передбачає спочатку групування накладних затрат за основними видами діяльності, а потім розподіл їх між видами продукції, виходячи з того, які види діяльності потрібні для виготовлення цієї продукції.

ABC-калькулювання є ефективним інструментом удосконалення управлінського обліку на підприємстві, оскільки забезпечує формування точної та детальної інформації про собівартість окремих видів продукції та напрямів діяльності, представляє ефективну можливість покращання собівартості, здійснює активний вплив на загальну культуру обліку, планування та аналітичної обробки діяльності. Проте, однією з найосновніших причин недостатньо швидкого впровадження ABC-методу є старі традиції у сфері бухгалтерського обліку, від яких не просто відмовитися. Фахівець з управлінського обліку, що застосовує традиційні методи обліку затрат, часто не бачить причин для змін. Вони вважають, що якщо підприємство приносить дохід, то не потрібно нічого змінювати, не усвідомлюючи, що можна управляти підприємством ефективніше і отримувати більший дохід.

Можна відзначити, що впровадження системи ABC в практику роботи вітчизняних підприємств забезпечить достовірне обчислення собівартості конкретних виробів, що значно підвищить об'єктивність оцінки рентабельності продукції.

Кайзен-костинг – інструмент зниження витрат, який використовують менеджери для досягнення цільової собівартості і забезпечення прибутковості виробництва. Такий підхід забезпечує можливість кожному причетному до виробництва працівнику зробити внесок у зниження витрат.

Система таргет-костинг, передбачає розрахунок собівартості продукції за задалегідь встановленою ціною реалізації, яка визначається за допомогою маркетингових досліджень. Спершу визначають найбільш прийнятні ціни на продукт та його вигляд для споживачів, а тоді згідно з цими критеріями розробляють виріб. Головною перевагою даного методу є те, що собівартість формується на стадії проектування і залежить від планового прибутку. Використовуючи системи таргет-костинг у процесі оптимізації витрат дасть можливість підприємствам застосовувати системний підхід до розробки нового продукту.

Розглянувши методи обліку витрат, можемо підсумувати, що українські підприємства застосовують лише класичні, традиційні методи обліку та калькулювання витрат для визначення їх кількісної оцінки. У Методичних рекомендаціях з формування собівартості продукції у промисловості запропоновано застосовувати один із прогресивних методів – стандарт-костинг. На вітчизняних підприємствах цей метод майже не застосовують, за винятком незначної кількості підприємств. На відміну від вітчизняної практики, світовий досвід підтверджує доцільність застосування новітніх методик обліку та інструментів економії й зниження витрат.

Список використаних джерел:

1. Турило А.М. Управління витратами підприємства : [навч. посіб.] / Турило А. М., Кравчук Ю. Б., Турило А. А. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 120 с.
2. Економіка підприємства : [підручник] / За заг. ред. С.Ф. Покропивного. – Вид. 2-ге, перероб. та доп. – К. : КНЕУ, 2000. – 528 с.
3. Международный стандарт бухгалтерского учета 41 «Сельское хозяйство» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_027
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 16 «Витрати»: затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 р. № 318 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.
5. Міжнародні стандарти фінансової звітності (International Financial Reporting Standards) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/archive/main?cat_id=24094
6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» затверджене наказом Міністерства фінансів № 73 від 7 лют. 2013 р [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
7. Ромашко О.М. Оцінка та облік витрат за міжнародними стандартами звітності // Проблемы материальной культуры – Экономические науки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.nbu.gov.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/92419/27-Romashko.pdf?sequence=1>.

Єрохіна Д.С.,
магістр
Коваль С.В., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет

КЛАСИФІКАЦІЯ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ЇХ ЕКВІВАЛЕНТІВ ДЛЯ ПОТРЕБ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ

Готівкові грошові кошти (грошові кошти сфери готівкового грошового обігу) – грошові кошти у вигляді паперових грошей, монет, грошових знаків, файлів в пам'яті комп'ютера (якщо вони використовуються без прямого зв'язку з банківськими рахунками). Безготівкові грошові кошти (грошові кошти сфери безготівкового грошового обігу) – грошові кошти на банківських рахунках, що використовуються для оплати, взаємних розрахунків шляхом перерахування з одного рахунку на інший.

Грошові кошти в національній валюті – грошові кошти (як готівкові так і безготівкові) у валюті, випущеній певною державою, яка, в основному, знаходиться в обігу на її території. Грошові кошти в іноземній валюті – грошові кошти (як готівкові так і безготівкові) які знаходяться в обігу і являються законним засобом платежу на території відповідної іноземної держави (групи іноземних держав).

На наш погляд, основоположними ознаками класифікації грошових коштів є:

- 1) форма існування: готівкові та безготівкові грошові кошти;
- 2) вид валюти: грошові кошти в національній валюті та грошові кошти в іноземних валютах (за видами валют).

Однак наведені вище класифікації важко назвати вичерпними, а крім того, на наш погляд, їм притаманні певні недоліки. Скажімо, кошти у підзвітних осіб та контрагентів, з позиції бухгалтерського обліку на підприємстві, яке авансувало ці ресурси, є дебіторською заборгованістю, кошти вкладені в цінні папери – фінансовими інвестиціями (поточними або довгостроковими). Тому включати їх в ознаку класифікації „місце зберігання”, на наш погляд, недоречно. В даному випадку присутня певна підміна економічних категорій, що є недопустимим для бухгалтерського обліку, оскільки викривляє реальний стан речей на підприємстві. Крім того, всі грошові кошти апріорі є оборотними активами, ті ж види коштів, які не можна використати протягом одного року або операційного циклу, якщо він складає більше ніж один рік, можуть класифікуватися або як довгострокові фінансові інвестиції, або як інші необоротні активи. Саме тому позиція д.е.н., проф. Сопка В.В. щодо віднесення певної частини грошових коштів до категорії необоротних є, на наш погляд, сумнівною. Нагадаємо, що грошові кошти є активами, що характеризуються абсолютною ліквідністю, що автоматично робить неможливим їх віднесення до необоротних. Віднесення до грошових коштів їх еквівалентів, на наш погляд, є недоречним в силу специфіки цієї категорії, яка проявляється в тому, що вони є своєрідною зв'язуючою ланкою між двома видами найліквідніших активів – грошовими коштами та фінансовими інвестиціями. Саме тому еквіваленти грошових коштів слід виділяти в окрему категорію з виокремленням специфічних, притаманних лише їй особливостей та функцій.

Вищеперераховані фундаментальні ознаки класифікації (форма існування та вид валюти) слід доповнити двом допоміжними, що мають важливе значення при вирішенні окремих задач обліку, аналізу та контролю:

1) обмеженість у напрямках використання:

- грошові кошти без обмежень у напрямках використання – грошові кошти, якими підприємство (установа, організація) може розпоряджатися без жодних обмежень для ведення господарської діяльності. Приклад: грошові кошти на поточних рахунках у банку;

- грошові кошти з обмеженнями у напрямках використання – грошові кошти, які підприємство (установа, організація) може використовувати строго за певним цільовим призначенням. Приклад: грошові кошти, отримані як цільове фінансування; гуманітарна допомога у вигляді грошових коштів тощо.

Класифікація грошових коштів за наведеною ознакою має винятково важливе значення при аналізі фінансового стану підприємства, оскільки суб'єкт господарювання повинен прагнути до мінімізації частки грошових коштів з обмеженістю їх використання у загальній грошовій масі. Значна маса грошових коштів з обмеженнями у їх використання ще не може бути свідченням високої платоспроможності підприємства. В ідеалі найефективнішим засобом забезпечення зобов'язань у суб'єкта підприємницької діяльності є грошові кошти без обмежень у їх використанні.

2) місце зберігання:

- грошові кошти у касі підприємства (установи, організації) – готівкові грошові кошти, які зберігають у спеціально відведеному приміщенні або місці у межах встановленого ліміту залишку готівки;

- грошові кошти на рахунках у банку – грошові кошти, які зберігають на різних рахунках у банківських установах та можуть бути використані в будь-який момент за бажанням власника рахунку;

- грошові кошти на мікропроцесорі смарт-карток або карток зі збереженою вартістю – один з різновидів „електронних грошей”, – зберігають на спеціально призначених для цього картах;

- грошові кошти в пам'яті ЕОМ на жорстких дисках – один з різновидів „електронних грошей”, – зберігають у вигляді файлів в пам'яті комп'ютера які виступають їх матеріальним носієм.

В зв'язку з виявленими недоліками у наявних видах класифікації та з метою узагальнення існуючих загальноприйнятих ознак декомпозиції грошових коштів, запропонована удосконалена їх класифікація для потреб управління грошовими коштами загалом та обліку, аналізу, контролю за наявністю зокрема може бути представлена графічно (рис. 1.).

Останніми роками зростає роль і еквівалентів грошових коштів в діяльності суб'єктів господарювання, що виводить на новий рівень дослідження облікової сторони цього питання.

Пропонуємо таку класифікацію еквівалентів грошових коштів, виражених у цінних паперах :

- за типом оподаткування доходу: неоподатковувані, оподатковувані

відповідно до встановлених ставок;

- залежно від місця знаходження емітента: внутрішні, іноземні;
- залежно від характеру фінансових зобов'язань: боргові, пайові;
- залежно від рівня доходу, який буде отримано: з фіксованим доходом, з плаваючою ставкою процентного доходу, з доходом, що залежить від розміру прибутку;
- залежно від способу реєстрації руху: іменні, на пред'явника;
- залежно від статусу емітента: державні, муніципальні, корпоративні, банківські.

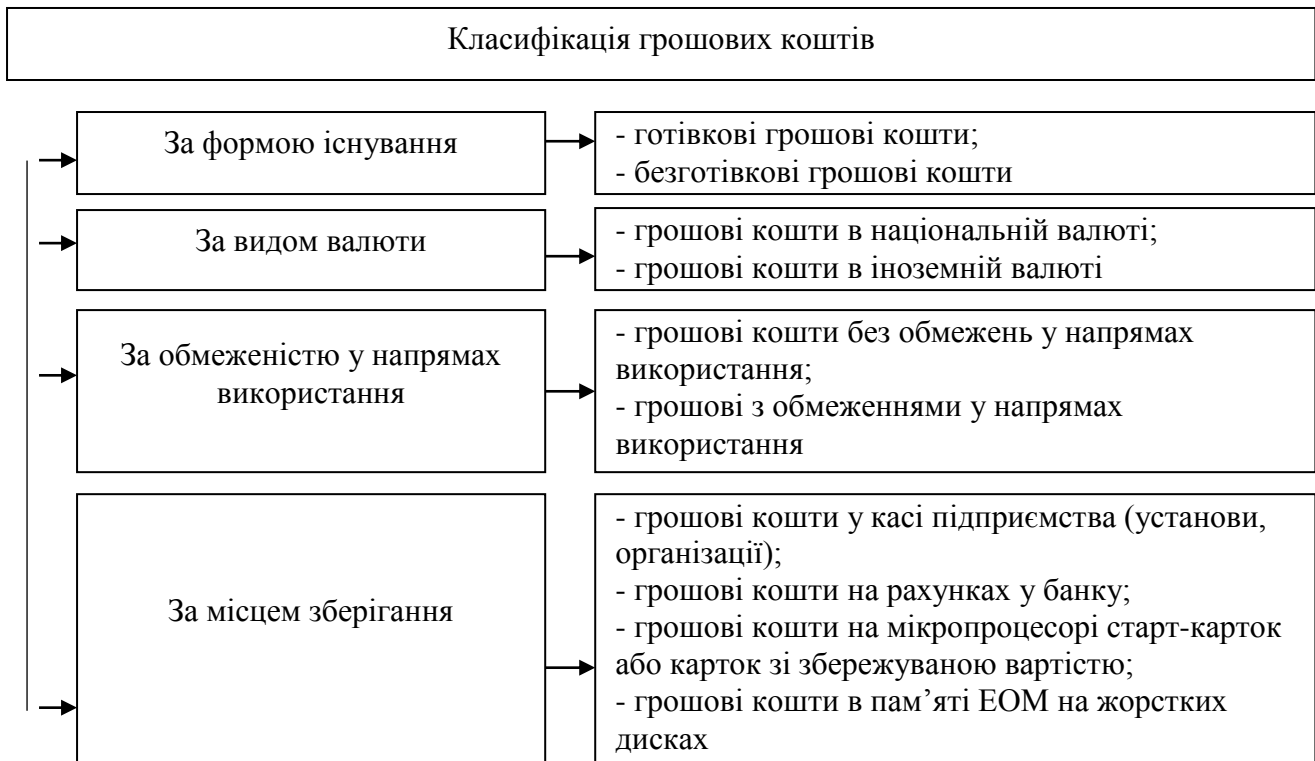

Рис. 1. Класифікація грошових коштів

Однак, на наш погляд, класифікація еквівалентів грошових коштів не позбавлена певних недоліків, як то:

- еквіваленти грошових коштів можуть виступати як у формі цінних паперів, так і в інших формах (скажімо, строкових депозитних вкладень), що не знайшло свого відображення у вказаних класифікаційних ознаках;

- акції інших підприємств не можуть бути віднесені до еквівалентів грошових коштів в силу їх значної ризиковості, що підтверджується закордонним досвідом організації і ведення обліку, згідно якого до еквівалентів грошових коштів зазвичай відносять лише боргові цінні папери;

Зроблені нами висновки призводять до необхідності коригування та доповнення існуючих класифікаційних ознак еквівалентів грошових коштів.

Житнюк І.В.,
Коваль С.В. к.е.н. доцент.
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ПОДАТОК НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВА

Податок на прибуток підприємств - прямий податок, що стягується з прибутку організації (підприємства, банку, страхової компанії, тощо). Загальнодержавний податок в Україні.

Об'єктом оподаткування податком на прибуток є прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом коригування (збільшення або зменшення) фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності, на різниці, які виникають відповідно до положень Податкового кодексу України, далі - ПКУ (п.п. 134.1.1 ПКУ).

Відновлення економічного зростання у 2016 – 2017 роках відразу позитивно відобразилося на надходженнях податку, частка якого у ВВП зросла на 0,5 відсоткових пунктів до 2,5 % ВВП. У рамках децентралізації фінансових відносин та проведення реформи місцевого самоврядування і територіальної організації з 2015 року 10 % податку на прибуток підприємств недержавної форми власності зараховується до місцевих бюджетів (обласних бюджетів). Зазначені надходження використовуються для горизонтального вирівнювання податкоспроможності обласних бюджетів. З 2013 року було змінено порядок сплати податку на прибуток підприємствами з річним доходом більшим 20,0 млн грн, а саме запроваджено щомісячну авансову сплату податку на прибуток. У складі річної податкової декларації платник податку подавав розрахунок щомісячних авансових внесків, які мали сплачуватися у наступні 12 місяців. Саме запровадження авансової сплати та несприятливий розвиток економіки протягом 2013 – 2015 років призвели до того, що платники сплачували авансові платежі виходячи з фінансових результатів попереднього року, а поточний рік, за фінрезультатами, виявлявся ще гіршим за попередній, що і стало причиною стрімкого щорічного накопичення переплат. Як наслідок, сума переплати з податку на прибуток підприємств до зведеного бюджету зросла майже у 2 рази, або на 14,2 млрд грн, з 15,1 млрд грн станом на 01.01.2013 до 29,3 млрд грн станом на 01.04.2016 (у березні 2016 року платники подали річні декларації за 2015 рік, протягом якого вони сплачували щомісячні авансові платежі).

Станом на 01.07.2018 сума переплати з податку на прибуток підприємств становить 16,3 млрд грн, тобто зменшилася порівняно з 01.04.2016 на 13,0 млрд гривень. З початку року переплата зменшилась на 1,3 млрд гривень. Зазначене стало можливим завдяки скасуванню з 01 січня 2016 року щомісячних авансових платежів та поверненню до подання податкової звітності і сплати квартального податку на прибуток підприємствами з доходом більше 20,0 млн грн. За підсумками січня - червня 2018 року, до зведеного бюджету надійшло 57,1 млрд

грн, що на 64 % більше від фактичних надходжень за відповідний період 2017 року.

Згідно Закону України від 21 грудня 2016 року № 1801-VIII "Про державний бюджет України на 2017 рік", доходи від податку на прибуток підприємств заплановані у розмірі 82 327,37 млн грн, що становить 10,83% від податкових надходжень України та 8,97 % загальних надходжень Державного бюджету України.

Кількість платників що подають Розрахунок частини чистого прибутку (доходу), що підлягає сплаті до державного бюджету державними унітарними підприємствами та їх об'єднаннями - 211 великих підприємств, 6019 середніх, 435 малих та 129 мікропідприємств, всього 6793 підприємств.

Список використаних джерел

1. Іванов Ю. Податкова система: Підручник/ Юрій Іванов, Андрій Крисоватий, Оксана Десятнюк,; Міністерство освіти і науки України. - К.: Атіка, 2006. - 918 с.
2. Буряк П. Податкова система: теорія і практика застосування активних методів навчання: Навчальний посібник/ Петро Буряк, Катерина Беркита, Богдана Ярема,; М-во освіти і науки України. - Київ: ВД "Професіонал", 2004. - 222 с.

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ

Для того щоб визначити шляхи та способи управління ризиками аудиторської діяльності, спершу необхідно дослідити ризик як загальну економічну категорію, його сутність, джерела виникнення та фактори впливу, систему управління ним, а потім, використовуючи загальнонауковий метод дедукції, перенести отримані результати такого дослідження на ризики аудиторської діяльності.

Оскільки об'єктом нашого дослідження є ризик у сфері економічних відносин, то необхідно визначити поняття економічного та підприємницького ризиків.

Економічний ризик - це ймовірність того чи іншого результату (отримання прибутку чи зазнавання втрат) від реалізації певного господарського проекту чи операції.

Підприємницький ризик - небезпека виникнення непередбачених проектним задумом матеріальних і фінансових втрат, збитків від проведення підприємницької діяльності, здійснення угод. Цей термін є узагальнюючим для групи ризиків, що виникають на різних етапах кругообігу капіталу внаслідок дій конкурентів, постачальників, інших контрагентів, змін кон'юнктури ринку, технологічних помилок тощо.

В економічній літературі виділяють три основні невід'ємні риси ризику:

1. суперечливість - здатність менеджерів приймати необґрунтовані з економічної точки зору рішення в умовах відсутності достатньої інформації;
2. альтернативність - наявність декількох можливих варіантів рішень;
3. невизначеність - відсутність повної інформації про умови прийняття рішень.

Відсутність будь-якої з цих трьох рис ставить під сумнів можливість визначення ризику.

На нашу думку, таке визначення структури системи управління ризиками є неповним, оскільки крім внутрішньо впорядкованої структури елементів система включає ще й певні норми, правила, організаційні засади взаємозв'язку та взаємодії між елементами. Тому система управління ризиками, крім суб'єктів і об'єктів управління, повинна містити:

- по-перше, методи і засоби впливу суб'єктів управління на об'єкти управління ризиками з метою зменшення імовірності та негативних наслідків настання ризикових подій. До цих методів можна віднести методи виявлення ризиків, їх оцінювання й аналізу, а також діяльність, пов'язану зі зменшенням рівня ризиків. Методи і засоби впливу відображають взаємозв'язок між суб'єктами та об'єктами управління;

- по-друге, способи координації дій між різними суб'єктами управління, тобто певні правила їхньої взаємодії.

Для ефективного управління ризиками необхідно дотримуватись таких основних принципів:

- по-перше, ризик великим заради малого є невиправданим;
- по-друге, не можна ризикувати більше, ніж це дозволяють власні ресурси;
- по-третє, необхідно враховувати можливі наслідки ризику.

Варто зауважити, що методи попередження та розподілу ризику спрямовані на зменшення його рівня як імовірності виникнення, а методи передання та самофінансування - на зменшення негативних наслідків. За допомогою ж способу здобуття додаткової інформації можна зменшити як імовірність появи негативних наслідків ризику, так і їх обсяг.

Суб'єкт ризику може не чинити жодних дій щодо зменшення його рівня, а прийняти ризик таким, яким він є. Таке прийняття ризику залишається на повну відповідальність суб'єкта управління, і допускається лише у випадках високого рівня впевненості ненастання ризикової події чи існування можливості повного покриття негативних наслідків.

Оскільки більшість ризиків є схильними до повторення, для зменшення їх рівня в майбутньому (незалежно від наслідків попередніх дій) необхідним є проведення наступного, заключного етапу. На цьому етапі суб'єкт управління аналізує ефективність використання обраних методів, що передбачає оцінку їх впливу на запобігання ризикової події, а у випадку її настання - визначення зменшення негативних наслідків як результат застосування методів управління. Також необхідно дослідити, чи не ефективнішим було б застосування інших методів управління ризиками.

Список використаних джерел:

1. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг (вид. 2015 року) [Електронний ресурс]. - Режим доступу : // <http://www.aru.com.ua/msa>
2. Загородній А.Г. Управління ризиками аудиторської діяльності / А.Г. Загородній, Л.М. Пилипенко. – Львів: в-во Національний університет «Львівська політехніка», 2008. – 128 с.

Завгородня М.С.,
Науковий керівник – Осадчук І.В., к.с-г.н., доц.
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Сільськогосподарська галузь для держави завжди була однією з пріоритетних сфер як зовнішньоекономічного, так і внутрішньоекономічного розвитку країни, адже питання організації виробництва й підтримки продовольчого забезпечення для окремої держави актуальні в усі часи. Від цього залежить не тільки життєздатність і самодостатність країни й суспільства, а й безліч найрізноманітніших напрямів людської діяльності.

Проблемними питаннями функціонування підприємництва займалися такі зарубіжні вчені, як І. Ансофф, П. Друкер, Р. Кантільйон, П. Самуельсон, Ж.Б. Сей, Ф. фон Хайєк, Р. Хизрич, Й. Шумпетер та ін. Проблеми розвитку підприємництва в сільському господарстві стали предметом дослідження вітчизняних учених — В. Андрійчука, І. Баланюка, Ю. Губені, Л. Забуранної, В. Збарського, В. Зіновчука.

Україна – це країна з потужним агропромисловим потенціалом та величезними перспективами розвитку сільського господарства. Вона володіє сприятливими кліматичними умовами і якісними земельними ресурсами, наявність яких свідчить про можливість ефективного розвитку сільськогосподарського виробництва.

Аграрний сектор є важливою стратегічною галуззю української національної економіки, яка забезпечує продовольчу безпеку та продовольчу незалежність нашої держави, дає значній частині сільського населення робочі місця.

Однак в Україні аграрне підприємництво розвивається з певними труднощами. Серед головних проблем слід виділити слабку адаптацію аграрних підприємств до мінливого зовнішнього середовища, відсутність ефективного стратегічного управління ними, недосконалу державну підтримку суб'єктів господарювання в галузі. Функціонування сільськогосподарських виробників відбувається в умовах зростаючої конкуренції на внутрішньому та зовнішньому ринках аграрної продукції. Переважна частка аграрних підприємств України, в тому числі й Херсонської області, в останні роки має не найкращі показники своєї діяльності та знаходяться на етапі призупинення, скорочення обсягів діяльності та подальшої ліквідації. Саме на підставі аналізу групи показників ефективності функціонування кожної сфери підприємства визначається рівень наявного економічного розвитку та його перспектива в майбутньому.

На сьогоднішній день постає необхідність формування нової системи соціально-економічних відносин на селі, яка б врегулювала проблеми скорочення кількості сільськогосподарських підприємств як юридичних осіб,

втрата для більшості сільських жителів місця роботи, ненадходження до місцевих бюджетів податкових та інших платежів від підприємств, що припинили своє існування, відсутність фінансування на створення та підтримку сільської інфраструктури, яке здійснювали сільськогосподарські підприємства (дороги, дитячі садки і школи, будинки культури, фельдшерсько-акушерські пункти тощо). Реальне та приховане безробіття веде до знецінення людського капіталу та погіршення його якісних характеристик, породжує загальну міграцію населення й подальшу деформацію його статевовікової структури, посилює знелюднення сіл.

Серед господарств населення посилюється розшарування за обсягом використовуваних ресурсів і характером діяльності за рахунок зменшення прошарку сільських домогосподарств проміжного (споживчотоварного) типу, зростають частки господарств, які виробляють продукцію лише для продовольчого самозабезпечення або виробництво яких набуває переважно товарного спрямування, досягаючи світових критеріїв відповідності фермерським господарствам.

Отже, соціоекономічна модернізація аграрного сектору України має забезпечити доступ усіх категорій агровиробників та інших верств сільського населення до економічних вигід від зростання в аграрному секторі та диверсифікації сільської економіки через сприяння сільським громадам у реалізації прагнень до включення в національну та міжнародну ринкову систему на основі нових інституційних механізмів; підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарського виробництва, що ґрунтується на оптимальному поєднанні діяльності сільськогосподарських підприємств та господарств сімейного типу, а також сільський розвиток на основі громад. Підвищення конкурентоспроможності вітчизняного аграрного виробництва полягає у створенні умов для зростання загального рівня продуктивності сектору на засадах сталості, за гармонійного поєднання різних галузей сільського господарства і типів господарств (великих, середніх і малих), коли кожне з них займає найбільш притаманну йому ринкову нішу. Це поєднання має відкрити можливості для раціонального використання земельно-ресурсного потенціалу, а також створення умов рівного доступу виробників до техніко-технологічних та організаційних інновацій, фінансів, ринкової інфраструктури, вигід від експорту продукції. Такий підхід відкриває можливості повноцінного залучення сільського населення до подолання диспропорцій у сільськогосподарському виробництві і, відповідно, збалансування на цій основі його продуктової та організаційної структур.

Нині актуальним є питання щодо необхідності переведення частини ОСГ до категорії сімейних фермерських господарств, які повинні мати рівне законодавче поле для організації своєї діяльності й працювати в рівних податкових умовах. Для цього держава має запровадити такі економічні механізми й стимули, які б спонукали господарства населення реєструватися як сімейні фермерські господарства, створити пільгові умови реєстрації, спрощений облік і чітку прозору систему оподаткування, яка б демонструвала

всі вигоди та перспективи даної форми господарювання, що полягають у можливості отримувати ширший доступ до кредитних ресурсів, мати перспективи розвитку, технічного й технологічного оновлення, отримувати вищий дохід від збуту своєї продукції, стати основою відродження сільських територій. Формування сприятливого інституціонального середовища для розвитку малотоварних сімейних господарств потребує також створення умов для підвищення рівня людського та соціального капіталів сільських домогосподарств (зокрема через перебудову систем навчання, підготовки кадрів сільського господарства, дорадництва тощо); організаційних змін і вдосконалення діяльності органів державного регулювання аграрного сектору з метою розширення підтримки сімейних господарств.

Відзначені окремі тенденції розвитку аграрного виробництва свідчать про незавершеність процесу реформування аграрного сектору України, відсутність цілеспрямованих заходів державної політики, спрямованих на забезпечення стабільності власного продовольчого ринку та завоювання конкурентних позицій на світових ринках продовольства. Незважаючи на специфіку галузі сільського господарства та її проблемні аспекти, варто зазначити, що саме аграрний сектор є важливою складовою економіки України, що визначатиме подальший розвиток трансформаційних та інтеграційних процесів у світовий простір.

Дослідження сучасного стану розвитку аграрного підприємництва регіону вказують на існування проблем, які потребують негайного вирішення, особливо важливою умовою є створення привабливого інвестиційного середовища для вітчизняних та іноземних інвесторів. Україна, в тому числі і Херсонська область має великі можливості для активної діяльності інвесторів. Значний споживчий ринок, вигідне геополітичне розташування, багаті природні ресурси, кваліфіковану й водночас дешеву робочу силу, потужну наукову базу.

Список використаних джерел

1. Гур`янов А.Б. Системний підхід до стратегічного управління підприємством/ А.Б. Гур`янов, О.А Гришко // Економіка підприємства. Вісник економіки транспорту і промисловості № 34, 2011. С. 274 - 277
2. Гохберг Ю., Чернеча О. Формування стратегії досягнення високої конкурентоспроможності підприємства// Економіст. – 2001. - №12. – с.74-79.
3. Форми звітності ПП «Приток» №1-2, 50 2015-2017рр.

Завірюхіна А.К.
Науковий керівник – Чебан Ю.Ю., к.е.н., доцент
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

АДМІНІСТРАТИВНІ ВИТРАТИ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ: СКЛАД ТА ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ

Підвищення ефективності господарювання підприємств, в тому числі і аграрних, зводиться в першу чергу до оптимізації та зниження обсягу різного роду витрат, які виникають в процесі діяльності суб'єктів господарювання: від собівартості продукції та послуг до витрат, які безпосередньо списують на фінансовий результат. Адміністративні витрати, які і є витратами на управління, потребують своєчасного, повного та об'єктивного відображення в бухгалтерському обліку, а також раціонального розподілу. Адміністративні витрати – загальногосподарські витрати, що спрямовуються на обслуговування та управління підприємством. Вони характеризують витрати, що були у звітному періоді і безпосередньо не пов'язані з виробництвом продукції. Водночас, адміністративні витрати хоч і не беруть участі у створенні продукції, але необхідні для нормального функціонування виробництва.

Питання обліку адміністративних витрат досліджували в своїх працях такі вітчизняні і зарубіжні вчені як С. Голов, Ф. Бутинець, Г. Партіон, К.Друри. Водночас, існує потреба у подальшому їх дослідженні та вдосконаленні як класифікаційних ознак, так і відображення в облікових регістрах та внутрішніх документах підприємств.

Відповідно П(С)БО 16 «Витрати» до адміністративних витрат відносяться: загальні корпоративні витрати (організаційні витрати, витрати на проведення річних зборів, представницькі витрати тощо); витрати на службові відрядження і утримання апарату управління підприємством та іншого загальногосподарського персоналу; витрати на утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів загальногосподарського використання (операційна оренда, страхування майна, амортизація, ремонт, опалення, освітлення, водопостачання, водовідведення, охорона); винагороди за професійні послуги (юридичні, аудиторські, з оцінки майна тощо); витрати на зв'язок (поштові, телеграфні, телефонні, факс тощо); амортизація нематеріальних активів загальногосподарського використання; витрати на врегулювання спорів у судових органах; податки; збори та інші передбачені законодавством обов'язкові платежі (крім податків, зборів та обов'язкових платежів, що включаються до виробничої собівартості продукції, робіт, послуг); плата за розрахунково-касове обслуговування та інші послуги банків; інші витрати загальногосподарського призначення [1].

Для обчислення собівартості виробленої продукції, товарів, робіт, послуг використовують положення Методичних рекомендацій планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських

підприємств [2]. Відповідно зазначеного нормативного акту у фінансовому обліку адміністративні витрати не включають до собівартості продукції, а списують на фінансовий результат діяльності підприємства. Відповідно Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій та Інструкції про його використання адміністративні витрати відображують на активному рахунку 92 «Адміністративні витрати», за дебетом якого відображають суму визнаних витрат, а за кредитом – їх списання на рахунок 79 «Фінансові результати» [3].

За різних форм обліку відображення витрат у регістрах бухгалтерського обліку і нормативне його регулювання також різняться. Так, за автоматизованої форми обліку – це такі документи як Журнал по рахунку 92 «Адміністративні витрати» та обороти по рахунку 92 «Адміністративні витрати»; за меморіальної форми обліку – це меморіальний ордер; за журнально-ордерної форми обліку – це Журнал-ордер 5 В с.-г. відповідно до Положення про затвердження спеціалізованих форм реєстрів журнально-ордерної форми обліку для сільськогосподарських підприємств [4]. У фінансовій звітності адміністративні витрати відображуються загальною сумою у статті «Адміністративні витрати» (код рядку 2130) [5]. Таким чином, для потреб фінансового обліку адміністративні витрати за даними первинного обліку по відображенню витрачання запасів, нарахування заробітної плати, нарахування амортизації, сплати за роботи і послуги, сплати податків накопичуються в регістрах синтетичного обліку з подальшим списанням на фінансовий результат і звітним відображенням лише однією сумою в формі фінансової звітності «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)».

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» // [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Методичні рекомендації планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій та Інструкція про його застосування [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Методичні рекомендації щодо застосування спеціалізованих форм реєстрів журнально-ордерної форми обліку для сільськогосподарських підприємств [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

Зябко Ю.В.,
магістр
д.е.н., професор Мармуль Л.О., к.е.н., доцент Круковська О.В.
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ОПОДАТКУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КООПЕРАТИВІВ: СУЧАСНИЙ СТАН В УКРАЇНІ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

У сучасних умовах побудови економіки на ринкових засадах, відмови від адміністративно – командних методів та впровадження радикальних реформ у сфері сільськогосподарського сектору економіки України значну роль відіграють сільськогосподарські кооперативи, як однієї з найефективніших універсальних правових норм забезпечення реалізації продукції індивідуальних виробників. Разом з тим, одним з найпроблемніших питань є їх оподаткування, адже треба враховувати, з одного боку, соціальну направленість на задоволення потреб населення у якісних продуктах харчування домашнього виробництва, з іншого боку необхідність забезпечення прибутковості діяльності. Саме тому, ця тема є актуальною і потребує подальшого дослідження.

Питання не є новим, адже йому присвячено значну увагу зі сторони зарубіжних та українських вчених - економістів, таких як А.Андрійчука, В.Горбоноса, В.Гончаренка та інших. Метою статті є розкриття особливостей сільськогосподарських кооперативів та їх оподаткування в Україні, порівняння з європейським досвідом і виявлення розбіжностей.

Відповідно до Закону України «Про сільськогосподарську кооперацію», сільськогосподарський кооператив - це юридична особа, утворена фізичними та/або юридичними особами, які є виробниками сільськогосподарської продукції, що добровільно об'єдналися на основі членства для впровадження спільної господарської та іншої діяльності, пов'язаної з виробництвом, переробкою, зберіганням, збутом та продажем продукції рослинництва, тваринництва, лісництва чи рибництва, постачання засобів виробництва і матеріально - технічних ресурсів членам цього кооперативу, надання їм послуг з метою задоволення економічних, соціальних та інших потреб на засадах самоврядування. Розрізняють два види кооперативів обслуговуючий та виробничий. Основні їх відмінності показано в таблиці 1 .

Таблиця 1

Відмінності між обслуговуючим та виробничим сільськогосподарськими кооперативами

	Обслуговуючий кооператив	Виробничий кооператив
Прибуток на податок	Можливість отримати неприбутковий статус	Можливість набуття статусу платника ФСП
Сплата ПДВ	Сплата на загальних засадах (після реєстрації платником ПДВ)	Можливість отримати спеціальний режим оподаткування

Тобто, основною відмінністю є те, що обслуговуючий кооператив є неприбутковою організацією, тобто отримує лише дохід – це кошти, які отримує організація від своєї діяльності, а виробничий кооператив цілком своєї діяльності має отримання прибутку.

Успішним прикладом сільськогосподарського виробничого кооперативу в Херсонській області є СВК «Борозенське», який займається вирощуванням зернових та технічних культур.

До основних ознак виробничого сільськогосподарського кооперативу належать такі:

- 1) Засновниками і членами виробничого сільськогосподарського кооперативу можуть бути тільки фізичні особи;
- 2) Обов'язкова трудова участь членів у діяльності виробничого кооперативу;
- 3) Змістом його діяльності є спільне виробництво продукції сільського, а також рибного та лісового господарств;
- 4) Це одна із організаційних форм підприємництва, метою якого є отримання прибутку.

Так як, сільськогосподарський виробничий кооператив відповідає критерію сільськогосподарського підприємства, а саме основною діяльністю є поставка вироблених (наданих) ним сільськогосподарських товарів (послуг) на власних або орендованих виробничих потужностях, а також на давальницьких умовах, в якій питома вага вартості сільськогосподарських товарів становить не менше 75% вартості всіх товарів (послуг), поставлених протягом попередніх дванадцяти послідовних звітних податкових періодів сукупно, може обрати спеціальний режим оподаткування.

Фіксований сільськогосподарський податок - це податок, який справляється з одиниці земельної площі у відсотках її нормативної грошової оцінки та сплата якого замінює сплату окремих податків і зборів. СВК «Борозенське» відносять до платників четвертої групи ФСП, для яких об'єктом оподаткування є площа сільськогосподарських угідь (ріллі (0,95), сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень(0,57)) та/або земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ), що перебуває у власності сільськогосподарського товаровиробника (2,43) або надана йому у користування, у тому числі на умовах оренди (6,33).

Світовий та вітчизняний досвід сільськогосподарської кооперації свідчить про високі потенційні економічні можливості такої діяльності, оскільки поширення на селі ефективно діючих кооперативних угруповань необхідне як для сільськогосподарських виробників так і для держави в цілому.

В країнах ЄС найбільшого поширення отримали дві групи кооперативів: перші займаються заготівлею, переробкою і збутом (оптовим і роздрібним) сільськогосподарської продукції, другі здійснюють оптову закупівлю засобів виробництва з їх наступним постачанням у господарства своїх членів. Європейський досвід свідчить, що збутові кооперативи в чистому вигляді зустрічаються рідко. У переважній більшості продукція отримана від товаровиробників, піддається певній обробці, пакуванню тощо. Це характерно для кооперативів молочної та м'ясної спеціалізації, власників лісу, кооперативів, що здійснюють вирощування с/г культур розведення птахів тощо. Вони мають значну частку на ринку сільськогосподарської продукції, зокрема в Данії - 90% ринку товарного молока, масла, сиру, у Нідерландах понад половину обсягів реалізованої продукції припадає на переробно – збутові кооперативи.

Законодавча база багатьох європейських країн передбачає податкове регулювання діяльності сільськогосподарських кооперативних підприємств шляхом застосування

спеціальних податкових режимів господарювання, застосування пільгових кредитів і пільгового оподаткування в рамках певних програм. За рівнем податкового стимулювання системи оподаткування різних країн можна умовно поділити на три групи. До першої групи не застосовуються особливі режими оподаткування, тут кооперативи оподатковуються на загальних засадах. (Ірландія, Австрія, Швеція, Фінляндія). До другою групи можна віднести Німеччину, Данію, Великобританію, Бельгію. О особливістю їх податкових заходів є пільгове оподаткування доходів членів кооперативів, одержане у вигляді дивідендів, отриманих після розподілу результатів діяльності кооперативів. Третя група є найбільш чисельною і до відносять Італію, Іспанію, Францію і т.д. в цих країнах діють спеціальні податкові режими сплати кооперативного податку. Зокрема, французьку кооперативи звільнені від податку на прибуток. В Іспанії для кооперативів законодавством передбачається знижена ставка податку на прибуток у розмірі 26% від обороту. Система оподаткування кооперативів Польщі передбачає звільнення сільськогосподарських кооперативів від прибуткового податку для юридичних осіб та податку на нерухомість. Також тут застосовують такі форми державної підтримки, як: одержання інвестиційного кредиту на пільгових умовах, гарантування кредиту Агентством з реструктуризації та модернізації засобів, які знаходяться у володіння групи понад 5 років з моменту реєстрації в органах місцевої влади, надання субсидій в розмірі понад 5 % від вартості річного обороту.

Отже, в умовах євроінтеграції посилення кооперації набуває особливої актуальності. Як свідчить європейський досвід, велика кількість передових країн розвинутою економікою на законодавчому рівні визнали високу роль кооперативів у формуванні ефективної системи господарювання. Проведений аналіз показав, що найбільш сприятливий розвиток кооперативної діяльності спостерігається там де сільськогосподарські кооперативи звільнені від обкладання багатьма видами податків. Тому враховуючи світовий досвід державна підтримка с/г кооперації в Україні повинна включати не лише дотації, але й надання державних пільгових кредитів. Крім того, питання розвитку кооперації обов'язково має включатись в загальнонаціональні програми, комплексні плани, стратегії соціально-економічного розвитку України.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
2. Ластовецький В. О. Галузевий бухгалтерський облік : проблеми теорії і практики [Текст] : навч. посіб. / В. О. Ластовецький. – Чернівці : Прут, 2005. - 200 с.
3. Білий М. М. Неприбутковий статус кооперативу в системі формування та використання його фінансових ресурсів / М. М. Білий // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. – 2009. – Вип. V, Т. 1. – С. 68–75.
4. Гордієнко М. С. Зарубіжний досвід підтримки розвитку сільськогосподарської обслуговуючої кооперації в контексті регіонального економічного розвитку / М. С. Гордієнко // Вісник аграрної науки Причорномор'я. 2013. Вип. 3. – С. 97–105.
5. Григор'єва С. В. Споживча кооперація країн світу: зарубіжний досвід і проблеми його впровадження в Україні / С. В. Григор'єва // Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації України. – 2010. – №3(42). – С. 18–22.

Іванова М.О.,
Науковий керівник –Крикунова В.М., к. екон. н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

РИНКОВОЇ ІНФРАСТРУКТУРА ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ АГРАРНОГО РИНКУ

Незважаючи на наявність нормативно-правового забезпечення розвитку інфраструктури аграрного ринку, в Україні її функціонування ще не забезпечує вільний прозорий рух сільськогосподарської продукції, а відсутність чіткої схеми реалізації «виробник – оптова торгівля – роздрібна торгівля – споживач» негативно впливає на цінову ситуацію на аграрному ринку та не дає виробнику можливості отримати достатній дохід з вирощеної продукції. Характерною особливістю процесу реалізації сільськогосподарської продукції в Україні є невелика ємність первинного ринку сільськогосподарської продукції, тобто поставок продукції товаровиробниками безпосередньо переробним підприємствам, і зростаючий із року в рік обсяг вторинного ринку – посередництва. При цьому спрямування товаропотоків до комерційних каналів збуту з непрозорими умовами купівлі-продажу, визначення якості продукції та цін призводить до значних фінансових втрат виробників.

Інфраструктуру розглядають як «сукупність галузей, підприємств і організацій, що входять до цих галузей, видів їх діяльності, покликаних забезпечувати, створювати умови для нормального функціонування виробництва й обігу товарів, а також життєдіяльності людей». Більш узагальнено ринкову інфраструктуру можна визначити як сукупність елементів, які забезпечують безперебійне багаторівневе функціонування господарських взаємозв'язків, взаємодію суб'єктів ринкової економіки і регулюють рух товарно-грошових потоків. Основна її функція полягає у забезпеченні зв'язків між елементами системи, до яких належать її об'єкти та суб'єкти. Крім цієї пасивної функції, ринкова інфраструктура виконує активну регулюючу функцію: впорядкування і регулювання взаємодії елементів ринкової системи. Реалізацією цих функцій забезпечується оптимізація руху товарно-грошових потоків. Інфраструктура забезпечує відповідність між потребами в товарах і послугах та здатністю виробництва задовольнити ці потреби.

Перелік функцій ринкової інфраструктури більш детально можна подати так:

- постачання різних видів ресурсів (матеріальних, трудових, фінансових, інформаційних) для функціонуючих підприємств та організацій, виробників і споживачів;

- опосередкування купівлі-продажу різноманітних товарів;

- дослідження економічної кон'юнктури і забезпечення інформацією учасників ринку;

- підвищення ефективності взаємодії суб'єктів ринкових відносин внаслідок їх спеціалізації;

- організаційно-правове супроводження ринкових відносин;

- підтримка процесу державного регулювання економіки.

Розрізняють спеціалізовану та загальну інфраструктуру. Спеціалізована –

обслуговує окремі ринки і сприяє організаційному оформленню ринкових відносин і реалізації інтересів суб'єктів ринкових відносин. Це – біржі, системи оптової й роздрібної торгівлі, ярмарки, аукціони, торговельні доми та ін. Загальна інфраструктура обслуговує ринкову економіку в цілому. З певною мірою умовності сюди можна віднести: грошово-кредитну, фінансову й податкову системи.

Основні елементи сучасної інфраструктури: торгові біржі, біржі праці, фондові біржі, валютні біржі, банки та інші фінансово-кредитні установи, аукціони, торгові палати, торгові доми, інші оптові торгові організації, консалтингові фірми, інформаційні агентства тощо. Продуктом інфраструктури є посередницька послуга – особливий товар, який існує тільки в момент його виробництва (надання). Серед посередників вирізняють: дилерів, дистриб'юторів, комісіонерів, консигнантів, агентів, брокерів, маклерів та ін.

До інфраструктури аграрного ринку, що забезпечує реалізацію, збереження та транспортування сільськогосподарської продукції, насамперед належать оптові ринки сільськогосподарської продукції, агроторгові доми, обслуговуючі кооперативи, виставки та ярмарки, аграрні біржі, мережа елеваторів і складів.

На сучасному етапі в Україні зареєстровано 555 товарних бірж, з яких 104 – універсальні, 391 – товарні і товарно-сировинні, 24 – агропромислові. У структурі біржового товарообороту найвища частка належить сільськогосподарській продукції і харчовим продуктам. За даними Державної служби статистики, до числа найбільших бірж в Україні належать Аграрна біржа, Українська універсальна біржа, товарні біржі «Капітал-контракт», «Перспектива-коммодіті» та «Київська агропромислова біржа». Найбільший обсяг укладених угод припадає на аграрну біржу – 45,8%, до загального обсягу укладених угод. На другому місці за обсягом угод знаходиться товарна біржа «Капітал-контракт», на яку припадає 25,1% від загального обсягу угод. Питома вага угод укладених на товарній біржі «Капітал-контракт» та на товарній біржі «Перспектива-коммодіті» є однаковим і становить 5,5%.

Значною мірою саме стан інфраструктури забезпечує ефективне відтворення товарних відносин, сприяє стійкості та оптимальності функціонування аграрного ринку. Рівень розвитку ринкової інфраструктури в Україні є недостатнім для ефективного виконання нею своїх функцій. Крім того, у даний час відбувається розширення та ускладнення функцій, які виконуються інфраструктурою, зростає її роль в процесі організації та функціонування нових видів ринку. У зв'язку з цим змінюються вимоги до ринкової інфраструктури, до її загальної конфігурації і окремих елементів.

Список використаних джерел

1. Бойчик І. М. Ринкова інфраструктура: сутність та характеристика / І. М. Бойчик // Сталий розвиток економіки. – 2013. – №3. – С. 34-41.
2. Гуменюк О. О. Розвиток інфраструктури ринку України / О. О. Гуменюк // Інноваційна економіка. – 2013. – №7. – С. 201-2015.
3. Статистичний щорічник України за 2017 рік. – Київ, 2018. / Державна служба статистики України. Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>

ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ОБЛІКУ І ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Сьогодні Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) обов'язкові для всіх суб'єктів господарської діяльності – в 91 країні світу, для частини суб'єктів – в 6 країнах, дозволені до застосування поряд з національними стандартами – у 25 країнах. При цьому в більшості країн звітність відповідно до МСФЗ зобов'язані готувати публічні компанії, цінні папери яких обертаються на відкритих торгах [1]. В Україні застосовуються МСФЗ та Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. З 2012 р. Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визначено Перелік суб'єктів господарювання, які зобов'язуються застосовувати МСФЗ, до яких належать: публічні акціонерні товариства; банки; страхові компанії; компанії наступних видів діяльності: надання фінансових послуг, недержавне пенсійне забезпечення; компанії, що надають допоміжні послуги у сфері фінансового посередництва та страхування.

Міжнародні стандарти фінансової звітності (з англійської IFRS – International Financial Reporting Standards) широко використовуються в усьому світі. Вони є методологічною основою забезпечення зрозумілості та можливості порівняння для міжнародних інвесторів звітів суб'єктів господарської діяльності різних країн світу. Складові МСФЗ наведені на рис. 1.

Рис. 1. Складові Міжнародних стандартів фінансової звітності

З 29 червня 1973 р. МСФЗ почали розроблятися Комітетом з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (згодом перетвореним на Раду з міжнародних стандартів фінансової звітності) [1]. МСФЗ є досить гнучкими, що дозволяє їм враховувати особливості національної економіки кожної країни. Вони містять не чітко визначені правила і форми, а лише загальні принципи і підходи до відображення

операцій та розкриття інформації. При цьому МСФЗ постійно доповнюються і доопрацьовуються, враховуючи ситуацію на світових ринках [3, С. 321-324]. На сьогодні визначено чотири етапи впровадження МСФЗ в Україні (рис. 2): I етап – повне прийняття; II етап – офіційне застосування; III етап – адаптація; IV етап – спосіб схвалення.

Рис. 2. Етапи впровадження МСФЗ в Україні

За рівнем наближення національних стандартів до міжнародних стандартів фінансової звітності Україна значно відстає від передових країн світу. Про це свідчать проблеми, які потребують вирішення (рис. 3).

Інструментами вирішення проблем впровадження міжнародних стандартів обліку і фінансової звітності мають стати: розробка норм, методик та рекомендацій із застосування МСФЗ; забезпечення співпраці між вітчизняними спеціалістами; підвищення кваліфікації бухгалтерів. За таких умов впровадження МСФЗ може стати інструментом підвищення прозорості й ефективності системи управління підприємства, що, у свою чергу, надасть Україні можливість залучення іноземних інвестицій і позик, а також виходу на зарубіжні ринки. Впровадження МСФЗ є ефективним інструментом європейської інтеграції та частиною сталого економічного розвитку для України. Для суб'єктів господарювання впровадження міжнародних стандартів обліку і фінансової звітності визначає як прозорість і відкритість фінансової звітності та показує реальний його фінансовий стан, так і чітке уявлення про його інвестиційну привабливість.

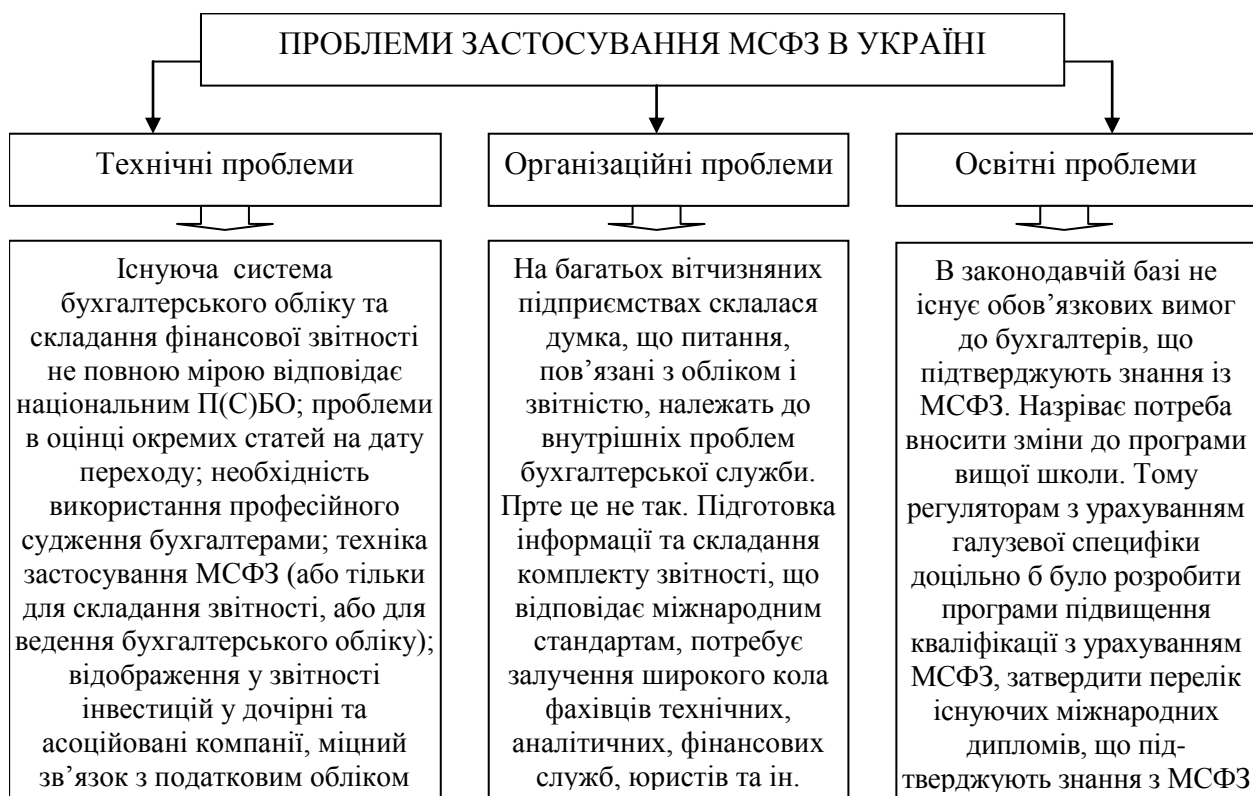

Рис. 3. Проблеми застосування МСФЗ в Україні* (згруповано автором за даними [2])

Отже, використання МСФЗ має суттєві переваги перед П(С)БО для великої кількості підприємств та користувачів фінансової звітності.

Список використаної літератури

1. Впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності: краща світова практика, українські реалії та досвід країн СНД / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nabu.com.ua/Analytics/MSFO.pdf>.
2. Каменська Т. Міжнародні стандарти фінансової звітності в Україні: сучасний стан, практика і проблеми впровадження / Т. Каменська // Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. – № 12. – С. 39–43.
3. Лукановська І.Р. Адаптація фінансової звітності України до вимог міжнародних стандартів та законодавства європейського союзу / І.Р. Лукановська // Науковий вісник Ужгородського університету: Серія «Економіка». – Вип. 1 (45). Т.2, 2015. – С. 321-324.

Іжевський В.В.,
магістр
Мармуль Л.О., д.е.н., професор
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ФОРМИ ДОКУМЕНТАЛЬНОГО ОФОРМЛЕННЯ РУХУ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Питання, пов'язані з випуском, обігом та погашенням електронних грошей регулює Закон України «Про платіжні системи і переказ коштів в Україні» [2], а також Положення про електронні гроші в Україні [3]. Один з основних документів, використовуваних у системі електронних грошей, — це договір з емітентом про надання послуг за операціями з електронними грошима. У ньому говориться про процедуру обміну електронних грошей на традиційну валюту, а також про нюанси погашення електронних грошей. Як відомо, електронні гроші - це одиниці вартості, що зберігаються на електронному пристрої і приймаються як засіб платежу відмінними від емітента особами, а також вони — грошові зобов'язання емітента [1]. Проте, існують протиріччя: з одного боку електронні гроші — засіб платежу, а з іншого — зобов'язання, яке має бути виконане в традиційних грошах.

За своєю суттю електронні гроші мало чим відрізняються від звичайних: ними можна розрахуватися за товари, роботи, послуги. При цьому покупці можуть перетворювати «живі» гроші на електронні, а продавці здійснювати зворотну операцію. Причому робити це все дозволено в зручному режимі «онлайн». Проте матеріально електронні гроші начебто і не існують — навіть за великого бажання в кишеню їх не покладеш, приємний шелест купюр не почувеш. Умовну класифікацію електронних грошей приведемо в табл. 1.

Таблиця 1

Класифікація електронних грошей

№ п/п	Класифікація електронних грошей	Види електронних грошей	Приклад
1	За способом носія	1) на базі карт (card based), що вимагають установки додаткового програмного забезпечення для управління електронним гаманцем	Visa Cash, Mondex, НСМЭП, Maxi, MoneXu
		2) на базі мереж (network based), які мають веб-сервер-інтерфейс для управління електронним гаманцем	WebMoney, Яндекс. Деньги, PayPal
2	Після вираження в	1) фіатні (обов'язково виражені в державній валюті)	PayPal, НСМЭП
		2) нефіатні (одиниці вартості недержавних платіжних систем)	WebMoney, Яндекс. Гроші,

Електронні гроші дозволено випускати виключно банкам і лише в гривнях [2]. Крім того, емітенти і агенти по обмінних операціях мають право здійснювати обмінні операції виключно для користувачів і з електронними грошима платіжних систем, випускають які по правилах систем електронних грошей,

погодженим з НБУ, або по правилах платіжних систем/систем електронних грошей, створених також НБУ [3].

До використання електронних грошей відносять програму «Махі Card» (Макси). Так, клієнт отримує в користування картку і проводить операції в системі електронних грошей. Таким чином, можна розрахуватися за товар або послугу з підприємством, що уклало договір з програмою Максi. За цією програмою, клієнт має право нагромаджувати або витратити «Махі Бонуси» (відповідно, поповнюючи Максi-картку або розраховуючись нею). На наш погляд, за своєю суттю Махі Card, дуже умовно підпадає під визначення електронних грошей. Вона швидше буде програмою лояльності для клієнтів, але правила роботи з НБУ узгоджені та електронні гроші відносяться до цієї програми.

Слідкуючою програмою до використання електронних грошей відносять МопеХу. Цей більш універсальний платіжний інструмент, яким також дозволено розраховуватися за товари і послуги. Поповнити гаманець або зробити передоплату можна за допомогою платіжного терміналу, карток Visa, авторизованих точок прийому платежів, автоматичних обмінних пунктів. Всі операції, пов'язані з авторизацією або виведенням грошових коштів, підтверджує динамічний sms-пароль, який відправляють на мобільний клієнта. В той же час, прикріпивши стікер МопеХу до мобільного телефону і скориставшись технологією NFC (Near Field Communication), можна взагалі виробити розрахунок безконтактним способом.

Відзначимо, що активно пересувається на цьому ринку ще і Національна система масових електронних платежів, носієм інформації в якій є смарт-картка і внутрідержавна небанківська платіжна система «Глобалмані», які разом з визначеними банками названі в когорті тих, хто має право здійснювати випуск електронних грошей згідно з чинним законодавством. Безперечний факт — цифрові гроші, як і звичайні хрусткі купюри і дзвінки монети, мають цінність. Для одних вони — ознака статусу, для інших — засіб існування, для когось — свобода вибору.

Використання електронних грошей досить нове поняття і на даному етапі знаходиться на стадії розвитку. Причини цьому є, на нашу думку, як недостатність законодавчої і бази, так і наявність усього двох систем е-грошей, правила яких погоджені НБУ. Водночас зручність, швидкість і надійність таких розрахунків приваблює все більше клієнтів. Тим паче, що оформити такі відносини документально не так і складно.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про електронний цифровий підпис» від 22.05.03р. № 852-IV.
2. Закон України «Про платіжні системи і переказ коштів в Україні» від 05.04.01 р. № 2346
3. Положення про електронні гроші в Україні, затверджене постановою НБУ від 04.11.2010 р. № 481.

Ільмієв Е.А.
Коваль С.В. к. е.н. доцент.
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ЗАПОВНЕННЯ КАСОВИХ ДОКУМЕНТІВ

На початку 2018 року 5 січня запроваджено нове положення про ведення касових операцій в національній валюті в Україні, схвалено документом Управління НБУ від 29.12.2017 року №148. Це дало нові касові бланки, незрозумілі правила їх оформлення та повну відсутність перехідного періоду. Потім влітку 1 червня запроваджено нове положення яке було прийняте Управлінням НБУ від 24.05.2018 року №54. Де зазначалось що фірми та підприємства можуть користуватися старими бланками касових операцій, а ті які уже перейшли на нові бланки оформлення касових операцій то можуть працювати за нею спокійно, не боячись різним змін.

Реквізити «№ 3/П»

За новим положенням щодо заповнення касових операцій є цікава колонка «№з/п». Що за думкою експертів які зазначили обов'язкове заповнення , тому і ставлять цифру «1» бо це є порядковим номером рядку. Але все це було оскаржено більшістю контролерів які зазначили що даний реквізит повинен співпадати з номером касового документу та записуватись в журналі реєстру ПКО та РКО.

Реквізити «Додаток»

Цей реквізит відноситься як і до ПКО так і до РКО, тому положення про касові операції щодо їх заповнення не велике. За ПКО можна долучати документи , які являють собою основу для їх створення, так же само як РКО долучають заяви на видачу коштів з каси. Тому їх і треба обов'язково вказувати в рядку «Додаток».

Що буде «порушникам»?

Головне питання яке у всіх з'являється,це що робити зараз з тими хто , в рядку «№3/П» ставе одиницю? Згідно за указом Президента України «О приймані штрафних санкцій за порушення норм щодо регулювання звернення готівки» від 12.06.18 р. №436/95. Тому каратися вони не повині згідно з тим що малоціні недоліки в документах, які містять дані про господарській операції, не є основою для їх непризнання.Основною умовою є те що такі недоліки не перешкоджають ймовірності індефікувати приймавшого в участі в господарських операціях та містять відомості про дату створення документу , назву підприємства, зміст та об'єм господарських операцій. Це правело взято з п.2 ст. 9 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. №996-XIV.

Список використаних джерел

1. ПКО- Положення про касові операції.
2. РКО- Розрахункове косове обслуговування.
3. Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. №996-XIV.

Іщенко С.Г.
Науковий керівник – Ксьонжик І.В., д.е.н., доцент
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СПЕЦІАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ЗОН ЯК ІНСТИТУТІВ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ

Проблеми розвитку спеціальних економічних зон (далі – СЕЗ) завжди активно обговорювалися економічною наукою. Однак вектор дискусій, на наш погляд, був спрямований головним чином на питання залучення іноземних інвестицій, запозичення сучасних технологій, формування особливого митного і податкового режиму. У меншій мірі обговорювалися питання соціального розвитку, і перш за все відносин між працею і капіталом. Сьогодні ці питання заслуговують на більшу увагу. Причина – прагнення надати зонам принципово новий статус, поєднавши їх системою інститутів інноваційної економіки.

Дослідження питань, які стосуються проблем тенденцій у розвитку спеціальних економічних зон займає помітне місце в теорії і практиці сучасної економіки. Так, різні аспекти даного питання досліджували такі провідні вітчизняні вчені, як Румянцева Е.Е. [3], Рібаков С.А. [4], Орлова Н.А. [4], Григор'єва Є.І. та інші.

Зміна бази конкурентних переваг – це зменшення переваг, що надаються державою у вигляді різного роду преференцій і, перш за все податкових пільг. Соціальний аспект зміни бази конкурентних переваг полягає в тому, що формування нової бази конкурентних переваг змушує капітал знімати обмеження на соціальний захист працюючих, відновлювати раніше припинену дію трудового законодавства в частині фіксування мінімальної зарплати і максимальної тривалості робочого дня. Це означає відмову від додаткового прибутку, пов'язаного з використанням дешевої робочої сили, в силу можливості отримати більший додатковий прибуток, пов'язаний з використанням дорогої високоякісної робочої сили. Така відмінна риса СЕЗ, як «особливого режиму, який регулює використання робочої сили» [2].

Традиційні промислово-виробничі і експортно-виробничі не можуть зони забезпечити формування нової бази конкурентних переваг і відмовитися від використання дешевої праці. Під видовою структурою зон розуміють співвідношення їх організаційно-функціональних форм. Різноманіття цих форм визначає зміст першого етапу аналізу видової структури зон. На цьому етапі необхідно уточнити і, по можливості, привести до єдиного знаменника термінологічний інструментарій аналізу [1].

Соціальні аспекти трансформації видової структури зон полягають в тому, що фахівцям, які працюють у сфері наукомісткого виробництва потрібна тривала професійна підготовка і перепідготовка. Виникає потреба не тільки в залученні висококваліфікованих кадрів, але і в підготовці місцевих висококваліфікованих фахівців [4].

Ці обставини постійно і неухильно зміщують акцент у залученні

інвестицій: від інвестицій в розвиток матеріально-технічної бази виробництва на користь інвестицій в людський капітал. Даний акцент найбільшою мірою, проявляється у третій, новій тенденції розвитку зон – тенденції трансформації їх в інноваційні кластери.

При зниженні ефективності діючих традиційних зон вони продовжують виконувати певні, в тому числі інноваційні, функції. Їх зменшення може мати негативні наслідки для національної економіки. Тому необхідно здійснювати або їх поступове заміщення інститутами нового типу, або їх вбудовування в нову систему.

Виникає все більше підстав вважати, що оптимальним є варіант «вбудовування» старих інститутів в нову систему підтримки інноваційної активності. Аналіз досвіду цих країн дозволяє визначити інноваційний кластер як цілісну систему не тільки нових продуктів, а й інноваційних технологій. Вони сконцентровані в певному економічному просторі, і в певному відрізку часу. Вони унеможливають розвиток економіки в традиційному напрямку. Інноваційний кластер – це взаємодія університетів і науково-дослідних інститутів, старих великих промислових та інноваційних малих підприємств [3].

Соціальні аспекти трансформації зон в інноваційні кластери полягають в зростанні зацікавленості капіталу у інвестиціях в освіту. Результат такого ставлення – підвищення соціально-економічної ролі знання в двох аспектах: технологічному та інформаційному.

Технологічний аспект - це знання технології, технічні знання.

Інформаційний аспект – це знання властивостей або якостей того, що становить економічну картину світу: явищ, процесів, інститутів [1].

Проаналізувавши вищезазначене, можна зробити висновок, що необхідність переведення економіки на шлях інноваційного розвитку переорієнтувала питання розвитку СЕЗ, як інститутів інноваційної економіки, ближче до центру наукових дискусій. У зв'язку з цим особливої актуальності набувають питання дослідження соціальних аспектів нових тенденцій в розвитку спеціальних економічних зон.

Список використаних джерел

1. Бергстен Ф. Що слід знати про нову наддержаву / Ф. Бергстен, Б. Гілл, Н. Ларді, Д. Мітчелл / Пер. з англ. - К. : Інститут комплексних стратегічних досліджень, 2017. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidmclmiki.com/ekologiya/harakteristika_demsituatsiy
2. Портер М. Міжнародна конкуренція: перек. з англ. / Під ред. і з передмовою В. Д. Щетина. – Міжнар. Відносини. – 2016. – С. 39, 75-76.
3. Румянцева Е. Е. Нова економічна енциклопедія / Е. Е. Румянцева. – К. : ИНФРА-К, 2015. – 724 с.
4. Рибоков С. А. Особливі економічні зони в Україні. Податкові пільги і переваги / С. А. Рибоков, Н. А. Орлова. – К. : Герка, 2016. – 248 с.

Кандиба А.В.
Науковий керівник – Чебан Ю.Ю., к.е.н., доц.
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИТРАТ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

У процесі господарсько-фінансової діяльності кожне підприємство має здійснювати витрати. Проблема традиційно полягає у тому, що підприємство всіма доступними для цього методами і способами намагається їх мінімізувати. За таких умов працівники облікових служб забор'язані постійно забезпечувати реальну економію витрат і контролювати ті напрямки витрат, які перебувають під особливим як внутрішнім, так і зовнішнім контролем.

На нашу думку, для великих сільськогосподарських підприємств, які ведуть облік з використанням автоматизації, доцільною є розробка бухгалтерською службою підприємства Положення про склад та класифікацію витрат, калькулювання та облік собівартості продукції, товарів, робіт, послуг (далі за текстом – Положення).

Розробка Положення має забезпечити єдність у складі і класифікації витрат, застосування методики їхнього планування та обліку і визначення собівартості продукції, товарів, робіт та послуг з урахуванням чинної законодавчо-нормативної бази і особливостей обліку та контролю на підприємстві.

Розглянемо деякі складові Положення. Зокрема, віднесення певних витрат на рахунок 93 «Витрати на збут». Так, наприклад, якщо вантажний автотранспорт перевозить пшеницю до перевантажувального терміналу, і призначення цієї продукції – подальша реалізація, то витрати на перевезення відносять, як правило, на рахунок 93 «Витрати на збут». Зазначені витрати можна трактувати як транспортно-заготівельні, оскільки реалізація відбувається не відразу після доставки. Таким чином, доцільним є віднесення на збільшення вартості пшениці, розподіляючи і списуючи транспортно-заготівельні витрати.

До такого Положення, як внутрішнього документу підприємства, для більш достовірного обліку і ефективного управління витратами мають бути розробленими певні додатки. Як варіант: склад первинних документів для обліку витрат, які формують вручну і автоматизовано; склад субрахунків і аналітичних рахунків до витратних рахунків; визначення транспортно-заготівельних витрат, метод їхнього списання, випадки віднесення таких витрат на рахунок 93 «Витрати на збут» тощо.

Для ефективного управління витратами на підприємстві виникає об'єктивна необхідність визначення величини і структури витрат, що зумовлена певною низкою чинників. Ми вивчили перелік зазначених чинників, визначений В.А. Дерій і доопрацювали його, поділивши чинники на внутрішні і зовнішні (табл. 1).

Внутрішні і зовнішні чинники, які є об'єктивною необхідністю визначення величини і структури витрат підприємства

Внутрішні чинники	Зовнішні чинники
Нагальність і невідворотність здійснення витрат для створення, функціонування, розширення, згорання чи призупинення діяльності	Система оподаткування (повна чи спрощена)
Вид і обсяг діяльності	Спосіб суспільного виробництва і тип економіки (ринкова, традиційна, перехідна, змішана)
Вид витрат, їхня періодичність, умови здійснення	Місце розташування підприємства та його сегментів
Вимір часу	Народні звичаї, традиції, обряди країни, регіону, місцевості
Фаза розвитку підприємства	Питома вага підприємства у певному сегменті ринку та необхідність підтримки і збільшення цієї ваги в умовах жорсткої конкуренції
Форма власності	Державне і місцеве управління, самоврядування та врегулювання суспільно-політичних процесів, вплив і ступінь залежності від них
Організаційно-правова форма підприємства	Можливість закупки дешевих ресурсів і маневрування ними чи їхньою відсутністю
Ступінь організованості та синхронності діяльності підприємства та його сегментів	Форс-мажорні обставини, через які суттєво збільшуються непродуктивні витрати
Морально-психологічні, культурно-освітні якості і душевний стан осіб, яким надано право здійснювати витрати	Соціально-економічні, політичні, природно-кліматичні, природоохоронні умови, які впливають на політику витрат підприємства
Умови праці та можливості кар'єрного і творчого зростання працівників	
Рівень матеріально-технічного і кадрового забезпечення підприємства	
Вид, форма і система оплати праці	
Належність керівництва підприємством до певної суспільно-політичної групи та характер офіційних і неофіційних зв'язків з представниками органів влади	
Рівень дотримання мінімальної внутрішньої та зовнішньої безпеки підприємства і захисту від недобросовісної конкуренції і неконтрольованого виходу конфіденційної інформації	

Джерело: допрацьовано [1]

Вважаємо, що урахування впливу чинників, та за наявності детального Положення впливатиме на планування і прогнозування витрат підприємства.

Список використаних джерел

1. Дерій В.А. Витрати і доходи підприємств у системі обліку і контролю : монографія / В.А. Дерій. – Тернопіль, 2009. – 272 с.

Капрар А.В.
магістр
Шепель І.В. к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ДОГОВІРНИХ ВІДНОСИН МІЖ ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПОКУПЦЯМИ

Форми та порядок розрахунків між підприємствами визначаються в господарських договорах. Це найбільш розповсюджена і важлива основа виникнення зобов'язань, основна форма реалізації товарно-грошових відносин в ринковій економіці. Всі розрахунки, що здійснюються на підставі укладених договорів, відносяться до розрахунків з комерційних операцій (угод), в результаті яких партнери очікують одержати прибуток. Крім цих розрахунків, здійснюються операції некомерційного характеру без укладання договорів, на які не поширюється дія строків позовної давності [1, с. 243].

Державне замовлення, приватизаційні процеси були і в сучасних умовах залишаються джерелом виникнення зобов'язань. Видані уповноваженими державними органами розпорядження (наприклад, план приватизації) є безпосередньою підставою для укладання і оформлення угоди між суб'єктами цивільно-правових відносин. Договір у даному випадку конкретизує, деталізує правовідносини, що виникають.

До однієї з груп підстав виникнення зобов'язань відноситься і судове рішення, яке зобов'язує суб'єкт права укласти договір. Наприклад, арбітражний суд може визнати недійсною відмову від виконання договору однією із сторін, якщо інша сторона вже почала виконання прийнятих на себе зобов'язань за договором. У такому випадку рішення суду стає підставою зобов'язання.

Договором визнається угода двох чи більше осіб, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків [2, с.229].

Договір зобов'язує одну сторону – кредитора – надати визначені цінності або виконати роботи, послуги (товарна частина угоди), а другу сторону – дебітора – оплатити у строки, встановлені договором, виконання зобов'язання першою стороною.

Цікаво, що виконання договору, тобто забезпечення задоволення прав і виконання своїх обов'язків перед іншою стороною, забезпечується засобами примусового характеру, найчастіше державного примусу, якщо звичайно договір має силу і сторони не мають наміру (не погодитись) його розірвати.

Загальною вимогою, що висувається для фізичних та юридичних осіб, які вступають в цивільно-правові відносини, і є одним із основоположних принципів цивільного права, – є необхідність виконувати зобов'язання належним чином, у встановлений строк та відповідно до вказівок закону або договору, а за їх відсутності – відповідно до вимог, що зазвичай виставляються.

Виконання зобов'язання полягає у здійсненні сторонами дій, що становлять

зміст їх прав та обов'язків. Наприклад, при виконанні підрядником своїх обов'язків за договором підряду він має в обумовлений договором строк виконати роботи або надати послуги замовникові. Замовник же повинен своєчасно сплатити суму, передбачену договором. Крім того, відповідно до умов договору, замовник здійснює приймання виконаних робіт.

Однією з важливих умов виконання зобов'язання є недопустимість односторонньої відмови від виконання зобов'язання та одностороння зміна умов договору. Винятки з цього правила можуть встановлюватись лише законодавством.

Крім того, законодавством кредитор надано право відмовитись від виконання зобов'язання частинами, якщо інше не передбачено законом або договором. Так, при виконанні договору підряду на капітальне будівництво житлового будинку приймання державною комісією виконаних робіт здійснюється після завершення всього комплексу робіт та приведення в належний стан прибудинкової території. В цьому випадку кредитор не може прийняти виконання частинами. Допускається виконання зобов'язання третьою особою, якщо договором не передбачено, що воно має бути виконано боржником особисто (ст. 164 ЦивК). При цьому кредитор зобов'язаний прийняти виконання від третьої особи, якщо воно здійснене належним чином і відповідає умовам договору.

Ця можливість, надана законом, часто використовується у господарських відносинах. Так, підприємство, зобов'язане виконати замовлення на складання агрегату, замовляє обладнання, комплектуючі до нього, упаковку тощо іншим суб'єктам господарювання. Проте слід мати на увазі, що відповідальність за результат роботи несе боржник, а не третя сторона, оскільки саме він є стороною зобов'язання. Винятком у цьому випадку є лише ситуація, коли законодавством передбачена безпосередня відповідальність виконавця, скажімо, в порядку захисту прав споживачів [3, с. 33].

Належним виконанням зобов'язання є виконання його у встановлений строк. Але існує ряд випадків, коли строк чітко не вказується в договорі, а обумовлюється лише період, коли зобов'язання повинне бути виконане. Це характерно, скажімо, для договорів поставки; для зобов'язань, що виникають із безпідставного збагачення або коли сторони просто забули вказати строк виконання. За таких випадків кредитор може вимагати, а боржник зобов'язаний здійснити виконання в будь-який час [4, с. 13]. Дострокове виконання зобов'язань допускається лише у випадках, якщо інше не передбачено законом або договором. Необхідно зазначити, що це правило набуває особливого значення в умовах активізації товарних відносин. Так, при укладанні договору поставки значної партії товарів покупець готується прийняти в певний час обумовлену їх кількість з відповідними характеристиками. При достроковій поставці товарної партії продавцем покупець понесе значні збитки – під час переукладення довгострокових договорів оренди складських приміщень, термінового пошуку перевізника тощо.

Суб'єктом зобов'язання виступає будь-яка юридична чи фізична особа. Часто сторону, яка має право вимагати від іншої сторони виконання певної дії, називають кредитором, а сторону, яка зобов'язана виконати вимогу кредитора, – боржником. Вживання терміну «боржник», на нашу думку, в даному випадку є неправильним,

оскільки згідно із законодавством боржником визнається суб'єкт підприємницької діяльності, неспроможний виконати свої зобов'язання перед кредиторами протягом трьох місяців після настання встановленого строку їх сплати. В Юридичному словнику боржником визнається сторона в зобов'язаннях, що зобов'язана здійснити на користь іншої сторони – кредитора – певну дію (передати майно, виконати роботу, сплатити гроші тощо) або утриматись від певної дії. В зобов'язанні може бути декілька боржників.

В Законі України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» кредитором визнається юридична або фізична особа, яка має у встановленому порядку підтверджені документами вимоги щодо грошових зобов'язань (зобов'язань боржника сплатити кредитору певну грошову суму відповідно до цивільно-правового договору) боржника.

Цікаво, що в наведеному трактуванні сторона, яка має право майнової вимоги, не виступає кредитором.

Боржником також вважається:

1. Особа, яка заборгувала кошти іншій особі. В балансах підприємств боржниками вважаються ті, хто винен підприємству гроші.
2. Підприємство, яке не виконує або в найближчий час не зможе виконати свої зобов'язання перед кредиторами.

Однак, слід зазначити, що без наявності нормативного акту або договору, підприємство не може вважатись дебітором чи кредитором. Це може здійснюватись лише за умови, якщо в законі чи в договорі зазначено, що сторона, яка поставила товар, має право вимоги до покупця, а сторона, що придбала його – обов'язок оплатити.

Отже, якщо розглядати підстави виникнення зобов'язань, то можна зробити висновок, що зобов'язання для однієї сторони виступає дебіторською заборгованістю, а для іншої – кредиторською. Тобто, за напрямками боргових зобов'язань (суб'єктами) заборгованість по розрахунках між підприємствами (що впливають із виконання (невиконання) зобов'язань) поділяють на кредиторську і дебіторську. В бухгалтерському обліку реєстрації підлягають тільки ті зобов'язання, які впливають з виконання укладених договорів, чи здійснення певних дій, з якими фінансове право пов'язує виникнення зобов'язань. Дебіторська і кредиторська заборгованість, на нашу думку виступають формою вираження зобов'язань і наділенні їх властивостями, тому їм притаманні ознаки класифікації зобов'язань.

Список використаних джерел:

1. Боллох М.А. Економічний аналіз: навч. посібник / М.А. Боллох. — [2-е вид., доп. і перероб.]. - К.: КНЕУ, 2003. - 556 с.
2. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський управлінський облік: підручник / Ф. Ф. Бутинець. - [за ред. Ф.Ф. Бутинця]. - Житомир: ПП "Рута", 2002. - 480 с.
3. Бутинець Ф.Ф. Організація бухгалтерського обліку: підручник / Ф.Ф. Бутинець. - [за ред. Ф.Ф. Бутинця]. - Житомир: ПП "Рута", 2002. - 592 с.
4. Ізмайлова Н.В. Стан та тенденції дебіторської та кредиторської заборгованості: макроекономічний аспект/ Н.В. Ізмайлова // Формування ринкових відносин в Україні. - 2008.- N4. - С.12-17.

Кисіль К.О.
Науковий керівник – Ксьонжик І.В., д.е.н., доцент
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ВІДПОВІДНО ДО П(С)БО ТА МСБО

Облік основних засобів за міжнародними стандартами регламентується Міжнародним стандартом бухгалтерського обліку (далі – МСБО) 16 «Основні засоби» [1], за національними – Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку (далі – П(С)БО) 7 «Основні засоби» [2]. Відповідно до МСБО 16 [1], основні засоби – це матеріальні об'єкти, що їх:

0. Утримують для використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг для надання в оренду або для адміністративних цілей.

1. Використовуватимуть, за очікуванням, протягом більше одного періоду.

Визначення основних засобів у національному законодавстві за суттю відповідає наведеному вище, проте П(С)БО 7 суттєво розширює розглянуте функціональне призначення основних засобів, зокрема, застосування також для здійснення соціально-культурних функцій та деталізує термін їх використання, а саме: «очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)» [2].

Слід зауважити, що МСБО 16 [1] не дає визначення об'єкта основних засобів, яке, проте, наводиться у П(С)БО 7 [2].

Стосовно визнання основних засобів, то як за національними, так і за міжнародними стандартами, собівартість об'єкта слід визнавати активом, якщо дотримуються такі дві умови:

- існує ймовірність, що майбутні економічні вигоди, пов'язані з об'єктом, надійдуть до суб'єкта господарювання;
- собівартість об'єкта можна достовірно оцінити [4].

Здійснюючи аналіз національних та міжнародних стандартів щодо обліку основних засобів спостерігаються відмінності в класифікації. Згідно до П(С)БО 7 основні засоби поділяються на: земельні ділянки; капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом; будівлі, споруди та передавальні пристрої; машини та обладнання; транспортні засоби; інструменти, прилади, інвентар (меблі); тварини; багаторічні насадження та плодоносні рослини; інші основні засоби. А відповідно до МСБО 16 основні засоби відносять до таких класів: земля; земля та будівлі; машини та обладнання; кораблі; літаки; автомобілі; меблі та приладдя; офісне обладнання [5].

Передумовою належного обліку основних засобів є правильне визначення їх собівартості. Досліджуючи положення П(С)БО 7 [2], та МСБО 16 [1], відзначимо, що в національних стандартах більш конкретно вказано витрати, з яких формується первісна вартість об'єкта основних засобів, проте у

міжнародних детальніше наведено перелік окремих витрат.

Відповідно до МСБО 16 [1] балансова вартість об'єкта основних засобів може бути зменшена на суму отриманих державних грантів, якщо таке фінансування пов'язане з придбанням саме цього об'єкта. За національними стандартами при первісному визнанні придбаних за рахунок урядових грантів (коштів цільового фінансування) об'єктів основних засобів вартість цих активів на суму отриманих коштів зменшувати не дозволяється.

МСБО 16 [1] визначає також перелік витрат, які не включаються в собівартість основних засобів. Це зокрема: витрати на збут, адміністративні та інші накладні витрати; встановлені випадки неефективності і початкові операційні збитки, понесені до досягнення планових показників роботи; затрати, раніше віднесені на витрати (наприклад, на етапі досліджень); витрати на навчання персоналу. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 [2] не надає переліку таких витрат.

Стосовно наступних витрат, МСБО 16 [1] зазначає, що балансова вартість об'єкта основних засобів не включає витрати на його щоденну експлуатацію. Затрати на сервісне обслуговування і експлуатацію списуються на фінансовий результат відповідно до їх виникнення.

Згідно з П(С)БО 7 [2] витрати, що здійснюються для підтримання об'єкта основних засобів у робочому стані та одержання первісно визначеної суми майбутніх економічних вигод від його використання, включаються до складу витрат.

В той же час, МСБО 16 [1] визнання витрат у балансовій вартості об'єкта основних засобів припиняється, якщо об'єкт знаходиться в місці розташування та стані, необхідному для його експлуатації у спосіб, визначений управлінським персоналом. Національне положення такого твердження не містить.

Таким чином, фундаментальні засади обліку основних засобів, зокрема, стосовно їх визначення та порядку визнання, однакові за міжнародними та національними стандартами, адже останні побудовані на основі міжнародних і згідно з Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» [3] не мають їм суперечити.

Отже, на підставі порівняльної характеристики МСБО 16 та П(С)БО 7 можна зазначити, що зазначені нормативні документи, поряд з тотожними, містять відмінні положення. Крім того, ці документи мають надавати користувачам інформацію щодо змін у складі основних засобів протягом періоду та розкриття інформації про залишки на звітну дату, тому вони не повинні суперечити один одному. Безумовно, власникам підприємств самостійно вирішувати, чи застосовувати міжнародні стандарти для ведення обліку, чи дотримуватись національних. МСБО 16 містять більш узагальнюючу інформацію щодо обліку ОЗ, визначення їх балансової вартості та відображення витрат. Значну увагу цей документ приділяє організації управлінського обліку. Що стосується П(С)БО 7, то його положення більш конкретизовані, та мають практичне спрямування. Тому вважаємо, що застосування в бухгалтерському обліку суб'єктів господарювання П(С)БО 7 є більш доцільним.

Список використаних джерел

1. Основні засоби : Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 : Міжнародний документ від 01.01.2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
2. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 № 92 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
3. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>
4. Побережна Н. М. Спільне та відмінне в обліку основних засобів за МСБО 16 та П(С)БО 7 / Н. М. Побережна // Вісник НТУ «ХП». – 2014. № 32. С. 110-113.
5. Побережна Н. М. Основні засоби у міжнародній звітності / Н. М. Побережна, А. В. Яценко / Журнал «Дебет-Кредит». – № 49 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.online.dtkk.ua>

Коваленко О.А.,
Скрипник С.В., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ПРОБЛЕМИ ОЦІНКИ У ОБЛІКУ ПОТОЧНИХ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ РОСЛИННИЦТВА У ПРАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Питання оцінки біологічних активів вимагає детального і обґрунтованого розгляду і узагальнення, адже, при цьому змінюється система не тільки оцінки активів, а і порядок визначення фінансових результатів, що приводить до перебудови звітності окремого підприємства та ускладнює формування зведеної звітності на рівні галузі і країни.

Основні нормативні документи в Україні, що визначають порядок здійснення господарських операцій з біологічними активами у сільськогосподарських підприємствах: П(С)БО 30 «Біологічні активи» [1] та Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів [2].

Так, за П(С)БО 30 «Біологічні активи» дає таке визначення біологічним активам: це тварини або рослини, які в процесі біологічних перетворень здатні давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи, а також приносити в інший спосіб економічні вигоди визначені як біологічні активи [1]. Тобто біологічним активом може бути будь-яка тварина чи рослина, яка утримується або вирощується на підприємстві. Водночас П(С)БО 30 «Біологічні активи» визначає і поточні біологічні активи, якими вважають біологічні активи, здатні давати сільськогосподарську продукцію та / або додаткові біологічні активи, приносити в інший спосіб економічні вигоди протягом періоду, що не перевищує 12 місяців, а також тварини на вирощуванні відгодівлі [1].

У Методичних рекомендаціях з бухгалтерського обліку біологічних активів зазначені умови, при яких біологічний актив визнається активом:

- підприємству перейшли ризики й вигоди, пов'язані з правом власності на біологічний актив;
- підприємство здійснює управління біологічним активом та контроль за його використанням;
- є впевненість, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з його використанням у сільськогосподарській діяльності;
- вартість біологічного активу може бути достовірно визначена [2].

Питання оцінки є основною і найбільш гострою проблемою при обліку поточних біологічних активів, адже в умовах ринкової економіки існують реальні труднощі, пов'язані з визначенням справедливої вартості. Адже використовуючи справедливую вартість для оцінки поточних біологічних активів, підприємство тим самим реально відображає їх вартість у балансі, що дає можливість об'єктивніше проводити аналіз фінансового стану і

платоспроможності суб'єктів господарювання. Інформація про реальну вартість активів сільськогосподарських підприємств потрібна, перш за все, їх кредиторам та інвесторам для оцінки своїх ризиків. Єдині підходи до відображення вартості активів дають можливість порівнювати показники фінансової звітності різних підприємств.

Новації в системі бухгалтерського обліку аграрних підприємств викликали значні труднощі в застосуванні їх на практиці, що пов'язано із досить складною методикою оцінки біологічних активів, і тому більшість підприємств оцінку «живих» активів у рослинництві здійснюють за фактичною собівартістю. Зокрема П(С)БО 30 передбачає застосування лише справедливої вартості і, як виняток, первісної вартості, що дещо суперечить системі бухгалтерського обліку в Україні.

Незрозумілість і складність методики оцінки біологічних активів призвели до того, що у багатьох сільськогосподарських підприємствах аналітичний та синтетичний облік поточних біологічних активів рослинництва не ведуть. Облік поточних біологічних активів рослинництва є формальним, його підприємства ведуть на рахунку 23 «Виробництво», а в балансі залишок по рахунку 23 показують як поточні біологічні активи – рахунок 211 «Поточні біологічні активи рослинництва, які оцінені за справедливою вартістю».

Відсутні і організаційні підходи з оцінки біологічних активів та їх біологічних перетворень. Оцінку біологічних активів та сільськогосподарської продукції (при її первісному визнанні) здійснюють тільки бухгалтери за цінами, що наближені до собівартості продукції за минулий звітний період. Іноді (як правило на великих підприємствах) оцінку біологічних активів за справедливою вартістю проводить відповідна Комісія, до складу якої, окрім бухгалтерів, входять і спеціалісти певної галузі.

Проблеми у практичній діяльності викликала і нова методологія та методика визначення фінансового результату від сільськогосподарської діяльності. Отже, запровадження П(С)БО 30 «Біологічні активи» в практику облікової роботи сільськогосподарських підприємств потребує додаткового фінансового і методичного забезпечення. Насамперед це стосується оплати доступу аграрних підприємств до комерційних сайтів консалтингових фірм, придбання періодичної літератури, яка містить інформацію про поточні ринкові ціни на сільськогосподарську продукцію тощо.

Список використаної літератури:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи»: наказ Міністерства фінансів України від 18.11.2005 р. № 790.– Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1456-05>.
2. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів: наказ Міністерства фінансів України від 29 грудня 2006 р. № 1315 (у редакції від 30.12.2013 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1315201-06>

Коробчук Ю.В.
магістр
Шенель І.В. к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ АУДИТУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Ринкові відносини, особливо активне реформування відносин власності в аграрному секторі, є об'єктивною передумовою проведення аудиторських перевірок на сільськогосподарських підприємствах.

В сучасних умовах проведення аудиту для акціонерних товариств є обов'язковим, а для інших організаційно-правових форм господарювання в аграрному секторі АПК – добровільним.

Необхідність проведення аудиту обумовлюється потребою користувачів інформації про реальний фінансовий стан суб'єкта господарювання. Користувачами цієї інформації можуть бути:

- уповноважені на підставі законів України представники органів державної влади;
- власники, засновники господарюючого суб'єкта;
- інші юридичні та фізичні особи, які мають матеріальну зацікавленість у результатах фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання (кредитори, інвестори, постачальники та інші особи).

Треба також зазначити, що користувачі цієї інформації згідно із ст.9 Закону України “Про аудиторську діяльність” мають право виступати замовниками на проведення аудиту та виконання інших аудиторських послуг, визначати обсяги та напрями аудиторських перевірок у межах повноважень, наданих законодавством, установчими документами або окремими договорами.

Аудиторський висновок не може бути свідченням абсолютної точності іншої інформації і гарантією її правильності, він може лише підтверджувати достовірність інформації. Аудит – це процес зниження рівня інформаційного ризику для користувачів фінансових звітів [1,с.19].

Аудитор не затверджує звітів суб'єктів господарювання і не відповідає за саму звітність. Він тільки висловлює свою думку щодо фінансової звітності. Відповідальність за фінансову звітність лежить на керівниках господарюючого суб'єкта, що перевіряється. Аудит не звільняє керівництво суб'єкта від відповідальності.

Специфіка галузі виявляє значний вплив на організацію діяльності та методологію аудиту в аграрному секторі, яка обумовлює такі особливості останнього:

- правовий статус аграрних підприємств, агропромислових об'єднань і фінансових структур АПК;
- наявність в обліку об'єктів, які відсутні в інших галузях народного

господарства (молодняк тварин і тварин на вирощуванні і відгодівлі, витрати та джерела фінансування формування основного стада тощо);

- облік витрат рослинництва, тваринництва, методика калькулювання собівартості продукції і вплив на господарські процеси біологічних циклів виробництва;

- пільгове оподаткування господарюючих суб'єктів АПК, дотаційні механізми;

- визначення і облік фінансових результатів сільськогосподарських підприємств, переробних підприємств та агросервісу;

- облік переробки сільськогосподарської продукції на умовах постачання давальницької сировини;

- приватизація та персоніфікація майна сільськогосподарських підприємств, переробних підприємств та агросервісу;

- становлення та функціонування внутрішньогосподарських майнових, земельних відносин та їх обліку [1].

Тому і завдання аудитора також набувають специфічного спрямування, зумовленого особливостями галузей АПК.

Бухгалтерський облік в сільськогосподарських підприємствах як інформаційна база проведення аудиту має свої особливості. По-перше, він ведеться частково за журнально-ордерною, а частково за меморіально-ордерною системами обліку. По-друге, використовуються специфічні реєстри обліку, первинні документи, нормативна, планова, кошторисна документація, звітні форми.

Таким чином, потреба в аудиті виникла у зв'язку з наступними обставинами:

- потреба акціонерів, страхових компаній, банків та інших користувачів в об'єктивній і достовірній інформації про фінансово-господарський стан того чи іншого суб'єкта господарювання;

- можливість необ'єктивної інформації зі сторони адміністрації у випадках конфлікту між нею та користувачами цієї інформації (власниками, інвесторами, кредиторами);

- залежність наслідків прийнятих рішень користувачами інформації (а вони можуть бути досить значними) від якості отриманої інформації;

- необхідність спеціальних знань та навиків для перевірки інформації;

- відсутність у користувачів інформації доступу для оцінки її якості [2, с.6, 3, с.4].

В будь-якій країні аудит є елементом її фінансово-господарської системи, що визначає його зміст і функції. Тому в різних країнах прийняті різноманітні тлумачення змісту аудиту.

Дотримуючись однієї з найбільш розповсюджених класифікацій аудиту за обсягом та виконавцями, можна виділити три домінуючі трактування поняття “аудит”. За “вузьким” трактуванням під аудитом розуміють виключно зовнішній аудит фінансової звітності. За “проміжним” – зовнішній і внутрішній аудит. За “широким” – зовнішній, внутрішній та державний види аудиту. Останній підхід отримав найбільше поширення та визнання у світі.

Основними характеристиками зовнішнього аудиту фінансової звітності є:

- мета – аудит на відповідність фінансової звітності вимогам принципів

бухгалтерського обліку;

- виконавець – зовнішні аудитори (працівники незалежних аудиторських фірм);
- користувачі результатів - зовнішні по відношенню до суб'єкта аудиту контрагенти і сам суб'єкт аудиту.

У випадку зміни хоча б однієї з характеристик здійснюваний аудит не може вважатись аудитом фінансової звітності в загальноприйнятому розумінні [4, с.21].

Аудит поділяють на внутрішній – він виконується внутрішніми за відношенням до економічного суб'єкта аудиторами; і зовнішній – він виконується зовнішніми за відношенням до суб'єкта аудиторами. Слід звернути увагу на те, що внутрішні аудитори звичайно є працівниками підприємства, аудит якого здійснюється, а зовнішні – працівниками незалежних аудиторських фірм або державними аудиторами.

Терміни “незалежний аудитор”, “зовнішній аудитор”, як правило, відносяться до працівників незалежних аудиторських фірм. Проте принцип незалежності повинен дотримуватись і зовнішніми, і внутрішніми аудиторами. Це означає, що думка внутрішнього аудитора повинна бути об'єктивною і не повинна залежати від думки керівництва чи працівників підприємства, а думка зовнішнього аудитора повинна формуватись без впливу суб'єкта аудиту чи третіх осіб, при відсутності фінансової зацікавленості від суб'єкта аудиту.

Потреба у зовнішньому аудиті виникає в основному тоді, коли власники і керівництво підприємством розділені. Однак, існують окремі невід'ємні переваги проведення аудиту фінансової звітності, навіть у випадку відсутності законодавчої вимоги до проведення аудиту.

Внутрішній аудит вивчає систему контролю за активами; перевіряє відповідність діючого контролю політиці компанії; аналізує ситуації ризику і запобігання банкрутству підприємства; використовує ноу-хау для збільшення прибутку і ефективності нової технології та вживає інших заходів, що сприяють розвитку компанії. За широким трактуванням аудит поділяється на внутрішній, зовнішній та державний. Наприклад, в США поняття “державний аудит” визначено в деклараціях Головного бюджетно-контрольного управління США, аудитори якого є внутрішніми аудиторами на федеральному рівні і одночасно – зовнішніми аудиторами по відношенню до державних органів управління, що перевіряються.

Список використаних джерел

1. Давидов Г.М. Аудит: Навчальний посібник/ Г.М. Давидов.-2-ге вид., перероб. і доп. -К.:Знання, 2001.-363с.
2. Шеремет А.Д. Аудит/ Шеремет А.Д. Суйц В.П. : Учебное пособие.-М.: Инфра- М., 1995.-240с.
3. Рудницький В.С. Методологія і організація аудиту/ Рудницький В.С. . -Тернопіль: Економічна думка, 1998.-192с.
4. Данилевский Ю.А . Аудит/ Данилевский Ю.А., Шапигузов С.М.. Ремизов И.А., Старовойтова Э.В.: Учебное пособие.-М.: ИД ФБК ПРЕСС, 1999.-544с.

СОЦІАЛЬНИЙ АУДИТ: ПОНЯТТЯ ТА ПІДСТАВИ ВИНИКНЕННЯ

Одним з механізмів управління соціальним розвитком підприємств є соціальний аудит. Соціальним аудитом є перевірка процедур і методів функціонування господарської системи у контексті функціонування соціально-трудова відносин з метою оцінки їх ефективності та відповідності законодавчо-нормативним актам. Предметом соціального аудиту є не просто матеріальні активи або інформація, а людський ресурс. Це надає йому особливої актуальності, а тому й складності. Основні підходи до трактування поняття соціального аудиту наведено у таблиці 1.

Таблиця 1 Основні підходи до трактування поняття соціального аудиту

Н. Г. Мехеда, А. Маджула [1]	Це специфічна форма аналізу, ревізії умов соціального середовища підприємства з метою виявлення чинників соціального ризику і здійснення пропозицій щодо їх зниження – являється результатом розвитку інших форм аудиту, зокрема управлінського і фінансового, шляхом розширення критеріїв ефективності, оскільки включає в їх склад безліч соціальних чинників.
Р. Ватъє [2]	Це інструмент управління, керівництва і способу спостереження, який, за аналогією з фінансовою або бухгалтерською ревізією, дає можливість оцінити здатність підприємства або організації управляти соціальними проблемами, що викликані його професійною діяльністю.
Ю. Попов, О. Шулує [3]	Це спосіб всебічної і об'єктивної оцінки стану соціальних відносин на різних рівнях (корпоративному, муніципальному, галузевому, регіональному, національному), який дозволяє виявити потенційні загрози погіршення соціального клімату, розкрити резерви розвитку людських ресурсів.
О. Гнатюк [4]	Процес оцінки, підготовки звіту, підвищення ефективності функціонування та стилю роботи організації, засіб вимірювання її впливу на суспільство в цілому.
О. Мазурик [5]	Це універсальна технологія комплексної перевірки реального стану соціального об'єкта відповідно до прийнятих стандартів.
В. Дерій [6]	Це один із видів аудиту, який надає можливість різнобічно оцінити соціальне середовище на різних рівнях (світовому, державному, регіональному, підприємства), виявити соціальні ризики та запропонувати рекомендації з їх усунення.

Необхідність виникнення соціального аудиту є об'єктивною. Проаналізувавши дослідження, серед основних причин ми можемо виділити наступні:

- зростання ролі соціального чинника та людського капіталу;
- економічна функція підприємства значною мірою визначається соціальною функцією, особливо в аграрних підприємствах;
- зростання соціальної відповідальності держави, приватного бізнесу та найманих працівників;
- вплив вимог норм національного та міжнародного законодавства;
- тенденція до збільшення кількості нефінансових звітів у контексті соціальної діяльності підприємств;
- збільшення коло користувачів інформації соціального аудиту.

Список використаних джерел

1. Мехеда Н. Г. Планування соціальної безпеки на підприємстві // Н. Г. Мехеда, А. Маджула. – Черкаси Нац. ун-т ім. Б. Хмельницького. – 2010. - № 1. – 85 с.
2. Хрущ В. О. Розвиток соціального аудиту в системі соціального управління / В. О. Хрущ // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2013. – Вип. 2. – С. 98-102.
3. Сотула О. Соціальний аудит як важлива складова економічного розвитку держави / О. Сотула, Н. Юсіф // Збірник наукових праць ЧДТУ. – 2014. – Вип. 36. – Частина 2. – Том 2. – С. 49-54.
4. Гнатюк О. Соціальний аудит як метод регулювання соціально-трудова відносин на залізничному транспорті України / О. Гнатюк // Українські залізниці. – 2014. – Вип. 10 (16). – С. 43-47.
5. Мазурик О. Суспільні функції та можливості соціального аудиту / О. Мазурик // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2013. - № 1 (4). – С. 79-83.
6. Дерій В. Соціальний аудит у контексті посилення вимог до корпоративної соціальної відповідальності / Дерій В., Саченко С., Бабій Л. // Бухгалтерський облік і аудит. – 2016. – № 5. – С. 17-25.

АУДИТ ТА АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Аудит є незалежною експертизою фінансової звітності комерційних підприємств уповноваженими на те особами (аудиторами) з метою підтвердження її достовірності для державних податкових органів і власників. Загальні причини виникнення кризи в управлінні підприємством: Аналіз фінансового стану підприємства припускає: оцінку динаміки і структури валюти балансу; дослідження і висновки за джерелами власних засобів; дослідження структури дебіторської (кредиторської) заборгованості; аналіз структури активів; аналіз формування і використання прибутку. На перших етапах запровадження аудиту ефективності контроль за якістю аудиторських послуг є досить актуальним, однак нормативно забезпечити відповідальність за його недотримання практично неможливо, оскільки немає внутрішніх стандартних критеріїв, бракує фахівців належної кваліфікації, немає закону, який би визначив рівень відповідальності за порушення у сфері надання такого виду аудиторських послуг (табл. 1).

Критерії аудиту ефективності

Таблиця 1

Внутрішні	Зовнішні
Професійні вимоги: незалежність, чесність, об'єктивність, конфіденційність, професійна поведінка	Криміногенність економічної практики: розпорядники та отримувачі бюджетних коштів працюють за правилами, що суперечать чинному законодавству
Компетентність: певний рівень знань, достатній для якісного виконання аудиту	Заплутаність і колізії в законодавстві: існує потенційна можливість виявити два протилежні погляди на одне і те саме питання
Призначення: проведення аудиту доручається лише працівникам вищої кваліфікації з більшим досвідом роботи	Високий рівень адміністративної та кримінальної відповідальності посадових осіб суб'єктів, що підлягають аудиту
Розподіл обов'язків: у розпорядника або отримувача бюджетних коштів існує достатній рівень керівництва та підлеглості	Кримінальний ухил перевірок фіскальних органів
Залучення експертів: варто додатково залучати до перевірки в разі потреби найбільш кваліфікованих працівників	Недосвідченість розпорядника або отримувача бюджетних коштів, який не знає, що може вимагати від аудитора; не ознайомлений із своїми правами
Налагодження ділових зв'язків (взаємовідносин) із перевірюваним суб'єктом: потрібно завжди будувати свої господарські відносини з клієнтами на основі незалежності за достатньої впевненості у їхніх чесності та порядності	Відсутність етичних основ регулювання діяльності у сфері господарської діяльності, в галузі фінансового обліку та контролю
Організація внутрішнього контролю за якістю робіт (послуг): варто забезпечувати безперервне підвищення кваліфікації персоналу, розвивати внутрішні стандарти роботи	Відсутність важелів контролю: практично відсутні у випадку неякісної роботи аудитора заходи покарання (санкції)

Особливості організації аудиту підприємств в умовах фінансової кризи;

1. Внаслідок об'єктивного погіршення фінансового стану підприємств різко зростає ризик порушення принципу безперервності їхньої діяльності, що, в свою чергу, зумовлює необхідність застосування креативних підходів до складання фінансової звітності.

2. У більшості випадків у кризових підприємств відсутня ефективна система контролю, тому при проведенні аудиту слід враховувати високі значення невід'ємного ризику і ризику засобів контролю.

3. Наявність сумнівів в безперервності подальшої діяльності підприємства повинно відображатися в аудиторському висновку, що загрожує низкою негативних наслідків для підприємства.

4. В ході обов'язкової або ініціативної аудиторської перевірки фінансової звітності у підприємства може виникнути необхідність в додаткових послугах: діагностика кризового стану, розробка антикризової програми, оцінка ефективності її виконання, які можуть бути об'єднані в єдину методичку аудиту кризового підприємства.

Список використаної літератури:

1. Ковбич Т.М. Методика аудиту фінансових результатів / Т.М. Ковбич // Вісник Житомирського державного технологічного університету / Економічні науки. Житомир: ЖДТУ, 2004. – № 4 (30)
2. Ковбич Т.М. Організація і планування аудиту фінансових результатів / Т.М. Ковбич // Вісник Житомирського державного технологічного університету / Економічні науки. Житомир: ЖДТУ. – 2005. – № 1 (31).
3. Рудницький В.С. Методологія і організація аудиту / В.С. Рудницький. – Тернопіль : Вид-во “Економічна думка”, 1998.
4. Терещенко О. О. Фінансова санація та банкрутство підприємств: навч. посіб.— К.: КНЕУ, 2004.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ УКРАЇНИ

Невід'ємним елементом ринкової економіки є малий бізнес. Основними перевагами розвитку підприємств малого бізнесу в економіці держави є гнучкість, маневреність та здатність оперативно реагувати на зміни в умовах зовнішнього середовища господарювання. Мале підприємництво відіграє важливу роль в економічному розвитку країни, а саме в збільшенні ефективності виробництва, розвитку інновацій та конкурентного середовища, зростанні зайнятості населення та ефективному використанні ресурсів.

Розвиток організаційно-правових форм власності та господарювання в аграрному секторі економіки України призвів до появи такої форми малого бізнесу на селі як фермерські господарства.

Динаміка кількості фермерських господарств в Україні та Херсонській області відображена на рис. 1

Рис. 1 Динаміка кількості фермерських господарств в Україні та Херсонській області

Як свідчать дані рис. 1 кількість фермерських господарств в Україні за 2013-2017 роки істотно коливалася, що напряду пов'язано із соціально-політичною нестабільністю в державі. Схожі тенденції характерні і для Херсонської області.

Фермерські господарства у багатьох країнах світу є універсальною, високоефективною формою господарювання. В країнах ЄС фермерські господарства виступають як потужні високотоварні спеціалізовані підприємства, в той час, як в наших умовах більша частина даних господарств базується на сімейно-трудоному підряді з примітивною матеріально-технічною базою.

Ефективне функціонування фермерських господарств України в цілому та Херсонській області зокрема неможливе без належного рівня облікового забезпечення їх діяльності. Облік дає змогу фермеру провести аналіз його

діяльності, визначити витрати, дохід, рівень рентабельності як для господарства в цілому, так і для окремих його галузей. Дані обліку використовуються для складання фінансової звітності і допомагають виявити сильні і слабкі сторони у функціонуванні господарства, визначити підходи при вирішенні управлінських проблем.

Застосовування загальних принципів організації бухгалтерського обліку для фермерських господарств не можливе, оскільки облік у господарствах даної категорії повинен бути малозатратним та спрощеним. При цьому потрібно чітко визначити межу скорочення обліку, яка б з одного боку – спостила звітність фермерських господарств, а з іншого – забезпечувала б всі потреби управління. Крім того, при веденні бухгалтерського обліку у фермерських господарствах повинна бути врахована вся облікова специфіка сільського господарства.

Організація та ведення бухгалтерського обліку в фермерських господарствах регулюється Методичними рекомендаціями з організації та ведення бухгалтерського обліку в фермерських господарствах № 189 від 02.07.2001 року. Методичними рекомендаціями №189 передбачається кілька форм і способів ведення обліку для фермерських господарств, а саме проста форма обліку; спрощена форма обліку; за спрощеним Планом рахунків; загальна.

Просту форму обліку застосовують ті фермерські господарства, працівниками яких є виключно члени однієї родини, без залучення найманих працівників. Основним регістром даної форми обліку є Книга обліку витрат і доходів, де відображаються господарські операції без застосування подвійного запису.

Спрощену форму обліку використовують ті господарства, в яких середньооблікова чисельність працівників за звітний період не перевищує десять осіб (включно з членами родини) та обсяг виручки від реалізації продукції не більше 500 тис. грн. Основним регістром даної форми обліку є Журнал реєстрації господарських операцій, що базується на подвійному записі господарських операцій. Облік за спрощеним Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій суб'єктів малого підприємництва ведуть фермерські господарства, що мають статус малого підприємства (середньооблікова чисельність працівників за звітний період коливається від 10 чоловік та не перевищує 50 осіб, а обсяг виручки від реалізації продукції від 500 тис. грн., але не перевищує 2,5 млн. грн.). Фермерські господарства, що відповідають цим вимогам складають звітність керуючись П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва».

Фермерські господарства середньооблікова чисельність працівників за звітний період яких перевищує 50 чоловік або обсяг виручки від реалізації продукції аграрного виробництва більше 2,5 млн. грн. здійснюють облік на загальних підставах, згідно з Методичних рекомендацій з організації та ведення бухгалтерського обліку за журнально-ордерною формою на підприємствах агропромислового комплексу №49 від 07.03.2001 р.

Невеликі за своїми розмірами фермерські господарства Херсонської

області застосовують спрощену форму обліку, однак при цьому варто зауважити, що більшість розроблених реєстрів бухгалтерського обліку, не відображають багато суттєвих особливостей даної форми господарювання.

Більшість великих фермерських господарств Херсонської області використовують журнально-ордерну форму обліку, керуючись Методичними рекомендаціями з організації та ведення бухгалтерського обліку за журнально-ордерною формою на підприємствах агропромислового комплексу №49 від 07.03.2001 р. Дослідження облікових аспектів діяльності фермерських господарств Херсонської області дало можливість зосередити свою увагу на проблемі оцінки біологічних активів та сільськогосподарської продукції за справедливою вартістю.

П(С)БО 30 «Біологічні активи» передбачено, що справедлива вартість біологічного активу ґрунтується на цінах активного ринку. За наявності кількох активних ринків біологічних активів і сільськогосподарської продукції їх оцінка ґрунтується на даних того ринку, на якому підприємство передбачає продавати біологічні активи та/або сільськогосподарської продукції.

Отже, від правильного ведення бухгалтерського обліку залежить правдивість даних про отриманий господарством прибуток та збереження продукції й запасів. Вибір методу оцінки має бути обґрунтованим та зваженим, з урахуванням системи обліку, адже в майбутньому набуває суттєвого впливу на фінансовий результат, облікову політику та структуру балансу господарства. На більшості сільськогосподарських підприємств України облік, зокрема у фермерських господарствах, формується як цілісна система збору, класифікації та узагальнення необхідної інформації фермерської діяльності. Сучасний облік, використовуючи зовнішню та внутрішню інформацію, повинен забезпечувати потреби не тільки фермерського виробництва, а й маркетингу, управління дослідженням й інших функцій малого бізнесу. За його допомогою аналізується діяльність з урахуванням як поточних, так і довгострокових цілей. Фермерські господарства відіграють важливу роль не лише для аграрного сектору, а й економіки держави в цілому, впливаючи на створення додаткових робочих місць та насичення ринку сільськогосподарської продукції.

Список використаних джерел:

1. Довбуш А. В. Визначення фінансових результатів фермерських господарств / Збірник наукових праць Подільського ДАТУ. – Вип. 21. – Кам'янець-Подільський : ПДАТУ, 2013. – С. 170–174.
2. Методичні рекомендації по організації та ведення обліку в селянських (фермерських) господарствах, затверджені Міністерством аграрної політики України від 2 липня 2001 р. № 189 // Все про бухгалтерський облік. – 2001. – № 77. – С. 53–63.
3. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: Підручник / М.Ф. Огійчук, В.Я. Плаксієнко, М.І. Белікова та ін./за ред. проф. М.Ф. Огійчука. 6-те вид., перероб і допов.-К: Алерта, 2011. – 1042 с.

**Кривицька Є.О., Лаптев О.О.,
Круковська О.В., к.е.н., доцент.**
*Херсонський державний аграрний університет
м. Херсон*

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ОПЛАТИ ПРАЦІ В РИНКОВИХ УМОВАХ

В даний час кожне підприємство обирає для себе як використовувати трудові ресурси, самостійно визначає форми і розміри виплат заробітної плати своїм працівникам.

Актуальність даної теми, полягає в тому, що на скільки правильно і ефективно будуть розроблені і обрані підприємством форми і розміри оплати праці, на стільки підприємство буде зацікавлювати своїх співробітників для досягнення найвищих результатів, що в подальшому призведе до ефективної діяльності підприємства в цілому. Заробітна плата - винагорода за працю залежно від кваліфікації працівника, складності, кількості, якості та умов виконуваної роботи, а також компенсаційні і стимулюючі виплати. В сучасних умовах, найбільша частина економічно-активного населення, є особи найманої праці. Виходячи з цього, можна зробити такий висновок, що для найбільшої кількості осіб, основним доходом є заробітна плата.

При формуванні заробітної плати, керівництво підприємства орієнтуються на наступні принципові положення:

- розмір заробітної плати повинен дорівнювати користі, яку приносить працівник організації, і змінюватися в залежності від того, наскільки була ефективна робота співробітника, в кожному з оплачуваних відрізків часу;
- форма заробітної плати повинна бути переважно в грошовому еквіваленті;
- заробітна плата повинна бути стимулом до роботи для кожного співробітника.

Що б дізнатися, яку роль відіграє кожен працівник підприємства в реалізації будь-якої стратегії і правильно визначити міру оплати праці, сучасні підприємства використовують новітні системи, а саме систему грейдов. Грейдинг - угруповання посад за визначеними підставами з метою побудови системи мотивації. Суть грейдингу - в зіставленні внутрішньої значущості посад для організації з цінністю цієї роботи. Найчастіше, кількість грейдів близько чи дорівнює числу ієрархічних рівнів в організації.

Завдяки системі грейдингу кожне підприємство може вирішити відразу кілька завдань:

- створити єдині правила взаємозв'язку кваліфікації та посадового окладу кожного співробітника;
- визначити цінності наявних робочих місць для стратегії організації;
- створити і запустити в дію ефективну систему винагород для співробітників підприємства.

Для того, що б впровадити систему грейдів, підприємству потрібно провести кілька етапів, а саме варто зробити оцінку свого персоналу за наступними критеріями:

- управління персоналом;
- відповідальність;
- самостійність;
- стаж роботи;
- кваліфікація.

Для опису чинників, найчастіше береться шість рівнів складності, і позначають їх А, В, С, D, Е, F. Крок між цими рівнями повинен бути обов'язково одним для всіх. Головною умовою є визначення набору спеціальних факторів для оцінки кожної з посад. Абсолютно весь персонал підприємства повинен оцінюватися за єдиним набору критеріїв оцінки. Кожному з рівнів присвоюються певні бали, в залежності від ступеня важливості і прояви рівня.

Розміри балів:

- А-1;
- В-2;
- С-3;
- D-4;
- Е-5;
- F-6.

Визначення розміру посадового окладу за результатами розрахунків, повинно проводитися за єдиними правилами, незалежності від позицій і підрозділів. Для кожного з грейдів, вводиться певний діапазон окладів, так звана «вилка». «Вилка» визначена не для кожної посади, а для грейда в цілому. Мінімальний посадовий оклад найнижчого грейда, не повинен бути менше і нижче державних норм. Із цього випливає, що система грейдів дозволяє об'єктивно і ефективно оцінювати кожного співробітника, оклад яких, не пов'язаний безпосередньо з продажем.

Ще одним, досить цікавим і сучасним підходом до поліпшення оплати праці, є система КРІ. Key Performance Indicators (КРІ) - показники діяльності підрозділу, підприємства і окремого працівника, які допомагають організації в досягненні стратегічних і тактичних (операційних) цілей, і дозволяють будувати ефективну оплату праці.

Дана система дозволяє:

- забезпечувати контроль за поточними і довгостроковими показниками діяльності підприємства;
- оцінити результативність кожного з працівників, підрозділи і підприємства в цілому;
- орієнтувати персонал на досягнення необхідних результатів;
- управляти бюджетом по фонду оплати праці.

Можна виділити наступні плюси застосування системи КРІ:

- розмір бонусу співробітника безпосередньо залежить від виконання його персональних КРІ;
- за кожним співробітником закріплена відповідальність за окремий ділянку роботи;
- працівник може бачити свій внесок в досягненні спільної мети підприємства.

Незважаючи на прогресивність такого підходу, є наступні мінуси:

- через занадто велику кількість КРІ в загальному бонусі, частка кожного з них мала;
- занадто велика вага одного з показників веде до перекосів в роботі;
- реально недосяжні КРІ демотивують роботу співробітників.

Таким чином, ми можемо зробити висновок про те, що система КРІ обіцяє фахівцям чіткі цілі роботи і прозорі бонуси, але показники можуть виявитися недосяжними, а перехід на таку систему - болючим.

Список використаної літератури:

1. "Теорія бухгалтерського обліку"/З.В.Кириєнова/ - Фінанси і статистика - 1994г.
2. Ротова Л.Р. Система грейдів як інструмент стратегічного управління організацією // Нормування і оплата праці в промисловості № 8. 2016. С. 4-9.
3. Душулін Р.А. КРІ як засіб контролю і мотивації // HR управління персоналом. 2015. 11 листопада. [Електронний ресурс].

**Кривицька Є.О., Лясковець О.В.,
Круковська О.В., к.е.н., доцент.**
*Херсонський державний аграрний університет
м. Херсон*

ОБЛІК СПЕЦОДЯГУ ТА ЗАСОБІВ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ В БУХГАЛТЕРІЇ

У нашій країні турбота про захист працівників від несприятливих факторів на робочих місцях законодавче покладена на роботодавців. Вони зобов'язані за свій рахунок забезпечити працівників засобами індивідуального захисту, а також фірмовим спецодягом.

Державний комітет України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду розробив та затвердив Положення "Про порядок забезпечення працівників спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами індивідуального захисту" № 53 від 24.03.2008. Норми видачі та строки носіння спецодягу визначаються окремо для кожної професії або посади та вказані у відповідних галузевих нормах.

Нормативне регулювання встановлює типові норми безоплатної видачі спецодягу та інших засобів індивідуального захисту (ЗІЗ). Однак, в окремих випадках можлива і понаднормова видача спецодягу (відповідно до ст.8 Закону України "Про охорону праці").

Видача замість спецодягу та спецвзуття матеріалу для їх виготовлення або грошових сум для їх придбання не дозволяється. У той же час, власник або уповноважений ним орган повинен компенсувати працівникові витрати на придбання спецодягу та інших засобів індивідуального захисту, якщо встановлений нормами строк видачі цих засобів порушено і працівник був змушений придбати їх за власний кошт.

Спецодяг та інші ЗІЗ, що видаються працівникам для виконання службових функцій, є власністю підприємства, мають обліковуватися залежно від терміну використання і підлягають обов'язковому поверненню при:

- звільненні з підприємства;
- переведенні на тому самому підприємстві на іншу роботу або інше робоче місце;
- зміні виду робіт, уведенні нових технологій або заміні наявних знарядь праці;
- у випадках, коли використання виданих ЗІЗ не є необхідним;
- після закінчення строків їх використання замість одержуваних нових ЗІЗ.

Відображення витрат в обліку залежить від того, до якої групи активів спецодяг віднесено: до запасів чи основних засобів.

Якщо відповідно до встановлених норм придбані ЗІЗ мають використовуватися на підприємстві менше року, то вони відповідно до п. 6 П(С)БО 9 "Запаси", є МШП і належать до запасів, облік руху яких слід вести на

рахунку 22 "Малоцінні та швидкозношувані предмети".

Якщо визначено, що термін використання ЗІЗ більше року то відповідно до п. 4 П(С)БО 7 "Основні засоби" вони належать до складу основних засобів. У п. 5 П(С)БО 7, де наведена класифікація основних засобів за групами, відокремлено групу "Малоцінні необоротні матеріальні активи" (МНМА), щодо яких підприємство може встановлювати в наказі про облікову політику вартісну оцінку. Якщо вартість ЗІЗ з терміном використання більше року менша за максимальну вартість, установлену для МНМА, то такі ЗІЗ слід обліковувати згідно з Інструкцією № 291 на субрахунку 112 "Малоцінні необоротні матеріальні активи", якщо більша за максимальну – то використовуємо рахунок 109 "Інші основні засоби". Якщо ми віднесли ЗІЗ до основних засобів у складі групи "Основні засоби", то на їх вартість потрібно буде нараховувати амортизацію згідно з методами, запропонованими в п. 26 П(С)БО 7. Якщо ЗІЗ належать до МНМА, то амортизація може нараховуватися за двома методами. В перший місяць їх використання у розмірі 50 % вартості, а 50 %, що залишилися, у цьому випадку нараховуватимуться в місяці вилучення ЗІЗ зі складу активів. Другий спосіб нарахування амортизації для ЗІЗ, віднесених до МНМА: нарахування у розмірі 100 % їх вартості у першому місяці використання.

Що ж стосується форми 1 "Баланс", то у розділі II "Оборотні активи", а саме у статті "Виробничі запаси", відображають тільки ті ЗІЗ, які відносяться до МШП і знаходяться на складі. Оприбуткування на баланс ЗІЗ, які відображаються у складі необоротних активів на субрахунку 112 "Малоцінні необоротні матеріальні активи", має відобразитись на субрахунку 153 "Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів" рахунка 15 "Капітальні інвестиції".

Щодо операційного обліку спецодягу та інших ЗІЗ, то тут існують деякі суперечності. Так, наприклад, інформація у таких типових формах як МШ-6 "Особова картка обліку спецодягу, спецвзуття та запобіжних пристроїв" та МШ-7 "Відомість обліку видачі (повернення) спецодягу, спецвзуття та запобіжних пристроїв" повторюється. Крім того, у Наказі Міністерства статистики України "Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів" не передбачено типових форм для спецодягу та ЗІЗ, що за своїми параметрами відносяться до класу "Основні засоби". На нашу думку, доречним може бути або введення окремою типової форми, або редагування існуючих, шляхом введення примітки щодо обліку ЗІЗ, які належать до основних засобів.

Крім того існують суперечності між законодавчими актами щодо питання необхідності ведення картки обліку спецодягу за кожним працівником. Так у Наказі Міністерства статистики України "Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів" зазначається: "При автоматизованій обробці даних з обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів особова картка не ведеться", а це суперечить положенню Державного комітету України з промислової безпеки,

охорони праці та гірничого нагляду "Про порядок забезпечення працівників спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами індивідуального захисту", де зазначається, що облік спецодягу та ЗІЗ за кожним працівником є обов'язковим. На наш погляд, ці два законодавчі акти потребують нормативно-правового погодження.

В цілому, нормативно-правова база та Положення (стандарти) бухгалтерського обліку забезпечують ефективний бухгалтерський облік ЗІЗ. Проте, існують деякі моменти, які потрібно зазначити в обліковій політиці підприємства, а саме: понаднормову видачу спецодягу та інших ЗІЗ, порядок відшкодування та повернення спецодягу працівником, який звільняється. Також, існує проблема щодо недосконалості типових форм обліку та неузгодженості двох нормативно-правових актів щодо обліку ЗІЗ за кожним працівником. На нашу думку, ці питання потребують законодавчого регулювання.

Список використаної літератури:

- 1) Системи обліку в Україні: трансформація до міжнародної практики / За ред. проф. М.П.Войнаренка. – Київ: Наукова думка, 2002. – 718 с.
- 2) Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України.
- 3) Бухгалтерський фінансовий облік. Підручник / За ред. проф. Бутниця Ф.Ф.- Житомир : ЖІТІ, 2000. – 608 с.

Криворучко Л.,
магістр
Науковий керівник - Пилипенко К. А., к.е.н., доцент
Полтавська державна аграрна академія,
м. Полтава

НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Запаси, у тому числі виробничі запаси, є найбільш важливою і значною частиною активів підприємства, вони займають особливе місце у складі майна та домінуючі позиції у структурі витрат підприємств різних сфер діяльності, при визначенні результатів господарської діяльності підприємства та висвітленні інформації про його фінансовий стан.

Згідно термінології П(С)БО 9, запаси - активи, які: утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності; перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством [1].

Для правильної організації обліку виробничих запасів не обійтись без дотримання нормативно-правової бази запасів. Порядок ведення бухгалтерського обліку та контролю виробничих запасів регулює низку нормативно-правових документів, які забезпечують:

- дотримання суб'єктами господарювання єдиних правил ведення бухгалтерського обліку, які носять обов'язковий характер, гарантують та захищають інтереси користувачів облікової інформації;
- достовірність та повноту необхідних даних для задоволення інформаційних потреб користувачів. [2]

Бухгалтерський облік виробничих запасів регулює широке коло нормативних документів, умовно їх можна поділити на декілька рівнів:

- Міжнародний (МСФЗ) - встановлює особливості визнання та оцінки виробничих запасів при їх надходженні та використанні для підприємств України, які використовують міжнародні стандарти для ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності.

- Національний (положення, закони, кодекси, інструкції, рекомендації, постанови) - визначає мету, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів, зокрема під час формування інформації про виробничі запаси; визначає методологічні засади формування в обліку інформації про виробничі запаси, регулює їх порядок оцінки і обліку на підприємстві та розкриття інформації в фінансовій звітності, регулює порядок здійснення операцій, пов'язаних із рухом виробничих запасів; порядок оподаткування податком на додану вартість виробничих запасів при їх придбанні та реалізації, порядок оцінки виробничих запасів при вибутті тощо.

- Рівень підприємства (внутрішньо-розпорядчі документи, накази) - окреслює методику обліку окремих операцій, і відображає особливості

організації ведення бухгалтерського обліку та порядок здійснення контролю в середині підприємства [3].

Приклад рівнів нормативного регулювання бухгалтерського обліку запасів наведений на рис. 1.

Рис. 1. Рівні нормативного регулювання бухгалтерського обліку запасів

Вищезазначені нормативні документи мають різний правовий статус із дотриманням положень нормативно- правових актів вищого рівня.

Державну політику у сфері бухгалтерського обліку та контролю в Україні реалізують Міністерство фінансів України, Національний банк України, Державне казначейство України, та інші центральні органи виконавчої влади в межах повноважень, передбачених законодавством.

Отже, розглянувши трирівневу модель нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку запасів для підприємств існує необхідність вирішення проблем з узгодження законодавчої бази на всіх рівнях

і зведення до мінімуму існуючих суперечностей у системі обліку та контролю на підприємствах різних форм власності і організаційно-правових форм господарювання.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» № 318 від 14 груд. 1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.
2. Ловска І. Нормативне регулювання бухгалтерського обліку виробничих запасів спиртової промисловості / І. Ловска // Вісник ЖДТУ – 2013. – №1 (63). – С. 124–125.
3. Должанський А. Нормативно-правове забезпечення обліку виробничих запасів на поліграфічних підприємствах в умова розвитку ринкових відносин / А. Должанський // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – № 23.18. – С. 181–182.

Кузнецова А.В.,
магістр
Сакун А.Ж., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ОСОБЛИВОСТІ МІЖНАРОДНИХ ТА НАЦІОНАЛЬНИХ СТАНДАРТІВ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Процес трансформації вітчизняної системи бухгалтерського обліку на базі МСФО зумовив суттєву перебудову методології та організації обліку, зокрема і виробничих запасів. З впровадженням МСФО значно розширилися можливості підприємств у виборі правил ведення облікової політики та методів обліку виробничих запасів. На сьогодні законодавчо не регламентується, яку систему обліку виробничих запасів слід обрати. Для того щоб правильно зробити вибір, потрібно добре усвідомлювати переваги тієї чи іншої системи для конкретного підприємства.

Вагомий внесок у дослідження проблем обліку виробничих запасів зробили такі вітчизняні науковці, як А.В. Алексеева, О.А. Бакурова, Т.В. Божидарнік, О.В., Болдуєва, М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, М.Я. Дем'яненко, М.М. О.І. Коблянська, О.П. Левченко, Н.М. Малюга, К.Є. Нагірська, Л.В. Нападовська, М.Ф. Огійчук, О.М. Рибалко, І.Б. Садовська, Н.М., П.Я. Хомин та ін..

Виробничі запаси посідають особливе місце у складі майна та домінуючі позиції у структурі витрат підприємства різних сфер діяльності і визначенні результатів господарської діяльності та при висвітленні інформації про фінансовий стан. Виробничі запаси відносять до складу оборотних активів, оскільки вони можуть бути перетворені на грошові кошти протягом року або одного операційного циклу.

Таблиця 1

Порівняння сутності визначення запасів [1]

Запаси – це активи, які:	
1	2
Згідно з П(С)БО 9 «Запаси»	Згідно з МСБО 2 «Запаси»
1. Утримуються для подальшого продажу (розподілу, передачі) за умов звичайної господарської діяльності.	1. Утримуються для продажу у звичайному ході бізнесу.
2. Перебувають у процесі виробництва для подальшого продажу продукту виробництва.	2. Перебувають у процесі виробництва для такого продажу або існують у формі основних чи допоміжних матеріалів для споживання у виробничому процесі або під час надання послуг.
3. Утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством/установою.	

Як і у П(С)БО 9, існують групи запасів, до яких МСБО 2 «Запаси» не застосовується. До таких запасів відносяться:

а) незавершене виробництво за будівельними контрактами, включаючи прямо пов'язані з ними контракти з надання послуг;

б) фінансові інструменти;

в) біологічні активи, пов'язані із сільськогосподарською діяльністю та сільськогосподарською продукцією на місці збирання врожаю (МСБО 41 «Сільське господарство»).

МСБО 2 «Запаси» не виділяють в окрему групу запасів малоцінні та швидкозношувані предмети. Згідно з даним міжнародним нормативним документом з ведення бухгалтерського обліку, до запасів підприємства в цілому належать:

–товари, що були придбані та утримуються для перепродажу;

–готова вироблена продукція або незавершене виробництво суб'єкта господарювання;

–основні та допоміжні матеріали, призначені для використання в процесі виробництва.

Дослідивши питання оцінки запасів, встановлено, що вона здійснюється в трьох випадках (вимоги однакові за двома нормативними документами): під час надходження запасів; під час списання запасів; на дату складання балансу. Проте в частині первісної оцінки запасів за МСБО 2 «Запаси» та П(С) БО 9 «Запаси» положення дещо не збігаються. Поняття «первісної вартості» у МСБО 2 «Запаси» взагалі відсутнє. Первісною вартістю запасів згідно з П(С)БО 9 може бути або собівартість придбаних за плату або виробнича собівартість виготовлених власними силами (П(С)БО 16), або справедлива вартість внесених у вигляді внеску до статутного фонду (узгоджена із засновниками та скоригована на відповідні витрати), отриманих безоплатно і придбаних внаслідок обміну[1].

Щодо сфери застосування стандартів також існують деякі несхожості. Перелік видів діяльності і суб'єктів господарювання, що не застосовують МСБО 2 до оцінки запасів по справедливій вартості набагато ширше, ніж в П(С)БО 9. Для вказаних суб'єктів господарювання МСБО 2 визначає свої вимоги щодо оцінки запасів. Таке доповнення у МСБО 2 є доречним через специфіку вказаних видів діяльності.

В обох стандартах наведено перелік витрат, які не включаються до вартості запасів, а визнаються як витрати підприємства. Але і тут є деякі відмінності. Так, згідно з МСБО 2 «Запаси», виключаються із собівартості запасів витрати на зберігання (крім тих витрат, які зумовлені виробничим процесом і є необхідними для підготовки до наступного етапу виробничого процесу). А згідно з П(С) БО 9 «Запаси», не включаються до первісної вартості фінансові витрати, методологічні засади формування інформації про які в бухгалтерському обліку визначає П(С)БО 31 «Фінансові витрати» [2].

Аналізуючи класифікацію запасів, видно, що П(С)БО 9 містить докладніший перелік активів, які визначаються запасами. МСБО 2 порівняно з П(С)БО 9 не виділяють в окрему групу запасів малоцінні та швидкозношувані предмети. Для МСБО 2 важливим у цьому питанні є професійна думка бухгалтера.

Згідно з МСБО 2 «Запаси», у фінансовій звітності підприємства слід розкривати

інформацію про:

- 1) облікові політики, прийняті для оцінки запасів, включаючи використані формули собівартості;
- 2) загальну балансову вартість запасів та балансову вартість згідно з класифікаціями, прийнятими для суб'єкта господарювання;
- 3) балансову вартість запасів, відображених за чистою вартістю реалізації мінус витрати на продаж;
- 4) суму запасів, визнаних як витрати протягом періоду;
- 5) суму будь-якого часткового списання запасів, визнану як витрати протягом періоду;
- 6) суму будь-якого сторнування будь-якого часткового списання, визнану як зменшення суми запасів;
- 7) обставини або події, що спричинили сторнування часткового списання запасів;
- 8) балансову вартість запасів, переданих під заставу для гарантії зобов'язань[5].

Згідно з П(С)БО 9 «Запаси», у фінансовій звітності слід розкривати інформацію про:

- 1) методи оцінки запасів;
- 2) балансову (облікову) вартість запасів у розрізі окремих класифікаційних груп;
- 3) балансову (облікову) вартість запасів, які відображені за чистою вартістю реалізації;
- 4) балансову (облікову) вартість запасів, переданих у переробку, на комісію, в заставу;
- 5) суму збільшення чистої вартості реалізації, за якою проведена оцінка запасів відповідно до пункту 28 цього Положення (стандарту) [4].

Отже, незважаючи на те, що визнання та оцінка виробничих запасів втілює в собі безліч методів, підприємство обирає для себе найпростіший, який би легко можна було поєднати з нашим законодавством.

Список використаних джерел

1. Ткачук О. Порівняльний аналіз вітчизняного та зарубіжного досвіду обліку виробничих запасів / О. Ткачук. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.stelmaschuk.info>
2. Тарасенко Н. І. Оцінка виробничих запасів для цілей обліку / Н. І. Тарасенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.kntu.kr.ua
3. Рибалко О. М. Вдосконалення обліку виробничих запасів / О. М. Рибалко, О. В. Болдуєва // Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво. – 2015. – № 3. – С. 210 – 215.
4. Положення (стандарту) бухгалтерського обліку № 9 «Запаси» Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.03.1999 р. № 87 // Все про бухгалтерський облік.- 2002р.-№84 (751).- С.15–18.
5. Малюга Н. М. Шляхи удосконалення оцінки в бухгалтерському обліку: Теорія, практика, перспективи / Н. М. Малюга. – Житомир : ЖІТІ, 2008. – 384 с.

Лазарева К.І.
Круковська О.В., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

Дебіторська заборгованість визначається як сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату. Дебіторами можуть бути як юридичні, так і фізичні особи, які заборгували підприємству грошові кошти, їх еквіваленти або інші активи. За даними бухгалтерського обліку можна визначити суму заборгованості на будь-яку дату, але звичайно така сума визначається на дату балансу. Оскільки відповідно до вимог національних стандартів бухгалтерського обліку підприємства подають також проміжну (квартальну) звітність, то суму дебіторської заборгованості підприємства слід визначати щоквартально.

Порядок бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості та її відображення у фінансовій звітності регулюються П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість». Дія П(С)БО 10 не поширюється тільки на бюджетні установи, всі інші юридичні особи зобов'язані керуватися його вимогами [45].

Дебіторська заборгованість відображається у формі № 1 «Баланс» у складі активів. Активи підприємства - це ресурси, що контролюються підприємством, від використання яких очікується отримання економічних вигод у майбутньому. Звичайно економічна вигода від дебіторської заборгованості виражається в тому, що підприємство в результаті її погашення розраховує рано чи пізно отримати грошові кошти або їх еквіваленти. Відповідно дебіторську заборгованість можна визнати активом тільки тоді, коли існує ймовірність її погашення боржником. Якщо такої ймовірності немає, суму дебіторської заборгованості слід списати.

Якщо заборгованість неможливо достовірно оцінити, тобто визначити її суму, вона не може бути визнана активом і не повинна відображатися в балансі. Згідно з П(С)БО 10 дебіторська заборгованість поділяється на довгострокову і короткострокову. Довгостроковою дебіторською заборгованістю визнається заборгованість, яка не виникає в ході нормального операційного циклу і буде погашена після 12 місяців з дати балансу .

У П(С)БО 2 «Баланс» дається визначення операційного циклу - це проміжок часу між придбанням запасів для здійснення діяльності й отриманням коштів від реалізації виробленої з них продукції або товарів і послуг. Визначення нормального операційного циклу у стандартах немає, однак, використовуючи наведене вище визначення операційного циклу, можна зробити висновок, що це операційний цикл у звичайних умовах діяльності. Звичайно операційний цикл не перевищує 12 місяців, але за деякими видами діяльності він може продовжуватися більше одного року. Незважаючи на це, заборгованість, що виникла в ході такого операційного циклу, все одно визнається не довгостроковою, а поточною .

Під довгостроковою заборгованістю розуміють в основному заборгованість, яка не пов'язана з операційною діяльністю, а під поточною дебіторською заборгованістю (короткострокова) слід розуміти заборгованість, що виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом 12 місяців з дати балансу. Таким чином, якщо заборгованість, що виникла, не пов'язана з операційним циклом (наприклад, заборгованість орендарів за операціями фінансової оренди, працівників за наданими їм позиками), але передбачається, що вона буде погашена в термін менше 12 місяців, то така заборгованість визнається поточною. Датою балансу звичайно є останній день звітного періоду.

З наведених вище визначень довгострокової і поточної дебіторської заборгованості слід зробити висновок: оскільки віднесення заборгованості до поточної або довгострокової прив'язане до дати балансу, на вказану дату слід переглядати довгострокову заборгованість за окремими дебіторами за термінами її погашення. Якщо виявиться, що до терміну погашення заборгованості залишилося менше 12 місяців, колишню довгострокову заборгованість слід відобразити на дату балансу як поточну.

Список використаних джерел

1. Белов М. Г. Організація первинного обліку в сільсько-господарських підприємствах // Белов М. Г., Орлов В. А. – М. : Статистика, 1973. – 274 с.
2. Білоусько В. С. Теорія бухгалтерського обліку : [навч. посібн.] / В. С. Білоусько, М. І. Беленкова ; за редакцією В. С. Білоуська ; 2-ге вид. – К. : Мета, 2002. – 240 с. : іл.
3. Боярко Н. Облікова політика підприємства / Н. Боярко // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2010. – № 18. – С. 19 - 21.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ЗЕМЕЛЬНІ РЕСУРСИ В СИСТЕМІ ГОСПОДАРСЬКОГО ОБЛІКУ

Отже, господарський облік земельних ресурсів був актуальним у всіх соціально-економічних формаціях, оскільки процес аграрного виробництва притаманний усім типам суспільства. Облік земель розвивався в комплексі з агротехнічним, оперативним, бухгалтерським та іншими видами обліку. Під дією політико-економічних відносин на певних етапах історичного розвитку домінантного значення набували окремі підвиди господарського обліку (державний – статистичний, внутрішньогосподарський – оперативний, бухгалтерський), переглядалися теоретичні основи та практика їх здійснення. Виходячи з традиційної диференціації видів господарського обліку на оперативно-технічний, бухгалтерський та статистичний, нами сформовані ключові завдання та напрямки їх здійснення з точки зору забезпечення інформацією про земельні ресурси зовнішніх та внутрішніх користувачів на рівні суб'єктів господарювання та держави в цілому (рис. 1).

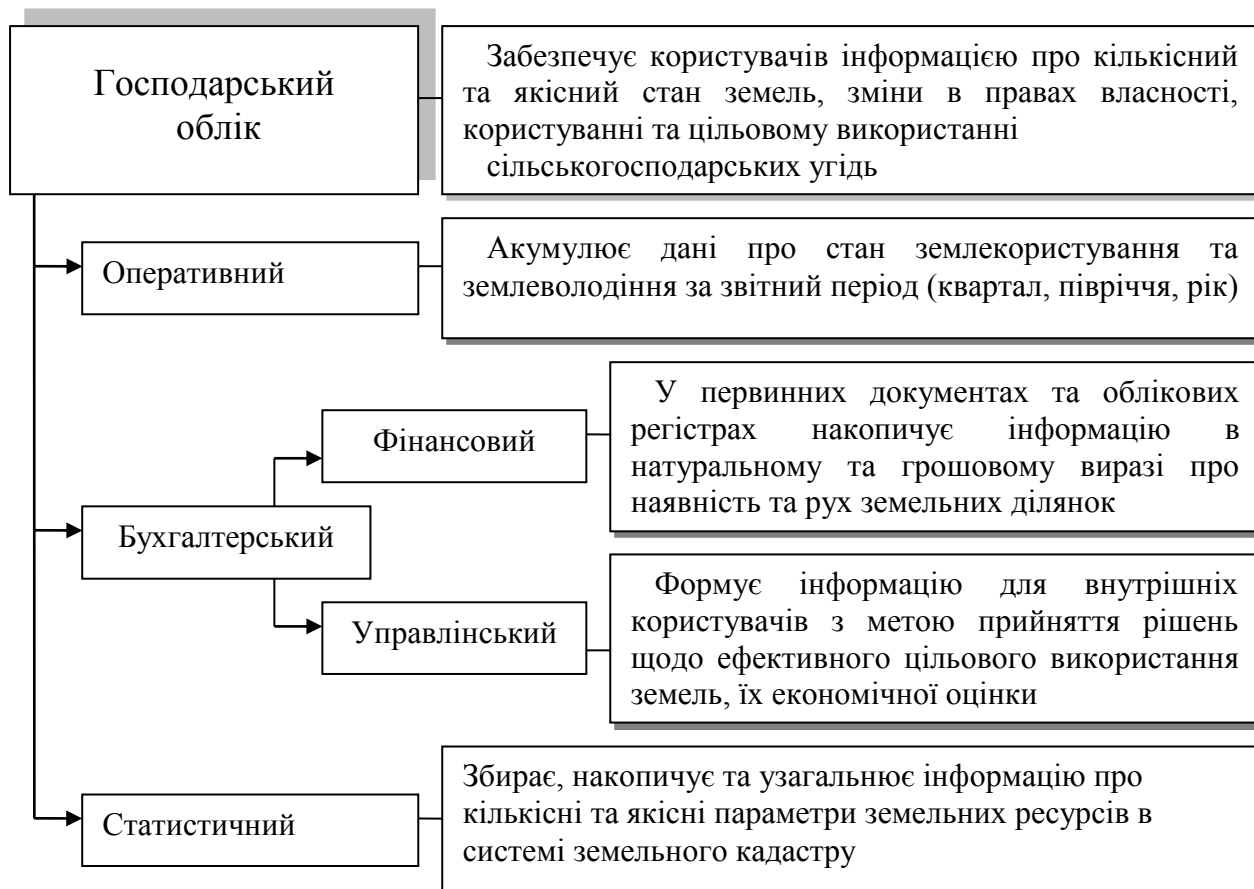

Рис. 1. Відображення інформації про земельні ресурси в системі господарського обліку

Сучасний етап розвитку аграрних відносин визначає необхідність продовження дослідження проблем, пов'язаних із узагальненням історичного досвіду здійснення господарського обліку земельних ресурсів в державі, поглибленням завдань та удосконаленням методологічних аспектів його здійснення. У процесі здійснення господарської діяльності суб'єктами господарювання проводиться оперативно-технічний облік земельних ресурсів. При цьому основною метою здійснення оперативного обліку є фіксування поточних змін у землекористуванні та землеволодінні, які можуть бути отримані при безпосередньому спостереженні за станом окремих полів та земельних ділянок сільськогосподарського призначення, проведеними агротехнічними заходами та існуючими сівозмінами. У сільськогосподарських підприємствах виконавцями оперативно-технічного обліку є агрономічні служби, економісти та обліковці бухгалтерських служб. Оперативний облік землі забезпечує проведення контролю за своєчасним та якісним виконанням окремих видів та обсягів робіт щодо обробітку ґрунту, посівів, догляду за посівами, збиранням врожаю, а також робіт, пов'язаних з освоєнням нових земель, трансформацією та поліпшенням земель шляхом їх хімізації, боротьби з ерозією ґрунтів, розкорчовуванням та розорюванням чагарників, освоєнням боліт, розорюванням непродуктивних сінокосів та пасовищ, посадкою багаторічних насаджень та полезахисних смуг, поверхневого та докорінного поліпшення природних кормових угідь і т.д. В оперативно-технічному обліку, як правило, використовують натуральні вимірники, що характеризують одержані відомості у вигляді кількісних одиниць площі – гектарах. Показники оперативного обліку використовують для повсякденного керівництва виробництвом та частково узагальнюють у вигляді оперативної звітності. Деякі відомості оперативного обліку використовуються для ведення бухгалтерського обліку та узагальнюються статистичним. Статистичний облік досліджує земельний державний фонд в цілому і здійснюється за допомогою земельного кадастру, для чого збирається інформація місцевими, районними та обласними статистичними та земельними службами й управліннями в розрізі всіх користувачів земель сільськогосподарського призначення. У статистичному обліку акумулюється інформація про площі земель, розподіл їх за власниками, землекористувачами, угіддями та видами економічної діяльності.

Статистичну звітність про використання земель сільськогосподарського призначення подають всі підприємства агропромислового підкомплексу незалежно від їх основного виду діяльності (для яких сільськогосподарське виробництво є основним, додатковим або другорядним видом діяльності). Таким чином, статистичний облік одночасно ведеться за адміністративними одиницями (районами, областями) та безпосередньо за місцями виробництва сільськогосподарської продукції, а саме – місцем знаходження земельних угідь. Для накопичення даних в статистичному обліку використовується сукупність спеціальних прийомів та методів, таких як, документування (текстове та графічне), зйомка (аерофотозйомка, космозйомка), обстеження ґрунтів, обміри.

Бухгалтерський облік є важливим засобом систематичного контролю та інформаційною базою для управління діяльністю конкретного підприємства. Серед

основних завдань бухгалтерського обліку можна виділити правильне документальне оформлення надходження та вибуття земельних ресурсів, відображення зазначених операцій в первинних документах та облікових регістрах; забезпечення контролю за законністю й доцільністю здійснюваних операцій з землею в процесі господарської діяльності; створення вихідної інформаційної бази для користувачів щодо планування, стимулювання, організації, регулювання та аналізу використання ресурсного потенціалу окремого сільськогосподарського підприємства.

Основним завданням управлінського обліку є забезпечення всіх рівнів управління достовірною та своєчасною інформацією про стан земельних ресурсів, їх цільове використання, здійснення контролю за правильністю списання на затрати виробництва мінеральних та органічних добрив, нарахування та списання на затрати виробництва амортизаційних відрахувань, пов'язаних з проведеними роботами з поліпшення земель, формування в регістрах аналітичного обліку інформації в кількісному, якісному та грошовому вимірниках з метою визначення ефективності використання земельного потенціалу.

У залежності від сфери та мети формування інформації про використання земельних угідь, поряд із даними фінансового, управлінського, оперативного та статистичного обліку науковці додатково здійснюють поділ обліку на податковий та екологічний. Так, в системі податкового обліку, на основі даних бухгалтерського обліку, формують суми податків та заповнюють декларації, в тому числі здійснюють нарахування податку на землю, єдиного податку. В системі екологічного обліку формується інформація для відображення показників, що характеризують екологічну діяльність підприємства та розрахунки додаткових вкладень, направлених на зменшення забруднень і охорону землі. Отже, земля – основний засіб виробництва, , резерв корисних копалин – є універсальним фактором людської діяльності, об'єктивною умовою існування і функціонування будь-якого виробництва. В аграрній сфері земля, як економічна субстанція, виступає основним засобом, що має певні якісні та кількісні характеристики та бере безпосередню участь у виробничому процесі сільськогосподарського формування. Саме тому всі вищезазначені особливості категорії земельні ресурси вимагають належної організації їх господарського обліку, що дозволяє одержати інформацію про кількісну, якісну та вартісну характеристику земельних ресурсів, ефективність їх використання та затрати, здійснені на поліпшення земельних ділянок.

Бухгалтерський облік виступає інформаційною ланкою зв'язку між загальнодержавним, галузевим рівнем та між виробничою й інвестиційною діяльністю окремого суб'єкта господарювання, що дозволяє приймати оперативні та стратегічні рішення щодо подальшого використання землі як основного засобу виробництва в аграрній сфері. Отже, земельні ресурси сільськогосподарського призначення, як об'єкт бухгалтерського обліку, – це вид активів з довготривалим строком використання, інвентарним об'єктом якого є окрема ділянка з фіксованими межами, площею та місцем розташування, що має кількісну, якісну та конкретну грошову оцінку і підпорядковується загальним методологічним підходам щодо відображення її в обліку.

Левченко Ю.А.,
магістр
Карнаушенко А.С.
к.е.н. асистент кафедри економіки та фінансів
Херсонський державний аграрний університет
м. Херсон

МЕТОДИ МОТИВАЦІЇ ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВА НА ПРИКЛАДІ СФГ «ОЛЕКСІЄНКО Т.М.»

В даний час найважливішим ресурсом будь-якого підприємства є її співробітники. Однак далеко не всім керівникам вдається правильно управляти ними, адже запорука успішності підприємства безпосередньо залежить від того, наскільки ефективно працюють співробітники. Працівники повинні бути зацікавлені в процвітаючому підприємстві. Саме тому, в сучасній системі управління персоналом все більше значення набувають мотиваційні аспекти стимулювання працівників до якісної та сумлінної роботи, зацікавивши їх та направивши на досягнення цілей підприємства.

На сьогоднішній момент існує велика кількість способів впливу на мотивацію конкретної людини, причому їх діапазон зростає постійно. Для мотивації співробітників підприємства використовують не тільки фінансові, а й нематеріальні методи винагороди. Великі компанії, корпорації та холдинги часто стикаються з складнощами трудової мотивації. Це проявляється в незадоволеності роботою, неякісному виконанні посадових обов'язків, а іноді навіть в зміні місця роботи.

Праця співробітників, що працюють в сфері виробництва дуже специфічна та має свої особливості, які необхідно ретельно підібрати особливі важелі впливу, які будуть враховувати всі характеристики роботи, так як відомими стандартними методами мотивації вже не обійтись.

У сучасних умовах для забезпечення ефективного функціонування будь-якої організації необхідний мотиваційний механізм працівників. Управління людськими ресурсами, постійне підвищення продуктивності праці, зацікавленості працівників в кінцевих результатах, набуває особливої актуальності.

В економіці разом з процесами економічної кризи, визначився істотний перелом у сфері заохочення та стимулювання працівників. Державні, приватні, корпоративні підприємства відчули, що розвиток і успіх ринкових відносин неможливий без пошуку нових сучасних форм мотивації праці, які зараз використовують зарубіжні компанії.

Сільськогосподарська праця має свою специфіку, яка впливає на її оплату. Адже за умови однакових витрат існує ймовірність отримання різних кінцевих результатів діяльності, що залежить від родючості ґрунтів, застосування сортового матеріалу та добрив, природнокліматичних умов,

проявів сезонності тощо. Характерною особливістю аграрного виробництва також є те, що працівнику високої кваліфікації протягом року треба виконувати різні роботи, які відносяться до різних розрядів і відповідно одержувати різну оплату. Ефективним інструментом матеріального стимулювання працівників аграрних підприємств є додаткова оплата за перевиконання сезонних завдань або змінних норм продуктивності за підвищеними розцінками. Також доцільним є стимулювання працівників за виконання сезонних завдань у визначений термін [2].

Слід зазначити, що в галузі сільського господарства широко застосовується не лише грошова форма оплати, а й натуральна. При цьому роль останньої зростає в умовах погіршення фінансового становища багатьох підприємств. Натуральна оплата праці використовується найчастіше в умовах розрахунків із сезонними працівниками на роботах зі збирання врожаю, а питома вага виробленої продукції, що розподіляється на натуральну оплату праці, відображається в Положенні про оплату праці аграрного підприємства, що затверджується на загальних зборах трудового колективу.

Проаналізувавши фонд оплати праці на СФГ «Олексієнко Т.М.» можна запропонувати стимулювання праці за рахунок перерозподілу робочого часу, адже це є доречним у сфері сільського господарства. Цей метод реалізується через систему надання працівникові можливості самому визначати початок, закінчення та тривалість робочого дня, але за умови дотримання місячної норми робочого часу, обов'язкового виконання встановлених завдань, забезпечення нормального ходу виробничого процесу. Ще одним важливим чинником, який впливає на мотивацію, є умови праці, які стимулюють працювати з певною віддачею. Ця проблема особливого значення набуває в сільськогосподарських підприємствах України, де умови праці зазвичай є абсолютно незадовільними.

Крім того було б доцільно запропонувати керівництву СФГ «Олексієнко Т.М.» встановити залежності оплати праці від її результатів, сформувати раціональний розподіл фонду заробітної плати (опираючись на зарубіжний досвід, частка основної тарифної заробітної плати у середньому має бути не меншою за 70%), створити ефективну систему преміювання всіх категорій працівників [3].

Таким чином, ефективна система матеріального стимулювання праці повинна бути комплексною та постійною, а також повинна включати в себе управління процесами прямого грошового стимулювання та непрямого стимулювання праці. З метою вдосконалення системи прямого матеріального стимулювання аграрної праці є доцільним широке застосування: преміювання працівників за підсумками року («13-та зарплата»); преміювання працівників рослинницької галузі за підвищення врожайності; преміювання працівників тваринницької галузі за збереження поголів'я тварин та отримання приростів; впровадження оплати праці за кваліфікацію (після проходження навчання та освоєння нових виробничих функцій працівнику нараховується відповідна кількість балів; набравши певну їх суму, працівник отримує надбавку за

кількість одиниць кваліфікації та рівень майстерності по кожній з них); підвищення надбавок за стаж (від 5 до 10 років – 5%; від 10 до 15 років – 10%; від 15 до 20 років – 15%; більше 20 років – 20% річного заробітку); участь працівників у прибутку підприємства; стимулювання впровадження новітніх технологій [1,4].

Стабілізація та зростання сільськогосподарського виробництва, прибутки аграрних виробників, знаходяться в прямій залежності від ефективності мотивації праці в аграрному секторі економіки, зокрема поєднанні її матеріальних та нематеріальних засобів, у результаті чого забезпечується розвиток людських здібностей і можливостей як кінцевої мети суспільного прогресу та його впливу на виробництво. Пріоритетами напрямами сучасної системи мотивації праці аграрних підприємств є удосконалення та підвищення рівня оплати праці, стимулювання молоді для проживання і виробничої діяльності на сільських територіях, державна підтримка у забезпеченні сприятливого інвестиційного клімату, наданні пільгових кредитів, консультаційних послуг та сприянні розвитку сільського дорадництва, залученні керівників сільськогосподарських підприємств до участі господарств у професійних виставках, ярмарках, міжнародних конференціях тощо.

Список використаних джерел

1. Рекомендації з оплати праці робітників сільськогосподарських підприємств на збиранні зернових культур урожаю 2012 року [Електронний ресурс]. – К., 2012. – 68 с. – Режим доступу: www.uapp.kiev.ua
2. Жибак М.М. Розвиток трудового потенціалу села західногорегіону України: монографія / М.М. Жибак. — Тернопіль: Видавництво Астон, 2010. — 336 с.
3. Лещенко Л. О. Мотивація праці як фактор підвищення прибутковості виробництва / Л. О. Лещенко // Ефективна економіка. – 2016. – №4. – Режим доступу до журналу: <http://www.economy.nayka.com.ua>
4. Васюта В.Б. Сучасна система трудових показників на підприємстві / В.Б.Васюта, Т.В. Чечіль // Ефективна економіка. – 2014. – №12. – Режим доступу до журналу: <http://www.economy.nayka.com.ua>.

Лисенко В. М. Бєляєва Н.В.
Круковська О.В., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет
м. Херсон

ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ: СУТНІСТЬ, ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВА ФОРМА ТА ОСНОВНІ АСПЕКТИ

Підприємництво – самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, яка задіяна у всі галузях, незалежно від сфер діяльності та форм власності. Не виключенням є сільське господарство нашої держави, адже за рахунок розвитку підприємницького середовища суб'єкти аграрного сектора економіки швидко і якісно адаптувалися до ринкових умов. Сільське господарство є водночас специфічною та життєво необхідною галуззю аграрної сфери національного господарства кожної країни, оскільки сьогодні понад 80% фонду споживання формується за рахунок сільськогосподарської продукції. Тому без перебільшення можна сказати, що виробництво даної продукції є запорукою існування населення кожної країни. В процесі виробництва та здійсненні своєї діяльності сільськогосподарські (с.-г.) підприємства мають ряд особливостей, що позначаються на його функціонуванні в умовах ринкової економіки. Розглядаючи особливості с.-г. виробництва, потрібно звернути увагу на те, що в даній галузі економічний процес відтворення тісно переплітається з природним. Це виявляється в тому, що наслідки господарювання в сільському господарстві залежать як від працівника, його професійної підготовки, інтелектуальної власності, матеріально-технічної оснащеності підприємства, так і від природних умов. Тому підприємництво в аграрній сфері економіки має певні особливості, зумовлені істотним впливом природних факторів на результати виробництва та використанням тут особливого ресурсу – землі, роль якої в сільськогосподарському виробництві визначається тим, що їй притаманна специфічна властивість – природна родючість. Проте, окрім природних умов – як однієї із найголовніших особливостей підприємницької діяльності в аграрній сфері, є ряд інших особливостей, які варто вивчати. Адже саме завдяки дослідженню даних особливостей, можна детальніше розкрити сутність поняття «сільськогосподарське підприємство».

Процес виробництва сільськогосподарської продукції, починаючи від первинних етапів та закінчуючи споживачем, має бути певним чином організованим у просторі і часі

Проблематиці сутності та особливостей підприємницької діяльності в аграрній сфері присвячені праці багатьох науковців, зокрема: Бойчик І.М., Журавльова Т.В. Калетнік Г.М., Малік І.Й., Небоженко Т.Т., Супрун О.М., Шпикуляк О.Г. та ін. Однак сутність та специфічність функціонування підприємств аграрної сфери та певні їх аспекти розвитку потребують свого подальшого дослідження та конкретизації

Малік М.Й. виокремлює підприємництво як інститут забезпечення інноваційного розвитку аграрного сектора економіки, який виступає засобом структурної перебудови, стимулом трансформаційних змін через інституціоналізацію економічних відносин до умов ринку. Проте інститут аграрного підприємництва поки що не став економічно відповідальним, а надлишок економічної влади дає можливість диктату щодо умов формування відносин, які, головним чином, пов'язані з перерозподілом ренти не на користь селянина-власника [1? с].

Як зазначає, вітчизняний науковець, Ірина Бойчик, підприємство є організаційно відокремленою, економічно самостійною одиницею виробничої сфери національної економіки, яка спеціалізується на виготовленні продукції, наданні послуг або виконанні робіт [2]. В свою чергу, вона виокремлює такі важливі завдання підприємств:

- одержання доходу власником підприємства;
 - забезпечення споживачів продукцією підприємства у відповідності до ринкового попиту та укладених договорів;
 - забезпечення виплати заробітної плати персоналу підприємства, нормальних умов праці та можливостей професійного росту працівників;
 - створення робочих місць для населення;
 - створення та підтримка потенціалу для майбутнього розвитку, безперервності існування підприємства;
 - охорона довкілля (землі, повітряного та водного басейнів);
 - недопущення зриву поставок або випуску неякісної продукції, скорочення обсягів виробництва та зниження доходів підприємства.
- Враховавши зазначені завдання, кінцевий результат кожного підприємства, в тому числі сільськогосподарського, завжди буде залежати від інтересів власника, розміру задіяного капіталу, сфери діяльності, умов внутрішнього і зовнішнього середовища функціонування.

В свою чергу, в аграрному секторі України постійно створюються і функціонують суб'єкти господарювання різних організаційно-правових форм. Загальні і спеціальні умови їх створення визначає законодавство. Протягом останніх років частка суб'єктів господарювання у сільському господарстві складала близько 4% від загальної кількості суб'єктів, при чому левову частку з них становлять саме підприємства.

Ведучи мову про особливості функціонування аграрного підприємництва в ринкових умовах, звернемо увагу на аналітику, тобто економіку представлення суб'єктів господарювання аграрного профілю в економіці України. Основними суб'єктами господарювання у сільському господарстві являються сільськогосподарські підприємства, тенденцію зміни яких впродовж 2013-2017 років зображено у табл. 1. Проаналізувавши аналітичні показники зміни кількості сільськогосподарських підприємств впродовж 2013-2017 рр., було виявлено, що кількість с.-г. підприємств у 2017 році в порівнянні з 2013 роком зменшилась на 3488 суб'єкта господарювання (з них фермерські господарства зменшились на 31 одиницю [3]).

**Динаміка зміни кількості сільськогосподарських підприємств в
Україні впродовж 2013-2017 рр.**

Показник	Роки					Відхилення (+;-) 2017/2013
	2013	2014	2015	2016	2017	
Сільськогосподарські підприємства, одиниць	49046	46199	45379	47697	45558	- 3488
з них фермерські господарства	34168	33084	32303	33682	34137	- 31

Проте, в порівнянні з 2016 роком у 2017 році кількість с.-г. суб'єктів господарювання зменшилась на 2139 одиниць, що в свою чергу менше в порівнянні з 2013 роком. Але все ж таки, впродовж 5-ти років показник кількості с.-г. підприємств не може досягти показника 2013 року (49046 одиниць).

Отже, на основі результатів дослідження можна зробити висновок, що сільськогосподарське підприємство – це самостійний суб'єкт господарювання, діяльність якого об'єднує відносини з виробництва, первісної переробки і реалізації сільськогосподарської продукції. Також актуальним залишається питання доцільності подальшого розвитку та підтримки підприємницької діяльності в аграрному секторі. З урахуванням даного висновку, виокремимо такі конкретні шляхи розвитку аграрного підприємництва: - удосконалення інституціонального середовища діяльності малих підприємницьких форм з метою формування середнього класу на селі й підтримання конкуренції на ринках сільськогосподарської продукції та продовольства; - забезпечення рівнодоступності ресурсів і державної підтримки для усіх підприємницьких формувань, незалежно від форми власності та розміру; - вдосконалення структури сівозмін та впровадження використання органічних добрив с.-г. товаровиробниками; - вирішення кадрових проблем, збільшивши чисельність кадрів із високою кваліфікацією; - вдосконалення системи управління та організації виробничих відносин. Таким чином, подальший розвиток підприємницької діяльності в галузі АПК сприятиме підвищенню ефективності сільськогосподарського виробництва в країні.

Список використаних джерел

1. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. / І.М. Бойчик. – К.: Кондор - Видавництво, 2016. – 378 с.
2. Малік М.Й. Розвиток підприємницької діяльності в аграрному секторі: макроекономічний аспект. М.Й. Малік, О.Г. Шпикуляк, О.М. Супрун // Науковий вісник Ужгородського університету 2017. - Серія Економіка. Випуск 1 (49). Т.2.
3. Кількість сільськогосподарських підприємств / Офіційний сайт державної служби статистики України.

ПЕРЕРобКА ДАВАЛЬНИЦЬКОЇ СИРОВИНИ НЕРЕЗИДЕНТА. ТЕРМІНИ РОЗРАХУНКІВ

Визначення давальницької сировини наведено у пп. 14.1.41 п. 14.1 ст. 14 Податкового кодексу - це сировина, матеріали, напівфабрикати, комплектуючі вироби, енергоносії, що є власністю одного суб'єкта господарювання (замовника) і передаються іншому суб'єкту господарювання (виробнику) для виробництва готової продукції, з подальшим переданням або поверненням такої продукції або її частини їх власникові або за його дорученням іншій особі.

Особливість операцій з давальницькою сировиною полягає у тому, що передавальна сторона зберігає за собою право власності на вихідну сировину або матеріали, що передано в переробку, і також на готову продукцію, отриману в результаті переробки, а переробник лише надає послуги з переробки. Операції з запасами, які підприємство передає іншому суб'єкту господарювання для переробки, обробки чи доопрацювання, по своїй суті належать до підрядних робіт та регламентуються главою 61 Цивільного кодексу.

Так, згідно зі ст. 837 Цивільного кодексу:

- за договором підряду одна сторона (підрядник) зобов'язується на свій ризик виконати певну роботу за завданням другої сторони (замовника), а замовник — прийняти і оплатити виконану роботу;

- договір підряду може укладатися на виготовлення, обробку, переробку, ремонт речі або на виконання іншої роботи з переданням її результату замовникові.

Статтею 840 Цивільного кодексу передбачено можливість виконання робіт з матеріалу замовника. Причому підрядник відповідає за неправильне використання цього матеріалу і зобов'язаний надати замовникові звіт про використання матеріалу та повернути його залишок. У договорі підряду фіксуються норми витрат матеріалу, строки повернення його залишку та основних відходів, а також відповідальність підрядника за невиконання або неналежне виконання своїх обов'язків. Крім того, відповідно до ст. 841 Цивільного кодексу підрядник зобов'язаний вжити заходів щодо збереження майна, переданого йому замовником, та відповідає за втрату або пошкодження цього майна.

Суб'єкти господарювання можуть застосовувати бланки форм, затверджені відповідними нормативно-правовими актами. Наприклад, при передачі сировини зі складу у виробництво можна застосовувати бланки, затверджені наказом № 193: лімітно-забірну карту, накладну-вимогу на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів. Але також не буде порушенням

застосування форм, самостійно розроблених підприємством, відповідно до діючої облікової політики. Оскільки йдеться про первинні документи, вони повинні містити всі реквізити, передбачені у частині другій ст. 9 Закону про бухгалтерський облік, а саме: назву документа (форми); дату складання; назву підприємства, від імені якого складено документ; зміст та обсяг господарської операції, одиницю її виміру; посади осіб, відповідальних за здійснення господарської операції і правильність її оформлення; особистий підпис або інші дані, що дають змогу ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції.

Давальницьку сировину, отриману від нерезидента для переробки на території України, ввозять у митному режимі переробки на митній території України. Такі операції регулює гл. 23 МКУ.

Переробка на митній території — митний режим, згідно з яким іноземні товари піддаються в установленому законодавством порядку переробці без застосування до них заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, за умови подальшого реекспорту продуктів переробки (ст. 147 МКУ). При цьому альтернативою реекспорту може бути поміщення кінцевого продукту в інший митний режим (ч. 1 ст. 160 МКУ).

До операцій переробки ст. 150 МКУ відносить власне переробку товарів, у тому числі обробку, монтаж, демонтаж, використання окремих товарів, які сприяють або полегшують процес виготовлення продуктів переробки.

Згідно частини 1, 2 ст. 1 Закона № 185 граничні терміни зарахування виручки на валютні рахунки резидентів в українських банках встановлені тільки відносно продукції, робіт і транспортних послуг. Вимоги граничних термінів розрахунків не поширюються на експорт послуг (крім транспортних та страхових), прав інтелектуальної власності, авторських та суміжних прав.

В свою чергу, згідно листа НБУ від 07.02.2017 р. № 40-0005/9793 в цілях ст. 1 Закона № 185 терміни «роботи» чи «послуги» повинні застосовуватися згідно із законодавством України. В главі 63 Цивільного Кодексу України визначені аспекти договору, що передбачають виконання робіт як договору порядку. А загальні положення стосовно послуг врегульовані главою 63 Цивільного Кодексу України.

За своєю суттю договір на переробку давальницької сировини відповідає саме договором порядку (ст. 837 ЦКУ). Адаже фактично мова йде про виконання роботи з матеріалу замовника (ст. 840 ЦКУ). І оскільки це операція по виконанню робіт, то вона буде знаходитися на банківському контролі. Тому розраховуватися коштами за переробку давальницької сировини нерезидент повинен в терміни, визначені контрактом, але не пізніше 180 календарних днів з моменту підписання акта виконаних робіт або іншої первинки, що засвідчує виконання робіт (ст. 1 Закону № 185).

При цьому варто врахувати важливий нюанс: виручку резидента по експортному контракту вважатимуть перерахованою на його банківський рахунок по його заяві, якщо належна сума урегульована Експортно-кредитним агентством (ч. 1 ст. 1 Закону № 185). Для цього резиденту належно звернутися

до Експортно-кредитного агентства із заявою про невиконання чи неналежне виконання нерезидентом його грошових зобов'язань по експортному контракту, що стало причиною порушення резидентом граничних термінів розрахунків. В такому випадку нарахування пені за порушення цих термінів призупиняється. Якщо ж погашення нерезидентом грошового боргу в конкретному випадку не належить врегулюванню Експортно-кредитним агентством згідно законодавству, то протягом указаних термінів відновлюють і пеню нараховують на загальних обставинах (в т. ч. за період призупинення) (ч. 2 ст. 4 Закону № 185).

Також потрібно враховувати, що з 07.02.19 року вступить в силу Закон про валюту, що містить абсолютно нові правила гри на валютно-розрахунковому ринку. Згідно його ст. 12, 13 НБУ вирішує: хоча встановлювати граничні терміни розрахунків по експортно-імпортним операціям або ж обмежити граничні терміни розрахунків не на всі види операцій, а на окремі види товарів чи (або) галузей економіки. Крім того, він в праві обумовлювати мінімальні суми операцій по експорту та імпорту товарів, на які будуть розповсюджуватися встановлені граничні терміни розрахунків.

Отже, давальницьку сировину, отриману від нерезидента для переробки на території України, ввозять у митному режимі переробки на митній території України. Для товарів, поміщених у митний режим переробки на митній території України, передбачено умовне повне звільнення від ввізного мита. Митний режим переробки закінчується реекспортом продуктів переробки або поміщенням їх в інший митний режим.

Список використаних джерел

1. Журнал «Все про бухгалтерський облік». – 2018. – №84. – С. 26–27.
2. Закон № 185 – Закон України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті» від 23.09.94 р. № 185/94-ВР

Лисенко О.С.,
магістр
Сакун А.Ж., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРЕВАГИ ПЕРЕХОДУ НА МСФЗ В УКРАЇНІ

Як відомо, Україна прагне стати членом Європейського Союзу. У зв'язку з цим у 2004 році було затверджено Закон України «Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу. Цим Законом було визначено обов'язковість безпосереднього застосування підприємствами Міжнародних стандартів фінансової звітності (далі - МСФЗ), що були прийняті Радою з МСБО і включають: міжнародні стандарти фінансової звітності; міжнародні стандарти бухгалтерського обліку; тлумачення, розроблені Комітетом із тлумачень міжнародної фінансової звітності. В Україні процес переходу на міжнародні стандарти супроводжується гострими дискусіями та різними підходами до вирішення цього питання. Проблема ведення обліку і звітності за МСФЗ стає дедалі актуальнішою для вітчизняних організацій. На Міжнародному конгресі національних регуляторних органів у сфері бухгалтерського обліку учасниками було підтримано і схвалено три підходи до шляхів переходу на МСФЗ, а саме: конвергенція національних стандартів до МСФЗ; розробка національних стандартів на основі МСФЗ; прийняття МСФЗ як національних стандартів. Україна обрала другий із запропонованих підходів [1].

Складаючи фінансову звітність за міжнародними стандартами вперше, керівники підприємств та бухгалтерські служби можуть стикнутися з рядом проблем основними з яких є наступні:

- відсутність кваліфікованих фахівців, які можуть розуміти і застосовувати МСФЗ. Причому мова йде не лише про підготовку звітності, а й про використання і розуміння її. Найбільш результативним методом навчання МСФЗ є навчання у процесі впровадження стандартів в конкретній компанії;
- виникнення додаткових витрат внаслідок потреби у придбанні нового програмного забезпечення, за допомогою якого складання звітності значно полегшило роботу персоналу та зменшило можливість допущення помилок;
- необхідність у зборі додаткової інформації, яку вимагають МСФЗ, включення до посадових обов'язків працівників підрозділів додаткових функцій;
- складність окремих стандартів. Найбільш важкі для сприйняття на сьогодні елементи МСФЗ – стандарти, присвячені відображенню у звітності фінансових інструментів, зокрема вкладень у цінні папери, похідних інструментів, дебіторської та кредиторської заборгованості.

Складність також полягає ще й у тому, що активи і зобов'язання мають бути оцінені за справедливою вартістю, що є складним завданням для вітчизняних фахівців.

Основні переваги Міжнародних стандартів обліку:

- чітко визначає майновий стан власників підприємства;

- дозволяє здійснювати ефективний фінансовий аналіз підприємства щодо його ліквідності та платоспроможності;
- дає можливість реального прогнозу щодо майбутньої діяльності підприємства;
- фінансова звітність, яка підготовлена за МСБО, є доступною не тільки для фахівців, а й для широкого кола користувачів.

Основні передумови необхідності переходу на МСФЗ:

- розширення як вертикальних, так і горизонтальних господарських зв'язків призвело до активізації самостійності суб'єктів господарювання, яким для прийняття рішень необхідна якісна інформація, що повно та істинно відображає усі економічні процеси;
- активізація ролі грошей призвела до збільшення потреби на кредитні кошти, для отримання яких банки вимагають від суб'єктів господарювання надання фінансових документів, які б дали змогу провести фінансовий аналіз підприємства швидко, якісно і доступно;
- вихід українських підприємств на міжнародні фінансові ринки вимагає надання фінансової звітності відповідно до міжнародних стандартів;
- потреба в значних іноземних інвестиціях[2].

Отже, переваги складання фінансової звітності за міжнародними стандартами дійсно є і вони незаперечні для більшості користувачів фінансової звітності. МСФЗ можна розцінювати як інструмент глобалізації економіки і світових господарських зв'язків. Принципи, закладені в порядок формування звітності згідно МСФЗ, роблять її адекватнішою і здатною відобразити істинний майновий стан організації. У зв'язку з цим цінність МСФЗ важлива не тільки для іноземних, але й для національних інвесторів також. Це ще раз підтверджує необхідність і корисність процесу впровадження МСФЗ для всіх секторів економіки України. Підбиваючи підсумки, необхідно підкреслити, що перехід до МСФЗ – це процес, який може стати початком абсолютно нового життя бухгалтерського обліку в українській економіці. І мова в цьому випадку йде не про нову бухгалтерську методологію і навіть не про принцип пріоритету змісту над формою. Йдеться про абсолютно нове розуміння ролі бухгалтера в економічному житті суспільства й усвідомлення своєї відповідальності перед ним.

Проте для реального запровадження МСФЗ необхідно: внести відповідні зміни до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»; забезпечити фінансову підтримку процесу переходу на МСФЗ; організувати підготовку спеціалістів з МСФЗ у системі вищої освіти; створити реальний механізм контролю за дотриманням стандартів.

Список використаних джерел

1. Пономарьова Н.А. Міжнародні стандарти фінансової звітності та міжнародні стандарти аудиту: навч. посібник. Н. А. Пономарьова. – Хмельницький. ХНУ, 2008. - 211 с.
2. Стратегія застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 жовтня 2007 р. № 911–р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=86024&cat_id=83018.

Лисенко В.,
Науковий керівник – асистент кафедри менеджменту організацій
Алещенко Л.О.
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
м. Херсон

СУЧАСНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ

Із набуттям Україною не формального, а реального суверенітету першорядного значення набуває впровадження передових організаційно-управлінських технологій в таку важливу її соціально-економічну сферу господарства як готельно-ресторанний бізнес. Наша країна перейшла до ринкових відносин у час, коли на міжнародному ринку сталися суттєві зміни в туристичній галузі, важливою складовою якої є готельно-ресторанний сервіс.

Готельно-ресторанний бізнес є основною складовою туристичної галузі нашої держави. Розвиток внутрішнього та міжнародного туризму значною мірою пов'язаний з рівнем матеріально-технічної бази туристичних підприємств, розгалуженістю та різноманітністю їх мережі, якістю та обсягом послуг, пропонованих готельним господарством. Готельні підприємства виконують одну з основних функцій у сфері обслуговування туристів - забезпечують їх житлом і побутовими послугами під час подорожі[1].

На сучасному етапі функціонування підприємств готельно-ресторанного бізнесу виникають об'єктивні фактори, що ускладнюють процеси прийняття управлінських рішень, в умовах прискореного темпу суспільно-політичного життя. Збільшується обсяг «фахової» інформації, яку слід опанувати й використовувати у повсякденній діяльності, бурхливо розвивається наука й техніка, що спонукає до впровадження більш продуктивних і якісно нових зразків обладнання, новітніх виробничих технологій та надання широкого спектра послуг. Структура виробничих колективів сучасних підприємств готельно-ресторанної сфери значно ускладнилась, що зумовлене появою нових професій, суттєвими змістовими змінами праці фахівців традиційних спеціальностей, підвищенням рівня освіти та духовної культури працівників, появою й диверсифікацією можливостей щодо реалізації особистості в умовах економічної й політичної демократії

На сучасному етапі розвитку готельно-ресторанного бізнесу процесу прийняття рішень належить провідне місце в управлінні підприємствами, тому що рішення, прийняті керівником визначають не лише рівень ефективності його діяльності, але й забезпечують стійкий розвиток об'єкта управління та утримання ним позицій на світовому ринку. При цьому керівникам доводиться приймати обґрунтовано-об'єктивні рішення в ситуаціях виключної складності й непередбачуваності. Компетентність керівника визначається рівнем ефективності прийнятих ним рішень, вмінням їх реалізувати й контролювати процес виконання. Колективна раціональна діяльність на основі професійного

управлінського рішення є запорукою досягнення високої організаційної культури суб'єктів сучасного готельно-ресторанного бізнесу.

Найважливішими рисами керівника нової формації є: професійна компетентність, високий рівень підготовки у сфері менеджменту, обізнаність в теоретичних питаннях економіки й права, вміння самостійно й оперативно приймати вірні рішення з урахуванням інноваційних процесів та новітніх тенденції розвитку бізнесу. Досить важливими вважаються також організаторські здібності керівника: цілеспрямованість, вміння підбирати й ефективно використовувати кадри, визначати їхні функції відповідно до набутого рівня знань, делегувати їм певний обсяг повноважень. Керівник повинен чітко визначати й використовувати можливості й здібності працівників, виявляти турботу про умови їх праці і побут, створювати позитивний соціально-психологічний клімат у колективі.

У процесі формування української ринкової економіки, обтяженому загальною економічною дестабілізацією, діяльність менеджерів значно ускладнюється, тому що їм доводиться контролювати безпрецедентні ситуації, перерозподіляти ресурси з метою найвигіднішого їх використання. Менеджери готельно-ресторанного бізнесу приймають рішення в умовах значного ризику й невизначеності, що потребує високого фахового рівня, оперативності, самостійності та відповідальності.

Одним із головних критеріїв здійснення ефективної менеджерської роботи є координація діяльності різних структурних підрозділів у процесі надання певних видів послуг.

Запорукою ефективності менеджменту готельно-ресторанного бізнесу є реалізація його контролюючої функції. Дієвий і надійний контроль з боку керівництва є важливою й вирішальною умовою ефективного управління, якщо здійснюються три основні його стадії: встановлення фактів, критична їх оцінка й розробка заходів щодо вдосконалення діяльності підприємства.

Найважливішим завданням менеджменту у готельно-ресторан-ному бізнесі є організація виробництва й надання послуг високої якості з урахуванням інтересів споживачів і забезпечення стабільного становища підприємства на ринку послуг [2].

Менеджмент готельно-ресторанного бізнесу є особливою наукою. Він поєднує питання економіки, планування, економічного аналізу, організації діяльності, психології, соціології, педагогіки, права, кібернетики та ін.

Усі підприємства готельно-ресторанного бізнесу являють собою складні соціальні системи, всередині яких можна виділити дві складові: виробництво послуг і управління. Ці складові підпорядковані одна одній і перебувають у певних відносинах між собою. Вихідним моментом їхньої взаємодії є цілі функціонування цих організаційних утворень, для досягнення яких система управління впливає на сферу виробництва послуг. Існує і зворотній зв'язок між зазначеними складовими - зміни у сфері виробництва послуг зумовлюють корегування управлінського процесу. Керівники підрозділів і підпорядковані їм працівники вступають у певні відносини, які визначаються як управлінські й

виступають предметом менеджменту. Управлінські відносини визначаються не лише сто-сунками між керівниками й підлеглими. Предметом дослідження менеджменту є всі види виробничих і міжособистісних стосунків між працівниками в межах підприємства.

Економічна сутність готельної діяльності полягає у тому, що вона має нематеріальний характер. Результатом виробничо-експлуатаційної діяльності готелів є не «готовий продукт», а пропозиція особливого виду послуг. При цьому послуги не можуть вироблятися окремо від існуючого матеріального продукту, тобто без експлуатації матеріально-технічної бази (будівлі, споруди, устаткування, інвентар), яка виступає основою виробництва та реалізації пропонованих послуг. З урахуванням особливостей обслуговування в готельному господарстві, де поєднуються виробництво та споживання послуг, цей процес визначається поняттям «надання послуг». Слід підкреслити, що в процесі цієї діяльності здійснюється продаж і безпосереднє надання послуг.

Рівень обслуговування у сучасному готельному господарстві зумовлений, головним чином, станом матеріально-технічної бази підприємства, що його пропонує (будівлі, споруди, інженерне й санітарно-технічне обладнання, електроприлади, меблі, тощо). В останні роки спостерігається процес оновлення та урізноманітнення матеріально-технічної бази підприємств, підвищення фахового рівня персоналу готелів, впровадження інноваційних технологій тощо. Будівлі готелів обладнуються спортивними, медичними, розважальними та іншими приміщеннями. Відтак, процес обслуговування споживачів послуг урізноманітнюється, а пропоновані послуги набувають комплексного характеру [3].

Підсумовуючи викладене, можна констатувати, що підприємства готельно-ресторанного бізнесу не можуть функціонувати без цільових орієнтирів тому, що цільовий початок в їх діяльності задається в першу чергу тим, що ця діяльність знаходиться під впливом інтересів багатьох суб'єктів господарської діяльності й суспільства в цілому.

Список використаних джерел

1. Нечаюк Л.І., Нечаюк Н.О. Готельно-ресторанний бізнес: Менеджмент. Навчальний посібник. 3-тє видання. К.: Центр учбової літератури, 2009. 344 с.
2. Андренко І.Б., Кравець О.М., Писаревський І.М. Менеджмент готельно-ресторанного господарства. Підручник. – Х.: ХНУМГ, 2014. – 431 с.
3. Самодай В.П., Кравченко А.І. Організація ресторанної справи. Навч. посібник. — Суми: Вид-во СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2015. — 424 с.

Лобанова І.М.,
Науковий керівник – Подаков Є.С.- к.е.н, доцент
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
м. Херсон

ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ В БЮДЖЕТОУТВОРЕННІ

Нині одним із пріоритетних напрямів наукових розвідок у науці фінансового права є розв'язання проблем адміністрування податків. Податкові платежі як джерело наповнення дохідної частини бюджетної системи регулюють формування централізованих грошових фондів і тим самим впливають на соціально-економічні процеси в державі. З часів прийняття незалежності Україною зроблено багато кроків до налагодження системи оподаткування, однак цей процес є надто затяжним, адже навіть після прийняття Податкового кодексу України національна податкова система має багато недоліків та потребує оптимізації. На сьогоднішній день Україна знаходиться в дуже складному становищі – переживає економічну кризу. Для того, щоб стабілізувати ситуацію потрібно збільшити або залишити на тому рівні на якому є надходження до державного бюджету.

Широка база оподаткування, яка включає не тільки товари, але й роботи та послуги, забезпечує надійність і стабільність бюджетних надходжень. В сучасних умовах ринкової економіки ефективно управління підприємством залежить не тільки від внутрішнього, але і зовнішнього середовища. Серед найважливіших чинників, що впливають на функціонування господарюючих суб'єктів, є податки. Саме їх вплив в кінцевому підсумку діяльності підприємства, а значить і подальший розвиток та здійснення економічної діяльності.

Податок на додану вартість є основним джерелом надходжень до бюджету. Його частка становить 40% в 2018 році – це на 6% більше ніж в минулому році. Вплив ПДВ на добробут суспільства досліджували Б.Карпінський, А.Сігайов, А.Соколов, В.Рябошлик, К.Шмельов, М.Боутус, Л.Ербіл, В.Саммерс та інші, проте механізм ПДВ потребує удосконалення.

ПДВ – непрямий податок, що сплачується кінцевим споживачем: населенням, державою та неприбутковими неурядовими організаціями, що обслуговують населення. Проте не з кожної покупки населення належить стягувати ПДВ, а деякі виробничі підприємства – не кінцеві споживачі, можуть виявитися кінцевими платниками ПДВ.

Більше половини первинного ПДВ генерується видатками населення на товари і послуги; державними закупівлями забезпечується десята частка надходжень; видатками фізичних осіб-підприємців та інших суб'єктів малого підприємництва – більше чверті, що відповідає значним масштабам поширення цього виду економічної діяльності

У 2018 році збір ПДВ був виконаний на 95% , кінцеві платники заплатили 26,9 млрд. грн ДПВ, тоді як до бюджету дійшло 25,1 млрд. грн. З урахуванням того, що 0,4 млрд. грн отримано за рахунок приросту заборгованості з

відшкодування ПДВ, тобто надзвичайними методами, надходження, зібрані за основним механізмом, становили 24,7 млрд. грн, або на 2,2 млрд. грн менше, ніж сплачено кінцевими платниками. Таким чином, у скарбницю потрапило менше 92% первинної сплати ПДВ.

Нестабільність фактичних надходжень ПДВ може бути пояснена тільки суб'єктивними факторами - фіктивним відшкодуванням та іншими шахрайствами. Прогнозування та динаміка надходжень від ПДВ залежить від механізму його адміністрування, який потребує перегляду та вдосконалення.

Суть злочинної схеми відшкодування ПДВ полягає у створенні мережі суб'єктів господарювання з ознаками фіктивності, діяльність яких спрямована на безпідставне формування податкового кредиту з ПДВ для реальних підприємств шляхом проведення низки безтоварних операцій. Службові особи цих підприємств, заповнюючи декларації з ПДВ, вносять до них завідомо неправдиві відомості про таким чином створений податковий кредит із ПДВ та заявляють до відшкодування з бюджету.

Питання покращення адміністрування ПДВ, підвищення рівня його прозорості, погашення заборгованості з відшкодування й запобігання її виникненню в майбутньому – пріоритети у розробках практичної діяльності органів державної податкової служби України.

Розглянемо також вплив наявності податкових пільг на ефективність надходжень ПДВ до бюджету. Обов'язковим елементом податкової політики будь-якої економічної системи світу є податкові пільги, через які опосередковано регулюють соціально-економічні пропорції. Податкові пільги, з одного боку, – це стимулюючий важіль розвитку національної економіки, що забезпечує розвиток певних видів діяльності, галузей та регіонів. З іншого – наповнення бюджету перекладається на інших платників податків, що створює нерівномірне податкове навантаження, надаючи окремим суб'єктам господарювання більш вигідні умови, одночасно знижуючи конкурентоспроможність інших підприємств.

Відповідно до ст. 30 Податкового кодексу, податкова пільга – передбачене податковим та митним законодавством звільнення платника податків від обов'язку щодо нарахування та сплати податку та збору, сплата ним податку та збору в меншому розмірі за наявності підстав. Податкова пільга надається шляхом: – податкового вирахування (знижки), що зменшує базу оподаткування до нарахування податку та збору; – звільнення від сплати податку та збору; – зменшення податкового зобов'язання після нарахування податку та збору; – встановлення зниженої ставки податку та збору

Таким чином, ПДВ – це пропорційний податок, який стягується як відсоток від ціни, а отже, є прозорим на кожному етапі виробництва та поширення. Він збирається частинами, через систему відрахувань, коли суб'єкти оподаткування (zareєстровані як платники ПДВ) можуть зменшувати свої зобов'язання на величину податку, яку вони сплатили іншим платникам ПДВ, купуючи ресурси для своєї виробничої діяльності. Цей механізм забезпечує нейтральність податку,

Податки відіграють важливу роль у функціонуванні держави, тому що вони є одним із найважливіших видів державних доходів, що їх одержує держава на підставі своїх владних повноважень. Таким чином, підприємства мають великі можливості зменшення своїх податкових зобов'язань, але податкова політика кожного з них повинна базуватися на вимогах економічної доцільності. Якщо цим питанням не приділятиметься належна увага, то негативні наслідки можуть перекрыти всі переваги зменшення оподаткування. Разом з тим необхідно зазначити, що кризовий стан підприємств свідчить про необхідність реформування податкової системи України незалежно від того, скільки трансакцій задіяне в економічному ланцюжку.

Отже, як видно з проведеного аналізу, бюджет України недоотримає мільйони гривень унаслідок схем із розкрадання ПДВ, великих обсягів відшкодувань та наданих пільг, недосконалого адміністрування.

Для забезпечення зменшення зловживань з ПДВ необхідно:

- зменшити перелік пільг із ПДВ;
- скасувати обкладання товарів за ставкою 0%;
- посилити покарання за порушення податкового законодавства.

Список використаних джерел:

1. Сігайов А. Ефективне адміністрування ПДВ: проблеми і перспективи / А. Сігайов // Економіка України. – 2007. – №7. – С.24-25.
2. Карпінський Б. Податок на додану вартість / Б.Карпінський // Економіст. – 2007. – №1. – С.30-33
3. Лісовська Л. Податковий контроль у системі оподаткування : зміст та механізм здійснення / Л. Лісовська // Підприємництво, господарство і право. – 2010. – № 10. – С. 25–28.
4. Податковий кодекс України : від 02.12.2010 р. № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13–17. – Ст. 112.
5. Гой В. До питання про організацію окремих видів контролю за діяльністю великих платників податків / В. Гой // Підприємництво, господарство і право. – 2010. – № 1. – С. 57–61.

Логінова А.О.
Коваль С.В., кандидат е.н, доцент.
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

СИСТЕМА АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Система антикризового управління підприємством як сукупність взаємодоповнюючих та взаємопов'язаних елементів, узгоджена взаємодія яких сприятиме подоланню кризи, виявленню ознак її прояву та відновленню стабільного функціонування соціальноекономічної системи під впливом несприятливих чинників зовнішнього та внутрішнього середовища

Система антикризового управління повинна забезпечувати постійний моніторинг кризових явищ, здійснювати планування, організацію та реалізацію антикризових заходів з метою збереження базових позитивних характеристик підприємства, а також відновлення його ефективного функціонування.

Створення на підприємстві системи антикризового управління має базуватися на певних принципах, дотримання яких дозволить забезпечити її ефективне функціонування у майбутньому.

До найбільш значущих системних принципів, які визначають загальні вимоги до проведення антикризового управління, належать:

1) принцип об'єктивності, використання якого передбачає врахування суті та механізмів виникнення та поглиблення кризових явищ,

2) принцип комплексності, який визначає необхідність системного мислення, розробку антикризових

3) принцип відповідності, суть якого полягає у вивченні та типізації умов функціонування конкретного підприємства-об'єкта антикризового управління

4) принцип контролю, який передбачає здійснення постійного контролю за перебігом реалізації управлінських заходів

5) принцип оптимальності, який передбачає оптимізацію методичного інструментарію дослідження проблем підприємства та діагностики загрози його банкрутства,

6) принцип основної ланки, використання якого орієнтує на пошук та першочергове розв'язання основної проблеми

7) принцип законності, який передбачає знання та використання в інтересах підприємства-об'єкта антикризового управління правових засад

8) принцип ефективності, сутність якого полягає у максимально можливому використанні потенціалу об'єкта та суб'єкта управління для формування обґрунтованої програми антикризових дій.

Також важлива реалізація готовності до кризи, його пом'якшення, якщо криза настала, визначення та забезпечення позитивних наслідків виходу з кризи.

Область реалізації антикризового управління включає прогнозування і моніторинг кризових ситуацій, виявлення ранніх ознак кризових процесів, розробку системи готовності до кризи, що враховує його особливості, характер

і причини виникнення, управління бурхливими процесами кризових явищ, забезпечення безболісного і позитивного виходу з кризи. Позитивний вихід - це придбання нової якості розвитку організації.

Фахівці виділяють своєчасну діагностику кризових явищ у фінансовій діяльності підприємства, терміновість реагування на різні кризові явища, адекватність реагування підприємства на ступінь реальної загрози його фінансовому добробуту, а також повну реалізацію внутрішнього потенціалу для виходу з кризи.

Антикризові управлінські рішення, мають прийматися на основі достовірної інформації, їх масштаб і спрямованість мають відповідати типу кризи на підприємстві та швидкості її поширення, рішення різних суб'єктів антикризового управління мають узгоджуватися між собою, спрямовуватися на конкретного виконавця, прийняті рішення мають виконуватися в максимально можливому обсязі. Порушення вказаних принципів не дозволить отримати очікуваних ефектів від антикризових заходів або навіть може призвести до поглиблення кризи на підприємстві.

Успіх антикризового управління визначається рівнем антикризової готовності підприємства ефективністю безпосереднього протистояння кризі та рівнем своєчасних профілактичних заходів. Обов'язковою складовою успіху повинно бути виділення даної сфери управління в певну, відносно самостійну систему, яка істотно б відрізнялася від простого набору певних планів та процедур, що діють від випадку до випадку.

Не можна упускати зі структури антикризового управління і проблеми інвестування антикризових заходів, маркетингу, а також проблеми банкрутства і санації підприємств.

Антикризове управління складом своїх типових проблем відбиває ту обставину, що воно є особливим типом управління, яке володіє як загальними для управління рисами, так і неспецифічними його характеристиками.

Список використаних джерел:

1. Антикризисный менеджмент / Под ред. А.Г. Грязновой. М: Тандем; ЭКМОС, 1999.
2. Антикризове управління підприємством: Навч. посіб. / З.Є. Шершньова, В.М. Багацький, Н.Д. Гетманцева; За заг. ред. З.Є. Шершньової. – К.: КНЕУ, 2007.
3. Базаров Г. З. Теория и практика антикризисного управления: Учебник для ВУЗов / Г.З. Базаров, С.Г. Беляев, Л.П. Бельих и др. / Под ред. С.Г. Беляева, В.И. Кошкина. – М.: Закон и право; ЮНИТИ, 1996.
4. Василенко В. О. Антикризове управління підприємством: Навч. посібник / В.О. Василенко. – К.: ЦУЛ, 2003.
5. Жадько А. О. Антикризове управління підприємством: сутність, етапи здійснення та основні антикризові заходи / А.О.Жадько [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intkonf.org/zhadko-ao-antikrizove-upravlinnya-pidpriemstvom-sutnist-etapi-zdiysnennya-ta-osnovni-antikrizovi-zahodi/>
6. Король В. С. Антикризовий менеджмент в умовах ринкової трансформації економіки: Автореф. дис. ... канд. екон. наук 08.06.02 / В.С.Король / НАН України; Ін-т регіон досліджень. – Л., 2001.

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Фінансова стійкість — це надійно гарантована платоспроможність підприємства, це таке його становище, коли вкладені в підприємницьку діяльність ресурси окупаються за рахунок грошових надходжень від господарювання, а отриманий прибуток забезпечує самофінансування та незалежність підприємства від зовнішніх залучених джерел формування активів. Визначається фінансова стійкість відношенням вартості матеріальних оборотних активів (запасів та витрат) до величини власних та позикових джерел коштів для їх формування.

Є наступні коефіцієнти, які можна використати для аналізу довгострокової платоспроможності підприємства:

Коефіцієнт концентрації власного капіталу : чим вище значення коефіцієнта концентрації власного капіталу, тим більш фінансово стійке, стабільне і незалежне від кредиторів підприємство. Якщо його значення дорівнює 1 (або 100 %), це означає, що власники повністю фінансують своє підприємство.

Коефіцієнт концентрації позикового капіталу : Чим нижчий показник концентрації позикового капіталу, тим менша заборгованість підприємства, тим стійкіше його положення. Зростання цього показника в динаміці означає збільшення частки позикових коштів у фінансуванні підприємства.

Співвідношення позикового і власного капіталу : цей показник дає найбільш загальну оцінку фінансової стійкості підприємства. Він розраховується за формулою:

$$\text{Співвідношення позикового капіталу і власного} = \frac{\text{Позиковий капітал}}{\text{Власний капітал.}}$$

Зростання показника в динаміці свідчить про посилення залежності підприємства від інвесторів і кредиторів, тобто про деяке зниження фінансової стійкості, і навпаки.

Коефіцієнт забезпеченості за кредитами : З його допомогою оцінюється потенційна можливість підприємства погасити позику. Коефіцієнт показує ступінь захищеності кредиторів від несплати відсоткових платежів.

Показник фінансової стійкості і платоспроможності рекомендується також використовувати чистий робочий капітал, який розраховується як різниця поточних активів і поточних зобов'язань.

Дуже важливим показником фінансової стійкості є коефіцієнт реальної вартості майна, адже успіх діяльності будь-якого підприємства залежить від його забезпечення засобами виробництва. Реальне майно — це основні засоби, виробничі запаси, незавершене виробництво, які беруть участь у виробничому

процесі, створюють продукцію, забезпечують безперервну роботу. Тому цей показник цікавить постачальників, покупців, тобто тих контрагентів, які хочуть мати уявлення про виробничий потенціал підприємства.

Важливого значення для функціонування підприємств в умовах ринкової економіки набуває їх фінансова незалежність від зовнішніх позикових джерел. Запас джерел власних коштів означає запас фінансової стійкості підприємства за умови, що його власні кошти перевищують позикові.

Перевага коефіцієнтів полягає в тому, що на їх рівень не впливає інфляція, що дуже важливо.

Безперервність виробничого процесу забезпечується тоді, коли більша частина запасів і витрат покривається власними оборотними коштами, тобто підприємство незалежне в формуванні своїх запасів. Але якщо значення коефіцієнта забезпеченості запасів власними оборотними коштами перевищує одиницю, це означає зниження ефективності використання фінансових ресурсів.

Разом з тим необхідно врахувати, що коефіцієнти не мають універсального характеру. їх можна розглядати як орієнтовані індикатори, що відображають найбільш болючі місця в діяльності підприємства, які потребують детального аналізу.

В деяких випадках та чи інша величина коефіцієнта не відповідає загальноприйнятому стандарту в силу специфічності конкретних умов діяльності підприємства, особливості його ділової політики.

Найбільш повно фінансову стійкість підприємства відображає коефіцієнт автономії, тобто фінансової незалежності від зовнішніх позикових джерел фінансування. Чим вище значення цього показника, тим вищий рейтинг підприємства серед кредиторів. У зв'язку з цим стратегія зростання передбачає нарощування власного капіталу за рахунок нерозподіленого прибутку, додаткового капіталу.

Стійкість фінансового стану підприємства оцінюється щодо власних і позикових коштів, за темпами накопичення власних коштів у результаті поточної фінансової діяльності, достатнім забезпеченням матеріальних оборотних активів власними джерелами.

В умовах економічної кризи підтримання фінансової стійкості на достатньо високому рівні потребує впровадження систематичного управління комплексом заходів щодо запобігання зниження рівня цієї характеристики підприємства.

Список використаних джерел:

1. Шеремет А.Д., Сайфулин Р.С. Финансы предприятий. – М., ИНФРА-М, 1998.
2. Обущак Т.А. Сутність фінансового стану підприємства / Т.А. Обущак // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 9.
3. Ковалев А.И., Привалов В.П. Анализ финансового состояния предприятия. Издание 2-е, переработанное и дополненное. – М.: Центр экономики и маркетинга, 1997.
4. Журавльова О.Є. Фінансова стійкість підприємства: теорія і практика / О.Є. Журавльова // Формування ринкової економіки. – 2009. – № 22.

СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ

Новий податковий кодекс, прийнятий в Україні, став єдиним законом, який покликаний регулювати сферу оподаткування підприємств в країні. Не зважаючи на те, що основним завданням кодексу повинне було стати забезпечення стабільності системи оподаткування, відразу ж після набуття ним чинності, його стали активно доповнювати та змінювати, і уже за перший рік було внесено більше як десять змін. Таким чином, із прийняттям нового ПК, стабільність податкової системи для підприємств в Україні так і не наступила [1]. Система оподаткування підприємств поділиться на два основних види: 1. Спрощена система; 2. Загальна система.

Вибір виду оподаткування особливо важливий у процесі реєстрації підприємства через свій подальший вплив на його діяльність. Спрощена система оподаткування відрізняється від загальної тим, що підприємства, які її використовують, платять податок від загальної виручки, не враховуючи статтю витрат. Завдяки цьому підприємства, які перебувають на спрощеній системі оподаткування мають можливість вести спрощений податковий і бухгалтерський облік, у зв'язку з чим несуть менші витрати ресурсів, пов'язаних з веденням бухгалтерії. Починаючи з 2012 року, набув чинності новий порядок оподаткування підприємств, які перебувають на спрощеній системі. Ліберальність даної системи полягає в зниженні ставки оподаткування й збільшенні граничного об'єму виручки. З початку 2013 року список підприємств, які мають право використовувати єдиний податок, законодавчо був розширений за рахунок його доповнення 5 і 6 групою. До таких відносяться підприємства, річна виручка яких не перевищує 20 мільйонів [2]. У яких випадках можна бути платником єдиного податку. Спрощена система оподаткування в Україні передбачає різні варіанти ставок. Для чіткого визначення ставки єдиного податку платники податків були розділені на спеціальні групи:

- фізичні особи, підприємці: 1,2,3 і 5 групи;
- підприємства: 4 і 6 групи.

Вибір системи спрощеного оподаткування провадиться на підставі критеріїв закріплених на законодавчому рівні:

Четверта група:

- загальна виручка не перевищує 5 мільйонів (3 для СПД) у рік;
- середня кількість найманих робітників у рік не більша ніж 50 (20 чоловік для СПД).

Шоста група:

- загальна виручка не перевищує 20 мільйонів у рік;
- обмеження за кількістю найманих робітників не обмежується.

Використання єдиного податку неможливе для підприємств, які займаються наступними видами діяльності:

- проведення й організація азартних ігор;

- надання поштових послуг та послуг зв'язку;
- діяльність з управління підприємствами;
- обмін валюти;
- виробництво, видобуток, реалізація дорогоцінних каменів і дорогоцінних металів, а також органогенного утворення;
- організація торгів (аукціонів) предметами колекціонування, виробами мистецтва чи антикваріату, продаж антикваріату й предметів мистецтва;
- імпорт, експорт, виробництво, продаж підакцизних товарів (крім продажу ПММ в роздріб у ємностях об'ємом до 20 літрів);
- реалізація й видобуток корисних копалин;
- діяльність, що полягає у фінансовому посередництві, крім страхової діяльності, яка стосується аджастерів, сюрвейерів, аварійних комісарів і страхових агентів;
- проведення й організація гастрольних заходів.

Також застосування спрощеної системи оподаткування обмежено для таких компаній, як:

- інвестиційні компанії й фонди, банки, страхові компанії, страхові (перестрахові) брокери, ломбарди, установи накопичувального пенсійного забезпечення, кредитні союзи, лізингові компанії, довірчі товариства, інші фінансові установи;
- реєстратори цінних паперів;
- підприємства-нерезиденти;
- відділення, філії, представництва й інші окремо відособлені підрозділи підприємства, яке не є неплатником єдиного податку;
- підприємства, у яких частка в статутному капіталі юросіб, які не є платниками єдиного податку, становить більш ніж 25%.

Розміри ставки єдиного податку визначені Податковим кодексом України:

1. Для підприємств, які відносяться до 4-ої групи платників єдиного податку, встановлені наступні варіанти ставок єдиного податку:

- 3% від валового доходу підприємства, а також сплата ПДВ;
- 5% від валового доходу.

2. Для підприємств 6-ої групи також встановлені два варіанти ставок з єдиного податку:

- 5% від валового доходу підприємства, а також сплата ПДВ;
- 7% від валового доходу.

Порядок ведення звітності й сплати податків. Звіт і оплата за єдиним податком проводиться 1 раз у квартал, щомісяця (при наявності найманих робітників). Звітування ПДВ - щомісяця, хоча існує можливість переходу на періодичність 1 разу на квартал [3].

Список використаних джерел:

1. Система оподаткування в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <https://byhgalter.com/na>
2. Оподаткування підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <https://nakaz.com.ua>
3. Спрощена система оподаткування [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <https://www.golovbukh.ua>

Любасва В.А.
Пристемський О.С., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м.Херсон

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ НА АГРАРНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

В умовах ринкової економіки аграрні підприємства здійснюють свою діяльність самостійно, але за умов конкуренції, коли їх самостійні дії обмежуються можливістю кожного з них впливати на загальні умови обігу товарів на ринку, коли підприємство повинне стимулювати виробництво саме тих товарів, яких потребують споживачі. Для ринкової економіки притаманними є такі процеси і явища, як конкуренція, вільне ціноутворення, що складаються під впливом витрат, попиту або на їх поєднанні. У зв'язку з цим виникає потреба в організації такого внутрішньогосподарського обліку, який, будучи часткою бухгалтерського (фінансового) обліку, виконував би завдання, пов'язані з управлінням як підприємства в цілому, так і внутрішніми підрозділами, починаючи із ступеня проектування нового виду продукції і закінчуючи його реалізацією.

Організація бухгалтерського обліку сприяє створенню будь-якого підприємства, та забезпечує його підготовку до ефективної діяльності. Без організованого бухгалтерського обліку не можлива діяльність суб'єктів господарювання, оскільки це суперечить чинному законодавству України [4]. Від раціональної організації бухгалтерського обліку залежить можливість отримання й представлення зацікавленим користувачам всієї необхідної інформації.

Однією з важливих передумов раціональної організації обліку є розробка систем організації бухгалтерського обліку, яким визначається зміст, послідовність і строки виконання облікових робіт на підприємстві, порядок одержання інформації, складання і додання звітності [1].

Організація бухгалтерського обліку – це комплекс заходів власника підприємства, направлених на забезпечення реєстрації фактів господарського життя, узагальнення їх з метою отримання необхідної інформації для складання звітності та прийняття управлінських рішень [3].

Однією зі складових технічного напрямку організації бухгалтерського обліку сфери аграрного бізнесу є вибір форми його ведення.

Важливою передумовою раціональної організації обліку на аграрному підприємстві є правильна розстановка кадрів на окремих ділянках облікового процесу, встановлення такої структури апарату бухгалтерії, яка як найбільше відповідає конкретним умовам роботи підприємства. Чисельність облікового апарату і його структура значною мірою залежать від обсягу облікових і контрольних робіт, від форми організації й автоматизації обліку.

Роль головного бухгалтера як організатора бухгалтерського обліку та

контролю на підприємстві проявляється у створенні раціонального документообігу [2].

Для успішного розвитку підприємницької діяльності та ефективної організації бухгалтерського обліку на аграрному підприємстві необхідною умовою є розвиток соціальної інфраструктури.

Не менш необхідним для ефективної організації бухгалтерського обліку на цих підприємствах є заохочення персоналу, а саме підвищення оплати праці, стимулювання праці персоналу преміями, путівками на відпочинок, одноразовими допомогами.

Отже, збільшення і ускладнення господарських зв'язків в умовах ринку, а звідси – зростання оперативної інформації, необхідної для управління, вимагають подальшого удосконалення організації бухгалтерського обліку, а також підвищення рівня економічних знань та ділової кваліфікації всіх облікових працівників. Раціонально організувати облік можуть тільки спеціалісти, які володіють глибокими знаннями як з методології і техніки бухгалтерського обліку в сільському господарстві, так і з економіки, права, аналізу й аудиту.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999р., № 999 – XIV. [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.liga.ua
 2. Кундря - Висоцька О. П. Організація обліку: Навчальний посібник / О. П. Кундря – Висоцька. – К.: Алеута, 2007. – 223 с.
 3. Леня В. С. Організація бухгалтерського обліку. Навчальний посібник / за ред.. В. С. Леня. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 696 с.
- Сльозко Т. М. Організація обліку: Навчальний посібник / Т. М. Сльозко. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 224 с.

Марченко Я.В.
магістр
Коваль С.В. к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м.Херсон

ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙ ТА МЕХАНІЗМ ЇХ НАКОПИЧЕННЯ

В умовах активізації дії ринкових відносин важливо визначитись із джерелами фінансування капітальних витрат та формування оборотних коштів для забезпечення ефективності діяльності суб'єктів підприємництва. На даному етапі проблема пошуку інвестиційних ресурсів стає пріоритетною, оскільки їх наявність – це основний чинник подальшого економічного розвитку.

Формування інвестиційних ресурсів є основною початковою умовою здійснення інвестиційного процесу. Інвестування капіталу в реалізацію інвестиційних проектів вимагає попереднього його формування в необхідному для цього обсязі. Без формування інвестиційних ресурсів, що спрямовуються на інвестування проекту або ж придбання інвестиційного портфеля підприємства, інвестиційний процес унеможлиблюється.

Обмеження власних засобів, інфляційні процеси, високі процентні ставки банківських кредитів, що, як правило, перевищують рентабельність виробничої діяльності, потребують теоретичного обґрунтування можливості практичного застосування різних підходів до залучення інвестиційних ресурсів. У теоретичному обґрунтуванні джерел фінансування витрат діяльності практично зацікавлені суб'єкти господарювання.

Проблемою вивчення шляхів поповнення інвестиційних ресурсів займалися як вітчизняні (Я.Д.Крупка, Я.О.Лудченко, Т.В.Майорова, А.А.Пересада, В.М.Просяник, С.А.Соколов, С.В.Степаненко, О.О.Удалих та інші), а також зарубіжні (П.Л.Віленський, Я.М.Міркін, Ю.Малишев, В.Ф.Шарп.) та інші вчені-економісти.

Проте в економічній літературі питання щодо джерел фінансування інвестиційних процесів у методичному плані висвітлено не досить повно, оскільки відсутня детальна класифікація джерел фінансування інвестицій, досить незрозумілим залишається трактування форм і методів фінансування інвестицій та інвестиційних ресурсів.

У сучасній економічній літературі класифікація джерел фінансування інвестицій зустрічається рідко, а якщо і розглядається, то тільки з використанням кількох класифікаційних ознак. На початковому етапі класифікації джерел фінансування інвестицій потрібно зосередитись на напрямках дослідження інвестицій, висвітлених у економічній літературі (табл. 1.) [1, с. 44–50; 2, с. 20; 3, с. 6; 4, с. 30; 5, с. 36–39; 6, с. 86]. На основі узагальнення змісту наукових підходів різних економічних учень можна зробити висновок, що сутність інвестицій полягає у забезпеченні можливості використання залучених засобів для розвитку підприємництва, проте ефект від використання ресурсів повинен перевищувати їх ціну.

Основні підходи до сутності інвестиційних ресурсів в економічній теорії

Напрямок	Представники	Зміст інвестиційних ресурсів
Школа меркантилізму	Томас Ман (1571 – 1641)	Дохід від зовнішньої торгівлі
	Ло Джон (1671 – 1729)	Зростання капіталу у сфері міжнародної торгівлі
	Зекендорф Фейт Людвиг (1626-1692).	Багатство нації полягає в природних ресурсах, якими вона володіє
	Йоганн-Іоаким Бехер (1635 – 1682)	Заборона вивезення сировини за межі держави є основою нормального і безперервного розвитку виробництва
Школа фізіократів	Франсуа Кене (1694–1774) ,А.Р. Ж. Тюрго (1727–1781)	Джерело формування інвестиційних ресурсів і об'єктів інвестування базується в основному на землеробстві
Класична політ-економія	Адам Сміт (1723–1790)	Тільки-но у руках приватних осіб починають нагромаджуватися капітали, яких вони забезпечують матеріалами і засобами для існування в розрахунку отримати вигоду на продажу
	Давід Рікардо (1772–1823)	Джерелами накопичення є заробітна плата, прибуток, рента землі, що сплачується землевласнику. Не вважав грошовий кредит джерелом інвестицій
	Жан Батіст Сей (1767 – 1832)	Кредит є найважливішим джерелом інвестицій
	Джеймс Лодердейл (1759 – 1839)	Потенційним джерелом інвестицій є заощадження, які він розглядав у формі нагромадження капіталу
	Томас Мальтус (1766 – 1834)	Заощадження, не спожита частина національного доходу
Марксистська школа	Карл Маркс 1818 -1883	Отримані прибутки на основі сприятливих умов для інвестицій
Неокласичний напрямок	Маршалл <u>Альфред</u> (Marshall) (1842—1924)	Надприбутки, високий рівень розвитку виробництва, продуктивність праці, можливість найкращого використання природних ресурсів
Кейнсіанський напрямок	Йозеф Шумпетер (1883 – 1950)	Заощадження, кредитна емісія
	Дж. Мейнард Кейнс (1883 – 1946)	Заощадження, залучення іноземних інвестицій
	Джон Моріс Кларк (1884–1963)	Державні капіталовкладення
Неокейнсіанський напрямок	Е. Хансен (1887–1975) Євсей Домар (1914)	Застосування методів автоматичних стабілізаторів, кредитних стабілізаторів, інституційних стабілізаторів
Інституціоналізм	Торстейн Веблен (1857–1929)	Обґрунтування появи дихотомії між «бізнесом», і «індустрією»
	Джон Коммонс (1862–1945)	Теорія трансакцій – відчуження і привласнення <i>прав</i> власності і свобод, створених суспільством
Сучасний синтез	Г.Марковіц (народ. 1927)	Використання власних, позикових та залучених ресурсів

Основна роль держави полягає у наданні певних можливостей користування інвестиційними ресурсами за допомогою інструментів адміністративного регулювання: реєстрація, ліцензування, квотування, застосування системи обмеження санкцій, розроблення та затвердження наказів, розпоряджень, указів, застосування адміністративних заходів, розпорядчі процедури, управління державною власністю; а також економічних інструментів: активно структурні, фіскально структурні, монетарні та інші можливі методи.

Оскільки вітчизняна теорія формування і використання інвестиційних ресурсів тільки починає створюватись, як наслідок, – наявність різноманітних визначень категорії “інвестиційні ресурси”. Досліджуючи сутність інвестиційних ресурсів В.М.Присяник пропонує відносити до інвестиційних ресурсів “фінансові види ресурсів, основними серед яких є: дохід від праці, дохід від власності, трансферні доходи, чистий прибуток суб’єктів господарювання, амортизація, кредит” [7, с. 5]. Під інвестиційними ресурсами розуміються фінансові, майнові та трудові ресурси, які залучаються для здійснення вкладень в об’єкти інвестування [8, с. 5]. . Інвестиційні ресурси як кошти у вигляді матеріальних та інтелектуальних цінностей, вкладених у виробничу, підприємницьку та іншу діяльність, об’єднує в коштах матеріальні та інтелектуальні цінності, а також відділяє виробничу діяльність від підприємницької.

Список використаних джерел:

1. Бланк И. А. Основы инвестиционного менеджмента. Т. 1 / Бланк И.А. - К. : Эльга–Н : Ника-Центр, 2001. - 536 с.
2. Буркинський Б.В. Активізація інвестиційної діяльності в регіоні / Б.В. Буркинський, Е.В. Молина. - Одеса : Ін-т проблем ринку і екон.-екол. дослідвань НАН України, 2003. - 494 с.
3. Бутко М.П. Генезис теорії інвестицій у процесі еволюції економічної думки / М.П. Бутко, С.Ю. Акименко // Інвестиції: практика та досвід - 2007. -№ 6. — С. 4–10.
4. Інституційна інвестологія : навч. посіб. ; за заг. ред. д-ра. екон. наук, проф. С.К. Реверчука. - К. : Атіка, 2004. -208 с.
5. Кужелева А.А. Інвестиційна діяльність господарюючих суб’єктів в трансформаційній економіці : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.01 / Кужелева Анна Александровна. - Донецьк, 2007. - 236 с.
6. Субочев О.В. Інноваційно-інвестиційна діяльність промислових підприємств України : дис. ... канд. екон. наук : 08.07.01 / Субочев Олександр Валерійович.- К., 2006. - 187 с.
7. Присяник В.М. Фінансове забезпечення інвестиційної діяльності (на прикладі промислових підприємств Харківської області) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.04.01 «Фінанси, грошовий обіг і кредит» / В.М. Присяник. - Харків, 2001. – 18 с.
8. Бондар М.І. Управлінський облік - забезпечення підвищення ефективності інвестиційних процесів / М.І. Бондар //Формування ринкових відносин в Україні : зб. наук. праць НДЕІ. - 2008.- № 4. - С.3–8.

Міхнова Н.,
магістр
Сакун А.Ж., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ОРГАНІЗАЦІЯ НОСІВ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПОТОЧНОГО ОБЛІКУ

В найбільш загальній формі можна зазначити, що бухгалтерський облік є складовою частиною інформаційної системи підприємства і з цих позицій його завданням є постійний розвиток методологічних елементів. Облік повинен розглядатись не як самоціль, а як засіб за допомогою якого вирішується завдання управлінського апарату підприємства. Бухгалтерська інформація досягає 70 % в загальній економічній системі інформації підприємства і вона є точною, повною, оперативною, достовірною на відміну від іншої інформації - оперативної і статистичної.

Щодо організації бухгалтерського обліку, контролю та аналізу це означає розгляд їх як систем у загальній інформаційній системі управління підприємством. Тобто, розглядати їх слід як системи, які перебувають у безперервному русі (змінюються), розвитку, взаємопов'язані та взаємозумовлені.

Для того щоб одержати облікову інформацію, сформувані різні показники про результати господарської діяльності, потрібні дані, зафіксовані на носіях первинної облікової інформації — документах, які в подальшому слід зареєструвати відповідно до економічного змісту їх та вимог управління в облікові реєстри поточного обліку відомості, журнали, журнали-ордери, машинограми тощо [2].

Облікові реєстри є основними, проте не єдиними способами відображення облікової інформації поточного обліку Крім облікових реєстрів на цьому етапі облікового процесу формують реєстри розрахункового характеру, наприклад розрахунок розподілу витрат на управління, визначення транспортно-заготівельних витрат, амортизації основних засобів тощо. Тому на цьому етапі облікового процесу крім облікових реєстрів використовують нові носії — розрахункові таблиці

Крім облікових реєстрів та розрахункових таблиць у процесі поточного обліку складають різні бухгалтерські довідки, наприклад про виправлення помилок, відображення в обліку результатів інвентаризації, що мають індивідуальний характер.

Таким чином, на етапі поточного обліку використовують три види форм відображення облікової інформації: облікові реєстри, розрахункові таблиці та бухгалтерські довідки.

Запис господарських операцій із носіїв первинного обліку — документів — до облікових реєстрів має здійснюватись відповідно до заздалегідь встановлених правил. Ці правила визначаються способом ведення записів, характером бухгалтерського проведення, ступенем деталізації або укрупнення об'єкта обліку тощо. Співвідношення цих ознак визначає форму облікових реєстрів, послідовність та прийом записів.

Співвідношення різних облікових реєстрів, їх структура, прийоми і послідовність записів, прийоми узагальнення кінцевих результатів (показників) визначають форму поточного і власне всього бухгалтерського обліку. Тому вибір форм поточного обліку — це практично вибір форм бухгалтерського обліку. У будь-якому разі форми облікової інформації поточного обліку мають забезпечувати отримання необхідних даних для управління тими чи іншими об'єктами господарювання, здійснення контролю за станом та рухом господарських фактів — явищ та процесів для аналізу діяльності і реальної оцінки результатів роботи [3].

Вибір форм відображення облікової інформації для поточного обліку здійснюється у розрізі топологічних підрозділів обліку — основних засобів, матеріалів, оплати праці, а також видів форм (облікові реєстри, розрахункові таблиці, бухгалтерські довідки). Цей вибір полегшується тим, що з окремих форм обліку (наприклад, журнально-ордерної, таблично-автоматизованої тощо) або видів розрахункових таблиць (наприклад, розрахунок амортизації) розробляють типові або уніфіковані форми.

Якщо з окремих форм не розроблені типові або уніфіковані форми або в економічній літературі немає будь-яких рекомендацій, то їх розробляють у самому господарстві відповідно до державних стандартів. У всіх випадках розроблені облікові реєстри мають повністю відповідати вимогам управління, контролю, аналізу для реальної оцінки результатів роботи.

Поточний облік пов'язаний з виконанням великої кількості розрахунків. Розрахункові таблиці мають індивідуальний характер. Методика і техніка розробки розрахункових таблиць така сама, як і в разі вибору первинних документів.

Значна частина розрахункових таблиць рекомендована в централізованому порядку. Разом з тим багато їх розробляють безпосередньо на підприємствах.

Значний вплив на форми поточного обліку мають показники звітності. Для того щоб з даних поточного обліку без додаткової роботи можна було безпосередньо заповнити форми звітності, при розробці форм поточного обліку попередньо вибирають показники звітності.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996 - ХІУ: Зі змінами і доповненнями внесеними Законами України від 11.05.2000 р. №1707-III; від 8.06.2000 №1829 – III// Все про бухгалтерський облік. – 2000.– №86.– С.3-6.
2. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський облік на підприємствах з різними формами власності /Навчально-методичний посібник. - К.: ВТОВ "А.С.К.", 2005.-512 с.
3. Кононова О.Є. Організація бухгалтерського обліку: Навч. посібник.– Дніпро: ДВНЗ ПДАБА, – Вена.: Premier Publishing s.r.o. Vienna, 2018. – 102 с

Михайленко Н.С.
Науковий керівник – Ксьонжик І.В., д.е.н., доцент
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

РЕФОРМУВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

Бухгалтерський облік виконання державного бюджету, реалізація ефективної облікової політики у сфері державних фінансів та питання автоматизації бухгалтерського обліку за умов переходу економіки до ринкових відносин посідають достатньо важливе місце у процесі регулювання економічного розвитку держави [2].

Світовий досвід переконує, що найдоцільніше організаційно зосередити функції, пов'язані з бухгалтерським обліком виконання державного бюджету в системі органів державного казначейства, які мають стати "головним бухгалтером" країни. Це особливо актуально для країн з нестабільною економікою, яким характерна відносно складна бюджетна ситуація, і які потребують концентрації ресурсів в єдиній системі. З цією метою в Україні при Міністерстві фінансів України було створена Державну казначейську службу України, однією з основних функцій якої є ведення бухгалтерського обліку виконання державного бюджету, а також контроль за станом обліку та складання звітності суб'єктами державного сектору.

Питання реформування та стандартизації бухгалтерського обліку та контролю в бюджетних установах України не є явищем унікальним та новим, але, при цьому це не послаблює їх виключного значення. В їх розробці беруть участь всі гілки влади. Проте, існує досить багато дискусій щодо удосконалення бюджетної системи в контексті її довгострокового планування та прогнозування, методів визначення її пріоритетів тощо [4; 5; 6; 7; 8; 9; 10]. За останні роки в сфері бюджетного обліку і контролю відбулись значні перетворення. Зокрема, змінилось в цілому бюджетне законодавство, створено централізовану модель управління державними ресурсами через єдиний казначейський рахунок, що дозволило поєднати ресурси всіх суб'єктів сектору державного управління, запроваджено облік зобов'язань розпорядників коштів в системі органів казначейства.

Міжнародна практика обліку в державному секторі свідчить, що процес реформування фінансового управління було зосереджено на розвитку класифікації доходів і видатків для бюджетних цілей. Уряди намагаються встановити зв'язки між системою обліку витрат та існуючою системою камерального фінансового обліку з одинарним записом.

Набуваючи досвіду при використанні цих систем дійшли висновку, що необхідно впроваджувати цілісні та інтегровані системи управління фінансами, які складаються за методом нарахування, який сприяє розширенню управлінських можливостей, а також надає повну інформацію про державні активи і зобов'язання [5]. Облік в державному секторі має ґрунтуватись на надійних системах внутрішнього контролю, надавати можливість отримувати та відображати в обліку інформацію щодо здійснення операцій на всіх стадіях виконання бюджету. Бюджетна реформа в Україні, здійснення якої є одним з пріоритетних напрямків економічного та соціально-політичного розвитку держави, передбачає вирішення

питань комплексного характеру, а саме: забезпечення реальних планових показників бюджету та їх виконання, визначення пріоритетів бюджетного фінансування, концентрація бюджетних коштів на найважливіших соціально-економічних програмах, перехід від практики утримання установ бюджетної сфери до програмно – цільового методу планування та здійснення видатків, забезпечення ефективного використання коштів загального та спеціального фондів державного та місцевих бюджетів [4].

Отже, в сучасних умовах розвитку ефективність та результативність діяльності бюджетних установ, все більшою мірою визначається рівнем інформаційного та аналітичного забезпечення управління. Це стримується недостатнім розвитком облікової та аналітичної функцій управління, недосконалістю обліково-аналітичного забезпечення прийняття рішень. Удосконалення обліку та системи обліково-аналітичного забезпечення покликане сприяти підвищенню обґрунтованості управлінських рішень щодо стратегічного розвитку бюджетних установ. Але, практика показує, що облік та контроль не створюють цілісну систему і не відповідають вимогам управління. У теорії та на практиці обліково-аналітичне забезпечення орієнтоване на виконання функцій звітності. Не розроблено теоретично-методологічні підходи до створення інтегрованої системи обліково-аналітичного забезпечення управління.

Список використаних джерел

1. Бюджетний кодекс України від 7 жовтня 2010 року № 2592-VI [Електр. ресурс] Верховна Рада України: Режим доступу: [http://www. kodeksy.org.ua>budg/1 .htm](http://www.kodeksy.org.ua>budg/1.htm).
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу : <http://www. zakonl.rada.gov.ua.htm>.
3. Стратегія модернізації системи обліку в державному секторі на 2015-2020 роки: [Схвалено Постановою Кабінету Міністрів України від 16.01.2015 р. № 34] [Електронний ресурс] // Міністерство фінансів України: [сайт]. – Режим доступу: Бардаш С. В. Економічний контроль в Україні [Текст]:[монографія] / Бардаш С. В. – К.:КНТЕУ, 2015. – 656 с.
4. Дрозд І.К. Державний фінансовий контроль : Імекс-ЛТД, 2017. 195с.
5. Мельник Т. Г. Облік та аудит діяльності бюджетних установ [Текст] Т.Г. Мельник. – К.: Кондор, 2015. – 412 с.
6. Свірко С. В. Бухгалтерський облік в бюджетних установах [Текст]: [монографія] / С. В.Свірко. – К.: КНЕУ, 2015. – 243 с.
7. Сушко Н. І. Реформування обліку виконання державного бюджету: Автореф. дис... кандидата економ, наук: 08.06.15 / Н. І. Сушко. – Київський національний торговельно-економічний університет. – Київ, 2015. – 27 с.
9. Рубан Н.І. Аудит ефективності виконання бюджетних програм в системі державного фінансового контролю України: Автореф. дис. кандидата економ, наук: 08.04.16 / Н. І. Рубан / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ, 2016. – 19 с.
10. Шевчук В.О. Контроль господарських систем в суспільстві з перехідною економікою [Текст]:[монографія] / В. О. Шевчук. – К.: КНТЕУ, 2015. – 371 с.

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВТРАТ І НЕСТАЧ ТОВАРУ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Головною метою торгових підприємств є отримання прибутку, а товарообіг постає як найважливіша необхідна умова, якою може бути досягнута ця мета. Проте під час закупівлі, транспортування, збереження і реалізації виникають товарні втрати і нестача товарів. Зниження розмірів втрат товарів є важливим джерелом скорочення витрат підприємства.

Згідно з наказом «Про затвердження норм природного убутку продовольчих товарів у торгівлі та інструкцій з їх застосування» [1] виділяють такі нормовані втрати:

- норми природного убутку продовольчих товарів у роздрібній мережі державної та кооперативної торгівлі;
- норми природного убутку продовольчих товарів при зберіганні на складах і базах роздрібних торговельних організацій громадського харчування;
- норми природного убутку продовольчих товарів при зберіганні і відпуску на дрібногуртових базах;
- норми природного убутку продовольчих товарів при зберіганні і видаванні в коморах підприємств громадського харчування;
- норми природного убутку сирів при зберіганні на розподільчих холодильниках торгівлі;
- норми природного убутку продовольчих товарів при транспортуванні автомобільним і гужовим транспортом;
- норми втрат від бою скляної тари з харчовими товарами на складах, базах, у роздрібних торгових підприємствах та підприємствах громадського харчування;
- норми втрат від бою і подрібнення скляної порожньої тари при прийманні, зберіганні та відпусканні на тарних складах гуртових та роздрібних торгових організацій, у роздрібній торговій мережі, на підприємствах громадського харчування, при завантаженні в залізничні вагони (баржі), при транспортуванні автомобільним і гужовим транспортом [1].

За наявності у роздрібному торговельному підприємстві операцій з оптового або дрібнооптового відпуску і реалізації товарів у тому ж порядку складаються окремі розрахунки природного убутку. Норми і сума природного убутку, нарахована за інвентарними описами і за первинними товарними документами, проставляються на полях вказаних товарних документів. При виявленні нестачі товарів визначається торгова націнка (ТН) на суму нестачі і

(ТЗВ), що приходиться на товар. Розрахунок ТН проводиться шляхом множення середнього відсотка ТН на продажну вартість товару, і, відповідно, розрахунок ТЗВ – добуток середнього відсотка ТЗВ і продажної вартості товару [2]. Якщо встановлено нестач у межах природного убутку, то матеріальна відповідальність не виникає. Коригувати валові витрати та податковий кредит тоді не треба: такі матеріали просто вважаються використаними у господарській діяльності. Якщо виявлена нестача за наявності вини постачальника, то облік таких нестач залежить від того, яка подія відбулася першою – оплата чи поставка.

Якщо матеріальні цінності було попередньо оплачено, оприбутковується фактична кількість матеріальних цінностей, а сума нестачі з рахунку 371 «Розрахунки за виданими авансами» списується у дебет рахунку 374. При цьому ні валові витрати, ні податковий кредит коригувати не треба, бо вони відображені за правилом першої події.

Надалі можливі такі три варіанти: постачальник здійснює допоставку матеріальних цінностей – таке постачання є не чим іншим, як другою подією у цій операції; постачальник повертає аванс – покупець повинен скоригувати валові витрати і податковий кредит; вина постачальника не доведена – сума з рахунку 374 списується у дебет рахунку 974, валові витрати та податковий кредит теж підлягають коригуванню.

У разі поставки матеріальних цінностей без попередньої оплати покупець оприбутковує фактично отримані цінності. Зрозуміло, що при цьому коригувати нічого не треба. Якщо нестача виникла з вини перевізника, то з постачальником слід розраховатися у повному обсязі, а надсилати претензію і стягувати борг – вже з перевізника.

Список використаних джерел

1. Про затвердження норм природного убутку продовольчих товарів у торгівлі та інструкцій з їх застосування Наказ Міністерства торгівлі СРСР № 88 від 02.04.87 зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0088400-87>
2. Маляревський Ю. Д. Облік у галузях виробництва і послуг навч. посібн. [Ю. Д. Маляревський, М. С. Горяєва, Н. С. Пасенко]. Х. Вид. ХНЕУ, 2012. 400с.
3. Запаси : Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9, затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 20.10.99 № 246 зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>

Молчанова Т.С.
Науковий керівник – Ксьонжик І.В. д.е.н, доцент
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ОРГАНІЗАЦІЯ ІНВЕНТАРИЗАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ В БЮДЖЕТНІЙ УСТАНОВІ

Інвентаризація в бюджетних установах проводиться для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та звітності, для постійного контролю за збереженням державних активів. Основною метою інвентаризації є виявлення фактичної наявності майна, а також перевірка повноти відображення в обліку зобов'язань. Фактичні залишки майна (суми зобов'язань) організації звіряються з даними, відображеними в бухгалтерському обліку. При виявленні різниць їх списують. Це основна перевірочна процедура, яка підтверджує достовірність даних бухгалтерського обліку та звітності бюджетних установ.

Питання інвентаризації останнім часом розглядалися в працях таких вчених, як: Бардаш С. В., Белов М. Г., Бутинець Ф. Ф., Ільїн Н. І., Немчинов П. П., Крамаровський Л. М., Кужельний М. В., Соколов Я. В., Шпіг О. О. та інші.

Основним документом, яким встановлено єдині вимоги до порядку проведення інвентаризації в бюджетних установах, є Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань» [1].

Окрім цього існують нормативні документи, що регламентують загальні положення проведення інвентаризації:

1. Незавершеного виробництва, незавершеного капітального будівництва і незавершених ремонтів (Положення про інвентаризацію майна державних підприємств, що приватизуються (корпоратизуються), а також майна державних підприємств та організацій, яке передається в оренду (повертається після закінчення строку дії договору оренди або його розірвання) [2].

2. Дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння і виробів з них при інвентаризації незакінченого виробництва (згідно з Методичних рекомендацій «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо обліку дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення та напівдорогоцінного каміння, виробів з них та матеріалів, що їх містять» [3].

Інвентаризаційний процес розглядають через послідовність стадій його виконання, а саме: організаційної, підготовчої, технологічної та результативної.

За наслідками проведеної інвентаризації інвентаризаційною комісією складається протокол із зазначенням в ньому стану складського господарства, результатів інвентаризації і висновків щодо них, пропозицій щодо заліку недостач та лишків при пересортуванні, списання недостач у межах норм природного збитку, а також понаднормових недостач і втрат від псування цінностей та вжитих заходів щодо запобігання недостачам і втратам надалі.

Протокол інвентаризаційної комісії повинен бути розглянутий і затверджений керівником підприємства не пізніше ніж за 10 днів після закінчення інвентаризації.

Інвентаризація, як метод фактичного контролю, має велике значення для організації відповідних заходів в бюджетних установах, направлених на збереження їх майна. Саме тому порядок проведення інвентаризації потребує чіткої організації як на рівні розпорядників бюджетних коштів, так і на загальнодержавному рівні. Результати проведеної інвентаризації дозволяють формувати і надавати достовірну інформацію відносно наявності та руху активів суб'єктів господарювання в державному секторі як внутрішнім, так і зовнішнім користувачам.

Список використаних джерел

1. Дрей В. Інвентаризація як засіб збереження майна бюджетної установи / В. Дрей, О. Мірошниченко, С. Шаповалов. – Економічний аналіз. – 2012. – Випуск 10. Частина 2. – С. 234-238.
2. Положення про інвентаризацію майна державних підприємств, що приватизуються (корпоратизуються), а також майна державних підприємств та організацій, яке передається в оренду (повертається після закінчення строку дії договору оренди або його розірвання) : Постанова Кабінету Міністрів України від 02.03.93 р. № 158 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>.
3. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо обліку дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення та напівдорогоцінного каміння, виробів з них та матеріалів, що їх містять : Методичні рекомендації, Наказ Міністерства фінансів України від 06.04.98 р. № 84 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0780201-15/print>.

Мороз А.А.,
Науковий керівник – Ковальов В.В., к.е.н., доцент
Херсонський державний університет,
м. Херсон

РЕЗЕРВИ ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

В умовах посиленої конкуренції на ринках товарів, послуг і праці великого значення набуває підвищення продуктивності праці на підприємствах. Від її рівня і динаміки залежить чисельність працівників, рівень і фонд оплати праці, обсяг випуску продукції тощо. Тому планування трудових показників починається з планування продуктивності праці. Зростання продуктивності праці забезпечує збільшення реального продукту й доходу, а тому воно є важливим показником економічного зростання країни. Тому питання, пов'язані з продуктивністю праці та зростанням її рівня, залишаються завжди актуальними, вирішення яких є передумовою підвищення темпів розвитку економіки та рівня життя населення тощо.

Підвищення продуктивності праці являється складним процесом, проте він є необхідною умовою для забезпечення економічного розвитку підприємства, оскільки є джерелом збільшення обсягів виробництва продукції, призводить до скорочення затрат праці на виробництво продукції, а відтак – економії робочого часу, обумовлює скорочення витрат на оплату праці в розрахунку на одиницю продукції, сприяє зниженню витрат на виробництво продукції тощо.

Підвищення продуктивності праці виступає економічною необхідністю розвитку суспільства і має стратегічну та найближчу цілі. Стратегічна націлена на підвищення життєвого рівня населення, а найближча на підвищення ефективності діяльності галузей і підприємств, а також реальне зростання особистих доходів працівників [2].

Неможливо забезпечити конкурентні переваги країни та її сталий соціально-економічний розвиток без зростання продуктивності праці. Підвищити її можливо у випадках, коли:

- обсяг продукції збільшується, проте витрати зменшуються;
- обсяг продукції зростає швидше, ніж витрати;
- обсяг продукції залишається без змін, а витрати знижуються;
- обсяг продукції збільшується при незмінних витратах;
- продукція знижується повільнішими темпами, ніж витрати [1].

Найважливішим завданням при аналізі та плануванні продуктивності праці є виявлення та використання резервів її зростання, тобто конкретних можливостей підвищення продуктивності праці.

Резервами підвищення продуктивності праці являються невикористані можливості економії затрат праці (як живої, так і уречевленої), які утворюються в наслідок дії тих чи інших факторів (удосконалення техніки, технології,

організації виробництва і праці тощо). Рівень продуктивності праці залежить від ступеня залучення резервів

Резерви можна класифікувати відносно часу їх використання, а також сфери виникнення.

За часом використання розрізняють:

1. Поточні резерви, використання яких залежить від реальних можливостей впродовж місяця, кварталу або року.

2. Перспективні резерви, які використовують відповідно до довгострокових планів підприємства, це може бути через рік або декілька років.

Залежно від сфери виникнення резерви поділяються на:

1. Загальнодержавні - внаслідок їх використання продуктивність праці зростає в економіці загалом. Вони пов'язані з не повним використанням науково-технічного прогресу, нераціональним розміщенням підприємств і неефективною демографічною й територіальною зайнятістю населення тощо.

2. Регіональні - пов'язані з можливостями кращого застосування продуктивних сил даного регіону.

3. Міжгалузеві - це можливості покращення міжгалузевих зв'язків, своєчасна та якісна реалізація договорів щодо поставок, використання можливостей однієї галузі призводить до підвищення продуктивності праці в іншій.

4. Галузеві - пов'язані з можливостями підвищення продуктивності праці, які притаманні для даної галузі економіки й спричинені недостатнім застосуванням техніки і технології виробництва прогресивних досягнень тощо.

5. Внутрішньовиробничі - виявляються та реалізуються безпосередньо на підприємстві. Вони спричинені не ефективним застосуванням техніки, сировини, матеріалів, робочого часу а також через приховане безробіття. Отже, внутрішньовиробничі резерви можна поділити на:

- резерви зниження трудомісткості продукції - можливості зменшення витрат праці робітників на одиницю виготовленої продукції внаслідок автоматизації виробничих процесів, удосконалення організації виробництва й праці;

- резерви поліпшення використання робочого часу – досягається шляхом ліквідації втрат, усунення непродуктивних витрат праці, покращення умов праці на робочому місці [3];

Слід відмітити, що в кожний період часу на підприємстві необхідно використовувати ті резерви, котрі забезпечують максимальну економію праці за мінімальних витрат.

Всі резерви підвищення продуктивності праці класифікують таким чином:

1. Підвищення технічного рівня виробництва, яке досягається шляхом механізації та автоматизації виробництва, впровадження нових видів устаткування, нових технологічних процесів та в результаті підвищення якості сировини й матеріалів.

2. Поліпшення організації виробництва і праці внаслідок підвищення

норм, зменшення кількості працівників, які не виконують норми, спрощення структури управління, механізації облікових та обчислювальних робіт та зміни робочого періоду.

3. Зміна зовнішніх природних умов – внаслідок зміни умов видобутку вугілля, нафти, руд, торфу, зміни вмісту корисних речовин.

4. Структурні зміни у виробництві в результаті зміни частки окремих видів продукції, трудомісткості виробничої програми, частки купованих напівфабрикатів, комплектних виробів та нової продукції [1].

Отже, зростання продуктивності праці виступає головним джерелом зростання національного доходу, умовою зниження витрат на виробництво, фактором підвищення якості та конкурентоспроможності продукції, а також передумовою зниження затрат робочого часу, підвищення заробітної плати працівників та рівня життя населення.

Список використаних джерел

1. Економіка праці і соціально-трудові відносини : навч. посіб. / [А. В. Мерзляк, С. П. Михайлов, М. Х. Корецький, Г. О. Михайлова]. — К.: Центр навчальної літератури, 2005. — 240 с.
2. Завіновська Г. Т. Економіка праці : навч. посіб. / Г. Т. Завіновська. — [3-тє вид., без змін]. — К. : КНЕУ, 2007. — 304 с.
3. Офіційний сайт Верховної Ради України. Проект Стратегії інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.kno.rada.gov.ua/komosviti/doccatalog/document?id=48722>

Музика О.
Науковий керівник – Яремко Ю.І., д.е.н., професор
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ОРГАНІЗАЦІЙНО - ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ РАЦІОНАЛЬНОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ

У ринковому середовищі багатofункціональність землі зростає. В якості природного об'єкта, який існує незалежно від волі людей, земля - це вся планета, колыска людства, що виконує, важливу екологічну функцію. Одночасно земля - це і фунт, верхній шар нашої планети, її поверхня або просторовий базис - об'єкт господарювання, який відображає економічні відносини. Соціальна роль землі в тому, що вона є місцем проживання і умовою життя людини. І, останнє, земля, як територія держави обумовлює політичну функцію. Тому здійснення угод із земельними ділянками регулюється не тільки конституційними нормами і земельним правом, але і цивільним законодавством з врахуванням лісового, екологічного та іншого спеціального законодавства [1].

Основний, базовий об'єкт землекористування - земля - має унікальне і ключове значення у всій системі підприємницької діяльності людей і їх житті. Вона є особливою цінністю для всього людського суспільства, оскільки є єдиним місцем проживання всіх народів і всіх поколінь людей, основним і природним фактором у будь-якій сфері бізнесу, прямим або непрямим учасником виробництва всіх інших товарів і благ.

В силу цього, земля як не відновлюваний природний ресурс багатofункціонального призначення має особливий юридичний статус. Розпорядження землею і, особливо, купівля-продаж земельних ділянок в Україні на даному етапі - справа специфічна і непроста. Ринок землі як засіб законного перерозподілу земель між власниками економічними методами об'єктивно регулюється різними обмеженнями і нормами.

Постійні обмеження права власності на землю в процесі її використання обумовлені обмеженістю її в природі та незамінністю в підприємницькій діяльності, включають: систему зонування; раціональне використання і охорону земель; контроль довкілля; захист законних прав і інтересів інших власників, орендарів і користувачів землі; дотримання умов використання особливо охоронних територій і охоронних зон; врахування будівельних норм і правил, проектів планування і забудови населених пунктів; примусовий викуп земель у власників для державних і комунальних потреб; урахування переважаючого права купівлі земель сільськогосподарського призначення [2,6].

Існують і тимчасові обмеження прав власників землі в процесі землекористування: суворе цільове використання землі; можливість купівлі-продажу сільськогосподарських земель за умови збереження їх цільового призначення; вилучення не використовуваних земельних ділянок; обмежений оборот окремих категорій земель виключно користування землею на умовах

оренди в м. Києві та інших.

Здійснення угод з земельними ділянками вимагає не тільки глибоких і систематичних знань особливостей земельного ринку, обумовлених специфікою самого товару - землі, але і постійних землевпорядних дій з визначення прав та обмежень.

Залучення відповідних категорій земель або прав користування ними в узаконених ринкових відносинах стимулює ділову та інвестиційну активність. Як об'єкт підприємницької діяльності земля є певною гарантією стабільності не тільки бізнесу, але і всього суспільства [6].

Система суспільного і державного устрою, що характеризується визначеними земельними відносинами і відповідною політичною організацією суспільства з їх регулювання, визначає земельний лад суспільства. Будь-яка держава, впливаючи на земельний лад, проводить земельну політику в інтересах певних груп суспільства. Ця політика являє собою діяльність держави з регулювання земельного ладу, відносин між соціальними групами, окремими землевласниками або землекористувачами з приводу володіння та користування землею.

Процес державного впливу на земельний лад здійснюють різними заходами: правовими, економічно-інвестиційними, організаційними. Правові - містять у собі моменти обов'язковості, владного примусу. Вони регулюють земельні відносини на основі конституційного права, земельного законодавства, судового й адміністративного права.

Економічно-інвестиційні - стимулюють розвиток земельних відносин на основі оподаткування, кредитування, цільового фінансування, субсидування, планування використання земель та т. ін.

Організаційні - забезпечують розвиток земельних відносин шляхом переселення людей у райони нового освоєння, організації різного роду кооперативів, товариств, підготовки кваліфікованих кадрів, надання допомоги в матеріально-технічному постачанні, транспорті тощо [8].

Земельну політику держави можуть здійснювати різні органи - політичної і законодавчої влади, внутрішніх справ, адміністративні, судові, фінансові, банківські, різні комітети. Однак, у зв'язку з наявністю в даних органах безлічі інших функцій, пов'язаних з реалізацією зовнішньої і внутрішньої політики, виникає об'єктивна потреба в створенні спеціальних землевпорядних органів, що відносяться до політичної надбудови суспільства і відповідають, у першу чергу, за реалізацію земельної політики держави.

Мета землевпорядних органів - забезпечувати ясність і порядок у використанні земель, охороняти і закріплювати право власності на землю, полегшувати перехід права власності від однієї особи (установи, організації) до іншої, при необхідності надавати інформацію про обкладання землі податком, вилучання диференціальної земельної ренти, організовувати господарсько-доцільне використання землі. Тому на ці органи покладають облік, економічну оцінку, надання і вилучення земель, організацію території, планування і контроль за використанням земель і здійсненням земельного законодавства [7].

Основне завдання землевпорядних органів - організація проведення землеустрою, тобто системи заходів щодо організації такого використання земель, яке відповідає інтересам держави і, насамперед, тих соціальних груп, які знаходяться при владі. Тому діяльність державних органів полягає в технічному та юридичному оформленні права земельної власності, встановленні, забезпеченні й охороні прав") землекористувачів і землеволодільців, цілеспрямованому регулюванню використання землі. Іншими словами, землеустрій - це передбачений законом процес, спрямований на здійснення земельної політики держави. Тому, у відомій мірі, землеустрій виступає як важіль, знаряддя, за допомогою якого держава регулює земельні відносини. Характер землеустрою визначає відповідний землевпорядний процес, тобто землевпорядне діловодство, яке має юридичну, технічну й економічну сторони.

Юридична сторона землевпорядного процесу визначає порядок порушення, виконання, затвердження і руху землевпорядної документації (проекту); технічна - порядок складання, оформлення, видачі і зміст документів; економічна - організацію і технологію землевпорядних робіт, їх фінансування, вартість і т. ін. [5,8].

У ряді випадків, звичайних правових, економічних і організаційних заходів, які проводяться в процесі землеустрою, або контрольованих землевпорядними органами, для регулювання земельного ладу буває недостатньо. Тоді держава, використовуючи політичні заходи, бере у свої руки безпосереднє розпорядження земельним фондом, здійснюючи великі аграрні перетворення або земельні реформи.

Таким чином, у будь-якій суспільно-економічній формації землю розподіляють і організовують не тільки як природний ресурс і простий матеріально-технічний фактор виробництва, але, насамперед, як об'єкт соціально-економічних зв'язків в тісному поєднанні з виробничими відносинами, що обумовлює соціально-економічний зміст землеустрою.

Разом з тим, землеустрій не слід пов'язувати винятково з державою. Це пояснюється такими причинами: який би не був ступінь активності держави в галузі управління земельним фондом і здійснення земельної політики, землекористування (землеволодіння) самоорганізовується, і при цьому відбуваються різні внутрішні процеси, зумовлені розвитком продуктивних сил і виробничих відносин; поряд зі здійсненням рішень державних органів у галузі землеустрою в землекористувачів виникають різні економічні інтереси, пов'язані зі зведенням земель у великі компактні масиви зручної конфігурації, з трансформацією і поліпшенням угідь з метою підвищення ефективності ведення господарства й обліку кон'юнктури ринку; землеустрій проявляється у визначених формах організації території, що відповідають даному рівню розвитку виробництва [3].

Отже, необхідно розрізнити землеустрій як сферу практичної і наукової діяльності. Якщо перша дозволяє здійснити землевпорядні дії в конкретній практичній ситуації, то друга - систематизувати знання, що розвивається, яке є основою для вирішення виробничих завдань.

Список використаних джерел:

1. Аграрна реформа в Україні: Монографія /за ред. академіка П.І. Гайдуцького. – К.: ННЦ ІАЕ, 2005. – 432с.
2. Агропромисловий комплекс України: стан, тенденції та перспективи розвитку: інформаційно-аналітичний збірник (випуск 4) / за ред. П.Т. Саблука та ін. – К.: ІАЕ – Вип. 4 – 2000. – 601 с.
3. Ансофф И. Стратегическое управление: Сокр. пер. с англ. /Науч. ред. и авт. предисл. Л.И. Евенко. – М.: Экономика, 1989. – 519 с.
4. Добрунік Т.П. Розвиток конкурентоспроможності: світовий досвід і шляхи удосконалення українського АПК //Вісник соціально-економічних досліджень. Вип. №7, Одеса: ОДЕУ, 2000. – С.88-92.
5. Збарський В.К. Земельні відносини – основа розвитку малих форм господарювання на селі /Монографія. – К.: НАУ, 2004. – 281 с.
6. Колесник І.А. Ефективність використання земельних ресурсів //Економіка АПК. – 2001. - №5. – С.47-49.
7. Мойса М.Я., Крюкова І.О. Ресурсний потенціал аграрних підприємств та економічний механізм його раціонального використання //Економіка АПК. – 2004. - №2. – С. 39-43.
8. Островський П.І., Добрунік Т.П. Стратегія діяльності сільськогосподарських підприємств в умовах ринкового середовища //Вісник соціально-економічних досліджень. Вип. №15, Одеса: ОДЕУ, 2003. – С. 239-243.

Мулярчук І.В.
Коваль С.В., к.е.н., доцент.
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА РОЗВИТКУ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОЇ БАЗИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Світовий досвід доводить про провідну роль держави у формуванні сприятливого інвестиційного клімату, а також у стимулюванні інвестиційно-інноваційних процесів, які реалізують досягнення науки і техніки розширеного відтворення й розвитку матеріально-технічної бази.

З метою забезпечення відповідності критеріям розвитку світової господарської системи, враховуючи об'єктивно обмежену інноваційно-інвестиційну активність господарюючих суб'єктів, необхідно:

1. Чітко визначити одну з основних функцій держави – створення умов для формування інноваційно-інвестиційного комплексу;
2. Застосувати систему організаційно-інформаційних заходів і фінансової підтримки, а саме розробити нормативно-правову базу іноваційно-інвестиційної діяльності, в рамках якої затвердити стратегічну програму розвитку з визначенням оптимального рівня частки державної власності та реальних джерел фінансування;
3. Створити сприятливий інвестиційний клімат, поліпшити умови нарощування внутрішніх інвестиційних ресурсів;
4. Задіяти механізми стимулювання розвитку фондового ринку шляхом удосконалення банківської системи, підвищення рівня доходів населення, збільшення кількості прибуткових підприємств;
5. Активізувати співробітництво з міжнародними фінансовими інституціями для забезпечення сталого соціального й економічного зростання через залучення інвестиційних ресурсів у пріоритетні сфери реального сектора економіки.

У процесі становлення та функціонування ринкової економічної системи сучасний процес інноваційного розвитку й підтримки підприємництва стримується здебільшого через різноманітні фінансові бар'єри та обмеженість наявних фінансово-кредитних ресурсів.

У забезпеченні тенденції розвитку країни, підвищенні інноваційного потенціалу та запобігання процесам погіршення бізнес-клімату важлива роль належить малому й середньому підприємництву. В умовах реформування національної економіки одним із найважливіших завдань є забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних товарів та послуг на внутрішніх і міжнародних ринках. Це вимагає прискорення розвитку інноваційних процесів у підприємствах різних форм власності. Процес розвитку інновацій у підприємстві в Україні все ще знаходиться на початковій стадії. Розмиті пріоритети науково-технологічного й інноваційного розвитку економіки, недосконалий інституційний устрій, а також відсутність системи підтримки інноваційного підприємництва стимулюють поступальний розвиток зазначеного процесу.

Важливим напрямом державної регуляторної політики є вирішення питань,

пов'язаних із формуванням нормативно-правової бази, яка забезпечить функціонування галузі хмелепідприємств. Із метою запобігання подальшого скорочення обсягів виробництва хмелю й задоволення потреб пивоварів у вітчизняній хмелепродукції діяв до 1.01.2015 року Закон України «Про збір на розвиток виноградарства і хмелярства» від 1999р. № 587. Ним було започатковано порядок справляння та використання фінансової підтримки галузі хмелярства. Згідно зі ст. 2 цього Закону «об'єктом оподаткування була виручка, одержувана від реалізації в оптово-роздрібній торговельній мережі алкогольних напоїв та пива». За рахунок збору на розвиток хмелярських підприємств змінено було значну частину застарілих і несортованих насаджень, відпрацьовану техніку, придбано гранулятор тощо. Слід зазначити, що щорічно збільшуються обсяги зібраних коштів від збору на розвиток хмелярства проте з 2010 року почалися проблеми з невиплатою повною мірою належних коштів виробникам. Станом на 01.01.2017 рік за бюджетною програмою обліковувалася кредиторська заборгованість у сумі 231,8 млн грн. Передбачені держбюджетом видатки відповідно до частини першої ст. 48 Бюджетного кодексу України в повному обсязі планується спрямувати суб'єктам господарювання для її погашення пропорційно обсягам, зареєстрованим в органах Державної казначейської служби України.

Щороку в законі про держбюджет визначаються види державних цільових програм на підтримку підприємств АПК та суми витрат на них. Розподіл видатків держбюджету на 2018 рік наведено в додатках 3 та 4 до Закону від 07.12.17 р. № 2246-VIII «Про Державний бюджет України на 2018 рік».

Так, усього у держбюджеті-2018 на фінансування витрат Міністерства аграрної політики, у тому числі витрат на держпідтримку сільгосптоваровиробників, передбачено більше 14,1 млрд грн. Для порівняння: торік на ці потреби було виділено майже 9,5 млн грн. Причому, як і в минулі роки, підтримка може надаватися як на безповоротній, так і на поворотній (надання кредитів) основі.

У цілому на підтримку агропідприємств у 2018 році виділено трохи більше коштів, ніж у минулому. Але пріоритетні напрями фінансування змінилися. Так, у поточному році планується більше підтримувати фермерські господарства тваринництво.

До кожної бюджетної програми держпідтримки Кабмін (іноді Мінагрополітики) затверджує порядки надання, отримання та використання бюджетних коштів. У них же наводиться і перелік умов, у разі дотримання яких сільгосптоваровиробники можуть отримати державну допомогу. Враховуючи рівень прибутковості агропромислового виробництва, сільгоспвиробникам потрібна державна підтримка у вирішенні питання техніко-технологічного оновлення, яку держава може надавати на умовах: фінансового лізингу через НАК «Укragenrolіzing», часткової компенсації вартості техніки й здешевлення кредитів, пільгового оподаткування виробників техніки на етапі освоєння виробництва нової продукції та інших преференцій на вітчизняному ринку техніки.

Список використаних джерел

1. Економіка АПК, Міжнародний науково-виробничий журнал - вересень 2018 р., № 9, М.Г.Михайлов, кандидат технічних наук с. 53-58
2. Про збір та розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства: Закон України від 9.04.1999р. № 587. 14 Відом. Верхов. Ради України 1999. № 20-21. – с. 191
3. <https://balance.ua/news/post/gospodderzhka-APK-2018>

Муштафа Л.В.
Науковий керівник – Подаков Є.С., к.е.н., доц.
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

СТРАТЕГІЯ ФОРМУВАННЯ І РЕАЛІЗАЦІЇ КРЕДИТНОЇ ТА ДЕПОЗИТАРНОЇ ПОЛІТИКИ АТ «РАЙФФАЙЗЕН БАНК «АВАЛЬ»

Сучасний етап розвитку економіки України характеризується тим, що депозитні та кредитні відносини між економічними суб'єктами та банками займають надзвичайно вагому позицію. З досвіду держав з розвинутою ринковою економікою можна помітити, що основною функцією комерційних банків є надання найбільш сприятливих умов для мобілізації заощаджень суб'єктів господарювання, спрямування їх у напрямку найбільш ефективного використання, при цьому примножуючи загальну масу інвестицій та потенціал економічного зростання. Головними умовами для створення ефективної кредитної та депозитарної політики в Україні є можливість та практичне здійснення переливу фінансових коштів між суб'єктами господарювання, надання споживачам свободи вибору між різними об'єктами розміщення тимчасово вільних грошових коштів, а також надання рівних прав усім, хто пред'являє попит на кредитні ресурси.

На сьогодні розвиток банківської системи спричинив загострення конкуренції між комерційними банками за ресурси та ефективні напрямки їх розміщення. Це призвело до поступового зниження прибутковості банківської діяльності. Тепер для успішного функціонування та розширення діяльності банківської установи недостатньо залучати кошти за нижчою ціною, а розміщувати за вищою, для цього необхідно створювати ефективну систему менеджменту банку. Для підтримки своєї конкурентоспроможності банки вимушені пропонувати своїм клієнтам все нові послуги, застосовувати різноманітні фінансові інструменти та розширювати свою діяльність.

Основоположення теорії та практики регулювання процентних ставок закладені у працях А. Гансена, Дж. Гікса, Дж. М. Кейнса, Р. Лукаса, К. Макконела, Є. Слуцького, Дж. Тобіна, М. Туган-Барановського, М. Фрідмана та ін. Серед сучасних зарубіжних економістів вивченням цієї проблематики займаються Р. Баро, О. Бланшар, П. Ванг, К. Волш, М. Гудфренд, Ф. Мишкін, С. Моїсеєв, Дж. Тейлор та ін. Значний внесок у розробку питань депозитної діяльності банківських установ зробили зарубіжні економісти як Г. Айленбергер, Р. Еллер, П. Роуз, Дж.Сінкі. Серед вітчизняних вчених слід виділити праці О.Васюренка, О. Дзюблюка, О. Дмитрієва, В. Геєця, А.Герасимовича, О. Гриценка, О. Заруби, А. Кириченка, В. Колеснікова, Т. Коха, Л. Кроливецької, А.Мороза, С. Науменкової, Л. Примостки, М.Савлука, Т. Смовженко та інших.

Різним аспектам грошово-кредитної політики та монетарного регулювання процентних ставок на грошовому ринку приділяють увагу відомі

вітчизняні вчені: Є. Алімпієв, С. Аржевітін, Г. Башнянин, А. Гальчинський, А. Гриценко, О. Дзюблюк, Ж. Довгань, О. Ковалюк, В. Козюк, О. Колодізєв, М. Крупка, В. Лепушинський, Р. Лисенко, С. Лобозинська, І. Лютий, В. Міщенко, С. Міщенко, А. Мороз, О. Музичка, С. Науменкова, Б. Пшик, М. Савлук, А. Сомик, В. Стельмах, Н. Струк та ін. Не дивлячись на масу проведених досліджень, питання базових понять процентної та депозитарної політики банку залишаються дискусійними; чинники формування процентної політики залишаються не до кінця вивченими, не достатньо розкрито можливий вплив процентної політики на фінансові результати діяльності банку та його фінансового стану. Актуальність, теоретична та практична значущість сформульованих питань зумовили вибір теми дипломної роботи, її мету, структуру та завдання.

Однією з головних функцій банківської системи є раціональний розподіл грошових ресурсів шляхом акумулювання тимчасово вільних коштів суб'єктів господарювання і населення та спрямування їх у кредитування реальної економіки, тобто надання банківського процентного продукту в умовах конкурентного ринку. Ознакою сучасного вітчизняного ринку є недостатня пропозиція ресурсів з боку небанківського сектора, висока вартість залучених коштів, яка впливає на рівень ставки за кредитами при обмеженій кредитоспроможності економічних суб'єктів.

За сучасних ринкових умов однією з основних проблем фінансового менеджменту банківської установи є створення ефективної стратегії формування та реалізації кредитної та депозитарної політики, що дасть можливість підвищити фінансовий результат від діяльності банківської установи, забезпечити фінансову стійкість та якісно задовольнити потреби клієнтів. Формування концептуальних засад управління фінансовою діяльністю банку на сучасному етапі залишається актуальною науковою та практичною проблемою, що обумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Об'єктом дослідження є кредитна та депозитарна політики, їх формування та реалізація на основі даних ПАТ «Райффайзен Банк Аваль».

Предметом дослідження є створення ефективної стратегії формування та реалізації кредитної та депозитарної політики для досліджуваного банку.

Метою роботи є розробка та обґрунтування комплексу теоретичних і методичних підходів для створення ефективної та продуктивної стратегії формування депозитарної та кредитної політики, а також аспекти реалізації даної стратегії у сучасних ринкових умовах.

Для досягнення поставленої мети поставлені наступні завдання:

- визначити сутність та обґрунтувати економічний зміст понять кредитної та депозитарної політики;
- розглянути процес впливу зовнішніх факторів на формування кредитної та депозитарної політики;
- обґрунтувати методичні підходи до управління кредитною та депозитарною політиками з використанням фінансових інструментів контролю показників ризику, структури балансу;

- дослідити динаміку узагальнюючих показників банківської діяльності України, і зокрема Публічного акціонерного товариства «Райффайзен Банк Аваль»;

- проаналізувати кредитний портфель ПАТ «Райффайзен Банк Аваль» та визначити основні критерії його оптимізації;

- здійснити аналіз інформаційної системи та технологій здійснення кредитних та депозитарних операцій ПАТ «Райффайзен Банк Аваль»;

- створити стратегію формування та реалізації кредитної та депозитарної політики для поліпшення фінансової ефективності ПАТ «Райффайзен Банк Аваль»;

- надати пропозиції щодо використання інструментів ціноутворення при формуванні процентної політики.

Результати дослідження полягають у обґрунтованих рекомендаціях та пропозиціях щодо поліпшення існуючої кредитної та депозитарної політики, їх модифікацій та на базі нової ефективної стратегії вдосконалення існуючих методів та запровадження нових підходів до підвищення ефективності діяльності банківської в сучасних ринкових умовах.

Найда К.В.
Науковий керівник – Подаков Є.С., к.е.н., доц.
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Фінансовий результат - це приріст (чи зменшення) вартості власного капіталу підприємства, що утворюється в процесі його підприємницької діяльності за звітний період. Фінансовим результатом діяльності підприємства може бути прибуток або збиток.

Позитивним фінансовим результатом діяльності підприємства є прибуток, збільшення якого означає примноження фінансових ресурсів та зростання фінансових результатів. Збиток підприємства навпаки означає втрату фінансових ресурсів підприємств, якщо збитки носять регулярний характер, то врешті-решт будуть витрачені всі фінансові ресурси і підприємство збанкрутує.

Ведення бухгалтерського обліку на підприємстві залежить від ефективності його організації. Оскільки фінансовий результат - прибутки або збитки - є арифметичним результатом порівняння доходів із затратами, організація обліку фінансового результату залежить уже від конкретних умов двох попередніх об'єктів організації: доходів та витрат.

Достовірність формування фінансового результату є основою принципів і правил бухгалтерського обліку, обов'язкове дотримання яких вимагає законодавча база, зокрема концептуальні основи складання та подання фінансових звітів, міжнародні стандарти фінансової звітності, Закон України - Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні, План рахунків, Інструкція про застосування плану рахунків, національні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, накази Міністерства статистики тощо. Визнані доходи класифікуються в бухгалтерському обліку згідно з вимогами П(С)БО 15 "Дохід". Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття у фінансовій звітності визначає положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати".

Діюча нормативно-правова база передбачає, що методика обліку в багатьох питаннях визначається обліковою політикою, яка обирається кожним підприємством самостійно. Тому від правильно сформованої облікової політики залежать кінцеві результати діяльності підприємства та стратегія його розвитку в майбутньому.

Облікова політика - це сукупність облікових принципів, методів, процедур та заходів для забезпечення якісного, безперервного проходження інформації від етапу первинного спостереження до узагальнюючого - складання фінансової звітності. Наказ про облікову політику - це документ внутрішнього користування, який має повно відображати особливості організації та ведення обліку і складання звітності на підприємстві. Що стосується фінансових

результатів, то в наказі про облікову політику слід розкрити, на нашу думку, чіткий і ефективний алгоритм визначення фінансових результатів в розрізі видів діяльності - звичайної й надзвичайної. Підприємство, обираючи конкретну облікову політику на поточний фінансовий рік, забезпечує організацію бухгалтерського (особливо аналітичного) обліку відповідно до показників форм річної фінансової звітності, знижує трудомісткість і тривалість формування фінансової звітності, забезпечує використання оптимальних методів облікових робіт із метою отримання очікуваних результатів фінансово-економічної діяльності підприємства [4]. При дослідженні впливу методів облікової політики, облікових оцінок на фінансовий результат доведено, що облікова політика сформована адміністрацією підприємства, відкриває можливості для обрання методологічних прийомів, що може радикально змінити фінансовий стан підприємства. Вибір методу амортизації, методу оцінки вибуття запасів, нарахування резерву сумнівних боргів змінює фінансовий стан, що відображений у балансі чи у звіті про фінансові результати [2].

Отже, вибір конкретних методів щодо елементів облікової політики обумовлює те, що рівень фінансових результатів можна змінити через методи оцінки. У кінцевому підсумку це призводить до того, що на розмірі прибутку позначається суб'єктивний характер, оскільки він залежить від вибору процедур і методів обліку[3]. Обліковий процес стає можливим лише за належної організації таких об'єктів як: облікові номенклатури, носії облікових номенклатур, технологія облікового процесу. Вихідна номенклатура первинного обліку фінансових результатів визначається характером надходження доходу та складовими затрат з відповідного виду діяльності: виробничої, комерційної, фінансової тощо. Основу організації поточного обліку фінансових результатів формують дані аналітичного і синтетичного обліку. Розроблення номенклатур поточного обліку фінансових результатів здійснюється загальноприйнятим методом відбору показників (даних) шляхом складання таблиці. Основними носіями поточного обліку фінансових результатів є облікові реєстри аналітичного та синтетичного обліку, де фінансові результати відображаються за відповідними даними. Для раціональної організації бухгалтерського обліку фінансових результатів, своєчасного і повного відображення в обліку всіх його об'єктів на підприємстві повинен бути чітко організований документообіг.

Рух документів у процесі їх оперативного використання і бухгалтерського опрацювання з моменту складання або одержання документа від інших підприємств до передачі на зберігання в архів називається документообігом. З метою упорядкованості руху та своєчасного одержання для записів у бухгалтерському обліку первинних документів наказом керівника підприємства повинен бути розроблений графік документообігу, в якому вказуються дата створення або одержання від інших підприємств документів, прийняття їх до обліку, передача в обробку та до архіву. Порядок документообігу залежить від характеру й особливостей господарських операцій та їх облікового

оформлення, а також від структури підприємства і його облікового апарату. Такий порядок розробляє бухгалтерська служба підприємства і затверджує керівник підприємства при визначенні облікової політики підприємства. Для ефективної організації обліку фінансових результатів будь-яке підприємство аграрного сектора економіки повинно розробити власний робочий план рахунків.

При складанні робочого плану рахунків необхідно максимально забезпечувати потрібною фінансово-економічною інформацією управлінські структури підприємства, гарантувати прозорість фінансового обліку та фінансової звітності, сприяти збереженню комерційної таємниці. Відзначимо, що відповідно до Інструкції про застосування Плану рахунків визначення фінансових результатів проводиться через закриття субрахунків за окремими видами діяльності рахунку 79 «Фінансові результати», а разом з тим, визначення кінцевого сальдо, яке списують на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)».

Таким чином, до Робочого плану рахунків підприємства слід включити рахунки 7 класу «Доходи і результати діяльності», рахунки 9 класу «Витрати діяльності» та рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)». Узагальнюючою формою фінансової звітності, в якій формуються фінансові результати є форма № 2 «Звіт про фінансові результати», який складають відповідно до затвердженого НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», яке визначає мету, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів.

Отже, правильне і достовірне визначення фінансового результату у системі бухгалтерського обліку забезпечується через використання загальноприйнятих принципів визнання доходів, витрат і їх розподілу за звітними періодами.

Список використаних джерел:

1. Станівчук Г.В. Організація обліку фінансових результатів діяльності підприємства / Г.В. Станівчук // Збірник Вінницького національного аграрного університету. – 2011. – С. 45 – 48.
2. Коришко Н. Організація обліку фінансових результатів суб'єктів підприємницької діяльності / Н. Коришко // Економічний аналіз. – 2010. – №6. – С. 84–86.
3. Будко О. Облікова політика як інструмент впливу на фінансові результати діяльності підприємства / О.Будко // Економічний аналіз. – 2010. – №5. – С. 232–235.
4. Ратушна М. Вплив елементів облікової політики на фінансові результати / М. Ратушна // Економічний аналіз. – 2010. – №5. – С. 323–324.478
5. Параскевич Л.В. Проблеми обліку фінансового результату промислового підприємства / Л.В. Параскевич // Сталий розвиток економіки. – 2012. – С. 123–127.

**Найденко С.О., Кривицька Є.О.,
Круковська О.В., к.е.н., доцент.,
Херсонський державний аграрний університет
м. Херсон**

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА НАПРЯМИ ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Головна умова ефективного функціонування підприємства в умовах ринкового середовища – стійкість його економіки. Для кожного господарюючого суб'єкта існує внутрішня, фінансова та загальна стійкість.

Внутрішня стійкість досягається при такому стані економіки підприємства, який забезпечує досить високий фінансовий результат його діяльності. Фінансова стійкість досягається при стабільному перевищенні доходів над витратами, вільному маневруванні грошовими коштами та стійкому економічному зростанні. Загальна стійкість характеризується позитивним сальдо чистого грошового потоку, тобто перевищенням позитивного грошового потоку над негативним.

Аналіз фінансової стійкості підприємства є найважливішим етапом оцінки його діяльності і фінансово-економічного благополуччя, відображає результати його поточного, інвестиційного і фінансового розвитку, містить необхідну інформацію для інвесторів, а також характеризує здатність підприємства відповідати за своїми боргами і зобов'язаннями та нарощувати свій економічний потенціал.

Незважаючи на те, що фінансова звітність вітчизняних підприємств наближена до міжнародних стандартів, значення показників їх фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності суттєво відрізняються від значень аналогічних показників країн з розвинутою ринковою економікою. Це можна пояснити, з одного боку, нерозвиненістю кредитних відносин в Україні, високим рівнем кредитного ризику та прагненням його зменшити завдяки покращенню структури капіталу, з іншого, – не дотриманням правил фінансування при прийнятті рішень стосовно джерел покриття потреби в капіталі.

Загальноприйнято, що фінансова стійкість передбачає те, що ресурси, вкладені у підприємницьку діяльність, повинні окупитися за рахунок грошових надходжень від господарювання, а одержаний прибуток — забезпечувати самофінансування й незалежність підприємства від зовнішніх залучених джерел формування майна.

На сьогоднішній день найбільше впливають на фінансову стійкість підприємства економічні та фінансові чинники. Вони можуть зумовити виникнення кризових явищ, банкрутство і ліквідацію підприємства. Необхідно зауважити, що на сучасному етапі розвитку економіки України фінансова стійкість багатьох підприємств істотно погіршилася. Основними чинниками цього є фінансово-економічна криза в Україні, зростання інфляції, нестабільна

державна податкова і кредитна політика. Нестабільність економічної та політичної ситуації в Україні зумовлює погіршення інвестиційного клімату в державі. Значний вплив на фінансову стійкість підприємств справляє також зовнішньоекономічна політика держави, яка охоплює експортну та імпорتنу політику. Така політика повинна бути спрямована на створення сприятливих умов для українських товаровиробників на світовому ринку.

Фінансова стійкість підприємства є однією з головних умов успішної і стабільної роботи підприємства в ринкових умовах. Якщо підприємство фінансово стійке, то воно має ряд конкурентних переваг перед іншими підприємствами такого ж профілю при отриманні кредитів, залученні інвестицій, у виборі постачальників і в підборі кваліфікованих кадрів. Чим вища фінансова стійкість підприємства, тим більш воно незалежне від несподіваної зміни ринкової кон'юнктури, а отже, тим менше ризик збитковості та банкрутства.

Умовою життєздатності підприємства та основою його розвитку в конкурентному ринку є стабільність. Саме фінансова стійкість підприємства є передумовою його економічного розвитку. У зв'язку із загостренням фінансових проблем на багатьох підприємствах країни значна увага повинна приділятися моніторингу фінансової стійкості, який передбачає забезпечення механізму постійного спостереження за рівнем фінансової стійкості в умовах нестабільного функціонування сучасного підприємства.

Один з істотних компонентів фінансової стійкості підприємства є наявність у нього фінансових ресурсів, достатніх для розвитку конкурентоздатного виробництва. В свою чергу, самі фінансові ресурси можуть бути в необхідному обсязі сформовані тільки за умов ефективної роботи підприємства, яка може забезпечити одержання прибутку. За рахунок прибутку в ринковій економіці підприємство створює фінансову базу як для самофінансування поточної діяльності, так і для здійснення розширеного відтворення.

Окрім визначення та аналізу фінансової стійкості визначають критичний обсяг реалізації (цей аналіз ще називають аналізом взаємозв'язків витрати – обсяг - прибуток), що позначається на зміні витрат, ціні, обсягу реалізації, а отже, на величині прибутку.

Основними показниками даного аналізу є критичний обсяг реалізації, або поріг рентабельності, або точка самоокупності, або точка беззбитковості (в натуральних та грошових одиницях), запас міцності (в абсолютних та відносних одиницях) та коефіцієнт запасу міцності.

Отже, фінансову стійкість суб'єктів господарювання слід розглядати як комплексну категорію, що відображає рівень фінансового стану та фінансових результатів підприємства, здатність виконувати свої зобов'язання та забезпечувати розвиток діяльності при збереженні кредито- та платоспроможності. Умовою життєздатності підприємства та основою його розвитку в конкурентному ринку є стабільність (стійкість). Саме фінансова стійкість підприємства є передумовою його економічного розвитку. В основі

досягнення внутрішньої стійкості підприємства лежить своєчасне та гнучке управління внутрішніми факторами його діяльності, тобто головна роль в системі антикризового управління повинна належати широкому застосуванню внутрішніх механізмів фінансової стабілізації. З метою подолання фінансової нестійкості підприємств та зміцнення конкурентоспроможності доцільним є використання підходу до вдосконалення управління фінансами, основною спрямованістю якого є :

- усунення проявів неплатоспроможності у разі втрати конкурентних переваг;
- усунення причин, що генерують неплатоспроможність та адаптація до умов діяльності в конкурентному середовищі;
- забезпечення фінансової стійкості підприємства до впливу зовнішніх факторів конкурентного середовища.

Список використаної літератури:

1. Білик М.Д., Павловська О.В., Притуляк Н.М. та ін. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2005. – С. 304.
2. В. О. Подольська, О. В. Яріш Фінансовий аналіз: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 488 с.
3. Ю. С. Цал-Цалко Фінансова звітність підприємств та її аналіз: Навч. посібник. – К.: ЦУЛ, 2002. – 360 с.

Нікітенко О.Ф.
Науковий керівник – Подаков Є.С., к.е.н., доц.
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМИ ОПЕРАЦІЯМИ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

В умовах сучасного розвитку товарного виробництва, коли воно набуло загального характеру, стан економічних зв'язків не тільки в межах однієї країни, а й в усьому світі дуже ускладнився. За таких умов його навіть неможливо собі уявити без кредиту. Адже внаслідок спеціалізації виробників на виготовленні певних товарів і викликаного нею кооперування суспільне виробництво перетворилось у свого роду величезний замкнутий ланцюг тісно пов'язаних між собою товарно-грошовими відносинами ланок - товаровиробників, продавців, споживачів. І щонайменше порушення у будь-якій із цих ланок може призвести до того, що вона не розрахується за своїми зобов'язаннями з іншими його ланками. Як наслідок, може бути порушений нормальний обмін товарами між окремими учасниками товарно-грошових відносин, тобто цей ланцюг може «розірватись».

Кредитування є пріоритетною економічною функцією банків. Від того, наскільки добре банки реалізують свої кредитні функції, багато в чому залежить економічний стан регіонів, що ними обслуговуються. Банківські кредити сприяють появі нових підприємств, збільшенню кількості робочих місць, будівництву об'єктів соціального та культурного призначення, а також забезпечують економічну стабільність.

У структурі банківських активів кредити становлять близько 50 - 60 % і забезпечують 2/3 усіх доходів. Кредитні операції банку є найбільш дохідними, але разом з тим і найризикованішими. Аналіз сучасних тенденцій розвитку банківської системи України свідчить, що обсяги кредитування постійно зростають як в абсолютних, так і у відносних показниках. Кредитна діяльність сучасних комерційних банків досить багатогранна і включає різні форми та види позичок, наданих юридичним або фізичним особам для одержання доходів, а також банківські послуги кредитного характеру.

У процесі управління кредитною діяльністю банку об'єктами є не лише кожна окрема кредитна операція, а й сукупність усіх наданих банком кредитів з їх взаємовпливом і взаємозалежністю, тобто кредитний портфель банку.

Дослідження роботи є узагальнення теоретичних засад, аналіз кредитних операцій, організація та управління кредитами, визначення шляхів оптимізації кредитних операцій в комерційних банках.

Реалізація поставленої мети вимагає рішення таких задач:

- дослідити теоретичні та методичні аспекти організації кредитної діяльності банку;
- поглиблення теоретичних засад кредитних операцій комерційних;

- дослідити стратегії та методи управління активами комерційного банку;
- проведення аналізу кредитних вкладень комерційного банку;
- проведення оцінки та аналізу кредитного портфеля комерційного банку;
- визначити привабливість ринкових сегментів;
- оптимізувати роботу кредитного відділу комерційного банку;
- визначити збалансоване динамічне управління кредитними ресурсами.

Класифікація банківських позик, та її критерії неминуче взаємопов'язані з принципами кредитування. Обов'язковою вимогою сучасної системи кредитування є вимога цільового характеру кредиту, повноти і терміновості повернення позик, їх забезпеченості. До загальноекономічних принципів кредитування належить принцип диференційованості, що виражає неоднаковий підхід банку як до кредитування суб'єкта, об'єкта, так і до забезпечення позик.

В цілому кредитна політика комерційного банку окреслює коло ключових цілей і завдань банківської діяльності, визначає конкретні прийоми, способи і методи її реалізації з метою максимізації доходності кредитних операцій та досягнення прийнятного рівня ризиків банківської діяльності у сфері кредитування.

Портфельна імунізація є одним із ефективних прийомів зниження впливу фінансових ризиків і ґрунтується на аналізі тривалості інвестиційного горизонту, відомого як аналіз дюрації. Стосовно банківської діяльності сутність даного підходу полягає в підборі та введенні до складу портфелів таких фінансових інструментів, які дають змогу звести до мінімуму чутливість різниці між вартістю активів та зобов'язань банку до зміни процентних ставок на ринку, а отже захищають банківський капітал від впливу процентного ризику.

Якщо банк обрав стратегію збільшення прибутку до максимального, зазначена система аналітичних моделей дасть йому змогу оцінити величину ризиків та можливі наслідки. Успіх та ефективність практичної реалізації такої стратегії залежить насамперед від можливостей передбачення та прогнозування динаміки параметрів ринку.

Незважаючи на відносне поліпшення галузевої структури кредитного портфеля банку, все ж слід з метою зниження ризику продовжувати політику подальшого збільшення кредитних вкладень у промисловість, будівництво, сільське господарство, споживчі позики і зменшувати кредитування інших, не основних галузей народного господарства, де розташована головна зона кредитного ризику банку. Останньому слід розробити обґрунтовані ліміти кредитування різних галузей народного господарства.

Банк здебільшого видає кредити, спрямовані на торговельно-посередницькі цілі, які не потребують ресурсів на великий термін. Більш обережна політика банку стосовно довгострокових кредитів як найбільш ризикованих цілком виправдана. Хоча в даному разі проблеми повернення кредитів мали місце не з довгостроковими кредитами, а, навпаки, з короткостроковими, що пояснюється недостатньою роботою банку щодо оцінювання кредитоспроможності позичальників.

Ретельний аналіз в сукупності дозволяє одержати порівняльну характеристику окремих сегментів ринку. Проте, разовий розрахунок коефіцієнтів не дає повного уявлення для виявлення найпривабливіших сегментів. Необхідно оцінювати ці коефіцієнти в динаміці з метою відстежити темп зростання збуту послуг, розмір ризику, прибутковість і т.д. Слід звертати увагу на відносність критеріїв. Наявність високого рівня збуту послуг може розглядатися і як негативний момент у разі відсутності темпів зростання. Оскільки для банку не вигідно направляти туди додаткові зусилля у зв'язку з відносним зростанням витрат.

Фінансовий менеджер, який працює в умовах постійного дефіциту ресурсів, повинен враховувати не лише наявні можливості поточних операцій, а й імовірність появи вигідніших операцій у наступний момент часу.

Кількість етапів прийняття і реалізації управлінських рішень вибирають, враховуючи, що тривалість етапу повинна бути, з одного боку, невеликою для спрощення процедури оптимального поетапного управління, а з іншого - не надто короткою, щоб не збільшувати комбінаторну ємність потенційних рішень і не планувати дії, які істотно не впливають на оптимальну траєкторію у фазовому просторі.

ОСОБЛИВОСТІ АУДИТ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

В умовах реформування економіки країни, створення підприємств з різними формами власності умов аудит є одним з невід'ємних видів незалежного фінансового контролю, що забезпечуватиме завчасне виявлення відхилень в системі ведення бухгалтерського обліку й складання звітності та їх усунення підприємствами. Це призводить до суттєвого збільшення попиту на аудиторські послуги, і висуває на перший план необхідність розробки методики аудиторської перевірки різних ділянок обліку, зокрема, обліку формування та руху власного капіталу підприємства.

Однією з основних ділянок аудиторської перевірки є аудит власного капіталу, оскільки від правильності ведення обліку власного капіталу залежить достовірність і правильність формування й використання власності підприємства. Відповідно до поставленої мети аудит власного капіталу повинен:

- виявити основні джерела формування власного капіталу і визначити наслідки їх зміни для фінансової стійкості підприємства;
- визначити правові, договірні і фінансові обмеження в розпорядженні поточним і нерозподіленим прибутком;
- оцінити пріоритетність прав отримання дивідендів;
- виявити пріоритетність прав власників при ліквідації підприємства [1, с.97].

Під час вивчення операцій з власним капіталом аудиторю слід зробити розрахунок найважливіших показників формування та використання капіталу [2, с.229; 3]. До основних розрахункових алгоритмів можна віднести:

- вартість капіталу – ціна, яку підприємство платить за залучення капіталу з різних джерел;
- вартість власного капіталу, що залучається за рахунок внутрішніх джерел, визначається нормою прибутку, яку бажають отримати власники підприємства (розраховується як відношення прибутку, що направляється власниками підприємства, на вкладений ними капітал у формі дивідендів, відсотків тощо до суми власного капіталу);
- коефіцієнт автономії показує, в якій мірі обсяг активів, що використовуються підприємством, сформовано за рахунок власного капіталу та настільки підприємство незалежне від зовнішніх джерел фінансування (розраховується як відношення власного капіталу підприємства на певну дату до загальної суми усіх активів підприємства на певну дату);
- коефіцієнт маневреності власного капіталу показує, яку частку займає власний капітал, що інвестується в оборотні активи, в загальній сумі власного капіталу (характеризує ступінь мобільності, гнучкості використання власних коштів

підприємства і розраховується як відношення робочого капіталу до загальної суми власного капіталу підприємства);

- кількість оборотів власного капіталу за період (розраховується як відношення виручки від реалізації продукції підприємства за період до середньої суми власного капіталу в періоді);

- тривалість обороту власного;

- коефіцієнт рентабельності власного капіталу характеризує рівень прибутковості власного капіталу, вкладеного в підприємство (розраховується як відношення суми чистого прибутку підприємства до середньої суми власного капіталу підприємства в періоді).

Необхідність аналізу окремих частин власного капіталу пов'язана з тим, що кожна з них є характеристикою правових чи інших обмежень здібності підприємства розпоряджатися своїми активами.

В якості гаранта захисту інтересів кредиторів виступає дотримання обов'язкової вимоги наявності чистих активів, вартість яких за величиною повинна бути не меншою, чим зареєстрований статутний капітал.

За співвідношенням двох частин власного капіталу – інвестованого й накопиченого - оцінюють ділову активність і ефективність діяльності підприємства. Тенденція до збільшення частки накопиченого капіталу характеризує здатність нарощувати кошти, які вкладені в активи підприємства.

Таким чином, до того як оцінити зміну частки власного капіталу в сукупних пасивах, треба з'ясувати за рахунок яких частин пройшли вказані зміни. Очевидно, що приріст власного капіталу, пов'язаний з переоцінкою основних засобів, і приріст капіталу за рахунок чистого прибутку будуть оцінюватись по-різному з позиції оцінки здібності підприємства до самофінансування і нарощування активів за рахунок власного капіталу. Аналіз власного капіталу не вичерпується дослідженням причин його змін, в процесі якого виявляють джерела збільшення (чи зменшення) чистих активів, і дають характеристику цим змінам з точки зору збереження власного капіталу. Аналіз власного капіталу не вичерпується дослідженням причин його змін, в процесі якого виявляють джерела збільшення (чи зменшення) чистих активів, і дають характеристику цим змінам з точки зору збереження власного капіталу і “заробітку” додаткового доходу. Важливим завданням є з'ясування прав окремих груп власників в поточному розпорядженні власним капіталом підприємства і при його ліквідації.

Метою аудиту операцій з власним капіталом є встановлення достовірності первинних даних відносно формування та використання власного капіталу, повноти й своєчасності відображення інформації у зведених документах та облікових регістрах, правильності ведення обліку власного капіталу у відповідності до установчих документів та облікової політики, достовірності відображення стану власного капіталу у звітності підприємства [2,с.210].

Основними завданнями аудиту операцій з власним капіталом є:

- перевірка достовірності відображення показників щодо власного капіталу в обліку та звітності, встановлення законності й правильності їх формування та цілеспрямованого використання;

- встановлення обґрунтованості операцій з формування прибутків, їх розподілу і

використання, одержання збитків та їх покриття;

- встановлення повноти формування статутного капіталу, відповідності фактичних внесків учасників умовам установчих документів, дотримання строків внесення часток до статутного капіталу;

- перевірка стабільності величини статутного капіталу, його відповідності розміру, визначеному установчими документами.

Джерелами інформації для аудиту операцій з власним капіталом є:

1. Наказ про облікову політику підприємства.

2. Документи, що підтверджують право власності на майно, яке вноситься в якості внеску до статутного капіталу: свідоцтво про право власності на нерухомість, земельні ділянки, транспортні засоби, інтелектуальну власність тощо.

3. Організаційні документи: свідоцтво про державну реєстрацію, накази та розпорядження, протоколи про результати закритого перепису, про підсумки торгів, зборів засновників, акціонерів, довідки про прийняття на облік в податковому органі, про реєстрацію в органах статистики та відповідних відділеннях позабюджетних фондів, ліцензії на види діяльності, що підлягають ліцензуванню згідно з законодавством.

4. Первинні документи з обліку власного капіталу.

5. Облікові реєстри, що використовуються для відображення операцій з обліку власного капіталу.

6. Акти та довідки попередніх ревізій, аудиторські висновки та інша документація, що узагальнює результати контролю.

7. Звітність.

Метою проведення аудиту операцій зі статутним капіталом є підтвердження юридичного статусу підприємства, законності джерел формування статутного капіталу, зміни його розміру та напрямків використання. На відміну від інших джерел власного капіталу, статутний капітал є стабільною незмінною величиною, яка забезпечує підприємству юридичну можливість існування. Так, обов'язковою умовою функціонування підприємством є збереження статутного капіталу на рівні не нижчому, чим передбачена законом величина. Необхідність дотримання цієї вимоги витікає з того, що власники не несуть персональної відповідальності за зобов'язаннями підприємства, а претензії кредиторів можуть розповсюджуватись тільки на активи підприємства.

Список використаних джерел

1. Ефимова О.В. Анализ собственного капитала/ О.В. Ефимова // Бухгалтерский учёт.- 1999.-№1.-С.95-101.

2. Аудит і ревізія підприємницької діяльності: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 "Облік і аудит"/ Ф.Ф. Бутинець, та ін.; За ред проф. Ф.Ф.Бутинця- Житомир: ПП"Рута", 2001.-416с.

3. Павловська О.В. Удосконалення методів аналізу фінансового стану підприємства/ О.В. Павловська // Фінанси України. - 2000.-№11.-С.54-61

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ЯК ЕЛЕМЕНТ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Облікова політика підприємства - ключовий крок в організації системи бухгалтерського обліку на підприємстві, інструмент впливу на окремі параметри обліку, оптимізації об'єктів обліку та, за потреби, відстоювання інтересів підприємства в суді. Вона є елементом системи нормативного регулювання бухгалтерського обліку й формується відповідно до чинних нормативних документів в галузі бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Обліковою політикою визначаються не тільки організація й методологія бухгалтерського обліку, а й затверджуються заходи щодо оптимізації господарської діяльності.

У зв'язку з прийняттям Податкового кодексу роль облікової політики зросла, оскільки методи та норми оцінки витрат, доходів, активів, зобов'язання, капіталу встановлює безпосередньо підприємство. Питанням облікової політики на практиці приділяється недостатньо уваги, хоч можливі існувати різні варіанти формування, використання та відображення їх в обліку. Для того, щоб надати Наказу про облікову політику юридичної сили та доказовості, в ньому треба чітко визначити принципи, методи і процедури, а також належно оформити його.

Особливості формування та внесення змін до елементів облікової політики залежно від застосовуваної підприємством концептуальної основи визначаються ПСБО 6 та МСБО 8. При цьому стандартами бухгалтерського обліку виділяються поняття «елемент облікової політики» та «облікова оцінка», які мають різний вплив на облікову інформацію, а зміни яких відрізняються підходами у застосуванні: зміна елемента облікової політики потребує так званого ретроспективного перерахунку, зміни в облікових оцінках застосовуються завжди перспективно починаючи з моменту прийняття рішення про зміну. Так, порівняльні дані щодо визначення поняття «облікова політика», що містяться в ПСБО 6 [1] та МСБО 8 [2], наведено на рис. 1.

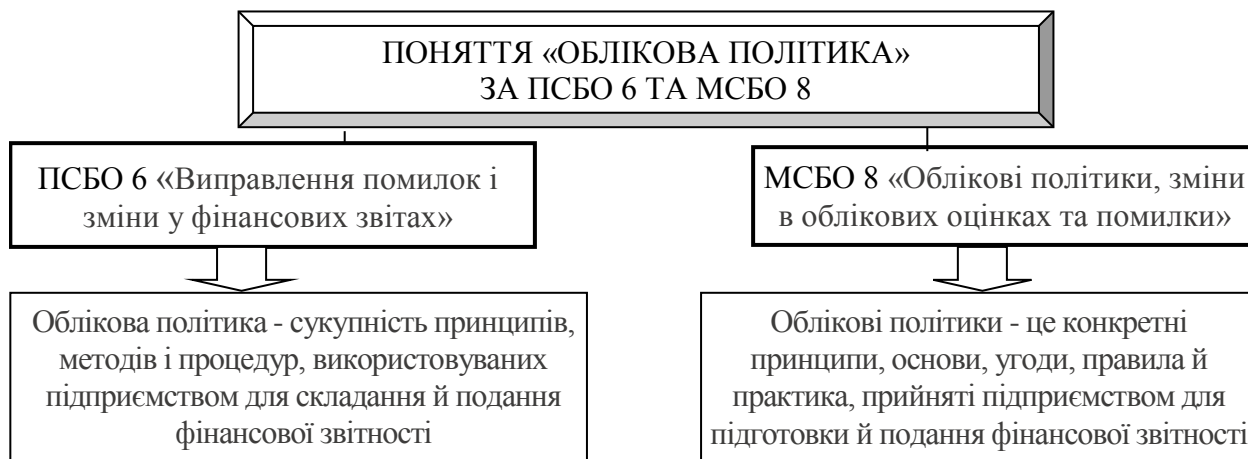

Рис. 1. Порівняння понять «облікова політика» за ПСБО 6 та МСБО 8

Згідно Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» [3] за погодженням з власником (власниками) або уповноваженим ним органом (посадовою особою) відповідно до установчих документів підприємство самостійно визначає облікову політику. Пунктом 6 розділу IV НПБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [4] зазначено, що підприємство має висвітлювати обрану облікову політику шляхом опису:

- принципів оцінки статей звітності;
- методів обліку щодо окремих статей звітності.

Облікова політика підприємства як сукупність правил реалізації методу бухгалтерського обліку повинна забезпечувати максимальний ефект від ведення обліку, тобто завдяки їй має досягатися своєчасне формування фінансової й управлінської інформації, її вірогідність, об'єктивність, доступність і корисність для управлінських рішень і широкого кола користувачів [5].

На вибір і обґрунтування облікової політики впливає ряд факторів:

- форма власності й організаційно-правова форма підприємства;
- вид діяльності (торгівля, будівництво, виробництво тощо);
- організаційна структура управління й наявність структурних підрозділів;
- обсяг діяльності, чисельність персоналу, наявність підрозділів;
- особливості оподаткування виду діяльності;
- рівень кваліфікації кадрів;
- системи й форми розрахунків з покупцями й постачальниками;
- система звітності перед власниками;
- стан законодавства.

Розробка облікової політики та організація системи бухгалтерського обліку є функціями головного бухгалтера. Окремі елементи облікової політики можуть встановлюватися установчими документами.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах»: наказ Мінфіну України від 28.05.99 р. № 137. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99>
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_020
3. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV із змінами і доповненнями //: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-99>.
4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затверджене наказом Мінфіну України від 07.02.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
5. Проскура К. Облікова політика підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.visnuk.com.ua/uk/publication/100006669-oblikova-politika-pidpriyemstva-1>

Пантюк І.П., аспірант
Сақун А.Ж., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА РОЗВИТКУ АГРОПІДПРИЄМНИЦТВА

Традиційні підходи до визначення структури інструментів регулювання державою виробництва, переробки і реалізації продовольства характеризуються в основному аналізом зовнішніх явищ і фіксацією фактів, на засадах яких розробляються нормативно-правові акти зі стабілізації ринку сільськогосподарських товарів. Саме зважаючи на соціальну та економічну значущість створення ефективної системи підприємництва в аграрному секторі, науковці вважають допустимим, а іноді необхідним державне регулювання процесів агропідприємництва в різних його проявах. Під державним регулюванням розуміють процес вироблення державою системи правил, механізмів, які забезпечують їх реалізацію і захист та обумовлюють коригування поведінки економічних агентів і, отже, переведення макроекономічної системи в цілому або її окремої підсистеми в бажаний стан [1]. У науковій літературі для позначення впливу держави на економіку поряд з поняттям “регулювання” застосовують термін “управління”. Уважається, що регулювання є похідною від управління, тому що державне управління охоплює значно ширше коло державних функцій [1; 2].

Але і те, і інше здійснюється державою через єдину систему законодавства та органів державного управління галуззю. Дана система в своїй сукупності являє собою інструмент реалізації аграрної політики держави. Державне управління та державне регулювання є формами реалізації виконавчої влади, основне призначення яких – забезпечення практичного виконання законів. Основна відмінність полягає в тому, реалізацію яких інтересів вони забезпечують: державне управління здійснюється у сферах, де необхідним є забезпечення першочергової реалізації публічних інтересів, а державне регулювання – у сферах, де необхідно досягти балансу публічних і приватних інтересів. Багато авторів, виходячи з того, що пряме втручання в недержавні сільськогосподарські організації не повинно мати місця, стверджують, що під державним регулюванням агропромислового виробництва мається на увазі непрямий (здійснюваний переважно економічним стимулюванням) управлінський вплив на соціально-економічні процеси як у державному, так і приватному секторах агропромислового виробництва [3; 4].

У сучасних умовах інструменти державної підтримки підприємництва в аграрній сфері в Україні повинні носити стимулюючий характер і складатися з економічних методів. Світовий досвід свідчить про те, що більшість підприємств АПК, незалежно від вибору організаційно-правових форм господарювання, працює в умовах несприятливого макросередовища. Однак багато підприємств навіть за цих обставин є рентабельними. Найбільшою мірою це зумовлено ефективно діючою підтримкою держави.

Зростання спеціалізації, кооперації та комбінування виробництва приводить до взаємодії різних суб'єктів підприємницької діяльності в сільському господарстві в

єдиному технологічному процесі. Як результат таких взаємовідносин виникає міжсуб'єктне об'єднання з необхідністю в координації сільськогосподарського виробництва на макрорівні. Державна підтримка фермерських господарств, кооперативних і корпоративних сільськогосподарських об'єднань базується на економічно апробованих засадах. Виходячи з цього, пряме державне втручання в ринкове середовище не може підвищувати ефективність управління галузями рослинництва і тваринництва в народногосподарському масштабі.

Класифікація інструментів державного впливу на розвиток підприємництва в аграрній сфері включає такі складові:

- координуючі інструменти держави у виробництві сільськогосподарської продукції, які мають стимулюючу роль та передбачають партнерську взаємодію держави з різними суб'єктами власності, що господарюють на землі;

- інструменти підтримки сільськогосподарського ринку шляхом досягнення максимального рівня реального виробництва;

- інструменти державної підтримки суб'єктів підприємницької діяльності в сільському господарстві шляхом розрахунку оцінки економічної ефективності їх функціонування;

- інструменти, спрямовані на розвиток фермерських господарств, сільськогосподарських товариств, особистих селянських господарств, кооперативів і корпоративних сільськогосподарських об'єднань, а також на забезпечення реконструкції та модернізації переробної бази для трансформації дрібнотоварного виробництва в систему агробізнесу[5].

Тож на нашу думку, метою державної підтримки має стати підвищення продуктивності праці в аграрному секторі, забезпечення позитивної динаміки економічного зростання внутрішнього сільгоспвиробництва й закріплення України на міжнародній аграрній арені в якості високотехнологічного агровиробника

Список використаних джерел

1. Латинін М. А. Аграрний сектор економіки України: механізм державного регулювання : монографія / М. А. Латинін. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2006. – 320 с.
2. Статівка Н. В. Продуктивність аграрного сектора економіки України: важелі державного впливу : монографія / Н. В. Статівка. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2010 – 300 с.
3. Мироненко М. Ю. Державне регулювання розвитку агропромислового комплексу [Електронний ресурс] / М. Ю. Мироненко // Економічні науки. Державне регулювання. – Режим доступу : <http://www.rusnauka.com>.
4. Ткач М. Державне регулювання і державне управління: співвідношення понять / М. П. Ткач // Підприємство, господарство і право. – 2012. – № 8. – С. 110–113.
5. Гіндес О.Г. Особливості структури державного управління сільським господарством і його соціального середовища / О.Г. Гіндес // Держава та регіони. Серія: Державне управління. – 2008. – № 2. – С.44–50.

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ АУДИТУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Розвиток та реформування нових економічних відносин, упровадження різноманітних форм власності в Україні зумовило виникнення і подальший розвиток аудиту як незалежної форми контролю. Нині аудит має чіткі ознаки невід'ємного елемента інфраструктури ринкової економіки і його завданням є здійснення аналізу показників фінансової стійкості підприємства та висловлення незалежної думки аудитора щодо її достовірності.

Основною передумовою здійснення господарської діяльності більшості підприємств є достатній обсяг та раціональне використання виробничих запасів. Термін «запаси» у вітчизняній науковій літературі з'явився в період реформування бухгалтерського обліку в Україні. Методологічні основи формування інформації про запаси і розкриття її у фінансовій звітності регламентуються Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 9 «Запаси». Відповідно до П (с) БО 9 запаси – це активи, які:

- утримуються для подальшого продажу (розподілу, передачі) за умов звичайної господарської діяльності;
- перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва;
- утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством.[1]

Виробничі запаси займають особливе місце не лише у складі майна підприємства, а й особливе місце їм належить у структурі витрат, оскільки виробничі запаси є основною складовою при формуванні собівартості готової продукції. Враховуючи це виробничі підприємства особливу увагу приділяють саме обліку, аналізу і аудиту виробничих запасів. Будь-який аудит проводиться в декілька етапів, а саме:

1. Підготовчий - Визначення основних напрямків перевірки, підписання договору та планування;
2. Проміжний - Здійснення поглибленої оцінки системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю;
3. Основний - Фізична перевірка активів підприємства та документальна перевірка рахунків бухгалтерського обліку, фінансової звітності;
4. Заключний - Складання звіту про проведену аудиторську перевірку та аудиторського висновку про достовірність перевіреної звітності

Аудит поділяється в залежності від ознак :

- за законодавчими вимогами(обв`язковий, ініціативний, аудит за спеціальним завданням)

- по відношенню до господарюючого суб`єкта (зовнішній,внутрішній)
- за порядком призначення(первинний,повторний)
- за способом проведення(суцільний,вибірковий,комбінований)

Тому на сьогодні актуальним є питання удосконалення та спрощення методики проведення аудиту виробничих запасів.

До типових порушень, які виникають під час операцій з виробничими запасами відносять : незадовільна організація складського господарства та зберігання, невиконання завдань заготівлі, неправильне визначення первинної вартості придбаних запасів, порушення правил приймання вантажів, неповне оприбуткування, необґрунтовані претензії до постачальників, нераціональне використання виробничих запасів у виробництві, невиконання завдань заготівлі виробничих запасів та завищення їх собівартості, порушення норм і лімітів їх відпуску, придбання непотрібних матеріалів, наявність запасів, які швидко псуються, нестачі, крадіжки, псування, привласнення, неправильне визначення розміру компенсації завданих підприємству збитків, помилки та підробки при кодуванні документації, заміна нових предметів старими та відпуск запасів за заниженою вартістю, несвоєчасне і неправильне оформлення первинних документів з обліку руху та незадовільна організація бухгалтерського обліку.

Вибір методики аудиту виробничих запасів починається на етапі ознайомлення з підприємством, коли формується розуміння концептуальної основи його фінансової звітності.[3] Під час аудиту виробничих запасів аудитор передусім повинен приділити увагу обліковій політиці підприємства, оскільки, перш ніж перевіряти, як здійснюється облік, треба перевірити, як цей облік на підприємстві організований. Для аудиту виробничих запасів доцільно використовувати аналітичні процедури. Методологічні основи застосування аналітичних процедур висвітлено в МСА 520 «Аналітичні процедури», згідно з яким термін «аналітичні процедури» трактується як оцінка фінансової інформації на основі аналізу ймовірних взаємозв'язків між фінансовими і нефінансовими даними, що передбачають необхідне вивчення ідентифікованих відхилень або взаємозв'язків, які не узгоджуються з іншою відповідною інформацією чи значно різняться від очікуваного.[4] Під час аудиту виробничих запасів аналітичні процедури застосовують для порівняння наявності виробничих запасів в різні періоди, даних звіту про їх рух із даними бухгалтерського обліку для оцінки співвідношень між різними статтями звіту і порівняння їх із даними за попередні періоди. Для проведення інвентаризації запасів застосовують такі аналітичні процедури: порівняння фактичних показників із нормативними, плановими, прогнозними значеннями; перевірка відповідності синтетичного й аналітичного обліку. Застосування аналітичних процедур в аудиті виробничих запасів допоможе аудитору з'ясувати сфери потенційного ризику, виявити наявність перекручень у фінансовій звітності, визначити необхідність проведення додаткових аудиторських процедур.

Для ефективного проведення аудиту виробничих запасів доцільно буде проводити аудит за такою послідовністю етапів :

- перевірка положень облікової політики в частині виробничих запасів

- перевірка наявності виробничих запасів та їх класифікацію;
- перевірка складського господарства;
- перевірка правильності оцінки виробничих запасів;
- аудит операцій з надходження виробничих запасів;
- аудит операцій з вибуття виробничих запасів;
- перевірка відповідності даних обліку і звітності виробничих запасів.

У той же час на сьогодні існують спеціалізовані програми, що орієнтовані на комплексне вирішення завдань, пов'язаних з аудиторською перевіркою на всіх її етапах. Використання підприємством такої програми забезпечує перехід на новий якісний рівень. Кожна з таких програм забезпечує методику проведення аудиту, систематизуючи виконання аудиторських процедур, автоматизацію ряду складних і трудомістких операцій, в тому числі і за рахунок аналізу даних, що містяться в інформаційних базах бухгалтерського обліку. За рахунок правильної організації роботи підвищується рівень професіоналізму та якість роботи аудиторів. Серед спеціалізованих аудиторських програм масового тиражу можна виділити декілька програмних продуктів, які представляють собою завершені програми та використовуються на теренах України. До таких програм можна віднести - «Асистент Аудитора», «Помощник Аудитора», «Експресс-Аудит: ПРОФ» та «IT Audit: Аудитор». Використання аудиторями таких програм при проведенні перевірок допоможе оптимізувати та пришвидшити проведення перевірки, так як в цих програмах вже містяться необхідні шаблони робочих документів а також за допомогою цих програм можна інтегрувати дані з комп'ютерних бухгалтерських програм, які використовує підприємство. Виявлені помилки будуть фіксуватись в формі «Виявленні помилки» в програмі аудитора.

Отже, наведена послідовність етапів проведення аудиту виробничих запасів, та запропонована методика проведення аудиторської перевірки виробничих запасів й операцій з ними, уточнена послідовність аудиторських процедур та використання аудиторських програм допоможуть систематизувати результати аудиторських процедур і полегшити проведення аудиту наявності і руху виробничих запасів. Саме взаємозв'язок і послідовність цих етапів аудиту наявності та руху виробничих запасів допоможе систематизувати й полегшити проведення аудиту.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 20.10.99 №246
2. Артеменко Н.В Виробничі запаси: особливості обліку та методичні засади проведення аудиту / Артеменко Н.В // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://economyandsociety.in.ua/>
3. Подік І.І. Шляхи вдосконалення обліку виробничих запасів та їх ефективного використання / Подік І.І. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ir.nusta.edu.ua/>
4. Аналітичні процедури в аудиті [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://pidruchniki.com/1/ekonomika/analitichni_protседuri_auditi

Патерук А.,
магістр
Мармуль Л.О., д.е.н., професор
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ТЕОРЕТИЧІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Управління підприємством в умовах глобалізації економіки зумовлює розвиток нових підходів до управління результатами діяльності підприємства.

Основи управління витратами підприємства закладені в фундаментальних наукових працях Роналда В. Хілтона, Майкла В. Махера, Франка Д. Селто [1], Д. Р. Хенсена, М.М. Моувена, Н. С. Еліаса [2], Томпсон-мл., Артура А., Стрикленда III, А., Дж. [3]. Науковцями надане визначення поняття «управління витратами», розглянуто існуючі інструменти управління витратами. Враховуючи рівень наукових розробок та сучасних проблем управління промисловими підприємствами, виникає необхідність у дослідженні організації процесу управління витратами. Ефективна організація забезпечить посилення контролю за використанням ресурсів підприємства, пошук шляхів їх доцільного зниження, прогнозування результатів діяльності, обґрунтування стратегії розвитку підприємства.

У наукових працях вітчизняних вчених та економістів надаються такі визначення поняття «управління витратами». Управління витратами розглядається як процес цілеспрямованого формування витрат щодо їх видів [4, с. 64]. Управління витратами на підприємстві можна визначити і як взаємопов'язаний комплекс робіт, які формують коригуючі впливи на процес здійснення витрат під час господарської діяльності підприємства, спрямовані на досягнення оптимального рівня (в межах допустимих відхилень) витрат в усіх підсистемах підприємства за виконання в них будь-яких робіт. [5, с. 26]. Управління витратами – це динамічний процес, який включає управлінські дії, мета яких полягає у досягненні високого економічного результату діяльності підприємства [6, с. 7].

Необхідність формування облікової політики для цілей управління витратами обумовлена найбільшою питомою вагою бухгалтерської інформації в інформаційному забезпеченні управління витратами. Крім того, зміна орієнтирів економічного і соціального розвитку підприємства ставить нові завдання, як перед бухгалтерським обліком, так і перед управлінням підприємством й витратами, у тому числі. Облікову політику стосовно управління витратами пропонується вважати окремою ділянкою облікової політики підприємства та обов'язковою для виконання усіма співробітниками, які, відповідно до посадових обов'язків, мають відношення до збору, обробки, аналізу і передачі користувачам інформації про витрати підприємства.

Розробка стандарту управління витратами необхідна для визначення

алгоритму (послідовності дій управлінського персоналу) управління витратами, враховуючи галузеві особливості та специфіку діяльності підприємств. Стандарт управління витратами пропонується структурувати таким чином: введення, загальні питання, порядок класифікації витрат, планування витрат, облік витрат, контроль і аналіз витрат, заключні положення.

Формування переліку посад передбачає обґрунтування кількості співробітників центру (відділу) витрат, схематична ілюстрація розміщення посад, відповідно до посад – визначення сфери відповідальності співробітника та показники виміру ефективності роботи співробітника.

Посадові інструкції та анкети мають містити загальні положення, задачі і дії посадової особи, обов'язки, права, відповідальність, перелік питань, якими повинен володіти фахівець відповідної посади, кваліфікаційні вимоги, досвід, взаємовідношення з іншими фахівцями центру (відділу) управління витрат.

Формування карти показників для цілей аналізу витрат підприємства та оцінки ефективності системи управління витратами підприємства передбачає: конкретизацію аналітичних показників і факторів, що впливають на витрати підприємства, зважаючи на особливості діяльності підприємства й галузі в цілому; означення критеріїв оцінки системи управління витратами.

Розробка форм управлінської звітності передбачає розробку форм для отримання, як оперативної аналітичної інформації (доба, декада), так і звітної (місяць, квартал, рік), враховуючи вимоги управлінського персоналу та керівників підприємства.

Виконання запропонованих організаційних заходів сприятиме формуванню якісного інформаційно-аналітичного забезпечення для цілей поточного і стратегічного управління витратами та результатами діяльності підприємства в цілому.

Список використаних джерел:

1. Hilton Ronald W. Cost Management: strategies for business decisions, 4th Editions / Ronald W. Hilton, Michael W. Maher, Frank D. Selto. – Boston, New York: McGraw-Hill, 2008. – XXXIII p., 960 p.
2. Хенсен Д. Р. Управлінський облік / [Д. Р. Хенсен, М. М.Моувен, Н. С. Еліас. та ін.] ; пер. з англ. 5-го канадського вид. – К. : Міленіум, 2002. – 974 с.
3. Томпсон-мл. Стратегический менеджмент: концепции и ситуации для анализа / Томпсон-мл., Артур А., Стрикленд III, А., Дж. ; пер. с англ. [12-е изд.]. – М. : Издательский дом «Вильямс», 2005. – 928 с.
4. Методичні рекомендації оціни впливу економічних факторів на собівартість виробництва продукції (робіт, послуг) у промисловості та ефективність роботи підприємства. – К., Державний інститут комплексних техніко-економічних досліджень (ДІТЕД) Міністерства промислової політики України, 2003. – 299 с.
5. Грещак М. Г. Управління витратами : Навч.-метод. посібник [Для самост. вивч. дисц.] / М. Г. Грещак, О. С. Коцюба. – К.: КНЕУ, 2002. – 131 с.
6. Давидович І.Є. Управління витратами : Навч. посіб. / І.Є. Давидович. – К.: Центр навчальної літератури, 2008 р. – 320 с.

Парфьонова О.Ю.,
магістр
Круковська О.В., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

АУДИТ НАДХОДЖЕННЯ ТОВАРНО-МАТЕРІАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ

Основою будь-якої господарської діяльності є товарно-матеріальні цінності. Загальний аудит товарно-матеріальних цінностей починається з інвентаризації цінностей та перевірки виконання договорів з постачальниками. Важливе значення для успішного проведення аудиту має вибір об'єктів інвентаризації. Визначається організація порядку укладання договорів про матеріальну відповідальність, стан складського обліку, розміщення цінностей, дотримання правил їх зберігання та охорони.

Об'єктами аудиту в даному випадку будуть: прийом цінностей за кількістю та якістю, зберігання, ТМЦ бухгалтерський облік і звітність[2].

Методичні прийоми по проведенню аудиту товарно-матеріальних цінностей умовно можна розподілити на 3 основні групи: органолептичні, розрахунково-аналітичні, документально-методичні.

До органолептичних методів аудиту цінностей можна віднести такі прийоми як інвентаризація, суцільне та вибіркоче спостереження [3].

Розрахунково-аналітичні методи мають широке застосування у процесі проведення аудиту запасів. Аудитор перевіряє тотожність даних супроводжувальних первинних документів, фактично оприбуткованих матеріальних цінностей, що зазначено у прибуткових органах. У випадку складання на підприємстві акта оприбуткування цінностей, аудитор встановлює причину його укладання та повноту відображення в ньому кількості та асортименту цінностей. Також до них відносяться контрольні порівняння фактичних залишків з даними послідууючої інвентаризації їх надходженням та за документуванням, з метою виявлення записок для приховування нестач, навмисного завищення цін на товари, що відпускались по документах на інші цілі. При цьому аналізується необхідність проведення даної операції і чи не проведено її для приховування зловживань.

Аудиторський контроль надходження товарно-матеріальних цінностей здійснюється за напрямками їх надходження. Частіше за все вони надходять від постачальників. При цьому перевіряється відповідність товарно-транспортних накладних, які прикладену до матеріальних звітів, даним виписок банків де відображено операції по розрахунках з постачальниками, дані по оприбуткуванню товарно-матеріальних цінностей у картках складського обліку та на відповідних рахунках у бухгалтерії, відповідність прибуткових ордерів даним супроводжувальних документів.

При надходженні товарно-матеріальних цінностей з власних допоміжних виробництв та при оприбуткуванні відходів перевіряються дані окремих накладних. Якщо при прийманні цінностей виникли нестачі, аудитор з'ясовує правильність їх

оформлення актом та своєчасність виставлення претензії постачальнику[4].

При аудиті товарно-матеріальних цінностей визначається своєчасність та повнота оприбуткування цінностей, за невідфактурованими поставками та цінностями, що були прийняті на відповідальне зберігання. Встановлюється відповідність назв, сорту, коду, кількості та ціни на відповідні оприбутковані цінності, що значаться у відповідних прибуткових ордерах, катках складського обліку та оборотних відомостях. Має дотримуватись відповідність цих даних даним, що вказані у розрахунках, специфікаціях та інших супроводжувальних документах постачальників.

Аудитор перевіряє обґрунтованість та реальність сум, що враховуються в дорозі за обліковими реєстрами та у журналі обліку вантажів, що надійшли. Перевіряється підтвердження сум товарно-транспортних накладних по цінностям, що надійшли без супроводжувальних документів (за невідфактурованими поставками), обґрунтованість, правильність та своєчасність складання актів про нестачі, завищення цін, заниження якості та можливого неправомірного зазначення некомплектності вантажу, що надійшов. Контролюються можливі факти несвоєчасної передачі актів юридичним службам, відмови від задоволення позовів, що висунуті з приводу порушення правил приймання товарно-матеріальних цінностей та оформлення актів.

При аудиті надходження товарно-матеріальних цінностей від постачальників приділяється увага їх своєчасного і в повному обсязі надходження. Тому договори поставок носять одноразовий характер і виконуються у відповідності з його умовами.

Отже, від своєчасного забезпечення запасами залежить робота заводу, це впливає на обсяги виробництва і в свою чергу на суму отримуваних прибутків. Але для заводу суть проблеми забезпеченості матеріалами полягає не в своєчасності отримання запасів з вини відділу постачання, а через брак коштів для їх придбання. А значна частина яких відволікається від обороту у незавершене виробництво та у вигляді сум – дебіторської заборгованості, неоплачених вчасно товарів. Тому, для розв'язання задачі покращання стану виробництва на заводі, слід провести аудит використання товарно-матеріальних цінностей, про що в наступному пункті дипломної роботи.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України від 02.12.10 № 2755-VI (із змінами, внесеними Законом України від 20 вересня 2011 року N 3741-VI)
2. Романів М. В. Державний фінансовий контроль і аудит : [навчально- методичний посібник] / М. В. Романів – Київ : ТОВ “НІОС”, 2008. – 224 с.
3. Контроль і ревізія : [Практикум: Навч. посіб. для ВНЗ] / За ред. Бардаш С.В. – Житомир 2014 р. – 384 с.
4. Гарасим П. М. Фінансовий, управлінський і податковий облік у господарських товариствах / П. М. Гарасим, Г. П. Журавель, П. Я. Хомин – Тернопіль : Економічна думка, 2013. – 480 с.

Панюшкін Є.А.,
Пристемський О.С., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет
м. Херсон

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Забезпечення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств безпосередньо залежить від створення, зміцнення та досягнення безперервного відтворення технічного потенціалу. При цьому поліпшення процесів формування та використання у сільськогосподарських підприємствах потребує запровадження високопродуктивних технічних систем, машин та обладнання, використання сучасних технологій вирощування сільськогосподарських культур та утримання тварин. Без науково обґрунтованої організації відтворення складових технічного потенціалу сільськогосподарських підприємств на основі виявлення специфічних факторів та особливостей, які впливають на процес відтворення, удосконалення та поліпшення елементів технічного потенціалу, виявлення джерел для забезпечення розширеного відтворення неможливо забезпечити ефективне функціонування господарюючих суб'єктів.

Машинно-тракторний парк більшості сільськогосподарських підприємств і машинно-технологічних станцій, фермерських господарств фізично і морально застарілий. Нині продовження терміну експлуатації техніки дозволяє визначити доцільність подальшого використання засобів виробництва, з метою запобігання зниженню обсягів виробництва продукції. Отже, засоби виробництва у процесі експлуатації мають властивість зношуватися за певний період часу. У цей період техніка, беручи участь у процесі виробництва, приносить підприємству максимальну вигоду з найменшими витратами. За межами цього періоду відбувається менш ефективне використання засобів виробництва, що зумовлює необхідність їх заміни новими або відновленими.

Вважаємо, що остання форма оновлення технічних ресурсів є актуальною для вітчизняних сільськогосподарських товаровиробників, оскільки для них характерним є значне відставання від зарубіжних товаровиробників за рівнем енергозабезпечення та енергоозброєння. Відтворювальний процес доцільно розглядати як послідовні стадії, які змінюють одна одну, на який впливають численні фактори – політико-правові, економічні, фінансові, кон'юнктурні, техніко-технологічні, екологічні, мотиваційні та інші. Чинники, які впливають на відтворення технічного потенціалу сільськогосподарських підприємств доцільно розглянути у розрізі зовнішніх та внутрішніх. Так, перша група представлена факторами зовнішнього середовища, які доцільно розглядати як чинники непрямої та прямої дії. До чинників непрямої дії слід віднести наступні: інструменти державного регулювання ринку сільськогосподарської

техніки та обладнання, антимонопольне законодавство, кон'юнктура відповідних ринків та ємність, екологічні вимоги до технічних ресурсів, рівень інфляції, курс національної валюти, терміни морального та фізичного зношення техніки і т.д. Зазначимо, що у нинішніх умовах на масштаби процесу відтворення технічного потенціалу окремого сільськогосподарського підприємства значний вплив мають економічні відносини із широким колом контрагентів, серед яких постачальники техніки та обладнання, комерційні банки, конкуренти та інші суб'єкти ринку, які формують зовнішнє середовище підприємства прямої дії.

Фактори внутрішнього середовища можна поділити на чинники, які характеризують рівень розвитку сільськогосподарського підприємства, фізичний та моральний стан наявних у нього технічних засобів. Так, одним із важливих чинників внутрішнього середовища є умови поставки матеріально-технічних засобів. Очевидно, що сільгосптоваровиробники унаслідок відмінностей у розмірах виробництва все більше залежать від рівня задоволення потреб у технічних ресурсах конкретної номенклатури, потужності, типових розмірів. Встановлено, що значний вплив на рішення про придбання сільськогосподарської техніки мають конструктивно-технічні характеристики машин. Чим надійнішою та якіснішою є сільськогосподарська техніка, тим ширші можливості її використання.

Наступним фактором є умови поставки технічних ресурсів, що пропонуються посередниками. Очевидно, що посередницькі структури забезпечують ефективну взаємодію постачальника, товаровиробника і споживача, а також мають вплив на постачання сільськогосподарських товаровиробників установками, машинами та запасними частинами до них, паливо-мастильними матеріалами й т.д. Водночас, механізм регулювання ринку матеріально-технічних ресурсів для сільського господарства є недосконалим, оскільки переважає стихійне встановлення постачальниками цін на техніку, паливо-мастильні матеріали та інші ресурси. Сільгосптоваровиробникам більш вигідно звертатися до посередників в області постачання, якщо власні затрати на ці цілі є вищими, ніж вартість послуг посередника [1].

Можливість придбання техніки на умовах лізингу необхідно також враховувати як один із факторів, які впливають на основні фази відтворювального процесу технічних ресурсів. Розмір процентної ставки за позичковими фінансовими ресурсами є чинником, що впливає на процеси відтворення технічних ресурсів у сільськогосподарських підприємствах. Так, у сучасних умовах лише обмежене число сільськогосподарських підприємств, особливо великих, можуть забезпечити власні потреби в фінансових ресурсах за рахунок власних коштів, досягаючи тим самим повної незалежності від позичальників. Водночас, більшість сільгосптоваровиробників є залежними від зовнішніх джерел фінансування, тому управлінські рішення щодо придбання техніки обґрунтовуються та приймаються із урахуванням величини процентних ставок [2]. Наступним чинником є інфляція (загальний ріст цін внаслідок знецінення грошей).

Окрім того, управлінські рішення характеризуються високим ступенем варіативності, тобто існує можливість вибору із великого числа реальних варіантів рішення. Можна прийняти рішення про списання трактора (зернозбирального комбайна), або спрямування його на капітальний ремонт, що може зумовити реальну можливість одночасно із капітальним ремонтом провести модернізацію застарілої техніки, або можливо продовжити експлуатацію технічного ресурсу до повного його фізичного зношення. За умови заміни зношеної сільськогосподарської техніки (трактора, зернозбирального комбайна) на нову машину якої-небудь марки можна лише передбачити якими є її експлуатаційні якості, як вони будуть змінюватися у процесі експлуатації, ремонтпридатність, вартість використаних для заміни запасних частин та багато інших випадкових факторів. Урахування впливу цього фактора зовнішнього середовища зводиться до оцінки невизначеності та визначення галузевого ризику, які пов'язані із прийняттям рішень та їх наслідками. Очевидно, що ефективно перетворити суспільне відтворення можливо лише за рахунок системних реорганізацій, які обумовлюють прояв сукупного позитивного ефекту у суспільному розвитку. Порушення пропорцій між виробничими факторами, фрагментарність перетворювальних заходів призводить до неузгодженості у швидкостях та потужностях різних процесів. Унаслідок цього якість продукції, що випускається, знижується, скорочуються обсяги виробництва, що стримує розвиток загального відтворювального процесу та знижує суспільний добробут. Системний підхід спроможний найбільш повно реалізувати потреби сучасного етапу розвитку сільгосп підприємств, територій і суспільства у цілому.

Отже, особливостями процесів відтворення технічних засобів та технологій у сільськогосподарському виробництві є те, що вони можуть здійснюватися у наступних формах: часткове відновлення вартості основних засобів на основі ремонтів; поповнення та оновлення засобів механізації шляхом простої або якісної нової заміни. Фактори, що впливають на основні фази відтворювального процесу засобів технічного забезпечення, поділяються на зовнішні та внутрішні. Серед них найбільш важливими у нинішніх умовах є наступні: розмір процентної ставки за кредит, інфляція, невизначеність та ризик, лізинг, фізичний та моральний стан техніки. Унаслідок дії численних факторів необхідно розробити раціональну політику відтворювального процесу технічних засобів в сільському господарстві.

Список використаних джерел:

1. Андрійчук В.Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу: підручник / В.Г. Андрійчук. – К.: КНЕУ, 2013. – 779 с.
2. Білоусько Я.К. Стратегічні напрями реформування і розвитку вітчизняного сільськогосподарського машинобудування / Я.К. Білоусько, В.Л. Товстопят // Економіка АПК. – 2011. – № 1. – С. 110-113.

Петренко В. О.,
бакалавр
Кононенко Ж. А.
к.е.н., доцент,
Полтавська державна аграрна академія,
м. Полтава, Україна

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В СИСТЕМІ БАНКІВСЬКОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Поняття кредитного ризику банку та його управління завжди було і є досить актуальним не тільки для кредиторів різних рівнів, а й для учасників всього фінансово-економічного середовища. Завжди, при визначенні кредитних умов договору та впровадження його в дію, виникають питання щодо пошуку методів зниження ризику, в тому числі кредитного.

Як зазначають провідні науковці, термін «кредитний ризик банку» – це міра (ступінь) невизначеності щодо виникнення небажаних подій під час здійснення фінансових угод, суть яких полягає в тому, що контрагент банку не зможе виконати взятих на себе за угодою зобов'язань, і при цьому не вдасться скористатися забезпеченням повернення позичених коштів.

Згідно визначення кредитного ризику термін «управління кредитними ризиками» визначається як діяльність, що включає прогнозування та планування рівня кредитних ризиків щодо обсягів та видів кредитних операцій, мотивування ефективного організування моніторингу кредитних ризиків, що здійснюється працівниками відділу кредитних ризиків в процесі кредитної діяльності фінансової установи, здійснення аналізу та оцінки факторів виникнення кредитних ризиків та їх впливу на показники діяльності банку, контроль за рівнем кредитних ризиків і в разі необхідності здійснення їх регулювання з метою забезпечення досягнення стратегічних цілей і поточних завдань діяльності банку [1]. Відповідно до наведеного визначення, можна зробити висновок, що процес управління кредитними ризиками є складним за організацією, тривалим за строками та потребує постійної уваги з боку персоналу банку.

До основних елементів системи управління кредитним ризиком відносяться:

- аналіз кредитного ризику;
- вибір варіанта стратегії управління кредитним ризиком;
- оцінка кредитного ризику;
- проведення кредитного моніторингу.

До методів оцінки та аналізу кредитного ризику банку належать такі методи:

1) кількісний аналіз кредитного ризику банку, який здійснюється з використанням методу фінансових коефіцієнтів, статистичних та експертних методів;

2) метод фінансових коефіцієнтів полягає у розрахунку відносних показників, які характеризують підприємство з погляду на стан його ліквідності, рентабельності та фінансової стійкості, та порівнянні їх з нормативними (критеріальними) значеннями. Водночас за наявності переваг цей метод має певні недоліки. Зокрема, не завжди можна зробити однозначний висновок про те, наскільки кредитоспроможним є позичальник, оскільки значення одних його коефіцієнтів відповідають нормативним, а значення інших – ні [1].

Серед статистичних методів оцінки кредитного ризику доцільно виокремити метод дискримінантного аналізу, який дає змогу розрізняти позичальників за класами. Зокрема, за допомогою цього методу можна побудувати класифікаційні моделі для прогнозування результатів кредитної угоди (виконає позичальник умови чи ні). У міжнародній банківській практиці найбільш відомими з таких моделей є Z-модель Альтмана, модель Фулмера, які використовуються для прогнозування банкрутства підприємства, і модель нагляду за кредитами Чессера [2].

Статистичні методи оцінки кредитного ризику потребують наявності значного масиву даних, яких може недостатньо, або взагалі не бути. Тому через нестачу чи відсутність інформації здебільшого доводиться застосовувати експертні методи.

Суть експертних методів полягає в обробці суджень досвідчених фахівців банківської справи щодо ймовірності виникнення різних значень збитків або тієї чи іншої несприятливої (небажаної) події в процесі банківської діяльності. Одним із наочних прикладів оцінки кредитного ризику експертними методами є рейтингові методи оцінки кредитоспроможності позичальника, які є досить поширеними у вітчизняній банківській практиці [2].

Також виділяють внутрішні та зовнішні методи мінімізації кредитного ризику. До внутрішніх належать: види і режими здійснення кредитних операцій, аналіз кредитоспроможності позичальника, лімітування, формування резервів, диверсифікація форм і термінів надання кредитів, моніторинг повернення кредитів, вимога гарантій та застави. До зовнішніх відносять: лімітування згідно із нормативними актами НБУ, створення резервів згідно із нормативними актами НБУ, гарантія, порука, застава, страхування, розподіл ризиків.

Стратегія управління кредитними ризиками повинна бути спрямована на вибір кредитних проектів, рівень ризику яких не перевищує обсяг наявних у розпорядженні банку джерел його покриття.

Кредитний моніторинг здійснюють з метою зменшення ризику неповернення позички. Він невід'ємно пов'язаний із кредитуванням загалом, є його складовою частиною, завершальним етапом, охоплює значний обсяг роботи, оскільки поєднує в собі деякі ланки попередніх етапів кредитування. До основних напрямів процесу моніторингу, яких слід дотримуватися, щоб досягти максимального ефекту, належать такі: перевірка цільового використання позички; оцінка фінансового стану позичальника; контроль за збереженням

суб'єкта застави; своєчасність погашення відсотків та основної суми боргу; робота із проблемною заборгованістю. Система контролю повинна бути зорієнтована на те, щоб нові операції відбувалися лише після визначення реальної можливості оптимального використання кредитної лінії [2].

Сучасна банківська система все ще залишається недостатньо розвинутою, не виконує своїх функцій належним чином та відстає від інших європейських країн [3]. Така ситуація посилює ризики для подальшого стабільного функціонування банківської системи, зменшує її спроможність виділити постійно зростаючу грошову пропозицію та здійснювати ефективний перерозподіл тимчасово вільних коштів у масштабах економіки країни. Управління кредитним ризиком банку спрямоване на зниження ймовірності невиконання позичальником своїх зобов'язань, мінімізацію фінансових втрат банку у разі невиконання позичальниками своїх фінансових зобов'язань, зменшення кількості та величини масштабів високо ризикованих кредитних операцій, вжиття відповідних заходів у випадку настання ризику. Важливо враховувати те, що кредитні ризики негативно впливають не тільки на прибутковість та платоспроможність банківської установи, а також спричиняють інші ризики, які в майбутньому можуть мати масштабний прояв.

Список використаних джерел:

1. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 7 грудня 2000 р. № 2121-III (зі змін, і доповн.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://rurik.com.ua/documents/research/bank_system_2017.pdf
3. Офіційний сайт журналу Forbes [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://forbes.net.ua/ua/magazine/forbes/1409877-rejting-zhittezdatsnosti-ukrayinskihbankiv-2016>.

ОПОДАТКУВАННЯ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

Малий та середній бізнес відіграє суттєву роль в структурі сучасних національних економік, забезпеченні зайнятості та умов для конкуренції, сприяє формуванню й зміцненню середнього класу, подоланню бідності, досягненню цілей економічного зростання та інклюзивного розвитку. На малі та середні підприємства припадає 67% зайнятих і 58% валової доданої вартості, створеної в нефінансовому секторі економік країн Європейського Союзу. При цьому частка мікропідприємств у загальній кількості підприємств зазначеного сектору досягла 92,7%, чисельності зайнятих – 29,2, валовій доданій вартості – 21,1% [1].

Цілі й принципи розвитку малого та середнього бізнесу закріплено в Акті з питань малого бізнесу (Small Business Act) Європейської комісії і Стратегії розумного, стійкого та всеохоплюючого зростання (Europe 2020. A strategy for smart, sustainable and inclusive growth).

В Україні частка малих та середніх підприємств у загальній кількості зайнятих працівників становить 49,8%, а в доданій вартості за всіма видами економічної діяльності – 55,8%. Угода про асоціацію України з ЄС передбачає низку реформ, спрямованих на створення сприятливого середовища для малого та середнього бізнесу, в тому числі у сфері оподаткування, забезпечення прозорості й спрощення податкового адміністрування.

Удосконалення оподаткування малого та середнього – одна з найбільш дискусійних проблем податкової реформи в Україні, розв’язання якої повинно ґрунтуватися на відповідних наукових засадах і має важливе значення для стабілізації соціально-економічної та політичної ситуації в країні.

Податки є невід’ємною частиною фінансового господарства держави. Це найважливіше джерело формування доходів держави, які в свою чергу, використовуються на витрати для державного управління, на фінансування бюджетних установ, організацій, виконання соціальних програм, функціонування та розвиток освіти, науки, культури.

Віддаючи належне широкому спектру досліджень з проблем розвитку малого та середнього бізнесу, зазначимо, що питання вдосконалення його оподаткування у контексті євроінтеграційних процесів залишаються дискусійними. Зокрема, потребують наукового обґрунтування напрями подальшої трансформації наявної в Україні спрощеної системи оподаткування, зміни її основних елементів для протидії тінізації економічної діяльності, сприяння стабілізації економіки, забезпечення прискореного розвитку малого та середнього бізнесу в Україні.

Податкова система в Україні являє собою сукупність загальнодержавних та

місцевих податків та зборів, що справляються в установленому порядку Податковим кодексом України 2011 р. Практика свідчить, що наслідком збільшення ставок і маси стягнених державою податків завжди є збільшення інфляційних тенденцій. Збільшення маси або напрямку податків призводить до зростання цін або через скорочення попиту внаслідок зростання цін веде до погіршення фінансового стану господарюючих суб'єктів, що характеризується подальшим поглибленням кризи і спадом виробництва у загальноекономічному масштабі [2].

Оптимальна податкова система в Україні має відповідати таким принципам: економічна ефективність; адміністративна простота; гнучкість; - політична відповідальність; справедливість.

Сьогоднішній стан системи оподаткування в Україні можна охарактеризувати як створення основ реформування самої податкової системи та прийняття Податкового Кодексу України. За короткий час здійснено перехід до системи формування доходів бюджету на податковій основі, реформована сама податкова система (впровадження податків, характерних для більшості розвинутих країн з ринковою економікою, наприклад, податку на додану вартість). Але оскільки ця система базується на системі доходів бюджету, заснованій на принципах надмірної централізації, на сучасному етапі гостро постає питання наповнення нових форм оподаткування ринковим змістом.

Основними характерними особливостями податків порівняно з обов'язковими платежами є те, що вони:

- справляються на умовах безповоротності. Повернення податку можливе тільки в разі його переплати або тоді, якщо законодавством передбачено пільги щодо певного податку;

- мають односторонній характер установлення. Оскільки податок сплачується з метою покриття суспільних потреб, які в основному відокремлені від індивідуальних потреб конкретного платника, то він є індивідуально безповоротний. Сплата податку не породжує зустрічного зобов'язання держави вчиняти будь-які дії на користь конкретного платника;

- можуть бути сплаченими лише до бюджету, а не до іншого грошового централізованого або децентралізованого фонду;

- не мають цільового призначення;

- є виключно атрибутом держави і ґрунтуються на актах вищої юридичної сили.

Отже, податки – це обов'язкові платежі, які законодавчо встановлюються державою, сплачуються юридичними та фізичними особами в процесі перерозподілу частини вартості валового внутрішнього продукту й акумулюються в централізованих грошових фондах для фінансового забезпечення виконання державою покладених на неї функцій [3; с.49]:.

Основними законом системи обов'язкових платежів є Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755. Відповідно до п. 3.1 ст. 3 Податкового кодексу податкове законодавство України складається з Конституції України; Податкового кодексу; Митного кодексу України та інших законів з питань митної справи у частині регулювання правовідносин, що виникають у зв'язку з оподаткуванням вв'їзним або вив'їзним митом операцій з переміщення товарів через митний кордон України.

Види податків і зборів, передбачених податковою системою України

Загальнодержавні податки та збори, інші обов'язкові платежі	Місцеві податки і збори
1) податок на прибуток підприємств; 2) податок на доходи фізичних осіб; 3) податок на додану вартість (ПДВ); 4) акцизний податок; 5) збір за першу реєстрацію транспортного засобу; 6) екологічний податок; 7) рентна плата за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами; 8) рентна плата за нафту, природний газ і газовий конденсат, що видобуваються в Україні; 9) плата за користування надрами; 10) плата за землю; 11) збір за користування радіочастотним ресурсом України; 12) збір за спеціальне використання води; 13) збір за спеціальне використання лісових ресурсів; 14) збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства; 15) мито; 16) збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на електричну та теплову енергію, крім електроенергії, виробленої кваліфікованими когенераційними установками; 17) збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на природний газ для споживачів усіх форм власності.	1) податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки; 2) єдиний податок. 3) збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності; 4) збір за місця для паркування транспортних засобів; 4) туристичний збір.

Базою оподаткування (стаття 23 ПКУ) визначаються конкретні вартісні, фізичні або інші характеристики об'єкта оподаткування. База оподаткування - це фізичний, вартісний чи інший характерний вираз об'єкта оподаткування, до якого застосовується податкова ставка і яким використовується для визначення розміру податкового зобов'язання. База оподаткування і порядок її визначення встановлюються Податковим кодексом України для кожного податку окремо. У випадках, передбачених Податковим кодексом, один об'єкт оподаткування може утворювати кілька баз оподаткування для різних податків [2]. У випадках, передбачених Податковим кодексом України, конкретна вартість, фізична або інша характеристика певного об'єкта оподаткування може базою оподаткування для різних податків.

Список використаних джерел:

1. Александрова М. М. Аналіз суперечності використання ПДВ та його перспективи / М. М. Александрова. // Вісник Дніпропетровського університету. – 2011. – № 5 (3). – С. 70–79.
2. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02 груд. 2010 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
3. Бабіч І. І. Розвиток внутрішньогосподарського контролю діяльності підприємств АПК як відкритої системи / І. І. Бабіч. // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – 2012. – Вип. 169, Ч. 2. – С. 49–53.

СТРУКТУРА І ВИДИ ПОТОЧНИХ ВИПЛАТ ПРАЦІВНИКАМ

В нинішніх умовах заробітну плату розглядають як найбільш дієвий інструмент активізації людського фактору і використання трудового потенціалу. Використання наявного професійного і творчого потенціалу працівників має повністю залежати від наукової обґрунтованості і вибору методів ув'язки заробітної плати з кваліфікацією, змістом виконуваної роботи, результатами праці й умовами, в яких вона здійснюється. У практиці зарубіжних країн головною метою економічної стратегії і системи матеріального стимулювання сучасних компаній та фірм стало досягнення не кількісних показників випуску продукції, а якісних параметрів виробництва, таких як поліпшення використання устаткування, робочого часу, складу робочої сили, якості продукції, спрямованих на підвищення ефективності виробництва, в основі якої відбулися кардинальні зрушення у технічному оснащенні виробництва, структурі праці та функціях працівників, упровадження нових форм організації праці. Тобто відбувся перехід від екстенсивних методів господарювання до інтенсивних. Отже, підвищення ефективності виробництва, збільшення прибутку досягаються нині не шляхом збільшення обсягів виробництва із залученням додаткових ресурсів, а на основі ефективнішого використання всіх наявних ресурсів і всебічного зниження витрат виробництва. Матеріальне стимулювання в сучасних умовах застосовується здебільшого в комплексі з організаційно-технічними заходами, пов'язаними з підвищенням змістовності праці, поліпшенням її умов [1].

У вітчизняній нормативній базі питання обліку та звітності за виплатами працівникам регулюються Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку (П(С)БО) 26 «Виплати працівникам» [2], яким все ж чіткого визначення поняття «виплати працівникам» ПСБО 26 не надається, а лише деталізується, які виплати до якої групи включаються, та дається визначення окремих термінів.

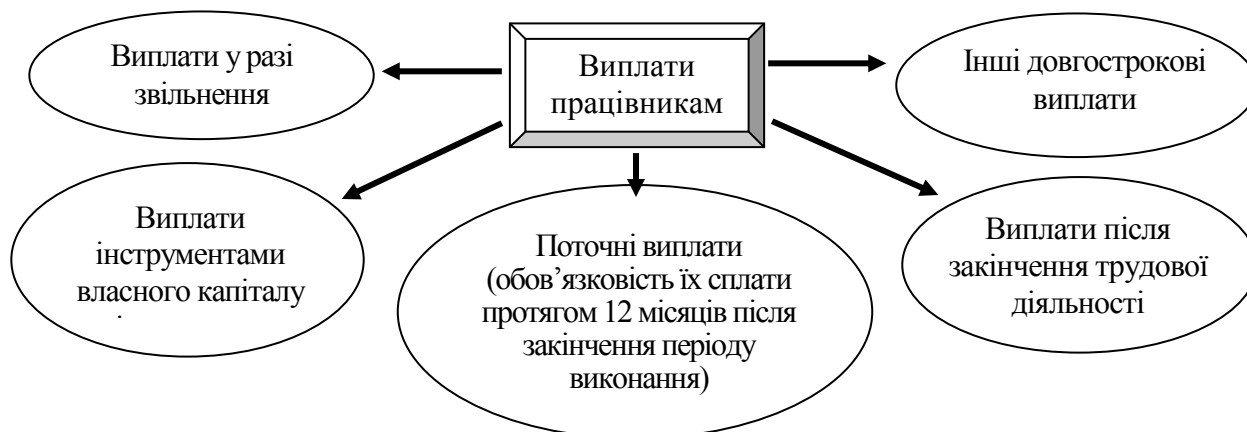

Рис. 1. Види виплат працівникам за П(С)БО 26 «Виплати працівникам»

[2]

Розглядаючи види поточних виплат, що згадуються в П(С)БО 26 «Виплати працівникам» та займають найбільшу частку в складі всіх виплат працівникам, можна з упевненістю стверджувати, що до цієї категорії належать будь-які виплати персоналу, які вказані в Інструкції зі статистики заробітної плати та в Законі України «Про оплату праці» й які підприємство планує здійснити в найближчі 12 місяців. До таких виплат, зокрема, належать:

- основна та додаткова заробітна плата;
- оплата відпусток (у т. ч. і відпусток через хворобу в частині, оплачуваній за рахунок роботодавця);
- заохочувальні виплати (премії за результатами праці, іншими словами виплати за програмою участі працівників у прибутку підприємства);
- негрошові виплати (наприклад, надання працівникам різних безоплатних послуг, оплата транспортних витрат, витрат на житло тощо).

Усі ці виплати називаються поточними, якщо вони виплачуються на регулярній основі або плануються до виплати не пізніше ніж закінчиться 12 місяців від дати балансу. Основна заробітна плата включає нараховані винагороди за виконану роботу відповідно до встановлених норм праці (норми часу, виробітки, обслуговування, посадових обов'язків).

Додаткова заробітна плата — це винагорода за понаднормативну працю, трудові успіхи та винахідливість і за особливі умови праці. Вона включає доплати, надбавки, гарантії та компенсації, передбачені чинним законодавством, премії, пов'язані з виконанням виробничих завдань та функцій.

Заохочувальні та компенсаційні виплати — це виплати у формі винагороди за підсумки роботи за рік (13 зарплата), премії за спеціальними системами, положеннями, компенсаційні та інші грошові та матеріальні виплати, які не передбачені актами чинного законодавства. Для покращення організації бухгалтерського обліку розрахунків по виплатах працівникам важливе значення має досконалість синтетичного і аналітичного обліку. Синтетичний облік заробітної плати ведеться на рахунку 66 “Розрахунки з оплати праці”, який надає узагальнюючу інформацію і є основою для складання фінансової та статистичної звітності суб'єктів господарювання. Дані аналітичного обліку характеризують розміщення та склад персоналу за місцями його використання, відпрацьований і невідпрацьований час, фонд заробітної плати і його структуру, динаміку заробітної плати за категоріями персоналу, місцями виникнення витрат. Аналітичний облік є основним при визначенні розміру заробітної плати, відрахувань з неї та при її віднесенні на рахунки витрат.

Список використаних джерел:

1. Економіка праці та соціально-трудова відносини [Текст] : навч.-метод. посіб. / О. П. Дяків, В. М. Островерхов, С. А. Прохоровська, Н. М. Слівінська; за заг. ред. Є. П. Качана. – Тернопіль : ТНЕУ, 2010. – 316 с.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку (П(С)БО) 26 «Виплати працівникам»: наказ Міністерства фінансів України від 28.10.2003 р. № 601 (у редакції від 10.01.2012 р.) [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03>

**Плахотя К.В., Кривицька Є.О.,
Круковська О.В., к.е.н., доцент**
*Херсонський державний аграрний університет
м. Херсон*

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА БУХГАЛТЕРСЬКОЮ ЗВІТНІСТЮ

Звітність - комплекс відомостей про підсумки та умови діяльності організації за минулий період, наданих органам управління. Звітність включає в себе такі відомості як відомості про реалізовану продукцію, витратах на виготовлення продукції, стан господарських засобів і джерела їх утворення, фінансові результати діяльності підприємства.

Основним завданням звітності є вивчення резервів подальшого збільшення та покращення роботи підприємства, його стійкості на ринку. Відповідно до звітності керівник організації звітує перед трудовим колективом, засновниками, державою. А також дані звітності використовуються зовнішніми користувачами.

Метою цього використання є оцінки ефективності діяльності організації і для економічного аналізу у самій організації. У той же час звітність потрібна для своєчасного управління господарською діяльністю та служить вихідною базою для подальшого планування. Звітність повинна бути достовірною, своєчасною. У ній повинна забезпечуватися співвідносність звітних показників з даними за минулі періоди.

Облікова політика – одне з найважливіших питань організації бухгалтерського обліку, правильне формування якого і повне розкриття забезпечує реалізацію мети бухгалтерського обліку і фінансової звітності: надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства.

Відповідно до ст.1 Закону України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” та п. 3 П(С)БО 1 „Загальні вимоги до фінансової звітності” облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності. Отже, фінансова звітність підприємств відображає його облікову політику.

В загальному сенсі, облікова політика передбачає собою встановлення правил організації і ведення обліку. Організація повинна розкривати прийняті при створенні облікової політики способи ведення бухгалтерського обліку, які значно впливають на оцінку і прийняття рішень користувачами бухгалтерської звітності. Такий вибір здійснюється на державному рівні і реалізується за допомогою виданих законів, стандартів, інструкцій та інших нормативних актів, які визначають загальні правила бухгалтерського обліку.

Економічне значення облікової політики організації зводиться до

забезпеченню створення і відображення в обліку найкращих фінансових результатів її діяльності.

Уміло налагоджена облікова політика вважається одним з основних інструментів управління діяльністю компанії і досягнення встановлених цілей бухгалтерської звітності. Крім цього, правильно складена облікова політика повинна допомогти бухгалтерам, економістам, фахівцям фірми, які не можуть з яких-небудь обставин швидко встановити зв'язок безпосередньо зі своїми керівниками, зрозуміти загальну стратегію організації та ведення податкового і бухгалтерського обліку в компанії в цілому і на їх ділянках. Положення облікової політики повинні допомогти їм виключити помилки і протиріччя у відображенні облікових і звітних даних, а також пронизати всі рівні управління організацією корпоративним духом.

Облікова політика організації - це прийнята нею сукупність способів організації та ведення бухгалтерського обліку (первинного спостереження, вартісного виміру, поточної угруповання і підсумкового узагальнення фактів господарського життя).

Методами ведення бухгалтерського обліку є:

1. Способи угруповання і оцінки фактів господарської діяльності.
2. Способи використання рахунків бухгалтерського обліку, системи реєстрів бухгалтерського обліку, обробка даних і інших належних способів і прийомів.

Облікова політика формується бухгалтером або іншою особою, відповідальною за ведення обліку і затверджується керівником. Її повинні дотримуватися всі структурні підрозділи. Облікова політика здійснює не тільки вибір способу ведення обліку, але і вибір способу організації обліку.

Так, наприклад, при прийнятті облікової політики затверджуються:

1. Робочий план рахунків;
2. Порядок проведення інвентаризації;
3. Способи оцінки активів і зобов'язань;
4. Правила документообігу і обробки облікової інформації та ін.

Отже, облікова політика дозволяє законним шляхом маніпулювати показниками

звітності: величиною прибутку, оцінкою активів і т.д. Від того, який метод обліку фактів господарської діяльності обраний, безпосередньо залежить фінансове становище організації, який показується у фінансовій звітності.

Список використаної літератури:

- 1) Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», зі змінами і доповненнями. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.
- 2) Положення (стандарти) бухгалтерського обліку 1,2,7,8,9,10,12,13,15,16, зі змінами і доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.
- 3) Кондраков Н.П. Бухгалтерський облік - М.: ИНФРА-М, 2013р.

Поліщук Т.О.
Пристемський О.С., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет
м. Херсон

ГОТОВА ПРОДУКЦІЯ РОСЛИННИЦТВА ЯК ОБ'ЄКТ ОБЛІКУ ВИТРАТ

З розвитком ринкової економіки та введенням в дію національних стандартів обліку суб'єктам господарювання надано значні права і можливості у реалізації своїх економічних інтересів, виборі способів організації виробництва та збуту продукції, організації та методиці її обліку. У звітності кожного сільськогосподарського підприємства домінуючу позицію у складі оборотних активів займає стаття «готова продукція», адже від обсягів виробництва і реалізації продукції залежить показник прибутку. Дія Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку суттєво вплинула на облікові аспекти сільськогосподарських підприємств, постала необхідність по-новому відображати господарські операції щодо виробництва та реалізації готової продукції.

Для прийняття обґрунтованих управлінських рішень користувачам облікової інформації необхідно знати склад витрат, вартість спожитих засобів і предметів праці, робочої сили, суму інших витрат; мати обґрунтовану методику обчислення собівартості готової продукції і визначення фінансових результатів. Рослинницька галузь є динамічною системою, яка знаходиться в постійному процесі розвитку, і їй характерні такі особливості, як використання землі як основного засобу виробництва; залежність виробничого процесу від природних процесів, що передбачає сезонність застосування засобів праці та трудових ресурсів під час виконання сільськогосподарських робіт та розмежування витрат за виробничими циклами; одночасний вихід декількох видів продукції тощо.

Підприємства України, незалежно від їх форм власності та видів діяльності, здійснили перехід до національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, що привело до певних проблем їх застосування у практичній діяльності. Готова продукція є результатом виробництва. Для одних підприємств це будуть продукти харчування, для інших – столи, стільці, для третіх – трактори, автомобілі тощо. Що стосується сільсько-господарських підприємств, то їх діяльність пов'язана з виробництвом і реалізацією саме сільськогосподарської продукції. У Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку (П(С)БО) 9 «Запаси» готовою вважається продукція, що виготовлена на підприємстві, в установі, та призначена для продажу і відповідає технічним та якісним характеристикам, передбаченим договором або іншим нормативно-правовим актом [1]. Відповідно у нормативних документах роботи і послуги не відносяться до складу готової продукції. Що ж стосується наданих підприємством послуг чи виконаних робіт, вважаємо за доречне відносити їх до

складу виробництва та відобразити на рахунку 23 «Виробництво». Підтвердженням нашої думки є норми П(С)БО 9 про те, що для підприємств витрати на виконання незакінчених робіт (послуг), щодо яких підприємством ще не визнано доходу, є незавершеним виробництвом. Якщо брати до уваги галузеву специфіку функціонування сільськогосподарських підприємств, то їхня діяльність пов'язана з поняттям сільськогосподарської діяльності, яка включає низку специфічних тверджень. Так, у П(С)БО 30 «Біологічні активи» передбачено, що сільськогосподарська діяльність – це процес управління біологічними перетвореннями з метою отримання сільськогосподарської продукції або додаткових біологічних активів. При цьому біологічні перетворення – процес якісних і кількісних змін біологічних активів. Відзначимо, що біологічний актив – це тварина або рослина, яка в процесі біологічних перетворень здатна давати сільськогосподарську продукцію або додаткові біологічні активи, а також приносити в інший спосіб економічні вигоди. Сільськогосподарська продукція – актив, одержаний у результаті відокремлення від біологічного активу, призначений для продажу, переробки або внутрішньогосподарського споживання. Додаткові біологічні активи – біологічні активи, одержані в процесі біологічних перетворень [2]. Інструкцією про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку передбачено категорію «продукція сільськогосподарського виробництва» (ПСВ), до якої відноситься продукція, одержана від власних рослинницьких, тваринницьких та промислових підрозділів підприємства, яка призначена для продажу на сторону та для іншого невиробничого споживання (видачі й продажу працівникам, передачі в невиробничу сферу, наприклад у дитячі садки, їдальні тощо); продукція, яка призначена для споживання в тваринницьких підрозділах як корми або для виробництва кормів у кормоцехах; продукція, яка вирощена для годівлі худоби, наприклад зелена маса, корм, плоди тощо, а також побічна продукція та відходи, одержані під час доведення товарної продукції та насіння до належних кондицій; насіння та посадковий матеріал, включаючи саджанці, призначені для закладання та ремонту власних насаджень.

Витрати виробництва – це сукупність витрат живої праці та праці, уречевленої в засобах виробництва, на всіх стадіях створення продукції. Класифікація виробничих витрат зумовлює організацію бухгалтерського обліку. Для обліку кожного виробництва планом рахунків передбачено окремий синтетичний рахунок, за дебетом якого протягом року відображають прямі витрати, а за кредитом – вихід продукції. Організація обліку витрат за економічними елементами має велике значення для складання фінансової звітності. Перелік калькуляційних статей встановлюється підприємством самостійно, виходячи з особливостей технології та організації виробництва. На його основі складаються форми калькуляційних розрахунків, кошторисів та внутрішньої звітності. Всі дані про виробничі витрати підприємства повинні відображатись у Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід) Мета ведення обліку витрат виробництва – формування системи взаємопов'язаних показників, що моделюють собівартість. Тому за способом віднесення витрат та

формуванням собівартості повинен бути встановлений постійний контроль. Управлінський облік законодавчо не регламентується, тому немає офіційно затверджене поняття, яке б відтворювало зміст категорії «витрати виробництва» в управлінському аспекті [3]. Сільськогосподарська продукція визнається активом, якщо існує ймовірність отримання підприємством у майбутньому економічних вигод, пов'язаних з її використанням, та її вартість може бути достовірно визначена. Відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи» сільськогосподарську продукцію під час її первісного визнання оцінюють за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу або за виробничою собівартістю (чи собівартістю за прямими витратами) відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». Первісне визнання сільськогосподарської продукції відображається у тому звітному періоді, у якому вона відокремлена від біологічного активу. Сільськогосподарську продукцію після її первісного визнання оцінюють та відображають відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси». Первісне визнання сільськогосподарської продукції відображається в обліку у тому звітному періоді, у якому вона відокремлена від біологічного активу.

Проведені дослідження підтверджують важливість розуміння сутності категорії «готова продукція», оскільки вона займає вагомий частку в структурі оборотного капіталу підприємств. Для сільськогосподарських підприємств готовою є не лише продукція як продукт обробки (переробки), доведений до належного стану використання, а й продукція сільськогосподарського виробництва (зерно, зерновідходи, солома, плоди, ягоди, молоко тощо). Розмаїття підходів до сутності досліджуваної категорії зумовлено відмінними тлумаченнями у чинних П(С)БО та інших нормативних документах.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» Наказ Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи» Наказ Міністерства Фінансів України від 18.11.2005 р. № 790. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1456-05>
3. Ткаль Я.С. Витрати на виробництво як економічна категорія та їх регулювання при веденні бухгалтерського обліку / Я.С. Ткаль. Вісник Полтавської державної аграрної академії. Вип. 1 (8). Т. 1. Полтава: ПДАА. 2014. С. 316–322.

Полонська Н.

магістр

Пилипенко К. А., к.е.н., доцент

Полтавська державна аграрна академія,

м. Полтава

ДОСВІД СПЛАТИ ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ КРАЇН У РІХНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

Податки існують у суспільстві майже тисячу років. Дослідженнями щодо них займалися такі видатні вчені, як: Ф. Аквінський (1226 - 1274); Ш. Монтеск'є (1689 - 1755); Б. Франклін (1706 - 1790); А. Сміт (1723 - 1790); Ж. Боден (XVI ст.); Т. Гоббс і Д. Локк (XVII ст.); Л. фон Секендорф (1626 - 1692); Й. Юсті (1717 - 1771); Д. Зонненфельс (1733 - 1817); Ж. Монтеск'є, Ж. – Ж. Руссо, Е. Кант, Ф.Кене, А. Тюрбо і О. Мірабо (XVIII ст.); Д. Рікардо (1772 - 1823); К. Менгер (1840 - 1921); А. Маршал (1842 - 1924); Джон М. Кейнс (1883 - 1946) та багато інших [1].

Податки є основним джерелом формування та наповнення державного бюджету і регулятором доходів різних соціальних груп населення. Проблема розрахунку і сплати ПДФО на сьогодні звучить найчастіше. На правильність обчислення ПДФО впливають безліч чинників. Тому питання нарахування та сплати цього податку, з урахуванням всіх особливостей, є найбільш актуальним.

Одним з найвагоміших податків, який виконує важливу соціальну функцію, є податок з доходів фізичних осіб (ПДФО), який стягується з платників податків в багатьох країнах та має певні особливості утримання. Механізм справляння цього податку регулюється розділом IV Податкового кодексу України. Базою оподаткування є чистий річний оподатковуваний дохід, який визначається шляхом зменшення загального оподаткованого доходу на суми податкової знижки звітного року.

В усіх країнах світу витрати держави плануються виходячи з дохідної частини, тобто з кількості зібраних податків. У розвинених країнах світу податкові збори становлять від 25 до 50 % загального валового внутрішнього продукту країни [2].

Ставки оподаткування доходу фізичних осіб в різних країнах в 2017 р. представлена нами у табл. 1 [3].

Теоретичним підґрунтям дослідження стали наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених, законодавчі та нормативні акти України.

Податок з доходів фізичних осіб (ПДФО) – це один із трьох «великих» податків податкової системи. ПДФО має широку та різноманітну базу оподаткування. Платниками податку є резиденти та нерезиденти. Об'єктом оподаткування є загальний місячний оподатковуваний дохід; чистий річний оподатковуваний дохід; доходи з джерелом їх походження з України; іноземні доходи; при нарахуванні доходів у вигляді валютних цінностей або інших

Ставки оподаткування доходу фізичних осіб в різних країнах в 2017 р.

Країна	Ставка
Бельгія	42,8
Німеччина	податок прогресивний, 0-45 %
Данія	38,9 %
Венгрія	35 %
Австрія	34,0%
Греція	2,9 %
Швеція	31 % (якщо скупний прибуток фізичної особи не перевищує 170 тис. крон (близько 8400 дол. США), при перевищенні ставка може зростати до 50 %)
Великобританія	0, 20, 40, 50 %
США	10 – 35 %
Україна	18 %
Нова Зеландія	16,4%
Ізраїль	15,5
Чехія, Литва	15 %
Росія	ставка податку на доходи резидентів становить 13 %, нерезидентів – 30 %.
Білорусь	12 %
Болгарія	10 %
Мексика	9,5 %
Японія	використовується прогресивна шкала, що має шість ставок - 5, 10, 20, 30, 40 і 50 %

активів; при нарахуванні доходів у будь-яких не грошових формах; при нарахуванні доходів у вигляді заробітної плати. Основні тенденції розвитку податкової системи України відповідають тенденціям розвитку податкових систем інших європейських країн, про що свідчить зниження, починаючи з 1995 р., ставок основних податків. Однак податкові ставки, за якими справляється податок з доходів фізичних осіб, на сьогодні в Україні значно нижчі, ніж у країнах - членах ЄС [3].

Зарубіжний досвід прибуткового оподаткування свідчить, що в більшості країн світу шкала ставок податку з доходів фізичних осіб прогресивна і максимальний їх розмір сягає значних величин. Безперечно це країни з високим рівнем життя та з суттєвим рівнем доходів на душу населення. Україна ж створила систему прибуткового оподаткування зі значним податковим навантаженням на малозабезпечених громадян, що на нашу думку не є справедливим, адже загальна ставка податку становить 18 % а розмір податкової соціальної пільги був знижений у 2018 році в порівнянні з 2017 роком її розміри наведено в табл. 2. У 2017 році ПСП складає 50 % розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи (у розрахунку на місяць), встановленого законом на 1 січня звітного податкового року - для будь-якого платника податку (п. 169.1.1 ПКУ). Ця ставка є базовою і застосовується до зарплати, що не перевищує 2240 грн. У 2017 р. її розмір складає: $1600 \text{ грн} * 0,5 = 800 \text{ грн}$. Також, беручи до уваги низький рівень доходів більшості громадян та враховуючи рівень безробіття в нашій країні, при оподаткуванні доходів фізичних осіб доцільно використовувати сукупний дохід усієї родини, як це практикують розвинуті країни світу. Такий порядок можна запровадити як обов'язковий для всіх платників податку, а також як альтернативу до загальної системи оподаткування.

Таблиця 2

Розміри податкової соціальної пільги у 2018 році [4].

Категорія платника податків	Граничний розмір зарплати, що надає право на застосування ПСП у 2018 році	Розмір ПСП
«Звичайна» ПСП		
Будь-який платник податку (<i>п.п. 169.1.1 ПКУ</i>)	2470,00 грн.	881,00 грн.
«Звичайна» ПСП на дітей		
Особа, що утримує двох та більше дітей віком до 18 років (<i>п.п. 169.1.2 ПКУ</i>)	Для одного з батьків — 2470,00 грн. х Д*; для другого з батьків — 2470,00 грн.	881,00 грн. х Д
* Тут і далі кількість дітей віком до 18 років.		
«Підвищена» ПСП		
Самотня мати (батько), вдова (вдівець) або опікун, піклувальник, що мають дитину (дітей) віком до 18 років (<i>п.п. «а» п.п. 169.1.3 ПКУ</i>)	Для одного з батьків — 2470,00 грн. х Д; для другого з батьків — 2470,00 грн.	1321,50 грн. х Д
Особа, що утримує дитину-інваліда (дітей-інвалідів) віком до 18 років (<i>п.п. «б» п.п. 169.1.3 ПКУ</i>)		1321,50 грн. х Д
Особа, віднесена законом до 1 або 2 категорії осіб, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи, включаючи осіб, нагороджених грамотами Президії Верховної Ради УРСР у зв'язку з їх участю в ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи (<i>п.п. «в» п.п. 169.1.3 ПКУ</i>)	2470,00 грн.	1321,50 грн.
Учні, студенти, аспіранти, ординатори, ад'юнкти* (<i>п.п. «г» п.п. 169.1.3 ПКУ</i>)	2470,00 грн.	1321,50 грн.
Інваліди I або II групи, у тому числі з дитинства, окрім інвалідів, пільга яким визначена <i>п.п. «б» п.п. 169.1.4 ПКУ</i> (<i>п.п. «г» п.п. 169.1.3 ПКУ</i>)	2470,00 грн.	1321,50 грн.
Особи, яким присуджена довічна стипендія як громадянам, що зазнали переслідувань за правозахисну діяльність, включаючи журналістів (<i>п.п. «д» п.п. 169.1.3 ПКУ</i>)	2470,00 грн.	1321,50 грн.
Учасники бойових дій на території інших країн у період після Другої світової війни, на яких поширюється дія <i>Закону України від 22.10.93 р. № 3551-ХІІ</i> , окрім осіб, вказаних у <i>п.п. «б» п.п. 169.1.4 ПКУ</i> (<i>п.п. «е» п.п. 169.1.3 ПКУ</i>)	2470,00 грн.	1321,50 грн.
* За умови, що вони не отримують стипендію, грошове чи майнове (речове) забезпечення з бюджету (див. <i>п.п. 169.2.3 ПКУ, 103.08.02 БЗ</i>).		
«Максимальна» ПСП		
Герої України, Герої Радянського Союзу, Герої	2470,00 грн.	1762,00

Соціалістичної Праці або повні кавалери ордену Слави або ордену Трудової Слави, особи, нагороджені чотирма і більше медалями «За відвагу» (<u><i>п.п. «а» п.п. 169.1.4 ПКУ</i></u>)		грн.
Учасники бойових дій під час Другої світової війни або особи, які працювали в той час у тилу, та інваліди I і II груп з числа учасників бойових дій на території інших країн у період після Другої світової війни, на яких поширюється дія <u><i>Закону України від 22.10.93 р. № 3551-XII</i></u> (<u><i>п.п. «б» п.п. 169.1.4 ПКУ</i></u>)	2470,00 грн.	1762,00 грн.
Колишні в'язні концтаборів, гетто та інших місць примусового утримання під час Другої світової війни або особи, визнані репресованими чи реабілітованими (<u><i>п.п. «в» п.п. 169.1.4 ПКУ</i></u>)	2470,00 грн.	1762,00 грн.
Особи, насильно вивезені з території колишнього СРСР під час Другої світової війни на територію держав, які знаходилися у стані війни з колишнім СРСР або були окуповані фашистською Німеччиною та її союзниками (<u><i>п.п. «г» п.п. 169.1.4 ПКУ</i></u>)	2470,00 грн.	1762,00 грн.
Особи, які перебували на блокадній території колишнього Ленінграда (Санкт-Петербург, Російська Федерація) у період з 8 вересня 1941 року по 27 січня 1944 року (<u><i>п.п. «г» п.п. 169.1.4 ПКУ</i></u>)	2470,00 грн.	1762,00 грн.

З урахуванням вище викладеного, очевидним є те, що податок з доходів фізичних осіб в Україні не виконує своїх основних функцій, хоча «пройшов» шлях реформ та «злетів та падінь». Його можливості ефективного впливу на економічний цикл та обсяги масового споживання обмежені. Крім того, цей податок не справляється із своїм стратегічним завданням перерозподілу доходів між прошарками населення, знову ж таки як це відбувається в Швеції, Данії. Потрібно переглянути Податковий кодекс, але це неможливо без вивчення особливостей податкових систем інших країн та їх ретельного аналізу. Постає необхідність побудови ефективної податкової системи, для чого потрібно врахувати усі позитивні ознаки податкових систем інших країн світу та пристосовувати їх до наших умов.

Список використаних джерел

1. Демиденко Л.М. Розвиток теорії оподаткування вченими Заходу / Л. М. Демиденко // Фінанси України. – 2004. - № 5. – С.111 – 117
2. Литвинков Я. В. І. Д. Якушик «Податкові системи зарубіжних країн» / Я. В. Литвинков, І. Д. Якушик // [Електронний ресурс] . - Режим доступу: <http://www.ukrse.kiev.ua>.
3. Моделі зв'язку інформації фінансової та податкової звітності з ПДВ. Малишкін О.І. [Електронний ресурс] - Режим доступу: [http://pidruchniki.ws/1048030454329/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/visnovki_rozdilu_oblik_audit_podatkiv_ukrayini\](http://pidruchniki.ws/1048030454329/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/visnovki_rozdilu_oblik_audit_podatkiv_ukrayini/)
4. Податковий кодекс України за № 2755 від 02.12.2010 р. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://buhgalter911.com/normativnaya-baza/nalogovyi-kodeks/>.

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ВНУТРІШНЬГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ

Суттєвим поштовхом до ефективного розвитку будь-якого вітчизняного підприємства, незалежно від форми власності є функціонування системи внутрішнього контролю. Однак на практиці виникає багато питань та проблем, які пов'язані не тільки з відсутністю практичного досвіду, а й теоретичних і законодавчих розробок і рекомендацій. Як відомо, внутрішній контроль присутній на кожному підприємстві (організації), але ефективність його забезпечується не завжди, що і обумовлює актуальність даної теми.

Так, невеликі підприємства часто не мають достатнього персоналу, матеріальних ресурсів і рівня знань управлінців для організації необхідної системи внутрішнього контролю. Великі підприємства, навіть володіючи достатньою базою, можуть бути погано керовані, і, як наслідок, досить великі витрати, понесені на організацію контролю, не дадуть бажаних результатів.

Значний внесок у розвиток теоретичних і практичних аспектів функціонування й удосконалення внутрішньогосподарського контролю зробили українські вчені: М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, Б.І. Валуєв, П.І. Гайдуцький, С.Ф. Голов, Я.А. Гончарук, З.В. Гуцайлюк, В.А. Дерій, Н.І. Дорош, І.П. Кузик, В.Ф. Максимова, В.М. Мурашко, Л.В. Нападовська, В.С. Рудницький, П.Т. Саблук, В.В. Сопко, Л.В. Сухарева, Н.М. Ткаченко, Б.Ф. Усач, М.Г. Чумаченко, Л.С. Шатковська, В.О. Шевчук та ін.

Дослідження окремих питань внутрішньогосподарського контролю здійснили зарубіжні науковці: В.Д. Андрєєв, Э.А. Аренс, І.А. Белобжецький, В.В. Бурцев, Дж.К. Лоббек, Т.Д. Попова, М.І. Протасов, Дж.К. Робертсон, В.П. Суїц, Дж. Фостер, Ч.Т. Хорнгрен, Л.А. Шмельцер, С.О. Шохін та ін.

Не дивлячись на суттєвий внесок вчених у розвиток теоретичних та практичних аспектів внутрішньогосподарського контролю, все ще мають місце дискусійні питання та недоліки. З теоретичної точки зору, широким дискусіям піддаються питання структури внутрішньогосподарського контролю, поєднання внутрішньогосподарського контролю з обліком і аналізом, невизнання його як самостійної функції управління, ототожнення внутрішньогосподарського та внутрішньовиробничого контролю, відсутність чітких акцентів щодо принципів, на основі яких він має створюватись, невідповідність об'єктів і параметрів контролю тощо. Існуючі моделі побудови та методика здійснення внутрішньогосподарського контролю потребують більш досконалого наукового обґрунтування. Спроби вирішити дане завдання в деякій мірі заповнили прогалини, але отримані результати відносяться лише до окремих об'єктів управління (витрати виробництва, збутова діяльність, матеріальні ресурси, дебіторська та кредиторська заборгованість), і по суті, не визначають концептуальних напрямків здійснення внутрішньогосподарського контролю.

Класифікація внутрішньогосподарського контролю є одним із спірних моментів його теорії. Автором Фоміною Т.В. у дисертації на тему: «Організація і методика

внутрішньогосподарського контролю на підприємствах олійножирової галузі України» запропоновано класифікувати внутрішньогосподарський контроль за такими ознаками: відношенням до об'єкту, часом, періодичністю, формами, способами здійснення, повнотою охоплення об'єкту контролю.

Загальнонаукові принципи внутрішньогосподарського контролю, як зазначає Рибалко Л.В. у своїй статті «Стандартизація внутрішньогосподарського контролю» передбачають застосування загальних наукових концепцій в процесі здійснення внутрішньогосподарського контролю. До них відносяться принципи системності, порівнянності, доцільності, достовірності, безперервного розвитку, ефективності, синергізму. До професійних принципів відносяться якісні характеристики, якими повинні володіти суб'єкти здійснення внутрішньогосподарського контролю: об'єктивність, незалежність, компетентність, відповідальність.

Основні вимоги щодо організації ефективної системи внутрішньогосподарського контролю утворюють групу організаційних принципів, до складу якої входять принципи повноти, постійності, превентивності, оперативності та своєчасності, дієвості, плановості, розподілу обов'язків, демократичності.

З огляду на виділені завдання та принципи внутрішньогосподарського контролю можуть бути виокремлені такі основні його функції: інформаційна, захисна, діагностична, інвестиційна, прогностична та виховна, зазначає Пантелеєв В.П. у своїй статті «Методологічні засади внутрішньогосподарського контролю».

Критичний аналіз результатів досліджень ряду українських і зарубіжних науковців щодо визначення елементів системи контролю дозволив зробити висновок, що для вітчизняних підприємств характерною є структура системи внутрішньогосподарського контролю, яка включає дві складові: контролюючу та підконтрольну. До першої входять суб'єкти контролю та контрольні дії, до другої – об'єкти контролю. У свою чергу контрольні дії у більшості випадків визначаються методами, які використовують суб'єкти контролю. А зважаючи на те, що процедура контролю полягає у співставленні фактичних і бажаних показників, виникає необхідність у забезпеченні процесу контролю відповідними інформаційними даними. Крім того, вихідним елементом системи внутрішньогосподарського контролю є також інформаційні дані, отримані в процесі здійснення контролю. У зв'язку з цим, основними елементами системи внутрішньогосподарського контролю визначено об'єкти, суб'єкти, методи та інформаційне середовище.

Список використаних джерел

1. Виговська Я.Г. Господарський контроль в соціально-орієнтованій економіці: проблеми теорії і методології: Монографія. — Житомир: ЖДТУ, 2006. — 288 с
2. Дікань Л.В. Контроль і ревізія: Навч. посібник. — 2-е вид. перероб. і дол. — К.: Знання, 2007. - 327 с
3. Дрозд І.К., Шевчук В.О. Державний фінансовий контроль: Навч. посібник. — К.: Імекс-ЛТД, 2007. - 304 с
4. Костенко О. М. Внутрішньогосподарський контроль у системі управління прибутковістю підприємств //Економіка АПК. - 2008. - № 12. - С.117-120.
5. Максимова В.Ф. Внутрішній контроль економічної діяльності промислового підприємства — системний підхід до розвитку. - К: АВРІО, 2005. — 264 с.

АУДИТ ОБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

В даний час частка об'єктів інтелектуальної власності в складі майна суб'єктів господарювання постійно збільшується. Формування та ефективне використання об'єктів інтелектуальної власності не можливо без їх попередньої оцінки і контролю, в якій важливу роль покликаний виконувати аудит.

Реєстрація прав на об'єкти інтелектуальної власності у відповідних органах дозволяє закріпити виключне право власника на їх використання. У такому випадку використання зареєстрованих об'єктів інтелектуальної власності третіми особами можливе тільки після отримання офіційного дозволу. Це дозволять забезпечити реальний контроль і можливість законного переслідування недобросовісних конкурентів.

Керівник організації повинен розуміти, якими інтелектуальними активами вона володіє. Тому для організації роботи з правової охорони та використання об'єктів інтелектуальної власності необхідно, перш за все, провести їх аудит. Аудит об'єктів інтелектуальної власності є першим кроком до їх захисту.

Під аудитом об'єктів інтелектуальної власності розуміється експертиза юридичних і облікових документів, нематеріальних активів, що відносяться до об'єктів інтелектуальної власності - торгова марка, винахід, корисна модель, промисловий зразок, авторське право (твори науки, літератури і мистецтва), комп'ютерна програма та інше.

Головною метою аудиту об'єктів інтелектуальної власності є виявлення наявних в організації об'єктів інтелектуальної власності і отримання уявлення про їх склад і поточний стан, а також необхідності та можливості їх реєстрації та захисту.

Для досягнення поставленої мети аудит об'єктів інтелектуальної власності потребує вирішення наступних завдань:

- ідентифікація нематеріальних активів, якими володіє компанія, а також виявлення об'єктів, що підлягають реєстрації;
- перевірка юридичного статусу об'єктів інтелектуальної власності, аналіз бухгалтерських, правовстановлюючих та інших документів, необхідних для їх використання (наявність свідоцтв, патентів, договорів, ступінь їх захисту та терміни дії);
- здійснення попереднього аналізу можливості отримання правової охорони на об'єкти інтелектуальної власності та отримання охоронних документів (свідоцтв, патентів);
- консультування з питань складання договорів з працівниками підприємства і третіми особами (договорів про конфіденційність і комерційну таємницю, ліцензійних договорів, а також договорів про передачу виключних

прав на об'єкти інтелектуальної власності);

- здійснення оцінки об'єктів інтелектуальної власності, консультування з питань постановки на бухгалтерський облік;

- консультування щодо внесення об'єктів інтелектуальної власності в статутний фонд підприємства;

- консультування з питань оподаткування операцій з використанням об'єктів інтелектуальної власності;

- консультування з розрахунку ліцензійних платежів, авторського винагороди за використання об'єктів інтелектуальної власності, складання бізнес-планів використання об'єктів інтелектуальної власності;

- опис об'єктів інтелектуальної власності та складання звіту про стан справ щодо захисту прав об'єктів інтелектуальної власності в компанії, складання плану дій щодо поліпшення охорони об'єктів інтелектуальної власності, розробка документів, супровід укладення угод.

Процес аудиту об'єктів інтелектуальної власності включає в себе ряд послідовних етапів:

- 1) опитування співробітників, які мають відношення до інтелектуальної діяльності компанії;

- 2) аналіз бухгалтерських, правовстановлюючих та інших документів;

- 3) виявлення наявної інтелектуальної власності компанії, вивчення історії її походження і майнової приналежності;

- 4) опис об'єктів інтелектуальної власності, і складання звіту про стан справ щодо захисту прав інтелектуальної власності в організації.

За ступенем значущості патенти організації, включені в «патентний портфель », можна розділити на три групи:

- 1) ключові патенти - патенти на основні технології, продукти і послуги, що приносять основний дохід компанії і забезпечують конкурентоспроможність компанії на ринку, а також патенти на нові технології та продукти, які в майбутньому можуть стати основними для компанії;

- 2) неключових (другорядні) патенти - патенти на технології і продукти, які компанія вирішила не розвивати, але ці технології і продукти можуть виявитися основними для іншої компанії, і в цьому випадку можливо ліцензування неключових патентів для отримання додаткового доходу;

- 3) даремні патенти - патенти на продукти і технології, які ніхто не використовують, а також на застарілі технічні рішення.

Аналіз результатів аудиту ОІВ дозволяє структурувати «патентний портфель» компанії і визначити, які об'єкти інтелектуальної власності вже не уявляють цінності, а які відносяться до числа ключових, на якому етапі інноваційного циклу перебуває кожен з охоронюваних об'єктів. Крім того, аудит допоможе виявити незахищені результати інтелектуальної діяльності, що вимагають правової охорони, наприклад патентної або в режимі комерційної таємниці.

При виявленні в ході проведення патентного аудиту об'єктів інтелектуальної власності, які потребують правової охорони і не зареєстровані,

аудит надасть детальну інформацію щодо даних об'єктів, визначить правомірність їх використання, а також можливість реєстрації, патентування.

Обсяг аудиту залежить від сфери діяльності, масштабів організації, кількості відділів, стратегічних цілей, кількості об'єктів інтелектуальної власності, передачі прав та видачі ліцензій і т.д. За результатами проведення аудиту замовник отримує звіт.

Список використаної літератури:

1. Право інтелектуальної власності: Підручник /За ред. д.ю.н.,проф. О.А.Підопригори і д.ю.н., проф. О.Д.Святоцького.-К.: Видавничий дім.-2006.-622 с.
2. Законодавство України про інтелектуальну власність: Збірник нормативно-правових актів.-Харків.-2007.-248 с.
3. Коссак В.М., Якубовський І.Є. Право інтелектуальної власності: Підручник.-К.: «Істина».-2007.-206 с.
4. Ієвіня О.В., Мироненко В.П., Павловська Н.В., Пилипенко С.А. Право інтелектуальної власності: схеми та роз'яснення: Навч. посібник.-К.: КНТ, 2007.-264 с.

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ СИРОВИНИ І МАТЕРІАЛІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Нові економічні відносини проникають у всі сфери господарської діяльності підприємств України. Відбувається інтенсивний перехід діяльності економічних суб'єктів на ринкові відносини. У цих умовах у підприємств виникає необхідність активніше використовувати бухгалтерський облік, контроль та аналіз, щоб контролювати та удосконалювати свою роботу. Ринкові відносини, які склалися, об'єктивно вимагають зміни бухгалтерського обліку, контролю та аналізу, наблизивши його максимально до міжнародних стандартів.

Сировина і матеріали є ваговою частиною активів підприємства, вони займають особливе місце у складі майна та домінуючі позиції у структурі витрат підприємств різних сфер діяльності; при визначенні результатів господарської діяльності підприємства та при висвітленні інформації про його фінансовий стан. Це, в свою чергу, вимагає повної, достовірної інформації про наявність та рух виробничих запасів, яку може надати бухгалтерський облік, який в даному випадку слід розглядати як елемент господарської інформаційної системи, що генерує та інтерпретує всю базу інформаційного потоку, надану різними ринковими системами для ефективного управління.

Багатьох економістів турбують проблеми розвитку та удосконалення обліку та контролю сировини і матеріалів. Основною гіпотезою дослідження є припущення, що методологія і організація обліково-аналітичного забезпечення управління виробничими запасами потребує удосконалення. Зміни необхідні насамперед у частині підвищення оперативності інформаційного забезпечення управління виробничими запасами підприємства. Одним напрямом вирішення даних проблемних питань є запровадження на підприємстві інформаційних технологій обробки економічної інформації [2].

Основою напряму удосконалення організації обліку сировини і матеріалів сільськогосподарського призначення є:

- узагальнення теоретико-методичних основ обліку, аналізу і контролю сировини і матеріалів, визначення їх суті та класифікації;
- удосконалення методико-організаційних основ фінансового та управлінського обліку сировини і матеріалів, а також їх контролю;
- проектування системи економічного аналізу та контролю ефективності використання сировини;
- розробка системи автоматизації обліково-аналітичних робіт в управлінні виробничими запасами.

Дані методи ґрунтуються на діалектичному методі наукового пізнання,

який охоплює загальнонаукові та методичні прийоми дослідження економічних процесів, а також емпіричні прийоми обліку та контролю виробничих запасів. У процесі дослідження можна застосовувати такі методичні прийоми, як аналіз і синтез; абстрагування (для визначення чинників, що впливають на поведінку запасів); документалістики (для встановлення достовірності досліджуваної інформації, удосконалення документообігу); розрахунково-аналітичні прийоми (при побудові таблиць та проведенні розрахунків); узагальнення та реалізація результатів (при формуванні висновків та пропозицій); інформаційних технологій ПЕОМ та інші методичні прийоми.

У наш час існує необхідність й одночасно можливість нових організаційних і методичних підходів у вирішенні проблем обліку сировини і матеріалів, пов'язаних, з однієї сторони, з переходом на ринкові відносини й міжнародні стандарти, з іншої – з широким впровадженням комп'ютерних технологій [3].

Поліпшенню ресурсопостачання сприяє впорядкування первинної документації, широке впровадження типових уніфікованих форм, підвищення рівня автоматизації обліково-обчислювальних робіт, забезпечення строгого порядку приймання, зберігання й витрат сировини, матеріалів, комплектуючих виробів і т.п. Для забезпечення зберігання виробничих запасів, правильного приймання, зберігання й відпущення цінностей важливе значення має наявність на підприємстві в достатній кількості складських приміщень, оснащених ваговими і вимірювальними приладами, мірною тарою й іншими пристосуваннями. Необхідно також впроваджувати ефективні форми попереднього й поточного контролю за дотриманням норм запасів і витрати матеріальних ресурсів, приділяти більше уваги підвищенню вірогідності оперативного обліку руху напівфабрикатів, комплектуючих виробів, деталей і вузлів у виробництві. Дані бухгалтерського обліку повинні містити інформацію для знаходження резервів зниження собівартості продукції в частині раціонального використання матеріалів, зниження норм витрат, забезпечення належного зберігання.

Важливим напрямом удосконалення організації оперативного й складського обліку сировини і матеріалів є раціоналізація форм документів, документообігу й всієї системи оформлення, реєстрації й обробки документів.

Розмаїтість форм облікових документів, у тому числі лімітно-забірних карток, істотно ускладнює роботу з обліку матеріальних ресурсів на заводських складах виробничих підрозділів, у групах відділів матеріально-технічного постачання.

Лімітно-забірні картки, як правило, оформляються на підприємствах нерегулярно і надходять у відділи матеріально-технічного постачання і у бухгалтерію у великій кількості й в основному під кінець місяця. Відповідно до правил систематичного споживання ресурсів відпущення матеріалів систематичного споживання у виробництві оформляється лімітно-забірними картками, а у всіх інших випадках матеріальними вимогами.

Подібні надходження облікових документів на обробку й характерну

тенденцію збільшення їхньої кількості до кінця місяця значно ускладнюють роботу заводських складів і у групах матеріально-технічного постачання. Виходячи з даних аналізу, обсяг облікових робіт на кінець місяця зростає на 18-20%, що істотно впливає на якість роботи. Аналіз існуючого порядку ведення обліку матеріальних ресурсів на підприємстві показав, що необхідно вдосконалювати систему обліку, усувати дублювання інформації в різних документах, уніфікувати форми документів, регламентувати обсяг і строки їхньої передачі на обробку [4].

Насамперед, повинні бути уніфіковані документи, на основі яких виробничі підрозділи одержують сировину, матеріали, покупні готові вироби із заводських складів (лімітно-забірні картки, забірні картки, вимоги і накладні і т.п.).

Представляється доцільною розробка єдиної форми документа (на відпущення матеріалу), призначеної для машинної обробки. У цей документ варто включити всі об'єкти основного і допоміжного виробництва під відповідними кодами, які б указували напрям використання матеріальних ресурсів – основні вироби, запасні частини, товари народного споживання, разові замовлення, ремонтно-експлуатаційні потреби.

Єдина форма такого документу може бути розроблена й у рамках окремої області, що дозволить внести єдність в систему реєстрації і обробки документів за умови використання ЕОМ. Як вихідні документи в системі складського обліку щодо кожного виробничого підрозділу з ЕОМ видаються такі машинограми: оборотна відомість по обліку руху матеріальних ресурсів; відомість розподілу матеріальних ресурсів за напрямками витрат.

Очевидно, що рішення як організаційних, так і методичних питань повинне ґрунтуватися на використанні можливостей сучасних комп'ютерних технологій. При цьому найбільш ефективною є організація вирішення таких завдань у комплексній системі керування підприємством [1].

Список використаних джерел

1. Білуха Н.Т. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник / Білуха Н.Т. – К., 2000. – 346 с.
2. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / Бутинець Ф.Ф. – [5-те вид., перероб. і доп.]. – Житомир: ПП «Рута», 2013.
3. Лень В.С. Бухгалтерський облік в Україні: основи та практика: Навч. посібн. / В.С. Лень, В.В. Гливенко. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 556 с.
4. Чебанова Н.В. Бухгалтерський фінансовий облік. Посібник / Н.В. Чебанова, Ю.А. Василенко. – К.: Видавничий центр „Академія”, 2002. – 672 с.

Сальник О.О.
*Науковий керівник – Подаков Є.С., к.е.н., доц.
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон*

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ З УРАХУВАННЯМ ЗМІН В ПОДАТКОВОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ

В 2015 році наша країна обрала рішучий євроінтеграційний курс економіки згідно якого Кабінет Міністрів за вимогами часу та МВФ зобов'язався проводити реформи в економіці. Так, однією з реформ є податкова, наслідками якої є зменшення кількості податків з 22 до 11, запровадження електронного адміністрування ПДВ, зменшення податкового навантаження на малий бізнес і, навпаки, його збільшення на високорентабельний бізнес, впровадження мораторію на перевірки малого бізнесу до 2019 року.

З 1998 року згідно Наказу Президента України «Про підтримку сільськогосподарських товаровиробників» в нашій країні запропоновано спеціальний режим оподаткування для сільськогосподарських товаровиробників, який передбачає нарахування та сплату фіксованого сільськогосподарського податку та певні пільги відносно нарахування та сплати податку на додану вартість. Фіксований сільськогосподарський податок було запроваджено відповідно до розпорядження Президента України від 1 грудня 1998 року з метою зупинення спаду, стабілізації і нарощування агропромислового виробництва, забезпечення продовольчої безпеки держави. Введення цього податку сприяло зменшенню податкового тиску на виробника сільськогосподарської продукції. Разом з тим Закон передбачив суттєве спрощення механізму нарахування та сплати податків, оскільки фіксований сільськогосподарський податок замінив чотири податки та вісім зборів.

З 1 січня 2015 року запроваджено збільшення фіксованого сільськогосподарського податку (ФСП) щонайменше у 5,6 разів. Тобто, якщо раніше ФСП (0,15%) брався від нормативної грошової оцінки одного гектару сільськогосподарських угідь, проведеної за станом на 1 липня 1995 року, то тепер він враховує щорічний коефіцієнт індексації. Якщо за нормативною оцінкою 1995 року ФСП в середньому складав близько 6 гривень за гектар, тепер він складає близько 31 гривні. В цілому по країні обсяги сплати фіксованого сільськогосподарського податку зростають, а отже і зростають доходи місцевих бюджетів. Поряд з тим зросло і податкове навантаження на аграрні підприємства. Вважаємо, що діюча практика застосування ФСП не відповідає сучасним інтересам розвитку українського села. ФСП відіграв позитивну роль у перші роки реформування, але з часом перестав виконувати покладену на нього функцію. Отже, виходячи з наведених міркувань, функції єдиного прямого податку на даному етапі може взяти на себе земельний

податок, який має той самий об'єкт оподаткування, що й нинішня спрощена. Саме цей податок, на нашу думку, і варто залишити як єдиний прямиий податок. Це має стосуватися тих сільськогосподарських підприємств, які відповідатимуть встановленим критеріям (зокрема, критерію 75 %).

Згідно діючого законодавства України з 1 січня 2017 року набув чинності Закон України від 20 грудня 2016 року «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2017 році» № 1791-VIII [3], яким внесено ряд змін до Кодексу в частині врегулювання окремих питань, пов'язаних із скасуванням спеціального режиму оподаткування для сільськогосподарських товаровиробників. Згідно з пп. 4 п. 2 розділу ХІХ «Прикінцеві положення» Податкового кодексу України (далі ПКУ) з 1 січня 2017 р. втратила чинність ст. 209 ПКУ, яка регламентує умови застосування спеціального режиму сільськогосподарськими товаровиробниками [4]. Одночасно з цим, з 1 січня 2017 р. набув чинності Закон України від 20 грудня 2016 р. «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2017 році» № 1791-VIII, яким внесено ряд змін до ПКУ в частині врегулювання окремих питань, пов'язаних із скасуванням спеціального режиму [1].

Таким чином, з урахуванням вказаних вище змін передбачено, зокрема: скасування реєстрації суб'єктів спеціального режиму та переведення їх на загальну систему оподаткування; закриття рахунків в системі електронного адміністрування ПДВ; обмеження терміну реєстрації податкових накладних, складених сільгоспвиробниками за операціями з постачання сільськогосподарських товарів/послуг в межах спеціального режиму; перенесення від'ємного значення різниці між податковими зобов'язаннями та податковим кредитом, що сформувалася в результаті здійснення сільськогосподарської діяльності, до податкової декларації з податку на додану вартість, за якою здійснюються розрахунки з бюджетом.

Починаючи із зазначених дат усі розрахунки з бюджетом за результатами поданої податкової звітності сільгоспвиробниками здійснюються із застосуванням виключно основного електронного рахунка в системі електронного адміністрування ПДВ.

Аналіз міжнародного досвіду свідчить, що сільське господарство у країнах ЄС отримує значну підтримку із бюджету через субсидії. Водночас з огляду на корупційну складову при їх розподілі в Україні механізм підтримки через видатки бюджету не став високоефективним. Альтернативою скасування спеціального режиму для сільськогосподарських товаровиробників згідно нормативно-законодавчої бази є надання дотацій.

Виходячи з цього, «сподівання» сільськогосподарських товаровиробників в поточному році – дотації Кабінету Міністрів України. Джерело їх надходження, загальна сума, концентрація вирішення цього питання залишаються для суб'єктів господарювання аграрної сфери невирішеними.

Отже, на нашу суб'єктивну думку, більш ефективним був механізм підтримки через податкові пільги: спеціальний режим ПДВ та фіксований сільськогосподарський податок. Останній з 01.01.2015 р. податковою реформою був трансформований в 4-ту групу платників єдиного податку, а його ставки збільшено як мінімум - втричі. Меморандумом України з Міжнародним валютним фондом передбачено поширення дії загального режиму оподаткування ПДВ на весь сільськогосподарський сектор із січня 2016 р. у відповідності до міжнародної практики. Реалізація означеного у Меморандумі заходу призвела до зростання податкового навантаження на аграрний сектор, знизить його рентабельність, може суттєво позначитися на його інвестиційній привабливості. Отже, прогнозовано, знизяться обсяги продукції та валютної виручки як основної експортної галузі національної економіки. На нашу думку, скасування спеціального режиму - не найкращий варіант для сільськогосподарських товаровиробників. Особливо зараз, коли їм надзвичайно потрібна фінансова підтримка. Скасування спеціального режиму для сільськогосподарських товаровиробників призведе до закриття низки підприємств, розвиватиметься безробіття, оскільки скоротяться робочі місця та обсяги виробництва.

Відтак критично важливим постає обачне реформування механізмів податкового регулювання та спроб збереження спеціального режиму оподаткування ПДВ у сфері сільського господарства. Необхідно відзначити, що Коаліційною угодою учасників коаліції депутатських фракцій Верховної Ради України VIII скликання було передбачено збереження чинної системи оподаткування сільськогосподарських товаровиробників, визначеної Податковим кодексом України, і відшкодування ПДВ при експорті сільськогосподарської продукції.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України № 2755-VI від 23 груд. 2010 р. [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
2. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2017 році: закон України від 20.12.2016 р. № 1791-VIII [Електронний ресурс]: Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1791-19>.
3. Електронний ресурс: <https://www.golovbukh.ua/news/13356-qqn-17-m1-05-01-2017-pro-nyuansi-skasuvannya-spetsalnogo-rejimu-opodatkuvannya-u-sfer-slskogo-gospodarstva-a>.
4. Подаков Є.С. Актуальні проблеми оподаткування сільськогосподарських товаровиробників/ Є.С. Подаков// Таврійський науковий вісник: збірник наукових праць. - Вип. 96. - Херсон: ФОП Грінь Д.С., 2016.-С. 71-78.
5. Електронний ресурс: <https://uteka.ua/ua/publication/Kak-budet-rasschityvatsya-summa-byudzhetnoj-dotacii>.

ОБЛІК ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Розвиток економіки України передусім пов'язаний з фінансово-економічним станом суб'єктів господарювання, який в свою чергу залежить від ефективності їх діяльності. На сучасному етапі господарювання сільськогосподарські підприємства характеризуються нестабільними тенденціями, причиною яких переважно залишаються складна економічна ситуація в країні, наслідки світової економічної кризи, постійні зміни в законодавчій базі, обмеженість банківського кредитування суб'єктів господарської діяльності, невисокий рівень конкурентоспроможності та інноваційного розвитку. Саме тому актуальним є аналіз фінансових результатів діяльності сільськогосподарських підприємств. Значення аналізу полягає в тому, що він є необхідною умовою ефективного управління доходами і витратами підприємств із метою збільшення прибутку та підвищення рентабельності. Аналіз фінансових результатів діяльності – це комплекс дій, які спрямовані на вивчення результатів діяльності підприємства за певний період часу, з метою визначення ефективності використання всіх ресурсів, виявлення можливих недоліків в управлінні цього підприємства та надання необхідної інформації для оперативного керівництва для підвищення результативності діяльності підприємства.

Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства включає такі провідні елементи дослідження:

- «горизонтальний» аналіз – це дослідження змін кожного показника за поточний період, що розглядається;
- «вертикальний» аналіз даних – це дослідження структури відповідних показників і їх змін;
- «трендовий» аналіз – це дослідження в загальному вигляді динаміки зміни показників фінансових результатів діяльності за звітний період.

Джерелами аналітичної інформації для аналізу діяльності сільськогосподарських підприємств є фінансовий план, бізнес-план, дані бухгалтерського обліку за розрахунками результатів діяльності, показники фінансової звітності ф. № 1 «Звіт про фінансовий стан», ф. № 2 «Звіт про сукупний дохід», ф. № 3 «Звіт про рух грошових коштів», ф. № 4 «Звіт про власний капітал», ф. № 5 «Примітки до річної фінансової звітності», дані статистичної звітності, показники внутрішньої управлінської звітності. Найголовнішими завданнями аналізу фінансових результатів діяльності підприємства є:

- оцінка динаміки, якості, обсягів та структури фінансових результатів;
- розкриття факторів і кількісна оцінка їх впливу на фінансові результати;
- встановлення доцільності та ефективності використання прибутку;
- визначення резервів зростання прибутку та рентабельності, розробка рекомендацій щодо їх впровадження. Під час аналізу фінансових результатів підприємства можуть використовуватися різноманітні прийоми, методи та моделі. Їх кількість та широта застосування залежить від визначених цілей аналізу та

визначаються його завданнями в кожному окремому випадку [3, с. 224].

До головних показників, що, визначають фінансовий стан підприємства, належать такі:

- прибутковість (рентабельність);
- оптимальний розподіл прибутку;
- оптимальні розміри власних оборотних активів, які забезпечують нормальний процес виробництва та реалізації продукції;
- наявність власних джерел формування оборотних активів в розмірі, достатньому для їх покриття;
- платоспроможність підприємства. Фінансовий стан є стійким, якщо підприємство досягає у вказаних напрямках необхідних оптимальних параметрів. Якщо ж воно не отримує, наприклад, прибутку, який би забезпечував неодмінний приріст власних фінансових ресурсів, його фінансовий стан не може бути стійким

У нинішніх умовах господарювання, які вимагають від сільськогосподарських виробників забезпечення власної фінансової стійкості у зв'язку з не надто стабільною ситуацією в економіці країни, будь-яке підприємство прагне до максимізації своїх власних фінансових результатів, що зумовлює необхідність проведення для них якісного аналізу з метою виявлення резервів зростання їх обсягів у майбутньому.

Фінансова діяльність підприємства повинна бути спрямована на забезпечення систематичного надходження й ефективного використання фінансових ресурсів, дотримання розрахункової і кредитної дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власних і залучених коштів, фінансової стійкості з метою ефективного функціонування підприємства.

Отже, аналіз фінансово-економічних результатів діяльності сільськогосподарських підприємств є необхідною умовою ефективного управління доходами і витратами з метою збільшення прибутку та підвищення рентабельності. Від того, наскільки якісно проведено аналіз фінансових результатів, визначено основні чинники, які його забезпечують, залежить майбутня результативність діяльності підприємства.

Список використаних джерел:

1. Шанін О.В. Тенденції формування фінансово-економічної результативності аграрних формувань України / О. В. Шанін // Економічний аналіз. – 2015. – Т. 20. – С. 93-99.
2. Балдик Д.О. Формування фінансово-економічних результатів діяльності сільськогосподарських підприємств / Д.О. Балдик // Молодий вчений. – 2016. – № – С. 8-12.
3. Крамаренко Г.О. Фінансовий аналіз і планування / Г.О. Крамаренко. – К.: Центр навчальної літератури, 2010. – 224 с.
4. Бланк І.А. Управління прибутком / І.А. Бланк. – 2-е вид. – К.: Ніка-Центр, 2002. – 752 с.
5. Мец В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: навч. посібн. / В.О. Мец. – К.: Вища школа, 2003. – 280 с.
6. Шеремет А.Д. Методика фінансового аналізу / А.Д. Шеремет, Р.С. Сайфулин. – М.: Инфра-М, 2001. – 208 с.

**Сидоренко Г.В., Кривицька Є.О.,
Круковська О.В., к.е.н., доцент.**
*Херсонський державний аграрний університет
м. Херсон*

АНАЛІЗ РУХУ ГРОШОВИХ КОШТІВ

Грошові кошти - це кошти організації, що знаходяться в касі, на розрахункових рахунках, валютних рахунках і спеціальних рахунках у банках, перекази в дорозі, а так само фінансові вкладення.

Здійснення всіх видів фінансових і господарських операцій організації супроводжується рухом грошових коштів - їх надходженням або витрачанням. Такий безперервний процес визначається поняттям як грошовий потік.

Грошовий потік - це сукупність розподілених у часі надходжень і виплат грошових коштів, створених його господарською діяльністю.

Якісна характеристика грошових потоків може бути оцінена циклічної послідовністю господарських процесів, що відбуваються в організації. Грошові потоки організації повинні розглядатися як не як процес отримання та виплати грошових коштів, а як процес проходження капіталом організації певних стадій її економічної діяльності.

Виділяють 2 методи обчислення грошових коштів: прямий метод і непрямий метод.

При прямому методі розрахунок здійснюється на основі рахунків бухгалтерського обліку. Прямий метод полягає в розгляді даних про позитивні і негативні грошові потоки організації. Використання такого методу дозволяє виявити основні величини і джерела припливу і відтоку грошових коштів. Так само дає можливість зробити висновки по поточним зобов'язанням і встановити взаємозв'язок між грошовою виручкою і реалізацією. Слід зазначити, що прямий метод не виявляє взаємозв'язку отриманого фінансового результату і зміни величин грошових коштів на рахунках підприємства.

Непрямий метод спрямований на отримання даних, що характеризують чистий грошовий потік організації в звітному періоді. Інформаційною базою для розрахунку чистого грошового потоку є бухгалтерський баланс організації та звіт про прибутки і збитки.

В основі розрахунків виступають амортизаційні відрахування, чистий прибуток, а так само зміни величин активів і пасивів організації. При зростанні пасивів позитивні грошові потоки збільшуються, а при зростанні активів вони зменшуються. Розрахунок непрямим методом здійснюється за видами господарської діяльності та в цілому по організації. Цей метод дозволяє встановити співвідношення між чистим прибутком і зміною в активах і пасивах балансу організації в звітному періоді.

Перевага непрямого методу полягає в тому, що він дозволяє встановити відповідність між власними оборотними засобами і прибутком.

Аналіз руху грошових коштів вважається одним з основних напрямків роботи організації. Аналіз, планування і контроль грошових потоків, поряд з

прогнозом результатів діяльності організації, актуальні для підтримки платоспроможності та економічної стійкості підприємства. Готівкові кошти і прибуток однаково значущі для підприємства. Прибуток повинна виступати в якості джерела формування оборотних коштів і подальшого вдосконалення підприємства. З іншого боку, управління грошовими коштами має забезпечити в будь-який момент достатню їх кількість для погашення попередніх зобов'язань і змін фінансової структури підприємства, тобто підтримувати платоспроможність підприємства. Слід зазначити, що часто в практичній діяльності керівництву доводиться вибирати, чому віддати перевагу, прибутку або готівці.

Аналіз грошових коштів та управління грошовими потоками є одним з найважливіших напрямків діяльності фінансового менеджера. Воно включає в себе розрахунок часу обороту грошових коштів (фінансовий цикл), аналіз грошового потоку, його прогнозування визначення оптимального рівня грошових коштів, складання бюджетів грошових засобів і т. д.

Визначення складу грошових коштів та його руху відіграє вагомую роль в економічному менеджменті на підприємстві. при визначенні складу грошових коштів в ідеалі хотілося б мати найбільш ймовірний резерв у вигляді готівки в касі. Тому будь-яке підприємство повинно враховувати два взаємно виключають обставини: підтримання поточної платоспроможності й одержання додаткового прибутку від інвестування вільних грошових коштів. Таким чином, однією з провідних завдань управління грошовими ресурсами вважається оптимізація їх середнього поточного залишку.

Наявність у підприємства грошових коштів нерідко пов'язане з тим, є чи його діяльність прибутковою чи ні. Однак такий зв'язок не завжди передбачуваний. Події останніх років, коли різко загострилася проблема взаємних неплатежів, ставлять під сумнів абсолютну непорушність прямий зв'язку між цими показниками. Виявляється, підприємство може бути прибутковим за даними бухгалтерського обліку і одночасно відчувати великі труднощі в оборотних коштах, які в кінцевому підсумку викликають не тільки соціально - економічну напругу у взаєминах з контрагентами, фінансовими органами, працівниками, а й в кінцевому підсумку призводять до банкрутства підприємства.

Підсумки аналізу фінансових результатів підприємства повинні бути узгоджені із загальною оцінкою фінансового стану підприємства, яке в більшій мірі залежить не від розмірів прибутку, а від здатності підприємства своєчасно погашати свої борги, тобто від ліквідності активів. Остання залежить від реального грошового обороту підприємства, що супроводжується потоком грошових платежів і розрахунків, що проходять через розрахунковий та інші рахунки підприємства. Тому бажана ефективність господарської діяльності, стабільний фінансовий стан будуть досягнуті лише при достатньому і узгодженому контролі за рухом прибутку або оборотного капіталу і грошових коштів.

Значну роль в забезпеченні нормальної діяльності підприємства відіграє

прогнозування грошового потоку. Необхідність в цьому нерідко з'являється при кредитуванні в банку, коли банк бажаючи застрахуватися від неплатежів бажає побачити чи буде підприємство здатним на конкретну дату погасити перед банком свої зобов'язання. Однак цим далеко не обчислюються всі важливі моменти, які ставлять перед фінансовим менеджером задачу прогнозування грошових потоків.

Бухгалтерський фінансовий облік грошових коштів ведеться в співвідношенні до чинного законодавства. В якості одного з напрямків оптимізації грошових потоків є складання прогнозів грошових потоків.

Для прийняття фінансових управлінських рішень потрібна інформація про залишки коштів та рух грошових коштів, яка міститься в формах бухгалтерської звітності організації.

Розглянувши теоретичні питання слід зробити наступні висновки:

- 1) грошові кошти являють собою специфічний вид активів підприємства;
- 2) управління грошовими потоками є одним з найважливіших напрямків діяльності фінансового менеджменту;
- 3) аналіз руху грошових коштів дозволяє пояснити розбіжність між величиною грошового потоку і отриманої за цей період прибутком.

Список використаної літератури:

- 1) Савицька Г.В. Аналіз господарської діяльності підприємства: Навчальний посібник. - Мінськ: Нове знання, 2013. - 458 с
- 2) Любушин, Н.П. Аналіз фінансового становища організації: навчальний посібник / Н.П. Любушин. - М.: Ексмо, 2010. - 256 с.
- 3) Кондраков Н.П. Бухгалтерський (фінансовий, управлінський) облік: Підручник. - М.: Проспект, 2013. - 448 с.

Сизоненко О.В.,
магістр
Сакун А.Ж., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ПЕРСПЕКТИВИ ПОКРАЩЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ

Необхідність формування ефективної системи управління діяльністю сільськогосподарських підприємств нерозривно пов'язано з належною організацією бухгалтерського обліку, що вимагає більш активних кроків з реформування бухгалтерського обліку в сільському господарстві у відповідності з загальноприйнятими принципами і вимогами міжнародних стандартів фінансової звітності. У сучасних умовах господарювання фінансовий стан кожного підприємства залежить від його взаємовідносин з іншими суб'єктами господарювання. Проведення операцій пов'язаних із зобов'язаннями полягає у встановленні достовірності певних даних щодо наявності зобов'язань перед кредитором, повноти і своєчасності відображення первинних даних в зведених документах та облікових регістрах, правильності ведення обліку зобов'язань та його відповідності прийнятій обліковій політиці, національним положенням (стандартам) бухгалтерського обліку, реальності наявних зобов'язань, законності і доцільності проведених розрахунків, достовірності відображення стану зобов'язань у звітності господарюючого суб'єкта. Поточні зобов'язання відіграють важливу роль в господарській діяльності, виступаючи юридичною формою майнового обороту та формуючи заходи захисту особистих і майнових прав. Розрахунки з постачальниками та підрядниками є різновидом поточних зобов'язань.

Обліковий процес з постачальниками та підрядниками складається з 3 етапів: первинний облік, поточний облік та складання звітності на основі даних двох попередніх етапів. В цілому, організація обліку з контрагентами повинна забезпечити своєчасну перевірку розрахунків з постачальниками та підрядниками й попередження прострочення кредиторської заборгованості. При купівлі товарів, запасів чи інших активів з постачальниками укладається договір купівлі-продажу, а їх надходження оформлюється відповідними первинними документами встановленої форми. На підприємствах з комп'ютерною формою обліку вони складаються в електронному вигляді й за необхідності роздруковуються на папері. Синтетичний облік розрахунків з постачальниками й підрядниками ведеться на пасивному рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» та на активному рахунку 371 «Розрахунки за виданими авансами»[2].

На підставі виписок банку складаються машинограми синтетичного й аналітичного обліку за кожним рахунком, застосовуваному для обліку за цими операціями. Машинограми служать підставою для розробки оборотних відомостей за рахунками, за підсумковими даними, на підставі яких робляться записи в Головну книгу. Аналітичний облік розрахунків ведуть у розрізі постачальників та підрядників за кожним документом про отримання матеріалів, робіт, послуг та оплату за них.

На сільськогосподарських підприємствах для покращення якості обліку та скорочення витрат робочого часу доцільно повністю автоматизувати облікову роботу операцій з постачальниками та підрядниками, тобто створювати автоматизоване робоче місце спеціаліста (АРМ) – професійно-орієнтований комплекс технічних, інформаційних і програмних засобів, призначених для автоматизації функцій спеціаліста, що виконуються на його робочому місці та використовувати спеціальне програмне забезпечення на всіх етапах облікового процесу. Для цього нами запропоновано використовувати програмне забезпечення «1С:Підприємство 8.2» та провести повну автоматизацію на всіх етапах обліку операцій з постачальниками та підрядниками. Також одним із напрямів удосконалення організації обліку є введення на підприємстві Плану-графіку поставок, який допоможе оптимізувати систему документообігу та полегшити процес обліку. Також не менш актуальним є впровадження Плану-графіку (календаря) погашення кредиторської заборгованості. Це допоможе уникнути прострочення платежів постачальникам та підрядникам, а також у плануванні діяльності сільськогосподарських підприємств щодо руху грошових коштів[3].

Досліджуючи й аналізуючи організацію бухгалтерського обліку на сільськогосподарських підприємствах для полегшення ведення бухгалтерського обліку кредиторської заборгованості за конкретними договорами, пропонуємо відкривати у Робочому плані рахунків на позабалансовому рахунку 03 «Контрактні зобов'язання» додатковий субрахунок «Кредиторська заборгованість»: «Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, термін сплати якої ще не настав з вітчизняними постачальниками»; «Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, термін сплати якої ще не настав з іноземними постачальниками»; «Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, прострочена з вітчизняними постачальниками»; «Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, прострочена з іноземними постачальниками». За допомогою цих субрахунків полегшується робота бухгалтерів, не потрібно аналізувати кожний договір та вибирати кредиторську заборгованість на 631 субрахунку. Ці позабалансові субрахунки допоможуть стежити за кредиторською заборгованістю, контролювати терміни її сплати, аналізувати заборгованість за кожним договором, що дає змогу більш правильно планувати розрахунки з постачальниками та підрядниками.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. № 20 [Електронний ресурс]-<http://rada.gov.ua>
2. Верхоглядова Н.І. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: [Навчально-практичний посібник] / [Н.І. Верхоглядова, В.П. Шило, С.Б. Ільїна та ін.] – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 536 с.
3. Агаркова О.А. Проблемні аспекти обліку розрахунків з постачальниками. [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://www.rusnauka.com/5_SWMN_2012/Economics/7_101448.doc.htm

Симченко Я.В.,
магістр
Коваль С.В. к.е.н., доцент
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
м. Херсон

ОБЛІК ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ІНШОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В загальному, звичайну діяльність підприємства можна поділити на операційну (основну та іншу операційну), про яку йшла річ в попередньому параграфі, та іншу діяльність, яка в свою чергу поділяється на фінансову та інвестиційну. Така класифікація представлена як міжнародними стандартами (наприклад, МСБО 1 „Подання фінансових звітів”, МСБО 8 „Чистий прибуток або збиток за період, суттєві помилки та зміни в обліковій політиці”), так і національними стандартами НП(с)БО 1.

Інвестиційна діяльність – придбання та реалізація тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів.

Віднесення фінансових інвестицій до того чи іншого виду залежить від рівня впливу інвестора на інвестоване підприємство.

Інвестиції в асоційовані підприємства – це інвестиції в підприємство, в якому інвестору належить блокувальний (більше 25%) пакет акцій (голосів) і яке не є дочірнім або спільним підприємством інвестора.

Дочірнє підприємство – підприємство, яке перебуває під контролем материнського (холдингового) підприємства. Контроль – це вирішальний вплив на фінансову, господарську і комерційну політику підприємства з метою одержання вигод від його діяльності.

Інвестиції в спільну діяльність – це інвестиції в підприємства для ведення господарської діяльності зі створенням або без створення юридичної особи, яка є об’єктом спільного контролю двох або більше сторін відповідно до письмової угоди між ними. Спільний контроль – розподіл контролю за господарською діяльністю відповідно до угоди про ведення спільної діяльності.

У випадку провадження спільної діяльності без утворення юридичної особи активи, що передані учасниками для спільного використання, як фінансові інвестиції не визнаються, а лише відображаються окремо у складі відповідних статей власних активів кожного з учасників. Аналогічно відображаються також зобов’язання, взяті учасниками для здійснення спільної діяльності.

Для обліку доходів від інвестиційної діяльності в сучасному бухгалтерському обліку призначено рахунок 72 „Дохід від участі в капіталі”.

На субрахунках 721 „Дохід від інвестицій в асоційовані підприємства”, 722 „Дохід від спільної діяльності”, 723 „Дохід від інвестицій в дочірні підприємства” узагальнюється інформація про доходи, пов’язані зі збільшенням частки інвестора в чистих активах об’єкта інвестування, зокрема внаслідок одержання відповідно асоційованими, спільними або дочірніми підприємствами прибутків або зростання власного капіталу асоційованих підприємств внаслідок інших подій (переоцінка

необоротних активів та інвестицій тощо).

Аналітичний облік доходів від участі у капіталі ведеться за кожним об'єктом інвестування та іншими ознаками, визначеними підприємством.

Для обліку втрат від зменшення вартості інвестицій (внаслідок одержання збитків об'єктом інвестування), який ведеться за методом участі у капіталі призначено рахунок "Втрати від участі в капіталі" із субрахунками: 961 "Втрати від інвестицій в асоційовані підприємства"; 962 "Втрати від спільної діяльності"; 963 "Втрати від інвестицій в дочірні підприємства".

Для довгострокових фінансових інвестицій, що обліковуються методом участі в капіталі призначено субрахунок 141 "Інвестиції пов'язаним сторонам за методом обліку участі в капіталі".

В бухгалтерському обліку можливі два варіанти відображення цих доходів: по фактичному надходженню коштів; шляхом попереднього нарахування доходів на рахунках.

Нарахування та сплата дивідендів визначається трьома датами: дата оголошення дивідендів Радою акціонерів, Радою директорів тощо – на цю дату визначаються зобов'язання підприємства по сплаті дивідендів; дата реєстрації акціонерів (учасників) – дивіденди мають бути сплачені тільки тим власникам корпоративних прав, що зареєстровані (підтвердили володіння корпоративними правами) на цю дату (не супроводжується бухгалтерськими проводками); дата сплати дивідендів – дивіденди перераховуються зареєстрованим власникам корпоративних прав (а також початок сплати дивідендів готівкою фізичним особам).

Коли інвестор веде облік дивідендів за методом участі в капіталі даті оголошення дивідендів може передувати ще одна контрольна дата – дата публікації фінансової звітності емітентом (табл. 1). До складу інших доходів та витрат включаються доходи і витрати, які виникають під час звичайної діяльності (крім фінансових витрат), але не пов'язані безпосередньо з виробництвом та/або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг).

Таблиця 1

Схема обліку нарахування та сплати дивідендів методом участі в капіталі

Контрольна дата	Зміст операції	Д-т	К-т
Дата публікації фінансової звітності емітентом	Нараховано дохід за методом участі в капіталі: на суму чистого прибутку за відповідний рік, що припадає на частку інвестора у статутному капіталі емітента	141	721 - 723
	Відображено частку інвестора у збитку, одержаному об'єктом інвестування	961 - 963	141
Дата оголошення дивідендів	Нараховано дивіденди за методом участі в капіталі: на суму інвестора в дивідендах пропорційно частці у капіталі	373	141
Дата виплати дивідендів	Отримано дивіденди грошовими коштами	311	373

Для відображення інших доходів та витрат в бухгалтерському обліку використовуються наступні рахунки: 74 „Інші доходи”, 97 „Інші витрати”

Структура інших витрат, передбачених П(с)БО 16 докорінно відрізняються

від структури інших витрат, які виступали окремими економічними елементами собівартості продукції до переходу на національні стандарти бухгалтерського обліку.

П(с)БО 16 „Витрати”, внесло суттєві зміни в економічний зміст понять „інші витрати” та „інші доходи”. Такі витрати і доходи у відповідності із вищеназваними нормативними та інструктивними документами є в основному складовими інвестиційної діяльності підприємств, що видно із будови Звіту про рух грошових коштів. Це дає підстави зробити висновок про доцільність їх відокремлення в Плані рахунків як результату інвестиційної діяльності, що дозволить максимально привести класифікацію доходів, витрат і фінансових результатів у відповідність з видами діяльності: операційна, фінансова, інвестиційна, які передбачені національними стандартами бухгалтерського обліку

Згідно П(с)БО 15 “Дохід” в результаті використання активів підприємства іншими сторонами, виникає дохід у вигляді:

- ✓ процентів – плати за використання грошових коштів, їх еквівалентів або сум, що заборговані підприємству;
- ✓ роялті – платежів за використання нематеріальних активів підприємства (патентів, торговельних марок, авторських прав, програмних продуктів тощо);
- ✓ дивідендів – частини чистого прибутку, розподіленої між учасниками (власниками) відповідно до частки їх участі у власному капіталі підприємства.

Дохід, який виникає в результаті використання активів підприємства іншими сторонами, визнається у вигляді процентів, роялті та дивідендів, якщо: ймовірне надходження економічних вигод, пов’язаних з такою операцією; дохід може бути достовірно оцінений.

Проценти визнаються в тому звітному періоді, до якого вони належать, виходячи з бази їх нарахування та строку користування відповідними активами. Роялті визнаються за принципом нарахування згідно з економічним змістом відповідної угоди. Дивіденди визнаються у періоді прийняття рішення про їх виплату. Що стосується отриманих дивідендів (субрахунок 731), то вони можуть розглядатися як результат вкладених інвестицій, що дозволяє зробити висновок про доцільність виділення їх зі складу доходів від фінансових операцій (що передбачено Планом рахунків) і віднесення до доходів інвестиційної діяльності

Порівнюючи в цілому доходи від основної та іншої діяльності можна визначити як відмінності, так і спільне в їх економічній сутності та обліку. Доходи від основної діяльності включають в себе результат реалізації того виду продукції, робіт, послуг, яка була метою створення підприємства. Дохід від інших операцій відображає інші статті, які відповідають визначенню доходу, і може виникати або не виникати у процесі звичайної діяльності підприємства. Дохід від інших операцій означає збільшення економічних вигод і, таким чином, за своєю суттю не відрізняється від доходу від операційної діяльності.

Скопінська О.І.
Науковий керівник – Подаков Є.С., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ТА ЗАВДАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ

Гроші - це загальний еквівалент, той особливий товар, в якому усі інші товари висловлюють свою вартість. В умовах ринкової економіки підприємства постійно підтримують фінансові взаємовідносини з іншими підприємствами й організаціями, працівниками підприємства й окремими особами, тому зростає потреба всіх рівнів управління у своєчасній і достовірній інформації, що забезпечує прийняття обґрунтованих рішень. У цьому зв'язку зростає роль обліку коштів. Кошти присутні на початковому і кінцевому етапах облікового циклу, що включає придбання товарів, виробництво продукції, виконання робіт, надання послуг, а також їхній продаж і одержання виторгу. Для ведення виробничої діяльності кожне підприємство повинно мати в необхідних розмірах грошові кошти. Вони необхідні для придбання різних виробничих матеріалів, для оплати праці, для платежів фінансовим органам, іншим установам. Грошові кошти в господарстві можуть знаходитися в формі готівки в касі та зберігатися на рахунках в банку і можуть бути використані для поточних операцій.

Розрахунки підприємств та організацій між собою, а також з органами фінансово-кредитної системи здійснюються здебільшого без участі грошей у формі готівки, тобто в безготівковому порядку. Суть безготівкових розрахунків полягає в тому, що платежі здійснюються шляхом переказу коштів із рахунку платника в банку на рахунок одержувача, тобто шляхом проведення відповідних записів за рахунками учасників розрахунків. Можливі також безготівкові розрахунки через залік взаємних вимог контрагентів, у тому числі за бартерними угодами. На відміну від готівкових розрахунків, коли платник зобов'язаний передати належну суму готівки безпосередньо одержувачу, безготівкові розрахунки здійснюються без реальної готівки. Рух коштів відбувається у відповідності з трьома видами діяльності: операційною, інвестиційною та фінансовою.

Основним нормативно-правовим документом в бухгалтерському обліку є Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", який регулює всі операції та правові дії на підприємстві. Крім того, організація обліку грошових коштів на підприємстві здійснюється на підставі таких регламентів:

- НП(С)БО I "Загальні вимоги до фінансової звітності"
- Положення Про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затверджене постановою правління НБУ від 15.12.2004 № 637
- Інструкція Про організацію роботи з готівкового обігу установами банків України, затверджене постановою правління НБУ від 19.02.2001р №69
- Указ Президента України Про застосування штрафних санкцій за порушення норм з регулювання обігу готівки зі змінами і доповненнями від 12.06.1995 № 436795
- Правила визначення платіжності та обміну банкнот і монет НБУ, затверджене постановою правління НБУ від 17.11.2004р. № 547

- Лист НБУ від 10.04.2002 р № 11 -113/637 Щодо ведення касових операцій
- Лист НБУ від 30.04.2002 р №11-113/778-2889 Щодо проведення готівкових розрахунків підприємств

- Лист НБУ від 08.11.2002 р № 1) -113/1941 Щодо штрафних санкцій за порушення норм з регулювання готівки у національній валюті

- Правила використання готівкової іноземної валюти (Постанова Правління Національного банку України від 30.06.07 р. № 200.

Основними завданнями обліку грошових коштів є:

здійснення контролю за дотриманням касової і розрахункової дисципліни, в тому числі за зберіганням, своєчасним надходженням і витрачанням отриманих в установах банку грошових коштів відповідно до їх цільового призначення;

своєчасне і правильне оформлення документів і відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій по руху грошових коштів;

проведення інвентаризації грошових коштів та відображення результатів інвентаризації на рахунках бухгалтерського обліку;

надання користувачам фінансової звітності повної, правдивої та неупередженої інформації про зміни, що відбулись у грошових коштах підприємства та їх еквівалентів за звітний період;

ведення обліку за довільною кількістю рахунків в банках в національній та іноземній валюті;

формування та друк платіжних документів на підставі реєстру платежів за рахунками і заявками;

розвинені засоби налаштування зв'язку з системами проведення електронних платежів «Клієнт-Банк». Експорт підготовлених в системі платіжних документів в систему «Клієнт-Банк» та імпорт з системи «Клієнт-Банк» виписок за рахунками довідника банків і організацій;

ведення реєстру банківських виписок, звірка за днями оборотів з контрольними сумами, оперативне проведення в бухгалтерському обліку на етапі імпорту, контроль розноски документів з відображенням у фінансовому та управлінському обліку;

формування оперативних довідок та аналітичних звітів за залишками і руху грошових коштів за довільний період;

ведення обліку довільної кількості кас у заданих валютах, облік операцій та залишків за шифрами цільового призначення;

оформлення та друк прибуткових і видаткових касових ордерів, платіжних відомостей;

оформлення та друк вкладних аркушів до касової книги, звітів касиру, аналітичних розшифровок;

формування аналітичних і синтетичних звітів по рахунках обліку.

Список використаних джерел

1. Електронний ресурс:

https://pidruchniki.com/1618080564579/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/organizatsiya_obliku_gr_oshovih_koshtiv.

2. Електронний ресурс: <https://www.it.ua/products/buhgalterija/uchet-denezhnyh-sredstv-i-ih-ekvivalentov>.

ВНУТРІШНІЙ АУДИТ РОЗРАХУНКОВИХ ОПЕРАЦІЙ

Ефективна робота суб'єктів господарської діяльності в умовах ринкових відносин багато в чому залежить від організації системи внутрішньогосподарського контролю. Методи і форми економічного контролю, властиві командно-адміністративній системі, неспроможні задовольнити інформаційні потреби менеджерів та власників підприємств. Усе це вказує на актуальність впровадження на великих і середніх підприємствах внутрішнього аудиту. Внутрішній аудит систематично контролює діяльність всіх об'єктів управління, виявляє причини відступу від стандартів, відхилення від цілей поставлених перед конкретним об'єктом, що сприяє оперативному усуненню виявлених порушень.

Метою аудиторської перевірки розрахункових операцій є формування думки про достовірність бухгалтерської звітності в частині показників, що відбивають зобов'язання за зовнішніми та внутрішніми розрахункових операціях, та про відповідність застосовуваної методики обліку та оподаткування чинним нормативним документам. В ході внутрішнього аудиту розрахункових операцій повинні бути вирішені наступні завдання:

- оцінка стану обліку та ефективності внутрішнього контролю та бухгалтерського обліку операцій з зовнішнім і внутрішнім розрахунком;
- перевірка правильності оформлення первинних документів з придбання товарно-матеріальних цінностей, отримання послуг, реалізації продукції, виконання робіт, надання послуг з метою підтвердження обґрунтованості виникнення кредиторської та дебіторської заборгованості;
- підтвердження своєчасності погашення та правильності відображення на рахунках бухгалтерського обліку кредиторської та дебіторської заборгованості;
- перевірка організації аналітичного обліку операцій за зовнішніми та внутрішніми розрахунками;
- перевірка правильності обчислення бази оподаткування по кожному податку, збору і платежу, застосування податкових ставок і пільг, нарахування, повноту і своєчасність перерахування податкових платежів, складання податкової звітності;
- підтвердження достовірності вироблених нарахувань і виплат працівникам і відображення їх в обліку;
- встановлення законності та повноти утримань із заробітної плати та з інших виплат співробітникам на користь підприємства, бюджету, інших юридичних і фізичних осіб [1]. У ході перевірки аудитор необхідно отримати достатню впевненість в тому, що перераховані показники звітності не містять суттєвих помилок. Для збору доказів використовується інформаційна база, яка формується з різних

джерел.

Зовнішні розрахункові операції охоплюють розрахунки з постачальниками і підрядчиками, з покупцями і замовниками, за претензіями, з дебіторами і кредиторам, з бюджетом та з позабюджетних платежів. Від стану цих розрахунків багато в чому залежить платоспроможність організації, її фінансове становище і інвестиційна привабливість. Проводячи аудит зовнішніх розрахункових операцій, аудитор знайомиться з: робочим планом рахунків; формою бухгалтерського обліку та переліком облікових реєстрів, що складаються в організації; документообігом первинних документів, пов'язаних з урахуванням зовнішніх розрахункових операцій; переліком осіб, яким надано право підпису документів. Внутрішні розрахункові операції охоплюють розрахунки із підзвітними особами, з персоналом з оплати праці та інших операціях, а також розрахунки із засновниками. Аудиторська перевірка внутрішніх розрахункових операцій передбачає уточнення попередньої оцінки стану обліку і внутрішнього контролю цих операцій, даної в процесі планування. При цьому з'ясовується порядок контролю за дотриманням законодавчих норм при наймі та звільненні персоналу; станом обліку та розподілом обов'язків з обліку і контролю спискового складу, робочого часу і виконаної роботи; дотриманням положень про оплату праці та ін[2].

Отже на наш погляд, доцільно в усіх галузях економіки, на кожному підприємстві запровадити систему внутрішнього аудиту по рахунковим операціям з тим, щоб за цю роботу відповідала конкретна особа чи спеціальний відділ. Асигнування на утримання такої аудиторської служби слід здійснювати за рахунок виявлених внутрішнім аудитом резервів підвищення ефективності роботи підприємства, зниження собівартості й збільшення прибутків. Основну увагу внутрішньому аудиту слід приділяти перевірці тих показників фінансово-господарської діяльності підприємства, які можуть позитивно вплинути на ефективність виробництва. Така перевірка має спрямовуватися на попередження (профілактику) відхилень від нормативно-правових актів чи зловживань. Важливо також ретельно дослідити ті господарські операції, які мають бути документально оформлені й своєчасно відображені в облікових реєстрах та у фінансовій звітності. Внутрішньому аудиту доцільно забезпечити співпрацю з юрисконсультом з питань дотримання законів, положень (стандартів) бухгалтерського обліку, Плану рахунків та Інструкції про його застосування, Інструкції з інвентаризації, Положення про ведення касових операцій тощо.

Отже, внутрішній аудит контролює раціональне витрачення матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, дотримання законності господарських операцій, виявлення допущених зловживань чи порушень.

Список використаних джерел

1. Фендик В. М. Контроль забезпечення зобов'язань як економічна та облікова категорія / В. М. Фендик // Агроінком. – 2013. – № 4-6. – С. 95-99. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/agroincom_2013_4-6_21.
2. Скобара В. В. Аудит: [учеб. для вузов] / [Скобара В. В., Пашигорєва Г. И., Островская О. Л. и др.]; под ред. В. В. Скобара. – М.: Просвещение, 2005. – 479с.

НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ДОВГОСТРОКОВИХ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ

Враховуючи значну роль біологічних активів у забезпеченні населення цінними продуктами харчування та виробничого процесу аграрних підприємств, організація їх бухгалтерського обліку відповідно до потреб управління є важливим напрямом удосконалення облікової системи. Особливої уваги ця проблема набула після впровадження П(С)БО 30 «Біологічні активи», який змінив традиційні засади організації та ведення бухгалтерського обліку у сільському господарстві і визначив нові вимоги до облікової інформації.

Впровадження ринкових відносин в Україні, поява нових господарських структур різних форм власності, розвиток зовнішньоекономічних зв'язків потребують удосконалення бухгалтерського обліку як складової сектору сільськогосподарського виробництва на всіх рівнях [46]. Сільськогосподарське виробництво має специфіку в організації обліку та формуванні показників бухгалтерської і податкової звітностей. Це пов'язано з використанням у виробництві біологічних чинників, особливостями земельних і майнових відносин, оподаткування, цільового фінансування, державних дотацій тощо. Водночас аграрний сектор економіки України вимагає широкого залучення вітчизняних і зарубіжних інвестицій. Але існуюча методика ведення обліку і складання бухгалтерської звітності істотно різняться від міжнародних стандартів. На наш погляд, проблемними є питання:

- подвійної оцінки біологічних активів і сільськогосподарської продукції (за первісною і справедливою вартостями);
- методи ведення обліку витрат;
- відсутність розроблених типових форм первинних документів, показники яких давали б необхідну інформацію для заповнення форм бухгалтерської звітності;
- визначення фінансових результатів сільськогосподарської діяльності.

Згідно з П(С)БО 30 «Біологічні активи», первісне визнання сільськогосподарської продукції повинно відображатися в обліку в тому звітному періоді, в якому вона відокремлена від біологічного активу й оцінена за справедливою вартістю. Справедлива вартість ґрунтується на цінах активного ринку, а якщо їх є кілька, то того ринку, на якому господарство передбачає продавати свою продукцію [39].

Оцінка тваринницької продукції, що не підлягає тривалому зберіганню, є ще проблематичнішою. На таку продукцію взагалі відсутні ціни активного ринку. У цьому випадку доцільно використовувати договірні ціни. На нашу думку, на регіональних рівнях (обласних, районних) необхідно встановлювати сезонні середньозважені ринкові ціни на основні види сільськогосподарської продукції. Всю роботу повинні взяти на себе управління агропромислового розвитку при обласних (районних) державних адміністраціях.

У процесі вирощування молодняка і відгодівлі худоби в стаді тварин відбуваються зміни. Збільшується поголів'я тварин за рахунок одержання приплоду у своєму господарстві, за рахунок придбання худоби в інших господарствах та в громадян. До відгодівельної групи надходить худоба, вибракувана з основного стада. Тварини ростуть, переходять із однієї вікової групи в іншу, збільшують свою живу масу, а відповідно й вартість. Значна частина тварин вибуває з господарства внаслідок реалізації м'ясокомбінатам, іншим підприємствам та громадянам; частину переводять до основного стада; частину забивають на м'ясо та мають місце випадки надежу тварин, вимушеного забою, нестач, крадіжок тощо. Усі ці процеси повинні знаходити своє відображення в бухгалтерському обліку. Ми пропонуємо здійснювати первинний облік біологічних активів тваринництва, згідно з якою всі первинні документи, в яких фіксуються господарські операції з біологічними активами тваринництва, ми пропонуємо умовно поділити на три групи: документи з руху біологічних активів; документи з оцінки біологічних активів на звітну дату; документи з первісної оцінки продукції тваринництва.

Відповідно до П(С)БО 30 «Біологічні активи» «незрілі біологічні активи – це активи, операційний цикл створення яких перевищує 12 місяців (крім тварин на вирощуванні та відгодівлі) і які не здатні створювати сільськогосподарську продукцію та додаткові біологічні активи у звітному періоді». До таких активів відносять тварини, які у звітному періоді ще не здатні давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи. Відповідно до плану рахунків бухгалтерського обліку для обліку незрілих біологічних активів призначені два субрахунки:

165 «Незрілі біологічні активи, оцінені за справедливою вартістю»;

166 «Незрілі біологічні активи, оцінені за первісною вартістю».

Таким чином, нині незрілі біологічні активи виокремлено в окремий об'єкт обліку та аналізу. До впровадження П(С)БО 30 «Біологічні активи» витрати на вирощування та утримання певного виду тварин акумулювались на рахунку капітальних інвестицій, а саме 152 «Придбання основних засобів», аж до моменту прийняття до складу основних засобів (субрахунок 107 «Тварини»). На нашу думку, виокремлення незрілих біологічних активів в окремий об'єкт обліку позитивно впливатиме на організацію і ведення бухгалтерського обліку в сільському господарстві, а саме посилить інформаційно-аналітичне забезпечення його аналітичної і контрольної функцій.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI з наст. змін. і доп. // Відомості Верховної Ради України. – 2011. - № 13 – 14, № 15 – 16, № 17. – С. 112.
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV зі змін. і доп. [Електронний ресурс]: Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
3. Про аудиторську діяльність : закон України від 22.04.1993 р. № 3126-XII в редакції Закону №140-V (140-16) від 14.09.2006 р зі змін. і доп. [Електронний ресурс]: Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
4. Положення бухгалтерського обліку 9 «Запаси» (зі змінами та доповненнями, внесеними наказами Міністерства фінансів України від 28 січня 2000 року № 15, від 14 червня 2000 року № 131), зареєстровано в Міністерстві юстиції України 2 листопада 1999 р. за № 751/4044 Все про бухгалтерський облік. 2001. № 37. С. 35–37.

Соколова М. П.,
Науковий керівник – Боліла С. Ю. к.с.-г.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕРНЕТ-МАРКЕТИНГУ ЯК СУЧАСНОГО ІНСТРУМЕНТУ В БІЗНЕСІ

Інтернет-маркетинг – це комплексне застосування інструментів, методів і принципів класичного маркетингу з метою реклами в мережі інтернет. За мету інтернет-маркетинг ставить отримання максимального ефекту від потенційної аудиторії інтернет-ресурсу.[1]

Сьогодні є дуже велика кількість інструментів для інтернет-маркетологів. Це перш за все інструменти для менеджменту (Google Docs, Podio, Trello), інструменти для аналізу та аналітики (Google Analytics, SEM Rush, SimilarWeb), інструменти для E-mail маркетингу (Mail) та соціальні мережі для просування продукту чи послуг (Facebook, Youtube, Linkedin). Інтернет-маркетинг є складовою електронної комерції. Його також називають online-маркетингом. Він може включати такі частини, як інтернет-інтеграція, інформаційний менеджмент, служба роботи з покупцями та продажу. Електронна комерція та інтернет-маркетинг стали популярними з розширенням доступу до інтернету і являють собою невід'ємну частину будь-якої нормальної маркетингової кампанії. Сегмент інтернет-маркетингу і реклами зростає як у споживчому секторі, про що свідчить поява з кожним днем усе нових інтернет-магазинів, так і на ринку. Основними перевагами інтернет-маркетингу вважаються інтерактивність, можливість максимально точного таргетингу, можливість постклік-аналізу, який веде до максимального підвищення таких показників як конверсія сайту і ROI інтернет-реклами. Інтернет-маркетинг включає в себе такі елементи системи як: медійна реклама; контекстна реклама; пошуковий маркетинг; просування в соціальних мережах; прямий маркетинг з використанням email; вірусний маркетинг; партизанський маркетинг; інтернет-брендинг. Інтернет-маркетинг надає значний вплив на бізнес і рекламу. Що сильно помітно в сфері послуг і обслуговуванні споживачів. Online-продажу й інтернет-магазини "завойовують" все більше і більше популярності.

Вплив інтернет-маркетингу значно збільшується в B2B – вплив з кожним днем посилюється. На сьогоднішній день неможливо зустріти відому компанію, яка не впроваджує рекламу в інтернеті. На даний момент часу інтернет-маркетинг асоціюється з трьома бізнес-моделями: дві основні – бізнес для бізнесу (Business to Business – B2B) і бізнес для споживача (Business-To-Consumer – B2C) і третя модель, що отримала менше популярності це – користувач для користувача (P2P).

У інтернет-маркетингу є три важливі переваги, які відрізняють його від класичного маркетингу: Інтенсивність в Інтернеті можна безпосередньо взаємодіяти з аудиторією, підтримувати зв'язок з клієнтами і контролювати

ситуацію; таргетування - це механізм, що дозволяє виділити зі всієї наявної аудиторії тільки цільову і показувати рекламу саме їй; веб-аналітика - допомагає зрозуміти, які дії виявилися максимально ефективними і залучили на сайт більше відвідувачів, які потім конвертувалися в покупки. Зростання продажів в інтернет-маркетингу будується на залученні відвідувачів, підвищенні ефективності сайту і поверненні клієнтів. Але мало залучити відвідувачів, потрібно зробити з них ваших постійних клієнтів, адже саме вони дають вашому бізнесу прибуток. Всі ці моменти повинна враховувати ваша інтернет-стратегія. Вести бізнес без стратегії можна, а розвиватися ні. Якщо ви плануєте розвивати свій бізнес і вкладати гроші в його просування, у вас повинна бути стратегія. Її відсутність призводить до хаотичних і безсистемних витрат.

Стратегія в інтернет-маркетингу - це план дій зі збільшення продажів. Мета інтернет-маркетингу - це зростання продажів. Це означає, що стратегія в інтернет-маркетингу повинна містити в собі послідовність дій для збільшення прибутковості компанії. Перед тим, як почати просування, вам потрібно визначити цільову аудиторію, проаналізувати конкурентів і поставити цілі. Тільки після цього можна починати роботу з інструментами інтернет-маркетингу. Які з них будуть для вас ефективні, а які ні, ви зрозумієте на практиці. Зазвичай, стратегію розробляють на рік і корегують раз в декілька місяців, в залежності від її реалізації та ситуації на ринку. Важливу роль в реалізації стратегії відіграє веб-аналітика. Вона покаже вам, чи правильно ви вибрали інструменти просування і підкаже, де є проблеми і на що потрібно звернути увагу. Правильна стратегія повинна будуватися на розвитку слабких сторін вашого бізнесу і зміцненні сильних, а також максимально ефективно використовувати поточні ресурси.

Стратегія в інтернет-маркетингу завжди індивідуальна і обов'язково повинна будуватися на основі вашої цільової аудиторії, аналізі конкурентів, враховувати цілі бізнесу і ґрунтуватися на веб-аналітиці. Важливим елементом стратегії є забезпечення безпеки споживачів. Багато споживачів не можуть бути впевнені, що їх персональна інформація залишиться конфіденційною. Були випадки, коли організації, які займалися онлайн-бізнесом, були спіймані на розголошенні конфіденційної інформації, що стосується їхніх клієнтів. Шифрування — один з виходів з таких ситуацій, що використовуються для забезпечення безпеки і конфіденційності даних в Інтернеті.

Таким чином інтернет-маркетинг є на сьогодні дієвим інструментом в українському бізнесі, що дозволить суттєво збільшити обсяг продажів та підвищити лояльність споживачів. Тому побудова Інтернет – стратегії з врахуванням особливостей Інтернет ресурсів є досить актуальним завданням для підприємців і маркетологів в українських реаліях.

Список використаних джерел:

ІНТЕРНЕТ-МАРКЕТИНГ [Електронний ресурс]. – 2010. – Режим доступу до ресурсу: <https://webbuilding.com.ua/ukr/internet-marketing/>.

Соколова М. П.
Науковий керівник – асистент кафедри менеджменту організацій
Алещенко Л.О.
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
м. Херсон

АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Антикризове управління - це управління, в якому поставлено певним чином передбачення небезпеки кризи, аналіз його симптомів, заходів щодо зниження негативних наслідків кризи і використання його факторів для подальшого розвитку. Інакше кажучи це система своєчасних прийомів і методів, здатних попередити фінансову кризу і уникнути банкрутства [1].

Всі процеси, що відбуваються в організації, можна розділити на дві групи: керовані і некеровані. Керовані процеси - це процеси, які піддаються зміні в певному напрямку при свідомому впливі на них. Некеровані - коли неможливо змінити з тих чи інших причин їх спрямованість і характер. Вони протікають за власними законами. Антикризове управління складом своїх типових проблем відображає ту обставину, що воно є особливим типом управління, що володіє як загальними для управління рисами, так і специфічними його характеристиками. А розвиток управління має супроводжуватися підвищенням його ефективності, що свою чергу, визначається ростом його потенціалу, тобто можливістю позитивних змін, наявністю необхідних ресурсів і умов їх використання. У тенденції зміни потенціалу та ефективності управління також криються небезпекою ризику.

Ефективність антикризового управління характеризується ступенем досягнення цілей пом'якшення, локалізації або позитивного використання кризи в зіставленні з витраченими на це ресурсами. Важко оцінити таку ефективність у точних розрахункових показниках, але побачити її можна при аналізі і загальній оцінці управління, його успішності чи прорахунків.

З огляду на те, що виникнення кризи на підприємстві несе загрозу самому існуванню підприємства і пов'язано з відчутними втратами капіталу його власників, можливість виникнення кризи повинна діагностуватися на самих ранніх стадіях з метою своєчасного використання можливостей її нейтралізації. Тобто терміновість реагування на кризові явища. Кожне з'явилося кризове явище не тільки має тенденцію до розширення з кожним новим господарським циклом, але і породжує нові супутні йому явища. Тому чим раніше будуть застосовані антикризові механізми, тим більшими можливостями до відновлення буде мати у своєму розпорядженні підприємство. Наступним не менш важливим фактором є адекватність реагування підприємства на ступінь реальної загрози його фінансовій рівновазі. Також існує система механізмів з нейтралізації загрози банкрутства, яка в переважній своїй частині пов'язана з фінансовими витратами або втратами. При цьому рівень цих витрат і втрат повинен бути адекватний рівню загрози банкрутства підприємства. В іншому

випадку або не буде досягнутий очікуваний ефект, або підприємство буде нести невиправдано високі витрати.

Повна реалізація внутрішніх можливостей виходу підприємства з кризового стану проявляється у боротьбі із загрозою банкрутства, підприємство повинно розраховувати виключно на внутрішні фінансові можливості [2].

Звичайно, єдиного рецепта з виведення підприємства з кризи на всі випадки життя не може бути, але навчитися вирішувати названу проблему - це не те ж саме, що докласти якусь універсальну формулу до підприємства, яке потрапило в важку фінансово-економічну ситуацію, щоб воно почало діяти безперервно. Основна роль в системі антикризового управління підприємством відводиться широкому використанню внутрішніх механізмів фінансової стабілізації. Завдання управлінської команди полягає в тому, щоб виділити основні напрямки розвитку і підібрати до них єдино вірні на даний момент рішення. Зокрема, необхідно глибоко проаналізувати всі аспекти цієї проблеми і зрозуміти, що необхідно для того, щоб вивести підприємство з кризової ситуації.

Наприклад: Підприємство виявилось нездатним виконувати свої поточні зобов'язання, і до нього постановою адміністрації була порушена судова справа про банкрутство. Проблематику антикризового управління підприємством можна розділити на кілька груп.

Перша група включає проблеми розпізнавання передкризових ситуацій. Важко своєчасно побачити настання кризи, виявити його перші ознаки, зрозуміти його характер, але від цього залежить запобігання кризи.

Друга група проблем антикризового управління пов'язана з ключовими сферами життєдіяльності організації. Це, перш за все, методологічні проблеми її життєдіяльності. У процесі їх вирішення формується місія і мета управління, визначаються шляхи, засоби і методи управління в умовах кризової ситуації.

Проблематику антикризового управління можна уявити і в диференціації технологій управління (третья група проблем). Вона включає в найзагальнішому вигляді проблеми прогнозування криз і варіантів проведення соціально-економічної системи в кризовому стані, проблеми пошуку необхідної інформації і розробки управлінських рішень. Проблеми аналізу та оцінки кризових ситуацій також мають велике значення.

Четверта група проблем включає конфліктологію і селекцію персоналу, яка завжди супроводжує кризові ситуації. Під час тимчасового управління було проведено експрес-аналізу фінансового стану підприємства. Основною метою експрес-діагностики є попередня оцінка масштабів кризового стану підприємства. Така оцінка проводиться на основі аналізу окремих сторін кризового розвитку підприємства за ряд попередніх етапів. Практика фінансового менеджменту використовує при оцінці масштабів кризового фінансового стану підприємства три принципових характеристики: легка фінансова криза, глибока фінансова криза, фінансова катастрофа.

Отже, можна зробити висновок, що не всі процеси можуть бути і є

керованими, керовані процеси не можуть бути абсолютно керованими. Це положення має пряме відношення до антикризового розвитку та управління ім.

До кризи може призводити «небачення» тих процесів, якими можна управляти, які треба направляти. Але вони в цьому випадку перетворюються на стихійні. Антикризове розвиток - це керований процес запобігання і подолання кризи, що відповідає цілям організації і відповідний об'єктивним тенденціям її розвитку. У практичній частині було розглянуто підприємство. В результаті експрес-діагностики було виявлено, що підприємство знаходиться в глибокій фінансовій кризі. Зовнішні керуючі почали з елементарного відновлення фінансового обліку: інвентаризація кредиторської та дебіторської заборгованості, вироблення та узгодження взаємоприйняттого графіка їх погашення. Далі була проведена фундаментальна діагностика фінансового стану підприємства. Вжиті заходи в поєднанні з використанням агресивного маркетингу, а також проведення нелегкої процедури реструктуризації зовнішніх боргів дозволили в складних ринкових реаліях і за короткий термін домогтися відчутної результативності фінансово-господарської діяльності підприємства. У з'явилися нові можливості для вирішення завдань не тільки поточної кон'юнктури, а й реалізації планів найближчій і доступній для огляду перспективи.

Список використаних джерел:

1. Антикризове управління підприємством: Навч. посіб./ З.Є. Шершньова, В.М. Багацький, Н.Д. Гетманцева; За заг. ред. З.Є. Шершньової. - К.: КНЕУ, 2007. - 680 с.
2. Антикризове управління підприємством. [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу:
https://pidruchniki.com/11340124/finansi/antikrizove_upravlinnya_pidpriyemstvom.

Соколова М.П.,
студентка
Самайчук С.І. к.с.-г.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет
м. Херсон

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

Метою кожного суб'єкта господарювання є одержання прибутку, який є критерієм ефективності його господарської діяльності, важливим джерелом задоволення соціальних потреб суспільства, рушійною силою економічного розвитку держави, основним джерелом формування фінансових ресурсів.

Прибуток вважається найбільш простою і, водночас, найбільш складною категорією ринкової економіки. Його простота визначається тим, що він є головною рушійною силою економіки ринкового типу, основним мотивом діяльності підприємців у економіці. Щодо його складності, то вона полягає в різноманітті сутнісних сторін, які він відображає.

Прибуток, як економічну категорію, варто визначати позитивним фінансовим результатом діяльності підприємства в грошовому вимірнику, який виступає джерелом фінансування підприємства, показником ефективності його діяльності, результатом господарської діяльності.

Прибуток страхової компанії це фінансової результат її діяльності за певний звітний період. При цьому фінансовий результат виступає як вартісна оцінка підсумків господарювання страховика і визначається як різниця між доходами та витратами. У міжнародній страховій практиці, яка узгоджується з МСФЗ, прибуток страхової компанії розглядається як економічна додана вартість діяльності за вирахуванням зобов'язань перед акціонерами, збільшеними на передбачуваний рівень прибутковості бізнесу. При цьому великі страховики, орієнтовані на світові страхові ринки, на підставі розрахунків прогнозують прибутковість з урахуванням передбачуваних обсягів продажу страхових послуг залежно від напрямів діяльності за лініями бізнесу. За МСФЗ 4 «Страхові контракти» на прибуток страховика також впливають адекватність страхових зобов'язань, зменшення корисності активів перестраховування. Що стосується сучасного вітчизняного страхового поля, то передбачити прибутковість тут досить складно, оскільки це пов'язано з багатьма зовнішніми чинниками.

Прибуток для страхової діяльності, планується під час розробки тарифів за всіма видами страхування. Згідно із Законом України «Про страхування» [1], страховий тариф – ставка страхового внеску з одиниці страхової суми за визначений період страхування. Тобто, це ціна, яка встановлена за надання страхової послуги. У цей тариф закладаються всі витрати, пов'язані з наданням послуг та сума прибутку, яку прагне отримати страховик за використання своїх функцій. Розмір страхових тарифів значною мірою визначає рівень величини доходів страхової організації. Страхові компанії в умовах сьогодення мають

розширювати коло страхових продуктів, що надасть їм можливість отримувати додаткові прибутки, посідати лідируючі позиції на ринку.

За економічним аспектом, коли витрати перевищують доходи, страховик отримує збиток. Як свідчить реальна діяльність, в основному страхові компанії від здійснення операційної діяльності отримують саме збитки, які відшкодовуються за рахунок здійснення інших видів діяльності. Формування пріоритетних видів діяльності страховика має передбачати також забезпечення ефективної організації обліку щодо резервів та врахування впливу ризиків, які безпосередньо позначаються на результативності діяльності суб'єкта господарювання.

Особливістю фінансово-господарської діяльності страхової компанії є формування страхових резервів для забезпечення фінансової стійкості і виконання зобов'язань перед клієнтами. Вони визначають величину зобов'язань страховика перед страхувальниками за укладеними договорами страхування, за невиконаними на цей момент часу. Страхові компанії створюють такі види резервів: резерв попереджувальних заходів; резерви зі страхування життя; технічні резерви. Резерв попереджувальних заходів призначений для фінансування заходів щодо попередження нещасних випадків, утрати або пошкодження застрахованого майна.

Резерви зі страхування життя це резерви, що формуються страховиком за окремою страховою угодою для виконання зобов'язань за майбутніми виплатами, передбаченими умовами угод страхування [1].

Технічні резерви поділяються на обов'язкові (резерв незароблених премій, інші резерви, резерв збитків) та додаткові (резерв катастроф, резерв коливань збитковості). Резерв коливань збитковості призначений для компенсації виплат страховика, які пов'язані з відшкодуванням збитків. у разі, якщо фактична збитковість за видами страхування у звітному періоді перевищує очікуваний середній рівень збитковості, узятий за основу під час розрахунку тарифної ставки за цими видами страхування.

Практика діяльності страхових компаній свідчить про те, що сьогодні страховики не бажають розробляти нові страхові продукти та позиціонувати їх на ринку, оскільки це супроводжується високою ризикованістю та витратами. Тому страхові компанії не зацікавлені у розробці нових пропозицій для своїх клієнтів, а продукти окремих страхових компаній подібні один до одного. Для того, щоб страховики мали змогу впроваджувати нові види страхування на території нашої країни, доцільно зобов'язати їх законодавчо створювати резерви для вироблення нових необхідних страхових продуктів. Джерелами ресурсів для становлення таких резервів можуть бути нерозподілений прибуток страховика або ж прибуток від реалізації окремого продукту.

Список використаних джерел

1. Про страхування: Закон України від 7 березня 1996 р. №85/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show>.
2. Страхування: [навч. пос.] / [В.О. Безугла, І.І. Постіл, Л.П. Шаповал]. – К.: Цент учбової літератури, 2008. – 582 с.

ЯК РОЗРАХУВАТИ ЗАРОБІТНУ ПЛАТУ ПІД ЧАС ВІДРЯДЖЕННЯ

Службове відрядження – це поїздка працівника за розпорядженням керівника підприємства на певний строк до іншого населеного пункту для виконання службового доручення поза місцем його постійної роботи, за наявності документів, що підтверджують зв'язок службового відрядження з основною діяльністю підприємства.

Керівник підприємства направляє працівників у відрядження наказом (розпорядженням) із зазначенням:

- найменування підприємства, куди відряджається працівник;
- строку й мети відрядження;
- пункту призначення.

Для розрахунку заробітної плати на період відрядження потрібно порівняти суму середньоденного заробітку і денного заробітку працівника, і в разі, коли денна заробітна плата вище його середнього заробітку, заробітна плата за дні відрядження розраховується від основного окладу, іншими словами, дні відрядження прирівнюються до звичайних днів, а якщо середньоденний заробіток вище денного заробітку працівника, то за дні відрядження виплачується середня заробітна плата.

Середня заробітна плата розраховується відповідно до Порядку № 100. У розрахунок беруться два місяці, що передують місяцю, в якому було відрядження співробітника. При розрахунку візьміть до уваги такі особливості:

– якщо працівник не працював через хворобу два попередні місяці, вони в розрахунок не беруться, а два місяці попередні цим двом місяцям (п. 2 Порядку № 100);

– до розрахунку не включаються виплати за час, протягом якого виплачувалася середня заробітна плата, наприклад, відпустка, відрядження, курси підвищення кваліфікації, лікарняні.

– в розрахунок середньої заробітної плати не включаються одноразові виплати співробітникам, наприклад, компенсація за невикористану відпустку, позачергова матеріальна допомога, вихідна допомога, оплата пов'язана з оплатою харчування, оплата пального та інших схожих витрат.

– якщо в двох попередніх місяцях вибули квартальні або річні премії, вони повинні прийматися в розрахунок пропорційно, 1/3 і 1/12 відповідно (п. 3 Порядку № 100).

Середньоденна заробітна плата розраховується, як відношення заробітної плати фактично відпрацьованої протягом двох місяців робочих днів до числа відпрацьованих робочих днів у розрахунковому періоді.

Для того, що правильно провести обчислення середньої зарплати з

врахування підвищення посадового окладу, треба звернутися до п. 10 Порядку № 100, в якому зазначено, що у випадках підвищення тарифних ставок і посадових окладів на підприємстві відповідно до актів законодавства, а також за рішеннями, передбаченими в колективних договорах (угодах), як у розрахунковому періоді, так і в періоді, протягом якого за працівником зберігається середній заробіток, заробітна плата, включаючи премії та інші виплати, що враховуються при обчисленні середньої заробітної плати, за проміжок часу до підвищення коригуються на коефіцієнт їх підвищення.

В денну заробітну плату включаються всі елементи заробітної плати, які працівник отримує згідно з умовами трудового або колективного договору в місяці, в якому його направляють у відрядження; оклад, доплати, надбавки, премії, які мають постійний характер (щомісячні, квартальні тощо), тобто нараховані працівнику елементи заробітної плати за відпрацьовані ним дні.

Як показує практика перевірок інспекції з праці в 2017 році, інспектори проводять вибіркочну перевірку правильності оплати днів відрядження: визначають середній заробіток і порівнюють його з денним заробітком, отриманий результат порівнюють з даними підприємство у відомості нарахування зарплати. Порушення оплати днів відрядження є недодержанням державним мінімальних гарантій в оплаті праці, що тягне за собою накладання фінансового штрафу у розмірі 10 мінімальних зарплат за кожного працівника, відносно якого скоєне порушення.

Найскладнішим під час розрахунку заробітної плати є ситуація, коли виїзд у відрядження припадає на вихідні дні. В Інструкції про службові відрядження в межах України та за кордон в редакції наказу Мінфіна України від 17.03.11р. № 362 п. 10 вказано: якщо співробітник відправляється у вихідний, то після повернення йому в установленому порядку пропонують других день вихідного.

А в п. 11 уточнюють: якщо наказом про відрядження передбачено повернення співробітника з подорожі в суботу або неділю то йому можуть надати інший вихідний, але це право не обов'язок роботодавця. Тому надати чи не надати працівникові інші дні відпочинку за вихідні, які припали на повернення з поїздки, вирішує роботодавець. Нарахування заробітної плати за вихідний відбувається як за будній день, але подвійної плати не буде, тому як його не навмисно відправили у відрядження у вихідний, але так співпало повернення з відрядження з вихідним.

Список використаних джерел:

1. Все про бухгалтерський облік. // Всеукраїнська професійна бухгалтерська газета. – 2018. – №58. – С. 10.
2. Оплата днів відрядження: по середній чи денній зарплаті? Інспекція з праці перевіряє! [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://buhgalter911.com/news/news-560605.html>.

ВИЯВЛЕННЯ ОЗНАК КРИМІНАЛЬНОГО БАНКРУТСТВА

Незважаючи на значну кількість випадків визнання підприємств банкрутами з огляду на практику господарських судів, результати виявлення правоохоронними органами численних спроб зловмисників використати цей інститут для «списання» податкових зобов'язань і приховання інших економічних злочинів вочевидь дуже низькі. Фінансову неспроможність визнають природним явищем ринкового середовища [1, с. 362]. За допомогою цього інституту економіка позбавляється неперспективних суб'єктів підприємницької діяльності, які змушені реструктурувати свій бізнес чи звільнити ринок. [2, с. 289].

Базовим нормативно-правовим актом, що регулює відносини фінансової неспроможності, є Закон «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 14 травня 1992 року. Деякі питання визнання банкрутом суб'єкта підприємницької діяльності врегулював Господарський кодекс. Спеціальні процедури, які застосовуються у разі неможливості виконання своїх зобов'язань окремими категоріями боржників, передбачені законами «Про банки і банківську діяльність» (щодо банківських установ), «Про страхування» (у разі ліквідації страховиків) та низкою інших нормативно-правових актів.

Нині поняття «кримінальне банкрутство» об'єднує чотири делікти, передбачені ст. 218-221 Кримінального кодексу (КК), зокрема:

- фіктивне банкрутство (створення хибного уявлення про фінансову неспроможність);
- доведення до банкрутства (створення умов для сталої фінансової неспроможності);
- приховування банкрутства (маскування фінансової неспроможності);
- незаконні дії у разі банкрутства (заборонену поведінку в разі настання фінансової неспроможності).

Надходить до прокуратури повідомлення про доведення підприємства до банкрутства, рішенням якого на підприємстві запроваджено зовнішнє управління. На цьому етапі вже втрачено більшість бухгалтерських документів, відчужено значну частину майна збанкрутілої компанії. Якщо ж ці ознаки правоохоронні органи виявляють безпосередньо, скажімо, за результатами перевірок або під час розслідування інших злочинів, усе одно потрібно очікувати судового підтвердження факту неспроможності як необхідної підстави для порушення кримінальної справи.

Перше, на що звернемо увагу, це на спробу профільного міністерства України з економіки визначити види неплатоспроможності та ознаки стійкої

фінансової неспроможності. Зокрема, термін неплатоспроможність вживається у двох видах. Першим видом є поточна неплатоспроможність, яка характеризується як фінансовий стан будь-якого підприємства, якщо на конкретний момент у зв'язку з випадковим збігом обставин тимчасово суми наявних у нього коштів і високоліквідних активів недостатньо для погашення поточного боргу, що відповідно до законодавчого визначення розглядається як неспроможність суб'єкта підприємницької діяльності виконати після настання встановленого строку їх сплати грошові зобов'язання перед кредиторами, у тому числі із заробітної плати, а також виконати зобов'язання щодо сплати страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, податків і зборів (обов'язкових платежів) не інакше як через відновлення платоспроможності. Із даного визначення поточної неплатоспроможності можна зробити такі висновки: по-перше, поточна неплатоспроможність є тимчасовим явищем для підприємства та внаслідок якої не виникають умови, що передують настанню визнання банкрутом в судовому порядку. По-друге, поточна неплатоспроможність включає всі боргові зобов'язання, які можуть призвести до настання стану банкрутства. Іншим словами «поточна неплатоспроможність» може мати місце на будь-якому підприємстві, і це не означає, що підприємство знаходиться на межі банкрутства. Другим видом неплатоспроможності відповідно до Методичних рекомендацій є критична неплатоспроможність, яка відповідає фінансовому стану потенційного банкрутства, мають місце в разі, коли на початку і наприкінці звітного кварталу присутні ознаки поточної неплатоспроможності. Без сумніву, критична неплатоспроможність є проявом стійкої фінансової неспроможності.

Список використаних джерел:

1. Бірюков О. Інститут неспроможності (банкрутства) як необхідний елемент законодавства країн з ринковими відносинами // Україна в сучасному світі: Конф. випускників програм наукового стажування у США. — К.: Стилос, 2003. — С. 360—368.
2. 3. Дудоров О. О. та ін. Злочини у сфері підприємництва: Навч. посіб. / Дудоров О. О., Мельник М. І., Хавронюк М. І.; За ред. М. І. Хавронюка. — К., 2001. — 608 с.

ОБЛІК СПИСАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕНЬ, ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

У процесі здійснення господарської діяльності у суб'єктів господарювання виникають зобов'язання. Одним з видів зобов'язань згідно із П(с)БО 11 «Зобов'язання» є забезпечення, які являють собою зобов'язання з невизначеною сумою або часом погашення на дату балансу. Забезпечення являються джерелом для погашення наступних витрат і платежів, що відповідно зменшує ризик невиконання в майбутньому такого зобов'язання.

Забезпечення – зобов'язання з невизначеними сумою або часом погашення на дату балансу [1]. У МСБО 37, забезпечення – зобов'язання з невизначеним строком або сумою. Забезпечення створюється при виникненні внаслідок минулих подій зобов'язання, погашення якого ймовірно призведе до зменшення ресурсів, що втілюють у собі економічні вигоди, та його оцінка може бути розрахунково визначена [2].

Згідно з МСБО 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи», забезпечення слід визнавати, якщо: а) суб'єкт господарювання має існуюче зобов'язання (юридичне чи конструктивне) внаслідок минулої події; б) ймовірно, що вибуття ресурсів, які втілюють у собі економічні вигоди, буде необхідним для виконання зобов'язання; в) можна достовірно оцінити суму зобов'язання.

Згідно з П(с)БО 11 «Зобов'язання», нарахування або збільшення забезпечення відображається по дебету рахунку обліку витрат одночасно з кредитом рахунку обліку забезпечення (за винятком суми забезпечення, що включається до первісної вартості основних засобів). У випадку зменшення раніше нарахованого забезпечення або відсутності ймовірності вибуття активів для погашення зобов'язань, за якими було створене таке забезпечення, в обліку методом сторно повторюється проведення з формування такого забезпечення на суму розрахованого зменшення (на суму раніше сформовано забезпечення). На нашу думку, використання сторнування для відображення в обліку наслідків зменшення (списання) забезпечення може призвести до викривлення показників фінансової звітності. Зокрема, може виникнути ситуація, коли сума сторнованого забезпечення призведе до того, що на рахунках обліку витрат буде відображатись від'ємна сума (наприклад, забезпечення було створено у минулому році, а на кінець першого кварталу наступного року, прийнято рішення про його списання у зв'язку з відсутністю ймовірності вибуття активів для погашення майбутніх зобов'язань, і сума такого забезпечення більша, ніж розмір витрат на рахунку, який підлягатиме сторнуванню). У зв'язку з цим ми пропонуємо відображати зменшення (списання) забезпечення методом сторно

лише у сумі, яка була нарахована у звітному році, а якщо сума зменшення (списання) забезпечення перевищує такі суми, то на суму перевищення здійснювати запис за дебетом рахунку обліку забезпечення та кредитом рахунку обліку нерозподіленого прибутку (непокритого збитку).

Списання зобов'язань з балансу з відповідним відображенням у звітності здійснюється при: зменшенні активу; сторнуванні забезпечення, тобто при зменшенні забезпечення за рахунок зменшення раніше відображених витрат.

Кредиторська заборгованість, яка за рішенням суду (мировою угодою) підлягає погашенню, в бухгалтерському обліку залежно від строку її погашення відображається у складі поточних або довгострокових зобов'язань відповідно до П(С)БО 11 "Зобов'язання" на рахунках класу 5 або 6.

Необхідно зазначити, що на підприємствах можуть виникнути і операції, під час яких одне зобов'язання замінюється іншим: переведення довгострокової заборгованості в поточну заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями, заміна короткострокового зобов'язання на вексель, що призводить до списання одного зобов'язання та появи іншого, що не змінить валюти балансу.

Якщо на дату балансу раніше визнане зобов'язання не підлягає погашенню, то його сума включається до складу доходу звітного періоду.

Відповідно до П(С)БО 11 "Зобов'язання" зобов'язання, яке не підлягає погашенню, списується з балансу з визнанням відповідної суми іншим операційним доходом того періоду, в якому зобов'язання визнано таким, що не підлягає погашенню, з відображенням у рядку 060 Звіту про фінансові результати (ф. № 2).

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» [Електронний ресурс] : Наказ Мінфіну від 31 січня 2000 року № 559. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0085-00>.
2. МСБО 37 “Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.minfin.gov.ua/file/link/364268/file/ias-37.pdf.

Соколова М. П. Нофенко А.В.
Круковська О.В., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК І ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Малий бізнес – це окремий та специфічний сектор економіки, що вважається найбільш перспективною та інноваційною формою ведення бізнесу. Стабільне функціонування та розвиток цього сектору економіки залежить від державної підтримки та регулювання, а також від розвиненої інфраструктури ринку. Організаційні та функціональні особливості малих підприємств (невеликі розміри підприємства, обмежені обсяги оборотного капіталу, спрощена система управління, висока гнучкість діяльності та необхідність конкуренції на ринку з підприємствами великого та середнього бізнесу та ін.) вимагають особливого підходу до державного регулювання їх діяльності, що також проявляється в організації бухгалтерського обліку і складанні фінансової звітності.

Організація обліку на малому підприємстві, як і на будь-якому іншому, потребують налагодження чіткої системи бухгалтерського обліку, контролю і звітності. Проте малі форми господарювання обумовлюють і ряд специфічних особливостей у застосуванні методів та прийомів бухгалтерського обліку.

Необхідність зниження трудомісткості облікових робіт для невеликих підприємств була доведена в СРСР ще на початку 60-х років ХХ ст., що знайшло відображення у розробленні та впровадженні Інструкції по застосуванню єдиної журнально-ордерної форми обліку для невеликих підприємств і господарських організацій від 06.06.60 р. №176 [1]. Від тоді відбувалися постійні зміни, удосконалювалися організації спрощеної форми обліку, а тобто: у складі та змістовному навантаженні облікових реєстрів, методиці їх заповнення, зв'язку з планом рахунків та формами фінансової звітності, що більш детально досліджено у попередніх публікаціях автора [2].

В бухгалтерському обліку широко використовують методи оцінки, які повинні запобігати заниженню оцінки зобов'язань і витрат і завищенню оцінки активів і доходів підприємства. Цей принцип заснований на практиці західних країн, де звітність надається насамперед не податковим або іншим контролюючим органам, а інвесторам, акціонерам, кредиторам, яким потрібна інформація про реальне фінансове становище підприємства. Іншим принципом є повне висвітлення фінансової звітності, яка повинна містити всю інформацію про фактичні і потенційні наслідки господарських операцій і подій, здатних вплинути на рішення, які приймаються на її підставі.

Також треба враховувати, що кожне підприємство розглядається як юридична особа, відособлена від його власників, у зв'язку з чим особисте майно і зобов'язання власників не повинні відображатися у фінансовій звітності

підприємства, що відображає його автономність.

Послідовність - постійне застосування підприємством вибраної облікової політики. Зміна облікової політики можлива тільки у випадках, передбачених національними П(С)БО, і має бути обґрунтована і розкрита у фінансовій звітності. Надання користувачам інформації про політику бухгалтерського обліку, яку підприємство зобов'язане використовувати постійно при складанні фінансових звітів, про будь-які зміни в цій політиці і їх вплив на показники фінансових звітів є важливою вимогою принципу послідовності.

Оцінка активів і зобов'язань підприємства повинна здійснюватися виходячи з припущення, що його діяльність продовжуватиметься надалі. Це означає, що господарська одиниця постійно діє і продовжує свою звичайну діяльність і далі. І якщо передбачається ліквідувати підприємство, то його активи слід оцінити з урахуванням цієї обставини. Нарахування і відповідність доходів і витрат - для визначення фінансового результату звітного періоду необхідно порівняти доходи звітного періоду з витратами, які були здійснені для отримання цих доходів. При цьому доходи і витрати відображаються в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності у момент їх виникнення незалежно від дати надходження або сплати грошових коштів.

Список використаних джерел:

1. Наказ Міністерства фінансів СРСР Інструкція по застосуванню єдиної журнально-ордерної форми обліку для невеликих підприємств і господарських організацій від 06.06.60 р. № 176 [Електронний ресурс] // Інфодиск – Законодавство України. – К. : CD-вид-во "Інфодиск", 2011. — 1 електрон. опт. диск (CDROM).
2. Гоголь Т. А. Аналіз розвитку спрощеної форми бухгалтерського обліку суб'єктів малого підприємництва в Україні: від 60-х років ХХ ст. до наших днів / Т. А. Гоголь // Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. – № 7. – С. 10-20.

Стрельченко К. М.
Науковий керівник – Крикунова В.М., к. екон. н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

СИСТЕМА ПОКАЗНИКІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

Загальноприйнято, що показник економічної ефективності – відношення ефекту до витрат, які зумовили цей ефект, або відношення ефекту до економічних ресурсів, використаних для його отримання. У першому варіанті результати (ефект) зіставляються зі споживчими витратами (витратами ресурсів за визначений період часу), а в другому – із застосовуваними ресурсами (сукупністю витрат живої та уречевленої праці), які використовувалися у виробництві товарів і послуг за певний період.

Економічна ефективність сільського господарства полягає у виробництві максимальної кількості високоякісної продукції з одиниці сільськогосподарських угідь чи від однієї голови худоби за найменших витрат ресурсів з метою найповнішого задоволення потреб населення у продуктах харчування і промисловості, у сировині. Такий підхід відображає багатоаспектність вияву економічної ефективності та виокремлює класифікацію за певними ознаками, зокрема: за ступенем охоплення ресурсів (витрат), за якими розраховуються показники ефективності; за стадією руху авансованої в ресурси вартості; за видом економічного ефекту; за вкладом у формування загального економічного ефекту (результату); за способом визначення економічної ефективності; за функціональною спрямованістю окремих заходів підвищення економічної ефективності виробництва; за видами діяльності підприємств; за галузевою градацією; за критерієм організаційної будови підприємства.

Оцінка ефективності є комплексною характеристикою результатів діяльності суб'єктів господарювання та підґрунтям для прийняття оперативних, тактичних і стратегічних управлінських рішень. Ефективність сільськогосподарського виробництва істотно залежить від його специфічних особливостей, зокрема сезонності та територіальної організації виробництва, використання природного ресурсу – землі та кліматичних умов. З метою комплексного дослідження економічної ефективності сільськогосподарського виробництва необхідно дотримуватися принципу збереження відповідності між кінцевим результатом і чинниками, які вплинули на одержання такого результату. Кінцевий результат повинен містити усі компоненти споживчих вартостей, зокрема, слід враховувати як основну продукцію, так і побічну і супутню. Окрім того, до таких принципів можна віднести взаємозв'язок системи показників ефективності господарювання, відображення ефективності усіх використаних ресурсів в сукупності.

При вимірюванні економічної ефективності ресурси можуть бути

представлені або в повному обсязі за їх первісною (переоціненою) вартістю (застосовувані ресурси), або частиною їх вартості у формі виробничих витрат (виробничо-спожиті ресурси). За характеристикою економічні показники є натуральні та вартісні, кількісні та якісні.

Ключовими показниками економічної ефективності використання ресурсів підприємства є такі групи індикаторів:

1. Показники ефективності використання основних засобів:

- питома вага основних засобів у активах,
- коефіцієнт зносу основних засобів,
- фондвіддача,
- рентабельність основних засобів.

2. Показники ефективності використання трудових ресурсів:

- фондоозброєність,
- виробіток,
- зарплатомісткість,
- рентабельність персоналу.

3. Показники ефективності використання оборотних засобів:

- коефіцієнт оборотності оборотних засобів,
- рентабельність оборотних засобів,
- питома вага оборотних засобів у собівартості виробленої продукції.

4. Показники ефективності використання земельних ресурсів:

- обсяг виробничих витрат на 1 га,
- обсяг валової продукції у натуральній і вартісній формі на 1 га,
- обсяг реалізованої продукції на 1 га;
- обсяг прибутку на 1 га.

5. Узагальнюючі показники прибутковості:

- рентабельність продукції,
- рівень рентабельності діяльності,
- рентабельність продажу,
- рентабельність інвестованого капіталу,
- норма прибутку.

Набір даних показників дозволяє комплексно та різносторонньо оцінити ефективність використання виробничих ресурсів за допомогою групового розрізу оцінок (предмети праці, засоби праці та трудові ресурси).

Список використаних джерел

1. Березівський.П.С.Економічна ефективність діяльності сільськогосподарських підприємств: стан, проблеми, ефективність: [монографія] / П. С. Березівський [та ін.]. Львів: Українські технології, 2007. – 166 с.

2. Надвиничний С. А. Методологія дослідження економічної ефективності виробництва сільськогосподарської продукції / С. А. Надвиничний // Економічний аналіз: зб. наук. праць. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2016. – Том 25. – № 2. – С. 115-121.

Стрілецька А.Ю.,
магістр
Сакун А.Ж., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ПОРІВНЯННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ТА ПОДАТКОВОГО ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Нині найактивніша бухгалтерська проблема полягає у взаємозв'язку бухгалтерського обліку з нормами податкового законодавства. Податковий облік організовується в такому порядку, щоб задовольнити потреби управління і служби податкового менеджменту в інформації щодо формування оподаткованої бази підприємства від усіх видів діяльності. Разом, з цим, податковий облік обмежується в основному створенням системи формування валових доходів та витрат і достовірності їх відображення у декларації про прибуток підприємств, а також повноти нарахування, своєчасності перерахування у доход бюджету різних податків (зборів, платежів), правильності заповнення декларації з податку на додану вартість.

Взаємозв'язок податкового і фінансового обліку у наступному: Обидва вони базуються на одних і тих же первинних документах, фіксують одні й ті ж дані і факти господарського життя, ці види обліку ведуть одні й ті ж спеціалісти – бухгалтерії основна частина інформації, отриманої як у системі фінансового, так і податкового обліку призначена для зовнішніх користувачів. Як свідчить практика, результати за даними фінансового і податкового обліку можуть відрізнятися між собою[2].

Виходячи з необхідності інтеграції України у світові економічні відносини та перебудови системи економічної інформації та обліку відповідно до міжнародних стандартів, розроблені та впроваджені у практику національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. Однак, це не ліквідувало відмінностей у підході до ведення фінансового і податкового обліку, а також визначення реальних фінансових результатів діяльності підприємства за даними обліку. Впроваджуючи реформу обліку і звітності, це слід робити в комплексі, дбаючи в першу чергу, про суб'єктів господарювання та користувачів інформації.

Особливості податкового законодавства України призвели до ведення податкового обліку, де для визначення податкового прибутку використовують іншу методіку порівняно з методикою визначення фінансових результатів за допомогою прийомів бухгалтерського обліку. Методологічні засади формування в обліку інформації про витрати, доходи, активи і зобов'язання з податку на прибуток та її розкриття у фінансовій звітності визначаються у ПСБО 17 «Податок на прибуток» [3]. Методика визначення податкового прибутку побудована на жорстоких податкових правилах і не дає вірогідної інформації про фінансові результати господарської діяльності сільськогосподарських підприємств порівняно з тим, як бухгалтерський прибуток розкриває реальну картину

фінансового стану підприємства, незалежно від вимог податкового законодавства.

Методика узгодження фінансових результатів підприємницької діяльності є складним обліковим процесом, який повинен забезпечити комплексний підхід, здійснюваний у чіткій послідовності і охоплює такі основні напрями: визначення і відображення в фінансовій звітності результату підприємницької діяльності; а в податковій звітності – прибутку до оподаткування; розкриття інформації про причини і суми розбіжностей між показниками прибутку (збитку) у фінансовій і податковій звітності.

Істотним питанням організації обліку фінансових результатів є визнання витрат з податку на прибуток. Основна проблема – поділ суми витрат за податком на прибуток на частини та їх зіставлення з відповідним звітним періодом. В економічній літературі питання щодо узгодження витрат з податку на прибуток, від термінованих податкових активів і зобов'язань недостатньо розкриті. Тому недостатня теоретична обґрунтованість і складність реалізації методики розподілу витрат з податку на прибуток на практиці викликає сумнів щодо доцільності процедури розподілу як такої. При визначенні фінансового результату підприємств України необхідно враховувати витрати з податку на прибуток, які визначається згідно з вимогами ПСБО 17 «Податки на прибуток». Підхід, встановлений національним стандартом до визначення податку на прибуток, відповідає вимогам міжнародного стандарту фінансової звітності 12 «Податки на прибуток» і є новим для підприємств України [4]. Оскільки визначення фінансового результату підприємства переплітається з проблемами макроекономічного регулювання, виникає потреба у розробці єдиної методики обліку витрат з податку на прибуток, від термінованих податкових активів і зобов'язань, з урахуванням особливостей податкового законодавства України.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України від 02.12.10 № 2755-VI (із змінами, внесеними Законом України від 20 вересня 2011 року N 3741-VI)
2. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: навчально-практичний посібник / [Н.І. Верхоглядова, В.П. Шило, С.Б. Ільїна та ін.]. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 536 с.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток», затверджене наказом Міністерства України від 28.12.2000 р. № 353 [Електронний ресурс]-<http://rada.gov.ua>
4. Вороніна О. О. Управління фінансовим результатом промислового підприємства : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) [Електронний ресурс] / О. О. Вороніна. – Х., 2009. – Режим доступу : <http://disser.org.ua/file23976.html>.

ПРОЦЕНТИ ПО РОЗСТРОЧЕННЮ ГРОШОВОГО ЗОБОВ'ЯЗАННЯ: ЇХ НАРАХУВАННЯ ТА СПЛАТА

Згідно з [пп. 17.1.5 ПКУ](#), платник податків має право одержувати розстрочення та/або відстрочення сплати податків або податковий кредит. Згідно з [п. 100.1 ПКУ](#), розстрочення та/або відстрочення сплати податків або податкового боргу здійснюється під проценти. Якщо до складу розстроченої або відстроченої суми входить пеня, то для розрахунку процентів не береться сума пені, тобто проценти на таку пеню не нараховують. На підставі [п. 100.11](#) та [п. 100.12 ПКУ](#) таке розстрочення та/або відстрочення надається платнику податків на договірній основі. При цьому податковий борг не виникає, а той борг, що був розстрочений, закривається.

Тобто, інакше кажучи, податковий борг – [податкове зобов'язання](#) (з урахуванням штрафних санкцій за їх наявності), узгоджене [платником податків](#) або встановлене [судом](#) (господарським судом), але не сплачене у встановлений строк, а також пеня, нарахована на суму такого податкового зобов'язання.

У платника податків виникає податковий борг у випадку, коли протягом 10 календарних днів після отримання податкового повідомлення-рішення не була розпочата процедура оскарження такого рішення.

Рішення про розстрочення/відстрочення сплати податків приймається на основі вивчення стану платника податків, вивчення обставин, що свідчать про наявність загрози виникнення або накопичення податкового боргу, наявність загрози виникнення неплатоспроможності (банкрутства) заявника в разі своєчасної та в повному обсязі сплати ним грошового зобов'язання або погашення податкового боргу в повному обсязі та інших обставин.

Згідно з [пп. 14.1.206 ПКУ](#), проценти – це дохід, який сплачується позичальником на користь кредитора як плата за використання залучених на визначений або невизначений строк коштів. Тому, розстроченням, відстроченням грошових зобов'язань або податкового боргу є перенесення строків сплати платником податків його грошових зобов'язань або податкового боргу під проценти, розмір яких дорівнює розміру 120 % річних облікової ставки Нацбанку України. Якщо до складу розстроченої (відстроченої) суми входить пеня, то для розрахунку процентів береться сума за вирахуванням суми пені (п. 100.1 ст. 100 Податкового кодексу).

Відповідно до п. 4.2 розділу IV Порядку розстрочення (відстрочення) грошових зобов'язань (податкового боргу) платників податків від 10.10.2013 р. № 574 нарахування процентів розпочинається наступного дня після початку дії розстрочення (відстрочення) грошових зобов'язань (податкового боргу) та

наступного дня після граничного строку сплати чергової частки розстроченого (відстроченого) грошового зобов'язання (податкового боргу).

Нарахування процентів здійснюється у день фактичного погашення розстроченого (відстроченого) грошового зобов'язання (податкового боргу) (його частини) за весь період користування розстроченням (відстроченням).

Платник податків розраховує суму процентів на розстрочене (відстрочене) грошове зобов'язання (податковий борг) (його частку) самостійно та сплачує її одночасно зі сплатою розстроченої (відстроченої) або чергової частини розстроченої (відстроченої) суми у строки, визначені у відповідному договорі.

Одноденний розмір процентів при розрахунку округлюється до другого знака після коми в загальному порядку арифметичного округлення.

Надміру сплачені суми процентів можуть зараховуватись у рахунок сплати грошового зобов'язання (податкового боргу) в порядку, встановленому законодавством України. Підсумовуючи усе вище сказане, наведемо приклад розрахунку нарахування та сплати податкового зобов'язання (податкового боргу). Приклад. Платник податку на прибуток розстрочив сплату цього податку в сумі 180000 грн на 24 місяці, зі щомісячною сплатою рівними частинами по 7500 грн. Дата укладення договору – 25.06.2018 р., дата сплати першого місячного платежу – 25.07.2018 р. Ставка НБУ станом на 25.06.2018 р. – 17,0%, а на 25.07.2018 р. – вже 17,5%, яку і слід застосовувати під час розрахунку процентів. Нарахування процентів розпочинається з наступного дня після початку дії розстрочення, а закінчується у день фактичного погашення боргу за весь період користування розстроченням. Таким чином, 25.07.2018 р. підприємство має сплатити 7500 грн основного платежу та відсотки за 31 день користування розстроченням (з 26.06.2018 р. до 25.07.2018 р.). Спочатку розраховується сума процентів за один день та округлюється до двох знаків після коми: $180000 \text{ грн} \times 17,5\% \times 120\% : 365 = 103,56 \text{ грн}$. Далі суму процентів за один день слід помножити на кількість днів: $103,56 \text{ грн} \times 30 \text{ днів} = 3106,80 \text{ грн}$. Отже, підприємство має сплатити $7500 \text{ грн} + 3106,80 \text{ грн} = 10606,80 \text{ грн}$. До податкових витрат підприємство включає суму нарахованих відсотків у розмірі 3106,80 грн.

Список використаної літератури

1. Облікова ставка Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=53647.
2. Податковий борг та проценти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://online.dtki.ua/Book/%C2%AB%D0%94%D0%9A%C2%BB%20%E2%84%9636-2014.epub/navPoint-10>.
3. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
4. Проценти по розстроченню грошового зобов'язання: як нараховується [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.visnuk.com.ua/uk/news/100007539-protenti-po-rozstrochennyu-groshovogo-zobovyazannya-yak-narakhovuyutsya>.

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА У ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

У практиці господарювання вітчизняних підприємств набула широкого застосування система показників ефективності сільськогосподарського виробництва, яка певною мірою відмінна від тієї, що використовується в більшості розвинутих країн світу. Це призводить до суперечностей в оцінках ефективності діяльності окремих суб'єктів господарювання, їх організаційних форм та галузей в цілому, у зв'язку з чим виникає потреба всебічного наукового обґрунтування залежності ефективності фінансово-господарської діяльності від впливу сукупності різноманітних чинників. Відповідно до чинного законодавства, у сільському господарстві можуть функціонувати підприємства різних організаційно-правових форм, що створює певні труднощі у виборі ефективних методів господарювання, адекватних ринковим відносинам та природно-економічним умовам господарської діяльності. Чітка орієнтація на перспективні форми господарювання має принципове значення для вирішення соціальних проблем розвитку села, насичення ринку вітчизняним продовольством та налагодження раціональної структури аграрного ринку, конкурентоспроможності його суб'єктів, що функціонують в умовах різних форм власності, організації виробництва, праці і управління.

Одним з найважливіших результативних показників діяльності будь-якого суб'єкта господарювання в ринкових умовах є розмір отриманого прибутку, а показником ефективності – рентабельність [1]. Однією з найбільш складних та недостатньо вирішених проблем сучасного етапу становлення ринкової економіки в Україні залишається ціноутворення на продукцію агропромислового комплексу. Проблема цін і рентабельності органічно переплітається з глибинними процесами, що відбуваються у сферах виробництва та обігу [2]. У теоретико-методологічному плані категорія «ефективність виробництва» є цілісною системою економічних ринкових відносин для одержання якомога більшої віддачі від сукупних витрат та якомога більшої економії затрат суспільної праці, системоутворюючими факторами якої виступають людський капітал, основний капітал і матеріальні витрати [3]. При оцінці ефективності вкладання коштів у капітал підприємства у західній практиці застосовують показник рентабельності власного капіталу – співвідношення чистого прибутку, отриманого підприємством після сплати податків, до суми власного капіталу. Іншим показником, що характеризує ефективність функціонування підприємства, є рентабельність сукупного капіталу (рентабельність активів) – співвідношення операційного прибутку до суми активів, які знаходяться у розпорядженні підприємства. З використанням

даного показника виявляють, наскільки ефективно використовуються активи, зосереджені у господарстві, для одержання операційного прибутку. Разом з тим слід враховувати, що значення показника рентабельності активів є узагальнюючим, і тому у практиці проведення аналізу доцільно умовно його розподілити на два взаємопов'язаних елемента: рентабельність продажу та оборотність сукупного капіталу (оборотність активів). Оборотність активів визначають як співвідношення виручки від реалізації до вартості активів. Рентабельність продажу являє собою співвідношення операційного прибутку до виручки від реалізації. Для кількісного вираження критеріїв ефективності діяльності підприємств різних організаційно-правових форм застосовують систему економічних показників.

В умовах трансформації аграрного ринку та посилення товарно-грошових відносин у процесі економічної оцінки підприємницької діяльності, ступеня використання виробничого потенціалу на першому плані повинні бути продуктивність праці та економічний прибуток як узагальнюючі критерії ефективності й основа самофінансування. Ці показники повинні формуватися з урахуванням можливостей щодо нарощування виробничих показників діяльності підприємства та на основі обґрунтування ціноутворюючих чинників, що забезпечуватиме не лише відшкодування витрат виробництва, а й розширене відтворення.

В ринкових умовах основні елементи цінової політики кожен виробник визначає самостійно, проте на ряд товарів політика цін формується державою у законодавчому порядку. Ціна на товар може бути вищою, ніж його вартість у випадку дефіциту товару на ринку і нижчою у випадку його надлишку. У той же час, навіть незначні коливання ціни здійснюють істотний вплив на формування фінансових результатів та рівня рентабельності виробництва.

Для успішного функціонування сільськогосподарське підприємство повинне підходити до процесу ціноутворення як до найбільш відповідального етапу своєї діяльності й формувати таку цінову політику, яка б була спрямована на обґрунтоване нарощування прибутку. При цьому проблеми у формуванні рівня цін слід враховувати з самого початку виробничого циклу та з моменту укладання комерційних угод, а не після одержання готової продукції. Важливо, щоб держава регулювала ринкові відносини, здійснювала ефективну цінову, податкову та фінансово-кредитну політику.

Аналізуючи результативність господарювання слід враховувати не лише економічний, а й соціальний та екологічний аспекти ефективності. Соціальна ефективність є похідною від економічної. За інших однакових умов вона буде тим вищою, чим вищого рівня економічної ефективності буде досягнуто. Для оцінки соціальної ефективності використовують показники рівня життя працівників підприємства (рівень оплати праці і т. ін.), а екологічні аспекти характеризуються станом навколишнього природного середовища. Конкурентоздатність суб'єктів господарювання може бути визначена зіставленням обсягу виробництва за асортиментом та якістю з місткістю ринку.

Слід зазначити, що економічну ефективність виробництва визначають із

застосуванням системи показників, які характеризують результативність використання окремих видів ресурсів. Головним (узагальнюючим) показником економічної ефективності виробництва є досягнутий рівень продуктивності праці. Він здійснює вплив на решту похідних показників. Так, похідними від продуктивності праці показниками абсолютного ефекту та рівня ефективності виробництва є: витрати виробництва, норма та маса економічного прибутку, рентабельність власного капіталу, рентабельність сукупного капіталу (рентабельність активів), рівень рентабельності виробництва, фондовіддача, матеріаловіддача тощо.

Узагальнюючи викладений матеріал слід зазначити, що оцінку ефективності, а також вибір перспективних форм господарювання доцільно здійснювати на основі застосування методики багатофакторного аналізу, що враховує різні організаційні, економічні та соціальні сторони процесів, що відбуваються. Важливе значення при виборі перспективних форм господарювання та у підвищенні ефективності сільськогосподарського виробництва має урахування природно-економічних умов, стану працевлаштованості населення, якості (родючості) та структури сільськогосподарських угідь, придатності окремих земельних ділянок для вирощування певних видів сільськогосподарських культур. Ці чинники визначають не лише ефективну форму господарювання, а й виробничий напрямок підприємства (багатогалузеве чи вузькоспеціалізоване), необхідність розвитку кооперації, пропорції між виробничими та обслуговуючими внутрішньогосподарськими структурами і т.п. Подальші дослідження у напрямку удосконалення підходів щодо оцінки ефективності аграрного виробництва передбачають необхідність розробки методики проведення аналізу, основаної на урахуванні загальних та часткових критеріїв, визначених як на короткостроковий, так і на довгостроковий періоди.

Список використаних джерел:

1. Андрійчук В. Г. Про необхідність комплексного використання в планово-економічній роботі показників рентабельності / В. Г. Андрійчук // Удосконалення економічного механізму функціонування аграрних підприємств в умовах невизначеності. – зб. наук. праць між нар. наук.- практ. конф. 19-20 травня 2004 р.. – К.: КНЕУ, 2004. – 595 с.
2. Лукінов І. І. Формування цінового та фінансового механізму ринкового типу / І. І. Лукінов // Вибрані праці. – К., 2007. – Кн. 2. – С. 738-744 .
3. Посібник по формуванню і функціонуванню ринку агропромислової продукції / за ред. П. Т. Саблука. – К.: ІАЕ, 2005. – 554 с.

Трум О. Ю., Буганов О.В.
Науковий керівник - Дубініна М.В. д.е.н., професор
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

СПЕЦИФІЧНІ НАПРЯМИ ТА ПРОЦЕДУРИ АУДИТУ ЄДИНОГО СОЦІАЛЬНОГО ВНЕСКУ

Аудит розрахунків єдиного соціального внеску до Пенсійного фонду на підприємствах, в установах та організаціях здійснюється шляхом перевірки бухгалтерських документів з нарахування заробітної плати та інших виплат, з нарахування збору, платіжних доручень про перерахування сум внеску на рахунок Пенсійного фонду, документів, пов'язаних зі сплатою збору за чинними ставками, іншими розрахунковими документами. Перевірці підлягають документи за весь період з моменту проведення попередньої перевірки.

Аудит розрахунків за єдиним соціальним внеском належить проводити за етапами:

- 1) аудит колективно-договірного регулювання заробітної плати;
- 2) аудит організації обліку розрахунків з оплати праці та нарахувань на соціальне страхування;
- 3) аудит обліку особового складу;
- 4) аудит обліку використання робочого часу та виконаної роботи (виробітку);
- 5) аудит нарахування заробітної плати та інших виплат;
- 6) аудит утримань ЄСВ із заробітної плати;
- 7) аудит здійснення утримань із заробітної плати;
- 8) аудит нарахувань за єдиним соціальним внеском.

Аудитор повинен з'ясувати, які саме виплати працівникам підприємства належать до фактичних витрат на оплату праці. Насамперед це основна заробітна плата, тобто винагорода за виконану роботу відповідно до встановлених норм праці (норми часу, виробітку, обслуговування, посадові обов'язки). Вона встановлюється у вигляді тарифних ставок (окладів) й/або відрядних розцінок для робітників та посадових окладів для службовців. Наступною складовою фактичних витрат на оплату праці є додаткова заробітна плата, тобто винагорода за працю понад установлені норми, трудові успіхи, винахідливість і особливі умови праці. Вона охоплює доплати, надбавки, гарантії і компенсаційні виплати, передбачені чинним законодавством; премії, пов'язані з виконанням виробничих завдань і функцій, інші заохочувальні та компенсаційні виплати.

Аудитор з'ясовує та бере до уваги, які з виплат із каси підприємства пов'язані з виплатою основної та додаткової заробітної плати.

Наступним кроком є ідентифікація сум, виплачених працівникам, із сумами, наведеними у відомостях нарахування заробітної плати. Якщо розбіжності не встановлено, відрахування на пенсійне страхування відомостях

нарахування заробітної плати зроблено правильно, відображений у відомостях збір у день виплати зарплати сплачено повністю, то аудитор має право скласти позитивне судження щодо результатів перевірки.

Визначаючи розмір фактичних витрат на оплату праці, аудитор повинен бути уважним, адже до них належать не лише суми заробітної плати, наведені у відомостях нарахування заробітної плати. У повсякденній діяльності проводяться операції, внаслідок яких особи, що перебувають у трудових відносинах із суб'єктами підприємництва, набувають додаткових матеріальних благ. Суми, отримані у такий спосіб, теж належать до фактичних виплат на оплату праці і включаються до бази обчислення пенсійного збору.

Аудитор повинен переконатися, чи до складу фактичних витрат на оплату праці не потрапили виплати, не пов'язані з оплатою праці.

У разі отримання від підприємства доходів у натуральній формі, тобто продукції їх власного виробництва, розмір доходу працівника нараховується за середньою відпускною ціною продукції стороннім споживачам у поточному місяці, коли здійснено нарахування доходу. Якщо в поточному місяці така продукція не була реалізована, то її вартість обчислюється за середньою відпускною ціною місяця попередньої реалізації, але не нижче від собівартості. Вартість натуральної продукції інших виробників при визначенні доходу для нарахування збору обчислюється за ціною її придбання.

Аудитор має перевірити дотримання платником встановленого порядку, який полягає в тому, що єдиний соціальний внесок сплачується одночасно з отриманням коштів у банківських установах на оплату праці. У випадку недостатності у платника коштів на оплату праці та соціального внеску у повному обсязі видача коштів на оплату праці й збору здійснюється у пропорційних розмірах. Не можна недооцінювати жодного із вказаних етапів аудиторської перевірки. Адже кожна помилка або порушення, що спричиняють неправильне визначення суми заробітної плати, автоматично призводять до помилок при здійсненні відрахувань на соціальне страхування. Крім того, наявність налагодженого аналітичного обліку за видами оплати праці зменшує ймовірність виникнення помилки при визначенні об'єктів оподаткування визначеними податками та зборами. Як наслідок, при проведенні аудиту розрахунків зі страхування за єдиним соціальним внеском встановлюється правильність складання та своєчасності подання звітів до фонду, правильність відображення в обліку штрафів та пені за неправильне визначення чи несвоєчасне перерахування страхових внесків. З метою з'ясування достовірності складання звіту зі страхових внесків перевіряється відповідність сум, зазначених у звіті, даним реєстрів бухгалтерського обліку, наявність підписів керівника підприємства та головного бухгалтера на відповідних звітних формах.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 р. № 2464-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2464-17>.

Тюхтій С.О.
магістр
Шепель І.В. к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет
м. Херсон

ФУНКЦІЇ ДЕБІТОРСЬКОЇ І КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

Сучасна статистика недостатньо чітко показує перерозподіл коштів не тільки внаслідок природних відмінностей дебіторської і кредиторської заборгованості. В основному, статистично в дебіторській заборгованості відображено показники розрахункових відносин господарюючих суб'єктів, а до кредиторської заборгованості, крім цих показників, включена заборгованість по платежах до бюджету і по оплаті праці працівників підприємства. Крім того, в статистиці не відображена адресність перерозподілених ресурсів.

В цілому, функція дебіторсько-кредиторської заборгованості полягає в добровільному (при термінових розрахунках) і насильницькому (при прострочених розрахунках) перерозподілі обігових коштів в господарстві.

В той же час кредиторська заборгованість одного економічного суб'єкта є дебіторською заборгованістю іншого, з чого випливає, що їх алгебраїчна сума для всієї економіки повинна була б дорівнювати нулю. Але кредиторська заборгованість підприємств є більшою, ніж дебіторська, з наступних причин:

1) дебіторська заборгованість враховується за повною виробничою собівартістю (за затратами), тобто без врахування прибутку та ПДВ. Кредиторська заборгованість враховується за цінами споживання плюс ПДВ, тобто за повною ринковою ціною;

2) кредиторська заборгованість також включає заборгованість перед бюджетом, фондами соціального страхування та заборгованість по заробітній платі;

3) в складі кредиторської заборгованості також відображається заборгованість суб'єктів господарювання за банківськими позиками;

4) в існуючій статистиці не відображається адресність перерозподілених оборотних коштів.

Різниця між дебіторською та кредиторською заборгованістю представляє собою чисту заборгованість. В загальному вигляді залежність між об'єктами кредиторської та дебіторської заборгованості можна представити формулою (1):

$$КЗ = ДЗ + ЗПБ - ЗБП + ЗЗП + ПМО, \text{ де:} \quad (1)$$

КЗ – кредиторська заборгованість;

ДЗ – дебіторська заборгованість;

ЗПБ – заборгованість підприємств перед бюджетом та соціальним страхуванням;

ЗБП – заборгованість бюджету підприємствам;

ЗЗП – заборгованість по заробітній платі по страхуванню;

ПМО – поправка на метод обліку дебіторської заборгованості.

Сьогодні дебіторська заборгованість залишається найбільш вузьким місцем у фінансовій роботі багатьох підприємств. Утворюється вона в значній мірі тому, що бухгалтери не завжди здійснюють необхідний контроль за своєчасним стягненням сум з дебіторів, не приймають в цьому напрямку достатніх діючих заходів. У багатьох випадках на підприємствах не встановлена і відповідальність конкретних осіб за дотриманням розрахункової дисципліни. Подібний стан не тільки обумовлює нераціональне використання коштів, але, безумовно, призводить до виникнення фінансових труднощів у підприємств. Підприємства повинні вести рішучу боротьбу за максимальне скорочення і повну ліквідацію дебіторської заборгованості [1, с. 54].

Виникнення дебіторської заборгованості обумовлено діючою системою розрахунків за продукцію, товари і послуги. Оскільки продукція (товари, роботи, послуги), як правило, оплачується за безготівковим розрахунком, то на практиці нерідко виникає тимчасовий розрив між відвантаженням товарів покупцю та їх оплатою, а також при взаємовідносинах підприємства зі своїми працівниками, бюджетом, іншими підприємствами.

Дебіторська заборгованість виникає на певній стадії операційного циклу підприємства, тобто у період повного обороту інвестованих в оборотні активи грошових коштів. Процес цього обороту показаний на рис. 1.

Рис. 1. Рух оборотних активів в процесі операційного циклу

Як видно з рис. 1., рух оборотних активів підприємства в процесі операційного (виробничо-комерційного) циклу проходить чотири основні стадії, послідовно змінюючи свої форми.

На першій стадії грошові активи (включаючи їх субститути у формі короткострокових фінансових вкладень) використовуються для придбання сировини і матеріалів, тобто запасів матеріальних оборотних активів.

На другій стадії запаси матеріальних оборотних активів інвестуються у виробництво

На третій стадії запаси готової продукції реалізуються споживачам і до моменту надходження їх оплати перетворюються на дебіторську заборгованість.

На четвертій стадії інкасова (тобто оплачена) дебіторська заборгованість знову перетворюється на грошові активи (частина яких до їх виробничого використання може зберігатися у формі високоліквідних короткострокових фінансових вкладень) [2, с. 28-29].

Важливою характеристикою операційного (виробничо-комерційного) циклу, що суттєво впливає на обсяг, структуру та ефективність використання оборотних активів, є його тривалість. Вона включає період часу від моменту витрачання підприємством грошових коштів на придбання запасів матеріальних оборотних активів до надходження коштів від дебіторів за реалізовану продукцію.

Низька платоспроможність підприємств викликає створення великих обсягів дебіторської заборгованості на балансі виробників.

В деяких випадках суб'єкти господарювання, маючи дебіторську заборгованість по розрахунках з покупцями, і одночасно кредиторську заборгованість за одержані від них товарно-матеріальні цінності, не здійснюють необхідного в таких випадках взаємозаліку або проводять його у більш пізні звітні періоди. Особливо це характерно для великих і середніх підприємств з розгалуженою структурою бухгалтерської служби.

Як результат, при використанні методу визнання прибутку на момент оплати занижується реалізація, викривляються фінансові результати, що призводить до недоплат до бюджету відповідних податків і неподаткових платежів [3, с.175].

Такі дії можуть розглядатися контрольними органами як свідоме ухилення від оподаткування з усіма відповідними наслідками. Аналогічним чином, з причини неузгодженості дій служб постачання, збуту і бухгалтерії, не забезпечується своєчасний зв'язок розрахунків з покупцями і постачальниками з відображенням виручки на рахунках обліку реалізації при здійсненні розрахунків через третіх осіб. Одним із суперечливих питань фінансового господарства підприємств залишається кредиторська заборгованість. На жаль, заборгованості, що виникає між підприємствами в процесі розрахунків, приділяється недостатньо уваги у вітчизняній економічній літературі. Але, оскільки це питання має важливе теоретичне і практичне значення (наприклад, фактори утворення взаємної заборгованості необхідно досліджувати для того, щоб вивчити шляхи її різкого скорочення, а отже, і шляхи усунення її негативного впливу на ведення господарства), його слід розглядати більш детально.

Список використаних джерел:

- 1 Черненко Л. В. Управління дебіторською заборгованістю в аграрних підприємствах: дис. канд. екон. наук : 08.00.04 / Черненко Л. В. К., 2007. 241 с..
2. Бланк И. А. Управление активами и капиталом / И. А. Бланк. - К. : Ника-Центр, Эльга, 2003. - 448 с.
3. Лігоненко Л. О. Управління дебіторською заборгованістю підприємства: навч. посіб. Л. О. Лігоненко, Н. М. Новікова. К. Київ. нац. торг. екон. ун-т, 2005. 275 с.

Філімонов І.В.,
магістр
Сакун А.Ж., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ У СИСТЕМІ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ

Світова економічна криза істотно вплинула на економіку аграрного сектору України та призвела до погіршення його соціально-економічного розвитку. Зниження темпів виробництва продукції і окупності витрат обумовило погіршення фінансової результативності аграрного виробництва. Об'єктивність рішень, передусім, залежить від наявності достовірної інформації про діяльність підприємства зокрема щодо витрат і доходів як основних складових фінансових результатів. Тому сучасний розвиток ринкових відносин та економічної співпраці між суб'єктами господарювання характеризується підвищенням вимог користувачів до якості інформаційного забезпечення. Це пов'язується і тим що якісні характеристики використаних інформаційних джерел впливають на економічну ефективність обґрунтування та прийняття рішень.

Однак існуюча практика формування інформації свідчить про відсутність цілісної системи відображення і визначення фінансових результатів, що не дає змоги об'єктивно їх оцінювати й передбачати. Результати реформування системи бухгалтерського обліку в Україні ще недостатньо якісні, а показники фінансової звітності не повною мірою придатні для прийняття рішень, не відповідають інформаційним потребам користувачів та якісним характеристикам звітної інформації. Для вирішення зазначених проблем фінансову звітність, як основу інформаційного забезпечення прийняття рішень, необхідно розвивати у напрямі покращення механізму інформаційного обміну між зацікавленими користувачами та підприємством. Саме тому актуальними є дослідження, спрямовані на удосконалення теоретичних та організаційно-методичних засад складання фінансової звітності для підвищення її інформативності та релевантності у процесі інформаційного забезпечення прийняття рішень [2].

Фінансова звітність становить основу інформаційного забезпечення зовнішніх користувачів. Реформування й удосконалення національної системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності здійснюється на основі застосування міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), впровадження яких покращило якість фінансової звітності в Україні. Метою подання фінансової звітності є надання інформації про діяльність підприємства для прийняття рішень зовнішніми користувачами. Користувачами фінансової звітності є фізичні та юридичні особи які приймають управлінські та стратегічні рішення. Зрозумілість та доречність фінансової звітності визначається її суттєвістю і придатністю для прогнозування. Зіставність досягається на основі послідовності, історичної собівартості, періодичності, єдиного грошового вимірника. Однією з умов прийняття ефективних стратегічних рішень є досягнення компромісу між якісними характеристиками на користь достовірності.

Якість показників фінансової звітності не забезпечує користувачів інформацією придатною для прийняття ними ефективних управлінських рішень. Така ситуація обумовлена недосконалою системою нормативно-правового регулювання фінансової звітності, яка визначає низьку відповідальність підприємства за дотримання якісних характеристик звітної інформації.

Кризова ситуація, нестабільність і висока питома вага тіньової економіки, характерні для України, ускладнюють процес обґрунтування та вибору альтернатив у процесі прийняття рішень усіма користувачами фінансової звітності. Процес прийняття рішень на основі показників фінансової звітності ускладнюється ще й тим, що вони не відображають повною мірою об'єктивний фінансовий стан, результати діяльності та іншу важливу інформацію про діяльність підприємства, опрацьовуються з порушенням принципів підготовки фінансової звітності, не відповідають якісним характеристикам та вимогам зовнішніх користувачів до звітної інформації. Без достовірного інформаційно-аналітичного забезпечення ефективного управління господарською діяльністю підприємства, прийняття дієвих рішень зовнішніми користувачами фінансової звітності в таких умовах неможливе [3].

Аналіз фінансової звітності необхідно розглядати як процес перетворення даних фінансової звітності в аналітичну інформацію, необхідну для прийняття рішень. З урахуванням важливості та недостатньої розробленості системи документування процесу аналізу показників фінансової звітності і його результатів, необхідно розробити заходи з удосконалення організації аналізу фінансової звітності для обробки показників фінансової звітності. Що забезпечить необхідні умови для ефективного застосування обґрунтованих методів аналізу фінансової звітності у процесі інформаційно-аналітичного забезпечення прийняття рішень.

Для обґрунтування економічного аналізу як інструменту контролю показників фінансової звітності необхідно узгодити принципи економічного аналізу з системою фінансової звітності та інформаційними потребами користувачів. Що сприятиме підвищенню якості результатів аналізу фінансової звітності; забезпечить одержання достовірної звітно-аналітичної інформації користувачами і дозволить обґрунтувати та використати резерви підвищення ефективності прийняття рішень на основі фінансової звітності.

Список використаних джерел

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07.02.13р. № 73 // Все про бухгалтерський облік.–2013 р. – №27. – С.37–42.
2. Пономарьова Н.А. Міжнародні стандарти фінансової звітності та міжнародні стандарти аудиту: навч. посібник / Н. А. Пономарьова. - Хмельницький : ХНУ, 2008. - 211 с.
3. Зюзіна І.В. МСФЗ: фінансова звітність // Актуальні питання бухгалтерського обліку та оподаткування. - 2005. - № 17. - С. 20-23.

**Федорко В.Ю., Кривицька Є.О.,
Круковська О.В., к.е.н., доцент.**
*Херсонський державний аграрний університет
м. Херсон*

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ КОШТІВ

Всі організації в процесі своєї діяльності встановлюють економічні відносини з постачальниками і покупцями. Відносини між ними, як правило, оформляються договорами.

Саме грошові кошти характеризують початкову та кінцеву стадії кругообігу господарських засобів. Швидкість їх руху багато в чому визначається ефективністю всієї підприємницької діяльності в організації.

Грошові кошти є найбільш ліквідними, а отже найбільш рухливими активами організації. Грошові кошти носять глибокий характер, охоплюють всі сфери діяльності.

У процесі ринкових відносин між господарюючими суб'єктами виникла ситуація, яка наполегливо вимагає вдосконалення обліку грошових коштів. Особливість бухгалтерського обліку як науки полягає в тому, що його розвиток визначається середовищем, в якій він функціонує. При переході бухгалтерського обліку до міжнародних стандартів необхідно враховувати основну проблему - проблему змісту звіту про рух грошових коштів.

Розкриття в складі бухгалтерської звітності інформації про джерела грошових коштів організації та напрямки використання цих коштів не є абсолютно новим завданням для України і для всього світового економічного співтовариства. В останні роки для складання фінансової звітності виникла необхідність розкриття даних саме про грошові потоки, а не про різноманітних формах фінансування організацій. Така необхідність виникла давно, так як саме аналіз грошових потоків дозволяє в найбільш повній мірі і з великою вірогідністю аналізувати фінансовий стан організації. Без такого аналізу виробнича діяльність організації не може дати результату. багато питань складання такого роду звітності не мають остаточного рішення, що говорить про недоліки проведених робіт.

В даний час стрімко обговорюється питання про значення і перспективи готівки в економіці в умовах бурхливого розвитку електронних технологій. З точки зору економістів, готівкові гроші стануть значною мірою заміщені електронними грошима. В останні десятиліття в провідних промислово - розвинених країнах стали застосовуватися пластикові карти, вважається, що вони гарантують їх власникові збереження грошових коштів. Якщо під час виявити пропажу грошей і відправити повідомлення в банк, операції з даною картою будуть заблоковані і гроші зберігаються.

Однак, трапляються інші проблеми із забезпеченням грошових коштів. Будь-яка техніка може дати збій в своїй роботі. Можливо, що в робочу програму можуть бути занесені віруси, становлять небезпеку хакери.

Забезпечення безпеки електронних грошей виливається в серйозну проблему. Ризики крадіжок, підробок електронних грошей в ряді випадків не менш високі, ніж у готівки. Проблема ще може полягати в тому, що готівкові гроші - це зобов'язання Національного банку країни, який, за визначенням, не може збанкрутувати.

Електронні гроші - це зобов'язання комерційних банків і інших фінансових структур. У разі банкрутства власники карт можуть залишитися без засобів, але можуть збанкрутувати і власники готівки коштів через інфляційних процесів внаслідок зростання цін.

Ще однією відмінністю електронних грошей від готівки є їх анонімність. Операції з використанням електронних грошей, супроводжувані напрямком інформації двом сторонам угоди - продавцеві та кредитної організації, не можуть гарантувати покупцеві і продавцеві, що його партнер за угодою не зафіксує ситуацію і не спровокує надалі розголошення конфіденційної інформації. Це може бути чимало важливою проблемою застосування електронних розрахунків.

Електронні платіжні засоби мають певні позитивні боку, якщо порівняти з готівкою, але так само мають свої недоліки. Країна поступово переходить до постановки створення єдиної електронної платіжної системи.

Отже, у висновку можна зробити такий висновок, що сучасна економіка не варто на одному місці. Така система може спростити порядок розрахунків, заощадити час, який витрачається на проведення цих розрахунків, і в кінцевому рахунку може підвищити рентабельність організації. На шляху впровадження електронних розрахунків є чимало проблем. Проблеми полягають в тому, що внутрішньорегіональні розрахунки контролюються різними інструкціями, які затверджені керівниками територіальних установ Національного банку України.

До числа технічних проблем можна віднести наступне: не всі організації замінили застарілу виробничу техніку; в багатьох регіонах відсутні канали зв'язку.

Список використаної літератури:

- 1) Системи обліку в Україні: трансформація до міжнародної практики / За ред. проф. М.П.Войнаренка. – Київ: Наукова думка, 2002. – 718 с.
- 2) Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України.
- 3) Бухгалтерський фінансовий облік. Підручник / За ред. проф. Бутниці Ф.Ф.- Житомир : ЖІТІ, 2000. – 608 с.
- 4) Бухгалтерський облік та фінансова звітність в Україні. Навчально-практичний посібник / За ред. С.Ф.Голова. – Дніпропетровськ, ТОВ “Баланс-Клуб”, 2000. 768 с.

Харченко К.Г.,
магістр
Сакун А.Ж., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ШЛЯХИ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ СТАНОМ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

Важливою складовою управління підприємством є організація детального обліку необхідної інформації про стан розрахунків, що формується в системі бухгалтерського обліку та її надання зацікавленим сторонам з метою прийняття рішень. Методологічними засадами формування в бухгалтерському обліку інформації щодо зобов'язань та її розкриття у фінансовій звітності визначені в П(С)БО 11 «Зобов'язання» [1]. На розмір зобов'язань можуть вплинути валютні курси, що відображається у П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів». У міжнародній практиці порядок визначення та відображення короткострокових зобов'язань визначається відповідно до МСБО 1 «Подання фінансових звітів», МСБО 37 «Забезпечення, непередбачені зобов'язання та непередбачені активи». На сучасному етапі діюча система розрахунків з постачальниками, заготівельними організаціями, банками, різними кредиторами ще не відповідає вимогам прискорення грошового обігу і зміцнення фінансового стану підприємства, що в свою чергу веде до нестабільності у постачанні основними матеріальними ресурсами, особливо паливо-мастильними матеріалами, запасними частинами, мінеральними добривами та іншими ресурсами, необхідними для виробництва. Несвоєчасні розрахунки формують заборгованість між виробником і споживачами продукції, ведуть до несвоєчасних виплат готівкою в рахунок заробітної плати, що викликає невдоволення працюючих та погіршує соціальне становище.

Розвиток ринкових відносин підвищує відповідальність і самостійність підприємств у виробленні і прийнятті управлінських рішень по забезпеченню ефективності розрахунків з дебіторами і кредиторами. Збільшення або зниження дебіторської та кредиторської заборгованості призводять до зміни фінансового стану підприємства.[2].

З метою покращення розрахункової системи обліку кредиторської заборгованості доцільно провести деякі зміни, які б сприяли удосконаленню обліку розрахунків:

по-перше, краще та якісніше проводити аналіз складу і структури кредиторської заборгованості за конкретними постачальниками, а також щодо термінів утворення заборгованості або термінів її можливого погашення, що дозволить своєчасно виявляти прострочену заборгованість і вживати заходів щодо її стягнення;

по-друге, контролювати оборотність кредиторської заборгованості, а також стан розрахунків щодо простроченої заборгованості, так як в умовах інфляції

будь-яка відстрочка платежу призводить до того, що підприємство реально отримує лише частину вартості поставленої продукції, тому бажано розширити систему авансових платежів;

по-третє – було б доцільно на високому рівні організувати роботу з договорами, в картці клієнта відрізняти працює він під реалізацію або за системою передоплати;

по-четверте – здійснювати контроль за кредиторською заборгованістю за розмірами заборгованості окремих кредиторів, за строками погашення боргів за графіком та фактично шляхом створення таблиці та графіка фактичної й запланованої сплати постачальникам. Застосування таких нововведень в майбутньому змінило б облік розрахунків з постачальниками та з кожним підприємством окремо на кінець звітного періоду. Перераховані пункти повинні сприяти вдосконаленню організації розрахунків та їх обліку, зниження кредиторської заборгованості і зміцнення фінансового стану підприємства.

Заслугує на увагу запропоновані рекомендації Г. В. Власюк для полегшення ведення бухгалтерського обліку кредиторської заборгованості за конкретними договорами, ввести в План рахунків додатковий позабалансовий рахунок 010 «Кредиторська заборгованість», за субрахунками:

- 0101 «Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, термін сплати якої ще не настав з вітчизняними постачальниками»;

- 0102 «Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, термін сплати якої ще не настав з іноземними постачальниками»;

- 0103 «Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, прострочена з вітчизняними постачальниками»;

- 0104 «Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, прострочена з іноземними постачальниками» [3].

Отже, сьогодні діяльність будь-якого підприємства незалежно від форми власності неможлива без взаємодії зі сторонніми організаціями, які забезпечують підприємство необхідними для діяльності ресурсами, а також виконують роботи та надають послуги. Через різницю у часі між моментами постачання та сплати за рахунками у підприємства виникає поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. № 20: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0085-00>.

2. Кужельний М. В. Теорія бухгалтерського обліку : навчальний посібник / М. В. Кужельний, 6-е видання – К.: А.С.К., 2001 – 272 с.

3. Власюк Г. В. Шляхи вдосконалення бухгалтерського обліку розрахунків з постачальниками. [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr_ep/2009_5/files/EC509_09.pdf.

Хлистова К.О.,
Науковий керівник - Боліла С.Ю. к.с.-г.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

НООМАРКЕТИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТВОРЕННЯ ПОТРЕБ

Як відомо, світова економіка зараз в кризі. Одна з причин цієї кризи полягає в тому, що майже всі потреби задоволені, а це означає, що класичний маркетинг майже вичерпав себе, адже він розроблявся для того, щоб задовольняти готові потреби. Тому, щоб створити новий простір для руху потрібно мати інструмент, які дозволяє створювати нові потреби в масовому порядку.

Таким інструментом виступає ноомаркетинг, який цілком претендує на те, щоб його називали маркетингом майбутнього. Перш за все, він претендує на таке звання тому, що побудований на більш глибоких підставах, ніж класичний маркетинг. Якщо класичний маркетинг в своїй основі має потреби людей і служить для їх задоволення, то ноомаркетинг в основі має ідеї як сутності, як елементи нашого світу поряд з матерією.

У ноомаркетингу вважається, що все бере початок саме з ідей. Далі ці ідеї втілюються в життя та утворюють все те, що ми бачимо навколо. У тому числі саме впроваджені в людей ідеї призводять до того, що у них виникають потреби. Ідеї - це витoki потреб людей [1]. Ноомаркетинг в якійсь мірі є алгоритмом розвитку ідей.

Ноомаркетинг - це сума двох слів. Одне з них ноос, а друге маркетинг. Застосування слова ноос перед словом маркетинг як раз і призначене для того, щоб вказати, що ноомаркетинг - це розумний, інтелектуальний маркетинг.

З цієї причини, що основа ноомаркетингу це ідея як елемент нашого світу (не як те, що генерується в голові людини) цілком можна сказати, що ноомаркетинг це не просто альтернативний маркетинг, а ще й новий маркетинг. Раніше в інших концепціях маркетингу в якості основи не розглядалися ідеї [2].

В той же час, ще Платон вважав, що ідеї - це основа всього і від них треба все починати, але ще ніхто не намагався застосувати це до маркетингу. Це спробував зробити Павло Берновіч, створивши систему інноваційного маркетингу, що являє собою справжню систему роботи з ідеями з метою створення у людей потреб та їх задоволення в майбутньому.

Таким чином, ноомаркетинг, як альтернативний маркетинг має всі підстави для того, щоб вважатися альтернативою класичного маркетингу. Треба відзначити, що певні аналоги ноомаркетингу починають активно освоювати провідні світові компанії. Так один з найяскравіших прикладів - це Apple. Дана компанія начебто, вважається виробником iPhone, iPod та ін., але в реальності вона фактично займається створенням і просуванням ідей за технологією, аналогічною ноомаркетингу [3].

Основні можливості ноомаркетингу пов'язані з тим, що з його допомогою

можна створювати ринки. Класичний маркетинг не має таких можливостей. Ноомаркетинг фактично заснований на принципах та алгоритмах дії розуму, інтелекту, на принципах обробки однієї ідеї іншою ідеєю [1].

Маркетинг нового покоління - це те, що повинно вирішити нагальні проблеми людства, дати йому поштовх на багато кроків вперед, те, що повинно вивести людей на нові висоти, те, що повинно дати компаніям прибутку більше, ніж давав колишній маркетинг, адже тільки великі прибутки дозволяють вкладати гроші в розробку нових товарів і послуг. Сила класичного маркетингу була в тому, що він задовольняв потреби. Сила ноомаркетингу в тому, що він створює потреби, дозволяє довести вже впроваджені в людей ідеї до потрібного стану та зробити так, щоб бажання купити товар було підкріплене, чітким та невідворотним наміром це зробити. В результаті людям знадобляться тисячі, а то й сотні тисяч нових товарів і послуг. Таким чином, бізнес отримає нові можливості для того, щоб заробити гроші.

Ноомаркетинг універсальний та може застосовуватися будь-де, його застосовують для підвищення ефективності таких традиційних інструментів просування як буклети, листівки, візитки, каталоги, комерційні пропозиції, сайти, сторінки в соціальних мережах. Застосовувати ноомаркетинг також доцільно при створенні реклами для розміщення на білбордах, в газетах, журналах, на радіо та телебаченні. При цьому ефективність реклами, створеної за технологіями ноомаркетингу, істотно зростає. За допомогою ноомаркетингу розроблені тисячі креативних ідей для реклами, брендингу, PR, продажі, які чекають своєї реалізації. Кількість нових можливостей для розвитку бізнесів та ринків і їх варіативність з появою нової концепції зросла в десятки разів. Розроблено схеми для створення сотень нових ринків як для товарів і послуг, які вже пропонуються, так і для товарів і послуг, яких ще немає в продажу, але які з нетерпінням чекають споживачі в різних країнах світу [4].

Ідеї та принципи ноомаркетингу стали частиною значної кількості тренінгів, семінарів, майстер-класів, конференцій та шоу в сфері бізнесу, маркетингу, реклами, продажів, брендингу, наймінгу та PR.

Таким чином, на сьогодні можливості щодо задоволення потреб за допомогою класичного маркетингу майже вичерпані. Відповідно наступний етап його розвитку, який буде освоювати економіка - це можливості по створенню потреб. Майбутнє за ноомаркетингом, який дозволить створити нові потреби та перспективи для успішного бізнесу в умовах глобалізованого світу.

Список використаних джерел

1. Бернович П.О. Маркетинг майбутнього від професіоналів – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://noomarketing.net/marketing-buduschego>.
2. Справжній розумний маркетинг – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://noomarketing.net/umniy-marketing>.
3. Альтернативний маркетинг на всі 100% – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://noomarketing.net/alternativniy-marketing>.
4. Сила маркетинга нового покоління – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://www.internauka.org/archive2/moluch/28\(53\).pdf](https://www.internauka.org/archive2/moluch/28(53).pdf).

Хлистова К.О.,
Науковий керівник – асистент кафедри менеджменту організацій
Алещенко Л.О.
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
м. Херсон

КАДРОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ТА ЙОГО РОЛЬ В УПРАВЛІННІ СУЧАСНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ УКРАЇНИ

Ефективне функціонування підприємства в умовах розвитку в Україні ринкової економіки перебуває у прямій залежності від забезпечення високої якості його кадрового потенціалу, відповідності роботи з персоналом сучасним вимогам, постановки цієї діяльності на міцний науковий фундамент з урахуванням тих тенденцій, які сьогодні існують у даній сфері.

Управління персоналом – одна з головних функцій будь-якої організації, воно може виявитися тим критичним фактором, що визначає успіх або невдачу організації, професіонал у сфері управління персоналом може стати дійсно лідером майбутнього.

Удосконалення кадрової політики є актуальним питанням, оскільки, найчастіше саме через невірне управління кадровою політикою на підприємстві утворюється високий рівень плинності персоналу, в наслідок чого, підвищуються витрати на найм і навчання нових працівників, знижується продуктивність праці [1].

На основі проведення виваженої кадрової політики досягається відповідність персоналу підприємства його виробничим потребам.

Кадрова політика – це сукупність принципів, методів, форм організаційного механізму з формування, відтворення, розвитку та використання персоналу, створення оптимальних умов праці, її мотивації та стимулювання.

Основними складовими кадрової політики є: політика набору, відбору і розстановки кадрів; політика профорієнтації, адаптації та підвищення кваліфікації кадрів; політика зайнятості; політика управління службовим зростанням; політика стимулювання; соціальна політика [2].

Призначення кадрової політики – своєчасно формулювати цілі відповідно до стратегії розвитку організації, порушувати проблеми і ставити завдання, знаходити способи досягнення цілей. Кадрова політика має за головну мету забезпечення сьогодні та у майбутньому кожної посади і робочого місця персоналом належної кваліфікації. Безумовно, головною її метою є формування та оптимальне використання кадрів для досягнення цілей підприємства. Отже, кадрова політика повинна бути спрямована на формування такої системи роботи з кадрами, яка б орієнтувалася на одержання не тільки економічного, але й соціального ефекту, за умови дотримання чинного законодавства, нормативно правових актів.

Сучасний підхід до кадрової політики – створення системи управління кадрами, що базується в основному не на адміністративних методах, а на

економічних стимулах і соціальних гарантіях, орієнтованих на зближення інтересів працівника з інтересами організації в досягненні високої продуктивності праці, підвищенні ефективності виробництва, одержанні організацією найкращих економічних результатів [3].

Для того, щоб успішно конкурувати в умовах, що швидко розвивається, компаніям необхідно постійно і всебічно вдосконалювати свою діяльність. Все активніше орієнтуються на західні моделі і практику роботи відділи маркетингу, продажів, фінансів, логістики, впроваджуються ІТ-системи, створюються нові бренди.

У промисловості України більше половини співробітників служби управління персоналом займаються нормуванням та оплатою праці. У системах управління людськими ресурсами США найбільше співробітників зайнято відбором, адаптацією і оцінкою персоналу.

При цьому на відбір на одного менеджера вищого рівня витрачається \$ 64 тис., На менеджера середнього рівня - \$ 16 тис., Бухгалтера - \$ 20 тис., Інженера - \$ 16 тис., Секретаря - \$ 4 тис. . А оскільки будь-яка компанія - це єдине ціле, кожне її «слабка ланка» неминуче впливає на продуктивність роботи інших ланок корпоративного механізму .

Саме тому керівники великих українських компаній все гостріше відчують потребу в вибудовуванні ефективних систем кадрового менеджменту. Адже будь-якими нововведеннями - технічними чи, ідеологічними - користуються і керують люди, від них залежить ефективність і успішність роботи компанії на ринку. Будь-який колектив - це група людей, які об'єдналися для тієї чи іншої спільної діяльності. Актуальність управління персоналом в наш час зумовлена тим, що процеси трансформації, в які включена організація, неможливі без зміни вимог до співробітників і в першу чергу до самого персоналу управління.

Необхідно відзначити, що найважливішим фактором ефективної роботи кожного підприємства є своєчасна і високоякісна підготовка, перепідготовка і підвищення кваліфікації персоналу, що сприяє великому діапазону їхніх теоретичних знань, практичних умінь і навичок. На першому місці стоїть зміст праці та рівень його оплати. Суттєве значення має соціальний клімат в колективі.

Також можна відзначити, що основним завданням управління персоналом є найбільш ефективно використання здібностей співробітників відповідно до цілей підприємства та суспільства. При цьому повинно бути забезпечено збереження здоров'я кожної людини і встановлені відносини конструктивного співробітництва між членами колективу і різними соціальними групами.

Відомо, що успішний розвиток виробництва в сучасних умовах в чималому ступені залежить від конкурентоспроможності персоналу. А вона досягається постійною підготовкою персоналу, підвищенням їх кваліфікації та стратегічним визначенням їх кількості та професійною орієнтацією в даний момент і на даному виробництві.

Але що склалася в Україні державна політика в сфері людських ресурсів

виявилася неефективною: істотно ослаблена професійна школа, відсутня система розвитку персоналу підприємств, зруйновані колишні зв'язки між професійною освітою і професійною працею. Ринок професій і ринок освітніх послуг України практично не пов'язані [4].

У наш час послідовно утверджується новий погляд на кадри або персонал сучасного підприємства як на один із її ключових ресурсів. Він відображає реальне підвищення ролі людського фактора в діяльності організації, зростання залежності цієї діяльності від якості, мотивації та характеру використання персоналу в цілому і кожного працівника окремо. Вкладення у людські ресурси та кадрову роботу розглядається як довгостроковий фактор конкурентоздатності та успішного функціонування сучасного підприємства.

Таким чином, результати діяльності багатьох підприємств і накопичений досвід їхньої роботи з кадрами показують, що формування виробничих колективів, забезпечення високої якості кадрового потенціалу є вирішальними факторами ефективності виробництва та конкурентоспроможності продукції. Проблеми в галузі управління персоналом і повсякденна робота з кадрами, за оцінкою фахівців, в найближчій перспективі будуть постійно перебувати в центрі уваги керівництва. У майбутньому з розвитком науково-технічного прогресу зміст і умови праці придбають більше значення, ніж матеріальна зацікавленість.

Список використаних джерел

1. Ландсман В. А. Теоретичні аспекти розвитку системи управління персоналом сучасного підприємства – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2012-2/doc/2/22.pdf>
2. Хміль Ф. І. Управління персоналом : підручник для студентів вищих навчаль – К.: Видавничий центр «Академія», 2006.
3. Удосконалення кадрової політики підприємства – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5624>
4. Сучасні проблеми управління персоналом організації – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/3011>

Чайка А.В.

Коваль С.В. к. е. н. доцент.

*Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон*

Інвентаризація

Інвентаризація — перевірка і документальне підтвердження наявності та стану, оцінка активів та зобов'язань (майно, вкладення підприємства в статутні фонди інших підприємств, розрахунки з дебіторами та кредиторами) підприємства.

Законодавець встановив випадки, при яких проведення інвентаризації носить обов'язковий характер:

- передача майна в оренду, викуп, продаж, перетворення державного або муніципального унітарного підприємства,
- перед складанням річної бухгалтерської звітності,
- зміна матеріально відповідальних осіб,
- виявлення фактів розкрадання, зловживання або псування майна,
- стихийне лихо, пожежа або інші надзвичайні ситуації, викликані надзвичайними умовами,
- реорганізація або ліквідація організації.

Інвентаризація земель — сукупність заходів спрямованих на перевірку і документальне підтвердження наявності та стану, оцінки земельних ресурсів, або землеволодінь чи землекористувань, або конкретної земельної ділянки.

Інвентаризація земель проводиться з метою встановлення місця розташування об'єктів землеустрою, їхніх меж, розмірів, правового статусу, виявлення земель, що не використовуються, використовуються нерационально або не за цільовим призначенням, виявлення і консервації деградованих сільськогосподарських угідь і забруднених земель, встановлення кількісних та якісних характеристик земель, необхідних для ведення державного земельного кадастру, здійснення державного контролю за використанням та охороною земель і прийняття на їх основі відповідних рішень органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування.

У разі виявлення при проведенні інвентаризації земель державної та комунальної власності земель, не віднесених до тієї чи іншої категорії, віднесення таких земель до відповідної категорії здійснюється органами виконавчої влади або органами місцевого самоврядування на підставі відповідної документації із землеустрою, погодженої та затвердженої в установленому законом порядку.

Відповідальність за організацію інвентаризації несе керівник підприємства, який повинен створити необхідні умови для її проведення у стислі строки, визначити об'єкти, кількість і строки проведення інвентаризації, крім випадків, коли проведення інвентаризації є обов'язковим. Головний бухгалтер або особа, юридична чи фізична, відповідальна за ведення бухгалтерського обліку, має забезпечити дотримання норм законодавства та

правил її проведення. Матеріали інвентаризації і рішення інвентаризаційної комісії щодо регулювання розходжень затверджуються керівником підприємства із включенням результатів у звіт за період, в якому закінчена інвентаризація, а також у річний звіт, та викладаються у примітках до фінансової звітності.

Для проведення інвентаризаційної роботи письмовим наказом керівника на підприємстві створюється постійно діюча інвентаризаційна комісія у складі керівника структурного підрозділу або іншого працівника апарату управління (для малих підприємств), головного бухгалтера (старшого бухгалтера на правах головного) або його заступника (якщо таких немає — іншого працівника бухгалтерії).

До складу комісії доцільно було б включати фахівців, добре обізнаних зі складськими справами (технологіями зберігання ТМЦ), інженерно-технічних працівників, здатних дати оцінку технічного стану засобу (об'єкта основних фондів), економістів та рахівників, спеціалістів з маркетингу (які добре знають облікову справу і можуть скласти ринкову вартість будь-якого активу). Комісію очолює керівник підприємства або його заступник (головний інженер).

Інвентаризаційний опис — перелік майна установи із зазначенням кількості виявлених предметів та їхньої вартості.

Інвентарний номер — номер, який використовується для ведення аналітичного обліку, організації контролю за наявністю та станом майнових цінностей, основних засобів. Кожному інвентарному об'єктові надається відповідний номер, що закріплюється за об'єктом на весь час його експлуатації.

Список використаних джерел

Українська радянська енциклопедія : у 12 т. / гол. ред. М. П. Бажан ; редкол.: О. К. Антонов та ін. — 2-ге вид. — К. : Головна редакція УРЕ, 1974–1985.

ОСНОВНІ СКЛАДОВІ ТРУДОВИХ ДОГОВОРІВ

Трудові відносини — врегульовані нормами трудового права суспільні відносини, що виникають як результат впливу норм трудового права на поведінку суб'єктів трудової діяльності в результаті укладення трудового договору, внаслідок якого між ними виникають правові зв'язки, а також відносини з приводу встановлення умов праці на підприємстві, навчання й перекваліфікації за місцем роботи та відносини, пов'язані з наглядом і контролем за додержанням трудового законодавства, вирішенням трудових спорів та працевлаштуванням громадян.

Трудовий договір може бути:

- 1) безстроковим, що укладається на невизначений строк;
- 2) на визначений строк, встановлений за погодженням сторін;
- 3) таким, що укладається на час виконання певної роботи.

Строковий трудовий договір укладається у випадках, коли трудові відносини не можуть бути встановлені на невизначений строк з урахуванням характеру наступної роботи, або умов її виконання, або інтересів працівника та в інших випадках, передбачених законодавчими актами.

При прийнятті працівника на роботу відповідно до статті 24 Кодексу Законів про працю України трудовий договір укладається в письмовій формі. При укладенні трудового договору громадянин зобов'язаний подати паспорт або інший документ, що посвідчує особу, трудову книжку, а у випадках, передбачених законодавством, - також документ про освіту (спеціальність, кваліфікацію), про стан здоров'я та інші документи. Працівник не може бути допущений до роботи без укладення трудового договору, оформленого наказом чи розпорядженням власника або уповноваженого ним органу, та повідомлення центрального органу виконавчої влади з питань забезпечення формування та реалізації державної політики з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування про прийняття працівника на роботу в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. Особі, запрошеній на роботу в порядку переведення з іншого підприємства, установи, організації за погодженням між керівниками підприємств, установ, організацій не може бути відмовлено в укладенні трудового договору. Після прийняття працівника на роботу власник або уповноважений ним орган зобов'язаний повідомити Державну фіскальну службу відповідно до Постанови КМУ від 17.06.2015 №413 Про порядок повідомлення Державній фіскальній службі та її територіальним органам про прийняття працівника на роботу. Тобто, повідомлення про прийняття працівника на роботу подається власником підприємства, установи, організації або уповноваженим ним органом (особою)

чи фізичною особою до територіальних органів Державної фіскальної служби за місцем обліку їх як платника єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування за формою згідно з додатком до початку роботи працівника за укладеним трудовим договором одним із таких способів: засобами електронного зв'язку з використанням електронного цифрового підпису відповідальних осіб відповідно до вимог законодавства у сфері електронного документообігу та електронного підпису; на паперових носіях разом з копією в електронній формі; на паперових носіях, якщо трудові договори укладено не більше ніж із п'ятьма особами. Інформація, що міститься у повідомленні про прийняття працівника на роботу, вноситься до реєстру страхувальників та реєстру застрахованих осіб відповідно до Закону України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування".

Трудовий договір укладається, як правило, в письмовій формі. Додержання письмової форми є обов'язковим:

- 1) при організованому наборі працівників;
- 2) при укладенні трудового договору про роботу в районах з особливими природними географічними і геологічними умовами та умовами підвищеного ризику для здоров'я;
- 3) при укладенні контракту;
- 4) у випадках, коли працівник наполягає на укладенні трудового договору у письмовій формі;
- 5) при укладенні трудового договору з неповнолітнім (стаття 187 цього Кодексу);
- 6) при укладенні трудового договору з фізичною особою;
- 7) в інших випадках, передбачених законодавством України.

При укладенні трудового договору громадянин зобов'язаний подати паспорт або інший документ, що посвідчує особу, трудову книжку, а у випадках, передбачених законодавством, - також документ про освіту (спеціальність, кваліфікацію), про стан здоров'я та інші документи.

Працівник не може бути допущений до роботи без укладення трудового договору, оформленого наказом чи розпорядженням власника або уповноваженого ним органу, та повідомлення центрального органу виконавчої влади з питань забезпечення формування та реалізації державної політики з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування про прийняття працівника на роботу в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

До початку роботи за укладеним трудовим договором власник або уповноважений ним орган зобов'язаний:

- 1) роз'яснити працівникові його права і обов'язки та проінформувати під розписку про умови праці, наявність на робочому місці, де він буде працювати, небезпечних і шкідливих виробничих факторів, які ще не усунуто, та можливі наслідки їх впливу на здоров'я, його права на пільги і компенсації за роботу в таких умовах відповідно до чинного законодавства і колективного договору;

2) ознайомити працівника з правилами внутрішнього трудового розпорядку та колективним договором;

3) визначити працівникові робоче місце, забезпечити його необхідними для роботи засобами;

4) проінструктувати працівника з техніки безпеки, виробничої санітарії, гігієни праці і протипожежної охорони.

Працівник повинен виконувати доручену йому роботу особисто і не має права передоручати її виконання іншій особі, за винятком випадків, передбачених законодавством.

Власник або уповноважений ним орган не має права вимагати від працівника виконання роботи, не обумовленої трудовим договором.

Підставами припинення трудового договору є:

1) угода сторін;

2) закінчення строку (пункти 2 і 3 статті 23), крім випадків, коли трудові відносини фактично тривають і жодна з сторін не поставила вимогу про їх припинення;

3) призов або вступ працівника або власника - фізичної особи на військову службу, направлення на альтернативну (невійськову) службу, крім випадків, коли за працівником зберігаються місце роботи, посада відповідно до частин третьої та четвертої статті 119 цього Кодексу;

4) розірвання трудового договору з ініціативи працівника (статті 38, 39), з ініціативи власника або уповноваженого ним органу (статті 40, 41) або на вимогу профспілкового чи іншого уповноваженого на представництво трудовим колективом органу (стаття 45);

5) переведення працівника, за його згодою, на інше підприємство, в установу, організацію або перехід на виборну посаду;

6) відмова працівника від переведення на роботу в іншу місцевість разом з підприємством, установою, організацією, а також відмова від продовження роботи у зв'язку із зміною істотних умов праці;

7) набрання законної сили вирок суду, яким працівника засуджено (крім випадків звільнення від відбування покарання з випробуванням) до позбавлення волі або до іншого покарання, яке виключає можливість продовження даної роботи;

8) підстави, передбачені контрактом;

9) підстави, передбачені іншими законами.

Працівник має право розірвати трудовий договір, укладений на невизначений строк, попередивши про це власника або уповноважений ним орган письмово за два тижні. У разі, коли заява працівника про звільнення з роботи за власним бажанням зумовлена неможливістю продовжувати роботу (переїзд на нове місце проживання; переведення чоловіка або дружини на роботу в іншу місцевість; вступ до навчального закладу; неможливість проживання у даній місцевості, підтверджена медичним висновком; вагітність; догляд за дитиною до досягнення нею чотирнадцятирічного віку або дитиною з інвалідністю; догляд за хворим членом сім'ї відповідно до медичного висновку

або особою з інвалідністю I групи; вихід на пенсію; прийняття на роботу за конкурсом, а також з інших поважних причин), власник або уповноважений ним орган повинен розірвати трудовий договір у строк, про який просить працівник.

Якщо працівник після закінчення строку попередження про звільнення не залишив роботи і не вимагає розірвання трудового договору, власник або уповноважений ним орган не вправі звільнити його за поданою раніше заявою, крім випадків, коли на його місце запрошено іншого працівника, якому відповідно до законодавства не може бути відмовлено в укладенні трудового договору.

Список використаних джерел:

1. Пашенко І.М. - Економіка праці та соціально-трудова відносини: Навчальний посібник. - Львів: "Магнолія 2006", 2017 - 260 с. Трудовий договір. С. 211.
2. Особливості укладання трудового договору. [Електронний ресурс]. – 24.05.2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://buhgalter.com.ua/news/trudovi-vidnosini/osoblivosti-ukladennya-trudovogo-dogovoru/>

Черниш Н.С.,
Науковий керівник – Боліла С.Ю. к.с.-г.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ КОНФЛІКТІВ ТА ШЛЯХИ УПРАВЛІННЯ НИМИ

Жодна організація не може убезпечити себе від серйозних проблем. Організації, у яких працюють тисячі людей, щодня стикаються з найрізноманітнішими проблемними ситуаціями, пов'язаними з «людським фактором». До них можна віднести як окремі неприємні інциденти, так і намічені негативні тенденції. Значною мірою причинами їх виникнення є відмінності працівників організації за віком, освітою, стажем роботи, професійним та життєвим досвідом, розходження в їх функціях та обов'язках, цілях та завданнях, а також різноманітність особистих якостей, цінностей, установок, інтересів, поглядів на проблеми, що виникають у процесі роботи. В результаті всіх цих відмінностей зростає ймовірність виникнення конфліктних ситуацій і конфліктів. Наявність подібних проблем є невід'ємною частиною діяльності будь-якої організації [1].

Для того, аби визначити шляхи, а також методи управління конфліктами в певній організації потрібно брати до уваги певні його особливості. Адже конфлікти в організації мають певну специфіку, а саме: вони, як правило, відбуваються всередині конкретної цільової групи або ж з її частинами. Тобто, організаційний конфлікт є конфліктом між членами організації, керівниками та виконавцями, різними підрозділами системи управління з приводу методів, цілей, засобів управлінської та організаційної діяльності. Таким чином, в основі конфліктів в організаціях лежить лише момент, коли спільний інтерес не співпадає з особистим, що тягне за собою ситуацію непорозуміння.

За думкою вітчизняних науковців, для жінок більш характерні конфлікти, пов'язані з їхніми особистими проблемами: заробітною платою, розподілом відпусток, премій. Чоловіки більше схильні до конфліктів, пов'язаних безпосередньо із самою виробничою діяльністю (організація праці, визначеність трудових функцій та ін.), вони більш критично відносяться і до самої виробничої діяльності, і до керівництва. У молодих людей більшість конфліктів виникає з питань дисципліни. З віком більш питому вагу займають конфлікти, пов'язані з цільовими характеристиками діяльності (як із самою роботою, так і з особистими потребами), одночасно скорочується число конфліктів, викликаних проблемами адаптації працівників у виробничому колективі (з приводу порушень трудової дисципліни, невідповідності вимогам, пропонованим керівником) [2].

Проте, сучасна школа менеджменту дійшла висновку, що конфлікт, попри негативні риси, відіграє і позитивну роль – сприяє руху організації вперед і визначає фактори, що заважають цьому процесу. Конфлікт – це показник

розвитку, фактор динамічної стабільності організації. Іноді зіткнення інтересів призводить до появи нових ідей, проектів, до взаєморозуміння, а іноді до агресії, нервових зривів, відчуження .

Сучасна точка зору полягає в тому, що навіть в організаціях з ефективним управлінням деякі конфлікти не тільки можливі, але навіть можуть бути й бажані. Це так звані конструктивні конфлікти, в основі яких лежать розбіжності щодо вирішення принципових проблем організації, які можуть попереджувати застій та стимулюють розвиток колективу до нових цілей; як правило вони сприяють формуванню нових форм і цінностей. Тож для ефективного організаційного процесу та сприятливого психологічного клімату потрібно вміти раціонально управляти конфліктами всередині організації. Зупинимось на цьому детальніше [3].

Для управління конфліктами важливо розрізняти швидкоплинність конфліктів і гостроту їх прояву, адже одні конфлікти можуть бути затяжними і вимагати постійного контролю та управління, а інші можуть бути настільки швидкоплинними, що може не вистачити часу для повноцінного управління. Якщо ж говорити про гостроту конфліктів, то природно асоціювати швидкоплинні конфлікти з підвищеним рівнем напруженості відносин в організації, а затяжні та тривалі конфлікти можуть стати звичним станом для організації чи її структурних елементів, і тому характеризуватись нижчим рівнем гостроти перебігу конфлікту. Безперечно немає прямого зв'язку між тривалістю конфлікту і гостротою перебігу, проте вищеописана особливість на практиці може проявлятися частіше. Говорячи про гостроту конфліктів, потрібно поєднати очікувані конфлікти з більш низьким рівнем напруженості, а спонтанні – з більш вищим, принаймні на початковій стадії.

Хоча усіма конфліктами необхідно управляти, проте результативність такого управління може бути різною. Йдеться про те, що певні конфлікти можуть не піддаватися управлінню, тому варто розрізняти некеровані конфлікти, і відповідно керовані. Щоб зрозуміти сутність керованості, варто виокремлювати певні фактори: можливість виявлення предмета, сторін, причин та інших характеристик конфлікту та впливу на них; можливість впливу на ступінь гостроти; можливості переведення дисфункціонального конфлікту у функціональне русло та отримання функціональних наслідків; можливості зменшення дисфункціональних наслідків та здатність конфлікту бути завершеним. Звичайно названі фактори керованості є умовними як і умовним є власне введення такого поняття, проте власне через ці фактори можна розрізнити керовані та некеровані конфлікти [4].

Особливу увагу слід звернути на здатність конфлікту бути завершеним. Можна розрізняти поняття розв'язання, вирішення та завершення конфлікту, які є різними поняттями, проте конфлікт, що є завершеним, є повністю припиненим. Слід водночас зазначити, що можливість завершувати конфлікти слід розцінювати, як один із показників ефективності управління конфліктами, загалом, поряд з можливістю отримувати із конфлікту функціональні наслідки тощо.

Важливо для управління конфліктами володіти інформацією про причини конфлікту та його предмет. Причин чи джерел конфлікту є безліч і їхнє групування не може бути довершеним, адже постійна взаємодія зовнішнього і внутрішнього середовищ, а також їхня постійна зміна призводить до породження багатьох причин. Тим більше недоцільно виокремлювати будь-які види конфліктів, враховуючи причини їхнього виникнення, адже найціннішою є власне інформація про саму причину, а не про конфлікт, який може відрізнитись залежно від причин.

Одним із найбільш ефективних інструментів управління організаційними конфліктами виступає антикризове управління, що може вважатися ефективним, якщо кризи вдалося уникнути, і існує впевненість, що загроза кризи не відобразиться на доходах підприємства або не відбудеться суттєвого відхилення від запланованих показників роботи.

Крім того, основними інструментами, які дозволяють мінімізувати організаційні конфлікти у товариствах є необхідність формування такої системи управління, яка б:

- враховувала інтереси власників, менеджменту і найманих працівників;
- здійснювала вибір стратегії, яка б дозволила узгоджувати інтереси власників та всіх зацікавлених сторін;
- дозволила виробити та реалізувати філософію управління, що забезпечує роботу за узгодженими правилами, яких дотримуються всі учасники.

Таким чином, конфлікти виступають невід'ємною складовою трудової діяльності працівників в організаціях, проте вони мають не тільки як негативну тенденцію, але також і позитивну. Адже розбіжності у поглядах та суперечності можуть слугувати основою для розвитку нових ідей та підходів у професійній діяльності. Проте управління конфліктами має здійснюватися в організаціях задля усунення або ж мінімізації небажаних наслідків конфліктних ситуацій та недопущення труднощів у спілкуванні між членами колективу. Доведено, що цілеспрямований вплив на конфліктну ситуацію є одним із важелів антикризового управління колективом. Таким чином, ефективне управління конфліктами або конфліктною ситуацією може привести до попередження виникнення конфлікту або до його вирішення, тобто до усунення проблеми, що викликала конфлікт.

Список використаних джерел

1. Н.Новікова. Управління конфліктами в організації: підходи до вирішення та профілактики / Н.Новікова // Галицький економічний вісник. — 2013. — №2(41). — с.79-83 - (загальні проблеми економіки та суб'єктів господарювання).
2. Криса О.Й. Управління конфліктами на засадах їх класифікації /Криса О.Й.// Національний університет «Львівська політехніка». – 2010. – С. 337-342.
3. Мостенська Т.Л. Основні причини виникнення конфліктів в організаціях та шляхи їх подолання.
4. Ємельяно Л.М. Конфліктологія : навч. посіб. / за заг. ред. В.М. Петлюха, Л.В.Торгової. – К. : КНЕУ, 2003. – 315 с.

Чечоткін В.В.
Пристемський О.С., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

РОЗРОБКА ТА РЕАЛІЗАЦІЯ НОВОЇ АГРАРНОЇ ПРОДУКЦІЇ Є КОНКУРЕНТНОЮ ПЕРЕВАГОЮ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Сьогодні вже ні у кого немає сумніву, що для отримання кращих результатів у аграрному секторі економіки України, потрібно зміцнювати співпрацю з Європейським Союзом. Для цього сприятиме поглиблення ділових відносин, з метою створення спільних проєктів та отримання передового досвіду від європейських аграріїв.

Як наголосила заступник Міністра з питань євроінтеграції, Ольга Трофімцева: “Ми раді відзначити позитивний вплив підписаної угоди про ЗВТ між Україною та ЄС на нашу двосторонню торгівлю. Незважаючи на те, що Україна та ЄС є часто конкурентами на світових аграрних ринках, ми маємо одночасно багато спільних тем для співпраці. Тому нам необхідно знаходити ніші та напрямки, в яких ми можемо виступати партнерами. Кооперація, розвиток сільських територій – це лише деякі з прикладів” [1].

Міністерство аграрної політики України встановила для себе пріоритет стимулювання розвитку дрібних фермерських господарств, які зайняті у виробництві нішевих культур. Для виходу на європейський ринок, українським фермерам потрібно отримати сертифікати на свою продукцію, які можуть підтвердити високу якість, безпеку та забезпечити конкурентоспроможність продукції вітчизняного виробника.

Конкурентоспроможність є орієнтиром, який вказує на здатність держави забезпечити стабільне зростання економіки та високий рівень життя населення.

Експорт сільгосппродукції відноситься до категорії товару з низькою доданою вартістю. Звернувши увагу на те, що Україна має надлишок продукції у аграрному секторі, потрібно вкладати кошти у зберігання та переробку сільгосппродукції. Це дасть можливість вивести на ринок України та ЄС нову продукцію, яка буде відповідати світовим зразкам. Виробники, отримавши від цього збільшений прибуток, зможуть інвестувати його в подальший розвиток аграрного сектору економіки України.

Для підвищення конкурентоспроможності аграрної продукції, потрібно залучати маркетологів, які будуть створювати цінності та формувати потребу нової продукції для певної цільової групи споживачів, які б захотіли придбати цю продукцію. Це буде запорукою вдалого виходу на міжнародний ринок та гарантованого фінансового успіху.

Новий продукт може не виправдати себе, якщо не буде потрібної підготовки споживача і грамотної стратегії виведення продукту на ринок.

Запорукою привабливості вітчизняних виробників стане ефективний

менеджмент не лише на етапі планування і виведення нового продукту, але і зростання продуктивності праці. Наразі існує багато матеріалу по методології управління, які засновані на загальновідомих методах ефективного менеджменту, та є у відкритому доступі. Для цього лише потрібно докласти зусилля по вивченню цього матеріалу.

Досвід успішних компаній говорить про те, що стадії проектування, розробки, виробництва та маркетингу повинні здійснюватися одночасно та паралельно.

Наразі в Україні залишається низький рівень інновацій у аграрному секторі економіки, тому потрібно зосередитися на їх впровадженні. Держава має можливість стимулювати ріст витрат компаній та сільгоспвиробників на впровадження інновацій. Для цього потрібно стимулювати податками, відмовитись від неефективних підходів управління та навіть почати все з нуля. Таким чином до інновації можна віднести і новий підхід до організації бізнес-процесу.

Як сказав американський математик і економіст Ігор Ансофф: “Щоб протистояти середовищу, складність і швидкість змін у фірмі повинна відповідати складності та швидкості змін у зовнішньому середовищі”[2, с.26].

Таким чином, вітчизняним виробникам потрібно зосередитися на продукції, яка може створити новий ринок, впровадити інновацій у аграрному секторі економіки України та застосувати ефективний менеджмент.

Список використаних джерел

1. В Мінагрополітики обговорили шляхи поглиблення співпраці в агрогалузі з європейськими колегами [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/node/24878>
2. Ансофф І. Стратегічне управління /І. Ансофф// Економіка. Москва. 1989. 519 с.

ОБЛІК ПРОЦЕСУ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ

Реалізація продукції (робіт, послуг) - господарська операція суб'єкта підприємницької діяльності, що передбачає передання права власності на продукцію іншому суб'єктові підприємницької діяльності в обмін на еквівалентну суму коштів або боргових зобов'язань[1].

Процес реалізації продукції відіграє важливе значення, оскільки реалізація як складова загального процесу відтворення є завершальним етапом руху продукту зі сфери виробництва у сферу споживання. Без неї неможливо повторити процес виробництва. Вона виступає як обов'язкова умова виробництва і відтворення. За неперервності процесу суспільного відтворення факт реалізації означає вступ продукту в сферу виробництва, якщо він надходить у виробниче споживання, чи в сферу обігу, якщо він призначений для реалізації населенню.

Значення і роль процесу реалізації істотно зростають в умовах становлення ринкових відносин і створення конкурентного середовища. В результаті реалізації продукції виявляється суспільна корисність виробленого продукту, його відповідність вимогам покупця, замовника або ринку; шляхом зіставлення доходів і витрат підприємства обчислюється фінансовий результат. Реалізація продукції, товарів, робіт, послуг є найважливішим джерелом доходів не тільки підприємства, а й формує прибуткову частину бюджету держави як об'єкт оподаткування. У зв'язку з цим потребує необхідної організації облік реалізації продукції. Адже від якості обліку залежить правильне визначення фінансового результату діяльності підприємства[2].

Дослідженню проблем організації обліку процесу реалізації продукції приділяли увагу такі вітчизняні та зарубіжні вчені: Білуха М.Т., Бутинець Ф.Ф., Валусєв Б.І., Гнилицька Л.В., Голов С.Ф., Друрі К., Душанова І., Калініна В.І., Карпова Т.П., Король С.Я., Крилов Е.І., Лінник Мюллендорф Р., Пархоменко В.М., Пустовіт І.Л., Пушкар М.С., Саблук П.Т., Чумаченко В.М. та ін.

Обсяг реалізованої продукції має дві оцінки: фактична собівартість реалізованої продукції і ціна реалізації (продажна вартість) товару. Їх порівняння дає змогу визначити фінансовий результат реалізації: прибуток чи збиток. Якщо ціна продажно вартості реалізованої продукції вища фактичної собівартості реалізованої продукції, операція прибуткова, якщо навпаки — збиткова[3].

Облік процесу реалізації здійснюється за допомогою системи рахунків бухгалтерського обліку: 26 "Готова продукція", 90 "Собівартість реалізації", 70 "Доходи від реалізації", 36 "Розрахунки з покупцями і замовниками", 37 "Розрахунки з різними дебіторами", 64 "Розрахунки за податками й платежами", 79 "Фінансові результати" та ін.

На синтетичному рахунку 90 "Собівартість реалізації" узагальнюється

інформація про фактичну собівартість реалізованої продукції, товарів, виконаних робіт і наданих послуг. За дебетом цього рахунка відображають виробничу собівартість реалізованої готової продукції, робіт, послуг, фактичну собівартість реалізованих товарів (без торгових націнок), за кредитом — списання в порядку закриття дебетових оборотів на рахунок 79 "Фінансові результати".

При відвантаженні готової продукції покупцеві та передачі виконаних робіт і наданих послуг замовнику дебетують рахунок 90 "Собівартість реалізації" і кредитують рахунки 26 "Готова продукція", 25 "Напівфабрикати", 28 "Товари" та ін.

Адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати не включають до складу виробничої собівартості готової та реалізованої продукції, а тому інформація про такі витрати узагальнюється на рахунках обліку витрат — 92 "Адміністративні витрати", 93 "Витрати на збут", 94 "Інші витрати операційної діяльності". Наприкінці місяця сума дебетового обороту за рахунком 90 "Собівартість реалізації" списується з кредита на дебет рахунка 79 "Фінансові результати".

На дебет рахунка 79 "Фінансові результати" також списують із кредиту відповідних рахунків адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати[4].

При реалізації продукції чи будь-яких інших цінностей у підприємства виникає податкове зобов'язання перед бюджетом. Існує два методи обчислення ПДВ (рис.1):

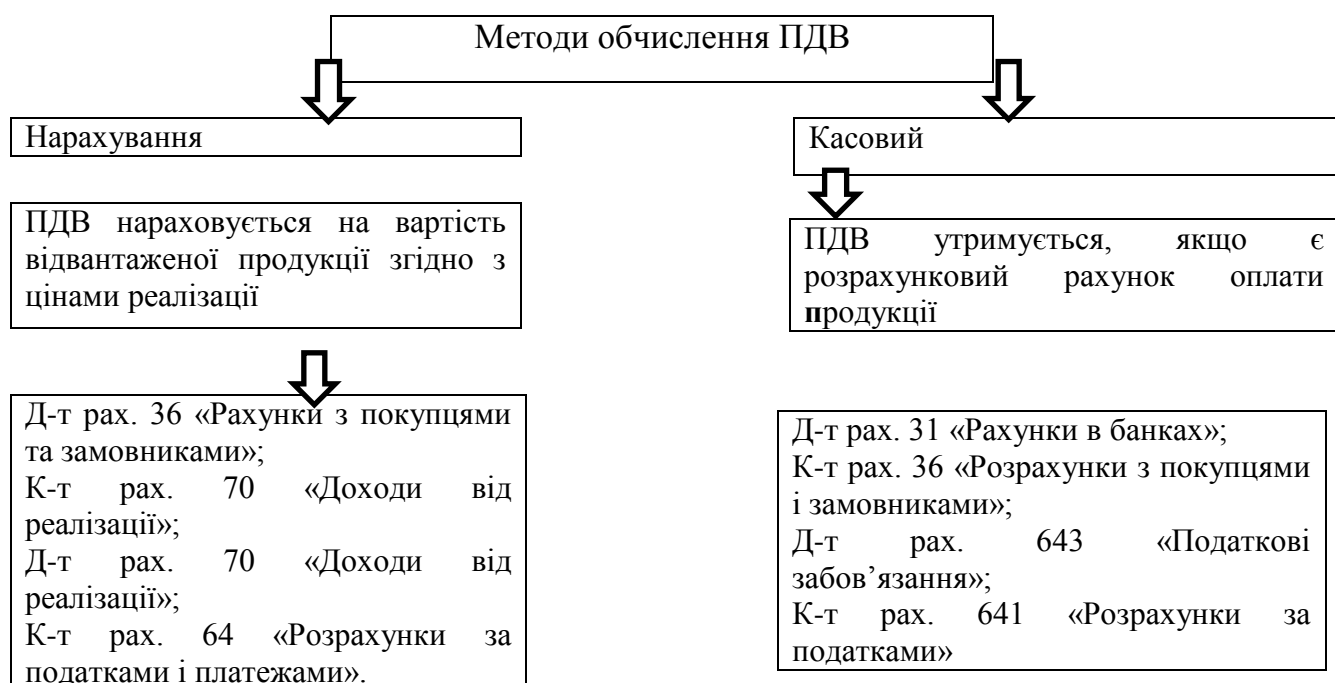

Рис. 1. Методи обчислення ПДВ в Україні

Виручка - отримана продавцем від покупця вартість продукції за її реалізаційними цінами. Розмір виручки залежить від: обсягу реалізованої продукції; її асортименту; рівня реалізаційних цін.

Виручка від реалізації продукції (робіт, послуг) відображається на рахунку 70 "Доходи від реалізації" за відпускною вартістю відвантаженої продукції, виконаних робіт, послуг записом:

Д-т рах. 36 "Розрахунки з покупцями та замовниками"

К-т рах. 70 "Доходи від реалізації".

Усі підприємства, згідно з чинним законодавством, реалізуючи продукцію (роботи, послуги), сплачують суму податку на додану вартість (ПДВ).

Проте кожне підприємство є не тільки продавцем продукції, але і її покупцем, воно сплачує ПДВ, купуючи. У зв'язку з цим до бюджету перераховується лише різниця між сумою одержаного та сплаченого ПДВ.

Формула за якою можна визначити кінцеву ціну реалізації: $C_p = C + П$, де C - собівартість; $П$ - прибуток; C_p - ціна реалізації разом з ПДВ – 20% суми виручки, розраховується за формулою: $C_p = (C + П) * 20 / 100$, [5].

Отже, додана вартість виникає з моменту вкладення праці в її виробництво і закінчується реалізацією.

Важливим аспектом в організації обліку реалізації готової продукції є формування єдиної законодавчо-нормативної бази, адаптованої до міжнародних вимог та норм, удосконалення методології складання звітності та запровадження інформаційних технологій. Гармонізація та стандартизація організації бухгалтерського обліку реалізації готової продукції, що відкриває перспективну тверду основу міжнародного співробітництва та спрощення системи обліку в цілому.

Список використаної літератури

1. Чабанова Н.В., Котенко Л.Н. Бухгалтерський облік (торгівельні і посередницькі підприємства): Навчальний посібник. - 4-те вид. перероблене і доповнене. - Харків.: "Олант" "Друк", 2008. - 454 с.
2. Заокіпна Н.С. Удосконалення обліку готової продукції та її реалізація [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://intkonf.org/zaokipna-ns-udoskonalennya-oblikugotovoyi-produktsiyi-ta-yiyi-realizatsiyi/>
3. Ждан В.І., Хаустова Є.Б., Теорія бухгалтерського обліку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.if.ua/book/46/3190.html>
4. Мисака Г.В. Бухгалтерський облік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uchebniks.net/book/54-buxgalterskiy-oblik-navchalnij-posibnik-misaka-gv/12-tema-8-oblik-najvazhlivishix-gospodarskix-procesiv-ta-yavish.html>
5. Садовська І.Б., Божидарнік Т.В., Нагірська К.Є. Бухгалтерський облік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pidruchniki.com/1235022253227/buhgalterskiy-oblik-ta-audit-oblik-protse-su-realizatsiyi-gotovoyi-produktsiyi-formuvannya-finansovih-rezultativ-gotovoyi-produktsiyi>

Чорнорот Н.С.
Науковий керівник - Дубініна М.В. д.е.н., професор
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ВИДИ ДОКУМЕНТАЛЬНИХ ПОДАТКОВИХ ПЕРЕВІРОК

В умовах ринкової економіки для керівництва підприємства та його контрагентів із прямим та непрямим фінансовим інтересом надзвичайно важливе значення має якісна, повна та достовірна інформація про результати його діяльності. Одним із методів отримання такої інформації є проведення незалежних документальних перевірок – аудиту.

Основною формою податкового контролю як в Україні, так і в інших країнах світу є податкові перевірки. Податковим Кодексом України передбачено, що працівники органів державної податкової служби України можуть проводити три основні види податкових перевірок:

- камеральні перевірки;
- фактичні перевірки;
- документальні перевірки.

Ще донедавна види податкових перевірок закріплювалися у багатьох законодавчих актах. Так, стаття 11 Закону України «Про державну податкову службу в Україні» № 509-ХІІ від 4 грудня 1990 р. як вид перевірок встановлювала документальну невиїзну перевірку, стаття 11-1 цього ж закону – планову, а стаття 11-2 – позапланову виїзну перевірку (статті було виключено на підставі Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Податкового кодексу України» № 2756-VI від 2 грудня 2010 р. Плановою виїзною перевіркою вважалася перевірка платника податків щодо своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати ним податків та зборів (обов'язкових платежів), яка передбачалася у плані роботи органу державної податкової служби (далі – ДПС) і проводилася за місцезнаходженням такого платника податків чи за місцем розташування об'єкта права власності, стосовно якого проводилася така планова виїзна перевірка. Позапланові перевірки також передбачалися Законом України «Про податок на додану вартість» № 168/97 від 3 квітня 1997 р. (втратив чинність на підставі Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Податкового кодексу України» № 2756-VI від 2 грудня 2010 р.).

Крім вказаних вище, законодавством встановлювалися й інші види податкових перевірок. Так, підпунктом 4.2.2 пункту 4.2 статті 4 Закону України «Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами» від 21 грудня 2000 р. № 2181-III (втратив чинність у зв'язку з прийняттям Податкового кодексу України закріплювалося поняття камеральної перевірки (як перевірки, яка проводилася контролюючим органом за місцем його знаходження виключно на підставі даних, зазначених у

податкових деклараціях, без проведення будь-яких інших видів перевірок платника податків). Визначення камеральної перевірки містилося також і в наказі ДПА України «Про порядок оформлення результатів документальних перевірок щодо дотримання податкового та валютного законодавства суб'єктами підприємницької діяльності – юридичними особами, їх філіями, відділеннями та іншими відокремленими підрозділами» № 429 від 16 вересня 2002 р. (наказ втратив чинність на підставі наказу ДПА України від 10 серпня 2005 р. № 327).

Крім цього, вказаним вище наказом закріплювалися поняття документальної (як перевірки фінансово-господарської діяльності підприємства, що проводиться за місцезнаходженням підприємства та/або за місцезнаходженням об'єкта, щодо якого проводиться така перевірка) та комплексної (як перевірки фінансово-господарської діяльності підприємства, якою охоплюються питання повноти нарахування та своєчасності сплати всіх видів податків, зборів, інших обов'язкових та інших платежів, контроль за якими покладено на органи ДПС України) перевірок.

Податкова перевірка – це форма податкового контролю, який здійснюють контролюючі органи з метою встановлення правильності обчислення, повноти та своєчасності сплати податків і зборів. З точки зору теоретичних та практичних аспектів податкового контролю важливого значення набуває його класифікація.

Список використаних джерел:

1. Рева Д.М. Метод податкового контролю як спосіб контрольного впливу / Д.М. Рева. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2014/01/Reva.pdf>
2. Найденко О.Є. Податковий контроль: навч. посіб. / О.Є. Найденко. – Х.: ХНЕУ, 2012. – С. 37

СВІТОВИЙ ДОСВІД ОBOB'ЯЗКОГО СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ

У світовій практиці термін «система соціального страхування» розглядається і як загальна сукупність всіх програм, що забезпечують захист працюючих від різних видів соціальних ризиків (старості, інвалідності, втрати годувальника, безробіття і т.д.), і як окрема програма, що забезпечує виплату короткострокових посібників при настанні тимчасової непрацездатності, вагітності та пологів, материнства.

Більшість країн надає медичні послуги під час хвороби у вигляді складової частини системи страхування здоров'я і пов'язують ці послуги безпосередньо з видачею цих грошових допомог. У вітчизняній же практиці вони розділені на два фонди (Фонд соціального страхування України, Фонд загальнообов'язкового медичного страхування України) [7; 9].

Організація і фінансування програм страхування з тимчасової непрацездатності, як правило, здійснюються в рамках наступних систем:

- окремих систем соціального страхування;
- систем обов'язкового медичного страхування (наприклад, Естонія і Австрія);
- систем обов'язкового медичного страхування і страхування по інвалідності (наприклад, Бельгія);
- відшкодування втраченого заробітку в разі тимчасової непрацездатності. вагітності та пологах лежить на роботодавців і місцевих бюджетах (наприклад, Данія) [6].

До основних параметрів систем соціального страхування, що визначає їх дохідну частину, відносяться:

- розмір страхового тарифу на фінансування системи;
- наявність і розмір граничних розмірів заробітної плати – бази для справляння страхових тарифів (максимальних і іноді мінімальних) і їх взаємозв'язку з обмеженнями на максимальний розмір допомоги по системі соціального страхування [5].

Світова практика виробила три основні моделі фінансування медицини:

1. Бюджетна (державна) модель фінансування (модель Беверіджа), згідно якої на державний сектор припадає переважна (більша) частина витрат щодо утримання установ охорони здоров'я. Така модель набула поширення у Великобританії, Швеції, Фінляндії, Іспанії, Канаді, Австралії, Греції, де держава фінансує понад 80 % усіх видатків на охорону здоров'я.

2. Платна (приватна) модель фінансування, створює елементи конкуренції на ринку лікувальних послуг. Найбільшою мірою платна медицина поширена в Японії та США, де понад 30 % вартості медичних послуг фінансується

безпосередньо пацієнтом.

3. Страхова (змішана) модель фінансування (модель Бісмарка), що забезпечує підтримку сфери охорони здоров'я за рахунок трьох джерел: внесків підприємницьких структур, працівників і держави, причому 10-20 % вартості медичних послуг сплачується з особистих коштів громадян [2].

Як у більшості західних країн, медицина у Франції страхова. Оплата за обслуговування проводиться через так звані «каси», тобто страхові компанії. У кожного працюючого жителя країни відраховується певний відсоток із заробітної плати, щоб у майбутньому можна було заплатити за медичне обслуговування та отримати кошти на закупівлю ліків. Це так зване соціальне страхування. Навіть уже отримуючи пенсію, французи продовжують платити у «каси».

У Німеччині [3] хворий працівник може перші 3 дні хвороби (особливо якщо це обмежується лише трьома днями) взагалі не надавати жодного листка про непрацездатність. Зазвичай достатньо лише зателефонувати на роботу з повідомленням про хворобу. При тривалішому захворюванні працівник обов'язково повинен пред'явити роботодавцю виданий лікарем бюлетень. І роботодавець зобов'язаний впродовж шести тижнів – тобто півтора місяці – виплачувати хворому працівнику його заробітну плату в повному обсязі. По їх закінченню оплату здійснює лікарняна каса, хворий працівник, як правило, отримує 70 % суми своєї заробітної плати «до сплати податків», або не більше 90 % суми «чистої» заробітної плати.

У Фінляндії [3], якщо працівник відсутній на роботі через хворобу 2–3 дні, то йому також не потрібна довідка від лікаря. Достатньо повідомити про це роботодавця. Перші 70 чи 75 днів тимчасової непрацездатності оплачуються повністю, потім – 2/3 заробітної плати. Причому всі ці виплати здійснює роботодавець. Лише невелику їх частину йому компенсує спеціальне федеральне Відомство по народних пенсіях.

В Нідерландах [1] тимчасову непрацездатність реєструє сам працівник без огляду його лікарем, якщо її термін не перебільшує 5 днів. Працівник, який захворів, повинен по телефону до 10-ї години повідомити роботодавця про свою непрацездатність.

У Норвегії [3] працівник може хворіти без звернення до лікаря 3 календарних дні 4 рази впродовж одного року. При цьому трудовий стаж має становити мінімум 2 місяці. Виплати по хворобі перші 2 тижні здійснює роботодавець. У Великобританії [1] також будь-який працівник може хворіти без довідки від лікаря 4 робочих дні.

В Ізраїлі [1] відпустка по хворобі надається з розрахунку півтора – два дні (в державному та суспільному секторах – два з половиною дні) за кожний відпрацьований місяць. Невикористану відпустку по хворобі можна «накопичувати» (максимальна кількість – 90 днів). У деяких випадках працівник державного чи суспільного сектору (трапляється і в приватному секторі), в якого залишилось не менше 65% невикористаних днів відпустки по хворобі, при виході на пенсію може отримати за них грошову компенсацію.

У Латвії [3] та Швеції [3] держава зобов'язує роботодавців оплачувати працівникам лікарняні листи впродовж перших двох тижнів хвороби. А ось в Чехії [2] перші три дні тимчасової непрацездатності взагалі не оплачуються, наступні 15 днів оплачують за рахунок роботодавця і тільки після цього терміну, якщо працівник все ще хворіє, оплату здійснює медична страхова компанія.

Вітчизняна практика соціального страхування на випадок тимчасової непрацездатності з точки зору формування дохідної частини бюджету соціального страхування досить добре узгоджується зі світовою практикою.

Розмір страхового тарифу можна порівняти з тарифами, встановленими в інших країнах. Гранична величина бази для нарахування страхових тарифів визначає і максимальні розміри виплачуваних допомог.

Таким чином, можна зробити висновок, що на підставі проведеного аналізу можна стверджувати, що ризик тимчасової втрати працездатності є досить поширеним. До того ж, ймовірність його настання значною мірою залежить від умов праці.

Тому у страхуванні тимчасової непрацездатності доцільно збільшити кількість днів, за які лікарняні виплачують за рахунок роботодавця. Це сприятиме підвищенню уваги керівництва до здоров'я працівників та умов і безпеки праці.

Список використаних джерел

1. Олійник О. О. Статистичне дослідження ризиків у соціально-трудовах відносинах / О. О. Олійник // Статистика України. – 2016. – № 2. – С. 45-51.
2. Длугопольський О. В. Теорія економіки державного сектора : навч. посіб. / О. В. Длугопольський. – Тернопіль : Економічна думка, 2017. – 488 с.
3. Ковжарова Е. П. Міжнародний досвід вирішення проблеми фінансування системи охорони здоров'я: Практичні висновки світу / Е. П. Ковжарова. // Формування демократичного та ефективного державного управління в світі : матеріали наук.-практ. семінару (11-12 березня 2017 р.) / за заг. ред. В. І. Лугового, В. М. Князєва. – К. : Вид-во УАДУ, 2017. – С. 64-67.
4. Обов'язковому страхуванню робітників 100 років / В. В. Ісаков // Вісник державного соціального страхування. – 2014. – № 4. – С. 48-53.
5. Касачева О. В. Забезпечення збалансованості фінансових потоків Фонду соціального страхування України на сучасному етапі / Том. держ. ун-ту. Екон. 2016. № 2 (18). С. 94-99.
6. Джуртубаєва Л. А. Тарифи страхових внесків до Фонду соціального страхування, що застосовуються страхувальниками // Укр. держ. соц. страхування. 2017. № 4 (160). С. 60-66.
7. Архипов А. П. До розрахунку тарифу загальнообов'язкового соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань / А. П. Архипов, О. В. Бойко, Ж. В. Галочкина // Фінанси. – 2017. – № 10. – С. 61-66.
8. Косів М. Є. Економічна рівновага податкової системи: монографія / М. Є. Косів. – К. : ДАНА, 2015. – (Серія «Наукові видання для економістів»).
9. Лаптев П. В. Розвинені країни – соціальні держави: етапи розвитку соціального страхування // Вісник Київського економічного університету імені Тараса Шевченка. – 2015. – № 10 (52). – С. 116-119.

ПРОБЛЕМИ КЛАСИФІКАЦІЇ ТА АНАЛІЗУ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

Від того, наскільки правильно здійснено поділ та класифікацію об'єктів обліку, а також від того, наскільки правильно обрано класифікаційні ознаки, може залежати і сам порядок обліку утвореної групи об'єктів, взагалі та кожної її частки, зокрема. Розглядаючи кредиторську заборгованість, не можна не помітити наявності широкого спектра їх видів. Це потребує, на нашу думку, окремого розгляду питання їх класифікації, як об'єктів бухгалтерського обліку. З цією метою, насамперед, розглянемо поняття «класифікація» та основні принципи, на яких ґрунтується цей процес.

Наукова класифікація є методом дослідження множини об'єктів шляхом їх поділу на класи (групи) за відповідною загальною ознакою способом пізнання сутності, змісту, ступеня схожості і відмінностей об'єктів. Нерозуміння теоретичних основ класифікації іноді призводить не тільки до некоректного застосування деяких термінів, понять, але і до помилок при класифікації. Тому перед тим, як перейти безпосередньо до класифікації дебіторської та кредиторської заборгованості, необхідно зупинитися на деяких загальних питаннях класифікації економічної інформації.

Класифікація (від лат. *clasis* – розряд, клас і *facio* – роблю) – результат упорядкованого розподілу об'єктів заданої множини (тобто, термін «класифікація» застосовується в двох значеннях: метод дослідження, що заключається в розподілі досліджуваних об'єктів на підмножини, і результат, одержаний в результаті такого розподілу).

Рис. 1. Класифікація зобов'язань

При класифікації економічної інформації найбільш широко використовують дві системи: ієрархічну і фасетну. Під ієрархічною системою класифікації розуміють таку класифікацію, між класифікаційними групуваннями якої встановлено відношення

підпорядкованості (ієрархія). Вона будується за наступним принципом: початкова множина об'єктів класифікації поділяється спочатку за деякою ознакою на великі групування, потім кожне групування відповідно з обраною основою поділу розбивається на ряд наступних групувань, які розпадаються на більш маленькі, поступово конкретизуючи властивості об'єкту. При фасетній системі класифікації класифікаційна множина утворює незалежні групування. Ознаки, що використовуються в різних фасетах, не повинні повторюватись (принцип взаємного виключення фасетів). Початкова множина об'єктів класифікації може паралельно і незалежно утворювати групування за будь-яким можливим сполученням фасетів. Класифікація повинна відповідати таким вимогам: підмножини, на які поділяється множина, не повинні перетинатися (містити спільні елементи); в сумі підмножини повинні дати вихідну множину об'єктів; кожен елемент повинен входити тільки до одного класу; поділ множин на групи повинен здійснюватись за однією ознакою; гнучкість, що дозволяє розширити множину класифікаційних ознак без порушення структури класифікації; орієнтованість на досягнення відповідної мети, вирішення конкретного завдання.

Оскільки кредиторська заборгованість, на нашу думку, виступає формою вираження зобов'язань, то вона наділена їх властивостями, і, відповідно, їй притаманні ознаки класифікації зобов'язань, яка представлена на рис. 1.

За ступенем ймовірності Нідлз Б., Андерсон Х., Колдуелл Д. класифікують зобов'язання наступним чином (рис. 2).

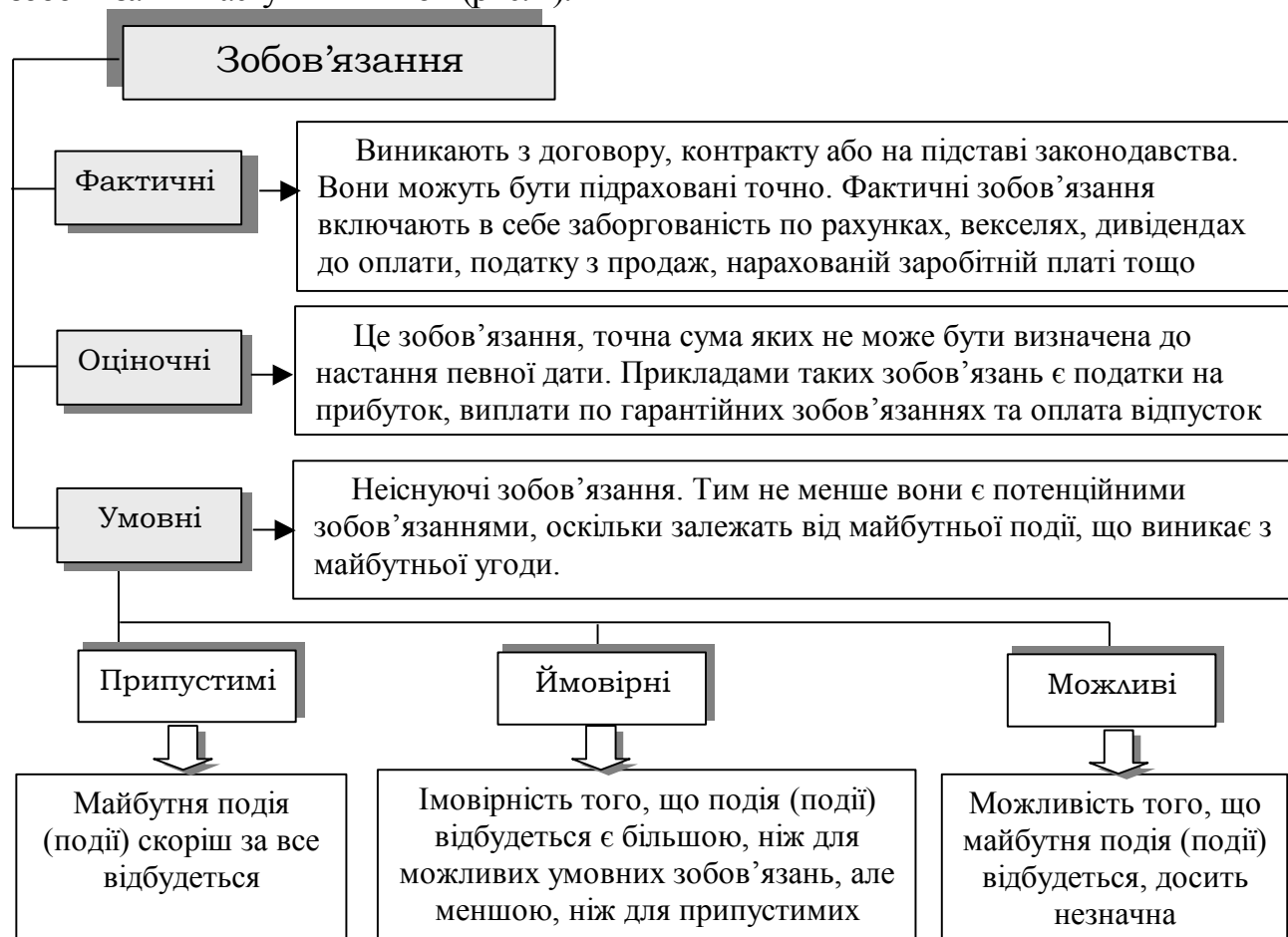

Рис. 2. Класифікація зобов'язань за Нідлзом Б., Андерсоном Х., Колдуеллом Д. [1, с. 25]

Класифікація зобов'язань в подальшому впливає на аналіз розрахунково-платіжної дисципліни. В процесі аналізу кредиторської заборгованості доцільно скласти розрахунковий баланс, тобто порівняти кредиторів (джерело майна) з дебіторами (розміщення майна), передбачаючи при цьому, що дебіторська заборгованість має бути перекрита кредиторською. Якщо розрахунковий баланс підприємства має пасивне сальдо, то підприємство значною мірою використовує кошти кредиторів.[2].

Таким чином, за результатами проведення аналізу дебіторсько-кредиторської заборгованості можна надати наступні рекомендації щодо покращання фінансового стану підприємства [3, с. 44].

1) здійснювати постійний контроль за співвідношенням дебіторської і кредиторської заборгованості. Значне перевищення дебіторської заборгованості створює загрозу фінансовій стабільності підприємства і робить необхідним залучення додаткових джерел фінансування;

2) по можливості орієнтуватися на збільшення кількості замовників з метою зменшення масштабу ризику неоплати;

3) контролювати стан розрахунків за простроченими заборгованостями. В умовах інфляції будь-яка відстрочка платежу призводить до того, що підприємство реально одержує лише частину вартості виконаних робіт. Тому необхідно розширити систему авансових платежів;

4) своєчасно виявляти недопустимі види дебіторської і кредиторської заборгованості, до яких, в першу чергу, відносяться прострочена заборгованість постачальникам, прострочена заборгованість покупців більше трьох місяців, прострочена заборгованість з оплати праці і по платежах до бюджету, позабюджетних фондів.

Облік кредиторської заборгованості є одним із важливих та дискусійних питань. Необхідною умовою якісного інформаційного забезпечення обліку заборгованості є визначення її сутності та проведення класифікації. Для цього ми визначили поняття заборгованості як синтезованої (узагальненої) економічної категорії та запропонували виділити ще одну ознаку класифікації заборгованості підприємства - природа виникнення. За цією ознакою заборгованість можна поділити на об'єктивну та штучно сформовану. Розподіл заборгованостей за цією ознакою необхідний для вибору менеджерами підприємства ефективних методів управління нею.

Список використаних джерел:

1. Нидлз Б. Принципы бухгалтерского учета / Нидлз Б., Андерсон Х., Колдуэлл Д. Пер. с англ. Соколова Я.В. 2-е изд. – М.: Финансы и статистика, 1994. 496 с.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання», затверджено наказом Міністерства фінансів України N 273 від 08. 10.1999 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України [сайт]. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Верещака В.В. О порядке истребования и списания просроченной дебиторской и кредиторской задолженности / В.В. Верещака // Главбух, 2009. – № 11.-С.44-48.

Шалигін О. А.
Шепель І.В. к.е.н. доцент,
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

НАЙВАЖЛИВІШЕ ПРО НОВІ ПРАВИЛА БУГХАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ З 2018р.

Звітність за міжнародними стандартами відповідно до змін, передбачених Законом №2164, мають складати такі суб'єкти господарювання:

- підприємства, що становлять суспільний інтерес;
- публічні акціонерні товариства;
- підприємства, які здійснюють діяльність з видобутку корисних копалин загальнодержавного значення.

Нововведенням є те, що підприємства, які згідно із законодавством складають фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність за міжнародними стандартами, зобов'язані забезпечити ведення бухгалтерського обліку відповідно до облікової політики за стандартами після подання першої фінансової звітності або консолідованої фінансової звітності за міжнародними стандартами, що визнається такою у порядку, визначеному міжнародними стандартами.

При цьому звертаємо увагу, що першим звітним періодом, за який підприємства, що зобов'язані застосовувати міжнародні стандарти, подають фінансову звітність на підставі таксономії за міжнародними стандартами в електронній формі, є 2019 р.

Законом встановлено нові підходи до розкриття суб'єктами господарювання фінансової інформації.

По-перше, вводиться вимога щодо оприлюднення окремими категоріями підприємств річної фінансової звітності на власному веб-сайті. При цьому оприлюднена фінансова звітність має бути підтверджена аудиторським висновком, що також підлягає публікації. Таку норму передбачено у ст. 14 Закону про бухоблік.

Постає питання, яку інформацію і у які терміни має бути оприлюднено. Так, мають оприлюднювати річну фінансову звітність разом з аудиторським висновком на своїй веб-сторінці:

- не пізніше ніж до 30 квітня року, що настає за звітним періодом — підприємства, що становлять суспільний інтерес (крім великих підприємств, які не є емітентами цінних паперів), публічні акціонерні товариства, суб'єкти природних монополій на загальнодержавному ринку та підприємства, які здійснюють діяльність з видобутку корисних копалин загальнодержавного значення;

- не пізніше ніж до 1 червня року, що настає за звітним періодом — великі підприємства, які не є емітентами цінних паперів, та середні підприємства;

- не пізніше ніж до 1 червня року, що настає за звітним періодом — інші

фінансові установи, що належать до мікропідприємств та малих підприємств.

Таким чином, слід очікувати розширення обсягів обов'язкового аудиту — до переліку підприємств, що підлягають обов'язковому аудиту, додатково потрапляють великі і середні підприємства, що не є емітентами цінних паперів.

По-друге, підприємства зобов'язані забезпечувати доступність фінансової звітності та консолідованої фінансової звітності для ознайомлення юридичних та фізичних осіб за місцезнаходженням цих підприємств, а також зобов'язані надавати копії фінансової звітності за запитом юридичних та фізичних осіб у порядку, передбаченому Законом про доступ до публічної інформації.

По-третє, визначається, що фінансова звітність підприємств не становить комерційної таємниці, не є конфіденційною інформацією та не належить до інформації з обмеженим доступом, крім випадків, передбачених законом. На фінансову звітність не поширюється заборона щодо поширення статистичної інформації. Ця зміна є важливою, наприклад, в розумінні того, що розширюються можливості отримання публічної інформації при складанні трансфертної документації.

Законом №2164 встановлено такі критерії, яким має відповідати кадровий склад бухгалтерії підприємств, що становлять суспільний інтерес. Так, підприємство, що становить суспільний інтерес, зобов'язане утворити бухгалтерську службу на чолі з головним бухгалтером, до складу якої входять не менше двох осіб. Ця вимога не поширюється на недержавні пенсійні фонди та інститути спільного інвестування.

Головним бухгалтером підприємства, що становить суспільний інтерес, може бути призначена особа:

- яка має повну вищу економічну освіту;
- стаж роботи у сфері фінансів, бухгалтерського обліку та оподаткування не менше трьох років;
- не має непогашеної або незнятої судимості за вчинення злочину проти власності та у сфері господарської діяльності.

Законом № 2164 переглянуто принципи бухгалтерського обліку, зокрема, виділено такі: повне висвітлення; автономність, послідовність; безперервність, нарахування; превалювання сутності над формою; єдиний грошовий вимірник; інші принципи, визначені міжнародними стандартами або національними ПБО, або національними ПБО в державному секторі.

Список використаних джерел:

1. Все про бухгалтерський облік <https://uteka.ua/publication/news-14-ezhednevnyj-buxgalterskij-obzor-39-kak-podavat-elektronnye-dokumenty>
2. Найважливіше про новітні правила <https://news.dtkr.ua/accounting/individual-transactions/46087>

Шестова М.А.
Коваль С.В. к.е.н. доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ СУБ'ЄКТАМИ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Питання організації бухгалтерського обліку є актуальними для підприємств будь-якої форми власності та розмірів. Тому дослідженню теоретичних та практичних аспектів організації бухгалтерського обліку суб'єктів малого бізнесу присвячені праці багатьох вчених, серед яких: Гоголь Т.А., Городянська Л., Кучер С.В., Кузьома В.В., Фабіянська В.Ю. та інші.

Одним із суттєвих напрямків розвитку малого підприємництва є організація бухгалтерського обліку. Що стосується терміну «організація бухгалтерського обліку», то вчені трактують його по-різному, тобто єдиного погляду досі не обґрунтовано.

Гоголь Т.А., здійснивши дослідження наукових думок, зазначає, що організація бухгалтерського обліку – це впорядкування окремих складових елементів бухгалтерського обліку в цілісну систему з чітко встановленими характеристиками, логічною структурою її компонентів: об'єктів організації бухгалтерського обліку; форми організації бухгалтерського обліку; технічних та інших засобів організації бухгалтерського обліку; загальнонаукових та специфічних методів і способів дослідження, що взаємодіють у встановлених послідовних часових стадіях, причому послідовність є загальною на всіх етапах організації бухгалтерського обліку [1, с. 94].

Проаналізувавши зміст окресленого поняття, викладеного в науковій і навчальній літературі, Фабіянська В.Ю. дійшла висновку, що найчастіше організацію обліку визначають як: «...створення, впорядкування та вдосконалення системи обліку на підприємстві для її відповідності потребам управління»; «...систему дій, необхідних для побудови облікового процесу з метою отримання інформації про господарські процеси»; «...комплекс заходів, спрямованих на створення раціональної системи бухгалтерського обліку»; «...комплекс заходів керівника (власника) підприємства, спрямованих на забезпечення збору, реєстрації та узагальнення фактів господарської діяльності з метою отримання достовірної інформації для прийняття управлінських рішень». На думку автора, організація бухгалтерського обліку – це комплекс заходів з налагодження та постійного вдосконалення системи бухгалтерського обліку на підприємстві відповідно до потреб його управління, що розробляють з урахуванням особливостей діяльності підприємства, а саме: форми власності, виду та обсягу діяльності [2, с. 220-221].

Деяко інший підхід висловлюють науковці Труш Ю.Т., Король Г.О. та Потрус Н.П. За їх твердженням, організація обліку – це процес створення та постійного удосконалення трудового і облікового процесів, методологічного і методичного забезпечення обліку задля надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації для прийняття управлінських рішень [3, с. 10].

Будь-яке трактування, на нашу думку, має право на існування. Адже, бухгалтерський облік спрямований на забезпечення інформаційних потреб користувачів і виконання ним контрольної функції.

Якщо говорити про особливості організації системи бухгалтерського обліку, то вона на малих підприємствах залежить від наявності наступних варіацій:

– вибір системи оподаткування (згідно із законодавством підприємства, незалежно від розмірів та форм господарювання, можуть обирати як загальну систему оподаткування, так і спрощену систему, якщо відповідатимуть відповідним критеріям);

– вибір форми організації бухгалтерського обліку (відповідно до законодавства існує чотири варіанти вибору суб'єктів ведення бухгалтерського обліку, кожен з яких може бути обраний власником);

Висновки. Відмінності в організації облікового процесу на малих підприємствах залежать від особливостей функціонування діяльності малих підприємств з позиції площини нормативного поля та інформаційних вимог користувачів облікової інформації, а також завдань бухгалтерського обліку.

Одним із найважливіших організаційних питань бухгалтерського обліку суб'єктів малого підприємництва є вибір форми бухгалтерського обліку, адже кожна форма обліку передбачає поєднання різних видів облікових реєстрів, які повинні забезпечити оперативний контроль, своєчасність, повноту і достовірність узагальнення у бухгалтерському обліку всіх здійснюваних господарських операцій, які відбувались у суб'єкта господарювання.

Суб'єкти малого бізнесу на власний розсуд можуть використовувати різні форми обліку, але обрану необхідно зафіксувати в Наказі про облікову політику та дотримуватися її протягом звітного року.

За результатами проведеного дослідження можна виокремити напрями організації бухгалтерського обліку суб'єктів малого підприємництва:

- вибір системи оподаткування;
- затвердження в Наказі про облікову політику обраної форми бухгалтерського обліку;
- підтвердження здійснюваних господарських операцій первинними документами;
- відображення інформації в облікових реєстрах залежно від обраної форми обліку;
- узагальнення інформації у звітності.

Список використаних джерел.

1. Гоголь Т.А. Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємств малого бізнесу: монографія / Т.А. Гоголь. – Чернігів: Видавець Лозовий В.М., 2014. – 384 с.
2. Фабіянська В.Ю. Сутність організації бухгалтерського обліку [Електронний ресурс] / Ю.В. Фабіянська. – Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє. – 2014. – Вип. 19. Ч. 2. – С. 214-222. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Un_msm_2014_19\(2\)_28](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Un_msm_2014_19(2)_28)
3. Труш Ю.Т. Організація обліку. Частина 1. Основи організації обліку: навч. посіб. / Труш Ю.Т., Король Г.О., Потрус Н.П. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2015. – 69 с.
4. Кучер С.В. Особливості діяльності вітчизняних суб'єктів малого та середнього бізнесу: обліково-аналітичний аспект / С.В. Кучер // Науковий вісник Херсонського державного університету. 2014. Випуск 9-1. Ч. 1. С. 208-211

Шевченко В.В.,
Круковська О.В., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет
м. Херсон

ЗАРОБІТНА ПЛАТА: ВИПЛАТА ТА ЇЇ ОПОДАТКУВАННЯ

Заробітна плата-винагорода, обчислена, зазвичай, у грошовому виразі, яку за трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу. Розмір зарплати залежить від складності та умов виконуваної роботи, професійно-ділових якостей працівника, результатів його праці та господарської діяльності підприємства.

Відповідно до статті 115 Кодексу Законів про працю та статті 24 ЗУ №108/95-ВР заробітна плата працівникам має виплачуватися не рідше ніж два рази на місяць. Причому остаточний розрахунок має відбуватися не пізніше сьомого числа наступного місяця, а проміжок між виплатою авансу та заробітною платою за другу половину місяця не може перевищувати шістнадцять днів.

Розмір заробітної плати за першу половину місяця (авансу) не може бути меншим ніж оплата за фактично відпрацьований час з розрахунку тарифної ставки (посадового окладу) працівника.

Слід зауважити, що, на думку Мінсоцполітики (лист від 09.12.2010 р. N 912/13/155-10), першою половиною місяця вважається 15 календарних днів.

Терміни виплати заробітної плати встановлюються колективним договором. Якщо день виплати заробітної плати припадає на святковий або вихідний день, зарплата виплачується напередодні.

Підставою для нарахування заробітної плати є таблиць обліку робочого часу, який може вестись як у днях, так і в годинах. В цьому році міністерство соціальної політики вирішило не публікувати таблиці з місячними нормами часу, а обмежилось роз'ясненнями щодо тривалості робочого часу. Проте, при складанні графіку робочого часу роботодавці мають користуватися нормами статей 50, 51, 73 КЗпП та пам'ятати, що максимальна тривалість робочого тижня не може перевищувати сорок годин.

За виконану роботу працівники отримують основну та додаткову заробітну плату, заохочувальні та компенсаційні виплати.

Основну заробітну плату нараховують виходячи з затверджених посадових окладів пропорційно відпрацьованого часу. Розрахувати її можна за формулою:

*Зарпл.ос. = посадовий оклад : місячна норма часу * відпрацьований час.*

Додаткову заробітну плату виплачують за роботу в святкові та вихідні дні, в позаурочний та нічний час.

Статтями 106, 107 КЗпП передбачена оплата в подвійному розмірі роботи в позаурочний час, у свята та вихідні.

Праця з 22-ї години вечора до 6-ї ранку повинна оплачуватися за

збільшеним тарифом. Розмір доплати за роботу в нічний час встановлюється колективним договором, але не може бути нижчим ніж 20% від посадового окладу за кожну відпрацьовану годину.

На всі види заробітної плати, допомоги з тимчасової непрацездатності та у зв'язку з вагітністю та пологами, роботодавці зобов'язані нараховувати єдиний соціальний внесок. У 2018 році ставка ЄСВ залишилась незмінною та дорівнює 22% нарахованого доходу. Для працюючих інвалідів ставка ЄСВ становить 8,41%.

Розмір максимальної величини бази нарахування єдиного внеску дорівнює 15 розмірам мінімальної заробітної плати та з 01.01.2018 року становить 55845 грн.

Мінімальний страховий внесок у 2018 році дорівнює 819,06 грн. Якщо працівнику за якихось підстав було нараховано заробітну плату в розмірі меншому, ніж мінімальна, роботодавець повинен сплатити ЄСВ у мінімальному розмірі. Ця норма не поширюється на осіб, які працюють за сумісництвом.

ЄСВ сплачується за рахунок коштів роботодавця.

З нарахованої заробітної плати утримується військовий збір у розмірі 1,5% та податок на доходи фізичних осіб за ставкою 18%. Оподаткуванню підлягають, незалежно від нарахованої суми, всі складові заробітної плати, за винятком допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами.

Податковий кодекс передбачає можливість зниження розміру ПДФО для окремих працівників шляхом зменшення суми оподатковуваного доходу у вигляді заробітної плати, на суму податкової соціальної пільги.

Відповідно до пункту 169.4.1 ПСП застосовується до доходу, якщо його розмір не перевищує суму, що дорівнює розміру місячного прожиткового мінімуму для працездатних осіб, чинного на 1 січня звітного податкового року, помноженого на 1,4 та округленого до найближчих 10 гривень. Тож скористатися правом на пільгу в 2018 році можуть особи, заробітна плата яких менша ніж 2470,00 грн. Для одного з батьків, що виховують двох та більше дітей до 18 років, розмір граничного доходу, який дає на право на застосування податкової пільги, умножається на кількість дітей. Тобто мати двох дітей має право на пільгу, якщо її заробітна плата не перевищує 4940,00 грн.

Пунктом 169.1.1 ПКУ затверджено розмір податкової соціальної пільги на рівні 50% прожиткового мінімуму, встановленого на 1 січня поточного року. В 2018 році звичайний розмір податкової соціальної пільги становитиме 881,00 грн., 150% ПСП — 1321,50 грн.; 200% ПСП — 1762,00 грн.

Список використаних джерел

1. <https://byhgalter.com/rozrachunok-naraxuvan-ta-utriman-iz-zarobitnoi-plati-2018-prikladi/>
2. Закон України „Про оплату праці” від 24.03.1995р. № 108/95-ВР
4. Кодекс Законів про працю, від 12.10.1971 р.
4. Податковий кодекс України

Шепель І.А.
магістр
Скрипник С.В. к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет
м. Херсон

УДОСКОНАЛЕННЯ ВІДОБРАЖЕННЯ АМОРТИЗАЦІЇ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

Нові підходи до обліку амортизації основних засобів зумовили необхідність удосконалення первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку для детальнішого відображення інформації про об'єкти основних засобів, оскільки існуючі форми реєстрів не в повному обсязі забезпечують інформацією бухгалтерів з метою нарахування амортизації на основні засоби без здійснення додаткових вибірок і розрахунків.

Розв'язання зазначеної проблеми можливе двома шляхами:

- удосконалення діючих форм документів на поточний момент;
- розробка нових форм документів.

У зв'язку з наявністю на сільськогосподарських підприємствах бланків документів обліку основних засобів, менш затратним є перший спосіб, за яким вдосконалюються існуючі форми документів, тому що підприємствам не потрібно витратити додаткові кошти на придбання нових бланків, а зміни здійснюються бухгалтерами у бланках документів, наявних на підприємстві. Недолік цього підходу полягає у нагромадженні великої кількості інформації в одному документі.

За другим підходом здійснюється розробка нових форм документів з урахуванням усіх вимог, у тому числі запроваджених порядком нарахування амортизації, переоцінки та проведення поліпшення основних засобів. Завдяки цьому бухгалтери отримають документи, в яких міститиметься тільки необхідна їм інформація в повному обсязі, без зайвої деталізації, яка ускладнює їх заповнення та відволікає увагу користувачів.

Зміни в обліку основних засобів вплинули майже на всі реєстри документообороту основних засобів на сільськогосподарських підприємствах через необхідність відображення нової інформації.

У документи для нарахування амортизації за різними методами інформація переноситься з інвентарних карток. Тому відображення в них даних у повному обсязі, необхідних для нарахування амортизації, має першочергове значення.

Інвентарні картки, які використовуються нині на підприємстві, не позбавлені недоліків. По-перше, в них не передбачено відображення ліквідаційної вартості об'єкта без якої неможливе визначення вартості, яка амортизується. По-друге, в інвентарних картках відсутня інформація про термін корисного використання, а також не передбачена можливість його збільшення у разі проведення поліпшення об'єктів основних засобів. По-третє, відсутня

інформація про метод нарахування амортизації за цим об'єктом. Всі ці недоліки ускладнюють нарахування амортизації, тому їх вирішення нині є актуальним.

Враховуючи, що інвентарна картка є уніфікованим документом, а для розрахунку амортизації за методами, передбаченими національними стандартами потрібні різні дані, пропонуємо ввести додаток до інвентарної карти. Перш за все в додатку до інвентарної картки має відображатися інформація про ліквідаційну вартість основних засобів, яка розраховуватиметься за допомогою усереднених відсотків по групах основних засобів. По-друге, необхідною умовою є відображення зміни вартості основних засобів у разі ремонту, реконструкції або модернізації основних засобів. По-третє, із введенням об'єктів в експлуатацію в додатку до інвентарної карти слід зазначити термін корисного використання основних засобів, на підставі якого нараховуватиметься амортизація за прямолінійним методом або методом прискореного зменшення залишкової вартості. По-четверте, обов'язковою є інформація про визначений метод амортизації об'єкту.

Національними стандартами бухгалтерського обліку введені нові методи нарахування амортизації, які раніше не застосовувалися і мають суттєві відмінності у методикі розрахунку суми амортизації. Тому не можливо застосування типової форми "Розрахунок нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів за прямолінійним методом" ф.№10.2.5 з метою нарахування амортизації за методом прискореного зменшення залишкової вартості та виробничим методом.

Серед основних причин, з яких не використовуються інші методи амортизації на сільськогосподарських підприємствах Луганської області, вказувалися відсутність форм для розрахунків сум амортизації та недостатнє методичне забезпечення.

Враховуючи результати анкетування, постає основне завдання щодо впровадження форм документів по розрахунку амортизації за виробничим методом та прискореним методом зменшення залишкової вартості, розв'язання якого дозволить бухгалтерам застосовувати ці методи на практиці.

Вдосконалення інвентарної картки пропонуємо здійснити зі застосуванням до неї одного з трьох додатків в залежності від обраного методу нарахування амортизації. В кожному із додатків до інвентарної картки міститься загальна інформація: первісна (переоцінена) вартість, ліквідаційна вартість та вартість, яка амортизується, а також специфічна інформація, яка необхідна для розрахунку за вибраним методом амортизації для прямолінійного та прискореного методу зменшення залишкової вартості – термін корисного використання, для виробничого методу – норма виробітки.

З метою уніфікацію обліку нарахування амортизації пропонуємо в додатках до інвентарних карток здійснювати розрахунок нарахування амортизації за кожним із методом. Облікова політика підприємства передбачає метод нарахування амортизації по кожному об'єкту основних засобів обирається один із трьох методів амортизації: прямолінійний метод, метод прискореного зменшення залишкової вартості та виробничий метод.

В залежності від обраного методу до інвентарної картки прикладається додаток “Розрахунок нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів за прямолінійним методом”, або “Розрахунок нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних за прискореним методом зменшення залишкової вартості”, чи “Розрахунок нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів за виробничим методом”.

В додатку до інвентарної картки “Розрахунок нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів за прямолінійним методом” визначається річна норма амортизації, виходячи з вартості, яка амортизується, та терміну корисного використання. Розрахунок робиться на весь термін корисного використання, який дозволе отримувати інформацію про нараховану амортизацію на початок звітного періоду. Перевага цієї форми документи від “Розрахунку нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів за прямолінійним методом” ф.№10.2.5 полягає в тому, що у введеному додатку до інвентарної картки передбачена можливість зміни суми щорічної амортизації при проведенні переоцінки основних засобів або в наслідок зміни терміну корисного використання. Так, у разі зазначених змін в самому додатку заповнюється наступна графа, в якій визначається нова норма амортизації об’єкта, термін корисного використання, який залишився, та розраховується щорічні та місячні суми амортизації. Таким чином, бухгалтери отримують можливість одразу бачити всі переоцінки основних засобів і зміну щорічної суми амортизації по кожному об’єкту основних засобів.

При виборі прискореного методу зменшення залишкової вартості заповнюється додаток до інвентарної картки “Розрахунок нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних за прискореним методом зменшення залишкової вартості”. Нарахування амортизації за прискореним методом зменшення залишкової вартості, виходячи з методики здійснення розрахунку, має здійснюватися один раз по кожному об’єкту на весь термін корисного використання основних засобів. За формою додаток є тотожним додатку “Розрахунок нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів за прямолінійним методом” з метою спрощення обліку, відмінність полягає у методиці визначення суми амортизації за прискореним методом зменшення залишкової вартості. Нині відсутній типовий бланк для розрахунку нарахування амортизації основних засобів виробничим методом. Тому слід запровадити типову форму додаток до інвентарної картки “Розрахунок нарахування амортизації за виробничим методом”, в якому відображалася загальна інформація: назва об’єкта, первісна та ліквідаційна вартість основного засобу, а також специфічна інформація – норма виробітки. В разі змін первісної вартості в наступній графі переглядатиметься норма амортизації на 1 ет. га, що дозволить нараховувати амортизацію відповідно обсягу виконаних робіт. Ведення форми “Звіт про відтворення основних засобів” у примітках до фінансової звітності покращить рівень контролю за цільовим використанням амортизаційних відрахувань і дасть змогу користувачам отримати інформацію про відтворення основних засобів.

Шершень Ю.В.
магістр
Коваль С.В. к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет
м. Херсон

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Діяльність сільськогосподарських підприємств підлягає періодичному зовнішньому і внутрішньому контролю. Органи зовнішнього контролю та коло їхніх контрольних функцій охарактеризовані в попередніх розділах дисертаційного дослідження. Метою зовнішніх контролюючих органів є перевірка дотримання сільськогосподарськими підприємствами чинного законодавства щодо взаємовідносин із бюджетом зі сплати податків, з іншими фондами по нарахуванню й сплаті цільових зборів, використання коштів державного бюджету на цільові державні програми. До зовнішніх контролюючих органів відносять також аудиторські фірми, метою яких є перевірка фінансової звітності й надання інших супутніх послуг.

У сільськогосподарських підприємствах залежност від організаційно-правової форми підприємства, форми власності, статусу і його розміру внутрішній контроль можуть здійснювати відомчі ревізори, ревізійні комісії, служби внутрішнього аудиту, а також власники, правління, спостережна рада, керівники, спеціалісти та менеджери підприємства.

Основні функції органів відомчого контролю в сільськогосподарських підприємствах за підприємницькою діяльністю полягають у здійсненні інспектування, що проявляється у формі ревізії чи перевірки, узагальненні їх результатів, а також в організації заходів щодо усунення й попередження фінансових порушень, зокрема з питань: законного, цільового й ефективного витрачання коштів бюджетів усіх рівнів і державних цільових фондів; збереження державного майна; достовірності бухгалтерського обліку та фінансової звітності; цільового використання й своєчасності повернення кредитів, бюджетних і позабюджетних позичок, а також позик і кредитів, гарантованих бюджетними коштами;

- поповнення дохідної частини бюджетів і державних цільових фондів;
- дотримання розрахункової дисципліни.

Формування приватної власності в підприємствах агропромислового комплексу стимулює пошук нових прогресивних форм і методів впливу органів відомчого контролю на діяльність сільгоспідприємств.

При забезпеченні належними нормативно-правовими документами контрольно-ревізійні відділи можуть перейти на нові форми контрольно-ревізійної роботи. На нашу думку, однією з таких форм, яку можна впровадити, є аудит господарсько-фінансової діяльності підприємств АПК органами відомчого контролю. Це не означає, що органи відомчого контролю зможуть не тільки виконувати свої контролюючі функції, передбачені законодавством, а й надавати сільгоспідприємствам певні аудиторські послуги. На нашу думку, організація відомчого контролю підприємств

агропромислового комплексу має реалізовуватися за двома аспектами:

– перший аспект (об’єкт контролю) – кошти державного бюджету. Видом здійснення такого контролю виступатиме фінансовий контроль. При цьому ревізори повинні перевіряти дотримання законності за цільовим призначенням та ефективністю використання коштів бюджету, які держава виділяє підприємствам АПК;

– другий аспект – використання методів аудиту. При цьому спеціалісти відомчого контролю будуть “вести” підприємство протягом року з метою попередження неефективного використання матеріальних та фінансових ресурсів підприємства, зловживань, поліпшення фінансового стану підприємства тощо.

Поєднання цих напрямів, на наш погляд, дає можливість службам відомчого контролю більш ефективно впливати на фінансово-господарську діяльність сільгосп підприємств. Проте, ми вважаємо, що для цього потрібно насамперед створити необхідну нормативно-правову базу, методично забезпечити контрольні процеси, зміцнити службу відомчого контролю та вирішити інші організаційні питання.

Проблемним питанням у сучасних умовах є соціальний захист селян, які здали свої земельні та майнові паї в оренду.

Земельна частка (пай) – частка землі, визначена в результаті поділу земель, переданих у власність громадянам. При цьому особи, які володіють земельним паєм, можуть здавати свою частку в оренду іншим власникам, а останні зобов’язані сплачувати орендодавцям плату за користування земельним паєм у розмірі не менше як 5% від грошової оцінки земельної частки (паю). Однак в окремих випадках власники занижують розмір плати за користуванням земельним паєм, мотивуючи складними економічними умовами. Водночас законодавець не передбачив у системі внутрішнього контролю органів, які б здійснювали регулярний контроль за правильністю нарахування плати й своєчасністю розрахунків за надану в оренду земельну частку (пай). Органи відомчого контролю можуть провести перевірку цього питання лише за завданням правоохоронних органів чи органів влади.

Не менше проблем виникає при використанні майнових паїв. Майновий пай – це частка майна кожного члена колишнього колективного сільськогосподарського підприємства чи селянської спілки, розмір якого залежав від трудової участі працівника в діяльності підприємства. Частка кожного члена підприємства визначається на основі його трудового внеску. При реформуванні аграрного сектора економіки переважна більшість власників майнових паїв свої частки вклали в новоутворені сільгосп підприємства, які його використовують при здійсненні господарської діяльності. Однак на практиці керівники (власники) цих підприємств при використанні майна пайового фонду допускають порушення. Головним управлінням агропромислового розвитку регіонального розвитку передаються правоохоронним органам матеріали щодо зловживань і нанесених збитків сільськогосподарськими підприємствами з яких значна частина припадає саме на недотримання законодавства по використанню майнових паїв селян.

Юрченко А. Ю.
Коваль С.В., к.е.н. доцент
Херсонський державний аграрний університет
м. Херсон

СОЦІАЛЬНА СКЛАДОВА ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ В ОБЛІКОВІЙ СИСТЕМІ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасні умови господарювання вимагають від інформаційної системи бізнесу – бухгалтерського обліку – створення, обробки і узагальнення даних про соціальну частину людського капіталу. Достовірність такої інформації потрібна для прийняття низки рішень щодо управління персоналом на підприємстві та оптимізації витрат щодо його утримання й розвитку. Питання соціального рівня працівників на сьогодні є одними з найбільш гострих, які постають при під час стратегічного планування розвитку підприємства. Виступаючи об'єктом облікової системи, людський капітал представлений, здебільшого індивідуальною його природою, як складової суспільного соціального капіталу.

До прикладу, медичне страхування є суспільним явищем, яке характеризує рівень профілактики та лікування захворювань, проте для працівника підприємства, з точки зору об'єкта управління виступає його індивідуальною перевагою, хоча й притаманне всім учасникам колективу.

Відтак, підприємство матиме додаткові витрати на утримання персоналу та організацію процедур, пов'язаних із медичним обслуговуванням, більшу соціальну відповідальність й отримає збільшення продуктивності праці працівників. Соціальний капітал при цьому, виступає як сукупність набутих індивідуальних переваг, характерних для колективу даного підприємства, тобто його власником виступає об'єднання у вигляді працівників.

Користувачем додатково отриманих благ від витрат на соціальне забезпечення працівників виступає власник бізнесу, отримавши зростання вартості частини майна, яке не буде відображеним у складі пасиву балансу.

Соціальна складова пов'язана із працівником, передбачається у трудовій угоді та колективному договорі. Людський капітал містить рису запасу капіталу, але з часом, який не витрачається, а набуває певного розвитку, який приносить додаткові економічні вигоди. Одночасно, присутність соціальної складової у людському капіталі підприємства стає рушійною силою до розвитку знань й співпраці задля взаємної вигоди при партнерстві працівник – роботодавець.

На наш погляд, соціальна сторона людського капіталу для її відображення в бухгалтерському обліку може бути виражена через:

– поточні витрати (рахунки класу 8 та 9): заробітна плата, підвищення кваліфікації, додаткові виплати працівникам (премії, матеріальна допомога), путівки на лікування (відпочинок), відрядження, харчування, надання житла, виплати за тимчасовою непрацездатністю;

– забезпечення зобов'язань (клас 4, рахунок 47): виплати по закінченні трудової діяльності, страхування життя, медичне страхування, преміювання, виплати при звільненні;

– профспілкові виплати;

– участь у прибутку.

Отже, виплати працівникам на соціальні заходи в обліковій системі можуть бути поділені на грошові й негрошові [3]. Поточні витрати за мінусом оплати праці, можна вважати інвестиціями до людського капіталу[2], які рекомендовано формувати в системі управлінського обліку у розрізі осіб, які їх отримують та видів соціальних благ. Це дозволить розрахувати загальну суму та частку «соціальних» витрат на персонал у загальній сумі таких витрат, з метою визначення доцільності даних інвестицій у подальшому (управління їх рівнем). Тому звільнення людини з причин, пов'язаних із її власним бажанням є втрата підприємством певної частини людського капіталу й соціальні інвестиції (в окремій частині) стають збитковими.

Цікавою є пропозиція К. Безверхого щодо структурування інформації про виплати працівникам в розрізі соціальної складової у фінансовій звітності, проте маємо думку, що такий підхід, у зв'язку з його трудомісткістю та розгалуженістю за рядками форми звіту, найбільш доцільно подавати у формах нефінансових звітів підприємства, або у Примітках до звітності.

Соціальна складова людського капіталу генерує такі якісні його риси як довіра, гарантія партнерських стосунків, надійність, встановлення необхідних зв'язків для обміну важливою для управління інформацією, які зумовлюють зростання конкурентоздатності підприємства.

Підтвердженням логіки того, що людський капітал є об'єктом бухгалтерського обліку, можна вважати різницю у ринковій та балансовій вартості компанії. Сьогодні існування такої різниці пояснюється гудвілом. Причини виникнення гудвілу можуть бути різними: ефективна маркетингова кампанія, наявність висококваліфікованої команди менеджерів, прогресивна організація праці, ефективна мотивація персоналу, стійка клієнтська база і т.п. За будь-яких обставин ці причини є результатом діяльності персоналу, тобто використання людського капіталу. Якщо застосувати доходний метод до оцінювання гудвілу, то його взагалі можна розглядати як ринкову вартість людського капіталу. Гудвіл є досить динамічною характеристикою, а його відображення в бухгалтерській звітності виникає лише в разі злиття компанії (навіть положення щодо його використання містяться не у П(С)БО 8 «Нематеріальні активи», а у П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств»). Однак попри це гудвіл визнається економічною категорією та може бути амортизований протягом 20 років (але не більше терміну діяльності підприємства). При цьому амортизаційні відрахування є лінійними, а також можуть змінюватися відповідно до визначеної поточної ринкової вартості (у випадку переоцінки).

Отже, формування в обліку інформації про соціальні виплати за різними аналітичними розрізами та джерелами їх виникнення дозволяє власникам

управляти розвитком персоналу через оптимізацію рівня даних витрат, сформованих у вигляді інвестицій у людський капітал.

Не ототожнюючи всю можливу суму гудвілу лише із використанням людського капіталу (адже без засобів виробництва виникнення будь-якого гудвілу є малоймовірним), ми вважаємо, що сучасний бухгалтерський облік перебуває на тому етапі, коли об'єктивно виникла потреба у формуванні нової методології обліку. Вона повинна містити інструменти, що дозволяють об'єктивно оцінити та врахувати всі ресурси підприємства, які можуть бути використані з метою отримання прибутку.

Список використаних джерел :

1. Безверхий К. Виплати працівникам підприємства за МСФЗ в контексті соціальної складової фінансової звітності / К. Безверхий // Бухгалтерський облік і аудит. – 2015. – № 7. – С. 34 – 40.
2. Макконнелл К. Р., Брю С. А. Экономикс : в 2 т. / пер. с англ. т.1. – М: Инфра-М, 1992. – 399 с.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03/print1434128201263901>.

ВИПЛАТА ТОВ ДИВІДЕНДІВ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ

Ключова мета для його засновників — мати зиск, а він матеріалізується у формі дивідендів. Стосується це і товариства з обмеженою відповідальністю. Про періодичність та оформлення виплати у ньому дивідендів, право на їх отримання та відповідальність за невиплату і розповідь наша консультація. Нормативні акти містять різні визначення поняття "дивіденди" так як у пп. 14.1.49 ПКУ під дивідендами розуміємо платіж, який здійснює юридична особа, зокрема й емітент корпоративних прав, інвестиційних сертифікатів чи інших цінних паперів, на користь власника таких корпоративних прав, інвестиційних сертифікатів та інших цінних паперів, що засвідчують право власності інвестора на частку (пай) у майні (активах) емітента, у зв'язку з розподілом частини його прибутку, розрахованого за правилами бухгалтерського обліку. При цьому для цілей оподаткування до дивідендів прирівнюють також платіж у грошовій формі, який здійснює юридична особа на користь її засновника та/або учасника (учасників) у зв'язку з розподілом чистого прибутку (його частини). Згідно з п. 4 П(С)БО 15 дивіденди – частина прибутку, розподілена між учасниками (власниками) відповідно до їхньої частини у власному капіталі підприємства. Ще одне визначення дивідендів містить ч. 1 ст. 30 Закону № 514: дивіденди – частина чистого прибутку акціонерного товариства (далі – АТ), виплачувана акціонеріві в розрахунку на одну належну йому акцію певного типу або класу.

Як розраховувати дивіденди

Порядок використання бухгалтерського прибутку для виплати дивідендів відрізняється в АТ, ТОВ і приватного підприємства. Виплату дивідендів в АТ за простими й привілейованими акціями згідно з ч. 2 ст. 30 Закону № 514 проводять із:

- чистого прибутку звітного року;
- нерозподіленого прибутку минулих років.

Для виплати дивідендів за привілейованими акціями, якщо зазначених джерел немає або недостатньо, можна використовувати додаткові джерела виплати дивідендів – резервний капітал товариства або спеціальний фонд для виплати дивідендів за привілейованими акціями. Порядок формування й використання спеціального фонду для виплати дивідендів за привілейованими акціями затверджено рішенням ДКЦПФР від 29.09.2011 р. № 1376.

У ТОВ розмір щорічних відрахувань до резервного (страхового) фонду передбачають установчими документами, але він не може бути меншим за 5 % суми чистого прибутку (ст. ст. 14, 51 Закону № 1576). Наприклад, у ТОВ, діяльність яких врегламентовано Модельним статутом, резервний фонд

становить не менш як 25 % статутного капіталу, а формують його шляхом щорічного відрахування коштів у розмірі 5 % від суми чистого прибутку ТОВ до досягнення зазначеного розміру (п. 27 Модельного статуту). Решта госптовариств (ТОВ, товариства з додатковою відповідальністю, повні товариства, командитні товариства), а також приватні підприємства можуть виплачувати дивіденди з чистого прибутку звітного року та/або нерозподіленого прибутку минулих років. Пов'язано це з тим, що для них особливих правил виплати дивідендів не передбачено.

На практиці іноді виникає питання, чи можна не нараховувати дивіденди за наявності бухгалтерського прибутку. Так робити можна, оскільки рішення про виплату дивідендів ухвалюють на загальних зборах АТ, ТОВ або рішенням одноосібного власника (ТОВ, приватне підприємство). Якщо згадані органи ухвалюють рішення не виплачувати дивіденди й спрямувати прибуток на інші цілі (наприклад, на створення резервного фонду), дивіденди не виплачують (п. 3.1 Постанови № 4).

Крім того, не всі госпсуб'єкти можуть спрямувати на виплату дивідендів увесь чистий прибуток звітного року. Адже частина прибутку в деяких осіб спрямовується на формування резервного капіталу. Зокрема, зобов'язані формувати резервний капітал АТ, що є емітентами простих і привілейованих акцій (ч. 4 ст. 19 Закону № 514). Водночас мають право формувати резервний капітал АТ, які розміщують лише прості акції (ч. 3 ст. 19 Закону № 514).

Строк виплати дивідендів

АТ виплачують дивіденди один раз на рік (ч. 2 ст. 30 Закону № 514):

- за простими акціями – у строк, що не перевищує 6 місяців від дня ухвалення загальними зборами рішення про виплату дивідендів;
- за привілейованими акціями – у строк, що не перевищує 6 місяців після закінчення звітного року.

Для ТОВ і приватних підприємств у нормативних актах не встановлено строку, протягом якого має відбутися виплата дивідендів. Водночас ці питання можна врегулювати в статуті. Наприклад, п. 30 Модельного статуту передбачено, що частину прибутку учасникам товариства слід виплачувати раз на рік за підсумками календарного року протягом I кварталу року, наступного за звітним. Оскільки умови й порядок виплати частини прибутку визначають загальні збори, дивіденди можна виплачувати не тільки за підсумками звітного року, а й щокварталу. Таку можливість підтверджують й офіційні органи (див. п. 2 листа Мін'юсту від 10.06.2011 р. № 379-0-2-11-8.1, листи ГУ ДФС у Харківській області від 30.12.2015 р. № 5041/10/20-40-15-03-14, ГУ ДФС у м. Києві від 04.05.2016 р. № 10176/10/26-15-14-06-04-29, від 04.10.2016 р. № 21611/10/26-15-14-06-04-29). Варто також узяти до уваги, що невиконання виплати дивідендів у строки, визначені законом або установчими документами юридичної особи, є порушенням грошового зобов'язання, через що настають правові наслідки, передбачені ч. 2 ст. 625 ЦКУ (п. 3.4 Постанови № 4). Тобто особа, якій не виплачено дивіденди, може зажадати стягнення суми боргу з урахуванням установленого індексу інфляції за весь час прострочення, а також

3 % річних від простроченої суми, якщо інший розмір відсотків не встановлено договором або законом.

Список використаних джерел

1. ЦКУ – Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV.
2. ПКУ – Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI.
3. ГКУ – Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV.
4. Закон № 514 – Закон України "Про акціонерні товариства" від 17.09.2008 р. № 514-VI.
5. Закон № 1576 – Закон України "Про господарські товариства" від 19.09.91 р. № 1576-XII.
6. Закон № 2343 – Закон України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом" від 14.05.92 р. № 2343-XII.
7. Закон № 3425 – Закон України "Про нотаріат" від 02.09.93 р. № 3425-XII.
8. П(С)БО 15 – Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 "Дохід", затверджене наказом Міністерства фінансів від 29.11.99 р. № 290.
9. Постанова № 4 – постанова пленуму ВСУ "Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин" від 25.02.2016 р. № 4.
10. Постанова № 13 – постанова Пленуму ВСУ "Про практику розгляду судами корпоративних спорів" від 24.10.2008 р. № 13.

Яновська Г.О.
Науковий керівник – Ксьонжик І.В., д.е.н., доцент
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ПЛАНУВАННЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

Сучасні ринкові умови диктують бюджетним організаціям свої правила роботи. У них зростає роль внутрішнього аудиту, який дозволяє докладно і точно оцінити витрати і доходи організації, а також активно знаходити рішення для ефективного застосування фінансових ресурсів і контролю витрат.

Внутрішній аудит став затребуваний в бюджетній сфері після того, як в ній помітно збільшилася кількість платних послуг, які стали постачати бюджетні організації. У бюджетних організаціях він, в більшій мірі, виконує функцію інформатора для керівників та органів державного контролю, а також покликаний обслуговувати їх інтереси і допомагати у прийнятті оптимальних управлінських рішень. Забезпечення ефективної діяльності таких служб є неможливим без здійснення планування – як їх діяльності в цілому, так і планування окремої перевірки [3].

Вагомий внесок у дослідження даної проблеми здійснений провідними вітчизняними вченими: Рудницьким В.С., Бутинцем Ф.Ф., Петрик О.А., Давидовим Г.М., Максимовою В.Ф., Калюгою Є.В., Левицькою С.О., Корінько М.Д. та іними. Фундаментальні основи аудиту, і, відповідно, планування аудиторської перевірки, викладені в працях зарубіжних вчених Р. Адамса, Е. Аренса, Р. Доджа, Дж.К. Лоббека, Р. Монтгомері.

Визначення поняття “планування” в аудиті сформульоване в Міжнародних стандартах аудиту. Так, відповідно до МСА 300, “планування” означає розробку загальної стратегії і детального підходу до очікуваного характеру, термінів і масштабу аудиторської перевірки [1].

Зарубіжні та вітчизняні дослідники трактують поняття “планування аудиту” наступним чином.

Планування в аудиті – це визначення засобів для досягнення цілей в аудиті [2, с. 12].

Планування – це процес здійснення рішень аудиторської стратегії [3, с. 148].

Планування – це процес, який дає можливість найбільш раціонально виконати аудит і одночасно зменшити ризик невиявлення найсуттєвіших моментів діяльності клієнта [4].

Автори монографії “Внутрішній аудит” доречно зауважують, що планування аудиторської діяльності доцільно розмежовувати на два види: планування аудиторської діяльності як одного із видів бізнесу; планування аудиту та інших видів послуг як конкретне виконання робіт для того чи іншого суб’єкта господарської діяльності [5, с. 80].

Застосовуючи даний підхід до внутрішнього аудиту в державному секторі, вважаємо, слід розмежовувати планування діяльності служб і відділів внутрішнього аудиту та планування окремих робіт в процесі проведення конкретного аудиту певної установи.

Безпосередньо стадія планування повинна включати розробку плану та програми аудиторської перевірки. У процесі виконання плану можуть виникати різні фактори, що впливають на необхідність, послідовність і обсяг дій аудитора. Тому план і програма можуть підлягати коригуванню. При розробці загального плану аудиту, відповідно до МСА 300, слід приймати до уваги такі питання, як знання бізнесу, розуміння систем бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю, ризик і суттєвість, характер, терміни і обсяг процедур, координація, напрямок роботи, нагляд за нею та її аналіз; інші аспекти [1].

Процес розробки плану та програми аудиту, а також визначення обсягу окремих аудиторських процедур при проведенні незалежного аудиту детально охарактеризований у класичній праці з аудиту зарубіжних авторів А. Арренса, Дж. Лоббека. Разом з програмою аудиту розробляється також бюджет часу на виконання робіт. Ретельно сформований бюджет часу дозволяє мінімізувати дублювання робіт, максимально раціонально їх розподілити, а отже, скорити затрати часу на проведення аудиторської перевірки. Загальний план внутрішнього аудиту, як правило, складається з переліку питань основних напрямів аудиторської перевірки, а програма аудиту містить конкретні завдання і процедури [4]. Аудитору слід розробити і задокументувати програму аудиту, що визначає характер, терміни і обсяг запланованих аудиторських процедур, що необхідні для виконання загального плану аудиту [3].

При формуванні плану та програми аудиту слід передбачати виконання таких п'яти видів тестів: процедури досягнення розуміння системи внутрішньогосподарського контролю, тести контрольних моментів, перевірка господарських операцій по суті, аналітичні процедури і перевірки по суті окремих елементів сальдо.

Планування внутрішнього аудиту господарської діяльності бюджетних установ вимагає максимально зваженого підходу, врахування особливостей функціонування бюджетної установи та оцінки рівня ризиків. На сучасному етапі існує необхідність подальших досліджень з метою удосконалення планування такого аудиту, оскільки від цього багато в чому залежить ефективність роботи підрозділів внутрішнього аудиту.

Список використаних джерел

1. Міжнародні стандарти аудиту 300 “Планування аудиту фінансової звітності” : Аудит Монтгомери / [Дефлиз Филип Л., Дженик Генри Р., О Рейлли Винсент М., Хирш Маррей Б.]; пер. СМ. Бычкова. - М.: Аудит, 2013. – 112 с.
2. Адамс Р. Основы аудита / Адаме Р.; [Пер. с англ.] – М.: ЮНИТИ, 2013. 148 с.
3. Давидов Г. М. Аудит: теорія і практика: [Монографія] / Г. М. Давидов. – Кіровоград: ТОВ “Імекс-ЛТД”, 2014.-323 с.
4. Рудницький В. С. Внутрішній аудит [Текст]: Монографія / В. С. Рудницький, І. Д. Лазаришина, Г. М. Шеремета, В. О. Хомедюк. – Рівне: УДУВІЦ 2012. 80 с.